KARA PRENS • Iris Murdoch

Kara prens

IRIS MURDOCH

İngilizceden çeviren:
Aysun Babacan

AYRINTI

IRIS MURDOCH

1919'da İrlanda'da doğan İngiliz romancı, oyun yazarı, şair, denemeci, felsefeci ve senaryo yazarı. Murdoch hemen her yıl hacimli birer roman yazmış olmasının yanında, *Sartre, Romantic Rationalist* (1953; *Sartre: Yazarlığı ve Felsefesi*, Çev. S. Hilav, Yazko Y., 1981), *The Fire and The Sun* (1977; *Ateş ve Güneş*, Çev. S.R. Kırkoğlu, Ayrıntı Y., 1992), *The Sovereignty of Good* (1971; İyinin Egemenliği) ve *Metaphysics as a Guide to Morals* (1992; Bir Değerler Kılavuzu Olarak Metafizik) gibi felsefi çalışmalarıyla da tanınır. Bir süre Oxford Üniversitesi'nde felsefe dersleri vermiştir. Felsefeci geçmişi, genellikle karmaşık ahlâki, dini ve etik meselelerle uğraşan kurmaca yapıtlarında hissedilir ölçüde etkindir. Romanları zekice bir mizah duygusunu içermeleri, dolambaçlı olay örgüleri ve ayrıntı zenginlikleriyle dikkati çeker. Murdoch, *The Black Prince* (1973; *Kara Prens*, Çev. Aysun Babacan, Ayrıntı Y., 2000) romanıyla James Tait Black Anma Ödülü'nü ve *The Sea, The Sea* (1978; Deniz, Deniz) ile de Booker Mc Connel Ödülü'nü kazanmıştır.

Murdoch'ın ilk romanı, *Under The Net* (1954; *Ağ*, Çev. Nihal Yeğinobalı, Ayrıntı Y., 1993) en iyi yapıtlarından biri olarak görülür ve ahlâki meseleleri işlemesi bakımından yazarın tipik yapıtlarındandır. Romanın başkişisi olan Jake Donoghue adlı bir yazar, başlangıçta hayatını belli bir düzene sokma ve kendini tasarılarına dahil olmayan rastgele olayların, "rastlantısallığın" etkisinden yalıtma kaygısındadır. Romanın gelişimi içerisinde, Jake hayatın bir parçası olarak rastlantısallığı, öteki insanların gerçekliğini ve kendisi üzerindeki etkilerini kabul ederek, sevmesini engelleyen unsurlardan kurtulur. Jake'in romanda geçirdiği değişimler, eleştirmenlerin işaret ettiği gibi Murdoch'ın daimi tematik kaygılarını temsil edici niteliktedirler: Sevgi ve özgürlük arasındaki ilişki, rastlantısallıkla tasarım arasındaki çatışma ve hakikati keşfetmek için insanın kendi benliğinden öteye bakmasının gerekliliği.

Murdoch'ın bazı romanları ısırgan komediler, bazıları ise ironik trajediler olarak sınıflandırılmıştır. Yazarın başlıca konusu genellikle sevgi ilişkilerinin içerdiği çeşitli çatışmalar ve romanlarında sık sık görülen karmaşık aşk üçgenleridir. Murdoch'ın romanlarının birçoğu modern çağda geçmelerine karşılık büyü ve gizem öğeleri, olay örgüsündeki ani, acayip kaymalar on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyılın Gotik romanlarını çağrıştırır. Murdoch'ın romanlarında çoğunlukla *The Flight From the Enchanter* (1956)'daki Mischa Fox, *A Severed Head* (1961; *Kesik Bir Baş*, çev. S.R. Kırkoğlu, Ayrıntı Y., 1988)'deki psikolog ya da *Philosopher's Pupil* (1983; Filozofun Öğrencisi)'deki filozof gibi günümüze özgü "cazibeli" biri, diğer kişilerin davranışlarını etkiler ve olayları yönlendirir. Murdoch'ın imgeci düzyazı üslubu, yapıtlarında fantastik, simgesel bir boyut yaratmasına yardımcı olur. Yazar kendisiyle yapılan bir söyleşide şöyle demiştir: "Gerçek hayatta fantastik olan ile sıradan olan, sade olan ile simgesel olan genellikle çözülmez biçimde iç içe geçmiştir. Bence en iyi romanlar da hayatı, bunları birbirinden koparmaksızın araştırıp gözler önüne serenlerdir." Murdoch'ın yapıtları hayranı olduğu on dokuzuncu yüzyıl Rus romanlarıyla, özellikle de Dostoyevski'yle karşılaştırılmıştır, zira yazar genellikle, Anglo-Amerikan edebiyatında daha yaygın olarak görüldüğü gibi bir ya da iki ana karakterin bakış açıları üzerinde odaklanmaktansa karmaşık ilişkiler içindeki çok sayıda kişiyi içeren hacimli metinler yazmıştır.

Diğer önemli romanları: *The Bell* (1958; *Çan*, Çev. H. Özdemir, İmge K., 1992); *The Unicorn* (1963; *Tek Boynuzlu At*, Çev. T. Nutku, Can Y., 1983); *The Red and The Green* (1965; Kırmızılar ve Yeşiller); *The Time of The Angels* (1966; *Melekler Zamanı*, Çev. Nihal Yeğinobalı, Ayrıntı Y., 1995); *Bruno's Dream* (1970; *Rüya Sakinleri*, Çev. Handan Akdemir, Ayrıntı Y., 1999); *Nuns and Soldiers* (1980; Rahibeler ve Askerler); *The Good Apprentice* (1986; İyi Çırak).

Ayrıntı: 292
Edebiyat dizisi: 99

Kara Prens
Iris Murdoch

İngilizceden çeviren
Aysun Babacan

Yayına hazırlayan
Erdal Alova

Kitabın özgün adı
The Black Prince

Penguin Books/1973
basımından çevrilmiştir.

© Kesim Ajans

Bu kitabın Türkçe yayın hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Düzelti
Sait Kızılırmak

Baskı ve cilt
Mart Matbaacılık Sanatları Ltd. Şti. Tel: (0 212) 212 03 39-40

Birinci basım *2000*

ISBN 975-539-278-5

AYRINTI YAYINLARI
Dizdariye Çeşmesi Sk. No: 23/1 34400 Çemberlitaş-İstanbul Tel: (0 212) 518 76 19 Faks: (0 212) 516 45 77

Iris Murdoch

Kara Prens

Ernesto de Marchi'ye

İçindekiler

— Editör'ün önsözü 9
— Bradley Pearson'ın önsözü 11

— Bradley Pearson'ın öyküsü : Kara Prens 21
Birinci bölüm 23
İkinci bölüm 205
Üçüncü bölüm 301

— Bradley Pearson'ın sonsözü 373
— *Oyunun Karakterleri*'nden dört sonsöz 386
— Editör'ün sonsözü 406

Editör'ün önsözü

Elinizdeki eserden pek çok yönden ben sorumluyum. Eserin yazarı olan dostum Bradley Pearson yayımlanmaya hazır olması için kitabı bana teslim etti. Mekanik açıdan bakacak olursak bu sayfaların okurların eline geçmesine benim ajansım aracılık etmiş oldu. Ayrıca kitapta "aziz dost" (ve benzeri) sıfatlarıyla gönderme yapılan ve zaman zaman hitap edilen kişi de benim. Fakat Pearson'ın dramındaki aktörlerden biri değilim. Bradley Pearson'la dostluğum, burada anlatılan olaylardan daha sonraki bir zamanda başlamıştır. İkimizin de iyi şeylere ihtiyacı olduğu ve birbirimizde dostluğun güzelliğini bulduğumuz bir zamandı. Bradley'e verdiğim cesaret ve gösterdiğim anlayış olmasaydı bu öykü anlatılamadan kalırdı. Bunu güvenle söyleyebilirim. Kayıtsız bir dünyaya karşı gerçeği haykıran insanlar genellikle bir süre sonra

yorgun düşer, sesi çıkamaz olur ya da kendi akıllarından kuşku duymaya başlarlar. Benim yardımım olmasaydı, Bradley'in başına gelecek olan da buydu. Onun kendisine inanacağı, inanç duyacağı birine ihtiyacı vardı. Tam ihtiyacı olduğu sırada beni, *öteki ben*'ini buldu.

Olan bitenin özü ve ana hatları bir aşk öyküsüne dayanıyor. Yani, derinlemesine de yüzeysel olarak da olan biten bu. Erkeğin yaratıcı mücadelesi, gerçek ve sağduyu arayışı bir aşk öyküsüdür. Sonrası da muğlak ve bazen hile katılarak anlatılır. Erkeğin arayışları ve mücadeleleri belli belirsiz bir biçimde ve gizliden gizliye yürütülür. Bu karanlık ışıkla yaşayanlar bu durumu anlayacaklardır. Hem, bir aşk öyküsünden daha basit ve daha çekici ne olabilir? Sanatın korkunç şeylere bir çekicilik kazandırması, onun zaferi de olabilir, laneti de. Sanat bir yok oluştur. Bradley Pearson'un yok oluşu olmuştur. Ve oldukça farklı bir bakımdan da benim de yok oluşum oldu.

Editör olarak yaptığım iş oldukça basitti. Belki de kendimi başka bir şey olarak tanımlamalıyım -ama ne? Bir tür impresario mu? Perdenin önünde gösteri yapan ve sonra da ciddi bir ifadeyle perdeyi kapatan bir soytarı ya da palyaço mu? Son sözü, son değerlendirmeyi ya da hepsinin özetini kendime sakladım. Fakat kendi isteğimle, Bradley'in yargıcı olarak görünmektense soytarısı olarak görünüyorum. Bir bakıma ikisi de olabilirim. Bu öykünün anlatılmasının gerekliliği, birden fazla yönüyle, öykünün kendi içinde çıkacaktır. Fakat işin içinde sır yok. Her sanatçı mutsuz bir âşıktır. Ve mutsuz âşıklar öykülerini anlatmak ister.

P.A. Loxias
Editör

Bradley Pearson'ın önsözü

Bu öyküde aktarılan olayların üzerinden yıllar geçti ama anlatımımda modern bir teknik kullanacak ve anlatı bilincinin şimdiki anda olmakta olan seri olayların üzerinden bir ışık gibi geçmesine izin vereceğim; anlatıcı, geçmişi bilecek ama, gelecekte neler olabileceğini bilemeyecek. Yani, geçmişteki kimliğime bürünecek ve öykü anlatımının sıradan kuralları gereği, yalnızca o zamanki (pek çok yönden şimdikinden çok farklı olan) kavrayışımla anlatacağım. Böylece, örneğin, "Elli sekiz yaşındayım," diyeceğim, çünkü o zaman öyleydim. Tıpkı o zamanlar yaptığım gibi insanlar hakkında sağlam temelleri olmayan yargılarda bulunacağım, hatta bazen haksızlık da edeceğim, çünkü o zamanlar öyle yapmıştım. Şimdiki kavrayışımın ışığında yargılamayacağım. Ancak, öyküyü bu kavrayıştan mahrum da etmeyeceğim.

Bunun gereğine inanıyorum. Hatta bu, öyle bir dereceye varacak ki, "derinlere nüfuz eden bir ışık" olacak, aslında böyle de olmalı. Bir sanat eseri yaratıcısı kadar iyi olmalı. Bundan daha fazlasına ulaşamaz ya da bu durumda olduğu gibi, daha azı da olamaz. Erdemlerin gizli adları vardır; bu gizli erdemlere ulaşmak zordur. Değerli olan her şey gizlidir. Daha sonraları disiplinli bir sadelik içinde geçen yaşamımda öğrendiklerimi anlatmaya ya da adlandırmaya kalkmayacağım. Şimdi, o zamankinden daha aklı başında, daha iyiliksever ve kesinlikle daha mutlu bir adam olduğumu ve bilgeliğin ışığı bir aptalın üzerine vurduğunda, onun aptallıklarla beraber, gerçeği de bütün çıplaklığıyla gözler önüne sereceğini umuyorum. Dolaylı olarak bu "röportajı" bir sanat eseri olarak betimlemiş bulunuyorum. Tabii, söylemek istediğim bunun hayal ürünü bir eser olduğu değil. Bütün sanatlar uyumsuzlukları ele alır ve sadeliği amaçlar. Sanatın iyisi gerçeği anlatır, daha doğrusu gerçeğin ta kendisidir, belki de tek gerçektir. Burada karşınıza çıkacak olan eserin akıllı bir biçimde sanatkârane ve sanatkârane bir biçimde akıllıca olmasına çalıştım ve gerçeği nasıl anlıyorsam öyle anlatmaya ve bu dramın yalnızca yüzeysel ve "heyecan verici" yönlerini değil, daha derinlerde yatan anlamlarını da iletmeyi amaçladım.

İnsanların kendileri hakkında, gerçekte olduklarından farklı ve genellikle bütünüyle çarpık fikirleri olduğunun farkındayım. İnsanlar kendilerini gerçek anlamda, o uzun eylem süreçlerinde gösterirler, kendileriyle ilgili yarattıkları o kısa teorilerde değil. Bu, yapıtlarında ortaya çıkan uzantılarda bir şeyler gizlediğine inanır görünen sanatçılar için vazgeçilmez bir önem taşır. İşte, yaptığı işe ters düşse bile yine de acınası içgüdülerle bir şeyler saklamaya çalışan ben de aynı şekilde burada kendimi sergilemiş oluyorum. Bu ihtiyatlı başlangıçla birlikte kendimle ilgili genel bir betimleme girişiminde bulunacağım: Daha önce de açıkladığım gibi, şu anda, birkaç yıl önceki *persona*'nın kimliğinde, az sonra okuyacağınız öykünün utanç verici "kahramanı" olarak konuşuyorum. Elli sekiz yaşındayım. Bir yazarım. "Bir yazar": bu aslında benimle ilgili yapılabilecek en sade ve en doğru genel tanım. Ayrıca bir psikolog, amatör bir filozof, insan ilişkileri öğrenen bir öğrenciyim; öyleyim çünkü bütün bunlar benim gibi bir yazar olmanın bir parçasını oluşturuyor. Hep arayış içinde oldum. Bu arayışım, az önce sözünü ettiğim gibi doğruyu anlatmaya çabalama biçimini aldı. Umuyorum ve inanıyorum ki, tanrı vergisi bu özelliğimin

saflığını hep korudum. Bunun anlamı, başka pek çok şeyin yanında, yazarlıkta da asla başarılı olamadığımdır. Hiçbir zaman memnun etmeyi, doğruyu anlatmaya yeğlemedim. Uzun bir zaman boyunca, yaşamın acılarını tanıdım ama kendimde ifade etmedim. Bir sanatçıya verilebilecek en kutsal ve en anlamlı komut, "bekle" komutudur. Sanat adına az şehit verilmemiştir, en azından sessizliklerini koruyanlar için söylenebilir bu. Beyaz bir sayfanın saflığını, uygunluk ve güzelliğin en kusursuz halinden daha azıyla, yani doğru olandan daha azıyla doldurup suistimal etmektense, yaşamları boyunca sessizce beklemeyi tercih eden sanat azizleri de var.

Çok iyi bilindiği gibi, çok az eserim yayımlandı. "Çok iyi bilindiği gibi" sözünü, sanat alanının dışındaki maceralarım sonunda kazandığım üne dayanarak söylüyorum. Tanınmamış biri değilim ama maalesef bunun nedeni yazar olmam değil. Bir yazar olarak yalnızca algılama gücü yüksek olan birkaç kişiye ulaştım ve şüphesiz yine öyle olacak. Belki de bütün yaşamıma dahil olan bu çelişki (öyle bir saçmalık ki bunun üzerinde düşünmeyi asla bırakmayacağım) az sonra okuyacağınız dramatik öyküyü oluşturuyor ve öbür eserlerimde olmayan bir özelliği taşıyarak belki de benim tek "en çok satan" kitabım olmaya aday. Burada şüphesiz, kaba dramın unsurları, basit insanların duymaya bayılacakları "müthiş" olaylar var. Ve bununla bağlantılı olarak ben de kendi payıma düşeni, yani "baş sayfa haberi" olmaya hak kazanıyorum.

Yayımlanan eserlerimi anlatmaya kalkmayacağım. Bunlar pek okunmadı ama yukarıda anlattığım bağlamda bu eserlerden çok söz edildi. Yirmi beş yaşındayken vaktinden önce gelişmiş bir romanım yayımlanmıştı. Kırk yaşında iken bir başka romanım, ya da sözde-romanım yayımlandı. İçinde "metinler" ya da "çalışmalar" yer alan küçük bir kitap daha çıkarttım, buna tam olarak felsefi bir eser diyemeyeceğim (belki *düşünceler* denebilir). Bana filozof olacağım kadar zaman verilmedi ve ben bundan ancak kısmen pişmanlık duyuyorum. Yalnızca öyküler ve sihir gerçekten dayanıklı çıkabilir. İnsanın anlayış alanı ne kadar küçük olursa olsun, sanatın o kişiye öğreteceği şeyler, felsefeden daha fazladır. Yaratma eyleminde, bütün sanatçıların çok iyi bildiği bir tür ümitsizlik duygusu vardır. Ahlakta olduğu gibi sanatta da, büyük şeyler yanımızdan geçerken çabucak yitip gidebilir, çünkü o anda gözümüzü kırparız. Nedir o kritik an? Büyüklüğü tanımak, onu yakalamak ve uzatabilmek gerekir. Fakat

çoğumuz için, "gelmekte olan şeyler üzerine düş kurmak" ile "artık çok geç, geçti gitti" arasındaki boşluk girilemeyecek kadar küçüktür. Bu yüzden bunların birer birer yanımızdan geçip gitmesine izin verir ve pek net olmasa da, tekrar deneme şansının verileceğini geçiririz aklımızdan. Bu yüzden sanat eserleri ve yine bu yüzden insanların yaşamlarının tümü, göz kırpmalar ve çabucak ileriye doğru devam etme gibi eylemlerle lekeleniyor. Bir öyküyü yazmak için aklıma birçok fikir geliyor ama bunları daha ayrıntılarıyla düşünmeye başladıktan sonra artık bana yazmaya değer gelmiyorlar çünkü onları şimdiden "yapmış" gibi hissediyorum kendimi; yani kötü oldukları için değil, daha o andan itibaren geçmişe ait oldukları ve onlara duyduğum ilgiyi kaybettiğim için yazmaya değer bulmuyorum. Düşüncelerim çok çabuk bayatlıyor benim için. Bazı şeylere fazlasıyla erken başlayarak mahvetmiş oluyorum. Öbürleriniyse kafamda o kadar yoğun evirip çevirmiş oluyorum ki daha başlamadan bitiyorlar. Projeler bir saniye içinde tamamlanmamış puslu bir düş olmaktan çıkıp kurtarılmaya değmez eski bir tarih oluveriyor. Bütün romanlar yalnızca isimlerinden ibaret kalıyor. Bu kalıntıdan fırlayan üç adet ince cilt, "yazar olmak" gibi kutsal bir iddiayı üzerine oturtmaya değmeyen çok zayıf bir temel gibi görünüyor. Ama aslında (içimden "elbette" demek geliyor ya) bu açıdan kendime duyduğum inanç, bu kader, hatta bu kıyamet karşısında duyduğum mutlaklık hissi ne zayıfladı ne de sarsıldı. "Beklemekteyim", her zaman sabırla değil ama en azından son yıllarda giderek artan bir güvenle beklemekteyim. Eninde sonunda, geleceği saran o perdenin arkasında büyük bir başarının gizlenmekte olduğunu hissediyorum. Bu kadar bekleyen biri sonunda gülümsesin artık. Aslında kaderimin beni getireceği nokta kendimle ilgili bu küçük öyküyse, bütün beklentilerimi bunun üzerine kurmuş olduğumu görürsem kendimi aldatılmış mı hissederim acaba? Aslında kandırılmış dememek gerek, çünkü bu karanlığın karşısındaki birisi bazı haklardan yoksundur. Hiçbir insanın ilahi gücü uygulama hakkı yoktur. Yapabileceği tek şey beklemek, denemek ve tekrar beklemektir. Evrensel olarak tahrif edilmiş, yanlış anlatılmış bir şeyin doğrusunu koruyabilme gibi temel bir ihtiyaç, bu girişim için sıradan bir motiftir. Bu girişim de, bugüne kadar gizli kalmış bir güzelliği anlatma girişimidir. Ben bir sanatçı olduğum için bu öykü de bir sanat yapıtı biçimini alacaktır. Bu derin motifler onun içinde de var; bunlara değer olmasını umalım.

Kendimden azıcık daha söz edeceğim. Ailemin bir dükkânı vardı. Francis Marloe'nun düşündüğü kadar ya da onun düşündüğü biçimde olmasa da bu, önemli bir ayrıntı. Öteki bütün "oyuncularımdan" önce Francis'ten söz etmemin nedeni onun en önemli oyuncu olması değil: Francis'in zerre kadar önemi yok ve olayların gidişatıyla yakın bir ilişki içinde de değil. O bu öyküde, ikincil bir rolde, kıyıda kalmış bir adam, korkarım gerçek hayatta da öyle. Zavallı Francis hiçbir şeyin kahramanı olamayacak. Herhangi bir otobüse mükemmel bir beşinci teker olabilir. Ama onu öykünün maskotu yaptım, bunun bir nedeni, sırf mekanik anlamda da olsa öyküyü onun açıyor olması ve o gün Francis bunu yapmamış olsaydı ben de asla, vesaire, vesaire. Bir çelişki daha var. Kişi sürekli olarak rastlantının saçmalığı üzerine düşünmeli; bu konu ölüm konusundan bile daha öğreticidir. Francis'e özel bir yer vermiş olmamın bir nedeni de, bu dramın baş oyuncularının içinde muhtemelen bir tek Francis'in benim yalancı olmadığıma inanması. Hala yaşıyorsan ve bu sözcükleri okuma şansına sahipsen, sana müteşekkirim Francis. Daha sonraları bana inanan bir başkası daha bana ne kadar ölçülemez bir değere sahip olduğunu gösterdi. Ama *o zamanlar* gören ve anlayan bir tek sen vardın. O trajedinin üzerinden geçen okyanuslar dolusu suyun ötesinden seni selamlıyorum, Francis.

Ailemin bir dükkânı vardı. Croydon'un aşağısında bir tür gazeteci dükkânı. Dükkânda günlük gazeteler ve dergiler, mektup kâğıtları vesaire ve berbat "hediyelikler" satılırdı. Kızkardeşim ve ben bu dükkânda yaşardık. Sık sık çayımızı burada içerdik ve tezgâhın altında uyumak gibi bir "hatıram" da var. Ama o dükkân bizim için ev ve çocukluğumuzun mitolojik bölgesiydi. Kimi şanslı çocukların, geçmişlerine dair "yerel yaşam alanı" olarak andıkları bahçeleri ya da manzaraları vardır. Bizim de dükkânımız vardı: dükkânın çekmeceleri, rafları, kokuları, bize sonsuz gelen boş karton kutuları, kendine özgü pisliği. Darmadağınık başarısız bir dükkândı. Annemiz ve babamız da dağınık ve başarısız insanlardı. Her ikisi de ben yirmili yaşlarımdayken öldü; önce babam, çok geçmeden de annem. Annem ilk kitabımın yayımlanmasına kadar yaşadı. Benimle gurur duymuştu. Annem beni utanç ve öfkeyle doldurmuştu ama onu sevmiştim. (Sus Francis Marloe!) Babamdan oldum olası hoşlanmamıştım. Ya da belki ona duyduğum sevgiyi hatırlamıyordum. İnsan sevgiyi unutabiliyor, anlayacağınız gibi çok geçmeden keşfetmiştim bunu.

Dükkândan daha fazla söz etmeyeceğim. Hâlâ en azından haftada bir aklıma geliyor. Bir keresinde Francis Marloe'ya bundan söz ettiğim zaman bunun önemli bir şey olduğunu söylemişti. Ama Francis, yarı-eğitim görmüş o zavallı kuramcılar grubuna dahildir ve bunlar, benzeri olmayan bir insan tarihiyle yüzleşme dehşeti yerine, körleşmiş herhangi bir "sembolik" açıklamayı tercih ederler. Francis de bana "açıklamaya" çalıştı. Ünlü olduğum sıralarda daha zeki birkaç kişi daha bunu denedi. Ama insan olan herhangi bir kişi bu tür bir açıklamadan sınırsız ölçüde daha karmaşıktır. "Sınırsız" derken (yoksa "neredeyse sınırsız" mı demeliyim? Heyhat, ben bir filozof değilim), yalnızca çok daha fazla ayrıntı olduğundan değil, aynı zamanda bu yok edicilerin düşünebileceğinden çok daha çeşitli ayrıntılarla birlikte, çok daha fazla sayıda bağlantıdan söz ediyorum. Bir grafik kâğıdı üzerinde Michelangelo'yu açıklamayı deneyebilirsiniz. Açıklayabilen yalnızca sanattır ve sanatın kendisi ise açıklanamaz. Biz ve sanat birbirimiz için yaratılmışız ve bu bağın koptuğu yerde insan yaşamı da kopar. Yalnızca bu karşılaştırma anlamlıdır, yalnızca bu ayna salt bir imgeyi gösterir. Elbette bizlerin "bilinçsiz bir zihni" vardır ve benim kitabım da bundan söz eder. Ama kayıp kıtayı gösteren bir tablo yoktur. En azından böyle bir "bilimsel" tablo kesinlikle yoktur.

Bu dramın ciddi bir biçimde bir doruk noktasına taşıdığı yaşamım pek olaysız geçmişti. Kimileri buna sıkıcı da diyebilir. Aslında bu oldukça güzel ve keskin kelime neredeyse hiç duygu taşımayan bir biçimde söylenecek olursa, benim yaşamım son derece sıkıcıydı, sıkıcı, koskoca bir yaşam. Evliydim, daha sonra söyleyeceğim gibi bu evlilik bitti. Çocuğum yok. Ara sıra gelip geçen mide rahatsızlığım ve uykusuzluk sorunum var. Genellikle yalnız yaşadım. Karımdan sonra da, karımdan önce de yaşamımda başka kadınlar oldu ama o kadar alakasız ve önemsiz ki onlardan söz etmeyeceğim. Bazen kendimi yaşlanmakta olan bir Don Juan gibi görüyordum ama zaferlerimin çoğu fantezi dünyasına aitti. Yıllar sonra, artık başlamak için çok geç olduğunda keşke bir günlük tutsaydım demiştim. İnsanın bütünüyle unutma kapasitesi inanılamayacak kadar geniş. Böyle bir günlük, neredeyse değeri garantilenmiş bir anıt olurdu. Metafizik düşünceler içeren, Ayartıcı'nın Günlüğü gibi bir şey benim için ideal bir edebi biçim olabilirdi, diye düşünmüşümdür hep. Ama yıllar geçip gitti ve onu dolduran şeyler de unutulmuşlara karıştı. Pek çoğu kadınlar hakkında. Genellikle neşeli, yalnız ama sohbetten kaçmayan, bazen mutsuz ba-

zen melankolik biriyim. (Neşe ve melankoli birbiriyle uyumsuz değildir.) Çok az sayıda yakın dostum oldu. (Galiba bir kadınla asla "dost" olamadım). Bu kitap aslında "yakın bir dostluk" üzerine yazılmıştır. Büro çalışmalarım sırasında, yakın olmasa da iyi arkadaşlar buldum (bunlara "ahbap" denilebilir.) "Büroda" geçen o yıllardan, ya da oradaki arkadaşlarımdan söz etmeyeceğim. Bunun nedeni nankörlük değil. Daha ziyade sanatsal nedenlerim var. Çünkü bu insanların öyküde bir rolü yok; ayrıca bazı hassas nedenlerden dolayı benimle birlikte anılmaktan da hoşlanmayabilirler. Bu eski "ahbaplardan" bir tek Hartbourne'dan söz edeceğim, çünkü o uzun, sıkıcı yıllarım boyunca hep o yanımdaydı ve diğerlerini de en iyi o temsil edebilirdi. Ondan söz etmemin bir nedeni daha var: yanlış bir yönlendirme sonucu ama tamamen samimi ve dostça niyetlerle o da benim kaderime dahil oldu. Bu büronun "İç Bölge Maliye Tahsil Dairesi" olduğunu da söylemem gerek. Resmi çalışma yaşamımın çoğunda ben bir Vergi Müfettişi'ydim.

Elbette şimdi bir "vergi memuru" olarak nasıl yaşadığımı anlatmaya kalkmayacağım. Tam olarak anlayamadığım bazı nedenlerle "vergi memurluğu" ve diş hekimliği gibi meslekler insanlarda tuhaf bir gülme hissi uyandırıyor. Ama bu gülüşler, kanımca, biraz da huzursuz gülüşler. Hem vergi memurları hem de diş hekimleri insan doğasında yer alan derin korkuları kolayca ortaya çıkartabiliyor: bizlere, alınan her keyfin, yıkıcı da olsa, bir karşılığı olduğunu, bu keyiflerin bize karşılıksız değil, ödünç olarak verildiğini, en vazgeçilmez melekelerimizin bile gelişir gelişmez çürümeye başladığını hatırlatıyor. İnsanın aklına birden şu geliveriyor: insanın saplantılı bir düşkün haline gelebilmesi için diş ağrısı ve gelir vergisinden daha iyi bir neden olabilir mi? Böyle bir mesleğiniz olduğunu birine itiraf ettiğinizde karşılaştığınız savunma amaçlı gizli saldırgan alaycılığın nedeninin de bu olduğuna kuşku yok. Eskiden, vergi müfettişliği gibi bir mesleği seçen bir insanın gizli bir sadizm duygusu taşıdığı gibi bir fikre yalnızca Francis Marloe gibi salakların inandığını sanırdım. Ben daha az sadist birini düşünemiyorum. Mahcup denilebilecek kadar kibarımdır. Ama son zamanlarda benim sessiz ve saygıdeğer mesleğim bile aleyhime kanıt olarak kullanıldı.

Bu öykü başladığında-nasıl başladığını az sonra anlatacağım-vergi dairesinden emekliye ayrılmıştım. Normalden erken bir yaşta emekli olmuştum. Yazar olarak asla kazanamayacağımı bildiğim parayı ka-

zanmak için vergi müfettişliği yapmıştım. Kendime yetecek kadar bir emekli aylığını garanti edince emekliye ayrıldım. Daha önce söylediğim gibi, yakın zamanlara kadar olaysız yaşadım ama vazgeçmediğim bir amacım vardı. Bütün zamanımı yazmaya adayabilecek kadar özgür olmak için uğraşıyor ve o zamanın gelmesini sabırsızlıkla bekliyordum. Ama, öte yandan, bir iş yerine bağlı olduğum yıllar boyunca yazabildiğim ancak bir iki şey olduysa da, her zamankinden daha çok yakınmadım bu dönemlerde. Tatminsiz yazarların yaptığı gibi, üretken olmayışıma bahane olarak zamanım azdı demedim. Genel olarak şanslı bir adamdım. Ve bunu bugün bile söyleyebilirim. Belki de özellikle bugün bunu söyleyebilirim.

İşi bırakmanın yarattığı şok tahmin ettiğimden de büyük olmuştu. Hartbourne bunun böyle olacağını söylemişti. Ona inanmamıştım. Belki de ben, rutin bir yaşama, sandığımdan daha fazla alışkındım. Belki de, affedilemeyecek bir salaklıkla, ilhamın özgürlükle birlikte gelebileceğine inanmıştım. Önceki yıllarda düzenli olarak çalışıyordum. Yani, düzenli olarak yazıyor ve düzenli olarak yırtıyordum. Kaç sayfa yırttığımı size söylemeyeceğim, sayılamayacak kadar çok. Buna hem üzülüyor, hem de gurur duyuyordum. Bazen çıkmaz bir sokakta olduğumu (korkunç bir deyiş) hissediyordum. Ama mükemmellikten hiç vazgeçmedim. Umut, inanç ve kendimi mutlak *adayışını* sayesinde sendeleyerek de olsa hep ilerledim. Giderek yaşlanırken duygularımla baş başa yaşıyordum. Ve sonunda her zaman bir şeyler yazabileceğimi gördüm.

Ne ki, vergi dairesinden ayrıldıktan sonra, her sabah masamın başına oturduğumda ve tıpkı istediğim gibi herhangi bir şeyi düşünmeye çalıştığımda aslında hiçbir düşüncemin olmadığını gördüm. Buna da sabırla göğüs gerdim. Bekledim. Yeni bir rutin geliştirmeye çalıştım: monotonluk; monotonluk değerli bir kaynak olabilirdi. Bekledim, dinledim. Daha sonra uzun uzun anlatacağım gibi Londra'nın gürültülü bir kesiminde yaşıyorum. Bu tohuma kaçmış bölge bir zamanlar pek kibar bir muhitmiş. Galiba, yaşadığım muhit gibi ben de kibarlıktan uzaklaşan bir yolculuğa çıkmıştım. Önceleri beni hiç de rahatsız etmeyen gürültü, artık canımı sıkmaya başlamıştı. Hayatımda ilk kez acil olarak sessizliğe ihtiyaç duyuyordum.

İğneli bir alaycılıkla da söylenebileceği gibi bir bakıma ben her zaman sessizlik düşkünü olmuştum. Arnold Baffin bir keresinde gülerek söylemişti bunu bana ve ben alınmıştım. Baskı altındaki bir edebi

çabayla kırk yılda üç kısa eser yazmak pek de çenebazlık sayılmaz. Aslına bakarsanız, bunca yıl içinde öğrendiğim değerli bir şey varsa o da zamanı gelene kadar insanın ağzını kapalı tutmasının önemi oldu. Hatta gerekirse bütün hayatı boyunca kapalı tutabilmesi. Yazmak evlenmek gibi bir şey. İnsan şansına sonuna kadar güvenmedikçe düşüncelerini açığa vurmamalı. Her ne kadar moda düşüncelere ters düşse de, olumsuz, olumludan ve onu kullanandan daha güçlüdür. Oysa ihtiyacım olan tek şey mutlak sessizlikti.

Bu yüzden bir süre için Londra'dan ayrılmaya karar verdim ve bu kararı verir vermez kendimi gizli hazineme daha yakın hissettim. Karar verebilmiş, kendime güvenimi tekrar kazanabilmiş ve bir sanatçının gerçek erdemi olan o görünmez dayanma gücünü hissetmiştim. Yaz için deniz kenarında bir kulübe kiralamaya karar verdim. Yaşamımın hiçbir döneminde deniz bana fazla gelmemişti. Hiç deniz kenarında yaşamamıştım, aslında ses değil, sessizliğin mırıltısı olan dalga seslerinin duyulduğu sakin bir yerde hiç kalmamıştım. Hazır bundan söz etmişken, tümüyle mantıklı olmasa da bir fikrimden daha söz etmek istiyorum; net olmasa da bu fikri uzun süredir taşıyorum: büyük bir yazar olmadan önce bir tür *dayanıklılık* testinden, acı dolu bir devreden geçmem gerektiği fikri. Sınanmak için boşuna bu kadar bekledim. Savaşın (hiç üniforma giymedim) kendisi bile yaşamımı altüst edemedi. Sanki sükûnete mahkûmdum. Londra dışında geçirilecek bir yaz mevsimi, bu sükûnetin ve sözünü ettiğim şeyin zarif utangaçlığının bir ölçüsü olabilirdi ve bir saniye için bile olsa bana bir sınama olarak görünebilirdi! Tabii, benim gibi geleneksel, asabi, puriten, alışkanlıklarının kölesi olan bir adam için böyle bir yolculuk bir macera ya da cesur ve beklenmedik bir hamle olarak düşünülebilir. Ya da, nihayet muhteşem ve korkunç bir şeylerin başlayacağını, geleceğin perdesi arkasında bazı şeylerin titreyerek kendini gösterdiğini içgüdüsel olarak biliyor muydum? Bir şeyler arayan gözlerim reklamlardan birine takılmıştı. Deniz kenarında, kirası pek yüksek olmayan bir kulübe. Adı *Patara*. Gerekli düzenlemeleri yaptım. Tam gideceğim sırada, Francis Marloe, kader ulağım, kapımı çaldı. Sonunda Patara'ya gelebildim ama orada olanlar benim beklediklerimin çok uzağındaydı.

Yazdığım Önsöz'ü okuyorum ve beni ifade etmekte ne kadar yetersiz kaldığını görüyorum. Bir dâhinin elinde olmadığı zaman sözcükler ne kadar da az şey ifade edebiliyor! Yaratıcı bir insan ol-

mama karşın sanat düşkünü olmaktan çok, puriten biriyim. İnsan yaşamının korkunç olduğunu biliyorum. Bunun sanata tamamen ters düştüğünü biliyorum. Yalnızca var olma görevimden başka bir din tanımıyorum. Geleneksel dinler düş ürünlerinden ibaret. Korku ve dehşet yalnızca bir milimetre uzağında kalıyor. Herkes, en büyük insan bile, bir saniye içinde yıkılabilir ve gidebilecek hiçbir yer bulamaz. Bunu inkâr eden teori yalan söylüyor demektir. Kendim için konuşacak olursam, hiçbir teorim olmadığını söyleyebilirim. Gerçek politika, gözyaşlarını kurutmaktan ve özgürlük için savaşmaktan ibarettir. Özgürlük olmadan ne sanat, ne de doğrular var olur. Zorbalara hayır diyen insanların ve büyük sanatçıların önünde eğiliyorum.

Geriye kitabı kime atfedeceğim kalıyor. Tabii bu kitabı ithaf edeceğim bir kişi var ama onun adını buraya yazamam. Bütün kalbimle, zekâmı göstermek için değil, görevimi yerine getirmek için bana esinlediğin ve yazmamı mümkün kıldığın bu kitabı sana, yalnızca senin ölçebileceğin minnettarlık duygularımla en sevgili dostuma, yoldaşım ve öğretmenime ithaf ediyorum. İçinde yer alan pek çok yanlışı affedeceğini biliyorum. Anlayış dolu merhametinle, bu kitabın yazarının sayısız eksiğine her zaman göz yumabilecek birisin sen.

Bradley Pearson

Şimdi BRADLEY PEARSON'IN ÖYKÜSÜ geliyor. Adı:

Kara Prens

Bir aşk kutlaması

Birinci bölüm

Öyküye, Arnold Baffin'in bana telefon ederek, "Bradley, buraya gelebilir misin, lütfen. Galiba az önce karımı öldürdüm," dediği andan başlamam dramatik açıdan son derece etkileyici olabilirdi. Oysa, olay örgüsü daha derinden incelendiğinde, Arnold'un o mühim telefonundan yarım saat kadar önce olayları başlatan uşak ya da hizmetçi (bu imgeler ona epey uyuyor) Francis Marloe'nun ilk konuşan kişi olduğu görülebilir. Zira, Arnold Baffin'in dramının yaşandığı anda ve daha sonrasında olanların çerçevesini kuran ya da etrafını kuşatan şeyler, Francis'in bana getirdiği haberler. Aslında başlayabileceğim o kadar çok yer var ki. Rachel'ın ya da Priscilla'nın gözyaşlarıyla da başlayabilirim. Bu öyküde bol bol gözyaşı var. Karmaşık bir açıklama yapacaksanız nereden başlasanız olur. Hem zaten bir şey nereden

başlayabilir? Sözünü ettiğim dört başlangıç noktasından üçünün birbirinden kopuk olması, insanın kaderi gibi bir muammanın üzerine bir sürü fikri, hem de en mantıksızlarını akla getirebilir.

Daha önce söylediğim gibi Londra'dan ayrılmak üzereydim. Soğuk ve ıslak bir Mayıs gününün öğleden sonrası idi. Esen rüzgâr çiçek kokularını taşıyan değil, yüzmeye yeltendiği derilerin üzerine rutubetli, sağlıksız bir salya bırakan bir rüzgârdı. Bavullarım hazırdı. Telefonla taksi çağırmak üzereydim, hatta ahizeyi bile kaldırmıştım ki, birden henüz gitmemem gerektiğini düşündüren tuhaf bir his kapladı içimi. Rusların adeta bir törene dönüştürdüğünü söyledikleri o biraz daha oturma ve düşünme gereğini ben de hissettim. Ahizeyi yerine koydum, tıklım tıklım eşya dolu küçük Viktorya tarzı odama dönüp oturdum. Bu manevranın sonucu, zaten tam on kez gözden geçirdiğim hazırlıkları bir kez daha kaygıyla sıralamaya başlamak oldu. Yeterince uyku ilacı almış mıydım? Dulavratotu karışımımı paketlemiş miydim? Defterlerimi almış mıydım? Ancak belli aralıklı satırları olan belli tipteki defterlere yazı yazabilirim. Salona koşturdum. Tabii, defterleri, hapları ve dulavratotunu buldum ama bavulların yarısını altüst etmiştim. Kalbim de deli gibi çarpıyordu.

O zamanlar yaşadığım, hem de uzun süre yaşadığım yer, Kuzey Soho'daki sıra evlerden birinin eski püskü, küçük zemin katıydı. Evim, Postane Kulesi'nin, yani şamata ve gürültünün hiç eksik olmadığı bir bölgenin yakınlarındaydı. Bu kibar metropolitan yoksulluğunu, Baffinlerin el üstünde tuttuğu kişiliksiz banliyö zenginliğine tercih ettim. Bütün odalarım arka taraftaydı. Yatak odam çöp kutularına ve yangın çıkışına bakıyordu. Oturma odamsa üzeri pislikle sıvanmış çıplak bir tuğla duvara. Aslında yarım oda demem gereken (öteki yarısı bomboş ve rezil bir durumda olan) yatak odamda ancak elli yıl kadar süren bir solma sürecinin sağlayabileceği, tozla kaplı, yeşil tonda tahta panolar vardı. İşte tam burayı tıka basa eşya ile doldurmuştum: Viktorya tarzı, oryantal biblolar, çeşit çeşit minik *el yapımı nesneler*, küçük yastıklar, kakmalı tepsiler, kadife kumaşlar, koltuk örtüleri, hatta dantellerim bile vardı. İşte böyle, ben biriktirmekten çok yığarım. Eşyalarım toza teslim olmuşsa da çok titiz ve derli toplu yumdur. İçerisi incelikle işlenmiş ama dışarısı olmayan dairem güneşsiz ve sevimli bir dölyatağı gibiydi. Evin yalnızca ön kapısından-o da bana ait bir ön kapı değildi-bakan biri yükselen binaların arasından gökyüzünü seçebilir ve huzur dolu sadeliğiyle yükselen Postane Kulesi'ni görebilirdi.

İşte böylece, gidişimi kasten ertelemiş olmuştum. Peki, ya böyle yapmasaydım? Niyetim, bütün yaz boyunca ortadan kaybolmak, tesadüfen daha önce hiç görmediğim-körlüğü de benimsemiştim-bir yere gitmekti. Nereye gideceğimi Arnold'a söylememiştim. Onu kuşkulandırmıştım. Neden öyle yaptım ki? İnadına mı yaptım acaba? Bilinmeyen şeyler her zaman şişirilmeye gebedir. Katı bir belirsizlikle ona, yurtdışına çıkacağımı söylemiştim. Adres falan yok. Neden söyledim bu yalanları? Kısmen onu şaşırtmak içindi. Ben hiçbir zaman bir yere gitmeyen biriydim. Belki de Arnold'u şaşırtma zamanının geldiğini düşünmüştüm. Kızkardeşim Priscilla'ya da Londra'dan gideceğimi söylememiştim. Bunda hiçbir tuhaflık yoktu. Priscilla, pek de hoşlanmadığım kocasıyla birlikte Bristol'da oturuyordu. Diyelim ki, Francis Marloe kapıya vurmadan önce ben çıkıp gitmiştim. Diyelim ki tramvay durağa gelmiş ve Archduke'ün arabası daha köşeyi dönmeden Prinzip'i alıp götürmüştü. Ne olurdu acaba?

Tekrar bavulları topladım ve Arnold'un son romanına yaptığım yorumun üçüncü versiyonunu trende bir kere daha okumak üzere cebime koydum. Yılda bir kitap yazabilen yazarlar grubuna giren, verimli ve popüler Arnold Baffin halkın gözü önünden uzun süre uzak kalamazdı. Yazıları hakkında Arnold'la aramda fikir ayrılıkları vardır. Bazen, yakın dostluklarda, önemli bir olay söz konusu olduğunda insanlar farklı fikirlere sahip olur ve o konuda gizli bir anlaşmayla sessiz kalmayı tercih ederler. İşte bir süredir ben ve Arnold arasındaki durum da buydu. Sanatçılar alıngan oluyorlar. Fakat son kitabına şöyle bir göz gezdirdikten sonra, içinde hoşuma giden şeyler bulmuş ve pazar gazetesi için yorum yazmayı kabul etmiştim. Ben pek ender yorum yazarım, daha doğrusu bunu benden pek isteyen olmaz. Arnold'un belki de kalbini kıran eski eleştirilerimin yanında bunun bir iyilik olabileceğini düşünmüştüm. Sonra romanı daha dikkatli okumuş ve pişmanlıkla kitaptan da onun sayısız *confrères*'inden* de tiksindiğimi fark etmiştim ve kendimi aslında Arnold'un bütün *œuvre*'na** karşı genel bir saldırı niteliği taşıyan bir eleştiri yazarken bulmuştum. Ne yapayım? Editörü gücendirmek istemedim: bazen insan kendisini de matbu yazılar içinde görmek istiyor. Hem, bir eleştirmen korkmadan canının istediğini söyleyemez mi? Öte yandan, Arnold eski bir dosttu.

---

* (Fr.) *Confrères*: aynı düşünceleri paylaşan. (ç.n.)

** (Fr.) *œuvre*: eser. (ç.n.)

Sonra (konudan konuya atlamam yüzünden fazlasıyla gecikmeli olarak) kapı çaldı.

Kapıdaki (binanın bana ait olmayan ön kapısında) adamı tanımıyordum. Titriyor gibiydi. Bu titreme, rüzgârın son zamanlardaki cömertliğinden, asabiyetten ya da alkol yüzünden olabilirdi. Çok eski mavi bir pardösü giymişti, iplik iplik olmuş, açık kahverengi bir atkı sarınmıştı. İri yarı bir adamdı (pardösünün düğmeleri kavuşamıyordu); boyu uzun, kır ve uzun saçları kıvırcık, yüzü yuvarlak, burnu kemerli, kalın dudakları kıpkırmızı ve gözleri birbirine çok yakındı. Sonradan düşündüğümde onu bir ayı karikatürüne benzetmiştim. Sanırım, gerçek ayıların gözleri birbirinden oldukça uzaktır ama karikatür ayılarının gözleri genellikle birbirine yakın olur. Sanırım hilekâr ve kötü huylu ayıları böyle çiziyorlar. Adamın görünüşünden hiç mi hiç hoşlanmamıştım. O anda tam anlayamadığım ama çok önemli ve kötü bir şeye işaret ediyor gibiydi. Üstelik durduğu yerden adamın kokusunu bile alabiliyordum.

Belki bu noktada yine biraz durup kendimi tarif edebilirim. İnce ve uzun boyluyum. Boyum bir metre seksen beş santimetrenin biraz üzerinde. Açık renkli ama henüz dökülmemiş olan saçlarım ince telli, ipeksi, soluk ve düzdür. Mülayim, mahcup ve duyarlı bir yüz ifadem var. İnce dudaklı ve mavi gözlüyüm. Gözlük kullanmam. Yaşımdan epey genç gösteririm.

Eşikte duran kokulu adam birden hızlı hızlı konuşmaya başladı. Dediklerinden hiçbir şey anlamamıştım. Biraz sağırımdır.

"Afedersiniz ama söylediklerinizi duyamıyorum. Ne istiyorsanız, yüksek sesle söyleyin lütfen, sizi işitemiyorum da."

"O geri döndü," dediğini anlayabildim.

"Ne? Kim geri döndü? Sizi anlamıyorum."

"Christian döndü. O öldü. O da döndü."

"*Christian*."

Az önce karşımda telaffuz edilen bu ismi duymayalı yıllar olmuştu, eski karımın ismiydi bu.

Kapıyı iyice açtım ve artık hatırlamaya başladığım eşikteki adam içeriye sızdı, daha doğrusu atıverdi kendini. Ben oturma odasına doğru gerilerken o da beni izliyordu.

"Beni hatırlamadın."

"Hatırladım."

"Ben Francis Marloe, hatırlarsın, kayınbiraderin."

"Evet, evet-"

"İşte böyle oldu. Bilmen gerektiğini düşündüm. Şimdi dul kaldı. Adam her şeyi ona bıraktı. O da Londra'ya geri döndü, sizin o eski eve-"

"Seni o mu yolladı?"

"Buraya mı? Şey, pek sayılmaz-"

"Yolladı mı, yollamadı mı?"

"Şey, hayır, ben avukatından öğrendim. Sizin o eski eve geri dönmüş! Tanrım!"

"Buraya gelmen için bir neden göremiyorum-"

"Sana yazdı mı? Sana yazıp yazmadığını merak ediyorum doğrusu."

"Tabii ki bana hiçbir şey yazmadı!"

"Ben onu görmek isteyeceğini düşünmüştüm de-"

"Onu görmek falan istemiyorum! Kimseyi düşünecek halim yok. Ne onu görmek, ne de ondan söz edildiğini duymak istiyorum!"

Bu noktada durup da evliliğimi anlatacak falan değilim. Nasıl olsa bu evlilikle ilgili birtakım izlenimler edinilecektir. Öykümüzde, bu evliliğin ayrıntılarından çok, yapısı önemli. Başarılı sayılmazdı. Önceleri onun insana hayat veren biri olduğunu düşünmüştüm. Sonradan da ölüm getiren biri olduğuna karar verdim. Bazı kadınlar böyledir. Bütün dünyayı gözlerinin önüne seriverecekmiş gibi bir enerjiye sahip sanırsınız ama bir de bakarsınız ki bütün enerjisiyle seni yalayıp yutmakla meşgul. Benim çektiğimi çekenler bunu çok iyi anlar. Muhtemelen bekâr kalmak için yaratılmışım ben. Christian ise kesinlikle flört etmek için yaratılmış. Su katılmamış aptallık kadınları çekici kılabiliyor ve tabii ben de buna kapıldım. Oldukça seksi bir kadın olduğunu da söylemem gerek. Kimileri benim ne kadar şanslı olduğumu söylerdi. Bana nefret edilesi bir şeyi, düzensizliği getirdi. Müthiş bir rol yeteneği vardı. Sonunda beni tiksindirdi. Beş yıllık evlilik ikimizi de bu işin imkânsızlığına ikna etmişti. Mamafih, boşanmamızdan kısa bir süre sonra Christian, Evandale adında okuma yazma bilmeyen zengin bir Amerikalıyla evlendi, Illinois'e gitti ve bildiğim kadarıyla sonsuza dek yok oldu.

Başarısız bir evliliğin verdiği o soğuk ve donuk his, hiçbir şeye benzemez. İnsanın eski eşine duyduğu nefret de hiçbir şeye benzemez. (Böyle bir insan hangi *cüretle* mutlu olur?) Bu bağlamda arkadaşlıktan falan söz edenlere pek hak veremeyeceğim. Yıllarca her şeyin geri

dönülmez bir biçimde bozulduğu ve kirlendiği hissiyle yaşadım, böyle bir şey insanın dünyasını hüzünlü bir hisle doldurur. Kendimi onun zihninden çıkaramıyordum. Bunun aşkla ilgisi yoktu. Böyle bir bağın acısını çekenler beni anlayacaktır. Bazı insanlar yalnızca başkalarının "bozucusu" ya da "soldurucusu"dur. Sanırım hemen hemen herkes birilerini bozmuş ya da soldurmuştur. Bir aziz hiç kimseyi bozmaz. Oysa tanıdığımız bazı kişiler, ortada olmadıkları zamanlarda gönül ferahlığıyla unutulabilirler. Gözden ırak olan gönülden de ırak olur sözü, insanın kurtuluşu için bir umuttur. Christian için ise durum böyle değildi; aynı anda her yerde bulunabilirdi; onunkisi doymak bilmez bir bilinçti; düşünceleri zararlı ışınlar gibi zaman ve mekândan sıyrılıp geçer ve hasar verebilirdi. Sözleri unutulmazdı. Sonunda yalnızca sevgili Amerika onu benim için tedavi etti. Onu sıkıcı bir adamla, sıkıcı ve çok uzak bir kente gönderebildim. Öldüğünü düşünebiliyordum artık. Ne büyük rahatlık.

Francis Marloe ise başka bir konuydu. Ne o, ne de onun fikirleri benim için hiç önemli olmamıştı. Bildiğim kadarıyla başkaları için de aynı durum geçerliydi. Christian'dan daha küçüktü ve Christian ona hoşgörülü bir küçümsemeyle yaklaşırdı. Hiç evlenmemişti. Uzun çabalardan sonra doktor olmaya hak kazanmıştı ama ilaç reçetelerinde bir kuralsızlık yaptığı için meslekten men edildi. Daha sonraları onun kendine özgü üslubunu kullanan bir "psikanalist" olarak yeniden iş hayatına atıldığını öğrenince midem bulanmıştı. Sonra, yine duyduğuma göre içmeye başlamıştı. Eğer bana intihar ettiğini bile söyleseler, ne ilgilenir, ne de şaşırırdım. Onu yine karşımda görmek beni pek sevindirmemişti. Aslında tanınamayacak kadar değişmişti. Eskiden oradan oraya seğirten, sarı haleli, yarı keçi, yarı insana benzer bir adamdı. Şimdi ise kaba saba, şişman, kırmızı suratlı, acınası, azıcık vahşi, azıcık meşum, belki de kaçık bir adama benziyordu. Her zaman salaktı. Fakat o anda Bay Francis Marloe ile değil, bana getirdiği, gerçekten dehşet verici o haberle ilgileniyordum.

"Buraya gelmeyi iş edinmen beni şaşırttı. Bu biraz münasebetsizlik. Eski karımla ilgili hiçbir şey bilmek istemiyorum. O defteri kapayalı yıllar oldu."

"Lütfen bana kızma," diyen Francis'in dudakları büzülmüştü, buruk bir öpücük gönderir gibiydi. Bu ifadeyi hatırlayınca midem bulanmıştı. "Lütfen bana kızma, Brad."

"Bana 'Brad', deme. Az sonra kalkacak bir trene yetişmem gerek."

"Bir dakikanı bile almayacağım. Hemen açıklayayım, düşünüyordum ki-tamam, kısa keseceğim, yalnızca beni dinle, *lütfen*, sana yalvarıyorum-bak şimdi, olay şu, Chris'in Londra'da arayıp bulmak isteyeceği ilk insan sensin-"

"*Ne?*"

"Doğru sana gelecek, bundan eminim, bunu hissediyorum-"

"Sen iyice aklını mı kaçırdın? Bilmiyor musun nasıl-bundan söz etmeyeceğim-Hiçbir iletişim ihtimali olamaz; bu iş yıllar önce tamamen kapandı."

"Hayır, Brad, öyle değil-"

"Bana 'Brad' deme!"

"Tamam, tamam, Bradley, özür dilerim, lütfen kızma, Chris'i pekala bilirsin, sana çok yakındı, gerçekten yakındı, Evans'a olduğundan daha yakındı sana, sana gelecektir, merakından bile olsa-"

"Ben burada olmayacağım," dedim. Bu cümle birden korkunç derecede mantıklı bir cümle gibi geldi bana. Belki de hepimizin derinlerinde kötücül bir damar vardır. Christian'ın ise bundan payını fazlasıyla aldığı muhakkaktı. Hatta içgüdüsel olarak gelecekti bana; nasıl kediler kendilerinden nefret edenlerin kucağına atlayıverirler, o da merakından, kötülük etme hevesiyle bana gelecekti. Düş kırıklığına uğrayacağı, pişman olacağı kesin olsa da, insan yine de eski karısını merak ediyor. Yalnızca kötü haber duymayı ümit ediyor. Oh olsun! demek istiyor. Christian da benim sefaletimi görüp kendini tatmin etme peşinde.

Francis devam ediyordu, "Sana hava atacak, şimdi zengin ya, şen dul oldu anlayacağın, eski tanıdıklarına hava atmak istiyor, kim olursa, a, tabii, senin peşine düşecek şimdi, ve-"

"İlgilenmiyorum," diye bağırdım, "Ben *ilgilenmiyorum!*"

"İlgilendiğini sen de biliyorsun. Ben anlarım bir bakışta adamın yüzünden ilgilenip ilgilenmediğini-"

"Çocuğu var mı?"

"Ya, ya, demiştim *sana*. Hayır, yok. Ben seni hep sevmişimdir, Brad ve seni bir kez daha görmek istedim. Sana hep imrendim, kitabını okudum-"

"Hangi kitabımı?"

"İsmini unuttum. Çok iyiydi. Belki de neden ortadan kaybolduğumu merak ediyorsundur-"

"Hayır!"

"Şey, çekiniyordum, kendimi değersiz bir yaratık gibi hissediyordum ama şimdi Christian'ın ortaya çıkması-Anlarsın ya, boğazıma kadar borca batmış durumdayım, habire adres değiştirip saklanıyorum - Chris eskiden rüşvet gibi bir şeyler verip beni başından savıyordu, ben de düşündüm ki sen ve Chris olur da yine bir araya gelirseniz-"

"Yani senin için arabuluculuk mu yapmamı istiyorsun?"

"Onun gibi, yani, işte onun gibi bir şey-"

"Aman Tanrım!" dedim, "Çıkıp gider misin sen buradan?" Kanun kaçağı kardeşi için Christian'dan para koparmam gibi bir fikrin, Francis gibi çatlak birinden gelmesi bile inanılamayacak bir şeydi.

"Ve anlarsın ya, onun geri döndüğünü öğrenince şapkam uçtu, tam bir şok anlayacağın, bu her şeyi değiştirir, sana gelip bunu konuşmak istedim, hani insan ister ya böyle şeyleri, sen her zaman doğal biriydin-diyorum ki, evde içecek bir şeylerin var mı?"

"Git artık, lütfen çık ve git."

"Bana öyle geliyor ki, o seni istiyor, seni etkilemek -yazdığımız mektuplarda birbirimize girdik, anlarsın, ben hep para istiyordum, o da bir avukat tuttu ve ona mektup yazmamı engelledi-ama artık yeni bir başlangıç yapılabilir, hani sen de benim için onu biraz yumuşatsan, hani benim için bir iyilik falan-"

"Yani senin dostunmuşum gibi görünmemi mi istiyorsun?"

"Ama biz dost olabilirdik, Brad-Baksana, evde içecek bir şeyler var mı?"

"Hayır."

Telefon çalmaya başladı.

"Çık git lütfen," dedim, "ve bir daha geri dönme."

"Bradley, biraz kalbin varsa-"

"Çık!"

İsyankâr bir yumuşaklıkla karşımda duruyordu. Oturma odamın ve dairemin kapısını hızla açtım. Holdeki telefona gidip ahizeyi kaldırdım.

Telefondaki Arnold Baffin'in sesiydi. Sakin ve oldukça yavaş konuşuyordu. "Bradley, buraya gelebilir misin, lütfen? Galiba az önce Rachel'ı öldürdüm."

Cevabım çabuk, sakin ama duygu yüklüydü, "Arnold, saçmalama. *Saçmalama!*"

"Hemen buraya gelebilir misin, lütfen?". Sesi teyp kaydı gibi çıkıyordu.

"Doktor çağırdın mı?" dedim.

Bir an durdu. "Hayır."

"O halde, çağır!"

"Açıklarım-sonra-bir an önce gelir misin-"

"Arnold," dedim, "onu öldürmüş olamazsın-saçma sapan konuşuyorsun-yapmış olmazsın böyle bir-"

Bir an duraksadı. "Belki." Adeta soğukkanlılıkla konuşan Arnold'un sesi ifadesizdi. Kuşkusuz, ciddi bir şoktandı bu.

"Neler oldu?"

"Bradley, lütfen buraya-"

"Tamam," dedim, "Hemen geliyorum. Bir taksi çağırayım." Telefonu yerine bıraktım.

Bu arada Arnold'un bana söylediği sözler üzerine hissettiğim ilk duygunun tuhaf bir zevk olduğunu kaydetmem yerinde olacaktır. Okurlar beni duygusuz bir canavar yerine koymadan önce dönüp bir de kendilerine baksınlar. Bu tür tepkiler anormal değildir, hatta bir bakıma neredeyse geçerli nedenlere dayandığı bile söylenebilir. Hepimiz, doğal bir dürtüyle, dostlarımızın başına gelen felaketlerden bir tür keyif alırız; ama bu onlarla dost olmamızı engelleyen bir şey değildir. Bu duygu, tümüyle olmasa da kısmen, yardım edebilecek kadar güçlü bir pozisyona getirilmemizden kaynaklanır. Beklenmeyen ya da zamansız bir felaket özellikle daha da çekicidir. Hem Arnold'u, hem de Rachel'ı ayrı ayrı severim. Fakat evliler ile evli olmayanlar arasında yaşanan doğal bir kutuplaşma vardır. Evli insanların içgüdüsel olarak karşımda benden ne kadar şanslı oldukları, hatta benden daha doğru yapıyor olduklarını ima eden gösteriler yapmalarına tahammül edemem. Üstelik, evli olmayan biri saf saf bütün evliliklerin mutlu gittiğine (tersi ortaya çıkmadığı takdirde) inanıverir. Bu da evlilerin kendilerini haklı görmesine yardımcı olur. Baffinlerin evliliği hep sağlam görünmüştü. Bu ani motif, bütün fikirleri allak bullak etti tabii.

Arnold'un konuşmasının sebep olduğu ani kan hücumuyla kıpkırmızı olmuş bir halde, ve açık söylüyorum, (bunda bir çelişki yok) panik ve şaşkınlık içinde arkamı döndüm ve varlığını tamamen unutmuş olduğum Francis'i gördüm.

"Bir aksilik mi var?" dedi Francis.

"Hayır."

"Doktor falan dediğini duydum."

"Bir dostumun karısı kaza geçirmiş. Düşmüş. Şimdi oraya gidiyorum."

"Ben de geleyim mi?" dedi Francis. "İşe yarayabilirim. Hem de ne olsa Tanrı'nın gözünde ben hâlâ bir doktorum."

Bir an düşündüm ve cevap verdim, "Pekala." Bir taksi çevirdik.

Burada biraz ara verip, himayem altındaki Arnold Baffin hakkında bir iki söz edeceğim. Arnold'u yeterince adil ve açık anlatıp anlatamayacağım konusunda kaygılarım var (lafın gelişi değil, gerçekten *kaygı* hissediyorum); çünkü bu öykü, öncelikle, Arnold'la benim aramdaki ilişkilerin ve bu ilişkilerin yol açtığı şaşırtıcı doruğun öyküsü. Nispeten genç bir adam olan Arnold'u, ben karınca kararınca tanınmış bir yazar olmuşken, o da fakülteden daha yeni mezun ve ilk romanını bitirmek üzereyken "keşfettim." O sıralarda karımı "başımdan atmış" ve genellikle başarıya götüreceğine hep inandığım o "yeni başlangıçlardan" birini yaşamaktaydım. Reading Üniversitesi'nin İngiliz Edebiyatı Bölümü'nü yeni bitiren Arnold bir okulda öğretmenlik yapıyordu. Bir toplantıda tanıştık. Mahcup bir tavırla bana bir roman yazdığını anlattı. Ona nezaketen ilgi gösterdim. Bana romanının neredeyse bitmiş kopyasını gönderdi. (Bu roman tabii ki *Tobias and the Fallen Angel* idi. Bence hâlâ en iyi romanı.) Romanın bir şeyler hak ettiğini düşündüm ve bir yayımcı bulmasına yardımcı oldum. Yayımlandığında da çok olumlu bir eleştiri yazdım. Ticari anlamda konuşacak olursak böylece en başarılı son edebi kariyerlerden biri daha başlamış oldu. Tavsiyelerimin tersine Arnold hemen öğretmenlik işini bıraktı ve kendisini "yazmaya" adadı. Kolay yazıyor, her yıl okurlarının zevkine hitap eden bir kitap çıkarıyordu. Peşisıra zenginlik ve ün de geldi.

Özellikle yakın zamanlardaki olayların ışığında, Arnold'ın yazar olarak kazandığı başarıya gıpta ettiğim öne sürüldü. Bunu hemen ve kategorik anlamda yalanlamak isterim. Ben masama zincirlenip kalmışken onun bir seferde yazabilme özgürlüğüne gıpta etmiştim. Fakat genel anlamda Arnold Baffin'e çok basit bir nedenle gıpta etmiş değilim: bence hak etmiş olmayı bir kenara bırakarak başarıyı yakalamıştı. Onu keşfeden ve onun hamisi olarak, ta başından beri, onunla özdeşleştiğimi hissediyordum. Ve böylesine gelecek vaat eden genç bir yazarın gerçek hırsı bir kenara atıp da popüler kalıba bu denli çabuk girmesi beni bayağı rahatsız ediyordu. Çalışkanlığına saygım

vardı ve "mesleğine" hayranlık duyuyordum. Salt edebi olmaktan uzak, pek çok yeteneğe sahipti. Gelgelelim kitaplarından pek hoşlanmıyordum. Ancak, çabucak kibarca bir yol bulundu ve daha önce de dediğim gibi, içgüdüsel olarak bazı konularda konuşmaktan kaçınır olduk.

Arnold ve Rachel'ın nikâh törenlerinde bulundum. (Yirmi beş yıl önceki bir olaydan söz ediyorum.) O günden sonra her pazar öğle yemeğini Baffinlerle yedim. Arnold'u her hafta en az bir kez görürdüm. Aileden biri gibiydim. Hatta bir zamanlar Arnold beni "ruhunun babası" olarak adlandırırdı. Bu sıkı fıkılık, Arnold'un benim işimle ilgili olarak sarf ettiği bir sözden sonra sona erdi. Ne dediğini söylemeyeceğim. Ancak dostluğumuz sürdü. Hatta sıkıntı ve kederler dostluğumuzu daha yoğun ve kesinlikle daha karmaşık bir hale getirdi. Arnold ve benim kafalarımızı birbirimize taktığımızı söyleyecek kadar ileri gitmeyeceğim. Fakat birbirimize karşılıklı olarak yoğun bir ilgimiz vardı. Baffinlerin bana ihtiyaç duyduğunu hissedebiliyordum. Bu yüzden kendimi onları himaye eden bir tanrı gibi hissediyordum. Arnold bana tapar, şükran duyar ve şüphesiz eleştirilerimden de çok çekinirdi. Giderek edebi sıradanlığı benimsemeye başladığından olacak, belki de onun da gönlünde benzer bir eleştirmen gizliden gizliye yatıyordu. Bir problemi kabullenmezseniz sonunda baş edemeyeceğiniz bir hale gelir. Husumet duygusu sanatçılarda çok zengin bir kaynaktır, bu yüzden başkalarının yaptıklarını beğenmezler. Bizler kendini beğenmişlerden oluşan bir grubuz. Arnold ve benim gibi iki şeytanın her nedense birbirimize duyduğumuz sevgiyi koruyabilmemiz ikimiz için de övünülecek bir duygu.

Arnold'un kazandığı başarılarla hiçbir anlamda "şımarmadığını" da açıkça söylemeliyim. Malta'da evi, altında yatı olan bir vergi kaçakçısı asla olmadı. (Bazen şaka yollu vergiden kaçınmanın yolunu ararlardık ama asla vergiden kaçmayı düşünmedik.) Şehir dışında, Ealing'te, "iyi bir muhitte" büyükçe ama abartılı olmayan bir villada oturuyor. Ev yaşamı, bazen rahatsız edecek ölçüde belli bir tarzdan yoksun. Bunun sebebi Arnold'un "sıradan vatandaş" rolüne soyunmuş olması değil. Bir bakıma zaten "sıradan bir insan"*dı* ve parasını çok daha değişik kullanabileceği iyi ya da kötü yolları aklına getirmekten kaçınırdı. Aslında görsel zevkten yoksun biriydi ama müziğe karşı huysuz bir tutkunluğu vardı. Dış görünüşüne gelince, kılıksız şeyler giyer, hâlâ bir öğretmen gibi dururdu ve o saf, utangaç oğlan çocuğu

görüntüsünü kaybetmemişti. "Ünlü yazar" rolünü oynamayı aklına bile getirmemişti. Belki de fazlasıyla zeki olduğu için o rolü böyle oynamayı seçmişti. Soluk mavi-ela renkte, oldukça etkileyici gözleri vardı ve çelik çerçeveli gözlükler takardı. Kalkık bir burnu, hep yağlı gibi duran ama sağlıklı bir görünüme sahip bir yüzü vardı. Rengi biraz solgundu. Albinodan falan olabilir miydi? Saygın görünüşlüydü ve belki de yakışıklıydı. Saçlarını hep tarardı.

Arnold bana baktı ve sessizce Francis'i işaret etti. Holde duruyorduk. Çok farklı görünüyordu, yüzü mum gibiydi, saçları darmadağınıktı, gözlüksüz gözleri bir çizgiyi andırıyordu ve bulanıktı. Yanağında Çinlilerinkine benzer kırmızı bir işaret vardı.

"Bu Dr. Marloe. Dr. Marloe - Arnold Baffin. Karının başına gelen *kaza*yı anlatmak için bana telefon ettiğinde tesadüfen Dr. Marloe da yanımdaydı." *Kaza* sözcüğünü vurgulayarak söylemiştim.

"Doktor," dedi Arnold. "Evet, bildiğiniz gibi-o-"

"Düştü mü?" gibi bir öneride bulundum.

"Evet. O-yani bu arkadaş-tıp doktoru mu?"

"Evet," dedim. "Benim bir arkadaşım." Gerçek olmayan bu sözler en azından önemli bir bilgi iletmiş oldu.

"Siz, *o* Arnold Baffin misiniz?" dedi Francis.

"Evet, o," dedim.

"Ne demeli, ben gerçekten kitaplarınızın hayranıyım-şeyi okudum-"

"Durum nedir?" diye sordum Arnold'a. Bana alkol almış gibi geldi ve hemen ardından içki kokusunu da aldım.

Arnold güçlükle ve yavaşça konuştu. "Kendisini yatak odamıza kilitledi. O-şeyden sonra-çok kan geldi-Sandım ki-Tam olarak bilemiyorum-nasıl bir yara-her halde-Her halde-" Durdu.

"Devam et, Arnold. Bak, şimdi biraz otur istersen. Francis, otursa daha iyi olur, değil mi?"

"Arnold Baffin," dedi Francis, kendi kendine.

Arnold holdeki vestiyere sırtını dayadı. Orada asılı duran bir paltoya başını yaslayarak bir an durdu ve devam etti. "Kusura bakma. Bilemiyorum. Odanın içinde bir süre ağlar gibi sesler çıkartıyor, inliyordu. Yani yatak odasında. Şimdi hiç ses yok, hiç cevap vermiyor. Korkarım baygın ya da-"

"Kapıyı kırıp giremiyor musun?"

"Denedim, gerçekten *denedim*, ama keski ve-kapı pervazı kırıldı ve ben başka bir şey–"

"Otur Arnold, tanrı aşkına otur" Onu bir iskemleye doğru çektim.

"Anahtar deliğinden de bir şey göremedim çünkü anahtar–"

"Belki yalnızca sinirleri bozulmuştur, bu yüzden sana cevap vermek istemiyor olabilir-anlarsın ya-"

"Evet," dedi. "Bunu yapmak istemedim –Tüm bunlar eğer–tam olarak ne, bilemiyorum-bir de sen git dene Bradley–"

"Keskin nerede?"

"Yukarıda kaldı. Ama küçük bir keski. Bulamadım bir şey–"

"Pekala, siz ikiniz burada kalın," dedim. "Ben yukarı çıkıp ne olup bittiğine bakayım. Arnold, sen burada kal ve *otur!*"

Yatak odasının kapısının önünde durdum. Kapı, Arnold'un çabaları yüzünden hafif hasar görmüştü. Çok miktarda yere dökülen boya kazıntıları, açık kahverengi halının üzerinde beyaz inci taneleri gibi duruyordu. Keski de oradaydı. Kapının kolunu yokladım ve bağırdım, "Rachel. Ben Bradley. Rachel!"

Sessizlik.

Arnold'un aşağıdan "Ben bir çekiç bulayım," dediğini duyabiliyordum.

"Rachel, Rachel, lütfen cevap ver-" Artık ben de paniklemeye başlamıştım. Bütün gücümle kapıya abandım. Oldukça kalın ve sağlam bir kapıydı. "Rachel!"

Sessizlik.

Vücudumu kapıya dayayarak, bağırdım, "Rachel!" Sonra durdum ve dikkatle içeriyi dinledim.

İçeriden hafif bir ses geliyordu Sürünen bir farenin sesi gibiydi. "N'olur bir şey olmuş olmasın, n'olur bir şey olmuş olmasın," dedim.

Sürtünme sesi arttı. Sonra zar zor duyulan hafif bir ses, "Bradley," dedi.

"Rachel, Rachel, iyi misin?"

Sessizlik. Sürünme. Sonra hafif bir iç çekme sesi. "Evet."

Ötekilere bağırdım. "İyiymiş! İyiymiş!"

Arkamdaki merdivenlerin oradan bir şeyler söylediklerini duydum. "Rachel, içeri gireyim. Açar mısın? Beni içeri alır mısın?"

Kapının arkasından itişmeye benzer sesler geldi, sonra alçak ve hafif bir sesle Rachel, "Sen içeri gel. Ama başkası olmaz," dedi.

Anahtarın kilidin içinde döndüğünü duydum. Çabucak odaya dalmadan önce arkama baktığımda merdivenlerde duran Arnold'u ve arkasında, bir basamak aşağıda duran Francis'i gördüm. İkisinin yüzünü de açıkça görebilmiştim; çarmıha gerilme sahnesindeki kalabalıkta yer alan ressam ve arkadaşının yüzleri gibiydi. Arnold'un yüzü alaycı bir ıstırap ifadesiyle çarpılmıştı, Francis'inki ise kötücül bir merak ifadesi taşıyan pırıl pırıl bir yüzdü. Çarmıha gerilme sahnesine uygun ifadeler. İçeri girer girmez, yerde yatmakta olan Rachel'ın üzerine yuvarlanıyordum. Şimdi de hafif hafif inliyor, titrek ve aceleci hareketlerle kapıyı tekrar kilitlemeye çalışıyordu. Onun yerine kapıyı ben kilitledim ve yere, onun yanına oturdum.

Rachel Baffin tanıdığım en iyi oyunculardan biridir, daha önemlisi, belki de en iyi oyuncu olduğu için burada biraz durup kısaca Rachel'ı tanıtmak istiyorum. Arnold gibi onu da yirmi yıldan uzun süredir tanıyordum, fakat daha sonra fark ettim ki, onunla görüştüğüm sıralarda o kadar da iyi tanıyamamışım. Bazı şeyler hâlâ belirsiz; tam olarak anlaşılmayan şeyler. Bazı kadınlarda, aslına bakarsanız, benim deneyimlerime göre kadınların çoğunda bir çeşit "soyut" bir nitelik var. Gerçek cinsiyet farkı bu mu? Belki de bu nitelik yalnızca kendi çıkarını düşünmemektir. (Bu bakımdan, erkeklerin yanındayken nerede olduğunuzu biliyorsunuz!) Rachel'ın durumu kesinlikle zekâ yoksunluğu değildi. Baffinlerle olan sözde aile dostluğumuzda kadınsı şefkatin ve göreneklerin dağıtamadığı, hatta daha da arttırdığı bir belirsizlik vardı. Tabii ki erkekler rol yapar ama kadınlar da rol yapar, hem de daha müphem roller. Yaşam denilen oyunda onlara düşen iyi satırlar daha azdır. Basit nedenlerden gizemlerin çıkmasının kaynağı bu olabilir. Rachel ünlü bir erkekle evli, zeki bir kadındı ve içgüdüsel olarak böyle bir kadın kocasının bir işlevini görüyor gibi hareket eder; bütün ışığını ona veriyor gibidir. "Müphemliği" merak bile uyandırır. İnsan, böyle bir kadının hırsları olabileceğini aklına getirmez; oysa Arnold ve ben, ikimiz de, farklı yönlerden, hırsla dolu, hatta göbek adı hırs diye tarif edilebilecek insanlardandık. Rachel, "iyi bir örnek", "iyi bir numune"ydi (erkekler hakkında böyle bir şey söylemek kimsenin aklına bile gelmez). Rachel'a güvenilirdi. İri yarı, güzel, doyumlu, tatlı (o zamanlar) bir kadındı; herkesçe tanınan bir ilahın becerikli eşiydi. İrice bir iki çili olsa da yüzü pürüzsüz, saçları kızıla çalan, sarışın bir kadındı. Tel gibi duran saçları düz, teni soluktu. Bir kadın için oldukça uzun boyluydu ve fiziksel yapısı kocasına göre iriydi. Son za-

manlarda kilo almıştı, bu yüzden ona şişman da denilebilirdi. Hep bir şeylerle meşgul olurdu; yardım dernekleriyle ve sol politikayla ilgilenirdi. (Arnold'un politikayla hiç mi hiç ilgisi yoktur.) Rachel kusursuz bir "ev kadını"ydı; kendinden söz ederken de sık sık bu unvanı kullanırdı.

"Rachel, sen iyi misin?"

Bir gözünün altında morarmakta olan bir yara vardı ve gözü kısılmıştı. Aslında bunları görmek oldukça zordu, çünkü her iki gözü de ağlamaktan kıpkırmızı olmuş ve şişmişti. Üst dudağının bir tarafı da şişmişti. Boynunda ve elbisesinde kan izleri vardı. Saçları darmadağınıktı ve ıslakmış gibi koyu duruyordu; belki de gözyaşları yüzünden gerçekten ıslaktı. Nefes nefeseydi, hatta neredeyse soluğu kesilecekmiş gibiydi. Elbisesinin önü açılmıştı. Sutyeninin beyaz dantelini ve taşan göğsünü görebiliyordum. O kadar çok ağlamıştı ki yüzü tanınmayacak kadar şişmişti. Suratının her tarafı ıpıslak ve parlaktı; bakar bakmaz sıcak olduğu da hissedilebiliyordu. Tekrar ağlamaya başladı; sarsıcı ölçüde anlayışlı bakışlarımdan kaçınmaya ve beceriksiz hareketlerle elbisesinin önünü kapamaya çalıştı.

"Rachel, canın acıyor mu? Yanımda bir doktor getirdim-"

Yardım amacıyla uzanan elimi iterek sarsak hareketlerle kalkmaya çalıştı. Sık nefeslerinden alkol kokusunu alıyordum. Eteğinin üzerine çöktü; giysisinin yırtıldığını duydum. Sonra düşe kalka odanın karşı tarafına giderek kendini yüzüstü darmadağın yatağın üzerine bıraktı ve örtüyü çekiştirmeye başladı. Bunu tam olarak yapamadı çünkü vücudunun yarısı örtülerin üzerinde yatıyordu. Sonra her iki elini de yüzüne kapayarak dehşete düşüren seslerle haykırarak ağlamaya başladı. Yaşadığı kedere kendini kaptıran Rachel'ın bacakları pek de hoş olmayan bir tarzda, ayrık bir vaziyetteydi.

"Rachel, lütfen kendini kontrol et. Biraz su iç." Hıçkırıklarının sesi dayanılacak gibi değildi. Tam olarak utanç da denemeyecek bir his, beni ona hem bakmaya hem de bakmamaya zorluyordu. Bir kadının ağlaması insana korku ve suçluluk duyguları veriyordu ve bu korkunç bir ağlamaydı.

Dışarıdan Arnold'un sesi geldi. "Lütfen, ben de gireyim, lütfen, lütfen-"

"Sus artık, Rachel," dedim. "Buna dayanamıyorum. Sus. Kapıyı açacağım."

"Hayır, hayır," diye fısıldadı, sesinde ağlamaklı bir ton vardı. "Ar-

nold olmaz, o olmaz–" Acaba hâlâ Arnold'dan korkuyor muydu?

"Doktoru içeri alacağım," dedim.

"Hayır, hayır."

Kapıyı açtım ve elimi Arnold'un göğsüne koyarak engelledim. "Gir de ona bir bak," dedim Francis'e. "Etrafta kan falan gördüm."

Arnold bağırmaya başladı, "Ben de gireyim, lütfen sevgilim, bana kızma, lütfen-"

Onu iterek merdivenlerin başına götürdüm. Francis içeri girdi ve ya kibarlığından ya da mesleki tedbirlilikten kapıyı tekrar kilitledi.

Arnold merdivenlere oturdu ve inlemeye başladı. "Aman Tanrım, aman Tanrım-" Az önce hissettiğim o tuhaf ve müthiş mahcubiyet şimdi korkunç çekici gelen bir merakla karışmıştı. Arnold, nasıl bir görüntü verdiğine aldırmaksızın sürekli olarak elleriyle saçlarını kavrayıp duruyordu "Ah, ben ne aptalım, ben ne aptalım-"

"Sakin ol. Tam olarak ne oldu?"

Francis, "Makas nerede?" diye bağırıyordu.

"Tuvalet masasının üst çekmecesinde," diye bağırarak cevap verdi Arnold. "Tanrım, makası neden istedi? Ameliyat falan mı yapacak yoksa?"

"Ne oldu, anlatır mısın? Haydi gel, aşağıya inelim."

Arnold'u hafifçe ittim. Kambur bir vaziyette, aksak adımlarla, trabzanlara tutuna tutuna indi ve son basamağa oturuverdi. Elleri başının iki yanında, halının zig zag desenlerine bakmaya başladı. Kapıda renkli cam olduğu için hol her zaman biraz loş görünürdü. Yanından geçtim ve bir iskemleye oturdum. Kendimi tuhaf hissediyordum; şaşkınlık ve heyecan içindeydim.

"Aman Tanrım, aman Tanrım. Sence beni affeder mi?"

" Tabii. Nedir -?"

"Her şey kitaplarımdan biriyle ilgili kahrolası, salakça bir tartışmayla başladı. Tanrım, insan nasıl böyle bir salaklık yapar - tartıştık da tartıştık, ikimiz de durmasını bilemedik -genellikle benim işim hakkında pek tartışmayız; yani Rachel beğenir, o zaman tartışacak bir şey olmaz. Ama kendini iyi hissetmediği ya da kitaptaki bir şeye kafasını taktığı ve kendisiyle ilgili olduğunu sandığı zaman veya kitaptaki olay bizim yaptığımız ya da bulduğumuz bir şeye benziyorsa başka. Beni bilirsin, ben kitaplarıma yaşadığım şeyleri geçirmem, bütün romanlarım hayal ürünüdür. Ama, bazen Rachel birdenbire bir şeye saplanır ve kalbini kırdığımı, ayıp ettiğimi ya da hakaret ettiğimi falan

söyler. Sanki aniden bir kompleks geliştiriyor ve aklı başından gidiyor. Başka biri olsa, arkadaşının kitabında kendisinden söz edilmesine can atar, her yerde kendilerini görür ama, Rachel, birlikte gittiğimiz bir yerden söz edilmesinden bile nefret eder, onun değerini yitirdiğini falan söyler. Her neyse, Tanrım, Bradley, ben ne aptalım-Her neyse, işte böyle bir şey yüzünden başladı, sonra genelde benim yazılarım hakkında ileri geri konuşmaya başladı-haydi bunları boşver-Her neyse kavga etmeye başladık ve galiba ben de onu fena halde eleştirdim ama yalnızca savunmak için; ikimiz de yemek yemiş, içkilerimizi içiyorduk-genellikle fazla içki içmeyiz ama kavga etmeye başladığımızda, bardaklarımız boşaldıkça doldurduk, boşaldıkça doldurduk, çılgına dönmüştük. Sonra o kadar sinirlendi ki, kontrolünü kaybetti ve bana bağırmaya başladı. Bana bağırılmasından nefret ederim. Bağırıp çağırmasını durdurmak için onu iteler gibi falan yaptım, o da yüzümü tırmaladı; hâlâ izi var, Tanrım, acıtıyor da. Bayağı korkmuştum ve yalnızca dursun diye ona vurdum. Bağrış çağrış, gürültü ve öfkeye tahammül edemem ve bu olanlar çok korkutucuydu. Öfkeden deli gibi bağırıyor, işim hakkında ağza alınmayacak şeyler söylüyordu; sırf o isterik hali geçsin diye ona vuruverdim ama o üzerime geldi de geldi, sonunda şömineden demir sopayı kaptım, onunla aramda bir engel oluştursun diye; tam o anda geldi kafasını eğdi ve güm diye elimdeki demir sopaya geçirdi-aman Tanrım. Tabii ki amacım ona vurmak falan değildi, yani ona vurmadım demek istiyorum-Sonra yere yığıldı; gözleri kapalı, öyle sessizce yatakaldı, nefes alıp almadığından bile emin değildim-tam bir panik içindeydim, bir bardak su alıp yüzüne döktüm ama hâlâ öylece yatıyordu; dehşete kapılmıştım-sonra ben biraz daha su almaya giderken yerden fırladığı gibi yukarı çıktı ve kendisini yatak odasına kilitledi-Sonra da bir daha açmadı, bana cevap da vermedi-numara mı yapıyordu, gerçek miydi anlayamadım, hasta mıydı yoksa-anla işte, ne yapacağımı bilemedim-Tanrım, ben ona vurmak istememiştim-"

Yukarıdan kapı kilidinin açıldığını duyduk ve ikimiz de ayağa fırladık. Francis, trabzanlardan aşağı eğildi, "Bir şeyi yok." Pejmürde gömleğinde ıslak kızılımsı döküntüler vardı. Bunların Rachel'ın saçları olduğunu anlamam çok kısa sürdü. Herhalde kafasını daha iyi muayene edebilmek için saçlarını kesmiş olmalıydı. Trabzanı tutan eli leş gibi kirliydi.

"Tanrıya şükür," dedi Arnold. "Biliyor musun, bence hep numara

yapıyordu. Her neyse, Tanrıya şükür. Ne yapmalı–?"

"Fazla ciddi bir şey yok. Başını fena halde vurmuş. Biraz da sersemlemiş. Başındaki darbeden olabilir. Yatakta kalsın, odası da karanlık olsun.. Aspirin ya da bildiğiniz ağrı kesicilerden verin, termofor koyun, sıcak içecekler, yani çay falan verin. Kendi doktoruna görünmesi iyi olur. Yakında kendine gelir."

"Ah, çok teşekkür ederim, Doktor," dedi Arnold. "Demek bir şeyi yok, Tanrıya şükürler olsun."

Francis bana dönerek, "Seni görmek istiyor," dedi. Hepimiz hole doğru yürüdük.

Arnold tekrar yalvarmaya başladı, "Sevgilim, lütfen-"

"Ben bir bakayım," dedim. Artık kilitli olmayan yatak odasının kapısını araladım.

"Sadece Bradley. Sadece Bradley." Neredeyse duyulamayacak kadar hafif çıkan ses bu kez daha katıydı.

"Ah Tanrım. Bu çok korkunç. Bu kadarı yetsin artık-" dedi Arnold. "Sevgilim-"

"Sen aşağı in ve kendine bir içki daha koy,-" dedim ona.

"Bir içkiye hayır demem," dedi Francis.

"Lütfen artık bana kızma sevgilim-"

"Yağmurluğumu atar mısın bana," dedi Francis. "İçerde yerde bırakmıştım."

İçeri girip yağmurluğu eline fırlattım ve tekrar kapıyı kapadım. Arnold ve Francis'in uzaklaşan ayak seslerini duydum.

"Kapıyı kilitle lütfen."

Kilitledim.

Francis perdeleri kapatmıştı. Odada koyu pembe bir karanlık egemendi. Dışarda soluk bir akşam güneşi vardı. Büyük çiçek desenli perdeler melankolik bir ışığa bürünmüştü. Odadaki meşum havada ölümü hatırlatan bezgin bir sıradanlık vardı.Tuvalet masası korkunç bir nesneye de dönüşebiliyor. Baffinler tuvalet masasını pencere önüne koydukları için, ışığı engelliyor, koca çirkin gölgesi yola düşüyordu. Kesme camdan yapılmış "masa" yüzeyi toz içindeydi; üzeriyse kozmetik tüpleri, şişeler ve saç topaklarıyla doluydu. Komodinin çekmecelerinin hepsi de aralıktı ve dışarıya pembe çamaşırlar ve sutyen askıları sarkıyordu. Yatak savaş alanı gibi darmadağınıktı. Pembe satenden yatak örtüsü yatağın bir tarafından aşağı sarkmış, çarşaf ve nevresim ise bumburuşuk bir halde başka bir tarafta toplanmış, kar-

makarışık, yaşlı bir surat gibi duruyordu. Ilık, özel, utandırıcı bir ter ve pudra kokusu vardı. Bir finali çağrıştıran kasvetli ve ruhsuz odanın her tarafında yeknesak ve gerçek bir ölümlülüğün kokusu hakimdi.

O sırada neden öyle aniden, kehanette bulunur gibi ölümü düşündüğümü bilmiyorum. Belki de neden Rachel'dı; belki de vücudunun yarısının örtünün altında olması, yüzünün yarısının çarşafla kapanmış olmasıydı.

Kocaman, yüksek topuklu ayakkabıları hâlâ ayağındaydı ve yeşil örtünün altından çıkıntı yapıyordu. Uysal bir ifadeyle, sanki sohbet ediyormuşuz gibi dostça bir *sesle*, "Haydi, dur da bir ayakkabılarını çıkarayım," dedim.

Ben zorlukla ayakkabılarını çıkarırken o hâlâ katı bir vaziyetteydi. Nemli, kahverengi çoraplı ayakkabıların yumuşak ılıklığını hissettim. Acı bir koku, odadaki o yavan cansız kokuya karışıyordu. Ellerimi pantolonuma sildim.

"Yatağa doğru dürüst yatıralım seni. Dur da biraz örtüleri düzelteyim."

Az da olsa kıpırdandı, yüzündeki örtüyü çekti; hatta örtüyü alabileyim diye bacaklarını bile kaldırdı. Örtüleri çektim, biraz toparladım ve Rachel'a biraz çeki düzen verdim. Ağlamayı bırakmış, yüzündeki yarayı yokluyordu. Yüzündeki şişlik iyice maviye dönmüş, göz çukuruna doğru sinsice ilerliyordu; o taraftaki gözü yaşlı ve kısıktı. Orada öylece yatıyor, ıslak çarpık ağzı hafifçe aralık tavana bakıyordu.

"Sana bir termofor getireyim, oldu mu?"

Şişeyi buldum ve musluğun sıcak su tarafından su doldurdum. Kumlu ve yünlü şişe ter ve uyku kokuyordu. Dışını biraz ıslattım ama sıcaklığı oldukça iyiydi. Çarşafı ve örtüyü kaldırdım, şişeyi kalçasının yanına yerleştirdim.

"Rachel, aspirin ister misin? Bunlar aspirin, öyle değil mi?"

"Hayır, teşekkür ederim."

"Kendine bakmalısın."

"Hayır."

"İyi olacaksın, doktor öyle dedi."

Çok derin bir iç çekti ve elini yatağın üzerine bıraktı. Şimdi her iki eli de simetrik olarak iki yanında, avuçlar yukarı dönüktü. Mezarından çıkarılan ve hâlâ kendisine yapılan kötülüklerin izini taşıyan bir İsa figürüne benziyordu. Kesilmiş saç tutamları, mavi elbisesinin göğüs

kısmındaki kurumuş kan lekelerine yapışmıştı. Derinden gelen ama daha yüksek bir sesle, "Bu çok korkunç, bu çok korkunç," dedi.

"İyi olacaksın, Rachel, doktor dedi ki-"

"Kendimi o kadar rezil olmuş hissediyorum ki. Öleceğim utancımdan."

"Saçmalama, Rachel. Böyle şeyler hep olur."

"Ve bir de seni çağırıyor, gel de bütün bunları gör diye."

"Rachel, adam yaprak gibi titriyordu, senin burada baygın yattığını sanmış, korkudan ne yapacağını şaşırmış."

"Onu asla affetmeyeceğim. Sen benim tanığım ol. Onu asla affetmeyeceğim. Asla, asla, asla. Yirmi yıl önümde eğilse de affetmeyeceğim. Bir kadın böyle şeyleri asla affetmez. Böyle bir adam için parmağını bile kıpırdatmaz. Boğuluyor olsa bile öyle seyredeceğim."

"Rachel, bunları gerçekten istemiyorsun. Lütfen, bu kadar korkunç ve dramatik sözler sarf etme. Tabii ki onu affedeceksin. Eminim, iki taraf da hatalıydı. Hem sen de ona vurmuşsun, yanağına parafını atmışsın."

"Ah-" Bu ses, çok katı, neredeyse vahşi bir nefreti ifade ediyordu. "Asla," dedi, "asla, asla. Ah, o kadar-üzgünüm ki-" İnlemeler ve gözyaşı dökmeler yine başladı. Yüzü alev alev yanıyordu.

"Sus, lütfen. Dinlenmelisin. Hadi, al şu aspirinleri. Biraz uyumaya çalış. Sana biraz çay getireyim, istersin değil mi?"

"Uyumak mı! Kafamda bütün bunlar varken! Benim bütün dünyamı yıktı. Bütün yaşamımı aldı elimden. Her şeyi altüst etti. Ben de onun kadar akıllıyım. O beni hep engelledi. Ben çalışamam, ben düşünemem, beni var olamam; sırf onun yüzünden. Her yer onun ıvır zıvırıyla dolu, bana ait olan ne varsa alıp kendi şeyi haline getiriyor. Ben hiç kendim olamadım, kendi hayatımı hiç yaşayamadım. Ondan hep korktum, işte geldiğimiz nokta da bu oldu. Aslında bütün erkekler kadınları hor görüyor. Bütün kadınlar da erkeklerden korkuyor aslında. Erkekler fiziksel olarak daha güçlü, işte sonunda olan bu, işte her şeyin altında yatan gerçek bu. Hepsi kabadayı, her tartışmayı istedikleri gibi bitirirler. Gecekondu bölgelerindeki kadınlara sor, iyi tanırlar böylelerini. Gözümü morarttı, tıpkı o serseriler gibi. Bana daha önce de vurmuştu, ya, bu ilk kez olmadı anlayacağın. Ona hiç söylemedim ama bana ilk vurduğunda evliliğimiz sona erdi. Öteki kadınlarla benim hakkımda konuşuyor; bunu biliyorum, onlara

sırlarımızı açıyor ve onlarla beni konuşuyor. O kadınlar ona hayranlar, onu göklere çıkarıyorlar. Benim hayatımı elimden alıp, yıktı, mahvetti, parça parça etti, tıpkı bir bedendeki kemiklerin her birini teker teker kırmak gibi, en ufak parçasına kadar mahvetti, paramparça etti."

"Rachel, yapma, yapma, yapma, seni dinlemeyeceğim, kızgın olduğun için böyle saçmalıyorsun. Bana böyle şeyler anlatma. Sonra bunları söylediğine pişman olacaksın."

"Ben de onun kadar zekiyim. Benim bir işe girmeme izin vermedi. Ona boyun eğdim. Ona hep boyun eğdim. Benim hiç özel bir şeyim olmadı. Onun ise dünya kadar şeyi var. Hepsi onun, onun, onun. Sonu geldiğinde onu kurtaran ben olmayacağım. Boğulup ölmesini izleyeceğim. Yanıp kül olmasını izleyeceğim."

"Böyle demek istemiyorsun, Rachel. En iyisi hiç bunları ağzına alma."

"Ayrıca seni de affetmeyeceğim; beni böyle yüzüm gözüm yara içinde gördüğün ve böyle korkunç sözler söylediğimi duyduğun için seni de affetmeyeceğim. Yüzüne karşı gülümseyeceğim ama içimden seni hiç affetmeyeceğim."

"Rachel, Rachel, beni öyle üzüyorsun ki!"

"Şimdi aşağı iner ve ona benim hakkımda çirkin şeyler söylersin. Erkeklerin nasıl konuştuğunu bilirim."

"Hayır, hayır-"

"Mideni bulandırıyorum. Sefil bir halde inleyen orta yaşlı bir kadın."

"Hayır-"

"*Ah*-" İşte yine o saldırganlık ve vahşet taşıyan korkunç tiksinme ifadesi. "Git artık, beni yalnız bırak. Beni düşüncelerimle, kederimle ve cezamla baş başa bırak. Bütün gece ağlayacağım, bütün gece. Kusura bakma, Bradley. Arnold'a şu anda dinlenmek istediğimi söyle.Yarın yine her zamanki olmaya çalışacağım. Şikâyette, serzenişte falan bulunmayacağım. Ona nasıl sitem edebilirim ki? Yine öfkelenir ve beni yine korkutur. En iyisi köle gibi olmak. Yarın her zamanki gibi olacağımı söyle ona. Aslında o bunu zaten biliyor, endişesi yoktur, şimdiden kendini daha iyi hissediyordur. Yalnızca bugün onu görmeyeyim, yeter."

"Tamam. Ona söylerim. Bana kızma, Rachel. Bunda benim suçum yok."

"Of, git artık."

"Sana biraz çay getireyim mi? Doktor, çay içsin dedi."

"Git artık."

Odadan çıktım ve kapıyı sessizce arkamdan kapadım. Yumuşak bir sıçrama ve kilitte dönen anahtar sesini duydum. Sarsılmış bir halde aşağı indim, evet, Rachel haklıydı, midem bulanmıştı.

Hava daha da kararmıştı, güneş iyice batmıştı, evin içi kahverengi ve ürpertici görünüyordu. Arnold ve Francis'in konuşmakta olduğu misafir odasına yöneldim. Elektrik sobası ve lamba yanıyordu. Kırık bir cam, kırık bir porselen ve halıda bazı lekeler gözüme çarptı. Misafir odası, bir sürü sözde duvar gobleni ve kötü modern taşbasma resimle doluydu. Arnold'un kahverengi, kafes gibi bir şeyle kaplı iki tane kocaman stereo kabini çok yer kaplıyordu. Cam kapıların ve verandanın arkasında aynı ölçüde abartılmış bir bahçe vardı. Güneşsiz, aşırı bir ışık altında boğulan korkunç bir yeşillikten oluşan bahçenin içindeki küçük, dekoratif banliyö ağaçlarındaki bir sürü kuş birbirleriyle yarışırcasına saçma sapan ezgiler şakıyorlardı.

Arnold yerinden fırladı ve kapıya yöneldi ama onu durdurdum. "Bugün kimsenin kendisini görmesini istemiyor. Yarın her zamanki gibi olacağını söylüyor. 'Şimdi uyuyacağım', dedi."

Arnold tekrar oturdu. "Evet," dedi. "Şimdi biraz uyuması iyi olur. Oh, Tanrım, içim rahatladı. Bırakalım dinlensin. Galiba bir iki saat sonra akşam yemeği için aşağıya iner. Ona çok güzel bir şey hazırlarım, sürpriz yaparım. Tanrım, nasıl da rahatladım."

Rahatlamasını şöyle bir kontrol edeyim dedim. "Her neyse, ama çok tatsız bir olaydı." Bir yandan da Arnold'un Francis'e her şeyi itiraf etmediğini umuyordum.

"Evet. Ama Rachel sakinleşecek, eminim iyi olacak. O güçlü bir kadındır. Tabii ki şimdi biraz dinlenecek. Doktor dedi ki-Bir içki, Bradley?"

"Sağol, sherry olsun." Arnold'un ne yaptığı, Rachel'ın şu anda ne halde olduğu, neler hissettiği hakkında en ufak bir fikri olmadığını düşündüm. Şüphesiz, onun düşüncelerini okumaya hiçbir zaman çaba göstermemişti. Belki de kurtuluşun sırrı burada yatıyordu. Karşındakinin yaptığı kötü hareketin ayrıntılarını görmezden geleceksin. Yoksa yanılıyor muydum? Belki de, Rachel, içindekileri döktüğü için sonunda sakinleşebilmişti. Belki de akşam yemeği için aşağı inecek, kocasının hazırladığı sürprizin tadını çıkaracaktı. Evlilik sır dolu bir mekândır.

"İyi biten her şey iyidir," dedi Arnold. "İkinizi de bu işe karıştırdığım için üzgünüm."

Mutlaka üzgündü. Kontrolünü kaybetmeseydi, her şeyi gizli tutabilecekti, herhalde düşündüğü de buydu. Aslında, Rachel'ın tahmin ettiği gibi Arnold büyük ölçüde rahatlamış gibiydi. Dimdik oturuyor, gözlüklerini dikkatli bir şekilde ellerinde tutuyordu. Bacak bacak üstüne atmış; güzel ayakkabılı küçük ayaklarından birini sallayıp duruyordu. Orta boylu olsa da Arnold'la ilgili her şey temiz ve küçüktü. Küçük, biçimli bir kafası, küçük kulakları, bir kızın sahip olmak isteyebileceği kadar küçük bir ağzı ve komik denecek kadar küçük ayakları vardı. Çelik çerçeveli gözlüklerini tekrar taktı ve o sağlıklı görünümüne kavuştu. Kalkık burnu havayı kokluyor, çekingen bir tavırla ve gözucuyla beni izliyordu.

Bundan sonra yapılması gereken şeyin Francis'ten kurtulmak olduğu açıktı. Ayrılmaya niyetli olmaktan çok, muhtemelen içgüdüsel bir öz-savunma duygusuyla, Francis yine paltosunu üzerine geçirmişti. Kıvırcık saçlarını kulaklarının arkasına almış, birbirine yakın duran ayı gözleriyle meraklı meraklı bir bana bir Arnold'a baktı. Kendine biraz daha viski koymakla meşguldü. Halinden pek memnun görünüyordu. Belki de o kutsal işleviyle aniden karşıma çıkışı, bir an, fazla etkileyici olmasa da onu keyiflendirmiş, biraz olsun güç vermişti. O meraklı ve ısrarlı bakışları ve birden aklıma gelen o sıkıcı haber içimi yoğun bir huzursuzlukla doldurdu. Şimdi onu yanımda getirdiğime pişman olmuştum. Onun Arnold'la tanışmış olması istenmeyen sonuçlar doğurabilirdi. İlke olarak arkadaşlarımı ve tanıdıklarımı birbirine tanıştırmaktan kaçınırım. İhanetten korktuğum için değil, ama içinde o da var tabii. Hangi insan korkusu daha derindir? Fakat küçük, sonsuz, gereksiz sıkıntılar genellikle hep bu tanıştırmalardan sonra başlar. Ve serseri Francis ciddi bir tehlike teşkil eden biri olmasa da, başarısız bir insan olarak sahip olduğu o doğal yeteneği sayesinde hep bela olmayı başarmış biriydi. İşte bugünkü gibi asılsız bir görev tam Francis'e göreydi. Onun evden gitmesini istedim. Ayrıca Arnold'la da konuşmak istiyordum. Arnold'un her halinden konuşma isteğiyle dolu olduğu belliydi; heyecanlı ve neredeyse coşkulu bir ruh hali içindeydi. Belki de görünüşüne bakarak konuşmakla hata ediyor olabilirdim. Bu durumu daha çok, geçirdiği şok ve içtiği viskiyle ilgiliydi.

Oturmadan Francis'e döndüm, "Artık seni daha fazla tutmayalım. Geldiğin için sağ ol."

Francis gitmek istemiyordu. "Yardımcı olduğuma sevindim. Yukarı çıkıp ona bir göz atayım mı?"

"Seninle görüşmeyecektir. Geldiğin için sağ ol." Oturma odasının kapısını açtım.

"Gitme Doktor," dedi Arnold. Belki de çevresine erkekleri toplayarak erkek desteği istiyordu. Belki de çok ilginç bir konu üzerinde sohbet etmekteydiler. Arnold'da hem bir kabalık, hem de *homme moyen sensuel*'de* görülen o *camaraderie*** vardı. Bunun da evliliklerde bir yararı olabilir. Arnold'un gözlüğü, küçük bir tık sesiyle alt dişlerine çarptı. Aşağıya indiğinden beri epeyce içmiş olduğu belliydi.

Anlamlı bir sesle, "Hoşça kal," dedim Francis'e.

"Size çok minnettarım, Doktor," dedi Arnold. "Bir borcum var mı?"

"Ona hiçbir borcun yok," dedim.

Francis'in hevesi kursağında kaldı. Israr etmenin bir yararı olmayacağını anladığı için ayağa kalktı. Emirleri benden aldığını biliyordu.

Kapıda bana şantajcı bir ifadeyle, "Daha önce konuştuğumuz konu vardı ya," dedi. "Christian'ı gördüğünde-"

"Görmeyeceğim."

"Her neyse, işte adresim."

"İstemem." Onu hole kadar geçirdim. "Hoşça kal, teşekkürler." Kapıyı arkasından kapattım ve Arnold'un yanına döndüm. İkimiz de elektrik sobasına doğru eğilmiştik. Kendimi bir sakat gibi, nedensiz bir şekilde korkmuş hissediyordum.

"Arkadaşlarına karşı oldukça kabasın," dedi Arnold.

"O arkadaşım değil."

"Ben öyle dedin sandım-"

"Boşver onu. Gerçekten Rachel'ın akşam yemeğine ineceğine inanıyor musun?"

"Evet, inanıyorum. Bu bir tecrübe meselesi. O böyle şeylerden sonra uzun süre küs kalmaz, yani sinirlenirsem. O zaman bana karşı naziktir. Eğer sesimi çıkarmazsam o uzatır da uzatır. Bu tür şeyleri alışkanlık haline getirmiş falan değiliz tabii. Ama bazen ikimiz birden

* (Fr.) *homme moyen sensuel*: sıradan insan çapkınlığı. (ç.n.)
** (Fr.) *camaraderie*: arkadaşlarının peşine takılan. (ç.n.)

parlarız, sonra hemen durulur, her şey geçer. Biz birbirimize çok yakınızdır. Bu tartışmalar aslında kavga sayılmaz, aşkın tuzu biberi. Dışarıdan birinin bunu anlaması kolay değil tabii-"

"Genellikle dışardan birileri etrafta olmaz ama değil mi?"

"Pek değil. Bana inanıyorsun, değil mi Bradley?–Senin inanman benim için çok önemli. Yalnızca kendimi savunmuyorum. Bu gerçek. İkimiz de bağırır çağırırız ama bunda ciddi bir tehlike yoktur. Anlıyor musun?"

"Evet," dedim ve düşüncelerimi kendime sakladım.

"Benim hakkımda bir şey söyledi mi?"

"Yalnızca seni bugün görmek istemediğini söyledi. Bir de yarın her zamanki gibi olacağını ve her şeyin affedilip unutulacağını söyledi." Rachel'ın kocası hakkında çektiği o müthiş nutku tekrarlamaya hiç gerek yoktu. Bu arada, ne demek istemişti acaba?

"O çok iyi bir insandır, affedicidir, naziktir. Kendine gelmesi için onu bir süre yalnız bırakacağım. Kavga ettik diye dünyamızı yıkacak değiliz. Zaten ciddi bir kavga değildi. Beni anlıyorsun değil mi Bradley?"

"Evet."

"Bak," dedi Arnold, "ellerim titriyor. Cama bak daha iyi anlarsın. Kontrol edemiyorum. Ne tuhaf değil mi?"

"Yarın kendi doktorunuzu görseniz iyi olur."

"Boşver, yarına iyileşirim."

"Rachel için, aptal."

"Şey, belki. Ama onun sağlam bir yapısı vardır. Hem, çok kötü bir yarası da yok, bundan eminim. Ah, Tanrıya şükür, Tanrıya şükür, Tanrıya şükür-o şömine maşasıyla ilgili sahneyi yanlış anladım, o kadar. Numara yapıyordu, öfkeden. Onu suçlamıyorum. İkimiz de çok aptalız. Aslında yarası ağır değil, Bradley. Doktor anlattı. Tanrım, benim canavar olduğumu falan mı düşünüyorsun?"

"Hayır. Etrafa biraz çeki düzen versem rahatsız olur musun?" Düşmüş bir tabureyi yerden kaldırıp düzelttim. Elime bir çöp kovası alıp odada dolaşarak kırık porselen parçalarını toplamaya başladım. Bunların az önceki bir savaşın artıkları olduğuna insanın inanası gelmiyordu. Kayıplardan biri de kırmızı gözlü porselen bir tavşandı. Rachel'ın bunu çok sevdiğini bilirdim. Kim kırmıştı acaba? Muhtemelen Rachel.

"Rachel ve ben mutlu bir çiftiz," dedi Arnold.

"Evet, eminim." Belki de doğru söylüyordu. Belki de öyleydiler. Tekrar oturdum, çok yorulmuştum.

"Tabii bazen tartıştığımız oluyor. Evlilik, yakın bölgeler arasındaki uzun yolculuklar gibidir. Doğal olarak insanın sinirleri yıpranır. Her evli insan biraz Jekyll biraz Hyde olur. Sen böyle olmadığını düşünebilirsin, ama Rachel biraz dırdırcıdır. Çenesi bir düşer, durduramazsın. En azından son zamanlarda böyle, galiba yaşından. İnanmayacaksın ama bazen aynı şeyi bir saat boyunca tekrarladığı olur."

"Kadınlar konuşmayı sever."

"Ben konuşmaktan söz etmiyorum. Ben, aynı cümleyi tekrar tekrar ve tekrar söylemesinden söz ediyorum."

"Aynen söylediğin gibi mi yani? O halde bir psikiyatriste görünmesi gerek."

"Hayır, hayır, hayır, demek gerçekten hiçbir şey anlamıyorsun. Bu insana delice geliyor ama Rachel'ın aklı gayet yerinde. Yarım saat sonra şarkı söyleyerek yemek hazırlar. Bu işler böyledir ve ben bunu bilirim, o da bilir. Evli insanlar anlık uyarılarla yaşarlar."

"Mesela hangi cümleyi sürekli tekrarlıyor? Bana bir örnek ver."

"Hayır. Sen anlamazsın. Çok acayip bir şey, olmayan bir şey. Kafasına bir şey takıyor ve onun etrafında dolaşıp duruyor. Örneğin, onun hakkında başka kadınlarla konuştuğum gibi."

"Sen o tür adamlardan değilsin-değil mi?"

"Yani sağda solda kadın peşinde koşan biri mi? Hayır, tabii ki değilim. Tanrım, ben örnek bir kocayım. Rachel bunu çok iyi bilir. Ona hep doğruyu söylerim, benim başka kadınlarla ilişkim olmadığını bilir. Şey, bir keresinde olmuştu, ama ona anlattım, ve bu çok uzun zaman önceydi. Neden başka kadınlarla konuşmayayım, biz Viktorya çağında mı yaşıyoruz? Benim de arkadaşlarım olmalı ve onlarla rahatça konuşabilmeliyim, böyle bir konuda taviz veremem. İnsanlar istemedikleri şeyleri yapmak zorunda kalıp deliriyorlarsa yapmamalılar. Her neyse, Rachel da böyle bir şey beklemiyor benden, yalnızca laf olsun işte. Hem neden onun hakkında konuşmayayım? Eğer onu yasak bir konu gibi görsem çok komik olurdu. Ben her zaman açık, nazik ve sempatik bir şekilde söz ederim ondan, onun duymak istemeyeceği hiçbir şey söylemem. Onun da arkadaşlarıyla benim hakkımda konuşmasına aldırmam. Tanrım, hiç kimse dokunulmaz değil ki, ve doğal olarak o da beni konuşuyor, bir sürü arkadaşı var, manastırda ya-

şamıyor. Yeteneklerinin heba olduğunu söylüyor, ama bu doğru değil, kendini ifade etmenin yüzlerce yolu var, herkes sanatçı olmak zorunda değil. O zeki bir kadın, istese sekreter falan olabilirdi, ama sor bakalım gerçekten böyle bir şey istiyor mu? Tabii ki istemiyor. Bunlar boş şikayetler ve o da bunu biliyor. Bir anlık kızgınlıktan doğuyor bu sözler. Bir sürü ilginç şeylerle uğraşıyor, dünya kadar komiteye dahil, falan filancanın kampanyalarına katılıyor, parlamento üyeleri gibi bir sürü insan tanıyor, benden çok daha ünlü insanlarla beraber oluyor! O hiç de mutsuz biri değil-"

"Gelip geçici bir şeydendir," dedim. "Kadınlara ara sıra böyle olur." Üst kattayken duyduğum kederli ses şimdiden benden uzaklaşmıştı bile. Sonra tam da Rachel'ın beklediği gibi davrandığımı fark ettim.

"Biliyorum," dedi Arnold. "Üzgünüm, Bradley, fazla heyecanlanıyor ve aptalca konuşuyorum. Bu bir tür şok ve rahatlama. Belki Rachel'a haksızlık ediyorum, ama göründüğü kadar kötü değil, aslında hiç de kötü değil. İnsan daha dikkatli davranmalı. Onun yaşına gelen kadınlar genellikle biraz tuhaf oluyor. Sanırım, geçecektir. Galiba, yaşamlarını falan gözden geçiriyorlar. Bir tür kayıp hissi duyuyorlar, gençlik yıllarıyla son kez vedalaşma duygusunu yaşıyorlar. Biraz isterik olmalarını çok tuhaf karşılamamalı." Sonra da ekledi. "O çok feminen bir kadındır. Onlarda bir tür katılık var. O, aslında, harikulade biridir."

Yukarıda rezervuarın boşaldığını duyduk. Arnold kalkmaya davrandı ama geri düştü. "Demedim mi, birazdan aşağı iner. Sadece, şimdilik onu rahatsız etmeyeceğim. Sağ ol, senin de başını ağrıttım, Bradley, hiç neden yoktu, salakça bir paniğe kapıldım."

Kısa bir süre sonra bunun yüzünden pişmanlık duyacağını hissetmiştim. "Tabii ki bu olaydan hiç kimseye söz etmeyeceğim," dedim.

Arnold, biraz rahatsız olmuş gibiydi, "Nasıl istersen öyle yap. Senden bir şey istemeyeceğim. Biraz daha sherry alır mısın? Neden o doktor arkadaşı öyle apar topar kovaladın, sorabilir miyim?"

"Seninle konuşmak istemiştim."

"Giderken söylediği o sözler neydi?"

"Aman, hiçbir şey."

" 'Christian' diye birinden söz etti. Eski karından mı söz ediyordu? Adı bu muydu? Onunla hiç tanışamadım, yazık, ondan pek erken kurtulmuşsun."

"Gitsem iyi olur. Rachel barışma sahnesinde yer almak üzere aşağı gelecektir."

"Daha bir saat gelmez, bence."

"Galiba bu da siz evlilerin yaşadığı o becerikli uyarıcılardan biri. Ne de olsa-"

"Konuyu saptırma, Bradley. O adam eski karın hakkında *mı* konuşuyordu?"

"Evet; o, eski karımın kardeşi."

"Gerçekten mi? Eski karının kardeşi, ha. Çok ilginç. Keşke bilseydim. Onu daha iyi incelerdim. Barışıyor musunuz yoksa?"

"Hayır."

"A, haydi, bir şeyler oluyor, belli."

Bir şeyler olmasına bayılırsın, değil mi? Londra'ya geri dönüyormuş. Kocası ölmüş, şimdi dul. Benimle bir ilgisi yok."

"Neden olmasın? Onunla görüşmeyecek misin?"

"Neden görüşecek mişim? Ondan hoşlanmıyorum."

"Çok hoşsun Bradley. Ve de çok vakur! Bunca yıldan sonra ben olsam meraktan ölürdüm. Eski karınla tanışmayı çok isterdim. Seni bir türlü evli bir adam olarak düşünemiyorum."

"Ben de öyle."

"Demek o doktor onun kardeşi. Bak hele."

"O bir doktor değil."

"Ne demek istiyorsun? Doktor olduğunu söylemiştin."

"Tabiplik mesleğinden ihraç edildi."

"Eski eş, eski doktor. Ne kadar ilginç. Neden atmışlar onu?"

"Bilmiyorum. İlaçlarla ilgili bir şey yüzünden."

"Ama ilaçlarla ilgili ne? Tam olarak ne yapmış?"

"Bilmiyorum!" dedim. Yine aynı şekilde sabrım taşmaya başlamıştı. "İlgilenmiyorum. O adamdan hiç hoşlanmadım. İşe yaramaz bir adam işte. Bu arada, umarım bu gece gerçekten neler olduğunu ona anlatmamışsındır. Ben ona yalnızca bir kaza olduğunu söylemiştim."

"Şey, olan biten zaten pek-aslında o tahmin etmişti-"

"Umarım etmemiştir. Sana şantaj bile yapabilir o adam!"

"O adam mı? Olamaz!"

"Her neyse, uzun yıllar önce yaşamımdan çıktı gitti, Tanrıya şükür."

"Ama artık döndü. Bradley, sen kılı kırk yaran bir *adamsın*, biliyorsun değil mi?"

"Bazı şeyleri onaylamıyorum, nedenleri de var."

"Bazı şeyleri onaylamamak tamam ama insanları onaylamamak diye bir şey olmamalı. Bu seni onlardan uzaklaştırır."

"Marloe gibi insanlardan uzak durmayı tercih ederim. Gerçek bir insan olabilmek için limitler koymak, çizgiler çekmek ve hayır diyebilmek gerekir. Başka insanların hayatında gezinip duran bulutumsu bir ektoplazma olmak istemem. Herkese belli belirsiz sempati göstermek, aynı zamanda bir insanı gerçekten iyi anlayabilmeyi de engelleyen bir şeydir."

"Sempati belirsiz olmak zorunda değil-"

"Ve bir insana karşı sadık olmayı da engeller."

"Ama önce ayrıntılar bilinmelidir. Ne de olsa, adalet-"

"Laf ebeliği ve dedikodu yapmaktan nefret ederim. İnsan diline sahip olabilmeli. Hatta bazen insanlar hakkında *düşünmemeli bile*. Gerçek düşünceler sessizlikte ortaya çıkar."

"Bradley, öyle değil, lütfen! *Dinle!* Ben adaletin ayrıntıları da gerektirdiğinden söz ediyorum. Tıp mesleğinden ihraç edilmesinin nedenlerinin seni ilgilendirmediğini söylüyorsun. İlgilendirmeli! Ona işe yaramaz bir adam diyorsun. Ne tür işlere yaramaz, ne tür işlere yarar bilmek isterdim. Senin bilmediğin belli!"

Sabrımın taşmamasına gayret göstererek konuşuyordum. "Karımdan kurtulduğum için mutluyum ve o adam da çıktı gitti hayatımdan. Bunu anlayamıyor musun? Bana oldukça basit görünüyor."

"Ben ondan hoşlandım. Ona ara sıra bize uğramasını söyledim."

"Aman Tanrım!"

"Ama Bradley, insanları elinin tersiyle bir kenara itmemelisin, onları silip atamazsın. Onları merak edip araştırmalısın. Merak da bir tür iyiliktir."

"Merakın bir tür iyilik olduğuna katılmıyorum. Bence bir tür kötülüktür merak."

"İnsanı yazar yapan budur, yani ayrıntıları bilmek."

"Senin türünde bir yazar yapabilir. Benimkinde değil."

"İşte yine başladık," dedi Arnold.

"Neden 'ayrıntı' yığınlarıyla uğraşalım ki? Bir şey hakkında gerçekten hayal gücünü çalıştırmaya başladığında, bütün ayrıntıları unutmalısın, onlar sadece yolunu tıkar. Sanat, yaşamdaki tuhaflıkların reprodüksiyonu değildir."

"Ben hiçbir zaman böyle olduğunu söylemedim!" dedi Arnold. "Ben konularımı doğrudan doğruya yaşamdan almam."

"Karın aldığını düşünüyor."

"Ah, yine o mesele. Aman Tanrım."

"Sürekli sorularla deşerek sohbetler yapmak ve bir insanın yaptıklarını kataloglarda toplamak sanat değildir."

"Tabii ki değildir."

"Bulanık romantik mitler de sanat değildir. Sanat hayal gücüdür. Hayal gücü değişir, eriyip kaynaşır. Hayal gücü yoksa bir elinde aptalca ayrıntılar, öbür elinde boş hülyalar kalır.

"Bradley, biliyorum ki sen-"

"Sanat sohbet artı fantezi değildir. Sanat, sonsuz sınırlanmalar ve sessizlikten çıkar."

"Eğer sessizlik sonsuzsa orada sanat yoktur! Daha fazlasının daha kötü olduğunu ancak yaratıcı yetenekleri olmayanlar söyler!"

"Bir insan, ancak onu yapma ayrıcalığına sahipse bir işi tamamlamalıdır. Yalnızca kolay şeyleri yapanlar asla ödüllendirilmezler-"

"Saçma. Benim canım istese de istemese de yazarım. Kusursuz olduklarını düşünsem de düşünmesem de bir şeyleri tamamlamaya çalışırım. Öbür türlüsü ikiyüzlülüktür. Benim ilham perim yok. Profesyonel yazar olmak da bunu gerektirir."

"O halde, Tanrıya şükür ki, ben profesyonel yazar değilim."

"Sen ıstırap çekmekten hoşlanan birisin, Bradley. Sanatı romantikleştiriyorsun. Bir mazoşist gibi davranıyorsun; acı çekmeyi, yaratma konusunda çektiğin zorlukların sürekli önemli kalmasını istiyorsun."

"Zaten sürekli önemli."

"Ah, haydi, biraz alçakgönüllü ol, bırak da biraz neşelenelim! Neden bu kadar endişeli olduğunu anlamıyorum. Senin derdin kendini hep 'yazar' olarak düşünmen zaten. Neden kendini zaman zaman bir şeyler yazan ya da ilerde bir şeyler yazabilecek bir yazar gibi düşünmüyorsun? Neden bundan bir yaşam dramı üretiyorsun?"

"Kendimi bir yazar olarak düşünmüyorum, öyle değil. Senin kendini öyle düşündüğünü de biliyorum. Sen baştan aşağı 'yazar'sın. Ben kendimi öyle görmüyorum. Ben kendimi bir sanatçı, yani kendini adamış biri olarak düşünüyorum. Ve tabii ki bu bir yaşam dramı. Benim bir tür amatör olduğumu falan mı söylemek istiyorsun?"

"Hayır, hayır-"

"Çünkü eğer öyle demek istiyorsan-"

"Bradley, lütfen yine o aptal tartışmaya dönmeyelim, kendimi o kadar güçlü hissetmiyorum."

"Pekala. Tamam, kusura bakma."

"O kadar titiz ve süslü bir konuşma tarzın var ki! Sanki sürekli bir yazıdan falan alınan sözleri tekrarlıyorsun!"

Arnold'un romanı hakkında yazdığım ve paltomun cebine sokuşturduğum katlanmış yazının el yakan sıcaklığını hissettim. Arnold Baffin'in kitabı, az pişmiş, alakasız bir sembolizm yardımıyla "nev'i şahsına münhasır öykülere" alet olan eğlendirici bir yığından ibaretti. Hayal gücünün karanlık güçleri yokluklarıyla dikkat çekiyorlardı. Arnold Baffin çok fazla ve çok hızlı yazıyordu. Arnold Baffin aslında çok yetenekli bir muhabirdi.

"Haydi, o pazar günlerini tekrar başlatalım," dedi Arnold. "Birlikte yaptığımız konuşmalardan çok keyif alırdım. O konulara pek girmeyelim. Bazı konular açıldığı zaman ikimiz de kurulmuş oyuncak gibi fırlayıp zıvanadan çıkıyoruz. Haftaya pazar öğle yemeğine gel, olmaz mı?"

"Gelecek pazara Rachel'ın beni görmek isteyeceğini pek sanmıyorum."

"Neden öyle düşünüyorsun, Tanrı aşkına?"

"Her neyse, ben zaten yurtdışına çıkıyorum."

"Tabii ya, unutmuştum. Nereye gidiyorsun?"

"İtalya'ya. Henüz ayrıntılı bir plan yapmadım."

"Şey, hemen gitmiyorsun, değil mi? Haftaya pazar buraya gel. Bize İtalya'da nerelere gideceğini anlat. Biz de oraya gidiyoruz, belki buluşabiliriz."

"Sizi ararım. Şimdi gitmem gerek, Arnold."

"Pekala. Teşekkürler. Bizim için endişelenme. Bilirsin işte."

Artık beni bırakmaya hazır görünüyordu. Aslında ikimiz de bıkkındık.

Beni uğurladı ve kapıyı çabucak kapadı. Daha bahçenin ön kapısına gelmeden pikabını çalıştırdığını duydum. Hemen misafir odasına koşturup bir plak koymuş olmalıydı; tıpkı ilacına koşan bir adam gibi. Müzik Stravinski ya da onun gibi bir şeydi. Bu hareket ve ses sinirime dokunmuştu. Korkarım, ben, Shakespeare'in dediği o "ihanete, hileye ve desiseye yatkın" tiplerdendim.

Saatime baktım, neredeyse akşamın sekizi olduğunu görünce şaşırmıştım. Koyu renkli metalik bulutlar gökyüzünün bir kısmını kaplamış olsa da güneş yine parlıyordu. Tıpkı şu yaz akşamlarının erken saatlerinde olduğu gibi, gece inmeden önce güneşin parlak ama güçsüz ışıklarına benzeyen donuk bir ışık vardı. Banliyö bahçelerindeki yaprakların çizgilerinin inanılmaz bir netlikte olduğunu fark ettim. Tüylü şarkıcılar hâlâ saçma sapan şarkılarını döktürüp duruyorlardı.

Kendimi çok yorgun ve sersemlemiş hissediyordum; korku ve şok yüzünden dizlerimin bağı çözülmüştü. Duygusal bir çalkantı içindeydim. Kısmen, bir dostumun (özellikle bu dostumun) başının derde girdiği düşüncesiyle başlangıçta hissettiğim o keskin ve saf olmayan heyecanı hâlâ hissedebiliyordum. Ayrıca, bu dertle ilgili olarak görevimi yerine çok iyi getirdiğimi de düşünüyordum. Ancak, bu yüzden bir ceza ödemek zorunda da kalabilirdim. Hem Arnold, hem de Rachel birtakım şeylerden alınabilir ve beni cezalandırmak isteyebilirlerdi. Tam çekip gitmeye ve Arnold'la ilgili her şeyi unutmaya hazırlanırken içimde böyle bir huzursuzluğun gelişmesi çok sıkıcıydı. Kendimi birden sabırsızlığa, sıkıntıya ve şefkate kaptırmam bir tehlike işaretiydi. Başımı böyle işlerin içine soktuğum için kendime hem kızıyor hem de korkuyordum. Gelecek pazara kadar gidişimi ertelesem mi diye düşünüyordum. Pazar günü havayı koklar, hasarı yoklar ve bir tür barış yapabilirdim. *Sonra* uygun bir kayıtsızlık atmosferi içinde çekip gidebilirdim. Olanlara tanık olduğum için bana kızmış olmaları kaçınılamaz bir şeydi. Ama ikisi de aklı başında insanlardı, bu duyguyu önlemek için bilinçli bir çaba gösterebilirlerdi. Olan biten tarihsel olarak sabitlenmeden önce biraz gayret göstermelerini sağlamak onları yeniden görmem için bir neden olabilirdi. Öte yandan, o loş akşam ışığında, pazar gününden önce gitmezsem başıma bir şey geleceği gibi tuhaf bir his kaplamıştı içimi. Hatta (bir an için) bir taksi tutmayı, evime dönmeyi, valizimi almayı, doğrudan doğruya istasyona gidip, sabaha kadar bekleyecek olsam bile bulabileceğim herhangi bir trene binmeyi bile düşündüm.Tabii ki bu saçma sapan bir düşünceydi.

Baffinlerin hakkımda ne düşüneceğine dair kafamı kemirip duran endişelerime bir de Christian gibi koca bir sorun eklendi. Ama bu bir sorun muydu? Francis durup dururken çıkıp gelmeseydi, eski karımın Londra'ya gelmesi beni ilgilendirecek miydi? Tesadüfen karşılaşmamız için bile bir neden yoktu. Hem beni ararsa bile ona kibarca uzak durmasını söyleyebilirdim. Bu daha mı kötü olurdu? Emin de-

ğildim. Francis hayaletleri uyandırmıştı, zaten kendisi de en berbat hortlaklardan biriydi. Ben nasıl bir salaklık yapıp da onu Baffinlerin evine davet etmiştim? Daha kötüsünü yapamazdım. Beni vicdan azabından delirtecek kadar aptalca bir hareket olduğunu da kehanet gibi hissedebiliyordum. Arnold, tabii ki hemen Francis'e yapışacaktı. Arnold'da doğal bir yapışma özelliği vardı. Hele Francis'in benim eski kayınbiraderim ve meslekten men edilmiş biri olması gibi ilginç bilgileri de aldığına göre bu işin peşini bırakmazdı. Bu olmamalıydı. Acaba ona gidip açıkça bunu yapmamasını mı söyleseydim. Pek onurlu olmasa da en iyi ve en basit yolun bu olduğuna karar verdim. Francis'in en uygun biçimde hemen yaşamımdan çıkıp gitmesi gerekiyordu. Arnold bunu anlayacaktı, hem de çok iyi anlayacaktı ama Arnold'un anlayışının hışmına uğramaya da pek alışkın sayılmazdım.

Acaba şu anda Baffinlerin evinde neler oluyordu? Merak ediyordum doğrusu. Acaba Rachel hâlâ şekilsiz bir ceset gibi yatıp tavana mı bakıyordu ve bu arada Arnold da misafir odasında oturup viskisini içiyor ve *Ateş Kuşu*'nu mu dinliyordu? Belki de Rachel yine öyle korkunç bir şekilde çarşafı yüzüne çekmişti. Yoksa her şey tamamen farklı mıydı? Arnold kapının dışında dizleri üzerine çökmüş, ağlıyor, kendisini suçlayarak onu içeri alması için yalvarıp duruyor muydu? Yoksa Rachel benim evden gidişime kulak kabarttıktan sonra yavaşça aşağı inmiş ve kocasının kollarına mı atılmıştı? Belki de şimdi birlikte mutfakta akşam yemeğini pişiriyor ve kutlamak için bir şişe özel bir şarap açıyorlardı. Nasıl bir gizem bu evlilik dedikleri? Evlilerin dünyası ne tuhaf, ne vahşi bir dünya. İyi ki ben bu dünyanın içinde değilim. Bu fikir içimi mide bulandıran bir acıyla doldurdu. O anda, Arnold'un kullandığı deyimle, öyle bir "merak" doldurmuştu ki içimi, evin oraya geri gönüp neler olup bittiğini öğrenmeyi bile düşündüm. Ama tabii ben böyle şeyler yapacak biri değildim.

Bu sırada ben metro istasyonundan pek uzakta değildim ve daha fazla aptallık yapmamaya karar verdim. O gece apar topar Londra'dan gitmenin alemi yoktu. Sakin sakin evime gider, bizim oradaki kafetaryada bir sandviç yer ve erken uyurdum. Zor bir akşam geçirmiştim ve bu, artık genç olmadığımı hissettiğim anlardan biriydi. Yarın, gidişimi pazar sonrasına erteleyip ertelememek gibi karar verilmesi gereken bir şey üzerine düşünebilirdim. Bugünün küçük oyununun sona erdiğini düşününce biraz rahatladım. Ama aslında daha bitmemişti.

Anayoldan karşıya geçtim, istasyona inen ve mağazalarla dolu o küçük yola girdim. Donuk ve soluk güneş hâlâ parlamasına rağmen akşam iyice inmişti. Bazı mağazalar ışıklarını yakmışlardı. Tam alacakaranlık olmasa da gölgeli, belli belirsiz canlı ama bulanık bir aydınlıkta yürüyen ruh gibi insanlar o ışıkta yıkanıyor ve netleşemiyorlardı. Düş gibi bu atmosferde, sanırım benim yorgunluğum, alkol almam ve hiçbir şey yememiş olmam yüzünden daha da yoğunlaşmıştı. Yolun karşı tarafında tuhaf bir şeyler yapan genç bir adam gözüme çarptı. İçinde bulunduğum oldukça ruhani ve dermansız vaziyette bu, beni ne fazla şaşırtmış, ne de ilgilendirmişti. Kaldırım kenarında durup nehre atar gibi yola çiçekler atıp duruyordu. İlk aklıma gelen, onun Hindu vs. gibi bir tarikat üyesi olduğu ve dinsel bir–tören uyguladığıydı; Londra'da sık sık böyle şeylere rastlanırdı. Ara sıra bir kaç kişi durup ona bakıyordu ama Londralılar bu tür "garipliklerin" her türüne öyle alışkındılar ki adamın yaptığı tören pek fazla ilgi çekmiyordu.

Genç adam sürekli bir duayı tekrarlıyor gibiydi. Saçtığı şeylerin çiçekten çok, koparılmış çiçeklerin beyaz taç yaprakları olduğunu anladım. Bu tür yaprakları en son bir yerde görmüştüm ama nerede? Arnold'un keskisinin yarattığı vahşetin yatak odasının kapısından kazıdığı beyaz boya parçaları. Üstelik bu yapraklar gelişigüzel değil, araçların geçtiği yol üzerine düzenli aralıklarla atılıyordu. Bir araba yaklaştığında, genç adam çantadan bir avuç dolusu yaprak çıkarıp arabanın geçeceği yöne atıyor, bir yandan da belli bir ritmde şarkısını söylüyordu. Ardından çiçek yaprakları arabanın hareketiyle birlikte bir an yan yana gidiyor, sonra tekerlerin altına girip hezeyanla havalanıyor, arabanın geçişini takiben o rüzgârla yapraklar da arabayı izliyor ve sonra yola dağılıp kalıyorlardı: yaprakların bu şekilde saçılması bir kurban verme ya da bir şeyi yok etme hareketini andırıyordu; çünkü sunulan şey anında tüketiliyor ve yok ediliyordu.

Genç adamın ince bir bedeni vardı, koyu renk dar bir pantolon, kadifemsi ya da fitilli koyu renk bir ceket ve beyaz bir gömlek giymişti. Hafif dalgalı, gür saçlarını ensesinden aşağı salmıştı. Durup bir an onu izlemiş ve tekrar istasyona doğru yola koyulmaya karar vermiştim ki insanın güvenini sarsan o *gestalt* devrelerinden biri yandı ve akşam ışığının beni aldattığını, karşımdakinin aslında genç bir adam değil bir kız olduğunu fark ettim. Bir an sonra da bunun aslında tanıdığım bir kız olduğunu anladım. Bu Julian Baffin'di, Arnold ve Rachel'ın küçük

ve tek kızları Julian Baffin. (Ona neden Julian, yani Norwich'li Julian ismini verdiklerini açıklamama gerek yok.)

Julian'ı küçük bir kız olarak tarif ediyorum çünkü onu hep bu gözle görmüştüm. Oysa şimdi yirmili yaşlarında olsa gerek. Arnold genç yaşında baba olmuştu. Bu küçük peri kızına, amcasının ya da dayısının gösterebileceği ilgiye benzer bir ilgi duymuştum. (Çocuk sahibi olmayı hiçbir zaman istemedim. Sanatçıların çoğu böyle bir şey istemez.) Mamafih, ergenlik çağıyla beraber Julian'ın görünüşü değişmiş ve çekiciliğini nispeten yitirerek dünyaya karşı genel bir saldırgan tutum geliştirmiş, küskün tuhaf bir genç kız olmuştu. Hep söylenir ve şikâyet ederdi. Yetişkin hatları taşımak üzere sertleşen o küçük yüzüne esrarlı ve hoşnutsuz bir ifade yerleşmişti. İşte onu böyle hatırlıyordum. Aslında uzun süredir onu görmüyordum. Ailesi ona tapmakla beraber, Julian'la ilgili düş kırıklığı da yaşamışlardı. Hep bir oğlan çocuğu istemişlerdi. Bütün ebeveynler gibi onlar da Julian'ın zeki olmasını istemiş ama durum pek de bekledikleri gibi çıkmamıştı. Julian'ın büyümesi çok uzun sürmüştü. "Onlu" yaşların o öz-bilinçli dünyasına pek girmek istememişti. Yaşıtlarının çoğu, biraz da hoşgörü sonucu, savaş boyalarıyla ilgilenmeye başladıklarında bile Julian hâlâ kendi elbiseleriyle değil oyuncak bebeklerini giydirip çıkarmakla uğraşıyordu.

Sınavlarında dikkat çeken bir başarı göstermeyen ve kesinlikle bir kitap kurdu olmayan Julian on altı yaşında okulu terk etmişti. Kendi macera duygusundan ziyade Arnold'un ısrarıyla (ya da o zamanlar bana öyle gelmişti) Fransa'da bir yıl geçirmişti. Fransa'dan hiç etkilenmemiş bir şekilde ülkesine geri döndüğünde çok kötü Fransızca konuşuyordu, öğrendiklerini unutmuştu bile. Sonra daktilo kursuna gitti. Yeterince daktilo öğrenince, hükümet bürolarından birindeki 'tapajcı grubun' içinde yer aldı. On dokuz yaşlarına geldiğinde bir ressam olduğuna karar verdi ve Arnold hemen bir yolunu bularak onu bir resim okuluna kaydetti. Midlands civarında bir yerde öğretmen yetiştiren kolejlerden birine girdikten sonra bir kez, belki de iki yıldan beri ilk kez bu akşam onu, arabaların geliş yönüne beyaz yapraklar fırlatırken görüyordum.

Ancak, yine bir başka *gestalt* dürtüsüyle, o beyaz parçacıkların çiçek yaprakları değil, yırtık kâğıt parçaları olduğunu fark ettim. Geçen araçlardan birinin rüzgârı bu parçalardan birini ayağımın dibine kadar getirdi, eğilip aldım. El yazısıyla bir şeyler yazılmış bir sayfadan

koparılmıştı. Kargacık burgacık yazılmış bir "aşk" sözcüğünü seçebildim. Acaba bu tuhaf tören dini bir amaç mı taşıyordu? Caddeden karşıya geçtim ve Julian'ın arkasından kaldırımdan yürümeye başladım. Nasıl bir şarkı mırıldandığını duymak istiyordum, bilinmeyen bir dilde şarkı söylediğini duysam şaşırmayacaktım. Yaklaşınca mırıldandığı sözlerin daha çok, sürekli tekrarlanan nakarat gibi bir şey olduğunu anladım. *Söylemek yok mu? Maske takıyor mu? Rahatsız mı oldu? Zor muydu?*

"Merhaba, Bradley."

Julian'ın koleji ve pazar sohbetlerimizin sona ermesi dolayısıyla bir yıldan beri, hatta daha da uzun zamandır onu görmemiştim. Julian büyümüştü, yüzü hâlâ asıktı ama daha çok dalgın bir ifadesi vardı, bu da onun bazı düşünceler taşıdığına işaret edebilirdi. Yüzü pek iyi görünmüyordu; belki de Arnold'ın cildinde hoş duran o "yağlı" görünüm, kadınlarda sağlıksız bir görünüş yaratıyordu. Annesinin ela gözlerine benzemeyen buğulu mavi gözleri vardı; o gizemli ve bir köpeğinkini andıran yüzü de Rachel'ın büyük ve çilli yüzüne hiç benzemiyordu. Gür dalgalı saçlarında kızıl renkten eser yoktu, yer yer açık renk tellerin olduğu koyu sarı saçları neredeyse yeşile çalıyor denebilirdi. Yakın plandan bile bir oğlan çocuğunu andırıyordu. Boyu uzunca, ifadesi haşindi. İlk favorilerilerini kesme teşebbüsünde bulunan bir gence benziyordu. Sert hatlarına bir diyeceğim yok. Oynak kızlardan hoşlanmam.

"Merhaba Julian. Ne yapıyorsun sen buralarda?"

"Babamı görmeye mi gitmiştin?"

"Evet." Julian'ın bu akşam dışarı çıkmış olmasının iyi bir tesadüf olduğunu düşündüm.

"İyi. Sizi kavgalı sanıyordum."

"Tabii ki değiliz."

"Bize artık sık gelmiyorsun."

"Geliyorum. Ama sen yoktun."

"Artık evdeyim. Londra'da öğretmenlik stajına başladım. Evden çıktığında durum nasıldı?"

"Nerede? Evde mi? Eh, özel bir durum yoktu-"

"Kavga ediyorlardı, ben de dışarı çıktım. Sakinleştiler mi?"

"Evet, tabii-"

"Sence de eskisinden daha sık kavga etmiyorlar mı?"

"Hayır, ben-Çok kurnazsın Julian. Seni uyanık."

"Seni gördüğüme çok sevindim. Tam da seni düşünüyordum. Sana bir şey soracaktım; bir şey yazacaktım da-"

"Julian, etrafa saçıp durduğun bu kâğıtların anlamı nedir, söyler misin?"

"Şeytan çıkarma. Bunlar aşk mektupları."

"Aşk mektupları mı?"

"Eskiden çıktığım çocuktan."

Arnold'un, oldukça keyifli bir havada "kıllı bir gençten" söz ettiğini hatırladım; resim öğrencisi mi neydi.

"Evet. Onları mümkün olan en küçük parçalara ayırdım. Hepsini atıp bitirdiğim zaman artık özgürlüğüme kavuşacağım. İşte bu da sonuncusu galiba."

Bir atın yem torbasına benzeyen ve az önce parçalara ayrılmış mektupları taşıyan çantasını omzundan çıkararak ters yüz etti. Geçen rüzgâr bir iki kağıt parçası daha uçurdu ve bitti.

"Ama, sen bir yandan bir de bir şeyler söylüyordun, şarkı mı büyü mü, onun gibi bir şeyler."

"Oscar Belling".

"Ne?"

"Adı buydu. Bak, geçmiş zaman kullanıyorum! Artık bitti!"

"Sen mi onu terk ettin yoksa o mu-?"

"Bu konuda konuşmayı pek istemiyorum. Bradley, sana bir şey sormak istemiştim."

Artık hava iyice kararmıştı. Sarı sarı yanan sokak lambalarının arkasında mavimsi bir gece iniyordu; nedense ilgisiz bir biçimde bu görüntü bana Francis'ın kılıksız mavi elbisesinin önüne yapışan Rachel'ın kızılımsı altın rengi saç tutamlarını hatırlattı. Yavaş yavaş yürümeye başladık.

"Bak Bradley, konu şu: Yazar olmaya karar verdim."

Üzerime bir ağırlık çökmüştü. "Bu çok iyi."

"Ve senin yardımını istiyorum."

"Birine yardım edip yazar yapmak kolay değildir, hatta mümkün bile olmayabilir."

"Mesele şu, babam gibi bir yazar olmak istemiyorum, senin gibi bir yazar olmak istiyorum."

Yüreğim bu kıza ısınmıştı. Fakat yanıtım ironik olmalıydı. "Sevgili Julian, beni örnek alma. Ben sürekli çabalayan ama bir türlü başarıya ulaşamayan bir yazarım!"

"Demek istediğim de bu. Babam fazla yazan bir yazar, sence de öyle değil mi? Yaptıklarını hiçbir zaman gözden geçirmiyor. Bir şey yazıyor ve hemen ardından onu yayınlayarak 'ondan kurtuluyor', bunu kendi ağzından duydum, bu nevrotik bir şey. Sürekli mükemmel olmaya çalışmadıkça sanatçı olmanın ne anlamı var, anlamıyorum."

Acaba bunlar, şu son arkadaş Oscar Belling'in görüşleri mi, diye merak ettim. "Bu çok uzun ve taşlı bir yoldur, Julian, eğer inandığın şey buysa."

"Ama *senin* inandığın şey bu ve ben bu yüzden sana hayranım, sana hep hayrandım, Bradley. Ama söylemek istediğim şu: bana da öğretir misin?"

Üzerime yine bir ağırlık çökmüştü. "Ne demek istiyorsun, Julian?"

"Aslında iki şey demek istiyorum. Bir süredir düşünüyorum. Eğitim görmediğimi biliyorum, olgun olmadığımı biliyorum. Bu öğretmen eğitiminden de ümitsizim. Bana bir kitap listesi vermeni istiyorum. Okumam gereken bütün iyi kitapları ama yalnızca *iyi* kitapları ve *zor* olanlarını. Ivır zıvır kitaplarla zaman kaybetmek istemiyorum. Zaten fazla vaktim de *kalmadı*. Bu kitapların hepsini okuyacağım, böylece üzerlerinde tartışırız. Sen bana o konularda ders verirsin. Ha, bir şey daha var, ben de sana bir şeyler yazmak istiyorum, belki bir öykü falan ya da benim *yazmamı* istediğin herhangi bir şeyi, sonra sen benim yazdıklarımı eleştirirsin. Gördüğün gibi bu konuda ciddiyim. Tekniğe çok dikkat edilmesi gerektiğine inanıyorum, sence de öyle değil mi? Resim yapmadan önce çizgi çizmeyi öğrenmek gibi. Lütfen, lütfen, benimle çalışabileceğini söyle. Çok fazla vaktini alacak değilim, haftada birkaç saat falan yeter ve bu bütün hayatımı baştan sona değiştirecek."

Bütün meselenin bu işten incelikle sıyrılmanın bir yolunu bulmak olduğunu tabii ki biliyordum. Julian harcanan yıllarına yanıyor ve fazla zamanı kalmadığına inanıyordu. Benim üzüntüm ve pişmanlığım ise başka bir meseleydi. Ona haftada birkaç saat ayıramazdım. Hangi cesaretle benim o değerli saatlerimi isteyebilir? Yine de, bu çocuğun önerisi beni hem üzmüş, hem de mahcup etmişti. Mesele yalnızca onun gençlere özgü o duyarsızlığa sahip olması değildi. Mesele, duyduğu hırsın maalesef yanlış bir alana yöneltilmiş olmasıydı. Julian'ın kaderinde hiçbir başrolü oynamayan bir daktilo, öğretmen, ev kadını gibi işler vardı, bundan pek kuşku duymuyordum.

"Çok iyi bir fikir ve tabii ki sana yardımcı olmak isterim. Ayrıca

teknik konusunda da tamamen hemfikiriz-Fakat mesele şu, bir süre için yurtdışına çıkıyorum."

"Ya, nereye? Seni ziyaret edebilirim. Okulda kızamık çıktı, bu yüzden önümüzdeki günler boşum."

"Seyahat ediyor olacağım."

"Ama, Bradley, lütfen, gitmeden önce biraz olsun bir şeylere başlayamaz mıyız? Hem, geri döndüğün zaman üzerinde tartışacak bir şeylerimiz olur. Lütfen, en azından bana bir kitap listesi gönder. Onları okur ve sen gelene kadar onlarla ilgili bir rapor da yazmış olurum. Lütfen. Benim öğretmenim ol. Yaşamımda bana öğretmen olabilecek tek kişi sensin."

"Eh, pekala, sana birkaç kitap önerebilirim. Fakat ben öyle yaratıcı-yazar guru falan değilim, verecek zamanım yok -Her neyse, ne tür kitaplardan söz ediyorsun sen? *İlyada, İlahi Komedya* ya da *Oğullar ve Sevgililer, Bayan Dalloway* falan gibi mi-"

"Ah, lütfen *İlyada, İlahi Komedya* olsun. Bu harika bir şey! İşte istediğim bu! Büyük kitaplar!"

"Şiir ya da düzyazı fark etmez, değil mi--?"

"Ah, hayır, şiir olmasın. Ben şiirleri iyi okuyamam. Şiiri daha sonraya saklıyorum."

"*İlyada* ve *İlahi Komedya* manzum eserlerdir."

"Şey, evet, tabii öyle ama ben onları düzyazı versiyonlarından okuyacağım."

"Böylece o sorun çözülüyor."

"O halde bana yazarsın, değil mi, Bradley? Sana çok ama çok minnettar kalırım. Şimdi sana hoşça kal demek zorundayım çünkü şu mağazaya bakmam gerek."

İstasyona yakın bir yerdeki ayakkabı mağazasının ışıklandırılmış vitrini önünde oldukça ani bir biçimde durduk.. Yaz sezonuna ait renk renk çizmeler vitrinin önüne dantel gibi dizilmişlerdi. Biraz da bu kadar kabaca savuşturulduğum için olsa gerek, söyleyecek bir şey bulamamıştım. Hafifçe selam verdim ve ne o günden önce ne de o günden sonra kullanmadığım bir ifade kullanarak "Ta-ta" dedim.

"Ta-ta," dedi Julian, sanki aramızda kullandığımız bir parola gibi. Sonra da yüzünü vitrine çevirdi ve çizmeleri incelemeye koyuldu.

Caddenin öteki tarafına geçerek istasyon girişine ulaştım ve arkamı dönüp baktım. Julian ellerini dizlerine koymuş, öne doğru eğilmişti. Parlak ışık, gür saçlarını, alnını ve burnunu altın rengine boyamıştı.

Beyhudeliği konu alacak bir ressama (Bay Belling dışında) ne kadar uygun bir model olurdu diye düşündüm. Birkaç dakika, bir tilkiyi izleyen biri gibi onu seyrettim ama o orada kaldı, hatta kıpırdamadı bile.

Sevgili Arnold, diye yazdım.

Ertesi günün sabahıydı ve oturma odamdaki küçük kakma masamın başında oturmaktaydım. Bu önemli odayı henüz yeterince anlatmadım. Bu odanın pudralı, solgun, düşünceli, içe dönük bir niteliği vardır ve belki de kelimenin gerçek anlamıyla geçmişin oldukça güçlü kokusunu taşır. (Yüz pudrası gibi kuru bir yer değildir.) Oda, yatak odamın duvarıyla budanarak oldukça kısalmış ve güdük kalmıştı; böylece daha önce sözü edilen yeşil panolu kısım odanın yalnızca üç köşesini kapatıyordu. Bu sahte bölünme, özellikle geceleri, sanki bir gemiye ait bir oda hissi veriyordu veya 1910'lu yıllara ait bir trende görülebilecek birinci sınıf bir demiryolu vagonunu andırıyordu. Yuvarlak, kakma sehpa tam ortada duruyordu. (Üzerinde genellikle çiçek dolu bir vazo dururdu ama bu görevi artık temizlikçi kadına devretmiştim.) Duvarların karşısında, oldukça şişman biri olan Hartbourne'un sığamadığı ve "farbalalı çekmeceler" dediği minik bir kadife koltuk, iki tane narin bacaklı (Viktorya çağı kopyası), *çenk arkalıklı*, küçük noktalarla bezeli, çeşitli (birinde yüzen bir kuğu, öbüründe pars zambaklı) motifler olan minderli iskemle; yüksek ama oldukça dar maun büro kitaplığı (kitaplarımın çoğu yatak odasındaki basit raflarda durur); Viktorya döneminden kalma Çin üslubunda kırmızı, siyah ve altın lakeli bir büfe; üzeri tepsi biçiminde, leke içinde, muhtemelen on sekizinci yüzyıldan kalma maun bir gece sehpası; Hint ağacından yine lekeli, bir Pembroke sehpa, yuvarlak kapılı cevizden asma köşe dolabı vardı. Sonra: masanın karşısına çekilmiş ve üzerinde oturmakta olduğum yuvarlak hatlı bir "sohbet iskemlesi"; iskemlenin yüksek kolçakları ve kelleşip parlamaya başlayan kırmızı kadife minder. Yerde ise, siyah fon üzerine kehribar rengi kocaman kocaman güllü bir halı, şöminenin önünde, ayıya benzetilmiş siyah yünlü bir post vardı. Onun üzerinde, yeniden kaplanması gereken kretondan, bakımsız bir koltuk (Hartbourne'ın ölçülerine uygun olduğu için "onun iskemlesi" deniyor ona) duruyordu. Geniş şömine rafı, mavi-gri mermerden koyu renkli taşlardan yapılmıştı, alt taraftaki ızgara ağzının etrafı dökme demirden gül çelenkleriyle çevrelenmişti; güllerin damarlı yaprakları ve dikenleri bile vardı. Ahşabı delmek is-

temediğim ve panonun üzerindeki kancalar da benim zevkime göre fazla yüksekte kaldığı için, hepsi de küçük olan resimlerin çoğu "sahte duvar'ın üstüne asılmıştı. Bunlar, kız çocukları ve kedileri, oğlan çocukları ve köpekleri, yastıkta yatan kediler, çiçekler vs gibi, güçlü ve duygusal atalarımıza ait masum, yürek ısıtan cinsten, saçma sapan kalın, yaldız çerçeveli küçük yağlıboya resimlerdi. İki tane de sevimli kuzey kıyısı manzarası vardı ve oval bir çerçevede de, saçları açık bekleyen on sekizinci yüzyıla ait bir kız resmi göze çarpıyordu. Şöminenin üzerinde kalan kırmızı, siyah ve altın lakeli büfe küçük küçük biblolar, porselen fincanlar, enfiye kutuları, fildişinden biblolar, küçük oryantal bronz heykelcikler ve buna benzer şeylerle doluydu. Bunların bazılarından daha sonra yine söz edeceğim, çünkü en az iki tanesinin öyküde rolü var.

O sabah erken saatlerde Hartbourne telefon etti. Benim gitme planlarımdan habersiz olduğu için yemeğe gitmeyi teklif ediyordu. Ofisteyken her öğle birlikte yemeğe çıkardık ve ben emekli olduktan sonra da bu âdeti sürdürmüştük. Hâlâ, pazar günü Baffinlerle barış meselesini somutlaştırmak için gidişimi ertelesem mi diye düşünüyordum. Harbourne'a, onu daha sonra arayacağımı söyleyerek kaçamak bir cevap verdim ama aslında bu telefon karar vermemi sağlamıştı. Gidecektim. Pazar gününe kadar kalacak olursam Londra'daki yaşamımın o tembel sıkıcı rutinine tekrar yakalanacaktım ve Hartbourne da bu sıradanlığın bir simgesiydi. Amaçsız bir yaşamın gevşek sıradanlığı; işte kurtulmak istediğim şey de buydu. Ama aynı zamanda evimi terk etmeyi hiç de istemediğimi fark etmek beni şaşırtmıştı. İçime korku düşmüştü sanki. Bibloların yerlerini düzeltip mendilimle tozlarını alırken ben yokken olabileceklerin sancısını çekmeye başladım; saplantı halinde, hırsızları, haneye tecavüz edenleri falan düşünüyordum. Önceki gece gördüğüm rüyadan sonra bazı değerli eşyalarımı bir yerlere saklamıştım: işte bu yüzden bibloların yerlerini düzeltiyordum. Yokluğumda burada sessiz sessiz durup savunmada kalacakları gibi aptalca bir düşünce gözlerimin yaşarmasına neden olmuştu. Kendi kendime kızarak bir sonraki gün gitmeye karar verdim; dün binmeyi düşündüğüm tren seferinden bir öncekine binecektim.

Evet, gitme vakti gelmişti. Bu son aylarda, bir an kısa bir roman, bir an ise içinde bana benzeyen, hayali olayların, yaşam ve sanat hakkında bir dizi düşüncenin arasında gidip gelen bir kahramanı olan *koca bir roman* gibi gelen karmakarışık işlerle uğraşırken kimi zaman

sıkıntı, kimi zaman da ümitsizlik hissetmiştim. Bütün mesele o alevin kararmış olmasıydı, yani Arnold'da beğenmediğim şeyi benim de bulamayışımdı. Ben bütün bu düşünceleri, bu insanları bir tek bütünün içinde yakıp yoğuramıyordum. Benim felsefem olacak bir ifade bulmak istiyordum. Ama aynı zamanda da bunu öyküme dahil etmek istiyordum. Bunu, tıpkı dökme demirden gül çelenklerim kadar kolay şekil alabilir ve bir o kadar da sert olabilecek biçimde, yani bir tür alegori biçiminde yapmak istiyordum. Ama yapamıyordum. İnsanlarım birer gölge, düşüncelerim birer vecizeydi. Fakat biz sanatçıların hep yaptığı gibi ben de aydınlanmaya yaklaştığımı hissediyordum. Eğer hemen şimdi yalnızlığımı yakalayabilirsem, bezginlik ve başarısızlık dolu ortamdan uzaklaşabilirsem, pek yakında ödülünü alabileceğimden de emindim. İşte kafamda bunlar varken sevgili inimi terk edip taşraya ve hiç görmediğim bir kulübeye geçmeye karar vermiştim.

Ama önce bazı şeyleri mektupla halletmem gerekiyordu. İtiraf etmeliyim ki ben saplantıları ve batıl inançları olan bir mektup yazarıyım. Canımı sıkan bir şey olursa telefona sarılacağıma uzun bir mektup yazarım. Bunun nedeni belki mektuplarda büyülü bir güç bulmamdır. Mantığa aykırı olsa da, mektuplarda yokluğu hissedilen şeyin aynı zamanda onun ortaya çıkarılması demek olduğunu düşünüyorum. Mektup bir engel, bir erteleme, sihirli bir güç ve uzak bir mesafeden hareket edebilmenin kusursuz bir yöntemi. (Ve sorumluluğu başkasına atmak demek olduğu da kabul edilmeli.) Söz geçirilmeyen zamanı durdurmanın bir yolu. Pazar günü Baffinlere gitmenin son derece gereksiz olduğuna karar verdim. İstediğim şeyi bir mektupla da elde edebilirdim. Böylece şu mektubu yazdım:

Sevgili Arnold,

Umarım sen ve Rachel dün olanlar için beni affetmişsinizdir. Oraya davet edilmiş olmama rağmen varlığımın gereksiz olduğunu biliyordum. Beni anlayacağını biliyorum, bu yüzden bu konu üzerinde daha fazla durmayacağım. Anlık bir şey de olsa, kimse kimsenin sıkıntılarına tanık olmak istemez. Dışarıdan bakan biri olayları anlayamaz, düşünceleriyle de ancak münasebetsizlik eder. Size bu mektubu yazmamın nedeni o konuda hiçbir düşüncem olmadığını, yalnızca seni ve Rachel'ı ne kadar sevdiğimi ve tek isteğimin iyi olmanız olduğunu ifade etmekti. Ben asla o meraklı kategorisine dahil olmamışımdır! Ve umarım, en azından bu noktada alevlerin sönmesinin daha tercih edilir olduğunu görebiliyorsundur.! Bunu en nazik duy-

gularımla ifade ediyorum, amacım son tartışmamızı hatırlatmak değil.

Kısaca, senden bana bir iyilik yapmanı istemek için de yazıyorum. Bana telefon ettiğinde talihsiz bir tesadüf sonucu yanımda olan Francis Marloe ile ilgilendiğini biliyorum. Onunla tekrar karşılaşmaktan söz etmiştin. Lütfen bunu yapma. Biraz düşünürsen böyle bir ilişkinin beni nasıl kıracağını anlayabilirsin. Eski karımla ilgili hiçbir planım yok ve onun dünyasıyla (bu her neyse) benim için değerli olan şeylerin arasında herhangi bir bağlantı kurulmasını istemiyorum. Bu alanda araştırma yapmaya "heves" etmeden duramayacağını da biliyorum ama lütfen eski bir dostuna nezaket göster ve bunu yapma.

Aramızdaki fikir ayrılıklarına rağmen dostluğumuzun benim için çok değerli olduğunu da bu vesileyle söylemek istiyorum. Hatırlarsın, sana benim edebi icracım derdim. Bundan daha büyük bir güven göstergesi olabilir mi? İkimiz de gelecekle ilgili konuşmak için çok erken olduğunu umalım. Bir süre için Londra'dan ayrılmak üzereyim. Umarım sana yazma fırsatı bulabilirim. Önümüzdeki günlerin yaşamımda bir dönüm noktası olacağını hissediyorum. Rachel'e en içten sevgilerimi ilet. Yalnız bir adama gösterdiğiniz samimiyet için her ikinize de teşekkür ederim; F.M. meselesi için sana kesinlikle güven duyduğumu bilmeni isterim.

Bütün sevgim ve dostça dileklerimle,
Bradley

Mektubu bitirdiğimde terlemiş olduğumu fark ettim. Arnold'a bir şeyler yazmak beni nedense her zaman duygusal bir çalkantıya götürürdü: ve bu sefer hafızamda bir de o vahşet sahnesi vardı ve yumuşak sözlerime rağmen bu dostluğun kimyasının asimilasyonu için uzun zaman geçeceğini biliyordum. En kötüsü de çirkin ve ağırbaşlılıktan uzak olmak; bu kötülükten katı bir şey, çünkü karşılıklı olarak kabul edilebilir bir geçmişin potasına atılıp eritilemiyor. Bizi alçakça bir şey yaparken gören birini, aşağılanırken gören birinden daha çabuk affediyoruz. Hâlâ dinmemiş derin bir "şok" içindeydim ve Arnold'a "meraklı" biri olmadığımı söylerken samimiydim ama bunun benim için de konunun özü olmadığını biliyordum.

Kalemimi doldurdum ve bu kez de aşağıda görülen başka bir mektubu yazmaya başladım:

Sevgili Julian,

Kitaplar ve yazma konusunda benim tavsiyelerimi istemen çok nazik bir davranıştı. Korkarım, sana yazmayı öğreteceğimi söyleye-

meyeceğim. Buna zamanım yok, ayrıca böyle bir şeyin öğretilmesi, zannımca, mümkün de değildir. Kitaplar hakkında birkaç sözüm var. Bence *İlyada ve Odisseia*'yı okumalısın, ama abartısız bir versiyonu olsun. (Sıkışırsan *Odisseia*'yı atlayabilirsin. Son derece yüce kavramların sade bir potada eritildiği bu kitaplar dünyanın en büyük edebi eserleridir. Belki Dante'yi okumayı da daha sonraya erteleyebilirsin. *İlahi Komedya*'da daha zor noktalar vardır ve Homeros gibi değildir, yorum gerektirir. Aslına bakarsan, bu büyük eser İtalyanca okunmadığı takdirde yalnızca anlaşılmaz olmakla kalmayıp itici de görünebilir. Bana kalırsa, manzum eserlerin yükünü hafifletmeye çalışmak için Shakespeare'in tanınmış eserlerini okumalısın! Ana dilimiz İngilizce olduğu için ne kadar şanslı olduğumuzu bilemezsin! Bunlara aşina olman ve duyacağın heyecan seni bu eserlerin derinlerine sürükleyecektir. Bunların "manzum" olduğunu unut ve yalnızca keyfini çıkar! Okuma listemde bir de on dokuzuncu yüzyılda yazılan o büyük İngiliz ve Rus romanları da yer alıyor. (Hangi eserleri kast ettiğimden emin değilsen babana sor: onun doğru cevapları vereceğinden emin olabilirsin!

Kendini bu büyük eserlere ver. Bunlar seni ömrün boyunca idare edecektir. Yazma konusunda kendini fazla zorlama. Sanat karşılıksız ve ödülsüz bir çaba gerektirir ve senin yaşında önemli olan sanat yapmaktan çok, ondan keyif almaktır. Eğer bir şey yazmaya karar verirsen, mükemmellik hakkında kendi söylediğin sözleri düşün. Bir yazarın öğrenmesi gereken en önemli şey, yazmış olduğu bir şeyi yırtabilmektir. Sanat, yalnızca öncelikle değil, mutlak olarak gerçekle ilgilenir. Sanat gerçeğin bir başka adıdır. Sanatçı, gerçeği yansıtabileceği özel bir dili öğrenen kişidir. Yazarsan gönülden yaz, ama dikkatli ve tarafsız yaz. Asla olmadığın bir şeymiş gibi görünme. Gerçek olduğunu düşündüğün küçük şeyleri yaz. Belki bir zaman gelir, onların da güzel olduğunu görebilirsin.

En iyi dileklerim seninle olsun. Ayrıca düşüncelerimi öğrenmek istediğin için de teşekkür ederim!

Sevgiler,
Bradley

Bu mektubu bitirdikten ve biraz duraklayıp, düşünüp ve gözlerimi şömineyle büfe üzerinde gezdirdikten sonra aşağıdaki mektubu yazmaya başladım:

Sevgili Marloe,

Sana açıkça ifade ettiğimi sanıyorum, bana yaptığın ziyaret yalnızca tatsız değil, aynı zamanda münasebetsizdi, zira hangi koşul altında olursa olsun eski karımla bir iletişim kurmayı aklımdan bile geçirmiyorum. Şahsen ya da mektupla herhangi bir yaklaşım girişimi kesinlikle reddedilecektir. Mamafih, artık tavrımın ne olduğunu anladıktan sonra senin de beni rahat bırakacak kadar kibar ve aklı başında olacağına inanıyorum. Bay ve Bayan Baffin'e *yaptığın* yardımlar için sana minnettarım. Ancak sana şunu da söylemem gerek: onlarla herhangi bir yakınlık geliştirmeye çaba göstermen halinde, onlardan seni kabul etmemelerini rica ettim ve etmeyeceklerdir de.

Saygılarımla,
Bradley Pearson

Francis, dün gece ayrılmadan önce üzerinde adresi ve telefon numarasının yazılı olduğu bir kâğıt parçasını cebime sıkıştırmaya çalışmıştı. Kâğıttaki adresi zarfa geçirdim ve kâğıdı çöp kutusuna attım.

Sonra biraz oturdum ve öylesine oyalandım. Sürünerek ilerleyen güneşin, duvarın dış yüzeyini kahverengiden sarıya dönüştürmesini izledim. Ardından yine yazmaya koyuldum.

Sevgili Bayan Evandale,

Londra'da olduğunuz bir şekilde tarafıma bildirildi. Bu mektubu yazmamın amacı, ne olursa olsun hiçbir koşul altında sizden bir haber almak ya da sizinle görüşmek istemediğimi bildirmektir. Bunu söylemek için size mektup yazmam çelişkili görünebilir. Fakat bir tür merak ya da marazi bir ilginin sizi bana "bir göz atmaya" itmesinin mümkün olabileceğini düşündüm. Lütfen bunu yapmayın. Sizi görme ya da sizinle ilgili bir haber alma arzusu taşımıyorum. Yollarımızın kesişmesi için de bir neden göremiyorum ve eskisi gibi tamamen iletişimsiz olursak minnettar kalırım. Lütfen bu mektuptan sizi uzun zamandır düşünüyor olduğum gibi bir sonuç çıkarmayın. Düşünmedim. Sizi tamamen unutmuştum. Eğer kardeşiniz tarafından yapılan o münasebetsiz ziyaret olmasaydı sizi hiç aklıma getirmeyecektim. Ondan bir daha böyle bir ziyarette bulunmamasını istedim ve kardeşinizin sizin haberciniz olarak bir daha benim kapıma gelmemesine sizin de dikkat çekeceğinizi umuyorum. Eğer bu mektupta yazılanları başka bir anlama çekmeden olduğu gibi kabul ederseniz size müteşekkir kalırım. Satır aralarında bir beklenti ya da sıcaklık ol-

madığından kuşkunuz olmasın. Size mektup yazmış olmamın sizde heyecan ya da ilgi uyandırmasını istemem. Eşim olarak benim için tatsız, kaba ve yıkıcı biriydiniz. Fazla abartılı konuştuğumu sanmıyorum. Sizden kurtulduğum için kendimi son derece rahatlamış hissediyor ve sizden hoşlanmıyorum. Daha doğrusu anılarımdaki sizden hoşlanmıyorum. Hatta şu anda bile sizin var olduğunuzu algılayan biri değilim, her şey yalnızca kardeşiniz tarafından uyandırılan bir tatsızlıktan ibaret. Bu mikrobik tehlike yakında geçecek ve yerini yine o eski kayıtsızlık haline bırakacak. Herhangi bir şekilde ortaya çıkarak bu sükûnet halini bozmayacağınıza güveniyorum. Samimi olarak söylemem gerekirse, tarafınızdan gelecek böyle bir "yaklaşım" beni son derece kızdıracaktır ve eminim siz de böyle tatsız bir sahne yaşamak istemezsiniz. Sizin benimle ilgili anılarınız da tıpkı benimkiler kadar rahatsız edici olduğu için benimle karşılaşmak istemeyeceğiniz düşüncesi benim için bir teselli kaynağıdır.

Saygılarımla,
Bradley Pearson

NOT: Bugün Londra'dan ve yarın da İngiltere'den ayrılacağımı eklemek isterim. Bir süre uzakta kalacağım, hatta yurtdışına yerleşebilirim.

Bu mektubu bitirdiğimde yalnızca terlemekle kalmayıp, titriyor ve zor nefes alıyordum. Kalbim deli gibi atıyordu. Beni saran bu duygu da neyin nesiydi? Korku mu? Ne tuhaftır ki insan bazen hangi duyguyla dolu olduğunu kestiremez. Bazen buna bir isim vermek o kadar önemli değildir, bazen de elzemdir. Acaba nefret mi?

Saatime baktım ve mektubu yazarken zamanın çok ilerlemiş olduğunu fark ettim. Artık sabah trenini yakalamak için çok geç kalmıştım. Neyse, zaten öğleden sonraki tren daha iyi olacaktı. Trenler korkunç bir kaygı verir bana. Tam ve geri dönüşü olmayan bir başarısızlık olasılığını çağrıştırır. Aynı zamanda pis, gürültülü, yolcularla tıka basa dolu, yaşamın boş beklentiler için bir ibret tablosu: çenesi düşük yol arkadaşları, çocuklar.

Christian'a yazdığım mektubu tekrar okudum ve üzerinde düşündüm. Bu mektubu ani bir kendini ifade etme ya da kendini savunma ihtiyacıyla yazmıştım, sihirli bir savuşturma hamlesi gibiydi. Daha önce de açıkladığım gibi ben mektup yazarken kendini kaybeden biriyim. Bazen kendimi unutma pahasına da olsa, yazdığım

mektuplar yalnızca kendimi ifade etmek anlamını taşımıyor, aynı zamanda bir görüş belirtme, önerme, ikna, emir anlamına da geliyor ve bu bakımlardan ulaştığı başarının da tarafsız olarak değerlendirilmesi gerekir. Acaba bu mektup Christian üzerinde nasıl bir etki bırakırdı? Şimdi de mektup düşündüğümün tam tersi bir etki yapabilirmiş gibi geliyordu. İçinde "rahatsız edici sahne" sözcüklerinin yer aldığı bu mektup onu heyecanlandırabilirdi. O mutlaka bunun ardında saklı bir şeyler bulacaktı. Taksiye atladığı gibi gelebilirdi. Ayrıca, mektupta gerçekten de çelişkili noktalar vardı. Eğer yurtdışına yerleşeceksem neden ona mektup gönderiyordum ki? Neden ona yalnızca bir satır yazıp "Benimle temas kurma" demiyordum ki? Yoksa hiçbir şey demememeli miydim? Bütün mesele benim Christian konusunda çok endişeli olmam ve onunla bağlantı kurma fikriyle kirlenmem ve bu yüzden adeta şeytan çıkarırcasına psikolojik olarak kendimi bunu yapmaya zorunlu hissetmemdi. Zaman geçirmek için zarfın üstünü yazmaya başladım: bizim eski adresimiz. Tabii artık kontrat onun üzerineydi. Ne yatırım.

Francis'e yazdığım mektubu postalamaya karar verdim; Christian'ınkini ne yapacağıma (yaparsam tabii) karar vermeyi de sonraya bıraktım. Ayrıca, acil olarak evden çıkmam gerektiğine de karar verdim; istasyona doğru yola çıkıp öğle yemeği yiyebileceğim bir yer bulacak ve öğleden sonra kalkacak treni beklerken oyalanacaktım. Bir önceki treni gayet güzel kaçırmıştım. Bazen sinirime dokunan bir şey vardır: trene fazla erken giderim ve bir önceki treni bir dakika önce kaçırmış olduğumu görürüm. Christian'ın mektubunu cebime sokuştururken parmaklarım Arnold'un eleştirisine değiverdi. Bu da çözülmemiş bir başka problemdi. Gerçi bu eleştiriyi yayımlamaktan kaçınmayı düşünebilirdim ama yayımlamaya da çok hevesli olduğumu hissediyordum. Neden? Evet, gidip, bütün bu meseleleri kafamda netleştirmeliydim.

Valizler, dün bıraktığım aynı yerde, holde duruyorlardı. Pardösümü giydim ve banyoya gittim. Bu banyo öyle bir yerdi ki, temizlemek için çaba gösterdikçe daha beter bir hal alıyordu. Çeşit çeşit renkte sabun parçaları lavaboya ve küvete dizilmişti. Bunları atmaya bir türlü kıyamıyordum. Ama o anda ani bir irade gücüyle hepsini topladım ve tuvalete atıp sifonu çektim. Ben orada, bu başarımın sarhoşluğuyla şaşkın bir halde dikilirken aniden kapı ısrarla çalmaya başladı.

Galiba bu noktada, az sonra sahneye çıkacak olan kızkardeşim Priscilla hakkında bilgi vermem gerekiyor.

Priscilla, benden altı yaş küçüktür. Okulu erken bıraktı. Aslında aynı şeyi ben de yaptım. Ben, kendi çabam, hevesim ve yeteneklerimle kendimi eğitip geliştirdim. Priscilla'nın ne yeteneği, ne de hevesi vardı ve çaba da göstermedi. Anneme benzerdi. Annem onu çok şımartmıştı. Galiba, kadınlar, bilinçli olmasa da kendi doyumsuzluklarını kız çocuklarına aşılıyorlar. Annemin çok mutsuz bir evliliği olmamıştı ama dünyaya karşı sürekli diş bilerdi. Galiba bu, tam olarak toplumsal anlamda olmasa da, kendinden "aşağı" biriyle evlenmesiyle başlamış ya da körüklenmiş olabilirdi. Annem çok "güzel" bir kadınmış ve peşinde pek çok kişi varmış. Sanırım, yaşamın sonraki yıllarında, tezgâhın arkasında yaşlanıp giderken, kartlarını başka türlü oynamış olsaydı, hayatını daha iyi pazarlayabilmiş olacağını hesaplıyordu. Priscilla, hem ticari hem de toplumsal anlamda annemden daha avantajlı bir konuma gelmişse de nasıl olduysa aynı çizgide ilerlemişti. Priscilla annem kadar güzel olmasa da, hoş bir kızdı. Onun sosyal çevresini oluşturan az eğitimli, yarı-pişmiş oğlanlar ona hayrandılar. Ama annemin etkilediği Priscilla hırslıydı ve bu çulsuz adaylardan biriyle evlenmeye can atmıyordu.

Ben okulu on beş yaşımda terketmiş ve hükümet dairelerinden birinde yazıcı olarak işe başlamıştım. Evden uzakta yaşıyor ve boş zamanlarımı eğitime ve yazı yazmaya ayırıyordum. Çocukken Priscilla'yı severdim ama şimdi bilerek ve isteyerek hem onunla, hem de ailemle ilişkimi kesmiştim. Benim ilgimi çeken şeyleri ailemin anlamadığı veya benimle paylaşmadığı açıktı, ben de onlardan uzak duruyordum. Hiçbir konuda yeteneği olmayan, daktilo bile kullanamayan Priscilla ise "moda evi" dediği bir yerde çalışıyordu. Burası, Croydon'da "tekstil ticareti" yapan bir toptancının yeriydi. Sanırım sekreter yardımcısı ya da kâtibe olarak çalışıyordu. "Moda" fikri başını döndürmüştü galiba. Belki annem de buna ilgi göstermişti. Priscilla, yüzünü makyaja buluyor, zamanının çoğunu kuaförlerde geçiriyor ve kendisine acayip kıyafetler alıp duruyordu. Hareketleri ve savurganlığı annemle babamın kavga etmelerine yol açıyordu. Bu arada ben başka şeylerle ilgileniyordum ve küçük yaşlarında layık oldukları eğitimi almamış olduğuna inananların duyduğu o kaygıyla doluydum.

Uzun sözün kısası, Priscilla gerçekten de kendisini oldukça

"aşmış"tı; elbiseleri ve tavırları pek "gösterişli"ydi ve sonunda, önceleri aralarından ayrılmadığı o sosyal çevrelerden azıcık daha "iyi" bir çevreye girme hırsını da tatmin etti. Kanımca annem ve Priscilla, Priscilla'nın kaderini belirlemek üzere bir "kampanya" başlatmışlardı. Priscilla tenis partilerine gidiyor, amatör tiyatro kulüplerine takılıyor, yardım derneklerinin balolarında boy gösteriyordu.. O ve annem, Priscilla için bir tür "sezon" hazırlığı yapmış gibiydiler. Fakat Priscilla'nın sezonu bir türlü nihayete eremedi. Priscilla bir türlü evlenmeye karar veremedi. Ya da o günlerde çıktığı çocuk, Priscilla'nın, annemle birlikte ortaklaşa dünyaya sunduğu hoş yüzüne karşın, uygun bir eş olmadığını hissetmişti. Belki de Priscilla'daki dükkân kokusunu hissetmişlerdi. Tabii bu arada Priscilla, "sezon" faaliyetlerine fazla daldığı için işini de kaybetmiş ve yeni bir iş bulma teşebbüsünde de bulunmamıştı. Evde oturmaya başladı ve biraz hastalandı ve şu anda sinir bozukluğu diye adlandırabileceğim bir döneme girdi.

Kendine geldiğinde yirmilerini geçmiş ve o ilk zamanki güzelliğini bir ölçüde kaybetmişti. Bir süre "model" ("manken") olmaktan bahsetti ama bildiğim kadarıyla ciddi bir girişimde bulunmamıştı. Aslında söylemekten hiç de hoşlanmıyorum ama sonunda Priscilla ola ola bir fahişe oldu. Tabii bununla yol kenarlarında adam beklediğini söylemek istemiyorum ama iş adamlarının müdavimi olduğu golf kulüpleri ve gece kulüpleri dünyasına daldı ve buradaki erkekler de ona bu gözle bakıyorlardı. Bu konuda bir şey bilmek istememiştim; belki de onunla daha çok ilgilenmeliydim. Bir keresinde babam bu konuyu açtığında şaşırmış ve kızmıştım. Babamın üzüntüden kahrolduğunu görebiliyordum ama bu konuyu kesinlikle tartışmak istemiyordum. Anneme ise hiçbir şey söylememiştim. Annem her zaman Priscilla'yı korurdu ya da her şey iyi gidiyormuş gibi yaparak kendini kandırırdı. O sıralarda zaten Christian'la bir ilişkiye girmiştim ve kafamda bambaşka meseleler vardı.

Priscilla sonunda golf kulübünün viskici abonelerinden Roger Saxe'la tanıştı ve onun karısı oldu. Roger'ın adını ilk duyuşum Priscilla'nın hamile olduğunu öğrendiğim güne rastlamıştı. Evlilik ise söz konusu edilmiyordu. Roger, kürtaj parasının yarısını ödemeye hazırdı ama bizim ailenin diğer yarısını ödemesi şartını öne sürmüştü. İşte bu pür şerefsiz ortamda müstakbel eniştemle tanışmış oldum. Aslında hali vakti yerinde bir adamdı. Parayı babamla ben ortaklaşa ödedik ve Priscilla ameliyatını oldu. Yasadışı ve tam anlamıyla bir felaket olan bu o-

lay zavallı babamı yıkmıştı. Tıpkı benim gibi o da bir puritendi ve yasalara çok bağlı bir insandı. Hem utanmış hem de korkmuştu. Zaten hastaydı, daha da hastalandı ve asla iyileşemedi. Son derece mutsuz bir kadın olan annem kendisini Priscilla'yı bir şekilde birisiyle bir an önce evlendirmeye adadı. Sonra, neden ve nasıl olduğunu hiçbirimiz bilmiyoruz ama operasyondan bir yıl kadar sonra Priscilla Roger'la evlendi.

Roger'ı uzun uzadıya anlatmayacağım. O da zaten öykünün ilerleyen bölümlerinde karşımıza çıkacak. Roger'ı sevmedim. O da beni sevmedi. Kendisine hep "devlet okulu çocuğu" derdi, bence bu da doğruydu. Fazla eğitim almamıştı. Epey "havalı"ydı, ses tonu ise "özenti"ydi. İnsanı yanıltıcı, farklı bir görünüşü vardı. Başının tepesinde kalan gür saçları da seyrelip kırlaşınca askere benzemeye başlamıştı. (Bir zamanlar orduda çalışmıştı, sanırım Pay Birliği'nde.) Asker havalarında dolaşıyor ve arkadaşlarının onu "tuğgeneral" olarak çağırdığını iddia ediyordu. Küçük subayların kaba şakalarını ağzına dolamıştı. Aslında bir bankada çalışıyordu ve bu konuda elinden geldiği kadar esrarlı davranıyordu. Çok içiyor ve fazla gülüyordu.

Böyle bir adamla yapılan bir evlilik kızkardeşimi mutlu edemezdi ve Priscilla da mutlu değildi. İnsanın yüreğine dokunacak kadar acınası bir sadakat ve hatta cesaretle bize hiçbir şey belli etmemeye çalıştı. Eviyle gurur duyuyordu. Sonunda Bristol'un daha iyi bir muhitinde, oldukça güzel bir evi, daha doğrusu bir 'maisonette'si olmuştu. Kadınların gurur duyduğu o güzel bardak ve çatal-bıçak takımlarına sahipti. "Akşam partileri" yapıyorlardı. Büyük bir arabaları vardı. Croydon'dan epey uzaktaydılar. Gelirlerinin üzerinde harcama yaptıklarından ve Roger'ın sık sık mali güçlüğe girdiğinden kuşkulanıyordum ama Priscilla asla böyle bir şeyden söz etmemişti. Her ikisi de çocuk istiyordu ama bir türlü olmuyordu. Bir keresinde Roger içkiliyken bana Priscilla'nın geçirdiği "operasyon"un kalıcı bir hasar yarattığını çıtlatmıştı. Bilmek istemiyordum. Priscilla'nın mutsuz yaşamının sıkıcı ve boş olduğunu görebiliyordum. Roger iyi bir hayat arkadaşı olmamıştı. Ama bu konuda da bir şey bilmek istemiyordum. Onlara pek gitmezdim. Ara sıra Priscilla'yla Londra'da öğle yemeğine çıkar , havadan sudan konuşurduk.

Kapıyı açtım ve karşımda Priscilla'yı buldum. Kötü bir şey olduğunu anında anlamıştım. Priscilla "*apansız*" ziyaretlerden nefret ettiğimi bilirdi. Yemek "randevularımız" bile genellikle haftalar önceden konuşulup ayarlanırdı.

Üzerinde hoş bir kıyafet vardı. Deniz mavisi "jarse" bir ceket ve etek giymişti. Yüzü solgun ve sıkıntılıydı. Gülümsemiyordu. Orta yaşlı bir kadın havasına bürünmüştü. Biraz kilo almış olsa da daha az 'boyalı'ydı ve bir "iş kadını"nı andırıyordu: belki de Roger'ın sahte asker havalarının dişi versiyonu olarak ortaya çıkmıştı. İyi biçilmiş sade elbisesi, özellikle takındığı "klasik" havası onun gençliğindeki, rengarenk, süslü görüntüsünden uzaklaştırmış ve bir üniformalıya benzemişti. Bu tepkisel versiyona rağmen her zaman yaptığı gibi bol miktarda "kaba takılar" takmayı da ihmal etmemişti. Makul bir sarıya boyadığı, düzgünce taranmış saçları dalgalıydı. Yüz hatları güçlüydü. Benimkilere benzerdi ama benim hatlarımdaki "esrar" ve duyarlılık onda yoktu. Miyop olduğu için gözleri biraz kısılmıştı, ince dudakları ise parlak bir rujla boyanmıştı.

Onu şaşkınlıkla karşılamama aldırmadan yanımdan yürüyüp geçti, oturma odasına girdi ve çenk arkalıklı iskemlelerimden birini seçerek duvardan uzaklaştırdı, oturdu ve ümitsizce ağlamaya başladı.

"Priscilla, Priscilla, *nedir*, ne oldu? Beni allak bullak ettin!"

Bir süre sonra ağlamalar derin iç çekişlerin eşlik ettiği hıçkırık dizilerine dönüştü. Kâğıt mendiline bulaşan sarılı kahverengili makyaj izlerine bakarak oturuyordu.

"Priscilla, ne *oldu*?"

"Roger'dan ayrıldım."

Moralim iyice çökmüş, kendi adıma korkmaya başlamıştım. Priscilla'nın pis işlerine karıştırılmak istemiyordum. Hatta Priscilla için üzülmeye mecbur kalmayı da istemiyordum. Sonra biraz düşündüm; herhalde abartmış ya da yanlış anlamış olmalıydı.

"Kendine gel, Priscilla. Lütfen biraz sakinleş. Tabii ki Roger'ı terk etmedin. Yalnızca kavga ettiniz-"

"Biraz viski alabilir miyim?"

"Bende viski bulunmaz. Galiba, birazcık tatlı bir sherry olacak bir yerlerde."

"Peki, ondan biraz alabilir miyim?"

Kahverengi asma dolaba gittim ve kahverengi sherry'den ona bir bardak doldurdum. "Al."

"Bradley, çok korkunçtu, çok korkunç, çok. Sanki bütün yaşamım kötü bir düşün içine hapsedilmiş gibiydi, yaşamım bir kâbusa dönüşmüştü, hani insanı çığlık attıran türden bir kâbusa."

"Priscilla, dinle. Londra'dan ayrılmak üzereyim. Planlarımı değiştiremem. İstersen seninle öğle yemeği yer ve ardından seni Bristol trenine bindiririm."

"Sana Roger'ı terk ettiğimi söylüyorum."

"Saçmalama."

"Bir sakıncası yoksa yatağa gidip biraz uzanmak istiyorum."

"*Yatağa* mı?"

Hızla yerinden kalktı. Kapıyı iterek açarken pervaza çarptı. Sonra da bir odaya daldı. Odadaki yatağın hazır olmadığını görünce tekrar dışarı çıktı ve hızla bana doğru gelerek yanımdan geçti. Benim yatak odama gitti, yatağa oturdu, çantasını hızla odanın bir köşesine fırlattı, ayakkabılarını çıkartarak bir kenara fırlattı ve ceketini de bir kenara atıverdi. Alçak sesle inleyerek eteğini de çıkartmaya girişti.

"Priscilla!"

"Biraz uzanacağım! Bütün gece ayaktaydım. Sherry bardağımı getirir misin lütfen?"

Gidip getirdim.

Priscilla eteğini çıkartmıştı, görünüşe bakılırsa onu parçalara ayıracak gibiydi. Jüponunun pembesi görünür görünmez kendisini yatak örtüsünün altına sokuverdi. Bir yandan titrerken acı dolu gözlerle boş boş önüne bakıyordu.

Bir iskemle çekip yatağın yanında oturdum.

"Bradley, evliliğim bitti. Galiba benim yaşamım da bitti. Ne kadar kötü bir ilişkiydi."

"Priscilla, böyle konuşma-"

"Roger bir şeytana dönüştü. Bir tür şeytana. Ya da aklını kaçırdı."

"Beni bilirsin, Roger'la pek ilgim yoktur-"

"Yıllardır öyle mutsuzdum ki, öyle mutsuzdum ki-"

"Biliyorum-"

"Bir insan nasıl hem bu kadar mutsuz olabilir hem de hâlâ hayatta kalabilir, anlayamıyorum."

"Çok üzüldüm-"

"Ama son zamanlarda tam anlamıyla bir cehenneme dönmüştü hayatımız, sanki ölmemi istiyor gibi davranıyordu, ah, sana anlatamam, beni zehirlemeye çalıştı. Bir gece uyandığımda onu başucumda ayakta

duruyorken gördüm, öyle korkunç bir hali vardı ki sanki beni boğmayı planlıyor gibiydi."

"Priscilla, bunlar yalnızca hayal ürünü, yapmamalısın böyle-"

"Tabii, hayatında başka kadınlar var, onların peşinde koşuyor olmalı, benden nefret ediyor olmasa bunu kaldırabilirdim. Senden nefret eden birisiyle yaşamak insanı delirtir-Saçma sapan bahanelerle hep dışarı çıkıyor, büroya gittiğini söylüyor ama telefon ettiğimde kimseyi bulamıyorum. O kadar çok düşündüm ki acaba şu anda nerededir diye-bir de konferanslara gider, galiba gerçekten konferans yapıyorlar, bir keresinde aramıştım-Ne isterse yapsın, kendimi öyle yalnız hissediyorum ki-ve ben bütün bunlara göğüs gerdim, çünkü yapılabilecek başka bir şey yoktu-"

"Priscilla, hâlâ yapılacak bir şey yok."

"Bunu bana nasıl söylersin, nasıl. O soğuk nefret ve beni öldürmek istemesi, beni zehirlemek istemesi-"

"Priscilla, sakin ol. Roger'ı terk edemezsin. Bu çok saçma. Tabii, mutsuzsun, evli olup da mutlu olan mı var, ama elli yaşında-ya da kaç yaşındaysan-kendini böyle sokaklara atamazsın-"

"Elli iki. Ah Tanrım, ah Tanrım-"

"Sus artık. Böyle sızlanmayı da bırak, lütfen. Şimdi sil gözlerini. Seni bir taksiye bindirip Paddington'a geri göndereceğim. Ben şehir dışına çıkıyorum. Burada kalamazsın."

"Bütün mücevherlerimi de bıraktım geldim. Bazıları da çok kıymetliydi, şimdi vermez onları bana. Ah, neden böyle bir aptallık yaptım? Dün gece evden fırladığım gibi dışarı çıktım, saatlerdir kavga ediyorduk, daha fazla dayanamazdım. Fırladığım gibi çıktım, paltomu bile almadım, istasyona doğru gittim, arkamdan gelir sandım ama gelmedi. Tabii, zaten beni evden kaçırtmak istiyordu, sonra da benim suçum olduğunu söyleyecekti. İstasyonda saatlerce bekledim. Soğuktan dondum, düştüğüm sefaletten aklımı kaçıracaktım neredeyse. Bana öyle kötü davrandı ki, öyle kaba, öyle korkutucuydu ki - Öyle anlar oluyordu ki hiç durmadan aynı cümleyi tekrarlayıp duruyordu "Senden nefret ediyorum, senden nefret ediyorum'-"

"Her eş ötekine böyle şeyler söyler. Evliliklerin en sık tekrarlanan nakaratı budur."

"Senden nefret ediyorum, senden nefret ediyorum-"

"Galiba bunu o değil, sen söylüyordun, Priscilla. Bence-"

"Üstelik bütün mücevherlerimi ve mink etolümü orada bıraktım.

Ortak hesabımızdaki bütün parayı çekti Roger-"

"Priscilla, kendine gel. Bak, sana on dakika vereceğim. Sessizce yat ve sonra da üstünü giyin, buradan birlikte çıkıp gidelim."

"Bradley-ah Tanrım, öyle kötüyüm ki, mahvoldum ben-ona bir yuva kurdum-başka bir şeyim yok benim-o ev için öyle çok uğraştım ki, perdeleri bile kendi ellerimle diktim-her şeyini sevdim-sevecek başka bir şeyim yoktu-ama şimdi hepsi gitti-bütün yaşamım elimden alındı-kendimi yok edeceğim-kendimi parçalayacağım-"

"Yeter, lütfen. Senin sızlanmalarını dinleyerek sana iyilik yapmış olmuyorum. Şu anda tam bir sinir bozukluğu yaşıyorsun. Senin yaşındaki kadınlarda sık sık olur bu. Mantığını kullanamıyorsun, Priscilla, hepsi bu. Tamam, haklısın, Roger zor bir adam ve çok da bencil ama yapman gereken tek şey onu affetmek. Kadınlar bencil erkeklere katlanmak zorundalar, bu onların kaderi. Onu terk edemezsin, gidecek başka yerin yok."

"Kendimi yok edeceğim."

"Şimdi biraz gayret et. Kendini kontrol et. Ben kalpsiz değilim. Bu senin iyiliğin için. Şimdi içeri gidiyorum, bavullarımı toplamam gerek."

Yine hıçkırıyordu, yüzüne dokunmuyor, gözyaşlarının akıp gitmesine izin veriyordu. Çok acınası bir haldeydi ve çirkin görünüyordu. Uzanıp perdeyi biraz çektim. Şişmiş suratıyla, loş ışık altında bana Rachel'ı hatırlattı.

"Ah, bütün mücevherlerim orada kaldı, pırlanta takımım, yeşim broşum, kehribar küpelerim, küçük yüzüklerim, kristal ve lapis kolyem ve mink etolüm-"

Kapıyı kapattım ve oturma odasına döndüm. Oturma odasının kapısını da kapattım. Elim ayağım titriyordu. Dizginlenmemiş duygusal patlamalara ve kadınların aptalca gözyaşlarına dayanamıyorum. Kızkardeşimin elimde kalma olasılığı beni fena korkutmuştu. Açıkçası hiçbir zaman ona yardımı dokunacak kadar sevmemiştim onu ve bunu bir an önce dürüstçe ortaya koymak en akıllıca tavır olacaktı.

On dakika kadar bekledim, sakinleşmeye ve aklımı başıma toplamaya çalıştım. Sonra da yatak odasına doğru ilerledim. Priscilla'nın giyinmiş bir vaziyette gitmek üzere beni beklediğini falan sanmıyordum tabii. Ne yapacağımı bilemiyordum. Kişinin kendi yaşamını düzene sokmayı yarı bilinçli olarak reddetmesi anlamına gelen ve bugünlerde pek hoşgörülü yaklaşılan bu "akıl sağlığının bo-

zulması" fikri beni hem korkutuyor hem de iğrendiriyordu. Odaya bir göz attım. Priscilla yataktaki örtüleri itelemiş, kendinden geçmiş gibi yatıyordu. Ağzı ıslak ve açıktı. Çoraplarını sarımsı bir jartiyerin tuttuğu benekli bacağı tuhaf bir biçimde yataktan sarkıyordu. Hiçbir zarafet taşımayan bu acayip pozisyon, yere düşmüş bir kuklayı andırıyordu. Ağır ve yarı ağlamaklı bir sesle konuştu, "Uyku ilaçlarımın hepsini yuttum."

"Ne! Priscilla! Hayır!"

"Yuttum hepsini." Elinde boş bir kutu vardı.

"Ciddi olamazsın! Kaç tane?"

"Sana söylemiştim, hayatım mahvoldu. Sen de kapıyı kapattın ve gittin. Git ve kapıyı kapat şimdi. Bu senin suçun değil. Yalnızca beni rahat bırak. Git de trenine yetiş. Bırak da en sonunda uyuyabileyim. Yeterince sıkıntı çektim bu hayatta. Bana gidilebilecek hiçbir yer yok demiştin. Ölüme gidebilirim ama. Yeterince sıkıntı çektim bu hayatta." İlaç kutusu yere düştü.

Eğilip kutuyu aldım. İlacın adı bana hiçbir şey ifade etmemişti. Aptalca bir hareketle Priscilla'ya yaklaştım ve örtüleri üstüne örtmeye çalıştım ama bacaklarından biri örtülerin üzerindeydi. Odadan dışarı fırladım.

Holde bir ileri bir geri, bir yatak odasına, bir dış kapıya, bir telefona doğru koşturuyordum. Telefonun yanına geldiğim anda, telefon çalmaya başladı, ahizeyi kaldırdım.

Jetonlu telefonlardan birinden gelen, "bip, bip" ve "klik" sesinin ardından Arnold'ın sesi duyuldu, "Bradley, Rachel ve ben öğle yemeği için şehre inmiştik, az ilerideki köşedeyiz şimdi ve sana geliyoruz, belki seni de bize katılmaya ikna ederiz diye düşündük. Sevgilim, Bradley'le konuşmak ister misin?"

Rachel'ın sesi geldi, "Bradley, hayatım, biz düşündük ki-"

"Az önce Priscilla uyku ilaçlarının hepsini yuttu," dedim.

"Ne? Kim?"

"Priscilla, kızkardeşim. Kardeşim bir kutu uyku hapı yuttu-ben hastaneye-"

"Ne oluyor, Bradley? Duyamıyorum. Bradley, kapatma, biz-"

"Priscilla uyku haplarını-Afedersin, telefon etmem lazım-doktor çağıracağım-afedersin, afedersin-"

Telefonu hızla yerine bıraktım ve sonra yeniden elime aldım. Hâlâ Rachel'ın sesi geliyordu: "Yapabileceğimiz bir şey var mı?" Tekrar

ahizeyi yerine çarptım ve yatak odasına doğru koştum, sonra yine geri koştum ve ahizeyi kaldırdım, yerine bıraktım ve raflardaki telefon rehberlerini indirmeye başladım. Raflar, maun bir konsoldan dönmeydi. Telefon rehberleri yerlere saçılmıştı. Kapı çalmaya başladı.

Kapıya koşturdum ve açtım. Gelen Francis Marloe'ydu.

"Tanrıya şükür, sen geldin, kardeşim az önce bir kutu uyku hapı yuttu," dedim.

"Kutu nerede?" dedi Francis. "İçinde kaç tane vardı?"

"Tanrım, nereden bileyim-Şişe-Tanrım, az önce elimdeydi-Ah, ah, nerede acaba-"

"Ne zaman yutmuş?"

"Az önce."

"Hastaneyi aradın mı?"

"Hayır, ben-"

"Kardeşin nerede?"

"Orada, içeride."

"Kutuyu bul ve Middlesex Hastanesi'ni ara. Kaza Servisi'ni iste."

"Ah, Tanrım. Nerede bu lanet olası kutu-şimdi elimdeydi-"

Yine kapı çalıyordu. Gidip açtım. Arnold, Rachel ve Julian eşikte duruyorlardı. Üzerlerinde güzel ve şık giysiler vardı. Julian çiçekli elbisesiyle on iki yaşında duruyordu. Mısır gevreği ya da sigorta reklamına çıkan bir aile gibiydiler, yalnızca Rachel'ın bir gözünün altı mordu.

"Bradley, sana yardım-"

"Kutuyu bulmama yardım edin, yuttuğu ilaçların kutusu bendeydi, bir yere bıraktım ama-"

Yatak odasından biri bağırıyordu. Francis'ti bu, "Brad, acaba-"

Rachel, "Ben bakarım," dedi ve odaya gitti.

"Bu *kutu* hikâyesi de ne?" dedi Arnold.

"Kahrolası telefon numarasını okuyamıyorum. Şu numarayı okur musun?"

"Sana hep gözlük al kendine, diyorum."

Rachel odasından fırlayıp mutfağa girdi. Priscilla'nın sesi geliyordu, "Beni *rahat* bırakın, beni *rahat* bırakın."

"Arnold, hastaneye telefon edebilir misin, ben de şu kutuyu arayayım-herhalde şeye götürdüm-"

Oturma odasına koştum ve orada bir kız görünce şaşırdım. Tertemiz giyinmiş, yeni yıkanmış, ziyarete gelmiş bir kız. Cilalı büfedeki

küçük bronz heykelciklere bakıyordu. Ben yastıkları kaldırıp araştırırken oraya bakmayı kesti ve nazik bir merakla beni izlemeye başladı. "Ne arıyorsun, Bradley?"

"Kutu. Uyku hapları. Adına bakacağız."

Arnold telefon ediyordu.

Francis bağırıyordu. Yatak odasına koştum. Rachel yer siliyordu. Çok kötü bir koku vardı. Priscilla yatağın kenarında oturmuş, hıçkırıyordu. Pembe papatyalı jüponu beline kadar çıkmıştı; sıkı uzun külodu baldırını fazla sıkmış, benekli bacak eti dışarı fırlamıştı.

Francis heyecanlı bir sesle hızlı hızlı konuşarak, "Midesi bulanıyordu-Ben aslında-bu iyi oldu-ama mide yıkanmalı-" dedi.

Julian, "Bu mu?" dedi. Odaya girmeden kapıdan uzattığı kutuyu gösteriyordu.

Francis kutuyu eline aldı. "Ha, şunlardan-Bunlar bir şey değil-"

"Ambulans yolda," dedi Arnold.

"Bununla kendine fazla zarar veremez. Çok fazla sayıda alması gerek. Bütün yapacağı mideyi bulandırmaktır, bu yüzden-"

"Priscilla, artık ağlamayı bırak. İyi olacaksın."

"Beni *rahat* bırakın!"

"Onu sıcak tutun," dedi Francis.

"Beni rahat bırakın, hepinizden nefret ediyorum."

"Kendinde değil," dedim.

"Onu güzelce yatağa sokun ve üstünü örtün," dedi Francis.

"Ben çay yapayım," dedi Rachel.

Hepsi çekildi ve kapıyı kapattılar. Ben yine yatak örtülerini düzeltmeye kalktım ama üzerinde Priscilla oturuyordu.

Birden fırladı, saldırgan bir tavırla battaniyeleri geri çekti ve sonra tekrar hepsini yatağın üzerine fırlattı. Örtüleri başının üzerine geçirerek kafasını sakladı. Örtülerin altından gelen sesini duyabiliyordum. "Rezil oldum, ah, rezil oldum-beni bütün o insanlara gösterdin-*ölmek* istiyorum, *ölmek* istiyorum-" Hıçkırmaya başladı.

Yanına oturdum ve saatime baktım. On ikiyi geçiyordu. Hiç kimse perdeleri açmayı akıl etmediği için hâlâ loş olan odada iğrenç bir koku vardı. Kabarık örtüleri okşamaya başladım. Yalnızca saçlarının bir kısmı görünüyordu, altın sarılarının yanında kirli bir gri çizgi vardı. Saçları kuru ve kırılgandı, insan saçından çok, sentetik liflere benziyordu. Midem bulandı, içimde hem acıma, hem de kızma gibi sinsi bir istek duyuyordum. Orada oturmuş, tıpkı bir kediyi okşamaya

çalışan bir çocuk gibi başarısız bir halde onu okşuyordum. Nasıl dokunmam gerektiğini de bilemiyordum. Acaba örtüleri iyice çekip elini tutsam mı diye düşündüm ama battaniyeye dokununca Priscilla iyice içeri gömüldü, artık saçı bile görünmüyordu.

Rachel'ın sesi duyuldu, "Ambulans geldi."

Francis'e seslendim, "Sen bakar mısın?" Hole gittim, Francis ambulans görevlileriyle konuşuyordu, sonra oturma odasına daldım.

Julian, benim porselenlerden biri gibi, büfenin önündeki yerini tekrar almıştı. Rachel koltuklardan birine yayılmıştı, yüzünde tuhaf bir gülümseme vardı. "İyi olacak mı?" dedi.

"Evet."

Julian, "Bradley, şunu bana satar mısın?" diye bir soru sordu.

"Ne?"

"Şu küçük şeyi. Acaba onu satın alabilir miyim? Onu bana satar mısın?"

Rachel, "Julian, saçmalama lütfen," dedi.

Julian'ın elinde Çin bronzlarından biri vardı, yıllardan beri bende duran bir parça. Kafası eğik, ensesi buruş buruş bir buffalo ve önünde duran kat kat elbiseli ve çok hoş saçlarıyla son derece zarif, aristokrat bir bayan.

"Acaba-?"

Rachel, "Julian, insanlara ait şeyleri satın almayı teklif edemezsin!" dedi.

"Al, al, senin olsun," dedim.

"Bradley, izin vermemelisin-"

"Hayır, alacağım-"

"Tabii ki satın alamazsın! Senin olsun!" Oturdum. "Arnold nerede?"

"Ah, teşekkür ederim! Aaa, burada babama yazılmış bir mektup var, bir tane de bana. Alabilir miyim?"

"Evet, evet. Arnold nerede?"

"Bara gitti," dedi Rachel, gülümsemesi biraz daha yayılmıştı.

"O hanım doğru zaman olmadığını düşünmüş," dedi Julian.

"Kim düşünmüş?"

"Arnold Christian'la bara gitti"

"CHRISTIAN'LA MI?"

"Eski karın geldi," Rachel, gülümsüyordu. "Arnold ona, kızkardeşinin az önce intihara teşebbüs ettiğini söyledi. Eski karın da

bunun bir araya gelmek için iyi bir zaman olmadığını düşündü. Sahneden çekildi, Arnold da ona eşlik etti. Tam olarak nereye gittiklerini bilmiyorum. 'Bara,' dedi sadece".

Odadan dışarı fırladım. Sedye taşıyan adamlar içeri giriyorlardı. Evden kendimi dışarı attım.

Belki de hikâyenin bu aşamasında, aziz dostum, biraz ara verebilir ve doğrudan sana hitap edebilirim. Tabii ki buraya yazdığım her şey, ve belki de benim bilinçaltımdaki bütün *œuvre*, sana yöneltilmiş bir iletişim biçimi. Ama bu doğrudan konuşmalar bir bakıma beni de rahatlatıyor, yüreğimdeki ve kafamdaki sıkıntıları hafifletiyor. Burada bir de itiraflar söz konusu. Geride durabilmek, hatta başarısızlığı kabul etmek ve onu yanlış olmayan bir bağlamda kabul etmek büyük bir rahatlık. Ne zaman ki inanan insan, şanslı insan, Tanrı'dan yalnızca hatırladığı değil, daha da dokunaklısını, yani, hiç bilmeden işlediği ve hatırlamadığı günahlarını da affetmesini ister, o zaman hissedeceği özgürlüğün ve ardından gelecek rahatlamanın ölçüsü olmaz. İşte şimdi sana yazarken ve şimdi sana yazdığımı söylerken, benim her şeyi anlayan okuyucum, rahatladığımı ve elimden gelen her şeyi yapmış olduğumu hissediyorum; hep zaaflarımla hareket ettiğimi düşünmeni de kabul ediyorum. Biliyorum, öyle anlar var ki, sabit fikirli, büyüklük hayalleriyle dolup taşan bir adam gibi görünüyorum. Belki de bütün sanatçılarda bu hastalık vardır, kendilerini Tanrı yerine koyabilirler. Sanatçılar bazen kendi eserlerine dalarak yoğun bir zevk alırlar, eserlerinden yayılan ödüllendirilme ve üstün olma duygularının keyfini çıkarırlar. Bu, bilinen anlamda bir nispet değildir. Sanatçıların çoğu çağdaşlarına aldırış etmezler. Onları besleyenler geçmişe ait olanlardır. Yalnızca sıradan sanatçılar başkalarının övüldüğünü duyunca rahatsız olurlar. Kişinin kusursuzluğuna duyduğu inanç kendisinden nefret ettirecek kadar büyüktür, doğruluğu kesin değildir ama muhtemelen sağlıklı ve belki de elzemdir. Alçakgönüllülük de, o kaçınılmaz kısıtlama da, önemli bir meseledir; sanatçılar kendi çelimsiz çabalarının ardında, kusursuzluğun titrek ama muazzam gölgesini gördüklerinde bu duyguyu hissederler.

Bu kitaba bu konuyla ilgili uzun uzadıya bir ekleme yapmak niyetinde değilim. Bu "öykü" asla uzun aralıklarla askıda bırakılmayacak. Doğrudan doğruya sana hitap etme lüksünü kullanmamdaki

amaç, bu kitabın içindeki konulardan birini oluşturan bir dileği yerine getirmektir. Bu tür tartışmalarımızın sonunda bu kitap seni, bu "araç"ın kullanılabilir olduğunu onaylamaya götürecektir; aslında, içimden gelen sese kulak verdiğimde bu kitabın daha sıcak bir ada yaraştığını düşünüyorum: bastırılamaz bir lirizme (diyelim) olan bir düşkünlük, istemeye istemeye yapılan bir aşk tarifi. Kitabımın konusu sanat. Kendi alçakgönüllü biçimiyle, o zaten bir sanat eseri: jargonda denildiği gibi, o bir "sanat objesi"; ve belki ara sıra kendisine göz attığı da oluyor. Sanat (genç Julian'a da ifade ettiğim gibi) doğruyu söylemektir ve belli doğruların söylenmesinin en elverişli yöntemidir. Fakat bu aracın hünerlerinin, o aracın adandığı işe müdahale etmemesi imkânsız gibi bir şey. Bazıları yalnızca mutlak sadeliğe övgü yağdırırlar ve ilkel denen kuş cıvıltılarında dile gelen şeyler her şeyin ölçüsüdür; sanki dile getirilmezse doğru diye bir şey yokmuş gibi. Tabii, bir de burada adını veremeyeceğim, tanrılara çok yakın kişilerin eserlerinde ise ilahi bir ustalıkla ifade edilen sadelik vardır. (Tanrılara isim vermeyiz.) Sadeleştirme girişimi iyi bir girişim olsa da, en azından hoş bir karmaşadan uzak durmak her zaman mümkün olmayabiliyor. O vakit insanın aklına şu sorular geliyor: Nasıl oluyor da bu da "doğru" olabiliyor? Gerçek böyle mi, gerçek bu *mu*? Tabii, senin de sık sık ifade ettiğin gibi, doğruyu, ironi yoluyla elde etmeye de çalışabiliriz. (Bir meleğe göre bu, insan anlayışının sınırlarının kısa tanımı olabilir.) Yaptıklarımızla ilgili anlattığımız her şey komiktir. Hepimiz birbirimiz için anlatılamayacak kadar komiğiz. Son derece büyük bir aşkla sevilen ve hayran olunan kişi bile sevgilisi için komiktir. Roman bir komiklik biçimidir. Dil bir komiklik biçimidir ve uykusunda şakalar yapar. Tanrı, eğer varsa, kendi yarattığı şeye bakar ve gülerdi. Fakat meselenin bir de şu yüzü var: yaşam aynı zamanda korkunçtur da. Metafizik açıdan bakmasak bile yaşam, tesadüflerle, acılarla ve ölüme yakınlığıyla yıkılmaya mahkûmdur. İşte bizim tehlikeli ve gerekli aracımız olan ironi de buradan doğar.

İroni bir "incelik" biçimidir. Hangi biçimlerin güzellik unsuru içerdiğine karar verirken zarafet duygumuzdan faydalanırız. Doğrular uygun bir biçim aldığı zaman orada güzellik var demektir. Son aşamada bu fikirleri birbirinden ayırmak imkânsızdır. Fakat bir tür anlık bir yapaylığın sonunda tanı koyduğumuz noktalar da vardır. Mantıkçıları pek eğlendiren bu durum da, yine, başlı başına bir mesele oluşturur. Bir insanı nasıl "adil" bir biçimde betimleyebiliriz? İnsan

kendisini nasıl betimler? O sahte mahcup alçakgönüllülüğün derecesi ne olacak, bunun içine ne kadar sadelik koyacak? "Ben bir puritenim," vesaire. Üf, berbat! Bu cümleleri sahtelikten nasıl uzaklaştırabilirim? "Ben uzun boyluyum" demenin bile belli bir bağlamı var. Melekler bir yandan gülüyor ve bir yandan iç çekiyorlardır. Yine de insan kendi görüşünü bu ironik hassasiyet katmanlarından (ben kurgusal bir karakter olsam bu hassasiyet, ancak bu kadar derin ve yoğun olurdu) birinin içine bir şekilde koymaya çalışmaktan başka ne yapabilir? Arnold'u gösterdiğim imaj ne kadar önyargılı, Priscilla'yı çizdiğim resim ne kadar yüzeysel! Duygular düşünceleri gölgeliyor ve özel yanları ayrı bir yere koymadığı gibi genellemeler yapıyor, hatta teoriler kuruyor. Arnold hakkında yazarken kırgınlıktan, sevgiden, vicdan azabından ve korkudan elim titriyor. Sanki aramıza sözcüklerden oluşan bir engel koyuyormuşum, kendimi bir sözcük dağı ardına saklıyormuşum gibi hissediyorum. Kendimizi betimlemelerle savunuyor, dünyayı genellemelerle yumuşatıyoruz. "Korktuğu nedir?" sorusu sanatçının kafasındaki anahtardır. Sanat sıklıkla engelleyici bir özellik kazanıyor.. (Acaba, bu en büyük sanat için de geçerli mi, merak ediyorum.) Bu yüzden sanat iletişim değil, esrar haline geliyor. Kızkardeşimi düşündüğüm zaman acıma, kızgınlık, suçluluk, nefret gibi hisler duyuyorum; işte bunların "ışığı" altında onu anlatıyorum; yani, kendi algılayışımın eksiklikleri ve sakatlıklarıyla. Sevgili dostum ve yoldaşım, bu hataları nasıl düzeltebilirim? Priscilla cesur bir kadındı. Mutsuzluk karşısında onurunu metanetle korudu. Sabahları tek başına oturup tırnaklarına manikür yaparken harcanan yaşamını düşünür ve gözleri yaşla dolardı.

Annem benim için çok önemliydi. Onu sevdim ama bu sevginin içinde her zaman bir tür hüzün oldu. Çocukken kaybetmekten ve ölümden aşırı derece korkardım. Daha sonra, büyük bir üzüntüyle, ben ve ailem arasında ümitsiz bir anlama sorunu olduğunu gördüm. "Birbirlerini" anlayamıyorlardı. Her geçen gün daha çok kendime benzettiğim babam, asabi, uysal, dürüst, geleneklere bağlı, sessiz ve kibirli olmaktan uzak bir adamdı. Annemle tartışmaktan kaçınırdı ama annemin ve Priscilla'nın "maddecilik"lerinden ve sürekli girmeye çalıştıkları "sosyal sahne"den hoşlanmadığını da belli ederdi. Bu "sahne" konusunda duyduğu hoşnutsuzluk kendisi için duyduğu yetersizlik duygusuyla pekişmişti. Eksik eğitim aldığını gösterebilecek bir şey yapmaktan

çekinir, iyi bilinen kelimeleri yanlış telaffuz ederek gururunu kırabilecek bir hata yapmaktan korkardı. Büyüdükçe ben de aynı babam gibi bu hoşnutsuzluğu ve eksikliği duymaya başlamıştım. Belki de eğitimli olmayı bu kadar çok istememin bir nedeni de eğitim eksikliğinin babamı ne kadar mutsuz ettiğini görmüş olmamdı.Yanlış yönlere sapan annem için duyduğum acı ve utanç, sevgimi azaltmamış, değişik bir nitelik vermişti. Birinin onu saçma ya da acınası ve yenik bir züppe gibi görmesinden ölesiye korkuyordum. Ve daha sonraları, annem öldükten sonra, bu duyguların çoğunu Priscilla'ya transfer ettim.

Tabii, Priscilla'yı hiçbir zaman annemi sevdiğim gibi sevmedim. Ama onunla özdeşleşmiştim, ona karşı zayıftım. Onun yüzünden sık sık utanç duymuştum. Aslında, Priscilla daha berbat bir evlilik yapabilirdi. Daha önce söylediğim gibi, Roger'a aldırmıyordum. Her şey bir yana, Priscilla'nın "operasyonu" sırasında babamı aşağıladığı için Roger'ı asla affetmeyecektim. Fakat, yıllar geçtikçe, pahalı mutfak aletleri, modern çatal bıçak takımları ve salonun köşesindeki imitasyon barıyla Bristol'deki "maisonette"* bir tür sıradanlık kazandı. Modern dünyanın daha salakça saçmalıklarının bile bir tür masumiyeti oluyor. Belli bir yere demirleyen, sağlam bir özelliğe sahipler. Bunlar, sanatın, düşüncenin ve kutsallığın yerini alan kötü imitasyonlar ama onların yerini aldıkları için belki üzerlerine ışık düşmesi muhtemel. Eviyle duyduğu gurur kızkardeşimin kurtulmasına katkıda bulunmuş olabilir; aynı duygu büyük bir ihtimalle pek çok kadının kurtulmasını sağlamıştır.

Ancak şu anki konumuz gurur, "metanet" ve cesaret değil. Az önce konuştuğum Priscilla, o ana kadar, kocasını gerçekten terk etmek istediğine, hatta terk ettiğine beni ikna etmişti. Bu felaket karşısında duyduğu üzüntü bir saplantı haline dönüşmüştü. "Bütün mücevherlerimi bırakma gibi bir aptallığı nasıl yaptım!" Bunu tekrar, tekrar, tekrar söylüyordu.

Uyku ilaçlarını aldığı günün ertesiydi. O gün gelen ambulans onu hastaneye götürmüş, aynı günün öğleden sonrası da taburcu edilmişti. Benim evime geri getirilmiş ve yatağa yatmıştı. Hâlâ yataktaydı, benim yatağımda; saat sabah on buçuk sularıydı. Güneş parlıyordu. Postane Kulesi yepyeni ayrıntılarla parıldıyordu.

---

* (Fr.) *maisonette*: küçük ev. (ç.n.)

Tabii Arnold ve Christian'ı bulamadım. Psikologların da gözlemlediği gibi, birini aramak algısal açıdan son derece tuhaf bir olaydır: bütün dünya birdenbire, aranan şeyin yokluğunun bir hayalet gibi vücut bulacağı bir temel üzerine kurulacak şekilde organize edilir. Bu hayaletli atmosferi asla tam olarak üzerinden atamayan evimin oralardaki sokaklar, kaçan, kahkahalar atan, eğlenen, son derece gerçek ama yine de görünmeyen bu çiftin yokluğuyla doluydu. Öbür çiftler onları taklit ederek, onların yok olmasına yardımcı oluyorlardı ama havada duman duman onlar vardı. Ama Arnold, ne böyle bir şakaya, ne de böyle bir *işgale* cesaret edebilirdi, yaşadığı o kusursuz şeyin benim açımdan riskini göze alamazdı. Şu anda başka bir yerde olmalıydılar. Ne Fitzroy'da, ne Marquis'de ne Wheatsheaf'te ne de Black Horse'da yoktular. Başka bir yerlere gitmiş olmalıydılar: onların beyaz hayaletleri gözümün içine girecekmiş gibi etrafta uçuşuyordu: tıpkı beyaz çiçek yaprakları, tıpkı dökülmüş boya kırıntıları gibi, tıpkı kilisede görevli bir oğlanın araba yolundan oluşan ırmağın üzerine saçtığı kâğıt parçaları gibi. Güzelliğe, acımasızlığa ve korkuya ait imgeler.

Döndüğümde ev boştu. Dış kapı ardına kadar açıktı. Oturma odasındaki "sohbet iskemleme" oturup saf korku ve dehşeti en klasik ve şiddetli biçimiyle hissettim. Arnold'un "şakası" alamet olarak düşünülemeyecek kadar ve iğrenç ölçüde iyiydi: görünmeyen, muazzam bir dehşetin görünebilen kısmıydı. Orada otururken bu düşünceyle soluk soluğa kaldım, huzursuzluğumu analiz edemeyecek kadar hastaydım. Sonra, odada tuhaf bir şeyler olduğunu fark ettim, bir şey eksikti. Sonunda bronz buffalolu kadının yokluğunu fark ettim; en sevdiğim parçaydı, onu Julian'a vermiş olduğumu hatırlayınca kendime kızdım. Bu nasıl olmuştu? Bu da bir alametti, Alaaddin'in sarayı buhar olup uçmadan önce de bir eşyası böyle yok olmuştu. Ardından kardeşimin nerede ve nasıl olduğunu merak etmeye başlamıştım ki, Rachel telefon edip Priscilla'nın hastaneden çıktığını ve yolda olduğunu anlattı.

O gece hiç uyuyamadım; Christian ve Arnold meselesinin basit olduğuna karar verdim. Basit olmak zorundaydı: ya basitti ya da delilikti. Eğer Arnold, Christian'la "dost olduysa", artık benim dostum olamazdı. Bu problemi çözmüştüm çözmesine ama bir türlü uyuyamıyordum. Aklımda bir dizi renkli görüntü vardı, döner kapılardan geçiyormuşum gibi, bu imgeler beni döndürüyor, döndürüyor ve sonunda acı dolu uykusuz bir dünyanın önünde bırakıyordu. Sonunda uyuyabildiğimde ise, düşlerim beni aşağılamaya başladı.

"Neden böyle alelacele kaçtın? Eğer, dediğin gibi, Roger'ı terk etmeye çok önceleri karar verdiysen, neden bir sabah, Roger işteyken sen de bavullarını toplayarak adam gibi taksiye atlayıp çekip gitmedin?"

"Bence insan kocasını böyle terk etmez," dedi Priscilla.

"Onurlu kızlar kocalarını böyle terk ederler."

Telefon çalıyor.

"Merhaba Bradley. Ben Hartbourne."

"Ah, merhaba-"

"Salı günü birlikte yemeğe çıkarız diye aramıştım."

"Kusura bakma, herhalde olmaz, kızkardeşim bende, seni sonra ararım-"

Salı mı? Gelecek zamanla ilgili bütün kavramlarım yerinden oynamıştı.

Telefonu yerine bırakırken yatak odasının açık kapısında Priscilla'nın benim kırmızı-beyaz çizgili pijamamı giymekte olduğunu gördüm. Kasıtlı olarak rahatsız bir pozisyonda kendini bıraktı; kolları kukla gibi iki yana düştü, hâlâ sürekli ağlıyordu. Dünyadaki dehşetlerden birinin yaşandığını gösteren anda hiçbir güzellik yoktu. Priscilla'nın acı ve gözyaşı dolu yüzü buruşuk ve yaşlıydı. Acaba gerçekten anneme hiç benzemiş miydi? Şişmiş ağzının iki yanından iki derin çizgi uzanıyordu. Gözyaşlarının aktığı yerlerde kalan kuru sarı makyaj kalıntıları cildinin büyümüş gözeneklerini ortaya çıkartmıştı. Geldiğinden beri yıkanmamıştı.

"Ah, Priscilla, sus, lütfen. Artık biraz cesur olmaya çalış."

"Biliyorum, bütün cazibemi kaybettim-"

"Çok önemliydi sanki!"

"Ve sen korkunç göründüğümü düşünüyorsun, sence ben-"

"Düşünmüyorum! Priscilla, lütfen-"

"Roger benim görüntümden nefret ederdi, öyle söylemişti bana. Onun önünde ağlardım, onun önünde ve müthiş bir acı içinde oturur, saatlerce ağlardım. O ise gazetesini okumaya devam ederdi."

"Sen böyle yaptıkça ona acımaya başlıyorum!"

"Hatta bir keresinde beni zehirlemeye kalktı, tadı öyle kötüydü ki ama o öyle baktı ve bir lokma bile almadı."

"Bunlar deli saçması Priscilla."

"Ah, Bradley, keşke o çocuğu öldürmeseydik-"

Daha önce de bu konu üzerinde konuştuğu olmuştu.

"Ah, Bradley, keşke o çocuğu büyütebilseydik-Ama bir daha çocuğum olmayacağını nereden bilebilirdim-O çocuk, o tek çocuk, onun var olduğunu düşün, yaşamak için yalvardığını; biz onu bile bile öldürdük. Hepsi Roger'ın suçuydu, ısrarla ondan kurtulmak istedi, benimle evlenmek istemedi, onu öldürdük, o özel yavruyu, o tek yavruyu, benim sevgili küçük yavrumu-"

"Aman, yeter artık Priscilla. Yaşasaydı şimdi yirmi yaşında ve uyuşturucu müptelası ve başının belası olacaktı." Ben asla çocuk sahibi olmak istememiştim ve başkalarının bunu istemesini de anlayamıyordum.

"Yirmi yaşında-yetişkin bir çocuk-sevecek birisi-bana bakacak birisi-ah Bradley, günlerce, gecelerce bu çocuğa ne kadar özlem duyduğumu bilemezsin. Roger ve benim bütün hayatımızı değiştirirdi. Galiba Roger, bir daha çocuğum olamayacağını öğrendiğinde benden nefret etmeye başladı. Ama hepsi onun hatasıydı. O rezil doktoru o buldu. Ah, bu tam bir haksızlık, haksızlık bu-"

"Tabii haksızlık. Hayat adil değildir. Sızlanmayı bırak ve pratik olmaya çalış. Burada kalamazsın. Sana bakamam. Hem, ben gitmek üzereyim."

"Bir işe gireceğim."

"Priscilla, gerçekçi ol, seni kim işe alır?"

"Bunu yapmak zorundayım."

"Elli yaşını geçmiş bir kadınsın, ne eğitimin, ne bir becerin var. Seni kimse işe alamaz."

"Ne kadar *kaba*sın-"

Yine telefon çalıyor.

Francis Marloe'nun yağcı sesi.

"Brad, lütfen beni affet, Priscilla'nın nasıl olduğunu merak ettim de açıp bir sorayım dedim."

"Priscilla iyi."

"Aman iyi. Ha, Brad, galiba hastanedeki psikologun onun yalnız kalmaması gerektiğini söylediğini sana iletsem iyi olur."

"Dün Rachel anlattı bana."

"Ha, Brad dinle, sakın kızma, Christian-"

Telefonu yerine çarptım.

"Biliyor musun," odaya girdiğimde Priscilla bana bir şey söylüyordu, "Annem para işini halledebilseydi, babamı terk edecekti, ölürken söyledi bunu bana."

"Bu tür şeyleri bilmek istemiyorum."

"Sen ve babam, eskiden beni öyle utandırır ve aşağılardınız ki, her ikiniz de çok acımasızdınız, annem çok mutsuzdu-"

"Ya Roger'a geri dön ya da onunla mali konularda bir anlaşma yap. Bunların benimle bir ilgisi yok. Gerçeklerle yüz yüze gelmelisin."

"Bradley, lütfen, gidip de Roger'ı görür müsün-?"

"Hayır, olmaz!"

"Ah Tanrım, keşke mücevherlerimi yanıma alsaydım, benim için öyle büyük anlam taşıyorlar ki, onları alabilmek için para biriktirdim, bir de mink etolüm. Tuvalet masamda da gümüş bir kadehim ve malakit bir kutum vardı-"

"Priscilla, çocuklaşma. Bunları sonra da alırsın."

"Hayır, alamam. Roger inadına hepsini satar. Tek tesellim onları satın alabilmiş olmam. Güzel bir şey aldığım zaman bir süre için keyfim yerine gelirdi, o parayı da ev için yapılacak masraflardan kısarak yapardım ve bu da beni keyiflendirirdi. Elmas takımımı, kristalleri ve çok pahalı lapis kolyemi hep öyle aldım, bir de-"

"Roger neden telefon etmedi? Senin burada olduğunu bilmesi lazım."

"Yaralı ve çok gururlu. Aslında, biliyor musun, Roger için üzülüyorum, öyle kötü bir durumda ki, bana ya bağırıyor ya da benimle hiç konuşmuyordu, korkunç bir mutsuzluk içinde olmalı, gerçekten yıkık ve sinirleri harap vaziyette. Bazen delirmek üzere olduğunu hissediyordum. İnsan bu şekilde nasıl yaşamaya devam eder, hem böyle kaba, hem de hiçbir şeye dikkat etmeden! Artık ona yemek yapmama izin vermiyor, beni odasına almıyor ve eminim yatağını bile toplamıyordu; giysileri leş gibi olmalı, kokuyordur artık, bazen tıraş bile olmazdı. İşini kaybedeceğini sandım. Belki de işini kaybetti de bana söylemeye cesaret edemiyor. Üstelik şimdi durum daha da beter olmalı. O hiç dikkat etmese de ben etrafını derli toplu tutmaya gayret ederdim. Şimdi yanında kimse yok, o pisliğin içinde domuz gibi yaşıyordur, ne yer, ne içer-"

"Hani kadınlarla doluydu etrafı?"

"Ah, tabii vardı kadınlar, ama o tip kadınlardan, yalnızca parasını ve sarhoş olmasını isteyen kötü kadınlar, Roger'la evlenmeden önce de böyleydi o, o boş maddeci dünyanın içinde-Onun için üzülüyorum, dünyasını cehenneme çevirdi ve şimdi de o dünyanın, yıkanmamış bir sürü bulaşığın tam ortasında-"

"Eee, evine dön ve yıka o bulaşıkları o zaman!"

"Bradley, lütfen Bristol'e gider misin-"

"Bana öyle geliyor ki sen bu adama dönmek için ölüyorsun-"

"Lütfen git ve mücevherlerimi al, sana anahtarı vereyim."

"Aman, kapat artık şu mücevher konusunu. Onlara bir şey olmaz. Yasal olarak zaten senin. Evlilikte mücevherler kadına aittir."

"Yasaları boşver. Onları öyle çok istiyorum ki, sahip olduğum tek şey onlar, başka hiçbir şeyim yok, hiçbir şeyim yok bu dünyada, beni çağırdıklarını hissediyorum-o küçük ziynetlerim, çizgili vazo-"

"Priscilla, şekerim, kes artık saçmalamayı."

"Bradley, lütfen, lütfen Bristol'e git. Benim için. Henüz onları satmaya vakit bulamamıştır, daha akıl edememiştir. Belki de ona geri döneceğimi falan sanıyordur. Hepsi yerli yerinde duruyor olmalı. Sana evin anahtarını vereyim, o bürodayken girebilir ve yalnızca sana söylediğim o birkaç şeyi alabilirsin, çok kolay olacaktır, hem bunun bende ne büyük bir farklılık yarattığını göreceksin, ondan sonra ne istersen yaparım, ah, öyle farklı olur ki her şey-"

Bu noktada kapı çaldı. Ayağa kalktım. Aptal ve şaşkın bir haldeydim. Priscilla'yı severmiş gibi bir hareket yaptım ve odadan çıkarak kapıyı kapattım. Dış kapıya gittim ve açtım.

Dışarıdaki Arnold Baffin'di. İki dansçı gibi hızlı ve çevik hareketlerle oturma odasına geçtik.

Arnold'ın yüzü, hangi duygudan dolayı bilemiyorum, baştan aşağı pespembeydi, sanki yüzüne pembe bir ışık vuruyordu. Şimdi de kızarmıştı, gözlüklerinin arkasındaki soluk gözlerinde sinirli bir yalnızlık vardı. Omzuma dokundu, daha doğrusu "elim sende" oyunundaki gibi şöyle bir dokundu ve bıraktı.

"Nasıl oldu?"

"Daha iyi. Sen ve Rachel çok naziktiniz."

"Rachel nazikti. Bradley, bana kızgın değilsin, değil mi-"

"Kızacak ne var?"

"Biliyorsun-sana söylemişler-Christian'la dışarı çıkmama-"

"Bayan Evandale hakkında hiçbir şey duymak istemiyorum," dedim.

"Kızgınsın. Aman tanrım."

"Kızgın DEĞİLİM! Yalnızca bir şey bilmek is-te-mi-yo-rum-"

"Kasıtlı yapmadım, öyle oluverdi."

"Pekala. Neyse ne!"

"Ama olmamış gibi de davranamam, değil mi? Bradley, bu konuda seninle konuşmam gerek-beni suçlamanı önlemek için-ben aptal değilim-ne de olsa ben bir romancıyım, kahretsin!-ne kadar karmaşık olduğunu biliyorum-"

"Romancı olmanın bu konuyla ne alakası olduğunu ve bunu neden ortaya sürdüğünü anlayamadım-"

"Yalnızca ne hissettiğini anladığımı anlatmak istiyorum-"

"Bunu anladığını sanmıyorum. Heyecan duyduğun anlaşılıyor. Eski karımı karşılama komitesi olmak seni pek eğlendirmişe benziyor. Doğal olarak bundan söz etmek istiyorsun. Ben de anlatma diyorum."

"Ama Bradley, bu kadın bir fenomen."

"Fenomenlerle ilgilenmiyorum."

"Sevgili Bradley, merak ediyor *olmalısın*, etmelisin de. Ben senin yerinde olsam, meraktan ölürüm. Galiba gurur kırıklığı ve-"

"Gurur kırıklığıyla ilgisi yok. *Onu ben* terk ettim."

"Yani, kırgınlık ya da her neyse, zamanın iyileştirmediğini bilirim. Bu çok aptalca bir düşünce. Ama, yani, ben çok merak ederdim. Ne hale geldiğini, değişip değişmediğini bilmek isterdim. Tabii, şu anda bir Amerikalı gibi konuşuyor-"

"Bilmek istemiyorum!"

"Bana onun hakkında hiçbir şey anlatmadın. Seni anlatırken dinlemek-"

"Arnold, sen zeki bir romancısın ve insan psikolojisini de iyi bilirsin, o zaman tehlikeli bir zeminde olduğunu da biliyorsundur. Eğer arkadaşlığımızı tehlikeye atmak istiyorsan, buyur at. Senin Bayan Evandale ile arkadaşlık kurmanı engelleyemem. Ama asla benim yanımda onun adını anma. Bu arkadaşlığımızın sonu olur, bunda ciddiyim."

"Bizim arkadaşlığımız sağlamdır, Bradley. Ben yalnızca hiçbir şey olmamış gibi davranmayı istemedim. Bence sen de böyle yapmalısın. İnsanların birbirlerinden nasıl sinirlerine dokunduklarını bilirim-"

"Kesinlikle."

"Ama bazen, yüzleşirsen daha kolaylaşır her şey. Bununla yüzleşmelisin, hem zaten, yüzleşeceksin de, o burada ve seni görmeye kararlı, meraktan çıldırmış bir halde, ondan kaçamazsın. Ve bildiğin gibi son derece hoş bir insan-"

"Galiba bu şimdiye kadar senden duyduğum en salakça söz."

"Pekala. Ne demek istediğini anlıyorum. Ama madem bu konuda bu kadar duyarlısın-"

"Değilim!"

"Bradley, dürüst ol."

"Bana işkence etmeyi bırak artık-senin böyle zafer edasıyla buraya geleceğini beklemeliydim-"

"Zaferle bir ilgisi yok. Bunda zafer kazanacak ne var?"

"Onunla tanıştın, beni tartıştınız ve bana onun "inanılmaz hoş bir insan" olduğunu söylüyorsun-"

"Bradley, bağırma. Ben-"

Yine telefon çalıyor.

Gidiyor ve ahizeyi kaldırıyorum.

"Brad! Tanrım, gerçekten sen misin? Bil bakalım kimim ben?"

Telefonu yerine bıraktım, bu kez özenle koydum yerine.

Oturma odasına geçip bir yere oturdum. "Bu oydu."

"Yüzün bembeyaz oldu. Bayılmazsın, değil mi? Sana bir şey getireyim mi? Böyle aptalca konuştuğum için beni affet. Bekliyor mu hatta?"

"Hayır, şeyi yerine bıraktım."

Yine telefon çalıyor. Hiç kıpırdamıyorum.

"Bradley, bırak da onunla ben konuşayım."

"Hayır."

Arnold tam ahizeyi kaldırmışken telefonu kaptım. Hızla yerine çarptım.

"Bradley, görmüyor musun, bununla başa çıkman gerek, böyle kaçamazsın, yapamazsın. Taksiye atlayıp gelecektir."

Yine telefon çalıyor. Ahizeyi kaldırıyor ve biraz uzakta tutuyorum. Amerikalı koksa da Christian'ın sesini tanıyorum. Yıl mesafesi kapanıyor. "Brad, beni dinle lütfen. Evin oralardayım, hani bizim eski evin. Sen de gelmek ister misin? Biraz Skotch var yanımda. Brad, lütfen telefonu kapama, bu kadar acımasız olma. Haydi, gel de göreyim seni. Seni görmeyi çok istiyorum. Bütün gün burada olacağım, en azından 5'e kadar."

Telefonu yerine bırakıyorum.

"Gidip onu görmemi istiyor."

"Gitmek zorundasın, gitmek zorundasın, kaderin bu!"

"Gitmiyorum!"

Telefon yine çalıyor. Ahizeyi kaldırıp masanın üzerine ko-

yuyorum. Uzaktan geliyor ses. Priscilla cırlak bir sesle bağırıyor, "Bradley!"

Telefonu göstererek "Ona dokunma!" dedim Arnold'a. Priscilla'nın yanına gittim.

"İçerideki Arnold Baffin mi?" Yatağın kenarına oturmuştu. Bluzünü ve eteğini giymiş olduğunu görünce şaşırmıştım. Burnunun üzerine sarımsı pembemsi bir şey sürüyordu.

"Evet."

"Galiba gidip onu görsem iyi olacak. Ona teşekkür etmek istiyorum."

"Nasıl istersen. Bak Priscilla. Ben bir iki saatliğine dışarı çıkıyorum. İyisin değil mi? Öğleye burada olurum, belki biraz kalabilirim. Arnold'dan seninle kalmasını rica edeceğim."

"Hemen döner misin?"

"Evet, evet."

Arnold'ın yanına koştum. "Priscilla'yla kalır mısın biraz? Doktor yalnız bırakılmaması gerektiğini söylemiş.

Artık huzursuz olmuştu. "Galiba kalabilirim. İçecek bir şey var mı? Aslında, seninle Rachel hakkında konuşmak istiyordum; bir de bana yazdığın şu tuhaf mektup hakkında. Nereye gidiyorsun?"

"Gidip Christian'ı göreceğim."

Daha önce de söylediğim gibi evlilik tuhaf bir kurumdur. Nasıl mümkün olabildiğini tam olarak anlayamıyorum. Kanımca, mutlu bir evliliği olduğunu söyleyen herkes kendini kandırıyor demektir ya da gerçekten yalan söylüyordur. İnsan ruhu sürekli yakınlaşmak üzere düzenlenmemiştir. Zorla kurulan bu komşuluk ilişkisi genellikle şaşırtıcı bir yalnızlıktır ve oyunun kurallarına göre azaltılması da yasaktır. Aynı yerde kafese kapatılanların çektiği yalnızlık kadar gereksiz bir yalnızlık yoktur. Kafesin dışında kalanlar ise, kendi zevklerine uygun olarak, öteki insanların bulundukları yöne doğru yaptıkları iyi kötü organize koşuşturmalarla topluma duydukları ihtiyacı tatmin ederler. Fakat bizim bu ikili birimimiz başkalarıyla çok az ilişki kurar ve yıllar ilerledikçe bu birim kendisiyle iletişim kurabilmişse bile şanslı sayılır. Yoksa bu, başarısız bir kocanın kıskançlık dolu olumsuz görüşleri mi? Elbette şu anda sıradan, "ba-

şanlı" evliliklerden söz ediyorum. Bu ikili birim karşılıklı nefret makinesi haline gelmişse, orada en katışıksız haliyle cehennem yaşanıyor demektir. Ben Christian'dan, evliliğimiz kusursuz bir cehenneme dönüşmeden az önce ayrılmıştım. Neye benzeyebileceğini ise çok iyi görmüştüm.

Tabii ki, Christian'la evlendiğimde ona âşıktım ve onunla evlendiğim için kendimi şanslı sayıyordum. Çok gösterişli ve güzel bir kadındı. Ailesinin bir şirketi vardı. Hatta kendine ait birikmiş biraz parası bile vardı. Annem pek etkilenmişti, azıcık da korkutmuştu; Priscilla da öyle. Daha sonra "aşk" hakkında daha çok şey bildiğimi düşündüğüm sıralarda, Christian için duyduğum hislerin "yalnızca" güçlü bir "cinsel çekicilik" ve tuhaf bir tür saplantı olduğuna karar verdim. Sanki daha önceki yaşamımda Christian'ı gerçek bir kadın olarak tanımışım gibi; belki de bir ceza gibi, sapık bir ruh olarak şimdi tekrar bu yaşamda karşıma çıkmıştı. (Bence buna benzeyen pek çok çift var.) Ya da, uzun süre önce ölmüş ve şimdi şeytani bir âşık olarak tekrar bana gelmişti. Şeytan âşıklar, nazik görünseler de, her zaman çok acımasızdırlar. Bazen Christian'ın nazik olduğunu "hatırlar" gibi oluyorum ama şu anda hepsini kin ve şeytanlık olarak düşünüyorum. Genel olarak acımasız olsa da, her zaman öyle olduğunu söyleyemem. O, sırf içinden gelen dürtüler gereği bozguncu, mızıkçı, kurcalayıcı ve yok ediciydi. Ve ben, onun kafasının Siyam ikiziydim. Kafadan yapışıkmışız gibi yaşamıştık.

Onu görmemeye bunca yemin ettikten sonra fikrimi değiştirmemin ve ona koşmamın nedeni işte bundan ibaret. Aniden, onunla görüşene ve artık benim üzerimde bir *gücü* olmadığını görüp rahatlayana kadar acı çekeceğimi anladım. Bir cadıydı o, ama artık benim için değil. Ve kötü bir şans eseri Arnold'un da bu işe "karışması" bunu apaçık bir biçimde gerekli kılmıştı. Galiba Arnold'un onu "son derece iyi bir insan" olarak tanımlaması benim üzerimde kozmik bir etki yaratmıştı. Benim aklımdan çıkıp gitmiş ve etrafta dolaşıyordu ha? Arnold ona masum gözlerle bakmıştı. Peki, neden bu beni bu kadar rahatsız etmişti? Kendim gidip onu görerek, Arnold'la tanışmasının gücünü "azaltabilirdim". Bütün bunları bir anda düşünmedim. İçgüdülerimle hareket etmiş ve daha kötüsünü de öğrenmek istemiştim.

Birlikte yaşadığımız son evin bulunduğu Notting Hill'deki küçük cadde, eskiden olduğundan çok daha gösterişli bir yer haline gelmişti. Tabii, bu bölgeden her zaman uzak kalmıştım. Kaldırımda koşarken

evlerin mavi, sarı, toz pembe pırıl pırıl boyalı olduğunu, kapılarda şık tokmaklar, pencerelerde dökme demir süslemeler, sahte kepenkler bulunduğunu görüyordum. Az ilerideki köşeden taksiden inmiştim, çünkü Christian beni görmeden önce ben onu görmek istiyordum.

Uzak geçmişin aniden belirmesi insanın başını döndürür; üstelik etrafta çirkin denebilecek bir şey de yok. Caddede oksijen kalmamış gibiydi. Tabana kuvvet koşuyordum. Kapıyı açtı.

Galiba ilk anda onu tanıyamadım. Daha zayıf ve daha uzun boylu görünüyordu. Eskiden süslü püslü, cafcaflı giyinen bir kadındı. Şimdiyse daha sade, kesinlikle daha yaşlı, ayrıca daha hoş duruyordu. Üzerinde açık kahverengi, sade bir tüvit elbise vardı, zincirli bir kemer takmıştı. Eskiden çok dalgalı olan saçı, şimdi daha düz, gür, daha uzun, çok hafif dalgalı ve galiba kızıl-kahve boyalıydı. Yüzü daha kemikliydi, biraz kırışıklık vardı, elma kabuğundaki belli belirsiz kırışıklıklar gibi ve kötü de durmuyordu. İri, parlak kahverengi gözleri ne yaşlanmış ne de solmuştu. Uluslararası bir kozmetik firmasının müdürü gibi uzman ve seçkin bir görüntü yaratıyordu.

Kapıyı açtığında yüzünde beliren ifadeyi anlatamam. Genel olarak heyecanlanmıştı, hatta aptalca bir kahkaha atacak kadar diyebilirim fakat soğukkanlı görünmeye çalışıyordu. Sanırım beni pencereden görmüş olmalıydı. Aslında içeri girdiğimde gülmüştü, bu bir tür bastırılmış kahkaha patlaması gibiydi ve belki de "Tanrım!" gibi bir şeyler de söylemişti. Kafama naylon çorap geçirmişim gibi yüzümün çarpılıp düzleştiğini hissediyordum. Acımasızca karanlık olan oturma odasına geçtik. Oda, eskiden nasılsa öyle görünüyordu sanki. Tül perdeler gibi muazzam duygular burayı nefes alınamaz bir yer haline getirmişti, belki de oda gerçekten karanlıktı. İnsan o anda her şeyi tanımlayamıyor (Nefret? Korku?), ancak bir süre geçtikten sonra onları uzaklaştırıp, ne olduklarını söyleyebiliyor. Bir an hiç kıpırdamadan durduk. Sonra bana doğru geldi. Doğru mu, yanlış mı bilemeyeceğim ama bana dokunacak gibiydi. Pencereye doğru giderek, bir koltuğun arkasına geçtim. Kuş sesine benzer tuhaf bir sesle güldü. Gülerken kontrol edemediği yüzünün grotesk bir maskeye benzediğini gördüm. Şimdi yaşlı görünüyordu.

Bana arkasını dönerek, önündeki büfeyle oyalanıyordu.

"Ah Tanrım, gülmeden duramıyorum. Bir şeyler iç, Bradley. Skoç? Bence bir şeylere ihtiyacımız var. Umarım bana karşı nazik olursun. Ne korkunç bir mektuptu o öyle."

"Mektup mu?"

"Oturma odasında bana yazılmış bir mektup vardı. Arnold onu bana verdi. Al bakalım şunu ve titremekten vazgeç."

"Hayır, teşekkür ederim."

"Tanrım, ben de titriyorum. Tanrıya şükür Arnold aradı ve buraya gelmekte olduğunu söyledi. Yoksa düşüp bayılabilirdim. Birbirimizi gördüğümüze memnun muyuz?"

Sesinde hafif de olsa Amerikan tınıları vardı. Odanın bulanık, koyu kahve ve mavi renklerinin arasında onu daha ayrıntılı olarak görebildiğim zaman ne kadar güzelleştiğini fark ettim. O yaşlı, korkutucu ve asabi canlılık olgun bir zarafetle şekillenerek ona otoriter bir hava vermişti. Eğitimsiz bir kadın nasıl olur da Amerika'nın orta doğusundaki küçük bir kasabada kendini bu hale getirmeyi başarabilirdi?

Oda hemen hemen aynıydı. Çok daha önceki yıllara ait beni temsil ediyor ve hatırlatıyordu; daha genç ama zevksiz: sepet örgüsü işler, yün işli yastıklar, bulanık taşbasma resimler, elde yapılmış mor camdan çanaklar; el örgüsü, benekli, leylak rengi keten perdeler ve yerde hasırdan bir paspas. Sakin, hoş ve yavan bir yer. Bu odayı yıllar yıllar yıllar önce ben dekore etmiştim. Burada ağlamış, burada haykırmıştım.

"Sakin ol Brad. Yalnızca eski bir dostla birliktesin, değil mi? Mektubunda oldukça heyecanlı gibiydin. Heyecanlanacak bir şey yok. Priscilla nasıl?"

"İyi."

"Annen hâlâ hayatta mı?"

"Hayır."

"Gevşe ya! Fasulye sırığı gibi bir adam olduğunu unutmuşum. Belki de biraz daha zayıflamışsın. Saçların seyrelmiş ama kırlaşmamış, değil mi? Ben bir şey göremiyorum. Hep Don Kişot'a benzerdin sen. Fena görünmüyorsun. Başında saç kalmamış, titrek titrek yürüyen bir adam bekliyordum. Ben nasıl görünüyorum? Tanrım, ne çok zaman geçti aradan, değil mi?"

"Evet."

"İç hadi biraz, dilini açar. Biliyor musun ne, seni gördüğüme sevindim! Gemideyken seni görmeyi sabırsızlıkla bekliyordum. Ama galiba şu anda gördüğüm her şey beni mutlu ediyor, bütün dünyadan acayip keyif alıyorum, her şey pırıl pırıl ve güzel görünüyor. Zen Budizmiyle ilgili bir kursa gittim, biliyor musun? Galiba aydınlandım,

her şey öyle muhteşem ki! Zavallı yaşlı Evans'ın ayrılık sahnesine dayanamayacağını düşünürdüm hep. Her gün dua ederdim ölsün diye. Hastalıklı bir adamdı. Şimdi her sabah kalktığımda bunun doğru olduğunu hatırlıyor, gözlerimi tekrar kapatıyor ve cennette olduğumu düşünüyorum. Bu pek de makbul bir tavır değil ama tabiatım böyle ve benim yaşımda artık dürüst olunabiliyor. Seni şaşırttım galiba, çok mu korkuncum? Evet, galiba seni gördüğüme sevindim, bu pek hoş. Tanrım, habire gülmek istiyorum, çok tuhaf değil mi?"

Bu kaba tarz yeniydi; anladığım kadarıyla kaynağı da okyanus aşırıydı. Fakat onun orada daha kibar bir yaşam sürdüğünü hayal etmiştim. Bedenini ve gözlerini kullanma tarzı yeni değildi ama daha bilinçliydi. Sanki daha yaşlı ve daha zarif, eğlenmeyi seven ironik bir *persona* içine sokulmuştu. Daha yaşlı olan bu kadın daha kontrollü tavırlarla flört ediyordu ve atakları, genç bir kadının kör girişimlerinden daha öldürücüydü. İşte karşımda bilinçli olmanın flört etmek anlamına geldiği bir kadın vardı. Şimdi yaptığı "saldırıları" tarif etmek imkânsızdı; bütün varlığına yayılmıştı ama sürekli uygulanan bir baskı vardı. Bu baskı, başın belli açılarda tutulmasıyla, gözlerin belli bir noktaya dikilmesiyle ve dudakların titremesiyle aktarılıyordu. "Göz süzme'" gibi ifadeler, bu tuzakları anlatamayacak kadar kaba kalırdı. Tamamen rahat gibi görünen bir harekette bile kalitesi gayet belirgin olan bir atlet ya da bir dansçı gibi etki bırakıyordu. Hareketlerinde istihza vardı, hatta bunu akıllıca, kendisiyle ilgili olarak da kullanıyordu. Gençken cilvelerinde aptal bir sırıtış, istemeden de olsa bir salaklık vardı. Bu hemen hemen yok olmuştu. Artık sahip olduğu aracı kullanmasını öğrenmişti. Belki hepsi de Zen Budizmi sayesindeydi.

Ona baktığımda yine o istila derecesine varan, aklımı başımdan alan yanlış anlama korkusu sarmıştı. Ona bakarak soğuk durmaya çabalıyor, sert, soğukkanlı bir ses tonu bulmaya çalışıyordum. Konuşmaya başladım.

"Seni görmeye geldim, çünkü seni görene kadar beni rahatsız edeceğini düşündüm. Mektubumda yazdığım her şeyde ciddiydim. O mektup 'heyecanlı' değildi, yalnızca görüş bildiriyordu. Aramızdaki ilişkinin herhangi bir biçimde yenilenmesine tahammül edemem ve etmeyeceğim. Ve şimdi beni izleyerek merakını tatmin ettiğine ve yeterince güldüğüne göre lütfen seni bir daha görmek istemediğimi anla. Bunu söylüyorum çünkü, beni taciz etmeyi 'eğlenceli' buluyor o-

labilirsin. Benden ve benim dostlarımdan uzak durursan sana minnettar kalırım."

"Ah, yapma Brad, arkadaşlarının mülkiyeti sende değil. Şimdiden kıskandın mı?"

Bu hamle geçmişi geri getirdi. Her sözü kendi lehine çevirmekte, son sözü söylemekte her zaman kararlı bir ustalık göstermişti. Sinirden ve sıkıntıdan kızardığımı hissettim. Bu kadınla herhangi bir tartışmaya girmemeliydim. Söylediklerimi sakin bir sesle tekrarlayıp gitmeye karar verdim. "Lütfen beni rahat bırak. Senden hoşlanmıyorum ve görmek de istemiyorum. Neden göreyim ki? Londra'ya dönmen canımı sıktı. Şimdi kibar ol ve artık beni tamamen rahat bırak."

"Ben de sıkıntı hissediyorum, biliyor musun? Her şekilde etkilendiğimi ve duygulandığımı söyleyebilirim. Oradayken seni sık sık düşündüm, Brad. Her şeyi altüst ettik, değil mi. O kadar çok birbirimizin zıddına gittik ki, her şeyi bozduk sonunda. Guru'mla senin hakkında konuştuk. Sana yazmayı düşündüm-"

"Hoşça kal."

"Gitme, Brad, lütfen. Seninle konuşmak istediğim öyle çok şey var ki, ama eski günler hakkında değil, yaşam hakkında. Londra'daki tek arkadaşım sensin. Uzun zamandır uzakta olduğum için herkesten koptum. Biliyorsun, üst katı satın aldım, şimdi bütün ev benim. Evans bunun iyi bir yatırım olacağını söylemişti. Zavallı Evans, huzur içinde yatsın, iş dünyasından iyi anlardı ama tam anlamıyla görmemiş bir Amerikalıydı. Ben kendimi eğiterek eğlendim, yoksa sıkıntıdan ölürdüm. Hatırlıyor musun, üst katı almak için ne kadar çok hayal kurmuştuk? Haftaya işçiler geliyor. Bazı kararları vermemde bana yardımcı olursun diye düşünmüştüm. Gitme Bradley, bana kendini anlat. Kaç kitabın yayımlandı?"

"Üç."

"Yalnızca üç mü? Aman, ben de şimdiye kadar gerçek bir yazar olmuşsundur diye düşünmüştüm."

"Ben gerçek bir yazarım."

"Bizim Kadın Yazarlar Derneği'nde İngiltere'den gelen bir adam var. Ona seni sordum ama hiç duymadığını söyledi. Ben de bir şeyler yazmıştım. Küçük öyküler falan. Yine o Vergi Dairesinde çalışıyorsun, değil mi?"

"Yeni emekli oldum."

"Altmış beş yaşında değilsin, değil mi Brad? Hafızam iyice zayıfladı. Kaç yaşındasın?"

"Elli sekiz. Kitap yazabilmek için emekli oldum."

"Kaç olduğunu düşünmekten nefret ediyorum. Oradan yıllar önce ayrılmalıydın. O vergi bürosuna bütün hayatını verdin, değil mi? Sen bir gezgin, gerçek bir Don Kişot olmalıydın, yazacak bir sürü konu bulurdun oralarda. Kafesteki kuşlar şakıyamazlar. Tanrıya şükür, ben kendi kafesimden çıktım. Mutluluktan çıldıracak gibiyim. Yaşlı Evans öldüğünden beri gülmeden duramıyorum, zavallı rahmetli. Onun bir Hıristiyan Bilimci olduğunu biliyor muydun? Hastalandığında doktor doktor diye haykırdı, tam anlamıyla paniğe kapılmıştı. İnsanlar ona dualar okumak için toplanırlardı, onlar geldiğinde Evans ilaçlarını saklardı! Hıristiyan Biliminde çok şey var, galiba ben de Hıristiyan Bilimcisiyim. Bu konuda bir şeyler biliyor musun?

"Hayır."

"Zavallı yaşlı Evans. O da kendi çapında nazik bir adamdı; bir bakıma kibardı diyelim-ama o kadar sıkıcıydı ki patlayacaktım neredeyse. Sen, en azından hiçbir zaman sıkıcı olmadın. Şimdi zengin bir kadın olduğumu biliyor musun? Gerçekten zengin, tam bir zengin? Ah, Bradley, sana bunu söyleyebilmek çok iyi, çok iyi! Yeni bir yaşamım olacak Bradley. Yaşamım boyunca artık hep trampet sesleri duyacağım."

"*Hoşça kal.*"

"Ben mutlu olacağım ve başkalarını da mutlu edeceğim. ÇEK GİT!"

Son anda, ağzından çıkan son sözlerin bana değil, benim arkamda, pencerenin hemen arkasında duran birisine söylendiğini anladım. Hafifçe döndüğümde, dışarıda duran kişinin Francis Marloe olduğunu gördüm. Eğilmiş, camdan içeri bakıyor, bizi görmeye çalışıyordu. Kaşlarını kaldırmıştı, yüzünde kişiliksiz, uysal bir gülümseme vardı. Bizi gördüğünde ellerini dua eder gibi birleştirdi.

Christian onu başından savmak ister gibi bir hareket yaptı, ardından yüzünü buruşturdu. Francis hoş bir tavırla ellerini açtı, avuç içlerini gösterdi ve sonra da pencereye yaklaşarak burnunu ve yanaklarını cama yapıştırdı.

"Yukarı gel. Çabuk."

Dar merdivenlerden onu takip ettim ve ön taraftaki yatak odasına geldik. Bu oda değişmişti. Yerdeki parlak, pembe halının üzerindeki her şey siyah ve moderndi. Christian pencereyi açtı. Aşağıya bir şey uçtu ve tıkırtılı bir sesle yere düştü. Biraz yaklaşınca çubuk desenli

sünger bir çanta olduğunu gördüm. Bir kenarından elektrikli bir tıraş makinesi ve bir diş fırçası çıkmıştı. Francis hemen çantayı toparlayarak ayağa kalktı; bilinçli olarak acıklı bir tavır takınmıştı, birbirine yakın küçük gözlerini yukarıya kaldırmış kırpıştırıyordu, küçük ağzı yine o mütevazi gülümsemeyle büzülmüştü.

"Ve sütlü çikolatan. Dikkat et. Hayır, onu Brad'e vereceğim. Brad, hâlâ sütlü çikolata seviyorsun değil mi. Bak, çikolatanı Bradley'e veriyorum." Paketi zorla elime sıkıştırdı. Ben de onu yatağa bıraktım. "Ben kalpsiz değilim, ama geldiğimden beri bana yapmadığını bırakmadı. Ona annelik yapacağımı, bakıp besleyeceğimi hayal ediyor! Tanrım, bu adam tıpkı, Amerikalıların İngilizler için düşündüğü gibi gerçek bir Refah Devleti tembeli. Şuna bir bak, tam bir soytarı! Ona para verdim ama şimdi de buraya taşınmak, şapkasını vestiyerime asmak istiyor. Ben dışarıdayken tırmanıp mutfaktan içeri girmiş. Geri geldiğimde bir baktım yatakta yatıyor! Hey! Bak kim gelmiş!"

Aşağıda bir kişi daha belirmişti. Arnold Baffin. Francis'le konuşuyordu.

"Hey, Arnold!" Arnold yukarı baktı, el salladı ve ön kapıya doğru ilerledi. Christian topuklarını tıkırdata tıkırdata merdivenlerden aşağı indi. Ön kapının açıldığını duydum. Bir kahkaha sesi.

Francis hâlâ bahçe yolunda, elinde elektrikli tıraş bıçağı ve diş fırçasını tutuyordu. Kapıya doğru baktı, sonra da başını yukarı kaldırıp bana baktı. Kollarını iki yana açtı ve umutsuz bir tavırla bıraktı. Sütlü çikolata paketini aşağıya attım. Onu almasını görmeyi beklemedim. Yavaşça aşağıya indim. Arnold ve Christian oturma odasındaydılar, konuşuyorlardı.

Arnold'a, "Priscilla'yı yalnız bıraktın," dedim.

"Bradley, *kusura bakma*," dedi Arnold. "Priscilla bana saldırdı."

"Saldırdı mı?"

"Ona seni anlatıyordum, Christian. Bradley, ona Christian'ın döndüğünü söylememişsin, çok rahatsız oldu. Her neyse, ona seni anlatıyordum, bana öyle bakma, hepsi övgü dolu sözlerdi, ama birdenbire ne olduysa oldu ve üzerime atladı, kollarını boynuma sardı-"

Christian çılgıncasına gülüyordu.

"Belki başka bir yol bulmalıydım, ama her şey öylesine-şey, kibar bir erkeğe yakışmayan -ayrıntılara girmeyeceğim-Rachel geldiğinde ortadan kaybolmamın her ikimiz için de en iyisi olduğunu düşündüm. Orada olduğumu bilmiyordu, seni arıyordu, Bradley. Ben de bu

fırsatın üzerine atladım ve çocuğu Rachel'a emanet ettim. Anlasana, Priscilla kollarını öyle sıkı sıkı sarmıştı ki boynuma, onunla konuşamıyordum bile-belki nazik bir davranış değildi ama-Çok üzgünüm, Bradley-Sen olsan ne yapardın, yani *mutatis mutandis*-"*

"Çok komik bir adamsın sen," dedi Christian. "Çok heyecanlanmışsın! Her şeyin böyle geliştiğine inanmıyorum! Peki, benim hakkımda neler söylüyordun, sen beni tanımazsın ki! Değil mi, Brad? Biliyor musun, Brad, bu adam beni güldürüyor."

Her ikisi de gülmeye başladılar. Benimle yaptığı konuşma sırasında Christian'ın zorlukla engel olduğu neşe ve heyecan artık zıvanadan çıkmıştı. Christian kahkaha atıyor, inliyor, nefessiz kalıyor, kapıya yaslanıp dururken gözlerinden yaşlar akıyordu. Arnold da kontrolsüzce kahkahalar atıyordu, kafası bir öne, bir arkaya gidiyor, ağzı açılıyor, gözleri kapanıyordu. Sallanıyorlar, kahkahadan kırılıyorlardı.

Yanlarından geçtim ve kapıdan dışarı çıktım. Caddeye doğru hızla yürümeye başladım. Francis Marloe peşimden koştu. "Brad, seninle bir dakika konuşabilir miyim?"

Onu duymazlıktan geldim, Francis arkamda kaldı. Sokağın köşesine geldiğimde arkamdan bağırıyordu, "Brad! Çikolata için sağol!"

Bunun ardından gelen olay ise benim Bristol'a gitmem oldu.

Priscilla'nın, mücevherleri konusunda bitmek bilmeyen yakarışları sonunda direncimi kırmıştı. Yapacağım işle ilgili bir dolu şüphe ve nefret hissiyle Bristol'e gitmeye razı oldum. Roger'ın bankada olduğu saatlerde eve girecek ve o çok istenen ıvır zıvırı alıp gelecektim. Priscilla uzun bir liste yapmıştı; içinde onun adına kurtarmamı istediği oldukça büyük süs eşyaları ve bir sürü de elbise vardı. Listeyi makul bir uzunluğa indirdim. Yapacağım işin ne kadar yasal olduğundan emin değildim. Kaçan bir eşin elbiselerini alabileceğini tahmin ediyordum. Priscilla'ya mücevherlerinin "ona" ait olduğunu söylemiştim ama bundan da emin değildim. Kesinlikle büyük eşyalardan hiçbirine dokunmayacaktım. Plana göre getireceğim şeyler arasında mücevherler, mink etol ve bir iki parça eşya vardı; sayacak olursak, bir manto ve e-

* (Lat.) *mutatis mutandis*: gerekli değişiklikleri yaparak. (ç.n.)

tek, bir kokteyl elbisesi, üç kaşmir ceket, iki bluz, iki çift ayakkabı, bir iç çamaşırı, bir mavi-beyaz çizgili Çin vazosu, Yunan tanrıçalarından birine ait mermer bir heykel, iki gümüş kadeh, bir küçük malakit kutu, resimli Floransa üslubu bir kutu, elma toplayan bir kadının resimlendiği mineli bir resim ve bir de Wedgwood çaydanlık.

Bunları alıp getirmeye razı olmam Priscilla'yı çok rahatlatmıştı; tüm bu nesnelere sihirli bir önem yüklemişti adeta. Tam anlamıyla ayrılma konusunda anlaşma yaptıklarında, Priscilla'nın geri kalan giysilerinin toplanıp ona gönderilmesinin Roger'dan resmi olarak istenebileceği fikrine katılmıştım. Priscilla Roger'ın bunlara el koyacağını sanmıyordu, ama önce mücevherlerin mutlaka kurtarılması gerekiyordu. Sürekli olarak, Roger'ın ona ait "kıymetli eşyaları" inadına satacağını söylüyordu ve biraz düşününce ben de bunun çok mümkün olduğuna karar vermiştim. Her şey bir yana, son derece nazik bir kurtarma operasyonu teklifinin Priscilla'yı mutlu edebileceğini düşünmüştüm. Ama, bu endişe kaynağı da saf dışı bırakılınca, Priscilla yine kaybettiği çocuğu, yaşı, dış görünüşü, kocasının kabalığı ve mahvolan boş hayatı hakkında durmak bilmeyen bir pişmanlık ve sefalet saçmalığına başladı. Vicdan ve mantıktan uzak, kontrolsüz nedamet son derece itici. Böyle zamanlarda kardeşimden utanıyordum, onu kimsenin görmeyeceği bir yerde saklamayı tercih ederdim. Fakat birinin onunla kalması gerekiyordu ve önceki gün bu şikayetlerin büyük bir kısmını dinlemiş olan Rachel, isteksizce ama vicdanlı bir tavırla ben Bristol'dayken onunla kalmaya razı oldu; ancak aynı gün en kısa zamanda geri dönmemi şart koştu.

Boş evde telefon çalıyordu. Henüz öğleden sonraydı, çalışma saatleri içindeydik. Telefonun kulübesinin aynasında, güzelce tıraş ettiğim üst dudağıma baktım ve Christian'ı düşündüm. Bu düşüncelerin ne olduğunu daha sonra anlatacağım. O şeytani kahkaha hâlâ kulaklarımdaydı. Birkaç dakika sonra, sinirli ve mutsuz bir tavırla, bir hırsız gibi anahtarı kilide soktum ve yavaşça kapıyı ittim. Yanımda iki büyük valiz getirmiştim; valizleri hole bıraktım. Eşikten girer girmez beklenmedik bir şey olduğunu hissettim ama o anda bunun ne olduğunu anlayamadım. Sonra bunun çok yoğun bir mobilya cilası kokusu olduğunu fark ettim.

Priscilla, evin ne kadar rezil bir halde olduğunu bana defalarca anlatmıştı. Haftalardır kimse yatakları toplamıyordu. Bulaşık yıkamayı bırakmıştı. Gündelikçi çoktan onları terk etmişti. Roger evi daha da

dağıtmaktan vahşi bir zevk alıyor ve bunun için de Priscilla'yı suçluyordu. Roger kasıtlı olarak eşyaları kırıyordu. Priscilla da onları temizlemiyordu. Roger içinde küflenmiş yemek olan bir tabak buluyor ve tabağı aldığı gibi Priscilla'nın önüne fırlatıyordu. O tabak, parça parça bir halde, içindeki yemek artıkları her tarafa yayılmış olarak oracıkta duruyordu. Priscilla boş gözlerle bunların yanından öylesine geçip gitmişti. Ama kapıdan içeri girdiğimde karşılaştığım manzara o kadar farklıydı ki bir an yanlış eve girdiğimi düşündüm. Her taraf, apaçık bir biçimde tertemiz ve düzenliydi. Beyaz ahşap kaplamalar parlıyordu; Wilton halı pırıl pırıldı. Hatta meşe sehpanın üzerindeki kocaman pirinç bir vazonun içinde kırmızı ve beyaz şakayıklar vardı. Sehpa pırıl pırıldı. Vazo pırıl pırıldı.

Üst katta da aynı temizlik ve düzen hakimdi.Yataklar, hastane titizliğiyle yapılmıştı. Etrafta zerre kadar toz yoktu. Saat hafifçe tıklıyordu. *Marie Celeste* gibi ürperdim. Bahçeye bir göz attım, çimler kesilmiş, çiçekler açmıştı. Güneş pırıl pırıl parlıyordu ama hava biraz soğuktu. Priscilla evi terk ettikten sonra Roger çimleri kesmiş olmalıydı. Priscilla'nın mücevherlerini koyduğunu söylediği uzun komodinin yanına gittim. Çekmeceyi açtım ama içinde giysiden başka bir şey yoktu. Çekmecenin içini karıştırdım, sonra öteki çekmecelere ve banyoya baktım. Gardrobu açtım. Ortada ne mücevherlerden ne de mink etolden eser yoktu. Makyaj masasının üzerinde olması gereken gümüş kadehler ve malakit kutu da yoktu. Çok şaşırmıştım; öteki odalara baktım. Odalardan biri Priscilla'nın eşyalarıyla doluydu; yatağa, sandalyelerin üzerine, yere, her tarafa dağılmıştı; hepsi de parlak, canlı renkli, tuhaf giysilerdi. Bir oraya, bir buraya gidip gelirken mavi-beyaz çizgili çin vazosunu gördüm. Priscilla'nın anlattığından çok daha büyüktü; vazoyu elime aldım ki aşağıda bir ses duydum, "Merhaba, ben geldim," diyordu.

Yavaş yavaş aşağıya indim. Holde duran Roger'dı. Beni görünce ağzı apaçık kaldı, kaşlarını kaldırdı. Oldukça sağlıklı ve saygın görünüyordu; iyi bir terzinin elinden çıkma gri spor bir ceket giymişti. Kır düşmüş kahverengi saçlarını güzelce geriye taramıştı. Vazoyu özenle, içinde çiçekler olan pirinç testinin durduğu sehpanın üzerine bıraktım.

"Priscilla'nın mücevherlerini ve eşyalarını almaya geldim."

"Priscilla da yanında mı?"

"Hayır."

"Geri gelmiyor, değil mi?"

"Hayır."

"Tanrıya şükür. Gel içeri, bir şeyler iç." Roger'ın sesi efemine ve yapmacıktı; oldukça yüksekti; sahte bir okullu sesi, halkla ilişkiler sesi, kitle önünde konuşan bir düzenbazın sesi, salon züppesi sesi. "Salon'a geçtik. Burada da her şey derli topluydu, etrafta çiçekler vardı. Güneş parlıyordu.

"Kızkardeşimin mücevherlerini istiyorum."

"İçmek istemez misin? Benim içmemin bir sakıncası yok, değil mi?"

"Kızkardeşimin mücevherlerini istiyorum."

"Son derece üzgünüm, ama onları almana izin vereceğimi sanmıyorum. Anlarsın, onların değerinin ne kadar olduğunu bilmiyorum ve şeye kadar-"

"Bir de mink etolünü."

"Den den."

"Neredeler?"

"Başka bir yerde. Bak, Bradley, kavga etmemize gerek yok, öyle değil mi?"

"Mücevherleri, minki ve aşağı indirdiğim o vazoyu istiyorum; bir de mineli resim var-"

"Aman Tanrım. Priscilla'nın aklını kaybettiğini biliyorsun herhalde?"

"Eğer, öyleyse, bunun nedeni sensin."

"Lütfen. Priscilla'ya daha fazla yardımcı olamam. Elimde olsa yapardım. Dürüst olarak konuşmak gerekirse, bu bir cehennem hayatıydı. Yine de dışarı atabildi kendini."

"Onu sen dışarı attın." Şöminenin üzerinde Priscilla'nın mermer heykelini gördüm. Aphrodite'ye benziyordu. Kardeşime karşı korkunç bir acıma hissiyle doldu içim. Kendisine ait küçük şeyler istiyordu; bunlar onu teselli edebilirdi. Fazla bir şeyi kalmamıştı.

"Yaşlanmakta olan histerik bir kadınla aynı evde olmak pek eğlenceli değildir. Denedim. Daha da kötüleşti. Temizliği bıraktı, her taraf leş gibiydi."

"Seninle konuşmak istemiyorum. Eşyaları istiyorum."

"Değerli olan her şey bankada. Priscilla'nın burayı talan edeceğini biliyordum. Elbiselerini alabilir ama Tanrı aşkına, onun buraya gelmesine engel ol. Aslında, elbiselerinin bu evden gitmesi beni faz-

lasıyla memnun edecektir. Ama geri kalanı *başka bir dava* konusu.

"Mücevherlerinin mülkiyeti ona aittir."

"Hayır, değil. Eve ayrılan parayı didikliye didikliye aldı onları. Bu mücevherler alınırken ben aç kaldım. Bana sormadı tabii. Tanrı şahidimdir, bundan sonra onları bir yatırım olarak görüyorum, *benim* yatırımım. O kahrolası minki de. Pekala, bağırmaya başlama, Priscilla'ya karşı adil olacağım, ona belli bir miktar ödeyeceğim ama ona pahalı hediyeler verecek kadar iyi bir günümde değilim. Mali olarak bulunduğum noktayı bilmek zorundayım. Priscilla gelip her şeyin kaymağını yiyemez. Burayı terk edip giden oydu. Sonuçlarına katlanmak zorunda."

Sözlerinde anlamsız bir aşağılama ve öfke hissetmiştim. "Onu bilerek çıkardın bu evden. Onu zehirlemeye çalıştığını söyledi-"

"Ben sadece yemeğini tuz ve hardalla doldurmuştum. Tadı korkunçtu herhalde. Oturup onu yemeye çalışmasını izledim. Cehennemden küçük manzaralar. Sen anlamazsın bunları. Bakıyorum, iki valiz getirmişsin. Onların içine elbiselerini koyarım istersen."

"Müşterek hesabınızdaki bütün parayı çekmişsin-"

"Ee, o benim param değil miydi? Bu eve para getiren tek kişi bendim! O ise bana haber vermeden para çekip kendine elbiseler alıyordu. Parayı çılgıncasına kıyafetlere harcıyordu. Yukarıdaki oda elbise dolu, hem de hiç giyilmemiş. Yalnızca paramı harcamış oldu. Lütfen kavga etmeyelim. Ne de olsa sen de erkeksin, anlayabilirsin, cıyak cıyak bağırmazsın. O, hayal kırıklığı yaşayan çıldırmış bir kadın ve bir şeytan kadar da acımasız. İkimiz de çocuk istemiştik. Evlenirken beni kandırdı. Onunla yalnızca çocuk istediğim için evlendim."

"Sen neden söz ediyorsun? Kürtajda ısrar eden sendin."

"Kürtajı o istedi. Ben ne istediğimi bilmiyordum. O çocuk gidince kendimi çok kötü hissettim. Sonra Priscilla bana yeniden hamile olduğunu söyledi. Annenin fikriymiş bu yalan. İkinci kez bir çocuk kaybetmeye dayanamayacağım için onunla evlendim. Ve ortada çocuk mocuk yoktu."

"Aman Tanrım." Şöminenin yanına gittim ve mermer heykeli aldım.

"Onu oraya bırak, lütfen," dedi Roger. "Burası antikacı dükkânı değil."

Heykeli yerine bırakırken holde bir ayak sesi duydum. Genç ve güzel bir kız kapıdan içeri giriyordu. Üzerinde leylak rengi kanvas bir

yelek ve bol bir pantolon vardı, rahat kıyafetiyle yat seyahatına çıkmış biri gibiydi. Koyu kahverengi saçlarının arasında parlak, sarı teller vardı. Yüzü yalnızca sağlıktan ve güneş ışığından kaynaklanmayan, daha içerlerden bir yerden gelen bir şeyle capcanlı parlıyordu. Yirmi yaşlarındaydı. Elindeki alışveriş çantasını yere bıraktı.

İyice şaşırmıştım. Acaba ortada bir çocuk mu vardı? Bu kız o çocuk muydu?

Roger yerinden fırladığı gibi ona doğru koştu, rahatlamış yüzü ışık saçıyor, kocaman açtığı gözleri daha büyük ve daha parlak görünüyordu. Kızı dudaklarından öptü, bir süre kollarında tuttu, gülümseyerek, şaşkınlıkla ona baktı ve sonra bana döndü. "Bu Marigold. O benim hanımefendim."

"Birini bulman çok da uzun sürmemiş."

"Sevgilim, bu Priscilla'nın ağabeyi. Ona söylesek iyi olur, değil mi?"

"Evet sevgilim, tabii," dedi kız ciddi bir ifadeyle. Dağınık saçlarını geriye attı ve Roger'a yaslandı. "Ona her şeyi anlatmalıyız." Sesinde hafif bir West Country aksanı vardı, artık yirmi yaşından büyük olduğunu görebiliyordum.

"Marigold ve ben yıllardır birlikteyiz. Marigold benim sekreterimdi. Yıllar yılı yan yana birlikte yaşıyor sayılırız. Priscilla'nın bilmesini istememiştik."

"Ama artık bitti," dedi Roger. "Tanrıya şükür, bitti." El ele duruyorlardı.

Bu beklenmedik mutluluk tablosu içimi nefret ve dehşetle doldurdu. Kızı dikkate almayarak Roger'a döndüm, "Gördüğüm kadarıyla kızın yaşındaki biriyle yaşamayı, yaşlı bir kadınla evlenme yeminine sadık kalmaya tercih etmişsin."

"Ben otuz yaşındayım," dedi Marigold. "Ve Roger'la ben birbirimizi seviyoruz."

" 'Yoksullukta ve zenginlikte, hastalıkta ve sağlıkta.' Sana en çok ihtiyacı olduğu anda kızkardeşimi evden attın."

"Bunu ben yapmadım!"

"Sen yaptın!"

"Marigold hamile," dedi Roger.

"Bunu bana nasıl söylersin," dedim, "hem de böyle rezil bir tat alırcasına. Şimdi sen başka bir piçin babası olacaksın diye benim sevinmem mi gerekiyor? Zina yapmış olmaktan bu kadar mı gurur du-

yuyorsunuz? İkiniz de benim gözümde iğrençsiniz, yaşlı bir adam ve genç bir kız. Birbirinizi elleyip de kızkardeşimden kurtulduğunuz için duyduğunuz mutluluğu aşağılık bir tablo içinde sergilerken ne kadar acıklı ve çirkin göründüğünüzü bir bilseniz-ikiniz tıpkı cinayet ortakları gibisiniz-"

Birbirlerinden ayrıldılar. Marigold bir yere oturdu, şaşkın ve parlak gözleriyle Roger'a bakıyordu. "Bunu kasıtlı olarak yapmadık," dedi Roger. "Oldu işte. Mutlu olduğunda bunu durduramıyorsun. Şu anda en azından doğru davranıyor ve yalan söylemiyoruz. Priscilla'ya her şeyi anlatmanı ve açıklamanı istiyoruz. Tanrım, bu nasıl rahatlatacak bizi, değil mi sevgilim?"

"Yalan söylemekten nefret ettik, gerçekten ettik, öyle değil mi sevgilim?" dedi Marigold. "Yıllardır bir yalanı yaşıyoruz."

"Marigold'un küçük bir evi vardı-onu orada görürdüm-çok kötü günlerdi."

"Şimdi hepsi geride kaldı-artık doğruyu söyleyebilmek, -Priscilla için çok üzgünüz-"

"Halinizi bir görseniz," dedim, "neye benzediğinizi bir görseniz - Şimdi lütfen kibar bir erkek gibi Priscilla'nın mücevherlerini ver-"

"Kusura bakma," dedi Roger. "Açıklamıştım."

"Mücevherlerini, etolünü ve oradaki heykeli, o çizgili vazoyu ve mineli resmi falan istiyordu-"

"Oradaki heykeli ben aldım. O yerinde kalıyor. Ve o mineli resmi de seviyorum. Bunlar yalnızca *onun* eşyaları değil. Şu anda her şeyi ikiye bölemeyeceğimizi anlayamıyor musun? Bunun içinde para var. Evi terk etti ve her şeyi ardında bıraktı, beklesin o zaman! Ama elbiselerini alabilirsin. Getirdiğin valizler çoğunu alır."

"Toplayayım mı hepsini?" dedi Marigold. Koşarak odadan çıktı.

"Priscilla'ya anlatırsın, değil mi?" dedi Roger. "Bu beni çok rahatlatacak. Ben korkağın tekiyim. Bunu ona anlatmayı hep erteleyip durdum."

"Kız arkadaşın hamile kaldığında kasıtlı olarak onu evden attın."

"Bu planlı değildi! Sersem gibiydik, üzüntüden kahrolduk. Bekledik, bekledik-"

"Ölmesini beklediniz, galiba. Onu öldürmediğinize şaşırdım."

"Bu çocuğu sahiplenmemiz gerekiyordu," dedi Roger. "Bu çocuk önemli ve bu konuda gerekeni yapacağım. Onun da hakları var, bence! Sonunda mutluluğa kavuşmalıyız, gerçek ve tam bir mutluluğa.

Marigold'un karım olmasını istiyorum. Priscilla benimle hiç mutlu olmadı."

"Şimdi Priscilla'ya ne olacağını, nasıl yaşayacağını hiç düşündün mü? Onun yaşamını aldın ve şimdi onu başından atıyorsun."

"Eh, o da benim yaşamımı aldı. Benden yıllarımı aldı, oysa ben dışarıda daha mutlu bir hayat yaşayabilirdim!"

"Cehenneme kadar yolun var!" dedim. Hole gittim. Marigold yere eğilmişti. Çevresini dünya kadar ipek, tüvit ve pembe iç çamaşırları sarmıştı. Çoğu da tamamen yeni gibiydi.

"Mink nerede?"

"Sana anlattım, Bradley."

"Utanmalısın," dedim. "İkinizin haline bir bakın. Siz kötüsünüz. Utançtan yerin dibine girmelisiniz."

Sıkıntılı bir tavırla bana baktılar, sonra da benim için kaygı duyarak acıklı bakışlarla birbirlerine baktılar. Onlara dokunamamıştım. Duydukları mutluluk sanki onları azize çevirmişti. Onları parçalamak, yırtmak istedim. Ama kutsanmış bir dokunulmazlık içindeydiler.

"Bunları paketlemenizi bekleyemeyeceğim," dedim. Priscilla'nın eşyalarının kızın titreyen ellerinden geçerek, düzgünce katlanıp koyulmasını daha fazla izlemeye dayanamazdım. "Onları benim daireme yollayabilirsiniz."

"Evet, evet, öyle yaparız, değil mi sevgilim," dedi Marigold. "Yukarıda bir sandık var-"

"Ona söyleyeceksin, değil mi," dedi Roger. "Ona mümkün olduğu kadar yumuşakça anlat. Ama açık olsun. Marigold'un hamile olduğunu söyleyebilirsin. Artık bu noktadan dönüş yok."

"Buna hazırlanmışsın zaten."

"Giderken ona bir şey götürmelisin," dedi Marigold, hâlâ dizlerinin üzerindeydi. Donuk yüzü, gerçek mutluluktan kaynaklanan yumuşak bir iyilik ifadesiyle parlıyordu. "Sevgilim, ona o heykeli yollasak diyorum, yoksa başka bir şey mi -?"

"Hayır. Ben onu seviyorum."

"Tamam, o zaman o çizgili vazo olsun, onu istemişti, değil mi?"

"Burası benim de evim," dedi Roger. "Burayı ben yaptım. Bu eşyaların hepsinin yeri burası."

"Ah, sevgilim, *lütfen*, bırak, Priscilla alsın o vazoyu, lütfen benim için!"

"Pekala, sevgilim-ne kadar yumuşak yürekli bir şapşal bu!"

"İyi bir paket yapayım ona."

"Benim taş yürekli bir şeytan olduğumu sanma, Bradley, yaşlı ahbap. Kutsanmış bir adam değilim tabii, yalnızca sıradan biriyim, hatta benden daha sıradanını bulamayabilirsin. Zor günler geçirdiğimi anlamak zorundasın. Aynı anda iki yaşam birden sürmek tam bir cehennem hayatıydı ve Priscilla uzun zamandan beri bana çok kötü davranıyordu, benden gerçekten nefret ediyordu, yıllardır bana tek güzel laf etmedi-"

Marigold kocaman, şekilsiz bir paketle geri geldi. Paketi aldım ve ön kapıyı açtım. Dışarıdaki dünya gözümü kamaştırdı, sanki karanlık bir yerden çıkmıştım. Dışarı bir adım attım ve dönüp onlara baktım. El ele, omuz omuza sallanıyorlardı. Gülümsemeden duramıyorlardı. Kapı eşiğine tükürmek istedim ama ağzım kupkuruydu.

Bir barda oturmuş, hafif golden sherry içiyor ve koyu mavi puslu bir göğe doğru yükselen kırmızı, siyah, beyaz renkli bir gemi bacasına bakıyordum. Renkleri ve duruşuyla baca o kadar net, varlığı o kadar somuttu ki. Gökyüzü çıldırmışcasına sonsuz ve kocamandı, masmavi, saydam taneciklerden perde perde bir gökyüzü.

Daha sonra güvercinleri vurmaya başladılar, bu kez gökyüzü beyaz ve maviydi; gökyüzündeki mavi şaşkındı; beyaz ise buruşuk bir kâğıt ya da bir resimdeki uçurtma gibi boşlukta asılı duruyordu. Uçurtmaların benim için hep özel bir anlamı olmuştur. İçinde bulunduğumuz durumu ne güzel anlatırlar: uzakta yükseklerde duran bir şey, hassas bir çekiş, ipin hissedilişi, görünmezliği, uzunluğu, yitirme korkusu. Genellikle sarhoş olmam. Bristol sherry kentidir; hafif ve temiz sherry kocaman karanlık fıçılardan çıkartılır. Bir süre yenilme duygusunun beni neredeyse çıldırttığını hissettim.

Güvercinleri vuruyorlardı. Bulunduğumuz durumu ne güzel anlatıyor: sesli bir rapor verir gibi, zavallılar tok bir sesle yere çarpıyorlar, çaresizlik ve ümitsizlik içinde doğrulmaya çalışıyorlar. Gözyaşları içinde, vurulan güvercinlerin birer birer, takla atarak eğimli damlara düşmesini izliyordum. Apansız ağırlıklarını, yerçekimine karşı acıklı bir şekilde kendilerini teslim edişlerini duyuyor ve görüyordum. Masum masum yükselen bir varlığı çırpınan bir paçavra ve acıya dönüştürmek için yüreğin ne kadar katılaşması lazım. Gemilerden birinin bacasına bakıyordum, gökyüzünün titrek ber-

raklığındaki renkleri sarı ve siyahtı. Yaşam korkunç, korkunç, çok korkunçtur, demişti filozof. Treni kaçırdığımı fark edince, Londra'daki evimi aradım ama kimse telefona cevap vermedi.

"Tanrı'yı seven insanların her işi iyiye gider," demişti Aziz Paulus. Mümkün: ama Tanrı'yı sevmek de nedir? Bunu hiç görmedim. Sevgili dostum ve hocam, insan dünyayı daha yakından ve ayrıntılarıyla görünce zor kazanılan bir soğukkanlılık oturuyor üstüne: tıpkı güneşli bir günde pırıl pırıl görünen yeni boyanmış gemi bacaları kadar yakından. Ama karanlık ve çirkin yanlar da silinmiyor, onlar da görülebiliyor ve dünyadaki dehşet de dünyanın bir parçası. İyinin zaferi diye bir şey yoktur, zafer varsa bu iyinin zaferi değildir. Gözyaşlarının kurutulması, masumların ve haksızlığa uğrayanların acılarının silinmesi diye bir şey yok. Sevgili dostum, benden çok daha iyi bildiğin ve derinden incelediğin bir şeyi anlatıyorum sana. Berrak ve parlak renklerle dolu olması gereken bu sözleri yazarken bile kendi kişiliğimin o karanlık yanının kalemimi ele geçirdiğini hissediyorum. Belki de bu yazı, ancak bu karanlığın mürekkebiyle yazılabiliyor, ne dersin? İlhamı cennetten almış olan, içimizdeki bazı tanrı-benzerleri bunu yapıyor gibi görünseler de, melekler gibi yazmak mümkün değildir.

Roger ve Roger'ın Marigold'unun yanından ayrıldıktan sonra beni isterik bir öfkeyle dolduran sefil bir aşağılanmışlık hissi duymuştum. İşte bu kez, yaşamın kızkardeşime ne kadar büyük bir haksızlık ve acımasızlık yaptığını açıkça görmüştüm. Roger'a yeterince baskı yapmadığım için korkunç bir vicdan azabı duyuyordum.. Bir yandan da son derece mutsuzdum ve utanç içindeydim çünkü Priscilla'nın istediği şeylerden birkaç tanesini bile getirememiştim. Zavallının bütün istediği "elmas seti", kristal ve lapis kolyesi ve kehribar küpeleriydi. Mink etolü alamamıştım, hatta ne mermer Aphrodite heykelini ne de elma toplayan kadın resmi olan mineli tabloyu. Acı içinde zavallı Priscilla, diye düşündüm, zavallı, zavallı Priscilla. Ama bunda hiç de hoş bir yan yoktu, çünkü aslında ondan çok, kendim için üzülüyordum. Tabii ki, kendimi Priscilla için "ateşe atmıştım" ve bunu yaparken hiç tereddüt etmemiştim çünkü o anda bunun yapılması gerekiyordu. İnsanların bu çeşit sorgulanması gereksiz zorunlulukların içine girmesi aslında onları bir şeylerden de kurtarıyor: en medeni olanlarımızı bile yalnızca bir milimetre ötemizde duran canavarlıklardan ve düşüncesiz gecelerden kurtarıyor. Fakat sıradan bir insanın minik başarıları sa-

yılabilecek bu tür "görev"leri biraz daha yakından inceleyecek olursak ortaya hiç de övünülecek bir şeyler çıkmayacaktır. Bunun ne mantığımızla ne de kötülük içeren bir duyguyla ilgisi yoktur. Bu yalnızca, insanın kendisine duyduğu sevgiden kaynaklanan özel bir hareket biçiminden ibarettir. Belki bunu yapan da doğanın ta kendisidir, yoksa bu kadar farklı ve birbiriyle uyumsuz ruh hali içeren bunca yaratıkla baş edemezdi. Biz yalnızca kendimizi özdeşleştirdiğimiz şeyle ilgileniriz. Aziz dediğimiz kişi kendisini her şeyle özdeşleştiren kişidir. Ancak, bilge dostumun da bana dediği gibi, aziz diye bir şey yoktur.

Basit ve mekanik nedenlerden dolayı, kendimi Priscilla ile özdeşleştirmiştim. Eğer Priscilla, kızkardeşim değil de onun için hissettiklerimi hissettiğim, yani fazla umursamadığım herhangi bir tanıdık olsaydı, onun için parmağımı bile kıpırdatmazdım, hatta duyduğu acıların hikâyesini bir dakika bile kafamda tutmazdım. Mesele şuydu: Priscilla'nın bu aşağılanmaya ve yenilgiye maruz kalmasıyla ben de aşağılanmış ve yenik düşmüştüm. Haksızlığı ve bu suçu işleyenlerin ödüllendirildiğini görmüş ve dehşete düşmüştüm. İnsan perişanlığının bu yüzünü görmek ne acı ve bunu ne kadar çok görüyoruz.. Kötüler, gözlerimizin önünde güçleniyor ve bu, her gün daha da artıyor. Eskiden olduğu gibi, cehennem diye bir şey olduğuna inanabilsek kimbilir ne kadar mutlu olurduk. Şimdi geçmişte kalan o saygıdeğer inanç zihinlerimizden silinince, en büyük tesellimizi de yitirmiş olduk. Ama beni bundan daha fazla kıran, bana son derece çirkin ve itici gelen şeyler var: Roger'ın o kır saçlı hali, o güler yüzlü yaşlı salon züppesi tavırları, kızı yaşındaki bir kızla el ele tutuşması. Kullanılmamış, lekelenmemiş, tazecik bir kızla. Gençlik ve yaşlılığı bu şekilde yan yana görmek bence gerçekten itici.

Sonra, ışıklandırılmış o boş cadde bir tiyatro setine benzedi. Sahnenin sonundaki siyah duvar, bir gemi teknesiydi. Rıhtımı oluşturan beton ve tekne birbirine değiyordu. Bense rıhtımda yere oturmuş ve başımı o içi boş çeliğe dayamıştım. Bir dükkândaydım, bir kadınla birlikte tezgâhın altında yatıyordum; raflar, içinde ölü hayvanlar olan kafeslerle doluydu, çünkü onlara yemek vermeyi unutmuştum. Gemilerin içi bölümlere ayrılmıştı ve boştu, tıpkı kadınlar gibi. Çelik yüzey titreyerek şarkılar söylemeye başladı; yırtıcı kadınların şarkılarıydı bunlar: Christian'ın, Marigold'un, annemin, yok edicilerin. Karanlık gökyüzünde uçan gemilerin direklerini gördüm. Sonra Temple Meads İstasyonu'nda oturdum ve o acımasız ke-

merlerin altında kötülerin zulmünün verdiği acıları düşünerek gözyaşlarımı içime döktüm. Neden kimse telefona cevap vermemişti? Gece yarısından sonra kalkan bir tren beni oradan aldı götürdü. Nasıl olduysa mavi-beyaz çin vazosunu kırmayı becermiştim. Parçaları kompartımanda bıraktım. Paddington'da indim.

Priscilla'yı Christian'ın evine götürmüşlerdi, ben de oraya gittim. Sonra Rachel'la bahçeye çıktık. Bu bir düş değildi. Ve birisi uçurtma uçuruyordu.

Rachel'dan beklediğini bildiren bir not almıştım. Rachel erken gelmişti, hem de çok erken, benim gelmemden hemen sonra. Bana anlatmak istediği çok şey vardı: Christian nasıl telefon etmişti, Arnold nasıl gelmişti, Priscilla nasıl şaşırmıştı, Francis nasıl gelmişti. Ben eve gelmeyince Priscilla, annesi gelmeyen çocuk gibi korkmuş ve ağlamış. Akşamın geç saatlerinde Christian Priscilla'yı taksiye bindirip eve getirmiş. Arnold ve Christian çok gülmüşler. Rachel Christian'a çok kızacağımı düşünmüş. Kızmamıştım. "Tabii, *onlar* başka türlü karar vermişlerse, sen ne yapabilirsin ki."

Priscilla, Christian'ın uzun *sabahlığını* giymiş ve kar gibi beyaz yastıklara sırtını vermiş, yatakta oturuyordu. Cansız, boyalı saçları dağınık ve seyrekti, makyajsız yüzü kil ya da hamur gibi yumuşak duruyordu; şişkin yüzündeki çizgiler hafifçe belirgindi. Dudak kenarları iyice aşağı düşmüştü. Yetmiş seksen yaşında görünüyordu. Christian koyu yeşil bir giysi içindeydi; üzerinde gerçek inciler vardı. Yüzünde, başarılı bir şekilde birilerini bir araya getiren ve kontrol eden birinin ifadesi vardı. Gözleri parlıyordu; gülmekten kırılan ya da keyiften veya dokunaklı bir şey yüzünden gözleri yaşla dolan birininki gibi ıslaktı gözleri. İnce, güzel parmaklarıyla dalgalı kızıl-kahve saçlarını tarayıp duruyordu. Arnold çocuk gibi heyecanlıydı; özür diler gibi yaparak birbirlerine bakıyorlar ve gülüyorlardı. Arnold, "ilgili yazar havası" takınmıştı; bense yalnızca izleyici ve gözleyici ve olan biteni tek *anlayandım.* Yüzü solgun ve terliydi. Kasıtlı bir çocuksulukla, renksiz saçlarını solgun ve zeki gözlerinin üzerine döküyordu. Francis ayrı bir yerde oturuyor ve ellerini birbirine sürtüyordu; bir keresinde hafifçe ellerini çırptı; birbirine yakın küçük gözleri bir onun, bir ötekinin üzerinde geziniyordu. Bana bakıp bakıp başını sallıyordu. Sanki başını eğip, "Her şey yolunda, her şey yolunda, iyi olacak, iyi olacak," diye

mırıldanıyordu. Sonra ellerini ceplerine sokuyor ve dalgın bir tavırla kaşınıyordu. Rachel ise sessizce ayakta duruyor ve hiçbir şey olmamış taklidi yapıyor ama aslında utanıyordu. Belli belirsiz gülümsedi, şeker pembesi rujlu dudakları hafifçe aralandı, gülümseyişi bir soluyor, bir açılıyordu; sanki kendi kendine düşündüğü bir şeye gülümsüyor gibi yapıyordu ama ikna edici değildi.

"Bu planlı değildi, Bradley, öyle bakma."

"Bradley bize çok kızgın."

"Priscilla'yı rehin tuttuğunu düşünüyor!"

"Priscilla'yı rehin aldım, doğru!"

"Sana neler oldu? Priscilla endişeden kahroldu."

"Treni kaçırdım. Üzgünüm."

"Neden kaçırdın treni?"

"Neden telefon etmedin?"

"Suçlu suçlu bakıyor. Priscilla, bak ne kadar suçluyor kendini!"

"Zavallı Priscilla başına bir kaza geldi zannetti."

"Bak, Priscilla, sana, döner dolaşır yine kürkçü dükkânına gelir, dememiş miydik."

"Susun, Priscilla bir şey söylemek istiyor."

"Bradley, sinirlenme."

"Priscilla'yı dinleyin!"

"Eşyalarımı aldın mı?"

"Otur, Brad, korkunç görünüyorsun."

"Treni kaçırdığım için kusura bakma."

"Her şey yoluna girecek."

"Telefon da ettim."

"Eşyalarımı aldın mı?"

"Sevgili Priscilla, kendini böyle koyverme."

"Korkarım eşyalarını alamadım."

"Ah, biliyordum böyle bir şey olacağını, biliyordum bir şeylerin ters gideceğini, biliyordum, söyledim size!"

"Ne oldu, Bradley?"

"Roger oradaydı. Biraz sohbet ettik."

"Sohbet mi!"

"Şimdi onun tarafını tutuyorsundur."

"Erkekler birbirlerini tutarlar, şekerim."

"Onun tarafında değilim. Onunla kavga etmemi mi istiyordunuz?"

"Boksör Burunkıran Brad!"

"Onunla benim hakkında mı konuştun."

"Tabii ki senin hakkında konuştum!"

"Kadınların ne nalet olduğunu anlatmışlardır birbirlerine."

"Tabii, kadınlar *hakikaten* nalet!"

"Mutsuz muydu?"

"Evet."

"Ev leş gibi, korkunç bir halde miydi?"

"Evet."

"Eşyalarım ne olacakmış peki?"

"Onları göndereceğini söyledi."

"Peki sen hiç mi bir şey getirmedin"

"Bana kendisinin toplayacağını söyledi."

"Mücevherleri ve minki özellikle sordun, değil mi?"

"Her şeyi sonra gönderecek."

"Ama özel olarak söyledin bunları, değil mi?"

"Tamam, her şey yoluna girecek."

"Evet, söyledim!"

"Göndermeyecek, Biliyorum, göndermez o-"

"Priscilla, lütfen üzerini giyer misin?"

"Eşyalarımı göndermeyecek, göndermez o, biliyorum, göndermeyecek, göndermez, göndermez, onları asla alamayacağım!"

"Seni aşağıda bekliyorum. Sonra birlikte eve gideriz."

"O mücevherler sahip olduğum tek şeydi."

"Ama Priscilla burada benimle kalacak."

"Onları aradın mı, gördün mü mücevherlerimi?"

"Priscilla, kalk ve giyin."

"Burada benimle kalacaksın, değil mi şekerim?"

"Bradley, onunla böyle konuşmamalısın."

"Brad, mantıklı ol. Tıbbi bakıma ihtiyacı var, psikolojik tedavi lazım. Ona bir hemşire tutacağım-"

"Hemşireye ihtiyacı yok, Tanrı aşkına."

"Sen pek hasta bakamazsın, biliyorsun, Bradley."

"Priscilla-"

"Hem, dün olanlara bir bak."

O ana kadar hiçbir şey söylemeyen Rachel, "Ben gitsem iyi olur," dedi, hâlâ gizli bir şeyler düşünüyormuş gibi gülümsüyordu.

"Ah, lütfen kal."

"Bir şeyler içmek için çok mu erken?"

"Kızkardeşimi devralmana gerek yok. Ona acıyıp da patronluk taslamana izin vermeyeceğim."

"Ona kimse acımıyor!"

"Ben acıyorum," dedi Francis.

"Sen kapar mısın çeneni, burayı üç dakika içinde terk ediyorsun, gerçek doktor geliyor ve ben senin buralarda volta atmanı istemiyorum-"

"Hadi, Priscilla."

"Sakin ol, Bradley. Belki Chris haklıdır."

"Ona Chris deme."

"Her şey istediğin gibi olamaz, Brad, beni bırak *ve bir de-*"

"Priscilla gayet iyi, yalnızca kendini biraz toplaması gerek."

"Bradley sinir hastalıklarına inanmaz."

"Şey, ben de inanmam ama-"

"Hepiniz onu hasta olduğuna inandırmaya çalışıyorsunuz, oysa onun ihtiyacı bu değil-"

"Bradley, onun dinlenmeye ve sükûnete ihtiyacı var."

"Siz *buna* dinlenme ve sükûnet mi diyorsunuz?"

"Brad, o hasta bir kadın."

"Priscilla, *kalk oradan.*"

"Brad, bağırmayı kes."

"Ben gitsem gerçekten iyi olur."

"Sen burada benimle kalıyorsun, değil mi şekerim, öyle demiştin, Christian'la kalıyor musun?"

"Eşyalarımı göndermeyecek, biliyorum, göndermez o, onları bir daha asla göremeyeceğim."

"Her şey yoluna girecek."

Sonunda Rachel, Arnold, Francis ve ben evden birlikte ayrıldık. En azından, ben yalnızca dönüp dışarı çıktım, ötekiler de bir şekilde beni takip ettiler.

Bu sahne, eskiden üst kattaki daireye ait olan yeni odalardan birinde geçmişti. Şimdi dağınık ama eskiden gösterişli bir odaydı; "film yıldızlarınınki" gibi oval bir yatak vardı, duvarları sahte-bambu kaplıydı. Burada kendimi tuzağa düşmüş gibi hissediyordum. Sanki bir perspektif hilesi, tavanı dik bir açıyla yere indiriyordu ve ben bir adım daha atarsam başım çarpacaktı. Uzun boylu insanların kendilerini da-

ha da uzun hissettikleri anlar vardır. Kendimi, öbürlerinden daha yüksekte duran bir kukla gibi hissediyordum, ayaklarım yerden santimetrelerce yüksekteydi. Belki de hâlâ içkinin etkisi altındaydım.

Sokağa çıkınca, gözlerim karardı. Puslu bir bulutun ardından süzülen güneş gözlerimi kamaştırmıştı. İnsanlar önümde şekilsiz gölgeler halindeydi, yanımdan hayalet gibi geçiyorlardı, sanki ağaçlar gibi yürüyorlardı. Ötekilerin aceleyle arkamdan geldiğini duyabiliyordum. Onların merdivenden inerken çıkarttıkları tıkırtılı ayak seslerini duydum ama dönüp bakmadım. Midem bulanıyordu.

"Bradley, önüne bakmadan, kör gibi yürüyorsun, gel, yola çıkma öyle, ahbap."

"Priscilla'yı birkaç gün burada bırak. İyileşince alırsın yine," dedi Rachel.

"Anlamıyorsunuz," dedim. Başım ağrıyor, gözlerim ışığa dayanamıyordu.

"Seni gayet iyi anlıyorum, anlaşılmayacak bir şey yok," dedi Arnold. "Bu raundu kaybettin, artık biraz dinlensen iyi olur. Yerinde olsam gider yatardım."

"Ben gelir, sana bakarım," dedi Francis.

"Hayır, bunu yapmayacaksın."

"Neden sürekli gözlerini kapatıyor ya da ovuşturuyorsun?" dedi Rachel.

"Treni niye kaçırdın?" dedi Arnold.

"Yatsam iyi olur, evet."

"Bradley," dedi Arnold, "bana kızma."

"Sana kızmıyorum."

"Hepsi tesadüftü, yani benim orada oluşum falan. Sen gelmişsindir diye size uğramıştım, sonra Christian telefon etti, ardından da eve geldi, Rachel zaten Priscilla'dan usanmıştı, sen de ortalıklarda yoktun. Şimdi sana acı geliyor, biliyorum ama bu makul bir tavırdı, benim skandaldan ve karışıklıktan ne kadar hoşlandığımı bilirsin. Bizi affet artık. Sana komplo falan kurmuş değiliz."

"Kurmadığınızı biliyorum."

"Bugün gelmemin tek sebebi-"

"Aah, boşver. Ben eve gidiyorum."

"Ben de seninle geleyim," dedi Francis.

"Benimle gelsen daha iyi olur," dedi Rachel. "Sana öğle yemeği yedireyim."

"Bu iyi fikir. Sen Rachel'la git. Benim kütüphaneye gidip romanımla uğraşmam lazım. Bu küçük tiyatroya yeterince zaman harcadım. Ben ıslah olmaz bir röntgenciyim. Bana kızmadığından eminsin, değil mi Bradley?"

Rachel ve ben bir taksiye atladık. Francis taksinin yanında koşarak bir şeyler söylemeye çalışıyordu ama ben camı kapattım.

Sonunda huzura kavuşmuştum. Rachel'ın o kocaman, sakin kadın suratı, eli hançerli, karanlık çerçeveli bir ay değil de iyilik saçan bir dolunay gibiydi. Gözündeki iz iyice kaybolmuştu, belki de makyajla kapanmıştı, hatta belki de öyle bir iz hiç olmamıştı. Başağrımın artması üzerine, üç aspirinden oluşan öğle yemeğimi yedim, ardından bir bardak yağlı süt, ardından sütlü çikolata, ardından patatesli börek, ardından Türk lokumu, ardından sütlü çikolata aldım. Kendimi fiziksel olarak daha iyi, kafaca da daha rahat hissediyordum.

Verandada oturuyordum. Baffinlerin bahçesi çok büyük değildi ama yeni gelen yazın kazandırdığı canlılıkla uçsuz bucaksız görünüyordu. Kırmızı bir örtüyle kaplı uzun çimlerin arasındaki yeşil çalılar ve bir orada, bir burada yükselen meyve ağaçları, yandaki evleri ve çitleri saklıyordu. Yalnızca ağaç gövdelerinin arasından görünen pembe sarmaşık gülleri bir yerlerde bir açıklık olduğunun ipucunu veriyordu. Burası, toprak ve yaprak kokan sıcak, yeşil bir kabukla kaplı yuvarlak bir bahçeydi. Veranda basamaklarının dibi, leylak rengi kekik çiçekleriyle kaplıydı. Biraz ötedeki çimler ise beyaz papatyalarla kaplanmıştı. Çocukken yapılan bir tatille ilgili anıları çağrıştırıyordu. Bir zamanlar, uçsuz bucaksız bir çayırda gezen ve sararmış, puslu çimen tepelerinin arasından ancak bakabilen bir çocuk, ki o ben oluyorum, yavru bir tilkinin fare yakalamasını izlemişti. Pırıl pırıl kızıl tüylü, siyah patili ve beyaz kuyruklu tilki, Tanrı'nın elinden yeni çıkmış gibiydi. Tilki beni duymuş ve dönmüştü. Onun capcanlı yüzünü ve kehribar rengi gözlerini görmüştüm. Sonra da gitmişti. Öylesine güzel ve öylesine gizemli bir duyguydu ki. Çocuk ağladı ve sanatçı olduğunu anladı.

"Demek Roger son derece mutluydu, ha?" dedi Rachel. Ona her şeyi anlatmıştım.

"Bütün bunları Priscilla'ya anlatamam, değil mi?"

"Şu anda değil."

"Roger ve o genç kız. Tanrım, mide bulandırıcı!"

"Biliyorum. Ama asıl mesele Priscilla."

"Ben ne yapayım, Rachel, ben ne yapayım?"

Ayakları çıplak ve rahat görünen Rachel cevap vermedi. Yüzünde o izin olduğunu düşündüğüm yeri elliyordu. O anda ikimiz de şezlonglarda oturuyorduk. Rahat görünüyordu ama kendine özgü canlılığı da taşıyordu: Arnold'un ona dediği gibi o "ulvi bakışı". Çilli solgun yüzünde ve açık kahverengi gözlerinde parlak bir beklenti okunuyordu. Uğraşıp küçük dalgalar yaptığı altın-kızıl saçları dağınıktı.

"Ne kadar da mekanik görünüyorlar."

"Kim? Ne?"

"Şu kuşlar, karatavuklar"

Birkaç karatavuk, kurulmuş oyuncaklar gibi çimen kaplı patikada hızlı adımlarla geziniyordu.

"Tıpkı bizler gibi."

"Sen neden söz ediyorsun, Bradley?"

"Mekanik. Tıpkı bizler gibi."

"Biraz daha sütlü çikolata al."

"Francis sütlü çikolata seviyor."

"Francis için üzgünüm ama Christian'ı da anlayabiliyorum."

"Christian hakkında böyle samimi ve dostça konuşulması beni hasta ediyor."

"Bu kadar kafana takma. Bu rahatsızlığı kendi beyninde yaratıyorsun."

"Ama ben kafamda yaşıyorum. Keşke Christian ölmüş olsaydı. Keşke Amerika'da ölseydi. Eminim kocasını da o öldürmüştür."

"Bradley, geçen gün Arnold hakkında söylediğim o kötü sözlerde ciddi olmadığımı biliyorsun."

"Evet, biliyorum."

"Evlilikte, insanlar, evet, mekanik laflar ediyorlar ama bunlar yüreği etkilemiyor."

"Neyi?"

"Bradley, yapma böyle-"

"Benim yüreğim ne kadar ağır bir bilsen, göğsümde kocaman bir taş taşıyormuşum gibi. Bazen insan kader mahkûmu olduğunu hissediyor."

"Tanrı aşkına, topla kendini!"

"Seni ve Arnold'u öyle gördüğüm için -biliyorsun işte, o gün yüzünden- benden nefret etmiyorsun değil mi?"

"Hayır. Bunlar bizi daha da yakınlaştırdı."

"Keşke, keşke Arnold'la karşılaşmasalardı."

"Arnold'a çok bağlısın, öyle değil mi?"

"Evet."

"Yalnızca Arnold'un ne düşüneceğinden kaygılanman değil bütün mesele, değil mi?"

"Hayır."

"Tuhaf. O da sana garip davranıyor. Ona sık sık kırıldığını biliyorum. Ama o seni çok düşünüyor, hem de çok."

"Konuyu değiştirmemizin bir sakıncası var mı?"

"Sen çok garip bir adamsın, Bradley. İçine kapanıksın. Ve okul çocukları gibi de utangaçsın."

"Bu kadının pat diye olayların ortasına dalması çok kötü bir tesadüf oldu. Ve pençelerini Arnold'a geçirdi ve şimdi de Priscilla'ya."

"Güzel kadın, biliyorsun."

"Ve sana da geçirdi."

"Hayır. Ama onu takdir ediyorum. Onu bize doğru dürüst anlatmamıştın hiç."

"Değişmiş."

"Arnold, senin hâlâ ona âşık olduğunu düşünüyor."

"Eğer böyle düşünüyorsa, bunun nedeni kendisinin ona âşık olmasıdır."

"Ona âşık mısın?"

"Rachel, avazım çıktığı kadar bağırmamı mı istiyorsun?"

"Sen küçük bir çocuk*sun*!"

"Sırf onun sayesinde nefret denilen duyguyu anlayabiliyorum."

"Sen mazoşist misin, Bradley?"

"Saçmalama."

"Arnold senin için ona gittiğinde bundan zevk aldığını düşünüyorum."

"Arnold ona âşık mı?"

"Bugün yanımızdan ayrıldığında nereye gittiğini sanıyorsun?"

"Kütüphane -ne yani, tekrar onun yanına mı gitti?"

"Tabii."

"Kahretsin. Onu yalnızca iki ya da üç kere gördü-"

"İlk bakışta âşık olmaya inanmaz mısın?"

"Yani sence o-?"

"O barda onunla oldukça uzun bir süre geçirdi. Ve yine dün gece-"

"Anlatma bana. Arnold ona âşık mı?"

"O çok soğukkanlı biridir. Dışa dönük bir insandır ama soğuktur. Sen içine kapanıksın ama sıcaksın. O, sana söylediği gibi, karışıklığı sever, dramlardan hoşlanır. Son derece meraklıdır, her şeye burnunu sokar. Olanları öğrenmek ve değerlendirmek ister. Herkesin dert babası olmaya bayılır. Bu işi iyi de yapar aslında, isterse insanlara yardımcı olabilir. Christian'a, evliliğinizle ilgili her şeyi anlattırdı."

"Aman Tanrım."

"O barda oldu bu. Dün gece anladım ki -Pekala, pekala! Sana yalnızca senin tarafında olduğumu söylemek istiyorum. İstersen, Priscilla'yı alıp buraya getirebiliriz."

"Çok geç. Tanrım, Rachel. Kendimi hiç de iyi hissetmiyorum."

"Ah, üzdüm seni Bradley. Bak. Elimi sana uzatıyorum. Al onu."

Opak camla kaplı veranda iyice sıcak ve nemli gelmeye başlamıştı. Toprak ve çimen, yağmur ve tazelikten değil, egzotik bir esansla daha değişik kokmaya başlamıştı. Rachel şezlongunu benimkine yaklaştırdı. Kütle çekimi etkisindenmiş gibi benim üzerime bıraktığı vücudunun ağırlığını hissediyordum. Kolunu kolumun arkasından geçirerek tuhaf bir şekilde elimi tuttu. Yeniden doğuşa hazırlanan iki ceset de birbirini ancak böyle karşılardı. Sonra bana doğru dönmeye başladı, başını omzuma bastırıyordu. Terini ve saçlarının temiz kokusunu hissedebiliyordum.

İnsan şezlongta çok korumasız oluyor. Bunun ne tür bir el tutma olduğunu anlayamamıştım. Eline ne şekilde bastırmam ya da ne kadar süre ile tutmam gerektiğini bilemiyordum. Çiğ bir saldırganlıkla yapılan bu sürtünme hareketiyle birlikte başını omzuma bastırınca, bir hoşlukla birlikte çaresizlik hissetmiştim. Aynı anda, "Rachel, kalk lütfen; haydi, içeri girelim," dedim.

İskemleden fırladığı gibi kalktı. Bense daha yavaş kalktım. Gevşeyen branda bezi yavaşça düzleşti. Rachel'ın sürati dikkat çekiciydi. Onun peşinden salona girdim.

"Senden özür dilerim, Bradley." Hole açılan kapıyı açmıştı bile. Kesik kesik konuşması ve tavırlarından az önce ne düşündüğünü anlamıştım. Eğer onu o anda kollarıma alsaydım, düzeltilemez bir "olay" meydana gelmiş olacaktı. Hole açılan kapıyı kapadım ve onu kollarıma aldım. Buna pek gönülsüz de değildim. Omuzlarının sıcak tombulluğunu ve yine sürtünen başının ağırlığını hissettim.

"Gel, otur şuraya Rachel."

Kanepeye oturduk ve hemen ardından Rachel'ın dudakları benimkilerinin üzerine kapandı.

Tabii bu, Rachel'a ilk dokunuşum değildi. Ama herkesin içinde yapılan sıradan dokunuşlar ve okşamalar kimi zaman güçlü duyguların aşılanmasına neden olabiliyor. Samimiyet derecesini belirleyen engellerin inanılmayacak kadar güçlü olması, ama ufacık bir dokunuşla bile yıkılabilmesi ne kadar garip. Yalnızca birinin elini belli bir tarzda tut, gözlerine belli bir tarzda bak ve dünya sonsuza dek değişsin.

Aynı anda, tıpkı bizim kusursuz Arnold gibi, ben de soğukkanlıydım, ya da soğukkanlı görünmeye çalışıyordum. Dudaklarımı Rachel'ın dudaklarının üzerinde tuttum ve saçma gelecek kadar uzun görünene değin öylece hareketsiz kaldım. O sırada ona kaskatı ama sıkıca sarılmıştım, bir kolum omzundaydı, öbürüyle de elini tutuyordum. Sanki, kelimenin her iki anlamıyla da, onu tutuklamış gibiydim. Sonra birbirimizden ayrılıp gözlerimizi incelemeye başladık: muhtemelen ne olduğunu anlamak istiyorduk.

Geri dönülmez duygusal bir hareketin ardından insanın yüzündeki ilk ifade çok öğretici ve etkileyici oluyor. Rachel'ın yüzü parlıyordu; yumuşak, anlayışlı ve sorgularcasına bakıyordu. Bense şaşkındım. Memnuniyet ve minnettarlık gibi duygular aktarmak istiyordum. "Ah, sevgili Rachel, teşekkür ederim."

"Yalnızca seni neşelendirmeye çalışmıyorum."

"Biliyorum."

"Bunda gerçek bir şeyler de var."

"Biliyorum. Çok hoşuma gitti."

"Daha önce de seni–biraz daha yakınlaştırmaya–çalıştım. Utandım. Şu anda da utanıyorum."

"Ben de. Ama–ah, teşekkür ederim."

Bir süre hiç konuşmadık, gergin ve mahcuptuk.

Ardından, "Rachel, gitsem iyi olur," dedim.

"Ah, saçmalıyorsun," dedi. "Peki, tamam. Okul çocuğu. Kaçıyor. Git o zaman. Beni öptüğün için teşekkür ederim."

"Ondan değil. O çok güzeldi. Bir şeyleri bozmaktan falan korkuyorum."

"Evet, git hemen. Ben yeterince hasar verdim ya da her neyse."

"Hasar vermedin. Ah, şaşkın Rachel! Bu çok güzel. Daha yakınız, değil mi?"

El ele ayağa kalktık. Birdenbire kendimi son derece mutlu hissettim ve güldüm.

"Çok mu komiğim?"

"Hayır, Rachel. Sen benim mutlu olmamı sağladın."

"O halde, sarıl bu duyguya. Bu mutluluk aynı zamanda bana da ait."

Her iki elimle, dalgalı, kızıl, inatçı saçlarını şaşkın ve yumuşak yüzünün gerisine topladım ve alnına bir öpücük kondurdum. Hole çıktık. Her ikimiz de şaşkın, etkilenmiş ve memnunduk; bu anı bozmadan nasıl ayrılacağımızı düşünüyorduk. Düşünmek için yalnız kalmaya ihtiyacımız vardı.

Arnold'un yeni romanı, *Kederli Orman*'ın bir kopyası, dış kapının yanında, masada duruyordu. Onu görünce şok geçirmişcesine elimi cebime attım. Arnold'ın romanına yazdığım eleştiri hâlâ katlı bir halde orada duruyordu. Çıkardım ve Rachel'a uzattım. "Benim için bir şey yap. Bunu oku ve yayımlayıp yayımlamamam gerektiğini söyle. Sen ne söylersen onu yapacağım," dedim.

"Nedir bu?"

"Arnold'un kitabının eleştirisi."

"Ama tabii ki yayımlamalısın bunu."

"Oku. Şimdi değil. Ne dersen onu yapacağım."

"Tamam. Seni bahçe kapısına kadar geçireyim."

Bahçeye çıktığımızda her şey farklı görünüyordu. Belli belirsiz loş ışıkta her şey bulanık görünüyordu, neyin nerede olduğu belli olmuyordu. Yakındaki nesneler bol güneş ışığıyla aydınlanmıştı ama uzaktaki gökyüzü geceyi haber veren kara bulutlarla kaplıydı; oysa henüz o kadar geç olmamıştı. Şaşkın, sersemlemiş ve keyifli bir haldeydim. Kendi kendimle kalmaya can atıyordum.

Evin önündeki bahçe oldukça uzundu. Küçük çalılar, dağınık güller ve benzer çiçeklerle kaplıydı; Patikadaki taşlar yolun yarısına kadar özel bir motif çiziyordu. Beyaz bir ışık altında parlayan taşların arasından yabani otlar fışkırmıştı. Rachel elime dokundu. Parmaklarını sıktım ama elini tutmadım. Patikaya adımını ilk atan o oldu. Bahçe kapısına kadar yolu yarılamıştık ki arkamda bir şeyin döndüğünü hissettim.

Üst kattaki pencerede biri oturuyordu, pencere pervazına dayanıyor, hatta üstünde oturuyor gibiydi. Tam olarak yüzünü göremesem de onun Julian olduğunu anladım ve o anda içim suçluluk duygularıyla doldu: çocuk evdeyken annesini öpmüştüm. Fakat asıl dik-

katimi çeken şey başkaydı. Pencere kanatları sonuna kadar açılmış, kız arada kalan dikdörtgen bölüme oturmuştu; üzerinde beyaz bir elbise, belki de sabahlık vardı, yarı yatar vaziyetteydi. Dizlerini kaldırmış, sırtını ahşap çerçeveye dayamıştı. Ve bir uçurtma uçuruyordu.

Ama bu sıradan bir uçurtma değil, sihirli bir uçurtmaydı. İpi görünmüyordu. Evin on on beş metre yukarısında, üç metrelik kuyruğuyla kocaman, soluk renkli, yuvarlak bir uçurtma havada asılı kalmıştı. Uçurtmanın yuvarlak gövdesi tuhaf bir ışıkla su mermeri gibi parlıyordu. Havanın hafif bir hareketi balon şeklindeki uçurtmanın dikey konumunu bozduğu için ipten aşağı sarktığını tahmin ettiğim kuyruk, bir sürü fiyonktan ya da görünüşlerine bakılırsa, su kabarcıklarından oluşuyordu; hareketsiz bir şekilde sıralanan küçük baloncuklar görünmez bir bağla ana balonun altından sarkıyorlardı. Büyüklüğü anlaşılamayan balonun (yuvarlak terimi kullanarak bir tahminde bulunacak olursak, çapı yaklaşık bir buçuk metre kadardı) arkasındaki güneşli bölüm mor bir renk almıştı; bu renk ya oradaki ince bir buluta ya da karanlığa karışmakta olan gökyüzüne işaret ediyordu.

Rachel da döndü. İkimiz de sessizce başımızı yukarı kaldırmıştık. Yukarıdaki şekil o kadar tuhaf ve alakasızdı ki- bir mezara benziyordu diyebilirim-aklıma söyleyecek bir şey gelmiyordu. Sonra dönüp seçilemeyen o yüze baktım. Kız elini görünmeyen, gergin ipe doladı. Hafif bir parıltı ve hafif bir ses duyuldu. Yukarıdaki solgun yuvarlak bir an kısa bir reverans yaptı, sonra vakur bir tavır ve kararlılıkla yükselerek uzaklaşmaya başladı. Julian ipi kesmişti.

Bu hareketteki kararlılığa, o net ve dramatik tarza öylesine hazırlıksız yakalanmıştık ki, bende fiziksel bir şok etkisi yaratmıştı. Sanki ani bir saldırıya uğramıştım. Acı ve kederle dolmuştum. Rachel, "ah!" gibi küçük bir ses çıkardı ve bahçe kapısına doğru hızla ilerlemeye başladı. Onu izledim. Kapıda durmayıp kaldırıma çıktı ve heyecanla yürümeye devam etti. Evin görünmediği bir yerde durunca ben de aceleyle arkasından gidip ona yetiştim. Sokağın köşesinde, büyük bir kayın ağacının altında duruyorduk. Hava kararıyordu.

"Bu da neyin nesiydi?"

"Balon mu? Ah, oğlanlardan biri vermiş ona."

"Ama nasıl havada kalıyor?"

"Hidrojen ya da benzer bir gazla doldurmuşlar."

"Neden kesti ipini?"

"Bilemiyorum. Öylesine saldırgan bir tavır işte. Şu anda kafası bir sürü tuhaf hayalle dolu."

"Mutsuz mu?"

"Onun yaşındaki bütün kızlar mutsuzdur."

"Aşk, galiba."

"Henüz âşık olduğunu sanmıyorum. Bazen, birisinin kendisi için çok özel olduğunu hissediyor ama aynı zamanda çok yetenekli biri olmadığını da görmeye başlıyor."

"Bütün insanlar gibi desene."

"Yaşıtları gibi o da şımartılıyor, her şey onun için yapılıyor; biz böyle değildik. Tabii, şimdi de sıradanlıktan korkuyorlar. Kaçıp, etrafta gezinen çingene gruplarına katılmayı istiyordur. Yaşam ona sıkıcı geliyor. Julian Arnold'ı düş kırıklığına uğrattı, kız da bunu hissediyor."

"Zavallı çocuk."

"Ah, o iyi, şanslı bir kız. Senin de söylediğin gibi, bütün insanlar gibi. Pekala, iyi geceler Bradley. Benden uzakta olmak istediğini biliyorum."

"Hayır, hayır-"

"Kötü bir anlamda söylememiştim! O kadar utangaçsın ki! Bunu seviyorum. Öp beni."

Onu ağacın altında çabucak ama kocaman öptüm.

"Sana yazabilirim."

"Yaz tabii."

"Merak etme. Kaygılanacak bir şey yok."

"Biliyorum. İyi geceler. Ve teşekkürler."

Rachel tuhaf bir kahkaha attı ve gözden kayboldu. Ben hızla bir sonraki caddeye, metro istasyonunun olduğu yöne doğru yürüdüm..

Kalbimin çok hızlı attığını hissediyordum. Çok önemli bir şey mi olmuştu, yoksa olmamış mıydı, bir türlü ayırt edemiyordum. Yarın anlarım, diye düşünüyordum. Şu anda yapılacak tek şey yaşanılan deneyimi demlenmeye bırakmaktı. Rachel, parfüm gibi hâlâ çevremi sarıyordu. Ama kafamın içinde, çok net bir biçimde Arnold vardı. Aydınlık bir koridorun ta uzaktaki öteki ucundan bana bakıyor gibiydi. Olan şey her neyse, Arnold'a da olmuştu.

O sırada balonu yine gördüm. Evlerin üzerinden, benim biraz önümde yavaş yavaş ilerliyordu. Son gördüğümden bu yana alçalmıştı ve çok yavaş da olsa giderek aşağıya iniyordu. Sokak lambaları yan-

maya başlamıştı, hâlâ parlak ama karanlık gece göğü altında sokak lambaları loş bir ışıkla yanıyor, soluk renkli nesneler zor seçiliyordu. Sokakta birkaç kişi yürüyordu ama benden başka hiç kimse bu tuhaf gezgini fark etmiş görünmüyordu. Bense hızlı hızlı yürüyerek onun gittiği yönü gözden kaçırmamaya çalışıyordum. Banliyö villalarının alt katlarında ışıklı dikdörtgenler belirmeye başlamıştı. Kimi zaman perdesi kapanmamış evlerin donuk pastel renkli odaları, kimi zaman da televizyonların titrek mavi ışığı görülebiliyordu. Koyu mavi göğün altındaki çatıların ve ağaç öbeklerinin hatları belirgin siluetlerinin yukarısından uçmaya devam eden soluk renkli yuvarlağın kuyruğu tamamen görünmez olmuştu. Koşmaya başladım.

Daha gösterişsiz evlerin bulunduğu tenha bir sokağa girdim. Artık balonun önündeydim. Hâlâ yavaş hareket ediyordu ama daha hızlı alçalıyordu. Başıboş dolaşan bir ay gibi bana doğru gelişini izledim. Esrarlı bir aydı o, sadece bana görünüyordu, son derece etkileyici ve bir o kadar da ölçülemez bir kaderin taşıyıcısıydı. Onu yakalayıp da ne yapacağım gibi bir sorunun cevabı henüz bulunmamıştı. Asıl soru, onun benimle ne yapacağıydı. Yol kenarından yürümeye devam ettim, balonun gideceği yönü ve alçalma hızını içimde hissediyordum.

Bir an, bir ağacın arkasında kayboldu. Sonra birdenbire ani bir rüzgârla, hızla sürüklendi, yolun üzerinden uçtu ve sokak lambasının kemerine çarptı. Kısa bir an için tam benim önümdeydi. Kocaman, sarı bir şey, ucuna asılı kuyruğundaki baloncuklar bir o yana, bir bu yana dönüyorlardı. İpini bile görebiliyordum. Arkasından koşturdum. Bir şey hafifçe yüzümü yaladı. Elimi uzatıp yakalamaya çalıştım, olmadı, bir daha denedim, sokak lambasının ışığı gözlerimi kamaştırmıştı. Banliyö bahçelerinin karanlık derinliklerine inen balon gözden kayboldu. Karmakarışık, dar sokaklar arasında bir ileri bir geri onu aramaya devam ettim ama o seyyar alametle bir daha karşılaşamadık.

Metro istasyonunda bilet atmak üzere olan Arnold'u gördüm, yüzünde gizemli bir gülücük vardı. Ben öteki tarafa geçtim, beni göremedi. Evime ulaşınca kapının önünde beklemekte olan Francis'i gördüm. Onu içeri davet ederek şaşırttım. Aramızda neler geçtiğini sonra anlatacağım.

Yaşamın sanata benzemediğini gösteren şeylerden biri de, aziz dostum, sanattaki karakterlerin tecavüz edilemez bir vakarı olması. Oysa

yaşamdaki karakterlerin böyle bir özelliği yok. Ancak, pek çok açıdan olduğu gibi, bu açıdan da yaşam, acıklı ve sürekli bir biçimde sanatın bu özelliğine soyunur. Kişinin kendi asaletiyle fazla ilgilenmesi, biçim kaygısı, üslup kaygısı eylemlerimizin adiliğini daha da fazla ortaya çıkarır; muhtemel günahlar üzerinde yapılacak geleneksel bir analiz bile bunları bu kadar iyi gün ışığına çıkaramaz. İyi bir adamın, sırf önüne çıkan sayısız avantajdan faydalanmadığı için *gauche** görünmesi, onun üslup sahibi olma şansını azaltabilir. Gerçeği biçime yeğleyerek, durmaksızın kendi görüntüsünün izdüşümü üzerinde uğraş veriyor demektir.

Dürüst ve ahlaklı bir adam (benim olmadığım gibi) herhangi bir şey "olmadan" Rachel'dan süratle uzaklaşırdı. Elbette, onun "gücenmesini" istemedim. Fakat asıl düşündüğüm şey ustalıklı bir kalıp yaratmaktı. Önce onu öpmek, daha sonraları da çok daha fazla şey yapmakla ilgilenmiştim. Böyle bir şeyler başlamış ve devam etmişti. Ciddi bir öpücük bütün dünyayı değiştirebilir ve sırf o sahne onsuz eksik olacak diye öpme eyleminin yer almasına izin verilmemeli. Kuşkusuz, bu düşünceler gençlere inanılmayacak kadar tutucu ve saçma gelebilir. Fakat özellikle genç oldukları için nelerin nelere yol açacağını önceden göremezler. (Benim yaptığım şey birşeylere yol açtı ve bunlar kesinlikle beklenmedik şeyler oldu.) Yedek, kayda geçmemiş, bir yere tıkıştırılmış ve içinde "öylesine" davrandık diyebileceğimiz ve sonra da hiçbir şey olmamış gibi kaldığımız yerden devam edebileceğimiz bir ân'ımız olamaz. Kötüler zamanın sürekli olmadığına inanır, kötülerin doğal nedensellik duyguları körelmiştir. İyiler ise minicik bağlantılardan oluşan sıkı bir yumağın içinde olduklarına inanırlar. Benim küçücük bir kaprisim bütün geleceği değiştirebilir. Benim sigara içtiğim ve saçma bir düşünceye gülümsediğim bir anda başka bir adam işkence içinde ölüyor olabilir. Rachel'ı öpmüş, Arnold'dan saklanmış ve Francis'le içip sarhoş olmuştum. Ayrıca epey kapsamlı ve şaşırtıcı sonuçlar getiren farklı bir "yaşam-modu"na sokmuştum kendimi. Elbette, sevgili dostum, olup bitenlerin hepsinden de pişman olduğumu söyleyemem, bunu nasıl söyleyebilirim? Fakat zarafetin anlaşılmaz operasyonları yüzünden insan hatalarından harikulade sonuçlar çıkmış olsa da geçmiş adil bir biçimde yargılanmalı. *Ah felix culpa!* Hiçbir şeyi affetmez.

Bir sanatçı için her şey eseriyle bağlantılıdır, her şey onun eserini

* (Fr.) *gauche*: beceriksiz. (ç.n.)

besler. O sıralar kafamın içinde neler olup bittiğini belki daha ayrıntılı bir biçimde açıklamam gerek. Bunun bağlamı da şu olabilir: Balon peşinde geçen o akşamdan sonraki gün içimi yiyip bitiren bir endişe duygusuyla uyandım. Kendi kendime şu soruyu sordum: Bir an önce Patara'ya gitsem ve Priscilla'yı da yanıma alsam mı? Bunu yapsam problemi epeyce çözmüş olurdum. Kızkardeşime ilgi göstermiş olurdum. Çok yönlü egoizmimin etine batan hissedilebilir bir diken büyüklüğündeki zorunluluk duygusu da beni azıcık huzursuz etmiyor değildi. Christian'dan da uzaklaşmış olurdum, hem de Christian'dan kendim uzaklaşmış olurdum. Saf fiziksel mesafenin bir yardımı olabilirdi; böyle acımasız büyüler söz konusu olduğunda hep yardımcı olmuştur zaten. Christian'ı benim hayatıma giren bir cadı, aşağılık bir şeytan olarak görüyordum ama bu şekilde düşünerek kendimi temize çıkarmayı da amaçlamıyordum. Bazı insanların, sanki otomatik bir tepki haline getirdikleri saplantılı egoist kaygıları ve içlerinde saklayıp atamadıkları ukdeler vardır. Bu tür insanlarla karşı karşıya gelindiğinde mümkünse hemen kaçmak gerekir: yoksa onlara esir olur gidersiniz (ya da "azizlere" yakışır bir şey yapın diyeceğim ama burada bunu söylemek uygun düşmeyecek.) Londra'da kalacak olursam Christian'ı mutlaka göreceğimden emindim. Bunu Arnold yüzünden yapmak zorunda kalacaktım, yani neler olup bittiğini merak edecektim. Bu tür saplantıları olan insanlar ne demek istediğimi gayet iyi anlayacaklardır.

Rachel ile aramda geçenler yüzünden Londra'dan gitmem lazım diye düşünmemin nedeni vicdanımın elvermemesi gibi duygularla hareket etmem değil. Elbette vicdan azabı duydum, bu bir gerçek. Fakat Rachel hakkında hissettiğim şeyler daha fazlaydı; zengin bir muhtevası olan bu duyguların içinde tuhaf bir tatmin duygusu da vardı. Bu muhtevanın içinde en küçük birimlerden biri de Arnold'ın karşısında puan almak gibi kaba ve basit bir arzuydu. Belki de ben böyle anlatınca çok kaba oluyor. Şu anda, yeni bir biçimde Arnold'a karşı savunmalı olduğumu hissediyordum. Benim bilip onun bilmediği çok önemli bir şey vardı artık. (Fakat Rachel'ın öpüşmelerimizi Arnold'a anlatabileceği ihtimali çok sonra aklıma geldi.) Bu tür bilgiler genellikle insanın kendisini güven içinde hissetmesini sağlamıştır. Fakat burada kendime de haksızlık etmeyeyim; bundan daha ileriye gitme niyeti de taşımıyordum. Asıl dikkat çekici olan, bu küçük değiş tokuş maceramızda ne kadar ileriye gitmiş olduğumuzdu. Ve bu kadar i-

leriye gidişimiz, Rachel'ın da daha sonra söylediği gibi, her ikimizin de zihninde hazır olan zeminlerin üzerine oturmuş olduğunu gösteriyordu. Nicelikten niteliğe doğru yapılan bu tür diyalektik sıçramalar insan ilişkilerinde çok görülür. Uzaklaşmayı düşünmemin bir nedeni de buydu. Daha şimdiden üzerinde düşünmem gereken pek çok şey vardı ve daha fazla bir gelişme olmadan ve araya başka bir şey daha sokmadan bütün bunların üzerinde düşünmek istiyordum. Bence, buraya kadar her şeyi ağırbaşlı ve zeki bir biçimde taşıyabilmiştik. Kendine özgü bir bütünlüğe erişmişti. Rachel'ın tavrı beni büyük ölçüde rahatlatmıştı. Suçluluk hissetmiyordum. Ve huzur içinde bu rahatlığın keyfini çıkarmak istiyordum.

Oysa ben bu konuda gerçekçi olmaya çalıştıkça olaylar kafamda öyle bir hal aldı ki sorunlarımı bu şekilde çözemeyeceğim kesinlik kazandı. Priscilla ve benim Patara'da olmamız düşüncesi zaten hayata geçirilebilir bir düşünce değildi. Evde Priscilla varken çalışamayacağımı biliyordum. Başta, Priscilla'nın sinirli varlığı benim çalışmamı olanaksız kılacaktı. Sonra, çok geçmeden beni de sinirlendirip kabalaştıracaktı. Üstelik, acaba ne kadar hastaydı? Tıbbi bakım, psikiyatrik tedavi, elektrik şoku alması gerekir miydi? Şimdi Roger, Marigold, kristaller, lapis kolye, mink etol konusunda ne yapmam gerekiyordu? Bütün bunlar açıklığa kavuşana kadar Priscilla'nın Londra'da kalması gerekiyordu. Benim de.

Tüm bu beklenmedik ayarlamalar beni huzursuz etmişti. Bunları düşündükçe çığlık atasım geliyordu. Uzaklaşıp gitme ve yazma arzum doruğa ulaşmıştı. Şanslı sanatçıların hissettiği o "emir almış" olma noktasındaydım. O sırada kendi kendimin efendisi değildim. Bu kadar örnek bir alçakgönüllülükle beklediğim ve karşılığında çok az şey aldığım bu anların ödülünü almak üzereydim. Nihayet büyük bir kitap taşıyordum içimde. Korkutucu bir aciliyeti vardı bunun. Karanlığa, saflığa ve sükûnete ihtiyacım vardı. Yüzeysel planlama saçmalıkları, *anlık* kurtarma operasyonları ve sinir bozucu görüşmelerle kaybedecek zamanım yoktu. Her şeyden önce Priscilla'yı Christian'dan koparmak gerekiyordu. Üstelik kendi ağzıyla onu rehin aldığını *söylemişti*. Onunla yüz yüze gelmeden bunu halledebilir miydim? Acaba suları bulanıklaştırmayı göze alıp Rachel'dan yardım istemeli miydim?

Francis'i eve almamın nedeni Rachel'ın beni öpmüş olmasıydı. O aşamada, akışkan ve her yanımı kaplayan bir güven duygusu yüzünden iyilik yapmak istiyor, çok güçlü olduğumu hissediyordum.

Bu yüzden Francis'i eve alarak onu şaşırttım. Ayrıca, içerken yanımda birisi olsun da istiyordum; o anda biriyle *sohbet* etmek istiyordum: elbette neler olup bittiğini anlatmak değildi amacım, onun dışındaki şeyler hakkında konuşmak istiyordum. Bir insanın sakladığı bir sırrı olunca, o sır *dışında* her şeyi konuşmak ona büyük bir keyif verir. Kendimi Francis'in karşısında ölçülemeyecek kadar üstün hissetmemin de önemi büyüktü elbette. Zeki bir yazar (galiba bir Fransız) şöyle demişti: Başarılı olmak yetmez; diğerlerinin başarısız olması gerekir. O akşam Francis'e yakınlaşmıştım, çünkü ben neysem o, o neyse oydu. Epey içki içmiştik, kendi çıkarlarım için onun soytarılık yapmasına izin vermiş, sazan gibi atlayacağını bildiğim bir konu üzerinde, yani kızkardeşinden para sızdırmanın yolları hakkında fikir üretmesine yardımcı olmuştum. Francis, "Elbette Arnold sen ve Christian'ı bir araya getirmeye çalışıyor," demişti. Buna deli gibi gülmüştüm. Ayrıca, "Neden burada kalıp Priscilla'ya bakmayayım?" diye sormuştu. Yine gülmüştüm. Gece yarısından hemen sonra kapı dışarı ettim onu.

Ertesi sabah başağrısıyla uyandım; uykusuzluk çekenlerin çok iyi bildiği o duyguyu, yani uykumu alamamış olduğumu hissediyordum. Doktoruma telefon edip, daha çok hap istemeyi düşündüm. Priscilla hakkındaki korkunç kaygılarım, uzaklaşıp kitabımı yazma arzumun heyecanıyla birleşmişti. Bunun yanı sıra Rachel'a karşı yumuşak bir minnettarlık hissi de vardı içimde. Ona üstü kapalı bir mektup yazma gibi kendime dönük bir arzu da taşıyordum. Oysa bu konuda Rachel benden erken davrandı. Kahvaltımı bitirdikten, daha sonra çayımı içtikten sonra (Ben kahvaltı saatlerinde bir şey yiyemem) çıktığım küçük kapı eşiğimde, paspasın üzerinde elle bırakıldığı anlaşılan uzun bir mektup buldum. Mektupta şunlar yazılıydı:

> Çok Sevgili Bradley, sana bu kadar çabuk mektup yolladığım için beni affet. (Arnold uyuyor. Ben salonda yalnızım. Saat sabahın biri. Dışarıda bir baykuş ötüyor.) Ne kadar çabuk gittin, söylemek istediklerimin yarısını bile söyleyemedim. Küçük bir çocuk gibisin. Yüzünün *kızarışının* ne kadar güzel olduğunu biliyor musun? Bir erkeğin yüzünün kızardığını görmeyeli yıllar oldu. Birini doğru düzgün öpmeyeli de yıllar olmuştu. Ve bu çok önemli bir öpücüktü, öyle değil mi? (iki önemli öpücük!) canım, seni uzun süre öyle öpmek isterdim. Bradley, senin sevgini istiyorum ve bu sevgiye ihtiyacım var. Bununla bir ilişki kastetmiyorum. *Sevgine* ihtiyacım var. Dün sana, o gün o odada Arnold için söylediklerimin doğru olmadığını anlatmıştım.

Bunun hepsi doğru değildi. Yarısı doğruydu. Tabii Arnold'u seviyorum ama ondan nefret de edebiliyorum ve birini sevsen de onu affetmeyebiliyorsun. Kısa bir süre düşününce, o tarifsiz yenik ânımda beni o halde gördüğün için *seni* de affetmemem gerektiğine karar verdim-karısı yukarıda ağlarken, kocası omuzlarını silkiyor ve erkek dostuna 'kadınları' anlatıyor. (Bu berbat bir durum.) Ama başka bir hale döndü. Seni öpmemi sağladı. Şimdi seninle müttefik olduğumu düşünüyorum. Kocama karşı bir "savaşta" değilim. Ona karşı savaşamam. Tek nedeni benim yalnız ve yaşlanmakta olan bir kadın, seninse eski bir dost olman ve benim kollarımı senin boynuna dolamak istemem. Arnold'u böylesine çok sevmen ve ona duyduğun hayranlık da çok önemli. Bradley, bana Arnold'un Christian'a âşık olup olmadığını sormuştun ve ben sana cevap vermemiştim. Bu gece onu gördükten sonra âşık olduğunu düşünmeye başladım. *Sürekli gülüyor* ve çok *mutlu* görünüyordu. (Galiba bugünü onunla geçirmiş). Hep senden söz etti ama Christian'ı düşünüyordu. Bunun bana ne kadar acı verdiğini anlatamam. İşte bu da, sana *ihtiyaç* duymamın bir başka nedeni. Bradley, sonsuza dek dayanışma içinde olmalıyız. Başka hiçbir şey yapılamaz, yalnızca *sen* bir şeyler yapabilirsin. Kocamla, onun ihanetleri ve huysuzluklarıyla birlikte yaşamak için elimden geleni yapmalıyım. Sen dahil, dışarıdan bakan birisi ona duyduğum aşkın bir parçası olan bu silinmez nefretle yaşamanın nasıl bir şey olduğunu bilemez ve anlayamaz. Onu asla, asla affedemem. O gün kafama çarşafı geçirip yatarken cehennemle bir anlaşma yaptım. Ama onu hâlâ seviyorum. İnsanın bu kadar şeye rağmen aklını kaçırmaması ne garip değil mi? *Bana yardım etmelisin.* Gerçeğin bir kısmını da olsa bilen ve anlayabilecek olan tek kişi sensin ve ben seni özel bir aşkla seviyorum; bu sevgiye karşılık vermek zorundasın. Seninle benim aramda bir bağ, sessiz bir yemin var. Bu 'dayanışmadan' Arnold'a söz etmeyeceğim, senin de etmeyeceğini biliyorum. Priscilla'yı Christian'ın evinden alıp buraya getirmek *zorundasın*, onu burada ziyaret edebilirsin, ben ona bakarım. *Lütfen* bu sabah beni arar mısın? Bu mektubu sana ulaştırıp eve geri döneceğim. Telefon ettiğinde Arnold evdeyse seninle her zamanki gibi konuşurum, sen de anlar ve daha sonra tekrar ararsın. Ah, Bradley, sevgine öyle ihtiyacım var ki, şimdi ve sonsuza dek sana güveniyorum.

Çok, çok sevgilerimle.

R.

Not: Eleştiriyi okudum ve onu da bu mektubun yanına ekledim. Bence

yayımlamamalısın. Bu Arnold'ı çok üzer. O ve sen birbirinizi sevmelisiniz. Bu çok önemli. Ah, lütfen aklımı kaçırmamama yardım et.

Karmaşık ve duygusal çalkantılarla dolu bu mektup beni şaşırtmış, etkilemiş, tedirgin ve memnun etmiş ve iyiden iyiye korkutmuştu. Neden kadınlar her şeyi böyle belirlemek isterlerdi? Neden aramızda geçen o tuhaf deneyimin hoş bir belirsizlik içinde kalmasına izin vermiyorlardı? Onu, Arnold'a karşı (karşı?) ittifak içinde olduğum biri olarak pek düşünemiyordum. Bu fikri açıkça ortaya koymuştu. Arnold ve Christian arasındaki ilişki beni delirtmişse Rachel'ın da delirmiş olması ihtimali vardı. Zaten bu "ihtiyaç" meselesi oldum olası beni korkuturdu. O anda Arnold'u görmeyi, dürüst bir konuşma yapmayı, hatta karşılıklı bağrışmayı çok istiyordum. Ama Arnold'la dürüst konuşmak giderek daha da imkânsız bir hal alıyordu. Müthiş bir kederle, oturduğum iskemlede kaldım ve bir daha düşünmeye karar verdim. O sırada telefon çaldı.

"Alo, Pearson? Ben Hartbourne. Küçük bir ofis partisi vermeyi düşünüyorum."

"Küçük bir ne?"

"Küçük bir ofis partisi. Bingley, Matheson, Hadley-Smith, Caldicott, Dyson ve eşlerini falan davet etmeyi düşünüyorum. Bir de Bayan Wellington, bayan Searle ve Bayan Bradshaw'u-"

"Ne güzel."

"Ama senin geleceğinden de emin olmak istiyorum. Ne de olsa şeref konuğumuz olacaksın!"

"Çok nazik bir düşünce."

"Şimdi bana sana uygun olan bir gün ver ki ben de davetiyeleri ayarlayayım. Tıpkı eski günlerdeki gibi olacak. Herkes seni sorup duruyor, ben de düşündüm ki-"

"Hangi gün olursa olsun, fark etmez."

"Pazartesi."

"Olur."

"İyi. O halde sekizde, bende. Ha, bu arada, Grey-Pelham'ı da davet edeyim mi? Karısını getirmez, böylece bir sorun çıkmaz."

"Olur. Olur."

"Bir de seninle öğle yemeği tarihini kararlaştırmak istiyorum."

"Seni ararım. Randevu defterim yanımda değil."

"Pekala, partiyi sakın unutma, tamam mı?"

"Şu anda not alıyorum. Çok teşekkür ederim."

Telefonu yerine bırakırken birisi kapıyı çalmaya başladı. Gidip açtım. Priscilla'ydı. Yanımdan geçip, doğru oturma odasına gitti ve birden ağlamaya başladı.

"Tanrım, Priscilla, yapma şunu."

"Benden tek istediğin ağlamamam oluyor hep."

"Pekala, senden yalnızca ağlamamanı istiyorum. *Ağlamayı kes.*"

O büyük "Hartbourne" koltuğuna yığıldı ve gerçekten de ağlamayı kesti. Saçı çirkin bir biçimde darmadağınıktı; koyu renkli diplerinden zig zag biçiminde ayrılmıştı. Hiç de zarif olmayan, şekilsiz bir tavırla arkasına yaslandı, bacakları ayrık, ağzı açıktı. Çorabın diz kısmında delik vardı, pembe benekli bir deri parçası delikten dışarı fırlamıştı.

"Ah, Priscilla, öyle üzgünüm ki."

"Evet. Üzgün ol. Bradley, galiba sen haklıydın. Roger'a geri dönmeliyim."

"Priscilla, bunu *yapamazsın-*"

"Neden yapamayım? Fikrini mi değiştirdin? Bana kaç kere ona dönmemi söyledin. Onun çok mutsuz ve evin berbat durumda olduğunu anlattın. Bence onun bana ihtiyacı var. Ve orası benim evim. Başka bir yerim yok. Belki artık bana karşı daha iyi olur. Bradley, galiba deliriyorum, aklımı kaçıracağım. Delirmek nasıl bir şeydir, insan delirdiğini anlayabilir mi?"

"Tabii ki delirmiyorsun."

"Sakıncası yoksa gidip yatmak istiyorum."

"Kusura bakma, o odadaki yedek yatağı hâlâ kuramadım."

"Bradley, büfen farklı görünüyor, bir şey mi eksik? Buffalolu kadın nerede?"

"Şuradaki buffalolu kadın mı?" Giden eşyamdan geriye kalan boşluğa baktım.

"A, evet. Onu verdim. Julian Baffin'e verdim."

"Ah, Bradley, bunu *nasıl yaptın*, o *benimdi, benimdi* o."

Priscilla hafifçe inledi ve gözyaşları tekrar dökülmeye başladı. Olmayan mendilini bulmak için nafile bir çabayla çantasını karıştırmaya başladı.

Teknik açıdan bakacak olursak, Priscilla'nın aslında çok haklı olduğunu hatırladım. Buffalolu kadını yıllar önce doğum gününde Priscilla'ya vermiştim ama bu güzel parçayı bir çekmecenin içine atılmış bulunca alıp değerlendirmiştim. "Aman Tanrım!" Rachel'ın sözünü ettiği kızarmayı yüzümde hissediyordum.

"Onu bile saklamadın benim için."

"Geri alırım."

"Onu sana vermemin tek nedeni, buraya gelince onu görebilecek olmamdı. Onu burada görmekten hoşlanıyordum. Onun yeri burasıydı."

"Çok üzgünüm-"

"Mücevherlerimi alamayacağım zaten, bu da gitti, bana ait son kalan şey de gitti."

"Lütfen Priscilla, gerçekten söylüyorum.-"

"Onu aldın, o serseri kıza verdin."

"Çok istedi. Ama geri *alacağım*, lütfen merak etme. Şimdi lütfen yat ve dinlen."

Priscilla ayaklarını sürüye sürüye yatak odasına gitti. Kendini doğru yatağa attı."

"Üstünü değiştirmeyecek misin?"

"Ne anlamı var? Hiçbir şeyin anlamı yok artık. Keşke ölseydim."

"Topla kendini, Priscilla. İyi ki döndün buraya, bu beni mutlu etti. Öteki tarafta neden kalmak istemedin?"

"Arnold bana asıldı."

"Ya!"

"Onu tersledim. O da sinirlendi. Christian'a anlatmış olmalı. Aşağıda durmadan kahkahalarla gülüyorlardı. Galiba bana gülüyorlardı."

"Sanmam. Yalnızca mutlular, ondan gülüyorlar."

"Ama benim çok sinirime dokundu, iğrenç geldi."

"Öğleden sonra Arnold orada mıydı?"

"A, evet, sen gittikten hemen sonra geri geldi, bütün gün oradaydı, aşağıda mükellef bir öğle yemeği sofrası kurdular, kokusu bana kadar geliyordu, ben yemek istemedim ama sürekli kahkaha attıklarını duyuyordum. Beni istemiyorlardı, beni bütün gün yalnız bıraktılar."

"Zavallı Priscilla."

"O adama tahammül edemiyorum. Artık o kadına da tahammül edemiyorum. Aslında orada kalmamı hiç istemiyordu ikisi de, benimle hiç ilgilenmediler, bu sadece oyunun bir parçasıydı, dalga geçildi benimle adeta."

"Bu noktada haklısın."

"Benimle yalnızca oynuyorlar, tepeden bakıyorlar ve gösteriş yapıyorlardı. Onlardan nefret ediyorum. Kendimi yarı ölü gibi hissediyorum. Sanki içim kanıyor. Sence deliriyor muyum?"

"Hayır."

"Bana bir doktorun geleceğini söyledi ama doktor falan gelmedi. Kendimi berbat hissediyorum, galiba kanser oldum. Herkes beni aşağılıyor, herkes başıma gelenleri biliyor. Bradley, Roger'ı arar mısın?"

"A, hayır, lütfen–"

"Roger'a geri dönmem gerek. Dr. Macey de gelip evde bakar bana. Yoksa kendimi öldüreceğim. Galiba kendimi öldüreceğim. Kimsenin de umrunda olmayacak."

"Priscilla, git doğru dürüst bir şeyler giy üstüne. Ya da kalk, saçlarını tara. Üstünü değiştirmeden yatakta yatışını görmeye dayanamıyorum."

"Ne fark eder sanki, ne fark eder."

Ön kapı yine çaldı. Koşup kapıyı açtım. Karşımda Francis Marloe duruyordu, küçük gözleriyle kendini sevdirmek istercesine bana bakıyordu. "Brad, geldiğim için beni bağışla–"

"İçeri gel," dedim. "Kızkardeşime bakabileceğini söylemiştin. Eh, Priscilla burada ve sen de işe alındın."

"Gerçekten mi? Aman ne iyi!"

"Girip onunla ilgilenebilirsin, Priscilla içeride. Ona bir yatıştırıcı verebilir misin?"

"Yanımda her zaman-"

"Tamam, başla o zaman." Telefon ahizesini kaldırdım ve Rachel'ın numarasını çevirdim. "Alo, Rachel."

"Ah-Bradley-"

Aynı anda sesinden yalnız olduğunu anladım. Ancak bir kadın, isminizi ağzına aldığında bu kadar çok anlam yükleyebilir.

"Rachel, o sevimli mektubun için teşekkür ederim."

"Bradley-seni bir an önce görebilir miyim?"

"Rachel, dinle. Priscilla buraya döndü. Francis Marloe da burada. Dinle. Hani Julian'a bronzdan yapılmış, buffalolu kadını gösteren bir heykelcik vermiştim."

"Ne vermiştin?"

"Küçük bronz bir biblo."

"Ya, öyle mi?"

"Evet. Çok istemişti, buradayken, hatırlarsın."

"A, evet."

"Şey, o aslında Priscilla'nındı. Ben unutmuşum. Priscilla onu geri

istiyor. Onu Julian'dan alıp buraya getirebilir misin? Ya da yolla istersen. Benim için Julian'dan da özür dile-"

"Julian dışarıda ama bibloyu bulurum. Hemen getiririm sana."

"Burası çok kalabalık. Şey- olamayacağız-"

"Evet, evet. Görüşürüz."

Priscilla bir şeyler anlatıyordu, "Benim manolya ağacımı kesti. Çiçeklere gölge yapıyormuş, öyle dedi. O bahçeyi yalnız *kendi* bahçesi gibi görüyordu. Ev, sadece *onun* eviydi. Hatta mutfak bile sadece *ona* aitti. Ben oraya bütün *hayatımı* verdim. Başka hiçbir şeyim *yok*."

"İnsanoğlunun kaderi hüzün ve dehşet dolu," diye mırıldandı Francis. "Bizler biribirimizin düşmanıyız. Evet, düşmanız." Halinden memnun görünüyordu, kırmızı dudaklarını büzmüş, manidar bakışlar fırlatıyordu bana.

"Priscilla, gel saçlarını tarayayım."

"Hayır, bana dokunulmasına dayanamıyorum, kendimi cüzzamlı gibi hissediyorum, vücudumun çürüdüğünü hissediyorum, eminim kokmaya başlamışımdır-"

"Priscilla, Tanrı aşkına eteğini çıkar, herhalde iyice buruşmuştur."

" Ne fark eder, neyin anlamı kaldı artık. Ah, öyle mutsuzum ki!"

"En azından *ayakkabılarını* çıkar."

"Hüzün ve dehşet, hüzün ve dehşet. Düşmanlar, düşmanlar. Evet."

" Priscilla, artık dinlenmeye çalış, ceset gibi gerginsin."

"Keşke ceset olsam."

" En azından rahatlamak için biraz gayret göster!"

"Ona bütün hayatımı verdim. Başka hayatım yok benim. Bir kadının her şeyidir bu."

"Meyvesiz ve faydasız."

"Ah, öyle *korkuyorum* ki-"

"Priscilla, korkacak hiçbir şey yok. Ah, Tanrım, beni çaresiz bırakıyorsun!"

"Korkuyorum."

"Lütfen artık şu ayakkabılarını çıkar."

Ön kapı çaldı. Rachel'a kapıyı açtım. Hemen arkasında duran Julian'ı gördüğümde yüzüme mahcup bir ifade oturdu.

Rachel'ın üzerinde, açık yeşil renkte, askerlerin giydiklerine benzer bir pardösü vardı. Elleri ceplerindeydi. Bana dönük ve pırıltılı bir

ifadeyle bakan yüzü gizli mesajlar gönderiyordu. Bir anlık göz teması bana, son görüşmemizden bu yana ne kadar ilerleme kaydettiğimizi göstermişti. İnsanlar, genellikle başkalarının gözlerinin içine böyle bakmazlar. Bu hoş bir şok olmuştu. Julian kahverengi fitilli kadife bir ceket ve pantolon giymişti. Boynunda yaldızlı bir Hint şalı vardı. Serseri bir görüntüsü vardı ama yüzündeki ifade bilinçli olarak alçakgönüllü bir tavır takınan bir gencin ifadesiydi; adeta şöyle diyordu: Aranızda en genç olan benim, çok tecrübesiz ve önemsiz biriyim ama yardımcı olmak için elimden geleni yapacağım, bana gösterdiğiniz ilgi çok az da olsa size minnettarım. Bu tavırlar aslında bir tür kibir içeriyordu. Gençler çok kendilerine dönük ve çok acımasızdır. Elinde buffalolu kadın heykelciği ve kocaman bir lale buketi vardı.

Rachel anlamlı bir ses tonuyla, "Julian eve geldi ve heykelciği kendisi getirmek istedi," dedi.

Julian, "Tabii, onu *seve seve* Priscilla'ya geri veririm, bu onun ve onda kalmalı. Umarım daha mutlu olur ve kendini daha iyi hisseder," dedi.

Onları içeri alıp, Priscilla'nın hâlâ Francis'le konuşmakta olduğu odaya götürdüm. "Aramızda eşitlik gibi bir şey olabileceği hiç aklına gelmezdi onun. Galiba bütün erkekler böyle, hepsi de kadınları aşağılıyor-"

"Erkekler kor!.unç, korkunç-"

"Priscilla, konuklarımız var!"

Priscilla'nın arkasındaki yastıklarla yatakta oturur vaziyetteydi. Ayakkabısı çarşafın altından çıkıntı yapmıştı. Gözleri ağlamaktan şişmiş, kıpkırmızı olmuştu, ağzı posta kutusu gibi dikdörtgen şeklinde açık duruyordu.

Julian doğrudan doğruya onun yanına giderek, yatağa oturdu. Çiçekleri saygılı bir tavırla yatak örtüsünün üzerine bıraktı, sonra karşısında bir çocuk varmış gibi buffalo heykelciğini örtünün üzerinden yürüterek Priscilla'nın göğüslerinin arasına bastırdı. Priscilla, o anda onun ne olduğunu anladı ve korkmuş gibi bir ifadeyle tiksinti dolu, küçük bir çığlık attı. O zaman Julian da bibloyu alarak Priscilla'nın başına yaklaştırdı ve öpüyormuş gibi yanağına bastırdı. Çeneleri birbirine vurdu.

Ben sakin bir ses tonuyla, "İşte oldu, Priscilla. Bak, buffalolu kadının geldi. Sonunda yine sana döndü."

Julian yatağın ayak ucuna doğru geriledi. Priscilla'ya hüzünlü ama bir yandan da bilerek takındığı acıma dolu bir ifadeyle bakıyordu. Dudaklarını araladı ve dua eder gibi ellerini birleştirdi. Kendisi genç, güzel, masum, bozulmamış ve geleceği olan biriymiş de yaşlı, çirkin, günahkâr, mahvolmuş ve bir hiç olduğu için Priscilla'dan özür diliyordu sanki. İkisinin arasındaki zıtlık sancı nöbeti gibi odayı sarmıştı.

Ben o acıyı, kızkardeşimin yaşadığı hüznü hissetmiştim. "*Bu* güzel çiçekler de sana, Priscilla. Ne şanslı kızsın, *bak*," dedim.

Priscilla mırıldandı, "Ben çocuk değilim. Hepinizin böyle karşıma geçip benim için üzülmesine gerek yok. Bana öyle gözünüzü dikip bakmayın-sanki şeymişim gibi davranmanıza da gerek yok-"

El yordamıyla buffalolu kadını aradı, bir an onu okşayacakmış gibi göründü ama eline aldığı gibi odanın karşısına fırlatmasıyla biblo karşıdaki lambriye çarptı. Tekrar gözyaşlarına boğulmuş, yüzünü yastığa gömmüştü. Çiçekler yere düştü. Francis bronz heykelciği yerden aldı ve avuçlarının arasına saklayarak gülümsedi. Rachel ve Julian'ı odadan çıkardım.

Oturma odasına geldiğimizde Julian, "Çok üzgünüm," dedi.

"Senin hatan değildi," dedim.

"Böyle bir duruma düşmek çok korkunç bir şey herhalde."

"Nasıl bir şey olduğunu hayal bile edemezsin," dedim. "Bu yüzden anlamaya zahmet etme."

"Onun için o kadar üzülüyorum ki."

Rachel, " Hadi bakalım, sen işine git artık," dedi.

Julian, "Çok ama çok isterdim-Ah, neyse-" Kapıya doğru ilerledi. Sonra bana döndü, "Bradley, seninle kısa bir şey görüşebilir miyiz? Benimle köşeye kadar yürür müsün? Yalnızca bir iki dakika sürer."

Rachel'e gizlice el sallayarak çocukla birlikte evden dışarı çıktım. Dışarıda soğuk bir güneş pırıl pırıl parlıyordu. Birdenbire açık havaya çıkıp, masmavi bir göğün altında etrafta koşturup duran tanımadığım kayıtsız insanlar arasında olmak çok rahatlatıcı bir duyguydu.

Cadde boyunca birkaç adım yürüdük ve kırmızı renkli bir telefon kulübesinin önünde durduk. Julian o anda çocuksu ve fütursuz bir havaya bürünmüştü. Belli ki o da çok rahatlamıştı. Julian'ın arkasından Postane Kulesi görünüyordu; ben de kendimi Postane Kulesi kadar uzun hissediyordum, parıldayan gümüş detaylarını yakından açık seçik görebiliyordum sanki. Uzun boyumla dimdik duruyordum: bir an ol-

sun Priscilla'nın kızarmış gözlerinden, ağarmış saçlarından uzaklaşmak ve genç, güzel, masum, bozulmamış ve geleceği olan biriyle birlikte olmak çok iyi gelmişti.

Julian, sorumluluk duygusu taşıyan bir havayla, "Bradley, yaptığım yanlışlar için çok üzgünüm," dedi.

"Kimse doğru bir şey yapamazdı zaten. Gerçek keder, kendisine uzanan her yolu tıkar."

"Ne güzel ifade ettin! Ama aziz mertebesine erişmiş birisi onu rahatlatabilirdi."

"Öyle biri yok, Julian. Her neyse, sen de aziz olmak için fazla gençsin."

"Evet, aptallık derecesinde genç olduğumu biliyorum. Aman Tanrım, yaşlılık çok korkunç, zavallı Priscilla. Bak, Bradley, sana söylemek istediğim şey şu: mektubun için çok teşekkür ederim. Şimdiye kadar bana yazılan en güzel mektup bu."

"Ne mektubu?"

"Sanat hakkındaki o mektup, sanat ve gerçek hakkındaki."

"Ha şu. Evet."

"Seni öğretmenim gibi görüyorum."

"Çok naziksin, ama-"

"Bana okuyacağım kitapların bir listesini vermeni istiyorum, daha uzun bir liste."

"Buffalo heykelciğini getirdiğin için teşekkürler. Onun yerine sana başka bir şey veririm."

"Ah, verir misin gerçekten? Ne olursa olsun, küçük bir şey olsa da olur. Sana ait bir şeyi almayı çok istiyorum, bana ilham getireceğine inanıyorum, uzun zamandır sende duran bir şey olsun, sık sık eline aldığın bir şey."

Bundan bayağı etkilenmiştim. "Bir bakarım. Artık gitsem iyi-"

"Bradley, gitme! Zaten hiç konuşamıyoruz. Şimdi zamanı olmadığını biliyorum ama seninle *Hamlet* hakkında konuşmak istiyorum.

"*Hamlet!* A, tabii ama-"

"Ondan sınav olacağım. Ha, Bradley, bir şey daha söyleyeyim, babamın kitabıyla ilgili yazdığın eleştiriye tamamen katılıyorum."

"O eleştiriyi nasıl gördün sen?"

"Annemi onu saklarken gördüm, çok gizli bir şey yapıyor gibiydi de-"

"Çok ayıp bu yaptığın."

"Biliyorum. Ben hiçbir zaman azizlik mertebesine ulaşamayacağım, hatta kızkardeşin kadar uzun yaşasam bile. Bence bir kez olsun birileri babama gerçekleri söylemeli, herkes onu pohpohlamak gibi tuhaf bir alışkanlık edinmiş, babam kabul görmüş bir yazar, edebiyat adamı falan filan ama kimse onun yazdıklarına eleştirel bir gözle bakmıyor, sanki tanımıyormuş gibi yapıyorlar, bu komplo gibi bir şey-"

"Biliyorum. Ama yine de o eleştiriyi yayımlamayacağım."

"Neden ama? Onun da kendisi hakkındaki gerçekleri öğrenmesi gerek. Herkesin buna hakkı var."

"Gençler böyle düşünüyor."

"Bir şey daha var. Christian hakkında. Babamın, seninle Christian'ın arasını düzeltmek için uğraştığını söylüyor-"

"Ne?"

"Ne yaptığını sandığını ben bilemem ama bence kesinlikle ona gidip sormalısın. Ben senin yerinde olsam onlara söylediğin gibi çekip giderdim. Belki ben de seni görmeye, İtalya'ya gelirim, bunu çok isterdim. Francis Marloe, Priscilla'ya bakabilir, o adamı sevdim. Ha, sence Priscilla kocasına döner mi? Ben onun yerinde olsam, bunu yapmaktansa ölmeyi tercih ederim."

Bir anda her konuda bu kadar açık olan bir insana nasıl tepki vereceğimi bilememiştim. Gençler her şeyi olduğu gibi söylüyorlardı. "Son sorunun cevabını bilemiyorum. Daha sonra anlattığın gözlemlerin için de teşekkür ederim."

"Senin konuşma tarzına bayılıyorum, çok net konuşuyorsun, babam hiç öyle değildir. O, Chelsea'daki insanlar gibi giyinip etrafta dolaşıp duran İsa, Meryem, Buda, Şiva, Balıkçı Kral'la birlikte pembe bir dünyada yaşıyor."

Arnold'un kitabını o kadar güzel anlatmıştı ki güldüm. "Tavsiyen için teşekkürler, Julian."

"Seni benim *filozofum* olarak görüyorum."

"Beni kendinle eşit kabul ederek konuştuğun için teşekkürler."

Başını kaldırıp bana baktı, şaka yapıp yapmadığımdan emin olamıyordu. "Bradley, biz dost olacağız artık, değil mi, gerçek dost?" diye sordu.

"O balonun anlamı neydi?" dedim.

"Ha, o yalnızca teşhircilik gibi bir şeydi işte."

"Onun peşinden gittim."

"Ne hoş!"

"Benden kaçtı."

"Kaybolduğuna sevindim. Ona çok bağlanmıştım."

"O da mı tanrılara verilen bir kurbandı?"

"Evet. Nasıl bildin?"

"Ve Bay Belling vermişti onu sana."

"Evet, nasıl-"

"Ben senin filozofunum."

"O balonu gerçekten çok severdim. Zaman zaman o balonu salmayı aklımdan geçirmiştim, asabi bir dürtü gibiydi. Ama ipini kesip kesmeyeceğimi bilmiyordum...."

"Bahçede anneni görene kadar."

"Bahçede seni görene kadar."

"Evet, Julian, artık gitmene izin vermeliyim, ipi kes artık, annen bekliyor-"

"*Hamlet* hakkında ne zaman konuşabiliriz?"

"Seni ararım-"

"Unutma, sen benim guru'msun."

Sirk meydanına geri döndüm. Oturma odasına girdiğimde Rachel bana doğru yaklaştı ve ani ama planlı bir hareketle beni kucakladı. Birlikte iki yana sallanırken neredeyse yere bıraktığı pardösüsünün üzerine düşecektik ama onun yerine Hartbourne'ın koltuğuna yığıldık. Beni iteleyerek koltuğun derinlerine yerleştirmek istedi ama ben onu kocaman bir bebek gibi tutarak ayağa kaldırdım, "Rachel, gel biz bu karışıklığa bulaşmayalım."

"O dakikalar boyunca beni kandırdın demek. Her neyse, bulaştık bile. Christian aradı."

"Priscilla için mi?"

"Evet. Ona Priscilla'nın burada kaldığını söyledim. O da dedi ki-"

"Bilmek istemiyorum."

"Bradley, sana bir şey söylemek istiyorum ve söylediğim şeyi de düşünmeni istiyorum. Sana o mektubu yazdıktan sonra keşfettim bunu. Aslında Christian ve Arnold meselesini fazla umursamıyorum. Birden bütün bu olanların beni özgürleştirdiğini fark ettim. Bunu anlıyor musun, Bradley? Bu ne demek biliyor musun?"

"Rachel, ben karışıklık istemiyorum. Benim çalışmam ve yalnız

kalmam gerek. Bütün yaşamım boyunca beklediğim kitabı yazmak üzereyim-"

"Şu anda tipik Bradley gibi davranıyorsun, beni ağlatacaksın. Artık genç değiliz, aptal da değiliz. Arnold'un yaptığının dışında bir karışıklık olması söz konusu değil. Ama şimdi sana ve bana ait olan yeni bir dünya oluştu. Birlikte olabileceğimiz bir yer olacak her zaman. Benim sevgiye, sevecek daha fazla insana ve senin beni sevmene ihtiyacım var. Elbette senin de beni sevmeni istiyorum ama bu bile o kadar önemli değil, bizim ne *yaptığımız* hiç mi hiç önemli değil. Yalnızca elini tutmak bile harika bir duygu, yeniden kanımın kaynadığını hissediyorum. Sonunda bir şeyler oluyor, bende bir gelişme var, değişiyorum, dünden beri olanları bir düşün. Yıllardır ölü gibiydim, mutsuz ve tamamen içine kapanmış biriydim. Sonsuza dek *ona* sadık kalacağıma inanmıştım ve tabii ki ona sadık kalacak ve onu seveceğim, mesele bu değil. Ama onu sevmek, artık bir kutunun içinde olmaya benzemeye başladı ama şimdi kutunun dışındayım. Biliyor musun, aslında tamamen tesadüfen kusursuz mutluluğun anahtarını yakalamış bulunduk. Galiba, insan kırk yaşını aşmadan gerçekten mutlu olamıyor. Bunun nasıl bir tiyatro olduğunu göreceksin. Derinlerde olanların dışında hiçbir şey değişmeyecek. Ben sonsuza dek Arnold'un karısıyım. Sen istersen gider, kitabını yazar, yalnız kalır ve ne istersen onu yapabilirsin. Ama ikimiz de bir kaynağa sahibiz artık, birbirimize sahibiz, bu ebedi bir anlaşma olacak, dinsel bir yemin gibi, bu bizi kurtaracak, yeter ki seni sevmeme izin ver."

"Ama Rachel-bu gizli kalacak-?"

"Hayır. Çok kısa bir süreden beri her şey değişti. Artık açık olabiliriz, saklayacak bir şeyimiz yok. Kendimi özgür hissediyorum, Julian'ın balonu gibi salıverildim, dünyanın üzerinde geziniyor ve sonunda ona yukarıdan bakabiliyorum, bu mistik bir deneyim gibi. Sır saklamak zorunda değiliz. Arnold bir şekilde yeni bir dönem başlattı. Sonunda dostlarım olacak, gerçek dostlarım, dünyayı dolaşacağım, sana sahip olacağım. Arnold bunu kabul edecektir, etmek zorunda, hatta alçakgönüllülüğü bile öğrenebilir, Bradley, o bizim kölemiz. Sonunda irademe tekrar sahip oldum. Bizler tanrı olduk. Görmüyor musun?"

"Pek göremiyorum," dedim.

"Beni biraz olsun seviyorsun, değil mi?"

"Elbette seviyorum, her zaman da sevdim, ama tam olarak tanımlayamıyorum-"

"Tanımlama zaten! Bütün mesele bu!"

"Rachel, kendimi suçlu hissetmek istemiyorum. Bu çalışmamı engelleyebilir."

"Ah, Bradley, Bradley-" Çaresizlik içinde gülmeye başladı. Tekrar dizlerini yukarı çekti ve gövdesinin ağırlığını benim üzerime bıraktı. Bu yüzden gerisin geri koltuğun üzerine düştük, daha çok, Rachel benim üzerimde kalıyordu. Ağırlığını üzerimde hissediyordum, yüzü benimkine iyice yaklaşmıştı, şehvetli ve isyankâr duygularla dolu, tanımadığım, savunmasız ve dokunaklı bir haldeydi. Gevşedim. Onun bedeni de gevşedi ve yoğun bir akışkan gibi, balın sızması gibi bütün girintilerimi doldurdu. Islak ağzı, yanaklarımda dolaştı ve ağzıma yerleşti. O kutsal salyangozun dev kapıları kapatmasına benzemişti. Her şey kararmadan önce bir an Postane Kulesi gözüme ilişti, masmavi gökyüzüyle halelenmiş, biraz eğik bir pozisyonda, pencereden içeri bakıyordu (bu imkânsızdı, çünkü yandaki bloklar kuleyi görmemi engelliyordu.)

Francis Marloe odaya girdi, "A, afedersiniz" dedi ve tekrar çıktı. Ben yavaşça Rachel'dan sıyrıldım. Bunun nedeni Francis Marloe değildi (onu bir köpek kadar bile umursamıyordum) ama cinsel olarak tahrik olmuş ve aynı nedenle korkmaya başlamıştım. Suçluluk ve korku kanıma karışmış ve diken diken batmaya başlamıştı; o anda, duyulan arzu ile arasındaki fark anlaşılmıyordu ama uzaktan da olsa kendini belli ediyordu. Ama aynı zamanda, Rachel'ın bana duyduğu güvenden de çok etkilenmiştim. Belki de Rachel'ın sözünü ettiği yeni dünya gerçekten var olan bir yerdi. Bu dünyaya, kimseye sadakatsızlık etmeden girebilir miydim? O anda beni rahatsız eden şey Arnold'a karşı sadakatsızlık etmek değildi. Bu konuyu düşünmeliydim. "Düşünmem gerekecek," dedim.

"Tabii, bunu yapacaksın. Sen düşünen bir adamsın."

"Rachel-"

"Biliyorum. Gitmemi isteyeceksin."

"Evet."

"Gidiyorum. Bak ne kadar uysalım. Söylediklerimden korkma. *Sen* hiçbir şey yapmak zorunda değilsin."

"Kıpırdamayan kıpırtı."

"Ben koşa koşa gidiyorum. Seni yarın görebilir miyim?"

"Rachel, Şu anda herhangi bir bağım olsun istemiyorum. Belki beni çok kaba ve ruhsuz sanacaksın, aslında çok etkilendim ve sana min-

nettarım ama bu kitabı yazmam gerek, bunu yapmalıyım ve bir şeye *değdiğimi-*"

"Ben sana hem saygı hem de hayranlık duyuyorum, Bradley. Bu da bir parçası zaten. Yazma konusunda Arnold'dan çok, çok daha ciddisin. Seni ararım. Ne yarın ne de başka bir şey için kaygılanma. Seni böyle incecik, uzun ve ciddi halinle burada bırakmak istiyorum. Şeye benziyorsun, Vergi Müfettişi'ne. Yalnızca şunu hatırla, özgürlük, yeni bir dünya. Belki de kitabının ihtiyacı olan, senin beklediğin şey de budur. Ah, öylesine çocuk gibisin, öylesine muhafazakârsın ki. Artık büyümenin ve özgürlüğüne kavuşmanın zamanı geldi. Hoşça kal Bradley. Kendi Tanrın seni korusun."

Koşarak evden çıktı. Bana söylediği gibi, olduğum yerde kalmıştım. Son söyledikleri beni derinden etkilemişti. Bunun üzerinde biraz düşündüm. Belki de beklenen melek Rachel'dı. Bütün bunlar ne kadar *garipti*, ben nasıl da ağzına kadar cinsel istekle doluydum ve bu ne kadar *alışılmadıktı*.

Birden kendimi Francis Marloe'nun suratına bakarken buldum. Bir süredir odada olduğunu o anda fark etmiştim. Tuhaf yüz hareketleri yapıyordu. Gözlerini kapıyor, bunu yaparken de burnunu buruşturup, burun deliklerini açıyordu. Bu haliyle, tıpkı hayvanat bahçesinde kendisinin farkında olmayan hayvanlara benziyordu. Belki de miyoptu ve yüzüme odaklanmaya çalışıyordu.

"İyi misin Brad?"

"Evet, elbette."

"Tuhaf görünüyorsun."

"Ne istiyorsun?"

"Dışarı çıkıp öğle yemeği için bir şeyler yememin bir sakıncası var mı?"

"Öğle yemeği mi? Akşam oldu sanıyordum."

"Saat on ikiyi geçiyor. Mutfakta yalnızca kuru fasulye var. Sence sakıncası var mı-"

"Evet, tabii, git."

"Priscilla için de hafif bir şeyler getireyim."

"O nasıl?"

"Uyuyor. Brad?"

"Evet?"

"Bana bir pound verir misin?"

"Al."

"Teşekkürler. Bir de, Brad-"

"Ne?"

"Korkarım o bronz heykelcik kırılmış. Eskisi gibi dik duramayacak."

Ilık bronz heykelciği elime verdi. Ben de alıp masaya koydum. Buffalonun bir bacağı zedelenmişti. Yana devrildi. Ona baktım. Buffalolu kadın gülümsüyordu. Rachel'a benzettim. Başımı kaldırdığımda Francis gitmişti.

Yavaşça yatak odasına girdim. Priscilla uyuyordu. Başının altında hâlâ birkaç yastık vardı. Ağzı açıktı, bluzunun yakası boğazını sıkıyordu. Uykusunda rahatladığı için yüzündeki hırçın ifade kaybolmuştu. Bu nedenle biraz daha genç duruyordu. Nefes alıp verdiğinde sanki "sakın.....sakın...." der gibi sesler çıkıyordu. Ayakkabıları hâlâ ayağındaydı.

Çok yavaş hareket ederek bluzunun en üstteki düğmesini açtım. Ensesi açıldığında, yakasının bütün kiri ortaya çıktı. Uzun topuklarının ucundan tutarak ayakkabılarını çıkardım ve terden kararmış tombul ayaklarının üzerine yatak örtüsünü örttüm. Nefes alıp verirken çıkan mırıltı kesildi, ama uyanmadı. Odadan çıktım.

Misafir yatak odasına geçtim ve yatağa uzandım. Rachel'la son iki karşılaşmamızı düşündüm. İlkinde kendimi ne kadar serinkanlı ve hoş hissetmiş, ikincisindeyse ne kadar rahatsız olmuş ve heyecanlanmıştım. Rachel'a "âşık" olacak mıydım? Acaba bu düşünceyle oynamam ya da kendime böyle laflar etmem yerinde miydi? Acaba felaket boyutlarına, gerçek bir felakete varacak bir çizginin ucunda mıydım? Yoksa uzun zamandır beklediğim "zincirlerimi kıracak"; başka bir dünyaya, Tanrı'nın huzuruna geçişimi sağlayacak dönüm noktasının ipuçları burada mı saklıydı? Yoksa, bunun hiçbir anlamı yok muydu? Mutsuz bir evlilik geçiren orta yaşlı bir kadının geçici duygularından ve uzun zamandır hiçbir maceraya atılmamış yaşlıca bir muhafazakârın geçiş dönemi sancılarından mı ibaretti bütün bunlar? Evet, bu doğru, dedim kendi kendime, uzun zaman*dır* hiçbir maceraya atılmamıştım. Arnold hakkında ciddi bir biçimde düşünmeye çalıştım. Ama çok geçmeden, ne yöne gittiği belirsiz, alev alev bir arzu denizinden başka bir şeyin bilincine varamadım.

Çağımızda "cinsel dürtülere" kapsamlı ama pek analiz edilmemiş neden-sonuç ilişkileri yüklemek âdet oldu. Bazen özel tarihsel kay-

nakları olduğu düşünülen bu karanlık güçlerin bizi kabahatli, nevrotik, deli, fanatik, şehit, kahraman, aziz ve ender olarak ideal baba, başarılı anne, uysal insan-hayvan vesaire haline çevirecek nitelikler taşıdığına inanılır. Kiniklere ve Francis Marloe gibi sözde bilimcilere göre konu ne olursa olsun, "cinselliğin" açıklamayacağı hiçbir şey yoktur. Ben aslında Freudcu falan değilim ve bu aşamada yaptığım "açıklamanın" ya da öne sürdüğüm "mazeretin" ya da bu biçimsiz teze ne denirse onun, hiçbir kuşku ya da yanlış anlamaya mahal veremeyecek kadar iyi anlaşılması benim için çok önemli. Yarım yamalak anlaşılan saçmalıklardan nefret ediyorum. Benim "öte" kavramından anladığım şey (aman bu kavram "bilimsel" bir şeylerle karıştırılıp iyice anlaşılmaz hale gelmesin) bambaşka bir şey.

Bunun altını bir kez daha çizmek istiyorum, çünkü duygusuz bir insan benim tavırlarımı o kategoriye sokma yanlışlığını yapabilir. Rachel'ın o tatlı ve beklenmedik ilgisinin uzun zamandır bildiğim, inandığım ve boşu boşuna koruduğum o yeteneği ortaya çıkaramayabileceğini düşünmüyor muydum? Okurlarım benimle ilgili nasıl bir tablo çıkardılar? Korkarım iyi tanımlayamadım, zira kendi kimliğimle ilgili güçlü duygularım yok, kendimin bile anlamadığı bir şeyi nasıl iyi anlatabilirim? Ancak benim bu konudaki hassasiyetim yargılarda sahtekârlık yapmama değil, onları iyice keskinleştirmeme yol açıyor. Gençliğini kaybetmiş, erkek olarak kendine güveni eksik ve hedefine ulaşamamış bir adam: elbette, doğal olarak, başına katmerli bir bela gelirse kendine gelebileceğine, yeteneklerinin (her nedense şimdiye kadar buna inanmamız için bize sağlam nedenler sunmamışsa da) açığa çıkabileceğine inanıyor. Kafası hep o yazacağı kitaptaymış gibi davranıyor ama aslında kafası kadının tekinin göğüslerinde. Ahlaki değerler konusunda çok hassasmış gibi görünüyor ama aslında onu kaygılandıran doğrular başka.

Bu satırlarda yer alacak herhangi bir açıklama hem fazla basit ve "kaba" olacak, hem de doğru olmaktan uzak kalacaktır. Şimdiye kadar Rachel ile sevişme olasılığı üzerinde düşündüm (şimdi bunu gerçekleştirdim ama bilinçli ve kontrollü bir belirsizlik içinde) ama bunu yapmadım; saçma sapan bir cinsel boşalmanın aradığım o büyük özgürlüğe kavuşacağıma inanacak kadar da sığ bir adam değildim. Hayvansal içgüdüleri tanrısallıkla karıştırmamalıydım. Fakat yine de, insan zekâsı öylesine karmaşık, yetenekleri o kadar düğüm düğüm ki bir değişiklikle karşılaştığında onu bambaşka bir şeyin göstergesi ya

da alameti gibi de düşünebiliyor. Bu anlarda derinlerden bir yerden kendini bırakmış akıntıları algılayabiliyor, kaderin yakasına yapıştığını hissediyor; şaşırtıcı tesadüfler bir araya geliyor ve insan bunların bir şeylere işaret olduğuna inanıyor: bunlar aslında anlamsız şeyler değil, uç vermiş bir paranoyanın semptomları da değil. Bunlar pekala gerçeğe dair gölgeler ya da henüz algılanamayan bir başkalaşım olabilir. Gelmekte olan olayların önce gölgeleri düşer. Yazarlar kitaplarının bir tür kehanet taşıdığına inanırlar. İnsan durup dururken ilerde gerçekten olacak şeyleri düşünmeye başlar. Her ne kadar bu kaderler kehanetler kadar rahatsız edici olsa da, olaylar önceden düşünülenden çok daha farklı gelişebilir. Bu durumda da böyle olmuştu.

Sezdiğim tehlike ile yapacağım iş konusunda duyduğum kaygı arasında bağlantı kurmam saçma değildi. Yaşamımda beni bekleyen büyük bir değişiklik varsa, bunun sanatçı olarak gelişimime de yansıyacağı açıktı; çünkü sanatçı olarak gelişmem demek insan olarak gelişmem demekti. Rachel gerçekten de Tanrı'nın habercisi olabilirdi. Beni bir mücadeleye davet etmişti, bunu ya cesaretle karşılayacaktım ya da tersini yapacaktım. Sık sık düşündüğüm şey olmuştu belki de: *Kötü bir sanatçı olmamın nedeni korkak olmamdı.* Acaba sanattaki yürekliliğimi temsil eden, hatta harekete geçirecek olan şey şimdi göstereceğim yüreklilik miydi?

Ancak, içinde bulunduğum çıkmazı anlatabilmenin yollarından yalnızca biri bu. Benim içimde, düşüncelerle dolu o büyük düşünürün yanı sıra ahlaki açıdan bir dolu vicdan azabı ve geleneksel korkular taşıyan hassas biri daha var. Arnold'la hesaplaşılması gerekiyordu. Sıra buna geldiğinde Arnold'ın haklı öfkesini kışkırtacak ve o öfkeyle yüz yüze gelecek cesaretim olacak mıydı? Christian da hesaplaşılması gereken kişilerden biriydi. Christian'la ilgili meseleyi daha kafamda bile *oturtabilmiş* değildim. Christian sinsi sinsi giriyordu aklıma. *Onu tekrar görmek istiyordum.* Hatta onun Arnold'la kurduğu yeni ve parlak ilişkiyi de kıskançlığa çok benzeyen bir duyguyla izliyordum. Onun o canlı, meraklı ve hafif kırışmış yüzü rüyalarıma giriyordu. Acaba Rachel beni böyle bir tehditten koruyabilecek kadar *güçlü* müydü?

Rachel'ın kocası hakkında çığlık çığlığa söylediği şey beni derinden sarsmıştı: o bizim kölemiz. Söylenebilecek en sıra dışı şeydi bu ve anlamını kavradığım anda hissettiklerimi anlatamam. Ama yine de ne demekti? Öteki korkunç olaylar olmadan bunun doğru olma o-

lasılığı var mıydı? Burada olan biten her şeyin saçmalık olduğuna *karar vermemem* için bir neden var mıydı? Bu kadar kafa yormanın kendisi de bir günah değil miydi? "Kader duygusu" aptalca bir köleliğe sürükleyebilir insanı. Abartılı bir benlik duygusu, insanda olmaması gereken bir şey. Azizler bundan tamamen bağımsızdır. Oysa ben bir aziz olmadığım için bu çizgide fazla uzağa gidemiyordum. Yapabildiğim en iyi şey, kendimi temize çıkarabilmek, Arnold hakkında daha özenli düşünebilmekti: fakat bu bile aşırı bir keyif veriyordu bana. Hemen Arnold'ı görüp (ama nasıl?) konuşmaya karar verdim. Anahtar figür o değil miydi? Onun hakkında gerçekte neler hissediyordum? Bu, ilginç bir soruydu. Rachel'ı tekrar görmeden önce Arnold'la oturup uzun uzadıya konuşmaya karar verdim ve bu karar içimi rahatlattı.

Düşüncelere daldım. Soğukkanlılığımı yeniden kazanmaya çalışıyordum. Fakat aynı gün saat beşte yine çılgına dönmüştüm; bu karanlık, belirsizlik dolu bir *çılgınlık*tı. Neydi bu, aşk mı, seks mi, sanat mı? İnsanı çözümlenemez ikilemlere sürükleyen o birşeyler yapma, harekete geçme dürtüsünü duyuyordum içimde. O anda duyulan arzuların karanlığından korkma biçimini alan ama aslında gelecek korkusu anlamındaki kaygıları hafifletebilmek için ya hareket etmek, ya çekip gitmek, ya geri dönmek ya da bir mektup yollamak yetebilirdi: bu arzuların karanlığından duyulan korku bir tür 'dehşet'ti: filozofların sözünü ettiği türden bir korkuydu bu. Boşluktan duyulan korku gibi değil de insanın çok güçlü ama yine de tarif edemediği bir dürtünün etkisinde kıvrandığında hissettiği şaşkınlıktı.

Bu duygunun etkisiyle Arnold'ın kitabına yazdığım eleştiriyi bir zarfa koydum ve postaladım. Ama önce dikkatle, bir kere daha okudum.

> Arnold Baffin'in yeni kitabı hayranları tarafından çok beğenilecek. Okurların sık sık ve masum bir tavırla bekledikleri gibi bu kitap da "her zamanki karışımlardan" biri. Kitap, keşiş olmaya karar veren elli yaşında bir borsacıyı anlatıyor. Adamın bu süreci manastır başrahibinin kızkardeşi tarafından kesiliyor. Doğu'dan yeni dönmüş bu etkileyici hanım, kahramanı Budizm'e yöneltmeye çalışıyor. Bu iki kişi din konusunda uzun tartışmalara giriyorlar. Başrahip (İsa figürü) bir ayin sırasında, muazzam büyüklükte bir haçın kazara (yoksa kazara değil mi?) üzerine düşmesiyle ölüyor.

Bu roman tipik bir Arnold Baffin romanı. Reklamında şöyle yazıyor: "Baffin'in yeni kitabı hem ciddi, hem de komik olmayı başarıyor. Roman karşılaştırmalı din üzerine bir çalışma olmakla kalmıyor, okuru saran bir gerilim de içeriyor." Kusur aramaya hakkımız var mı acaba? Reklamda söylenenler en azından kısmen doğru. Kitap hem oldukça ciddi hem de komik. (Romanların çoğu öyle.) Karşılaştırmalı din konusunda müphem, sıradan ve bence oldukça sıkıcı bir kitap bu. Gerçek fikirlerin tadını, kokusunu aratan romanda akademisyen gibi görünme teşebbüsünde bile bulunulmamış. (Yazar Mahayana ile Theravada'yı birbiriyle karıştırıyor, hatta Sufizm'i Budizm'in bir kolu sanıyor!) Öykü, ulaşabilenler için kesinlikle bir melodram sayılabilir ama ben onu "gerilim ögeleri" taşıyan bir kitap gibi değil, başlı başına bir gerilim olarak düşünüyorum. Kırılan ayak bileğinin verdiği acıya dayanabilmek için transa geçen bayan kahramanımızın, taşan göl yüzünden boğulmak üzere olması tam "Kovboylar ve Kızılderililer" öykülerini andırıyor. Eminim kitabın film hakları çoktan satın alınmıştır. Bir kitap için sorulacak sorular arasında yalnızca, eğlendirici mi ya da heyecanlı mı, gibi sorular değil, *bir sanat eseri mi* gibi sorular da yer almalıdır. Bu kitap ve korkarım Arnold Baffin'in öteki "*kitapları*" söz konusu olduğunda maalesef cevap "hayır"dır.

Bay Baffin iyi yazan bir yazardır. Verimli bir yazardır. Belki de baş düşmanı da bu yetenekleridir. Bu nitelikler imgelemle karıştırılmamalıdır. Bir sanatçı böyle bir yanılgıya düştüğü takdirde kendi sonuna yaklaşmış demektir. Yazarlık sıfatını hak eden becerikli bir yazarın cesarete ihtiyacı vardır: bozabilme, bekleyebilme cesaretine. Yalnızca dâhi yazarlar, "satırların üzerini çizmeden" yazabilirler ve Arnold Baffin bir dâhi değildir. İmgelem gücü, "aman aman" bir yeteneğe sahip olmayan insanlara ancak çalışmaya hazır olduklarında gelir ve bu tür çalışma, gereken yoğunluğa ulaşamayan formülasyonların hepsini reddetmek demektir, sanatın tartışmasız en önemli işareti olan o özel *füzyon* aşamasına varabilmek demektir...

Ve bunun ardından iki bin sözcükle daha devam eden bir eleştiri. Katlayıp postaladığım zaman yoğun, ama oldukça gizemli bir tatmin duygusu yaşadım. Bu hareketim uzun süredir durağan kalmış ilişkimizin yeni bir aşamaya geçmesini sağlayabilirdi. Hatta bu kadar özenle yapılmış bir kitap eleştirisinin *Arnold'a katkıda* bulunabileceğine bile inanıyordum.

O akşam Priscilla biraz daha iyi görünüyordu. Bütün öğleden sonrayı uyuyarak geçirmiş ve uyandığında acıktığını söylemişti. Fakat, Francis'in hazırladığı hafif çorba ve tavuktan yalnızca bir parça yiyebilmişti. Francis döndüğünde ona verdiğim bir poundun üstünü değil, onu nereye harcadığının mantıklı bir dökümünü vermişti bana. Bir yerlerinden bir uyku tulumu çıkarmış ve oturma odasında yatabileceğini söylemişti. Francis'i burada "tutmanın" riskleriyle ilgili kuruntularımı boğmaya çalışıyordum. Zira, henüz Priscilla'ya söylememiştim ama, kısa bir süre içinde toparlanıp Patara'ya gitmeye ve Francis'i onun yanında bırakmaya karar vermiştim. Geleceğimle ilgili alabildiğim tek karar bu olmuştu. Rachel'ı bunun neresine oturtacaktım, bilemiyordum. Ona uzun uzun duygusal mektuplar yazarken hayal ettim kendimi. Ayrıca, doktorumla telefonda oldukça güven verici bir konuşma yaptım. (Kendi hakkımda.)

Ancak o anda Priscilla ve Francis'le oturuyordum. Evcil bir atmosfer. Saat akşam on suları ve perdeler kapalı.

Priscilla yine benim pijamalarımı giymişti, gömleğin kollarını kıvırmıştı. Francis'in onun için hazırladığı sıcak çikolatayı içiyordu. Francis ve bense sherry içiyorduk.

Francis, "gerçekten de insanların çocukluk anıları çok tuhaf. Benimki sanki baştan aşağı *karanlık*."

"Ne tuhaf," dedi Priscilla, "benimki de öyle. Sanki her akşamı yağmurlu geçmiş gibi, öyle bir ışık işte."

Ben, "Galiba geçmişi bir tünel gibi düşünüyoruz. Şimdiki zamanda ışık var ama geride kalan geçmiş ise giderek kararan bir gölge gibi," dedim.

"Fakat," dedi Francis, "uzak geçmişi genellikle daha net hatırlarız. Sinagog'a gidişimizi hatırlıyorum, Christian'la-"

"*Sinagog* mu dedin?" diye sordum.

Francis bacak bacak üstüne atmış, küçük bir koltukta oturuyordu, koltuğu tamamen doldurmuştu. Duvardaki bir oyuğa oturtulan bir figüre benziyordu. Buruşuk, bol paçalı pantolonunun paçalarının kıvrıldığı yerler kir ve yağdan kaskatı olmuştu. Yıpranmış dizlerinde kumaş kalmamış gibiydi, neredeyse bacağını görmek mümkün olacaktı. Etli ve kirli ellerini rahat bir şekilde kucağında kavuşturmuş, doğululer gibi oturuyordu. Kırmızı dudaklarında yine o özür dileyen gülümseme vardı.

"Ya, evet. Biz Yahudi'yiz. En azından, kısmen Yahudi'yiz."

"Yahudi olmanız önemli değil. Tuhaf olan bugüne kadar bunu bana kimsenin söylememiş olması."

"Christian şey, herhalde utandığından değildir-belki de utanmıştır. Anne tarafım Yahudi'ydi. Öteki taraf Yahudi değildi."

"Christian'ın adını düşününce tuhaf geliyor, öyle değil mi?"

"Evet. Annemiz sonradan Hıristiyan olmuş. Babam olacak o zorbanın kölesi olmuştu. Sen bizimkileri hiç tanımadın, değil mi? Babam bizim Yahudi geçmişimizi hiç dikkate almazdı. Annemin akrabalarıyla olan ilişkilerini kesti. Christian'a, bu ismi koymak da kampanyanın bir parçasıydı."

"Ama yine de sinagoga gittiniz."

"Yalnızca bir kere, çok küçüktük. Babam hastaydı, biz de anneannemlerin yanında kalıyorduk. Bizim sinagoga gitmemizi çok istemişlerdi. En azından benim gitmemi. Christian'ın ne yapacağı onları pek ilgilendirmiyordu, çünkü o kızdı. Ayrıca, isminden de nefret ediyorlardı ama onu zaten başka bir isimle çağırırlardı."

"Zoe. Evet. Hatırlıyorum; oldukça pahalı bir valizin üzerine isminin baş hafleri olan C.Z. P.'yi kazıtmıştı. Tanrım."

"Bence annemi o adam öldürdü."

"Kim?"

"Babam. Annem, sözde merdivenlerden düşerek ölmüş. O, vahşi bir adamdı. Bana korkunç dayaklar atardı."

"Ama bana neden hiç söylenmedi-Ah, şu işler-Evliliklerde neler oluyor-karısını öldürmek, karısının Yahudi olduğundan bihaber olmak-"

"Christian Amerika'da birçok Yahudi tanımış, galiba bu onu değiştirmiş.-"

Francis'e baktım. Karşınızdakinin Yahudi olduğunu öğrendiğinizde, size daha farklı görünüyorlar. Hartbourne'ın Yahudi olduğunu ancak yıllar sonra öğrenmiştim. Öğrendiğim andan itibaren gözüme çok daha zeki görünmeye başladı.

Priscilla, konuşmanın dışında bırakıldığı için sıkılmıştı. Elleri sürekli meşguldü, parmaklarıyla örtüyü çevirip yelpaze benzeri şekiller yapıp duruyordu. Yüzü yer yer kalın bir pudra tabakasıyla kaplıydı. Ara sıra iç çektiğinde üst dudağı titriyor, huuh-huuh-huh diye sesler çıkıyordu.

"Dükkânda nasıl saklandığımızı hatırlıyor musun?" dedi bana. "Tezgâhın altındaki raflara uzanır ve tezgâhın tekne olduğunu, bizim

de ranzalarda yattığımızı hayal ederdik, tekneyi de denizde gidermiş gibi düşünürdük, değil mi? Annem bizi çağırdığı zaman hiç sesimizi çıkarmaz, orada yatardık-ne kadar heyecanlıydı?"

"Bir de o perdeli kapı vardı. Perdenin arkasına saklanırdık. Birisi kapıyı açtığında sessizce yine perdenin altına girerdik."

"Ah, bir de yıllarca üst raflarda duran eşyalar vardı. Kurumuş, kocaman mürekkep hokkaları, parçalanmış porselenler."

"Sık sık rüyamda dükkânı görüyorum."

"Ben de. Haftada bir."

"Ne tuhaf. Ben de hep korkuyorum, kâbus gibi rüyalar."

"Ben ne zaman dükkânı rüyamda görsem," dedi Priscilla, "hep boş oluyor, kocaman ve boş; tahta bir kutu gibi- tezgâh, raflar, kutular, hepsi bomboş."

"Dükkânın ne anlama geldiğini biliyorsunuz, tabii," dedi Francis. "Ana rahmi."

"Boş ana rahmi," dedi Priscilla, Yine o huuh-huuh-huhh sesleriyle ağlamaya başladı, gözlerini pijamamın bol ve sarkık kollarının arkasına saklamıştı.

"Hoppala," dedim.

"Hayır, boş değil. İçinde sen varsın. Ana rahminde yaşadığın günleri hatırlıyorsun."

"Saçma! İnsan bunu nasıl hatırlar! Hem sonra bu kim ve nasıl ispat edebilir? Hadi, Priscilla, sus artık, yatma zamanı geldi."

"Bütün gün uyudum-Şimdi uyuyamam-"

"Uyursun," dedi Francis. " Çikolatanda uyku ilacı vardı."

"Bana ilaç veriyorsunuz. Roger da beni zehirlemeye çalışmıştı-"

Francis'e gitmesini işaret etti. Francis, "Pardon, pardon, pardon," diye mırıldanarak odadan çıktı.

"Ah, ne yapacağım şimdi ben-"

"Uyu."

"Bradley, bana deli raporu vermezler, değil mi? Roger, bir keresinde bana deli olduğumu, bana rapor yazıp bir yere kapatacaklarını söylemişti."

"Asıl ona rapor yazıp kapatılmaları gerek."

"Bradley, bana ne olacak? Kendimi öldürmek zorundayım, yapacak başka bir şeyim yok. Roger'a geri dönemem, aklımı kaçırırım orada. Eşyaları kırar ve yaptığını unutup benim kırdığımı söyler."

"Çok kötü bir adam o."

"Hayır, ben kötüyüm, öyle kötüyüm ki, ona çok acımasız şeyler söyledim. Eminim kızlarla çıkıyordur. Bir kere cebinde kumaş mendil buldum. Oysa ben yalnızca kâğıt mendil kullanırım."

"Sakin ol, Priscilla. Gel, yastıklarını düzelteyim."

"Elimi tut, Bradley."

"Tutuyorum!"

"İnsanın kendisini öldürmek istemesi delilik belirtisi midir?"

"Hayır. Zaten sen de kendini öldürmek istemiyorsun. Sadece depresyona girdin."

" 'Depresyon' mu! Benim yerimde olmak ne demek bir bilsen. Kendimi paçavralardan yapılmış bir ceset gibi hissediyorum. Ah Bradley, beni bırakma. Bu gece delirebilirim."

" Hatırlar mısın, biz küçükken annemden bütün gece uyanık kalıp bize bakmasını isterdik? O da 'olur' derdi ve biz bir dakika sonra uyurduk. Annem de yavaşça çıkar giderdi."

"Bir de gece lambası vardı. Bradley, gece lambası bulabilir misin?"

"Bende yok ve saat de çok geç oldu. Lamba hemen yanı başında, onu açabilirsin."

"Christian'ın evindeyken, benim odanın kapısının üzerinde yelpaze şeklinde bir cam pencere vardı, koridarda yanan ışık içeri gelirdi."

"Kapıyı aralık bırakırım, sen de içerinin ışığını görürsün."

"Karanlıkta korkudan ölecekmişim gibi geliyor, düşünceler beni öldürecek."

"Bak, Priscilla. İki gün sonra şehir dışına çıkıyorum. Sen burada Francis ile birlikte rahatça kalırsın-"

"Hayır, hayır, hayır, Bradley, sakın beni bırakma, Roger gelebilir-"

"Gelmez, gelmez, *biliyorum*-"

"Roger gelirse utancımdan ve korkumdan ölürüm-Ah, hayatım ne hale geldi, ben ne haldeyim, her sabah kalkıp da hâlâ kendinin var olduğunu bilmenin ne korkunç bir şey olduğunu bilir misin? Bradley, uzağa gitmeyeceksin, değil mi, senden başka hiç kimsem yok."

"Tamam, tamam."

"Gitmeyeceğine söz ver, söz ver-?"

"Gitmeyeceğim-daha değil-"

"'Söz' de, 'söz veriyorum' dediğini duymak istiyorum-"

" 'Söz'."

"Aklım karmakarışık."

"Uykun var, demek bu. İyi geceler, iyi bir kızsın sen. Kapıyı biraz aralık bırakacağım. Francis ve ben çok yakınındayız."

Hâlâ itiraz ediyordu ama onu bıraktım ve oturma odasına gittim. Yalnızca bir ışık yanan oda kızıl ve puslu görünüyordu. Yatak odasından mırıltılar geldi, sonra sesler kesildi. Bitkin bir haldeydim. Çok uzun bir gün olmuştu.

"Bu acayip koku da nedir?"

"Gaz kokusu, Brad. Kibritleri bulamadım."

Francis gaz alevinin yanı başında yere oturmuştu. Yanında bir sherry şişesi duruyordu. Şişedeki sherry hayli aşağı inmişti.

"Ana rahminde olanları elbette hatırlayamazsın," dedim ona. "Bu imkânsız."

"İmkânsız değil. Yapabilirsin."

"Saçma."

"Ana rahmindeyken de, anne babamız cinsel birleşmeyi yaşarken de neler olduğunu hatırlayabiliriz."

"Buna inanıyorsan, sen her şeye inanırsın."

"Priscilla'yı üzdüğüm için kusura bakma."

"Sürekli intihardan söz ediyor. Bir insan intihar edeceğim diyorsa bunu yapmayacağı söylenir."

"Bu doğru değil. Bence o intihar edebilir."

"Burada olmazsam ona bakar mısın?"

"Elbette, tek ihtiyacım yatak, yiyecek ve biraz da-"

"Ama gidemem ki. Aman Tanrım." Koltuklardan birine oturup arkama yaslandım ve gözlerimi kapattım. Rachel'ın sakin yüzü, tropikal bir güneş gibi karşımda yükseldi. Francis'le kendim hakkında konuşmak istiyordum ama anlatacaklarım ancak bulmacaya benzeyebilirdi. "Priscilla'nın kocası genç bir kıza âşık. Yıllardır birlikte yaşıyorlarmış. Priscilla'dan kurtulduğu için keyfine diyecek yok. Kızla evlenecek. Bunları elbette Priscilla'ya anlatmadım. Âşık olmak ne tuhaf bir şey? Her an her insanın başına gelebiliyor," dedim.

"Yani," dedi Francis, "Priscilla'nın hali harap. Eh, hepimiz aynı durumdayız. Hayat bir işkence, sahip olduğumuz bilinç bir işkence aracı. Elimizdeki küçük araçlarımız yalnızca çığlık atmamızı durdurmaya yarayan uyuşturucular gibi."

"Hayır, hayır," dedim, "iyi şeyler de olabiliyor. Yani, şey, âşık olmak gibi."

"Hepimiz, pamukla takviye edilmiş özel hücrelerimizde çığlıklar atıyoruz."

"Hiç de değil. İnsan birine gerçekten âşık olunca-"

"Yani, âşıksın," dedi Francis.

"Elbette âşık değilim!"

"Kime? Eh, aslında biliyorum ve söyleyebilirim."

"Bu sabah gördüğün şey-"

"Ben, *ondan* söz etmiyorum."

"Kimden söz ediyorsun o halde?"

"Arnold Baffin'den."

"Sen benim ona âşık olduğumdan mı-? Bu kesinlikle saçmalığın dikâlâsı!"

"Ve o da sana âşık. Neden Christian'a kapıldı, sen neden Rachel'a kapıldın sanıyorsun?"

"Ben kimseye kapılmadım-"

"Sırf ötekini kıskandırmak için. Her ikiniz de bilinçsiz olarak ilişkinize yeni bir aşama getirmeye çalışıyorsunuz. Neden rüyalarında boş dükkânlar görüyorsun, neden Postane Kulesi'ne takıntın var, neden kokular seni bu kadar endişelendiriyor-"

"Rüyasında boş dükkânlar gören Priscilla, benim gördüğüm dükkânlar ağzına kadar doludur-"

"İşte bu!"

"Ve Londra'daki herkes Postane Kulesi'ne takıntılıdır, ve-"

"Kendini bastıran bir homoseksüel olduğunu hiç mi fark etmedin?"

"Bak," dedim, "Priscilla için yaptıklarından dolayı sana minnettarım. Beni de yanlış anlama, ben son derece hoşgörülü bir insanım. Homoseksüelliğe bir itirazım yok. İsteyen istediğini yapsın. Ama ben kesinlikle normal bir heteroseksüelim-"

"İnsan, vücudunu kabul etmek, dinlemek zorundadır. Kokular konusundaki kaygıların bastırdığın eğilimlerin yüzünden duyduğun suçluluk duygusunu simgeliyor, vücudunu kabul etmiyorsun, bu çok bilinen bir bunalımdır-"

"Ben bunalımda değilim!"

"Duyarlılık ve sinirden titriyorsun-"

"Elbette, ben bir sanatçıyım!"

"Arnold yüzünden sanatçı gibi görünmek itiyorsun, onunla özdeşleştiriyorsun kendini-"

"Onu ben keşfettim!" diye haykırdım, "O daha ortalarda yokken

ben yazıyordum, o beşikteyken ben tanınmış bir yazardım!"

"Şşşş, Priscilla'yı uyandıracaksın. Duygular kadınların üzerinden geçiriliyor ama duyguların asıl kaynağı sen ve Arnold'sun, ikiniz de birbirinize deli oluyorsunuz-"

"Ben homoseksüel *değilim*, bunalımda da *değilim*, kendimi *tanırım*-"

Francis birden pozisyonu değiştirerek ateşten uzaklaştı. "Ah, pekala," dedi, "Nasıl istersen öyle olsun."

"Bunları intikam için uyduruyorsun-"

"Evet, uyduruyorum. Ben bunalım*dayım* ve ben homoseksüe*lim* ve bu beni korkunç derecede mutsuz ediyor. Elbette, kendini tanımıyorsun, seni şanslı yaşlı adam. Ama ben maalesef kendimi fazlasıyla iyi tanıyorum," dedi ve ağlamaya başladı.

Bir erkeği ağlarken gördüğüm pek olmamıştı. Bu görüntü insanda tiksinme ve korku gibi duygular uyandırıyor. Francis aniden gözyaşlarına boğulmuştu ve yüksek sesle ağlıyordu. Gaz lambasının alevinde kırmızı renge bürünen tombul elleri gözyaşlarıyla ıslanmıştı.

"Ah, kes şunu!"

"Afedersin Brad. Lüzumsuz herifin tekiyim ben-Hayatım boyunca mutsuz oldum-beni Tabipler Birliği'nden attıklarında-mutsuzluktan öleceğim sandım-ve hiç mutlu bir ilişkim olmadı, hiç-aşka susadım, herkes susuyor, bu işemek kadar doğal-ama kırıntısı bile gelmedi bana-oysa ben insanlara her zaman bol bol sevgi verdim-ben insanları gerçekten sevebiliyorum, üzerime basıp geçmelerine bile izin veriyorum-ama beni hiç kimse sevmedi, hatta kahrolası annem babam bile beni sevmedi-bir yuvam yok, hiçbir zaman bir yuvam olmayacak, er geç beni kapı dışarı ederler, genellikle hemen. Dünyayı dolaşan bir gezginim ben-Christian'ın bana iyi davranacağını sanmıştım, koridorda bile yatardım-ben yalnızca insanlara hizmet ve yardım etmek, onlara iyilik yapmak istiyorum ama nasıl oluyorsa her şey ters gidiyor-sürekli intiharı düşünüyorum, her kahrolası gün ölmek ve bu işkenceye son vermek istiyorum ama sürünmeye devam ediyorum, sefalet ve korku içinde yüzüyorum-Öyle yalnızım, öyle yalnızım ki bunu saatlerce çığlık çığlığa haykırabilirim-"

"Bu şekilde saçmalamayı kes artık!"

"Pekala, pekala. Kusura bakma, Brad. Affet beni. Lütfen, affet beni. Galiba acı çekmek istiyorum ben. Ben bir mazoşistim. Acıdan hoşlanıyor olmalıyım, yoksa bu yaşama dayanamaz, uyku haplarını

yıllar önce almış olurdum. Bunu defalarca düşündüm. Hey Tanrım, şimdi benim gibi birinin Priscilla'ya bakamayacağını düşünüp beni kapı dışarı edersin-"

"Şu korkunç sesleri çıkarmaktan vazgeç, dayanamıyorum."

"Afedersin Brad, ben sadece-"

"Erkek olmaya çalış, elinden-"

"Yapamam-Tanrım-bu nasıl bir acı-ben öteki insanlar gibi değilim, ben bu hayatı yaşayamıyorum, asla olmadı-şimdi de sen beni kapı dışarı edeceksin, Tanrım, bir bilsen-"

"Ben yatıyorum," dedim. "Uyku tulumun burada mı-"

"Evet, burada-"

"İyi, o halde gir içine ve kapa çeneni."

"Tuvalete gitmem gerek."

"İyi geceler!"

Kapıyı çarparak çıktım ve koridorun karşısında Priscilla'nın kapısını dinledim. Önce onun da ağladığını sandım. Hayır, horluyordu. Küçük odaya gittim. Yine yatağı yapmayı unutmuştum, üstümü çıkarmadan ve ışığı da kapatmadan uzandım. Tavandaki gıcırtılar üst kattaki komşumun ayak sesleriydi. Adı Rigby idi. Jermyn Caddesi'nde kravat satan gizemli bir gençti. Rigby'nin ayak seslerinin ardından daha ağır birinin sinsi ayak sesleri geldi. Yukarıda her ne yaptılarsa neyse ki sessizce yaptılar. Bir ses daha vardı. Boğuk bir tak-tak sesi. Bu benim kalbimdi. Ertesi sabah erkenden kalkıp Rachel'ı görmeye karar verdim.

"Arnold nerede?"

"Kütüphaneye gitti. Öyle söyledi. Julian da bir pop festivaline gitti."

"O eleştiriyi Arnold'a yolladım. Bir şey dedi mi?"

"Onu bir şey okurken görmedim. Hiçbir şey söylemedi. Ah, Bradley, geldiğin için teşekkür ederim!"

Rachel'ı girişte, ön kapının buzlu camının arkasında kucaklamıştım. Saçının kızıl gölgeleri arasından, girişin yan tarafında, bayan Siddons'ın renkli bir resmini görebiliyordum. Kapıyı açar açmaz geniş, solgun yüzünde beliren rahatlama duygusu gözümün önünden gitmiyordu. Bu şekilde karşılanmak bir ayrıcalıktı. Kapıdan içeri gir-

diğinde hiçbir zaman bunu görememiş insanlar vardı. Rachel'ın yaşı, yorgunluğu, artık eskisi gibi genç olmayışı daha gözle görülebilir ve dokunaklı bir durumdu.

"Hadi, yukarı gel."

"Rachel, konuşmamız gerek-"

"Yukarıda da konuşabilirsin, seni yemem, merak etme."

Elimden tutarak beni yukarı çıkardı. Bir anda kendimi, bir süre önce Rachel'ın çarşafı burnuna kadar çekip ölü gibi yattığı yatak odasında buldum. İçeri girdiğimizde Rachel perdeleri kapattı ve yatağın yeşil ipek örtüsünü bir kenara yığdı."

"Evet, Bradley, gel yanıma otur."

Oldukça tuhaf bir biçimde yan yana oturuyor ve birbirimize bakıyorduk. Boş elimin altında kalan örtülerin pürüzlerini hissediyordum. Ne kadar hoş karşılandığımı düşündüğümdeki duygular kaybolmuş, şaşkınlık ve endişeden kaskatı kesilmiştim .

"Yalnızca sana dokunmak istiyorum," dedi. Ve parmak uçlarıyla bana dokundu; sanki kutsal bir şeymişim gibi parmak uçlarını yüzümde, boynumda ve saçlarımda gezdirdi.

"Rachel, ne yaptığımızı bilmemiz gerek, ben kimseye kötü davranmak istemiyorum."

"Suçluluk duygusu işini iyi yapmanı engeller," diyerek parmak uçlarıyla yavaşça gözlerimi kapadı.

Ani bir hareketle ondan uzaklaştım. "Rachel, bunu Arnold'dan intikam almak için yapmıyorsun, değil mi?"

"Hayır. Galiba kendimi savunmak için tepki veriyorum. Bir de o korkunç gün var, biliyorsun, sen de buradaydın, sen bariyerleri geçmiş gibiydin, seni uzun zamandır tanıyorum, sanki özel bir rolün var, misyon sahibi bir şövalye gibi, benim şövalyem, ihtiyaç duyulan ve değerli biri, biraz da seni hep bir bilge olarak düşündüğümden, bir münzevi, bir derviş gibi-"

"Ve keşişleri baştan çıkarmak bayanlara hep çekici gelmiştir."

"Belki de. Ben seni baştan çıkarıyor muyum? Her neyse. Kendi irademle bir şeyler yapmak zorundayım. Yoksa utancımdan ölebilirim. Bunun kutsal bir an olduğunu düşünüyorum."

"Bu kutsallıktan çok uzak bir fikir olabilir."

"Bu senin de fikrin, Bradley. Bak şu anda neredesin!"

"İkimiz de geleneksel, orta yaşlı insanlarız."

"Ben geleneksel değilim."

"Pekala, ama ben öyleyim. Kuralcıyım. Ve sen en iyi dostumun karısısın. Ve insan en iyi dostunun karısıyla-"

"Ne?"

"Bir şeylere başlamaz."

"Ama başlandı bile, şu anda devam ediyor, tek sorun bununla nasıl başa çıkabileceğimiz. Bradley, korkarım seninle tartışmak bana keyif veriyor."

"Tartışmaların nasıl bittiğini bilirsin."

"Çarşafların arasında."

"Tanrım, biz on sekiz yaşında değiliz."

"Dinle, bütün bunların nedeni Arnold'ın Christian'la ilişkiye girmesi mi? Arnold'un Christian'la ilişkisi var *mı?*"

"Bilmiyorum ve artık bir önemi yok."

"Hâlâ Arnold'u seviyorsun değil mi?"

"Evet, evet, evet, ama bunun da önemi yok.. Fazlasıyla herşeyin hakimi rolünü oynadı, mesele bu, yeni bir aşk bulmalıyım, Arnold'un kafesinin dışına çıkmalıyım-"

"Bence senin yaşında bir kadın-"

"Başlama Tanrı aşkına, Bradley."

"Demek istediğim, insanın bir değişiklik istemesi doğal ama gel biz bunu yapmayalım-"

"Bradley, sen felsefi düşünen bir adamsın, ne yaptığımızın önemi olmadığını çok iyi biliyor olmalısın."

"Önemi var. Arnold'u aldatmayacağını söylüyordun. Yaparsak da önemi var, yapmazsak da."

"Arnold'dan korkuyor musun?"

Düşündüm. "Evet."

"O halde, artık korkmamalısın. Ah, canım, bunun önemini görmüyor musun? Senin korkmadığını görmeliyim. Şövalyelik bunu gerektirir. Böylece beni buradan çekip çıkarabilirsin. Bunun sana da büyük faydası dokunacak. Neden yazı yazamıyorsun? Çünkü çok ürkeksin, bastırıyorsun ve elin kolun bağlanıyor. Yani, ruhsal açıdan, demek istiyorum."

Kendi hakkımda düşündüklerime ne kadar da yakındı bu sözler. "O halde birbirimizi ruhsal bir tarzda sevmeliyiz."

"Ah, Bradley, dinle, bu kadar tartışma yeter, gel soyunalım."

Bütün bu süre zarfında yüzümüz birbirine dönük bir vaziyette yan yana oturuyorduk. Bana büyü yapmak ister gibi parmak uçlarını ha-

fifçe yüzümde, ceketimin yakasında, omuzlarımda ve kollarımda dolaştırması dışında birbirimize dokunmamıştık.

Rachel döndü ve keskin tek bir hareketle bluzunu ve sutyenini çıkardı. Şimdi beline kadar çıplak bir halde bana bakıyordu. Bu kez mesele farklıydı.

Yüzü kızarıyor ve giderek daha fazla sorgularcasına bakıyordu. Göğüsleri kocaman ve yuvarlak, meme uçları büyük ve kahverengiydi. Çıplak bir vücut, giyinik bir vücuttan farklı duruyordu. Boynuna kadar yayılan kızarıklık, göğüslerinin arasındaki derin oyuğa iz yapan güneş yanığı lekeye doğru inerken kayboluyordu.Vücudunda teşhir edilmemiş bir iffet havası vardı. Bunun hiç de alışılmadık bir hareket olduğunu biliyordum. Aslına bakılırsa, kadın göğsü görmeyeli de yıllar olmuştu. Baktım ama kıpırdamadım.

"Rachel," dedim. "Çok etkilendim, çok heyecanlandım ama bunun hiç de akıllıca olduğunu sanmıyorum."

"Yeter artık." Aniden boynuma yapıştı ve yatağa yatırdı. İtişme kakışma falan derken birden tamamen soyunmuş olduğunu fark ettim. Vücudu sımsıcaktı. Dudakları yanağımdaydı; soluk soluğa kalmıştı. "Tanrım," dedi.

Soluk soluğa ve çırılçıplak bir kadının yanında tamamen giyinik, ayakkabılar bile ayağımdayken yatıyor olmak belki kibarca değildi. Yüzünü görmek için dirseğimin üzerinde doğruldum. Bu sıcak fırtınada boğulmak istemiyordum. Dikkatle yüzüne baktım. Yüzündeki buruşma bana Japon figürlerini anımsattı. Zevk ve acının bir arada olduğu bir ifade vardı. Gözler kısılmış, ağız açılmıştı. Göğüslerine dokundum. Ellerimi yavaşça göğüslerinin üzerinde gezdiriyor, dokunarak hissetmeye çalışıyordum. Vücudunun aşağı kısmına baktım, etli ve tombuldu. Elimi karnının üzerine koydum, ellerimin altında kasıldığını hissettim. Heyecanlı ve şaşkındım ama buna tam anlamıyla arzu etmek denilemezdi. Tablonun dışında gibiydim, kendime dışardan bakıyordum; tamamen giyinik, koyu renk elbiseli, pembe kravatlı yaşlıca bir adam, pespembe, çıplak, ayva-biçimli bir kadının yanına uzanmış.

"Bradley, soyun."

"Rachel," dedim, "dediğim gibi, çok etkilendim. Sana müteşekkirim. Ama seninle sevişemem. Bunu istemediğimi düşünme ama yapamam. Bu mekanizma bu şartlar altında çalışmaz."

"Her seferinde bu sorunu yaşar mısın?"

" 'Her sefer' sözcüğünün bir anlamı yok. Bir kadınla birlikte olmayalı yıllar oldu. Bu ayrıcalık alışılmadık ve beklenmedik bir şey. Ben bunu kaldıramam."

"Soyun. Yalnızca dokunmak istiyorum sana."

Şaşılacak derecede sakindim ve hâlâ kendime yukarıdan bakıyordum. Ayakkabılarımı, çoraplarımı, pantolonumu ve kravatımı çıkardım. Bir tür kendini koruma dürtüsüyle gömleğimi çıkarmadım ama Rachel'ın titreyen parmaklarla düğmelerimi açmasına izin verdim. Onun kollarında öyle kıpırdamadan, hatta fiziksel açıdan donmuş bir biçimde yatarken, Rachel'ın ürkek elleri bedenimde geziniyordu. Saçlarının yukarısından, perdenin açık kaldığı küçük aralıktan dışarıdaki ağacın yapraklarının rüzgârdan kıpırdadığını gördüm ve kendimi cehennemde hissettim.

"Buz gibisin, Bradley. Ağlayacak gibi duruyorsun. Merak etme, sevgilim, önemli değil."

"Önemli."

"Bir dahaki sefere daha iyi olur."

Bir dahaki sefer diye bir şey olmayacak diye düşündüm. Rachel için o kadar üzüldüm ki ona sarılarak kendime doğru çektim. Heyecanla, hafifçe inledi.

Sonra. "Rachel! Hey, neredesin?" Aşağıdan gelen ses Arnold'ın sesiydi.

Şeytanın çatalıyla dürttüğü lanetli ruhlar gibi aniden yataktan fırladık. Yerde yığıntı halindeki elbiselerimi birbirinden ayırmaya çalışıyordum. Sanki hepsi birbirine düğümlenmişti. Rachel iç çamaşırları giymeden eteğini ve bluzunu üzerine geçirdi. Ellerimle çaresizce ters çıkarılmış pantolonumu düzeltmeye çalışırken bana yaslandı, nefesi kulağımı gıdıklıyordu. "Onu bahçeye çıkaracağım." Sonra da kapıyı arkasından kapatarak gitti. Aşağıdan sesler geliyordu.

Tabii, üzerimi giyinmem dakikalarca sürdü. Pantolonumun bacakları düğümlenmişti, sonunda açıp bacağımı geçirirken bir yırtılma sesi geldi. Çoraplarımı giymeden ayakkabılarımı ayağıma geçirdim, sonra tekrar çıkardım, sonra yine fikrimi değiştirdim. Pantolon askılarım karmakarışık bir top halindeydi. Kravatımı, çoraplarımı ve külotumu ceplerime sokuşturdum. Parmak uçlarımda pencereye doğru gittim ve perdedeki küçük aralıktan bahçede duran Arnold ve Rachel'ı gördüm. Rachel elini Arnold'ın omzuna koymuş, eliyle bir bitkiyi gösteriyordu. Pastoral bir resim gibiydiler.

Merdivenlerden kayarcasına inerek dış kapıyı açtım ve kendimi hızla dışarı attım. Kapıyı arkamdan yavaşça çektim ama kapanmadı. Biraz daha hızlı çekince büyük bir gürültü çıkardı. Bahçe patikasından aşağı hızla koştum. Patikada yosunlara basıp kaydım ve gürültüyle düştüm. Sendeleyerek ayağa kalktım ve yoldan aşağı koşmaya başladım.

Bir sonraki caddenin sonuna geldiğimde, köşeyi döndüm, koşar adım giderken hızlı yürümeye başladım. O anda birine çarptım. Çizgili, kısacık bir elbise giymiş bir kızdı bu. Ayakları ve bacakları çıplaktı, bu Julian'dı.

"Çok afedersiniz. A, Bradley, süper. Bizimkilerin yanından mı geliyorsun? Aman Tanrım, kaçırmışım seni. İstasyona mı gidiyorsun? Birlikte yürüyelim mi?" Döndü ve benimle birlikte yürümeye başladı.

"Senin pop festivaline gittiğini sanıyordum," dedim. Soluk soluğa, karmakarışık duygular içindeydim ama belli etmiyordum.

"Trene binemedim. Aslında ezilmekten korkmasam binebilirdim ama bende kapalı yerde kalma fobisi var."

"Bende de. Böyle bir fobin varsa pop festivalleri gidilebilecek en kötü yerdir." Sakin konuşuyordum ama artık düşünebiliyordum da: Julian Arnold'a beni gördüğünü söyleyebilirdi.

"Belki öyle değildir. Hiç gitmedim o konserlere. Şimdi sen uyuşturucular hakkında da nutuk çekersin, değil mi?"

"Hayır. Nutuk çekmemi mi istiyorsun?"

"Nutuk çeken sen olursan dinlerim. Ama *Hamlet* üzerine bir nutuk olmasını tercih ederim. Bradley, sence Gertrude, kralı öldürmek için Claudius'la birlik olmuş muydu?"

"Hayır."

"Peki sence kocası ölmeden önce Claudius'la ilişkisi var mıydı?"

"Hayır."

"Neden olmasın?"

"Çok geleneksel biri," dedim. "Buna cesareti yoktu. Böyle bir şey yapmak muazzam bir cesaret isterdi."

"Cladius onu ikna edebilirdi, o çok güçlü bir adamdı."

"Kocası da öyleydi."

"Onu yalnızca Hamlet'in bakışıyla görebiliyoruz."

"Hayır. Hayalet, gerçek bir hayaletti."

"Nereden biliyorsun?"

"Biliyorum işte."

"O halde kral tam bir baş belasıydı."

"Bu başka bir mesele."

"Bence bazı kadınlar zina yapmak için bir tür dürtü duyuyorlar, özellikle belli bir yaştan sonra."

"Belki."

"Sence kral ve Cladius birbirlerini hiç sevmişler miydi?"

"Onların birbirine âşık olduğunu ileri süren teoriler var. Gertrude'un kocasını öldürmesinin sebebi Cladius'la yaşadığı aşk ilişkisiydi. Elbette Hamlet bunu biliyordu. Bunalıma girmesi doğal. Eşcinsellikle ilgili bir sürü üstü kapalı göndermeler var. 'Küflü bir kulak sağlıklı kardeşini yakıp kavuruyordu.' Kulak erkek organı simgesidir, 'sağlıklı' kelimesinde ise oyun var-"

"Yaa! Bunları hangi kitapta bulabilirim?"

"Şaka yapıyorum. Henüz bunu düşünen olmadı, Oxford'da bile."

Ben hızlı hızlı yürüyordum. Julian ise bana yetişmek için ara sıra koşuyordu. Bazen de dans eder gibi çevremde bir tur atıp duruyordu. O böyle hoplayıp zıplarken ben de onun çıplak kahverengi ve çok pis görünen ayaklarına bakıyordum.

Nerdeyse o akşam Julian'ı aşk mektuplarını yırtarken gördüğüm ve oğlan çocuğu sandığım yere gelmiştik. "Bay Belling nasıl?"

"Bradley, lütfen-"

"Pardon."

"Hayır, bana istediğin her şeyi söyleyebilirsin. Ama o iş artık bitti, Tanrıya şükür."

"Balonun uça uça sana geri dönmedi, değil mi? Bir sabah kalktığında onu yine pencerene bağlı göremedin?"

"Hayır!"

Güneş, bana dönük yüzünün bir parçasını aydınlatıyor, bir parçasını gölgeliyordu. Bir çocuk gibi küçük görünüyordu ama yüzünde gençlere özgü endişeli bir ciddiyet vardı. O aptal, çıplak ayakları ve "kitap seti" ile ilgili çocuksu düşünceleriyle o anda bana ne kadar bütün, ne kadar saf görünmüştü. Ona baktıkça içimi bir pişmanlık ve utanç duygusu sarıyordu. Neler yapıyordum ve neden yapıyordum? Bir insanın yaşamı sade ve her şeyi açık olmalı. Bilgi görgü sahibi insanların sandığından çok daha az şey değer yalan söylemeye, sadece zevk ve sefayı yaşam biçimi haline getirmiş olsanız bile...Bu konuda kendimi şaşkın, utanmış ve korkmuş hissediyordum. Aynı zamanda Rachel'ın ılık, tombul bedenini hatırlıyor ve ona karşı sevgi dolu bir a-

cıma duyuyordum. Elbette onun bu kadar ihtiyacı varken ona sırt çevirmeyecektim. Bunun bir formülü olmalıydı. Julian'a rastlamak amma da kötü bir şanssızlıktı. Babasına beni gördüğünü söylememesini isteyebilir miydim ondan? Beni iyice rezil bir duruma düşürmeden dahiyane bir mazeret bulabilir miydim bu isteğime? Böyle bir soru sorup, gerisini onun tahminlerine bırakamazdım. Kaba sözler beni onun gözünde yerin dibine sokardı. Fakat zaten yeterince kirlenmemiş miydim ve Julian'ın ne düşündüğünün önemi var mıydı? Evet, Arnold'un bilmesinden daha önemliydi.

O sırada Julian, o gün ayrıldığımız yerdeki dükkânın önünde durdu. "Ah, bu çizmeye bayılıyorum, şu mor olan, keşke bu kadar pahalı olmasaydı!"

Hiç düşünmeden, "Sana ben alayım o çizmeyi," dedim. "Onun konuşmasını engelleyecek, mantıklı bir bahane bulmak için zaman kazanmaya çalışıyordum.

"Bradley, *alamazsın*, bunlar çok *pahalı*, ne kadar naziksin, ama *alamazsın*-"

"Neden alamayım? Birine hediye almayalı yıllar oldu. Küçükken sana alırdım. Hadi, topla cesaretini."

"Bradley, bunu çok isterim, sen de çok naziksin ve bu nezaketin çizmelerden bile daha güzel ama yapamam-"

"Neden olmasın?"

"Ayağımda çorap yok. Ayaklarım bu haldeyken onları deneyemem."

"Anlıyorum. Ben de tesadüfen bu çıplak ayak fikrinin çok aptalca olduğunu düşünüyordum. Ya cam kırıklarına falan basarsan?"

"Biliyorum. Bence de aptalca. Bir daha yapmayacağım zaten, festival içindi bu. Korkunç rahatsız edici bir durum, zaten ayaklarım çok kötü ağrıyor. Aman Tanrım, ne kadar da utanç verici."

"Çorap alamaz mıyız sana!"

"Buralarda çorap satan bir yer yok ki-"

Cüzdanımı bulmak için cebimi karıştırmaya başladım. Elimi cebimden çıkarmamla birlikte bir sürü şey de kaldırıma saçıldı: kravatım, külotum ve çoraplarım. Yüzümde suçlu bir ifadeyle, onları toparlamaya çalıştım.

"Aa, bak, ne şans, senin çoraplarını giyebilirim. Hava çok sıcak, neden çıkardığını anlıyorum. Giyebilir miyim, bir sakıncası var mı?"

"Tabii giyebilirsin, bu sabah tertemizdi, ama şu anda çok da-"

"Ah, çok saçma, işte bu gerçekten geleneksel, çıplak ayakları sevmemeye benzemiyor. Bradley, bu çizmeyi gerçekten *istiyorum* ama dünyanın parası. Şöyle düşünelim: sana öderim sonra-"

"Hayır. Tartışma istemiyorum. Al çorapları."

Julian çorapları hemen ayağına geçirdi ve iki bacağında da eşit boyda durup durmadığına baktı. Dükkâna girdik.

İçerisi serin ve loştu. Kardeşimin ve benim rüyalarıma giren o korkunç dükkânlardan değildi; hatırlandığı iddia edilen rahim içine de hiç mi hiç benzemiyordu. Her türlü ihtirası dışlayan eski bir münzevi mezhebinin tapınağını andırıyordu. Üst üste beyaz kutular (herhalde içlerinde azizlerin hatıraları ya da adak olarak verilen armağanlar vardı), koyu renk elbiseler içindeki rahip yardımcıları, alçak sesler, meditasyon yapmak için kurulu sıralar, tuhaf şekilli tabureler. Ayakkabı çekecekleri.

"Çok güzel oldu. Öteki tekini de giyebilir miyim?" Çizmenin öteki teki de giyildi.

Julian aynanın karşısına geçti. Ben de onun görüntüsüne bakıyordum. Çizmeler harika duruyordu. Dizinin hemen üzerinde önce hafif kahverengi bacağı, sonra kısa elbisesinin mavi, yeşil ve beyaz çizgili eteği görünüyordu.

Julian'ın keyfine diyecek yoktu. Yüzü pırıl pırıldı, farkında olmadan ellerini çırpıyordu, aniden bana dönüp omuzlarımı salladı, sonra yine aynaya koştu. Başka bir zamanda olsa bu masum heyecan beni derinden etkilerdi. Neden onu boş şeyler peşinde koşan bir kız gibi görmüştüm ki? Genç bir hayvanın yaşayabileceği o saf zevki yaşıyordu. Gülümsemekten kendimi alamadım.

"Bradley, beğendin mi, acayip mi duruyor yoksa?"

"Çok çarpıcı görünüyor."

"Çok mutluyum, ne kadar iyisin-sana çok çok teşekkür ederim!"

"Ben sana teşekkür ederim. Hediye vermek, vereni de tatmin eden bir şeydir."

Julian küçük çığlıklar atarak çizmelerini çıkarmaya başladı. Sonra da zevkinin sarhoşluğu içinde bacak bacak üstüne attı. Bileklerine kıvırdığı çoraplarım hâlâ üzerindeydi. Yerde yatan mor çizmelere, sonra da Julian'ın ayaklarına ve dizleri hafifçe kahverengileşmiş; kısa, sarı ve seyrek kılları seçilebilen bacaklarına bakarken birden gerçekten olağandışı bir şeyler olmaya başladı. Rachel'ı kollarıma aldığımda arayıp da bulamadığım o duygu anı bir sancı ve heyecanla her yanımı

kaplamıştı: bütün o saçma, telaşlandırıcı, hata payı taşımayan belirtileriyle fiziksel bir arzuydu bu; doğadaki en garip ve en cesaret kırıcı şeylerden biri, yani erkek organının yerçekimine karşı koyuşuydu başıma gelen. O kadar büyük bir utanç hisssettim ki, bu düşünceleri kafamdan bir kalemde sildim attım. Aynı zamanda tuhaf ve hiçbir tanıma sığmayan bir neşe içindeydim. Bir çocuğa hediye alarak gevşemiş ve bir an için mutlu olmuş olabilirdim. Gözlerimi kaldırdım. Julian'ın yüzü bana duyduğu minnettarlıkla ışıl ışıldı. Güldüm, çünkü, bacaklarına bakınca hissettiğim şey hakkında hiçbir fikri yoktu Julian'ın. Yaşadıklarımızı saklamak bazen acı verebiliyor ama bunun bizi ayrıcalıklı yaptığı ve komik bir tarafı da olduğu inkâr edilemez. Güldüm, Julian da çizmelerinden aldığı o çocuksu neşeyle bana gülerek karşılık verdi.

"Hayır, şimdi giymeyeceğim, hava çok sıcak," Julian satıcı kıza açıklamalar yapıyordu. "Bradley sen bir meleksin. Bu yakınlarda sana uğrayabilir miyim? Shakespeare hakkında konuşuruz. Benim için her gün müsait, pazartesi, salı-Salı sabahı senin evinde, saat on birde, buna ne dersin? Ya da sen ne zaman istersen?"

"Tamam, tamam."

"Ciddi ciddi konuşur ve metnin ayrıntılarına bakarız, tamam mı?"

"Tabii, olur."

"Ah, bu çizmelere bayıldım."

İstasyonda ayrılırken onun o saf mavi gözlerine baktım ve ondan yalan söylemesini isteyerek keyfini kaçırmamaya karar verdim. Oysa o ana kadar dâhiyane bir hikâye bulmuştum bile.

Nasıl olduysa saat öğlenin on ikisi olmuştu. Doğu yönündeki daireme doğru giderken kendimi iyice toparlamış ve "alicenap" davranıp da Julian'ın konuşmaması için düşündüğüm şeyi yapmadığım için pişmanlık duymaya başlamıştım. Julian benimle karşılaştığını yumurtladığında Arnold ne düşünecek, Rachel neye yoracak, Julian ne kadarını anlatacaktı? Probleme odaklanmaya çalıştım ama başaramadım; sonunda cinsel arzudan pek de farkı olmayan, heyecanlı, suçlu ve acı dolu bir şeyler hissettim. Neler oluyordu? Belki de hiçbir şey. Bir an önce Rachel'a telefon etmem gerek diye düşünüyordum ama bunun bir işe yaramayacağını da biliyordum. "En kötüsünü öğrenmek" için bir süre daha beklemem gerekiyordu.

Dokuz buçuk sularında Charlotte Caddesi'nden ayrıldım. Şimdiyse, birdenbire üzerime kaygılı bir hal çökmüştü; Priscilla'yı düşünüyordum. Kapıdan içeri girer girmez tuhaf bir şeyler olduğunu anlamıştım. Priscilla'nın odasının kapısı ardına kadar açıktı. Hızla içeri daldım. Priscilla gitmişti. Yatakta yatıp dedektif romanı okuyan kadın Christian'dı.

"Priscilla nerede?"

"Heyecanlanma Brad. Priscilla bize geri gitti."

Christian ayağından çıkardığı ayakkabılarını yatağın üzerine bırakmıştı. Bakımlı, ipeksi bacaklarını üst üste koymuştu. Bacaklar yaşlanmıyor.

"Ne hakla karışıyorsun bunlara!"

"Böyle bir amacım yoktu, yalnızca onu ziyarete gelmiştim. Gözyaşları içinde bana senin uzaklara gideceğini, onu bırakacağını söyledi, ben de ona, "Niçin yine bana gelmiyorsun?" dedim, o da bunu istediğini söyledi, onu ve Francis'i taksiye bindirip bize yolladım."

"Benim kızkardeşim pin pon topu değildir."

"Sinirlenme Brad. Artık rahat rahat gitmek istediğin yere gidebilirsin."

"Gitmek istemiyorum."

"Priscilla, senin gideceğini sanmış."

"Şimdi buradan çıkıp onu almaya gideceğim."

"Brad, aptallık etme. Notting Hill'de kalması onun için çok daha iyi. Öğleden sonra gelip bakması için bir doktor çağırdım. Bırak da biraz huzur içinde kalsın."

"Bu sabah Arnold sana geldi mi?"

"Beni görmeye geldi. Neden öyle anlamlı anlamlı 'sana' geldi mi diye soruyorsun. Kin kusan o eleştirin onu çok etkilemiş. Neden yolladın o eleştiriyi ona? Neden durup dururken böyle acılara neden oluyorsun? Birisi sana böyle yapsa hiç hoşuna gitmezdi.

"Sana, omuzlarında ağlamak için mi gelmiş?"

"Hayır. Bir iş projesi hakkında konuşmak için."

"İş mi?"

"Evet. Birlikte iş yapacağız. Kullanmadığım bir sürü param var, onun da öyle. Illinois'teki bütün zamanımı Kadınlar Loncası'nda geçirmedim herhalde. Evans'ın işlerine yardımcı oluyordum. Sonunda onun işlerini ben yürütmeye başladım. Buraya gelip aylak aylak yaşamak istemiyorum. Kadın iç çamaşırı işine giriyorum. Ve Arnold

da aynı işe benimle birlikte giriyor."

"Neden bana Yahudi olduğunu söylemedin hiç?"

"Bunu bulup çıkaracak kadar ilgilenmedin ki hiç."

"Yani şimdi sen ve Arnold birlikte çalışıp para kazanacaksınız. Rachel'ın bu konuda neler hissedeceği aklına geldi mi hiç?"

"Ben Arnold'ın peşinde değilim. Ve bence birini başkasının peşinde olmakla suçlayabilecek en son kişi sen olmalısın."

"Ne demek istiyorsun?"

"Rachel'ın peşinde değil misin?"

"Böyle düşünmene neden olan şey de ne?"

"Rachel, Arnold'a böyle söylemiş."

"Rachel Arnold'a onun peşinde olduğumu mu söylemiş?"

"Evet. Buna epey güldüler."

"Yalan söylüyorsun," dedim. Odayı terk ettim. Christian arkamdan seslendi, "Brad, arkadaş olalım, lütfen."

Ön kapıya doğru yürüdüm. Niyetim gidip Priscilla'yı geri getirmekti ama aslında bir an önce Christian'ın yanından uzaklaşmak istiyordum ama o sırada kapı çaldı. Uzanıp kapıyı açtığımda karşımda Arnold'ı buldum.

Önceden çok iyi hazırlamış olduğu gülümsemesiyle baktı bana; özür dilercesine, ironik ve pişman bir gülümsemeydi bu.

Ona, "İş ortağın burada," dedim.

"Anlattı mı sana?"

"Evet. İç çamaşırı ticaretine giriyormuşsunuz. İçeri gir."

Christian başımın arkasından Arnold'ı selamlayarak, "Merhaba, şekerim," dedi. Birlikte oturma odasına doğru yürüdüler, bir an tereddüt ettikten sonra ben de peşlerinden gittim. Christian ayakkabılarını çıkarmamıştı. Üzerinde son derece şık, canlı yeşil renkte bir elbise vardı. Elbette artık görebiliyordum, tipik bir Yahudi'ydi o: kıvrımlı zeki dudaklar, kavisli kurnaz burun, sinsi yılan gözler. Elbisesi kadar güzeldi, bir İsrail kraliçesi gibi.

Arnold'a döndüm, "Onun Yahudi olduğunu biliyor muydun?"

"Kim? Christian mı? Tabii. Daha ilk karşılaşmamızda öğrendim."

"Nasıl?"

"Sordum."

"Brad bizim romantik bir ilişki falan yaşadığımızı düşünüyor," dedi Christian.

"Bak," dedi Arnold. "Chris ve benim aramda arkadaşlıktan başka

bir şey yok. Böyle bir kavramdan haberin vardır herhalde, değil mi?"

"Kadın ve erkek arasında arkadaşlık olmaz," dedim. Bunun kesinlikle doğru olduğunu, bir tür önseziyle o anda fark etmiştim.

"Yeterince aklı başında insanlarsa olur," dedi Christian.

"Evli insanlar arkadaşlık kuramazlar," dedim. "Bunu yapıyorlarsa, sadık değiller demektir."

"Rachel'ı merak etme," dedi Arnold.

"Ama her nedense merak ediyorum. Onun gözünü morarttığın o günden beri onu merak ediyorum."

"Onun gözünü ben morartmadım. O bir kazaydı. Sana açıklamıştım."

"Devam etmeden önce," dedim, "ikinci kez, kızkardeşimi kaçıran iş ortağından gitmesini rica edebilir miyim?"

"Gideceğim," dedi Christian, "ama gitmeden önce seninle bir şey konuşmak istiyorum. Bütün bu olanlar için çok üzgünüm. Fakat, sana karşı dürüst olacağım, Brad, sen bir hayal dünyasında yaşıyorsun. Buraya geldiğimde duygusal bir çalkantı yaşıyordum ve doğruca sana geldim. Bazı erkekler bununla gurur duyarlar. Elli yaşını geçmiş olabilirim ama bitmiş biri değilim. Gelirken gemide bile üç kişiden evlenme teklifi aldım, hem de zengin olduğumdan haberi olmayan insanlar tarafından. Her neyse, zenginsem ne olmuş yani? Zenginlik, kalite ve çekiciliği de beraberinde getiriyor. Zenginler daha zarif, daha az kaprislidir. Hiç de fena bir aday değilim. Ve ben sana geldim. Tesadüfen Arnold'la tanıştım, onunla konuştuk, bana bir sürü soru sordu, ilgisini çekmiştim. Arkadaşlıklar böyle başlar ve biz de arkadaş olduk. Ama bir aşk ilişkisine girmedik. Neden girelim? Biz akıllı insanlarız. Ben, oyun arayan mini etekli küçük bir kız değilim. Ben, hayatının geri kalan günlerinde eğlenmek isteyen, duygusal çalkantılara girmek değil, gerçekten eğlenmek ve mutlu olmak isteyen zeki bir kadınım. Artık ne istediğimi bilebilecek bir yaştayım. Illinois'deki günlerim derin analizler yapmakla geçti. Erkek arkadaşlarım olsun istiyorum. İnsanlara yardım etmek istiyorum. Mutlu olmanın bir yolunun da insanlara yardım etmek olduğunu biliyor musun? Ve ben meraklı bir insanım. Bir sürü insan tanımak istiyorum. Bir deliğe tıkılıp kalacak ya da kıyıda köşede dram yaşayacak biri değilim ben. Ben ortalıkta olacağım. Ben ve Arnold'un şu anda bulunduğu gibi ortalıkta. Sen beni anlayamadın. Ben seninle arkadaş olmak istiyorum, Brad. Aramızda kurulacak dostlukla geçmişi silmek istiyorum, bir sevgiyi kurtarmak-"

Homurdandım.

"Benimle alay etme. Elimden geleni yapıyorum, gülünç görünebilirim ama-"

"Hiç de öyle görünmüyorsun," dedim.

"Benim yaşımdaki kadınlar gerçekten ciddi görünmek istediklerinde gülünç olabilirler ama bir bakıma kaybedecek şeylerimiz daha az olduğu için daha akıllıca davranabiliriz. Ve kadın olduğumuz için de, insanlara yardım etmek, sıcak duygular vermek ve yaşanılan mekânla ilgilenmek bizim görevimiz. Seni ele geçirmek, köşeye sıkıştırmak falan istemiyorum. Birbirimizi yeniden tanımaya çalışmamızı, belki de hoşlanmamızı istiyorum. Illinois'deyken yeterince sıkıntı çektim. Kolay değildi yaşlı Evans'tan soğurken bana kızman için ne kadar çok nedenin olduğunu hatırlamak, sana sataşanın hep ben olduğunu; herhalde bendim, kendimi savunmuyorum. Ama şimdi daha aklı başında biriyim, belki daha iyi biriyim. Neden seninle bir araya gelip eski günlerden, evliliğimizden söz etmiyoruz-"

"Yani şu, anladığım kadarıyla, Arnold'la çoktan konuştuğunuz şeyleri."

"Evet, neden olmasın, doğal olarak merak ediyordu ve ben de olduğu gibi anlattım. Bu kutsal bir konu değil, neden başkasıyla konuşmayayım ki. Bence sen ve ben birbirimize karşı daha dürüst olmaya çalışmalı ve ne var ne yoksa ortaya döküp kurtulmalıyız. Bunun bana çok iyi geleceğinden eminim. Söyle, hiç analiz edildin mi?"

"*Analiz edilmek mi!!* Elbette hayır!!"

"Şey, bunun bir zaman kaybı olduğundan o kadar emin olma. Bana çok fazla diş gösteriyorsun gibi geliyor."

"Arkadaşına artık gitmesini söyler misin, lütfen?" dedim Arnold'a. Arnold gülümsedi.

"Gidiyorum, gidiyorum Brad. Dinle, şimdi cevap verme. Sana alçakgönüllülükle, gerçekten alçakgönüllülükle *yalvarıyorum*, bu yakınlarda seninle oturup konuşalım, doğru dürüst konuşalım, geçmişten, yapılan yanlışlardan söz edelim, sana değil bana yardımı olacağı için konuşalım. Hepsi bu. Bunu düşün. Görüşürüz."

Kapıya doğru yöneldi. "Bekle bir dakika," dedim. "Yıllarını derin analizler yapmakla geçirmiş birine bunu yapmak kabalık olacak ama ben senden hoşlanmıyorum ve seni görmek de istemiyorum."

"Senin bazı korkularla bunu yaptığını biliyorum-"

"Korkmuyorum. Yalnızca senden nefret ediyorum. Sen imalı imalı

konuşup gücünü denemek isteyen kadınlardan birisin ve ben bu tür kadınlardan nefret ediyorum. Seni affedemem ve seni görmek istemiyorum."

"Galiba bu da o klasik, aşk-nefret ikilisi-"

"Aşk değil. Yalnızca nefret. Madem o kadar akıllısın, bunu anlayabilecek kadar dürüst ol. Bir şey daha var. Arnold'la kısa bir konuşma yaptıktan sonra gelip kardeşimi alacağım ve ondan sonra seninle aramdaki her türlü bağlantı kopmuş olacak-"

"Bak Brad, yine de sana söylemek istediğim bir şey var. Galiba senin ne istediğini biliyorum-"

"Çık. Yoksa şiddete başvurmamı mı istersin?"

Güldü. Kırmızı dilli, beyaz dişli, neşe dolu bir gülüştü bu. "A,ha! Acaba *ne demek istemiş* olabilirsin? Seyret o zaman, Kadınlar kulübünde karate öğrenmiştim. Pekala, gidiyorum. Ama söylediklerimi düşün. Neden *nefreti seçesin*? Neden bir değişiklik yapıp bu kez mutluluğu seçerek ikimize de bir iyilik yapmıyorsun? Tamam, tamam, gidiyorum, hoşça kalın."

Kapıyı açtı ve hafifçe kapatarak çıktı, kahkahalarını hâlâ işitebiliyordum.

Arnold'a döndüm, "Rachel konusunda ne düşündüğünü bilmiyorum-"

"Bradley, ben ona bilerek vurmadım. Benim hatamdı ama o bir kazaydı. Bana inanıyor musun?".

"Hayır." Rachel'a duyduğum sevgi dolu acımayı bütün saflığıyla hissediyordum, bacaklar konusundaki saçmalık gibi değil, saf acıma, acıma.

"Dur, bir dakika, dur. Rachel iyi. Christian ve benim hakkımda düşünceler üretip küplere binen *sensin.* Christian'ı sahiplenmen çok doğal ama-"

"Öyle bir şey yok!"

"Ama aramızda arkadaşlıktan başka bir şey olmadığı doğru. Gerçek bu. Rachel artık bunu anlıyor. Eski karınla benim aramda bir şey olduğu hikâyesini bir tek sen uyduruyorsun. Dar görüşlü biri olsam beni kızdıracak şekilde bunu kullanarak Rachel'ı rahatsız edip beni kızdırmaya çalışıyorsun. Neyse ki Rachel mizah duygusu güçlü bir kadın. Bu sabah bize nasıl geldiğini anlattı bana. Beni suçladığını ve onu rahatlatmak için elinden geleni yapmaya hazır olduğunu falan! Elbette biliyorum, Rachel'dan ne kadar hoşlandığını falan, hepsinin far-

kındayım. Senin bu hislerin zaten dostluğumuzun bir yönünü oluşturuyordu. İkimizden de hoşlanıyordun. Beni yanlış anlama. Rachel bunu yalnızca bir şaka olarak düşünmedi, oldukça etkilendi de. Bütün kadınlar kendilerine kur yapılmasından hoşlanır. Ama benim ona sadık olmadığım konusunda imalar yaparak rahatsız etmeye başlayınca doğal olarak buna daha fazla tahammül edememiş. Senin, benimle Chris'in arasında bir aşk ilişkisi olduğuna inanıp inanamadığından ya da Rachel'a buna inanıyormuş gibi yapıp yapmadığından emin değilim. Ama *o* bunların hiçbirine inanmıyor."

Arnold bacaklarını uzatmış, topuklarının üzerinde denge kurmaya çalışarak oturuyordu. Karakteristik bir pozisyon. Yüzünde, bir zamanlar çok sevdiğim o sevecen, alaycı ve ironik ifade vardı.

"Haydi, bir şeyler içelim," dedim ve asma ceviz dolabıma doğru yürüdüm.

Rachel'ın kendini savunmak için beni feda edebileceği hiç aklıma gelmemişti. Hayal etmeye çalıştım; her şeyin açıklandığı o an, ateşli bir kavga, karşılıklı suçlamalar, Rachel gözyaşları içinde. Aslında, dürüst olmak gerekirse, hiçbir şeyin ayrıntılı bir hayalini kurmamıştım. Kötü bir şey yaptığımız zaman hayallerimizi uyuştururuz. Şüphesiz bu da, pek çok insan için olduğu gibi, yanlış bir şey yapmanın ön-koşuluydu, daha doğrusu onun bir parçasıydı. Ben de sorun çıkacağını düşünmüştüm ve bunu öylesine doğal bir şey olarak kabul etmiştim ki Julian'a bir hikâye uydurmak zahmetine bile katlanmamıştım, ya da en basiti, onların evinde olduğumu bile inkâr etmemiştim. ("arayacaktım ama birden kendimi kötü hissettim": ne olursa olsun bir şeyler yapmak, hiçbir şey yapmamaktan daha iyiydi.) Ama bu sorunun varacağı nokta benim gözümden kaçmıştı. Sinsi sinsi evliliğin kısıtlamalarından söz edenler aslında bu gizemli ve kutsal engelin arkasında olup biten gerçek dramları umursamadan hareket eden insanlar.

Her şeyin böyle sakin bir tempoda gidiyor olması beni rahatlatmalıydı, aslında rahatlatmıştı da. Fakat aynı zamanda kırgın ve üzgündüm ve Rachel'ın yazdığı mektubu göstererek Arnold'un huzurunu bozmak, onu sarsmak istiyordum. Mektup, hemen orada masanın üzerindeydi zaten, üst üste konmuş kâğıtların arasından çıkan ucunu bile görebiliyordum. Fakat böyle bir ihanetin gerçekleştirilmesi düşünülemezdi bile. Erkeği satarak kendini kurtarma ayrıcalığı kadınlara aitti. O anda bile, olan biten her şeyin benim değil, Rachel'ın

fikri olduğunu düşünmeme rağmen sorumluluğun tamamının bana ait olduğunu ve sonuçlarına katlanmam gerektiğini biliyordum. Bu tür konuları tartışmamak ve tersini kanıtlamak yerine, en yumuşak biçimde atlatmanın yapılacak en iyi şey olacağına karar verdim. Sonra birden aklıma şu geldi: Ama ya Arnold yalan söylüyorsa? Christian hakkında rahatlıkla yalan söylüyor olabilirdi. Acaba Rachel hakkında da mı yalan söylüyordu? Arnold ve karısı arasında geçenleri öğrenme şansını hiç yakalayabilecek miydim acaba?

Arnold'a baktım, o da bana bakıyordu. Müthiş bir keyif alıyor gibiydi. Çok iyi, güçlü ve genç görünüyordu. Zayıf, yağlı, kahverengi yüzünde meraklı bir üniversite öğrencisinin ifadesi vardı. Öğretmenini zor durumda bırakan zeki bir öğrenci gibi duruyordu.

"Bradley, ben ve Chris hakkında söylediklerimin hepsi doğru. Böyle şeylere bulaşamayacak kadar çok seviyorum işimi. Christian da mantıklı bir kadın. Aslına bakarsan o, şimdiye kadar tanıdığım en mantıklı kadın. Yaşama nasıl da sıkı sıkıya bağlı!"

"Yaşama sıkı sıkıya sarılmak, sana asılmayı beraberinde getirebilir, dersem fazla ileri gitmemiş olurum aslında. Her neyse, senin kibarca anlattığın gibi Rachel'ı kırdıysam üzgünüm. Onu imalarda bulunarak rahatsız etmek istemezdim. Biraz bunalımdaydım ve o da bana anlayış gösterdi. Daha özenli olmaya çalışacağım. Konuyu burada kapatabilir miyiz?

"Yazdığın o sözde eleştiriyi kısmi bir ilgiyle okudum."

"Neden sözde eleştiri olsun? O bir eleştiri. Yayımlamayacağım ama."

"Bana yollamamalıydın onu."

"Doğru. Eğer seni memnun edecekse söyleyeyim, bunu yaptığıma pişmanım. Onu yırt at ve unut lütfen, olur mu?"

"Çoktan yırtıp attım. Tekrar okuma isteği hissederim diye düşündüm, o zaman unutamazdım. Bradley, bizler ne kadar da boş ve alıngan sanatçılarız, değil mi?"

"Kendi adıma bunun farkındayım."

"Tanrı aşkına, buna sen de dahilsin tabii. Biz, yani sen de. Birisi yaptığın işi eleştirdiği zaman sözler doğrudan doğruya kalbine saplanıyor. Gazetecilerin yazdıklarından söz etmiyorum tabii, insanın tanıdığı kişilerden gelenleri kastediyorum. İnsanlar bazen birinin kitabını aşağılayarak onunla hâlâ arkadaş kalabileceklerini sanıyorlar. Böyle bir şey olamaz. Böyle bir saldırı affedilemez. "

"Yani, artık dostluğumuzun sonuna geldik."

"Hayır. Çünkü ender de olsa bazen insan karşısındakine daha yakınlaşarak bu kırgınlığı atlatabiliyor. Sanırım burada bunu yapmak mümkün. Ama söylemem gereken bir iki şey var."

"Devam et."

"Sen, aslında bir tek sen değilsin, bütün eleştirmenler bunu yapıyor, sanki dört dörtlük görünen birine hitap ediyor gibi yazıyorsunuz, o sanatçı kendi hatalarının hiç farkında değilmiş gibi yazıyorsunuz. Aslına bakarsan bir sanatçı kendi hatalarını eleştirmenlerden çok daha iyi fark eder. Yalnızca, doğal olarak, bu bilgiyi herkesle paylaşma gibi bir arzu duymazlar, o kadar. Eğer insan bir kitap yayımlamaya hazırsa, bırakmalı o kitap kendisi için konuşsun. Onun etrafında dolaşıp da "Biliyorum, hiç de iyi değil," diye homurdanmak düşünülebilecek bir şey değil. İnsan çenesini kapatmasını bilmeli."

"Haklısın."

"İkinci sınıf olduğumu biliyorum."

"I-ıh."

"Yazdığım şeyin iyi yanları olduğuna da inanıyorum, yoksa yayımlamazdım. Ama, ben sürekli bir başarısızlık duygusuyla yaşıyorum, bunu hep *hissediyorum*. Hep yenik düştüm, hep. Yazdığım her kitap, mükemmel bir fikrin enkazı. Yıllar geçiyor ve insanın bir tek yaşamı var. İnsan bir şeye sahipse, onu yapmalı ve daha iyisini yapmak için durmadan denemeli. Bunun bir yönü de, sanatçının ne kadar hızlı çalışması gerektiğine *karar* vermesi. Daha az yazarsam daha çok kendimi geliştireceğime inanmıyorum. Sende var olan şey neyse, onun daha az ortaya çıkmasından başka bir sonucu olmaz bunun. Yani, benim daha azımın. Yanılıyor olabilirim ama bu konudaki yargılarım bunlar ve bunların arkasında duracağım. Anlıyor musun?"

"Evet."

"Ayrıca, zevk de alıyorum. Benim için yazmak demek *joie de vivre*'in* doğal bir ürünü. Neden olmasın? Olabiliyorsam neden mutlu olmayayım?"

"Neden olmayasın."

"Bunun bir alternatifi var, o da senin yaptığını yapmak. Hiçbir şey bitirmemek, hiçbir şey yayımlamamak, bütün dünyaya sürekli kin bes-

* (Fr.) *joie de vivre*: yaşama sevinci. (ç.n.)

lemek, gerçekleşmemiş bir mükemmeliyetçilik duygusuyla yaşayıp, deneyip de başarısız olanların karşısında kendini üstün hissetmek."

"Ne kadar da açık ve net ifade ettin.."

"Bana kızgın değil misin?"

"I-ıh."

"Bradley, gücenme, aramızdaki dostluk zaman zaman sıkıntılı geçiyor çünkü ben başarılıyım, sen değilsin, yani dünyevi anlamda. Korkarım bu doğru, değil mi?"

"Hı-hı."

"İnan bana, seni kızdırmaya çalışmıyorum. İçgüdüsel olarak senin karşında kendimi savunuyorum. Bunu en etkin biçimde yapabilmeliyim ki sana derin bir kırgınlık duymayayım ve kırgınlık duymak istemiyorum. Bu sağlıklı bir ruh hali, değil mi?"

"Şüphesiz."

"Bradley, düşman olamayız biz, bu kadar basit bu. Düşman olmazsak daha iyi olur demek istemiyorum yalnızca. Düşman olursak sonumuz kötü olur demek istiyorum. Birbirimizi yok edebiliriz. Bradley, Tanrı aşkına bir şeyler söyle."

"Melodramı ne de çok seversin," dedim, "Ben kimseyi yok edemem. Kendimi yaşlı ve aptal hissediyorum. Tek istediğim, kitabımın yazılması. Kafamda oluştu bu kitap, onu somut bir biçimde istiyorum. Gerisi ıvır zıvır. Rachel konusunda üzgünüm. Bir süre için Londra'dan ayrılsam iyi olur. Değişikliğe ihtiyacım var."

"Kendine dönük ve ketum biri olmaktan vazgeç artık. Bağır, çağır, elini kolunu salla. Bana lanet oku, sorgula! Birbirimize daha yakın olmalıyız, yoksa kaybedeceğiz. Dostlukların çoğu donmuş ilişkilerden ve gelişemeyen yarı düşmanlıklardan oluşur. Seveceksek kavga etmeliyiz. Bana soğuk durma."

"Sen ve Christian'ın arasında bir şey olmadığına inanmıyorum."

"Sen kıskançlık ediyorsun."

"Benim bağırıp çağırmamı, saldırmamı istiyorsun ama yapmayacağım. Christian'la aşk yaşamıyorsan, sizin 'arkadaşlığımız' dediğiniz şeyin Rachel'ı yaraladığını bilmen gerek."

"Benim evliliğime tuhaf bir organizma diyebilirsin. Bütün kadınlar zaman zaman kocalarını kıskanır. Ama Rachel, kendisinin bir tane olduğunu bilir. Eğer bir kadının yanında yıllarca, yıllarca ve yıllarca yatarsan senin bir parçan haline gelir, ayrılman imkânsızlaşır. Dışarıdan bakan iyimserler evliliğin gücünü genellikle küçümserler."

"Öyle mi dersin."

"Bradley, tekrar bir araya gelelim ve doğru dürüst konuşalım; bizi kızdıran şeylerden değil, eskiden yaptığımız gibi edebiyattan söz edelim. Meredith hakkında eleştirel bir değerlendirme yazmam gerekiyor. Ne düşündüğünü bilmek isterim."

"Meredith! Evet."

"Ve Christian'ı da görüp onunla doğru dürüst oturup konuşmanı isterim. Böyle bir konuşmaya ihtiyacı var, mesele bir şeyi kurtarmak saçmalığı falan değil. Konuşursanız *iyi* olacaktır. Onunla görüşmeni *istiyorum.*"

"Christian'ın amaç diyeceği bu hareketi benim için karanlık bir şey."

"İroniye sığınma. Tanrım, sürekli gönlünü almaya çalışıyor gibi hissediyorum kendimi. Uyan artık, transa geçmiş gibisin. Seviyeli bir güreşe tutuşmamız gerek seninle. Buna değer, değmez mi?"

"Evet. Arnold, gider misin artık? Kusura bakma. Belki de yaşlanıyorum ama eskisi gibi olamıyorum duygusal konuşmalarda."

"Bana yaz. Eskiden birbirimize yazardık. Birbirimizi bu kadar çabuk yitirmeyelim."

"Tamam. Üzgünüm."

"Ben de üzgünüm."

"Defol git hadi, Tanrı aşkına."

"Sevgili yaşlı Bradley, işte bu daha iyi! Haydi hoşça kal. Yakında görüşürüz."

Arnold'un ayak seslerini bahçede duyana kadar bekledim ve Baffinlerin numarasını çevirdim. Julian çıktı. Hemen telefonu kapadım.

Aklıma geldi: acaba Julian'a ne söylemişlerdi?

"Benimle olduğunu biliyor mu?"

"Beni sana o gönderdi."

Ertesi sabah Soho'da Rachel'la bir bankta oturuyorduk. Güneş parlıyor, etrafta yaz ortasındaki Londra'nın tozlu ve yenik kokusu duyuluyordu: yağlı, baharatlı, melankolik ve yaşlı Londra kokuları. Dağınık tüylü ve yaşlı görünüşlü bir güvercin topluluğu etrafımızda dolaşıp, duygusuz duygusuz yüzümüze bakıyordu. Ümitsiz insanlar çevredeki banklara oturmuşlardı. Oxford Caddesi'nin üzerindeki gökyüzü bunaltıcı ve affetmeyen bir mavilikteydi. Sabahın erken saatleri olmasına rağmen ter içinde kalmıştım.

Gözlerini ovuştururken başı önüne düşen Rachel hasta gibi duruyordu. Halsizliği ve tombul, yorgun yüzü bana Priscilla'yı hatırlattı. Gözleri seçilmiyordu, bana da bakmıyordu. Krem rengi, kolsuz bir elbise giymişti. Elbisenin kopçası kapanmamış, fermuar sonuna kadar çekilmemişti; minik kızıl tüylerle kaplı etli omurgası görünüyordu. Temiz görünmeyen saten bir omuz askısı etli, soluk renkli kolundaki aşı hizasına kadar sarkmıştı. Elbisenin kol kesiminden etli omuzları fışkırıyordu. Kızıl saçları karmakarışıktı, elleri sürekli saçlarının arasında dolaşıyor, yüzünün önüne indirdiği saçlarıyla içgüdüsel olarak yüzünü saklamaya çalışıyordu. Onun bu pasaklı ve dağınık halini fiziksel olarak çekici bulmuştum; bunda bir samimiyet vardı. O anda kendimi Rachel'a, yatakta olduğumuz o anlardan daha yakın hissetmiştim. *O anlar* şu anda bana kötü bir düş gibi geliyordu. Rachel'la daha önce yaşadığım ve hissettiğim o karışık acıma hissini de duyuyordum. Acıma hissinin, aşkın yerine konan ama ondan daha aşağı bir duygu olduğu doğru değil. Genellikle aşkın ta kendisi de olabiliyor.

Düşünmeden konuştum, "Zavallı Rachel, ah, zavallı Rachel."

Saçlarını çekiştirdi ve hırıltılı bir kahkaha attı. "Evet. Zavallı yaşlı Rachel!"

"Afedersin, ben, kahretsin-yani sana tam olarak, 'Git ve Bradley'i gör' mü dedi?"

"Evet."

"Ama *tam olarak* hangi sözcükleri kullandı? İnsan yazar olmazsa hiçbir şeyi *tam olarak* tarif etmez."

"Aman, bilmiyorum. Hatırlamıyorum."

"Rachel, hatırlamalısın. Konuştuğunuzdan bu yana daha iki saat bile geçmemiştir-"

"Bradley, bana *işkence* etme. Kendimi dağılmış, parçalanmış ve ezilmiş hissediyorum. Sanki bir sabanın altında kalmış gibiyim."

"O duyguyu bilirim."

"Bildiğini sanmam. Senin kusursuz bir hayatın var. Özgürsün. Paran var. İşin konusunda huzursuzlukların var ama istediğin zaman ülkeyi terk edebilir, yurtdışına çıkabilir ve bir otelde kafanı dinleyebilirsin. Tanrım, bir otelde yalnız kalmayı ne kadar isterdim! Cennete gitmiş gibi olurdum!"

"'İşin konusunda huzursuzlukların var' demekle içinde bulunduğum cehennemi anlatmış olmuyorsun."

"Bunların hepsi yüzeysel, hani denir ya, neydi, önemsiz, yani, işte nasıl denir-"

"Karşılıksız."

"Gerçek yaşamın bir parçası değil, zorunluluklardan biri değil. Benim bütün yaşamım zorunluluklardan oluşuyor. Çocuğum, kocam, hepsi zorunluluk. Kafese tıkılmış gibi yaşıyorum."

"Ben yaşamımda birkaç zorunluluk daha olsa da yaşayabilirdim."

"Sen ne dediğini bilmiyorsun, Bradley. Sen onurlu bir insansın. Yalnız insanlar onurlu olur. Evli bir kadının onuru yoktur, tek başına kendini gösterebilecek düşünceleri yoktur. Kadın, kocasının alt kategorisinde yer alır ve kocası isterse onun bilincine keder bile boşaltabilir, tıpkı suya boşaltılan mürekkep gibi."

"Rachel, bence sen hezeyan içindesin. Çarpıcı bir benzetme ama böyle bir saçmalık duymadım."

"Belki de Arnold'la benim yaşamımın neye benzediğini anlatmaya çalışıyorum. Ben yalnızca onun bir uzantısıyım. Kendi başıma bir varlığım yok. Ona ulaşamıyorum. Kendimi öldürsem bile ulaşamam ona. İlgisini çekerdi elbette, üzerine bir teori kurardı. Sonunda daha iyi anlaşacağı bir kadın bulur ve benim durumumu tartışırlardı."

"Rachel, bunlar çok sıradan düşünceler."

"Bradley, sadeliğine hayranım. Sanki bu dilden hiç anlamıyormuşum gibi. Şu anda bir kurbağayla, ikiye ayrılan ve kıvranıp duran bir solucanla konuşuyorsun."

"Rachel, böyle konuşmaktan vazgeç, beni üzüyorsun."

"Duyarlı bir bitkisin sen, değil mi? Seni maceraperest bir şövalye olarak düşündüğümü bilsen!"

"Enkaz halinde-"

"Sen *ayrı bir mekân*dın. Bunu anlıyor musun?"

"Çadırını kurabileceğin geniş bir düzlük mü? Yoksa bu benzetmeler fazla mı abartılı?"

"Her şeyle dalga geçiyorsun."

"Geçmiyorum, konuşma tarzım öyle. Bu zamana kadar beni tanımış olmalısın."

"Evet, evet, tanıyorum aslında. Ah, her şeyi mahvettim. Seni bile bozdum. Şimdi Arnold'un da aklı fikri *sende*. Benimle ilgilendiğinden daha fazla ilgileniyor seninle. Her şeyi alıyor."

"Rachel, dinle. Seninle aramdaki bağ, Arnold'la olan bağımın bir parçası değil."

"Cesur sözler. Ama artık öyle."

"Lütfen bu sabah Arnold'un ne dediğini hatırlamaya çalış, senden beni görmeni istediği zaman yani-"

"Ama şimdi beni hem üzüyor, hem de kızdırıyorsun! Şöyle bir şeyler dedi, "Artık Bradley'le görüşemeyeceğini düşünme. Aslında hemen gidip onu görsen iyi olur. Seni görmeye ve konuştuklarımızı tartışmaya can atıyordur. Neden onu görüp samimi bir sohbet havasında her şeyi ortaya dökmeyesin? Sana, bana anlatacağından daha çok şey anlatacaktır. Biraz kırgın, bu ona iyi gelecektir. Hadi git.'"

"Tanrım. Benimle konuştuklarını ona rapor edeceğine mi inanıyor?"

"Belki"

"Yapar mısın?"

"Belki."

"Ben bundan bir şey anlamıyorum."

"Ha ha."

"Arnold'la Christian'ın arasında bir şey var mı?"

"Sen Christian'a âşıksın."

"Aptalca bu. Ya Arnold-?"

"Bilmiyorum. Bu soru canımı sıkmaya başladı. Tam anlamıyla böyle bir tanımın içine girdiğini sanmıyorum. Ama umurumda değil. O özgür biri gibi yaşar, ve de öyle yaşadı. Canı Christian'ı görmek isterse gider görür. Birlikte iş yapacaklar. Yatağa girseler de benim için o kadar önemli değil artık."

"Rachel, daha net anlatır mısın, *lütfen*? Arnold gerçekten de senin arzun dışında seni rahatsız ettiğime mi inanıyor? Yoksa olayları yumuşatmak için mi başvurdu böyle bir yola.

"Neye inandığını bilmiyorum, umursamıyorum da."

"Lütfen dene. Gerçekler önemli. Dün Arnold geri döndükten sonra-Lütfen ayrıntıları hatırlamaya çalış. En başından anlatmanı istiyorum, 'Koşarak merdivenlerden aşağı indim.' "

"Koşarak merdivenlerden aşağı indim. Arnold verandaya çıkmıştı. Mutfaktan geçtim, yan koridora girdim ve bahçeye çıktım, onu yeni görmüş gibi yaptım ve bir şeyler göstermek için bahçenin öteki tarafına götürdüm, orada biraz konuşturdum, her şey yolunda görünüyordu. Yarım saat kadar sonra Julian geldi, seni gördüğünü ve senin ona buradan çıktığını söylediğini anlattı."

"Bunu ben söylemedim. Öyle tahmin etti, ben de inkâr etmedim."

"O da aynı hesaba gelir. Sonra Julian senin ona aldığın çizmelerden söz etmeye başladı. Çok şaşırdığımı söylemeliyim. Senin böyle alışkanlıkların yoktu. Her neyse, Arnold kaşlarını kaldırdı, nasıl yaptığını bilirsin. Ama Julian yanımızdayken bir şey söylemedi."

"Dur bir dakika. Arnold, Julian'ın benim çoraplarımı giydiğini fark etmiş miydi?"

"Ha! Bu da başka bir mesele. Hayır, sanmıyorum. Julian çizmelerini giymek için hemen yukarı çıktı. Arnold senin yanına gittikten sonra gördüm Julian'ı. Sonra bana çorap meselesini anlattı. Bunun çok komik olduğunu söyledi."

"Bilirsin, cebime sokuşturdum öylesine, sonra da-"

"Pekala, hepsini aklımdan geçirdim. Ha, burada, al çoraplarını."

"Yıkamıştım. Hâlâ biraz nemli. Julian'a bir süre babana Bradley'den söz etme, o eleştiri yüzünden araları biraz açık, dedim ve çorap meselesinin böyle kapandığını düşündüm."

Eciş bücüş gri nesneleri alıp cebime sıkıştırdım, ortalıktan kaldırılmaları gereken ve pis şeyler hatırlatan şeylerdi o çoraplar. "Devam et, Julian gittikten sonra Arnold ne dedi?"

"Buraya geldiğini neden ona söylemediğimi sordu."

"Sen ne dedin?"

"Ne diyebilirdim? Şaşkınlıktan ne yapacağımı bilemedim. Güldüm ve senin beni kızdırdığını söyledim. Duygularına kapılıp kendini kontrol edemez bir durumda olduğunu, seni geri çevirdiğimi ve bunu Arnold'a anlatmamı istemediğini söyledim."

"Bundan daha iyi bir şey düşünemedin mi?"

"Hayır, düşünemedim. Julian oradayken düşünemezdim; sonra da bir şeyler söylemek zorunda kaldım. Aklıma gerçeklerden başka bir şey gelmiyordu. Yapabildiğim en iyi şey olanları biraz çarpıtarak anlatmak oldu."

"Tamamen uydurma bir şey de anlatabilirdin."

"Sen de öyle. Julian'a bizim evde olduğunu düşündürmene sebep yoktu."

"Biliyorum, biliyorum. Arnold inandı mı sana?"

"Emin değilim. O benim yalancı olduğumu bilir, birkaç yalanımı yakaladı. O da yalan söyler. Birbirimizin yalancı olduğunu bilir ve bunu kabulleniriz, evli eşlerin çoğu yapar bunu."

"Ah, Rachel, Rachel-"

"Dünyada neler oluyor, bunu düşünüp üzülüyorsun değil mi? Her

neyse, onun umrunda değil. Ben böyle bir şey yapsam bu hoşuna gider, vicdanını rahatlatır. Kontrol onda olduğu sürece, seni yem olarak kullanır ve bundan keyif alır. Seni, evliliğimize tehdit oluşturacak bir şey olarak görmüyor."

"Anlıyorum."

"Ve elbette haklı da. Böyle bir tehdit yok."

"Yok mu?"

"Yok. Sen yalnızca sevecenlik ve acıma duygularıyla hareket ettin. Ah, sakın itiraz etme, bunu biliyorum. Arnold'un seni şehvet düşkünü bir adam olarak görmemesi de seni şaşırtmayacaktır zaten. Asıl tuhaf olan, Arnold'un sana gerçekten yakınlık duyuyor olması."

"Evet," dedim. "Ve tuhaf olan, onun ahlaksız biri olduğunu düşünmeme rağmen, benim de ona yakınlık duyuyor olmam."

"Gördüğün gibi, asıl dram senin ve onun arasında. Ben sadece ikincil bir meseleyim."

"Hayır, hayır."

"Erkekler kendi aralarında konuştuklarında kadınlara ihanet ederler, ellerinde değildir. Arnold ona anlattıklarıma inanmış gibi yaparken bizi küçük görüyordu. Seni de, beni de. Ama aynı zamanda insana göz kırpabilir de."

"Hiç göz kırpmadı."

"Gerçekten gözünü kırpmasından söz etmiyorum, budala. Neyse, küçük özgürlük girişimim pek başarılı olamadı, değil mi. Her şey çirkin, bulanık bir çamura döndü ve sonunda yine Arnold ipleri eline aldı. Ah, Tanrım, evlilik denen şey aşk ve nefretin tuhaf bir karışımı. Arnold'dan hem nefret ediyorum, hem de korkuyorum, onu öldürebileceğimi düşündüğüm zamanlar oluyor. Yine de onu seviyorum. Onu sevmeseydim, benim üzerimde bu kadar korkunç bir gücü olmazdı. Ve ona hayranım. Mesleğine hayranım, bence bütün kitapları muhteşem."

"Rachel, yapamazsın bunu!"

"Ve bence ona yazdığın eleştiri kin dolu ve aptalca."

"Peki, peki."

"Kıskançlığından yaptın."

"Bu konudan söz etmeyelim Rachel, lütfen."

"Üzgünüm. Biraz kırgınım galiba. Beni kurtarmak ya da savunmak ya da her neyse-bu güzelliği ya da bu şansı kullanmadığın için sana gücendim. Ne demek istediğimi bile bilmiyorum. Mesele Arnold'u

terk etmek istemem değil, yapamazdım, yaşayamazdım. Yalnızca kendime ait, bana özel, tamamen bana ait, Arnold'un boyamadığı, Arnold'la dolu olmayan bir şey istedim. Ama imkânsız görünüyor. O ve sen yine her şeye baştan başlayacaksınız-"

"Bu nasıl bir cümle!"

"Siz yine beraber oturup entelektüel konuşmalarınızı yapacaksınız, ben de içeride bulaşık yıkarken sizin durmadan konuşup durduğunuzu duyacağım. Tıpkı eski günlerdeki gibi olacak."

"Dinle, sevgili Rachel," dedim. "Neden senin de özel bir yerin olmasın? Bununla bir aşk ilişkisini kastetmiyorum, ikimizin de mizacı buna uygun değil. Kendimi korkunç bir baskı altında hissediyorum. Böyle bir ilişki ikimizi yalan dolanın içine sokacak ve bu yanlış bir şey-"

"Ne kadar basite indirgedin!"

"Seni kocanı aldatmaya teşvik etmek istemiyorum-"

"Senden böyle bir şey istemedim!"

"Birbirimize yakın olmadık ama yıllardır birbirimizi tanıyoruz. Şimdiyse birbirimize karşı salaklıklar yapıyoruz ve her şey ters gidiyor. Artık önceki mesafemize dönebiliriz, hatta daha ilerisine de. Ama ben yapmamamızı öneriyorum. Biz *dost* olabiliriz. Arnold sürekli Christian'la kendisinin dost olduğunu söyleyip duruyor-"

"Öyle mi?"

"Benim önerim ikimizin arasında arkadaşlık kurulması, gizli bir ilişki değil, neşe dolu ve düzeyli bir ilişki-"

"*Neşe dolu mu*?"

"Neden olmasın? Neden yaşam üzücü olmak zorunda?"

"Hep merak ederim."

"Neden birbirimizi bir parça sevip de mutlu olmayalım?"

"Senin o 'bir parça'ndan pek hoşlandım. Sen ölçülerin, ağırlıkların adamısın."

"Haydi deneyelim. Sana ihtiyacım var."

"Bu şimdiye kadar söylediğin en güzel söz."

"Arnold buna itiraz edemez-"

"O buna bayılır. Sorun da bu ya. Bradley, bazen senin yazar olma özelliklerini taşıyıp taşımadığından şüpheleniyorum. İnsan doğası hakkında öylesine zayıf fikirlerin var ki."

"Bir şeyi gerçekten *istediğin* zaman en sade formül en iyisidir. Ayrıca, ahlak da sadedir."

"Ve biz ahlaklı olmalıyız, öyle mi?"

"Sonunda, evet."

"Sonunda. Bu zengin bir kavram. Priscilla'yı Christian'ın yanında bırakacak mısın?"

"Bu kitap kafamı çok meşgul ediyor," dedim. "Şimdilik Priscilla konusunda ne yapacağıma karar veremedim."

"Priscilla harabeye dönmüş. Yaşamı boyunca senin eline bakacak. Onun hakkında biraz düşününce beni deli edeceğine karar verdim. Her neyse, sen onu Christian'ın yanında bırakacaksın. Gider, orada görürsün kardeşini. Gidince Christian'la oturur konuşursunuz. Evliliğinizde ters giden noktaları tartışırsınız. Tıpkı Arnold'un dediği gibi. Bütün karmaşaların merkezi olduğu konusunda Arnold'un kendisine nasıl bir güven duyduğunu görmüyorsun. Kaba, kıskanç ve çekemiyor dediğimiz insanlar, senin benim gibi küçük insanlar. Arnold ise kendinden çok memnun ve gerçekten cömert biri; bu gerçek bir erdem. Evet, sonunda Christian'ın yanına gideceksin. Son dediğin yer burası. Bu ahlak değil, güç. O çok güçlü bir kadın. Mıknatıs gibi. O senin kaderin. Tuhaf olan, Arnold'un bütün bunları kendisinin yaptığını düşünecek olması. Hepimiz onun tebaasıyız. Ama göreceksin. Christian senin kaderin."

"Asla!"

"'Asla" diyebilirsin ama gizli gizli içinden gülümsüyorsundur. O seni de etkisi altına aldı. İşte böyle, Bradley, gördüğün gibi biz dost olamayız. Ben sadece katkı maddesiyim, beni *ayıramazsın*, bunu yapabilmen için dikkatini bütün yoğunluğuyla benim üzerimde toplaman lazım ama sen bunu yapmayacaksın. Christian'ı ve o evde neler olduğunu merak edip duracaksın. Benimle yaşadığın şeyde bile onu ve Arnold'u kıskanıp durdun-"

"Rachel, bunlar değersiz, kaba ve tamamen aptalca düşünceler. Ben soğukkanlı bir entrikacı değilim. Ben affedilmeyi bekleyen sersemin biriyim, tıpkı senin gibi."

"Affedilmeyi bekleyen bir sersem. Bu çok alçakgönüllü ve dokunaklı. Kitaplarından birinde kullandığında çok etkileyici olacaktır. Fakat duyduğum keder, beni kör ve sağır edecek kadar yoğun. Bunu anlayamazsın. Sen havadar bir yerdesin, kendi etrafına kendinden bir şeyler dağıtıyorsun. Ben cendereye girmiş gibiyim. Benim hatam olduğunu söylemek bile anlamlı gelmiyor. Ama sen beni merak etme. Galiba bütün evli çiftler böyle. Bütün bunlar, içtiğim çaydan keyif almamı engellemiyor."

"Rachel, dost olacağız, uzak köşelere çekilmeyeceksin, değil mi? Benimle mesafeli olmana gerek yok."

"Sen tam bir namus kumkumasısın. Başka türlü olamıyorsun. Namus abidesi olduğun gibi sonuna kadar eleştirmeyi de seviyorsun. Ama kötü bir niyetin yok, sen iyi bir adamsın. Belki de ileride bunları söylediğin için memnun olacağım."

"O halde, bir anlaşma yaptık."

"Pekala," dedi bunun üzerine. "Benim içimin alev alev olduğunu biliyorsun."

"Zavallı Priscilla gibi bir yıkıntı değilim ben. Hâlâ ateşli ve güçlüyüm..Evet."

"Elbette-"

"Anlamıyorsun. Ben sadelikten ve aşktan söz etmiyorum. Hayatta kalmaktan da söz etmiyorum. *Ateş*, diyorum, *ateş*. İşkence eden. Öldüren. Ah, pekala."

"Rachel, yukarı bir bak. Güneş parlıyor."

"Aptalca bir duygusallık bu."

Başını arkaya attı ve yerinden fırladı. Sessizce kurulmuş bir makine gibi meydanın karşısına doğru yürümeye başladı. Arkasından koşturdum ve elini tuttum. Eli kaskatıydı ama yüzünde kadınlara özgü o tipik bıkkın, istediğinden vazgeçmeyen, ağlamaklı gülümsemeyle bana döndü. Oxford Caddesi'ne yaklaştığımızda Postane Kulesi de göründü; katı, net, pırıltılı, tehlikeli, askeri ve edepliydi.

"Bak, Rachel."

"Ne?"

"Kuleye bak."

"Ha, o mu. Bradley, daha fazla gelme benimle. İstasyona gidiyorum."

"Seni ne zaman göreceğim?"

"Umarım, hiçbir zaman. Hayır, hayır, ara beni. Yarın olmaz ama."

"Rachel, Julian'ın hiçbir şey bilmediğinden emin değil mi, hiçbir şey-"

"Oldukça eminim. Kim söyleyebilir ki zaten! Ona o pahalı çizmeleri almak da nereden çıktı?"

"Benimle karşılaşmadığını söylemesini isteyecektim, bunu uygun bir şekilde sorabilmek için zaman kazanmak istiyordum."

"Zamanını ekonomik kullandığın söylenemez."

"Hayır, ben-evet, dediğin gibi oldu."

"Hoşça kal Bradley. Yine de teşekkürler."

Rachel yanımdan ayrıldı. Kalabalığın içinde kaybolmasını izledim. Yürürken, yıpranmış mavi çantası savruluyordu, kolunun üst tarafındaki tombul etleri de hafifçe sallanıyordu, saçları karmakarışıktı. Yüzünde sersem ve yorgun bir ifade vardı. Otomatik bir hareketle çantasının askısını düzeltti. Sonra onu bir kez daha gördüm. Sonra bir kez daha, bir kez daha. Oxford Caddesi yüzünde sersem bir ifadeyle dolaşan bir sürü orta yaşlı kadınla doluydu, hayvan sürüleri gibi kör kör, birbirlerini iteleyerek ilerliyorlardı. Yolun karşısına geçtim ve kuzey yönündeki evime doğru koşmaya başladım.

Uzaklaşmam gerek, uzaklaşmam gerek, uzaklaşmam gerek diye düşünüyordum. İyi ki Julian bütün *bunları* bilmiyor diye düşünüyordum. Notting Hill gerçekten de Priscilla'ya iyi gelebilir diye düşünüyordum. Artık gidip Christian'ı görebilirim diye düşünüyordum.

Artık kitabımın doruk noktasına geldiğime göre, sevgili dostum, biraz duraklayıp, seninle yüz yüze konuşarak kendimi toplasam iyi olur diye düşünüyorum.

İçinde bulunduğumuz sakin limanımızın huzurlu ve uzak ortamından bakıldığında Francis Marloe'nun ilk kez ortaya çıkışı ile Rachel'la Soho Meydanı'nda yaptığımız konuşmanın arasında kalan o birkaç günde geçen olaylar bir yığın saçmalık gibi görünebilir. Yaşamın tesadüflerle dolu olduğunu biliyoruz. Fakat kaygılarımız ve korkularımızla bu etkilerin yoğunluğunu da arttırıyoruz. İnsan denilen hayvanı en çok da kaygı duygusu tanımlıyor. Belki de kusurlarımızın harekete geçtiği belli anlarda en genel anlamıyla onu böyle tanımlıyoruz. Bu bir tür hırs, bir tür korku, bir tür kıskançlık, bir tür nefret. Kaygılar azaldıkça, beni bütün bunlardan sıyıracak bir inziva hem özgürlüğümün, hem de geçmiş köleliğimin derecesini ölçebilir. Giderek uzaklaşan bu tür düşünceleri kontrol etmek için fazla çaba göstermeyecek kadar fark etmeme şansına sahip olmak ne güzel. Belki de bir şeye adanmış bir yaşamın getirdiği koşullar olmadığında insan çaba göstermek için bir neden bulamıyor.

İnsan ruhunun doğal eğilimi egosunu koruma yönündedir. Bu eğilimin Niagara şiddetindeki gücü, içgözlem yoluyla kolayca anlaşılabilir ve bunun sonuçları herkesin görebileceği kadar ortadadır.

Hepimiz daha zengin, daha güzel, daha zeki, daha güçlü olmak, daha çok sevilmek ve görünüşte başkalarından daha iyi görünmek isteriz. "Görünüşte" diyorum, çünkü sıradan insanlar gerçek zenginliğe göz dikmiş gibi görünseler de, aslında gıpta ettikleri şey yalnızca görünüşte iyi olma duygusudur. Gerçekten iyi olmanın verdiği yük içgüdüsel olarak dayanılmaz gelir. Ona duyulan arzu, birlikte yaşanılan başka sıradan istekleri odağın dışına çıkarır. Elbette insanlar sık sık, hatta bir an için en kötü insan bile iyi olma arzusu duyabilir. O insan sanatçıysa bunun çekiciliğine kapılabilir. "İyi" sözcüğünü burada bir perde olarak kullanıyorum. Perdelediği şey bilinebilir ama bundan daha öte adlandırılamaz. Yabanıl, çocuksu egoizmin karışıklığında kendi yıkımımızla karşılaşmaktan bizi kurtaran şey, bu gizemin çekiciliği değil, gururlu bir havayla "ödev" dediğimiz ama aslında doğru söylenecek olursa "alışkanlık" dediğimiz şeydir. İnsanları çocukluklarından itibaren egonun doğal faaliyetlerinin düşünülemez olduğu gibi bir alışkanlıkla yetiştiren uygarlıklar ne kadar şanslı. Mutlu olunduğu takdirde yaşam boyu etkisini koruyabilecek bu eğitimin ne kadar yüzeysel olduğu, korkuların devreye girmesiyle anlaşılıyor: savaşta, toplama kamplarında, aile ve evlilik gibi kurumların korkunç mahremiyetinde.

Sevgili dostum, bu gözlemlerle birlikte, son zamanlarda yaptıklarımı bir bir önüne sererek analiz etmek istiyorum. Rachel konusunda, pek de hoş olmayan bir duygu karışımıyla hareket ettiğimi biliyorum. Galiba yazdığı o duygusal mektup dönüm noktası oldu. Mektuplar ne kadar tehlikeli makineler. Galiba yavaş yavaş demode olmaları o kadar kötü bir şey değil. Mektuplar sonsuz kere okunabilir ve yorumlanabilir; hayal gücünü ve fantezileri harekete geçirebilir; ısrarcı olabilir, kor gibi yanan kıpkırmızı bir gösterge olabilir. Aşk mektubuna benzer bir mektup almayalı yıllar olmuştu. Onun *viva voçe** bir durum bildirgesi değil, bir mektup olması gerçeği, benim üzerimde soyut bir etki sağlamasına neden olmuştu. Yaşamımızla ilgili önemli hamleleri genellikle bireysellikten bağımsız koşullarda yaparız. Birdenbire başka bir şeyin tiplemesini yapmakta olduğumuzu fark ederiz. Bu hem bir ilham kaynağı, hem de kendimizi affettirme çabası olabilir. Rachel'ın mektubundaki o yoğunlukta, kendine verilen önem, enerji ve rol duygusu vardı.

Dediğim gibi Arnold'un karşısında bir sayı kaydetmiş olmak,

* (İt.) *viva voçe*: canlı sesi. (ç.n.)

özellikle de bunu ondan gizliyor olmak beni çok etkilemişti. Bu içgüdü genellikle bizi kötü şeyler yapmaya da itebilir. Birini "bilmez" konumunda düşünmek, onu hafife almayı da beraberinde getiriyor. Arnold'a gücenmemin sebebi yıllara ve konulara yayılan ilişkimizden kaynaklanmıyordu. Daha çok, perdeleri kapalı o odada Rachel'ı yatakta, çarşafla yüzünü kapatmış olarak gördüğüm o anda duyduğum *şok*tan kaynaklanıyordu. Aslında bu bileşimde yer alan ılımlı duyguların küçük bir parçasını temsil eden güçlü bir acıma duygusunu-her ne kadar bütün acıma duyguları bir insanın karşısında duyulan üstünlük duygusundan kaynaklansa da-o zaman hissetmiştim. "Tesadüf" dediği zaman Arnold'a inanmış mıydım. Belki de. Rachel'ı Arnold'ın gözüyle görmeye başladım; biraz isterik ve pek de güvenilemeyecek orta yaşlı bir kadın. Evli bir çiftten söz ettiğin zaman nötr olamıyorsunuz. Eşlerden birinin öbürü hakkında yaptığı yorumlardaki sıcak manyetik etki, onları izleyen kişinin savrulmasına yol açıyor. Ayrıca Rachel'a da gücenmiştim çünkü komik durumlara düşmeme sebep olmuştu. Onurunuzu kaybetmenize sebep olan insanları kolay affedemiyorsunuz.

Kibir ve kaygı beni Rachel'la bir araya getirmişti; kıskançlık (Arnold'u), acıma ve bir tür sevgi ve fiziksel arzunun oynadığı rol da inkâr edilemez. Daha önce de açıkladığım gibi, o zaman bile (elbette bunun fazla değeri yoktu) insan bedenine karşı kayıtsızdım. Metrodaki kalabalık trenlerde onları gönülsüzce ve olumlu olmayan bir titremeyle incelemiştim. Ama genel olarak şu ruh kabuklarıyla o kadar yakından ilgilenmiyordum. Dostlarımın elbette yüzleri vardı ama geri kalanın yalnızca ruhun maddeleşmiş bir biçimi olduğunu düşünürdüm. Ben yapı itibariyle dokunmayı ya da bakmayı seven biri değildim. Sonuçta, bunca aradan sonra Rachel'ı öpmek isterken aslında belli bir kadını öpmeyi istemiş olduğumu fark etmek çok ilginçti. Yani bir rol oynama fikriyle ilgili duyulan heyecanın bir parçasıydı bu. Onu öperken daha ileriye gitmek hiç aklımdan geçmemişti. Daha sonra olan bitenler tamamen isteğim dışında gerçekleşen bir karışıklıktı. Elbette buna sahiplenmemiş değildim ve ciddi sonuçlar doğurabileceğini de biliyordum. Ve doğurdu da.

Arnold'la ilişkimin özel niteliğini başarılı bir şekilde sorgulayabildiğimden emin değilim. Bu dostluğu bir kere tarif etmeye çalışmakta yarar var sanıyorum. Daha önce de dediğim gibi, onu keşfeden bendim: başlangıçta onun destekleyicisiydim. Onun hamisiydim, bana

minnettardı! Onu evde beslenen bir köpek gibi düşündüğüm zamanlar bile olmuştu. (Arnold bir terriyeri andırırdı). Hatta aramızda köpekle ilgili bir espri bile vardı ama artık tarihe karıştı. İlişki yavaş yavaş zehirlenmeye başlıyordu; bunun asıl nedeni onun (dünyevi) başarısı ve benim (dünyevi) başarısızlığımdı. (İçimizde en iyi olanların dünyaya gerçekten de kayıtsız olmaları ne kadar zor!) O zaman bile, bizler bu konuda önemli ölçüde beyefendi gibi davranmıştık. Yani, ben yüce gönüllülük, o da tevazu gösteriyor gibi yapmıştı. Bir bakıma bunları da hissetmiyor değildik. Bizim gibi kusursuz olmayan insanların dünyasında, bu tür sahte tavırların büyük önemi vardır. Fakat ilişkimiz asla yavan bir ilişki olmamıştı. Durmaksızın birbirimizi düşündüğümüz çok belliydi. Arnold benim yaşamımdaki en önemli insandı (elbette, Marloe'nun ifade ettiği anlamda değil). Bu da dikkate değer bir noktaydı; zira bürodan tanıdığım Hartbourne ve Grey-Pelham gibi, ayrıca edebiyatçı, gazeteci, avukat ve akademisyen olan pek çok erkek ahbabım vardı ama hiçbiri de bu oyunda rol almadığı için onlardan söz etmedim. Arnold'un beni büyülediğini söylemek abartılı olmaz. Tam olarak "sempatik" olmasa da yiğit bir yan vardı ilişkimizde. Bu da bana gerçeklik duygusu verirdi. Onunla her konuştuğumda düşüncelerim yepyeni bir tarzda akardı. Çelişkili görünecek ama, Arnold aynı zamanda benim içimin dışarı çıkışıydı, başıboş, yerinden yurdundan ayrı bir *ikinci ben*'di. Bana *derinlerden* kahkaha attırırdı. Köpeğe benzeyen, yağlı komik suratı ve soluk muzır gözlerini severdim. İğneleyici konuşurdu, hep hafifçe dokundurur, hafifçe saldırırdı ve hep (bu sözcüğü kullanmaktan kaçamıyorum) hafifçe flört ederdi. Düş kırıklığına uğratan, hatta haylaz evlat figürü olduğunun farkındaydı. Bu rolünü de kurnazca ve genellikle kibarca oynardı. Ancak son yıllarda, onunla ucu açık bırakılmış tartışmalarımızdan sonra onun, uzak durulması gereken bir acının nedeni olduğunu hissetmeye başlamıştım. Bana söylediği her şey şimdi "iğne" gibi geliyor. Uğramasını beklediğim şey gelmeden geçip giden şu yaşamımı düşündükçe Arnold'un bu kadar kolay başarı kazanmasına her geçen gün daha çok sinirleniyordum.

Onun yazarlığına haksızlık mı ediyordum? Mümkün. Birisi şöyle demişti, "Bütün çağdaş yazarlar birbiriyle ya dost ya da düşman olurlar." Gerçekten de sanatçıların çağdaşları hakkında tarafsız olmaları çok zordur. Elbette bunun derinlerinde, Arnold'un kitaplarının iyi eleştiriler aldığını gördüğümde kendimi alamadığım o kızgınlık ya-

tıyor. Fakat öyle zamanlar oldu ki Arnold'un eserlerinin değeri hakkında akılcı düşünceler üretmekte çok zorlandım. Sanırım ona itiraz etmemin nedeni çok *boşboğaz* olması. Fakat o öyle laubali ya da kayıtsız bir geveze değildi, insanın "metafizik" diyeceği bir özellikti bu. Arnold kendisini parfümlü banyo suyu gibi dünyanın üzerine boşaltarak ona hakim olmaya çalışıyordu. Bu yayılmacı katolik emperyalizm, sanatı neredeyse hiçbir şey olana dek sıkıştırıp inceltmek gerektiği gibi çok daha titiz bir fikre sahip olan benim dünyama çok yabancıydı. Sanatın hep iyi yaşama ait bir yön olduğuna ve buna bağlı olarak da zor olduğuna inanmıştım fakat Arnold-söylemekten hoşlanmıyorum ama -sanatı bir "eğlence" olarak görüyordu. Eleştirmenlerin Arnold'u bir "düşünür" olarak ciddiye almalarına neden olan o "mitolojik" ihtişama karşın durum kesinlikle buydu. Arnold "sembolizm" üzerine asla *kafa yormamıştı.* O her yerde önemli bir şeylerin önemli olduğunu düşünmüş, her şeyi mitinin belli belirsiz bir parçası haline getirmişti. "Yaşamında" zeki, entellektüel ve sıkı bir tartışmacı olmasına rağmen, "sanatında" zayıf kalmış, ayrımlar yapmayı başaramamıştı. (Ayrım yapmak felsefenin olduğu gibi sanatın da özüdür.) Başarısızlığının, en azından başarısızlığının bir kısmının nedeni onun o coşkulu ve boşboğaz sofuluğuydu. Belli belirsiz de olsa Jung'un takipçilerinden biriydi o. (Bu kuramcıya karşı saygısızlık etmek istemiyorum ama her nedense onun eserlerini kolay okunabilir bulmuyorum). Arnold gibi bir sanatçıya göre yaşam muazzam bir metafordu. Belki de burada onun özelliklerini anlatırken daha ileriye gitmek istemiyorum, çünkü hissettiğim garez dilimin ucuna geliyor. Dostum P. bana sessizliğin mutlak tinsel gerekliliğini öğretti. Bir sanatçı olarak bunun daha alçakgönüllü yollarını biliyorum ve içgüdüsel olarak bunu daha erken bir dönemde öğrendim ama sahip olduğum bu bilgi Arnold'u her zaman küçük görmeme yol açtı.

Kızkardeşimle ilişkim çok daha basit ve çok daha karmaşık olmuştu. Çocukken başlayan ilişkiler genellikle karmaşıktır ve öylesine doğal karşılanır ki içinde yer alan taraflar aşk ve nefret, rekabet ve dayanışma gibi ikiliklerden oluşan bir örümcek ağına yakalandıklarının farkına bile varmazlar. Daha önce de söylediğim gibi kendimi Priscilla'yla özdeşleştirmiştim, Roger'ın duyduğu mutluluk karşısında benim duyduğum korkunç rahatsızlık aslında bir öz-savunma tepkisiydi. Bir kocanın yaşlı karısını genç bir kızla değiştirdiğinde yaşadığı o dokunulmazlık duygusunu yakından görmüştüm. Bu, kuşkusuz, bütün

kocaların düşüydü ama bu bağlamda yaşlı eş bendim. Aslında, tuhaf ama, Rachel'a duyduğum sempati, Priscilla'ya duyduğum sempatiden doğmuştu. Gerçi Rachel Priscilla'dan farklıydı, daha katı, daha zeki, daha ilginç ve daha çekiciydi ama yine de sebep buydu. Öte yandan, Priscilla beni acımasızlık derecesine kadar rahatsız etmişti. Genelde ağlayan, sızlayan insanlara dayanamam. (Rachel "ateş"ten söz ettiğinde etkilenmiştim. Elem insanda kıvılcımlar yaratmalı, kendine acıma duygusu değil.) Her zaman çok kıymetli olduğunu söylediğim sessizlik kavramının içinde, darbe geldiğinde ağzını kapalı tutabilme azmi de vardır. Gözyaşlarının eşliğinde gelen sır dökmeleri yüreklendirmem. Okurları, Francis Marloe'yu durdurarak ne kadar iyi yaptığımı görmüş olacaklar. Arnold'la ayrıldığımız noktalardan biri de buydu. Arnold, "mesleğinin" bir yönünün de bu olduğunu söyler ve hiçbir ayrım yapmadan herkesi yüreklendirerek dertlerini anlattırır. (Bu yeteneğini tanışır tanışmaz Christian üzerinde de uyguladı.) Aslında bu, merhametten çok, kötücül bir merakla ilgilidir ve bu tür durumlar sonucunda yanlış anlamalar ve ardından da acımasızlıklar gelebiliyor. Arnold her iki cins için de 'bahçenin yukarısındaki büyük lider'di. Bu, bana göre aşağılanacak bir durumdu. Ancak, Priscilla söz konusu olduğunda, onun kederi beni de üzüyor ama yine de fazla dahil olmak istemiyordum. Ben hep, yardımcı olmaya çalışan kişinin sınırlarına gerçekçi yaklaşılmasının, iyi komşuluğun en önemli özelliği olduğuna inandım. (Arnold'un kesinlikle böyle bir özelliği yoktu.) Priscilla'nın işlerimi bozmasına asla izin vermeyecektim. Rachel'ın yaptığı gibi onu tamamen "tükenmiş" biri gibi görmemeye kararlıydım. İnsanlar öyle kolay kolay yok olup gitmez.

Christian'ın Priscilla'yı devralması, kesinlikle 'edepsizceydi' ama öfke uyandıran bir olay olmasının yanı sıra yeni bir sorun olarak ortaya çıkmıştı. Her şeyi olduğu gibi bırakmayı yeğleyebiliyordum. Christian'ın Priscilla'yı rehin almış olması ona bir şey kazandıramazdı. Belki bu noktada Arnold'ın etkisi altında kalmıştım. Bazen saf irade, ahlak duygusunun yerini *alabiliyor*. Arnold buna "yapışma" derdi. Christian benimle evliyken bu iradeyi beni işgal ve fethetmek için kullanmıştı. Benden bir gömlek aşağı başka bir adam olsa, mutlu bir evlilik yakalama ihtimaline sarılarak teslim olurdu. Etrafa bakacak olursak korkunç bir irade gücüne sahip kadınlar tarafından teslim alınmış, idare edilen (daha doğrusu *insanlı* "insanlı" araçlarda kullanıldığı anlamda) bir sürü mutlu adam görebiliriz. Beni

Christian'dan kurtaran sanat olmuştu. Benim sanatçı ruhum bu yayılmacı işgali reddetmişti. (Bu tıpkı, bir virüsün bütün vücudu işgal etmesi gibi bir şeydi). Christian'a karşı yıllardır beslediğim nefret, yaşamda ayakta kalmak için verdiğim mücadelenin bir parçası ve aynı zamanda bu mücadelenin öncüsü olmuştu. Bir zalimi devirmek istiyorsanız-toplumsal ya da kişisel anlamda-önce nefret etmeyi öğrenmeniz gerekir. Ama şimdi artık o kadar büyük bir tehdit değildi benim için; daha tarafsız olmak için yüreklendirici nedenlerim vardı ve bu şartlar altında Christian'ın kendisini ne kadar iyi ve ne kadar *akıllıca* organize ettiğini görebiliyordum. Belki de onun Yahudi olduğunu öğrenmem vizyonumu değiştirmişti. Onu rahatça yenebileceğim yeni bir tür mücadeleye hazır gibi hissediyordum kendimi. Son olarak yer alacak olan şeytan çıkarma sahnesinde, serinkanlı ve keyifli bir kayıtsızlık sergilenecekti. Ama bunlar gölgeli düşüncelerdi. Şu anda önemli olan Priscilla konusunda Christian'ın iş ahlakına ve güvenilirliğine dayanmaya hazır olup olmamamdı ki ben ikisine de hazır hissetmiyordum kendimi.

Daha sonraki olayların ışığı altında, şu ana kadar aktarılan dönemde suç işlemeye değecek hemen her şeyi gözden geçirdim. İnsandaki kötülüğün, bazen bilinçli olarak yöneltilen kötü niyetin bir ürünü olduğunu söylemeden geçemeyeceğim. (Bu anlamda Christian'ın da kötülük dolu biri olduğunu düşünürdüm ama sonra bunu en azından biraz abartılı buldum). Genellikle yarı-kasıtlı bir dikkatsizliğin ürünü, kendini zamana bırakan bir ilişki gibi. Başlarken de söylediğim gibi, bir eserin henüz biçim kazanmadığı aşama ile artık onu geliştirme imkânının kalmadığı aşama arasındaki boşluk bir iğne kadar incedir. Deha, iğne ucu büyüklüğündeki bu alanı, çalışma zamanının bütününü kapsayana kadar açabilme anlamına geliyor herhalde. Sanatçıların çoğu, iyi çözümler bulunmasına ve her yeni eserde başlarken duyulan ümitlere karşın sırf tembellikten, bıkkınlıktan, yetişememekten ötürü bir aşamadan öbürüne sürüklenip dururlar. Bu elbette ahlaki bir problem; çünkü sanat, kendine özgü bir biçimde, erdemli olma mücadelesi demektir. Ahlakla ilgili bu mesele, gündelik yaşamımızdaki geçişlerde de kendini gösteriyor. Değiştiremeyecek kadar geç olana kadar ne yapmakta olduğumuzun farkına varmıyoruz. Kendimizi asla, zaten arasak bile zor bulacağımız karar anlarına odaklanacak şekilde ayarlamıyoruz. Varlığımızın zevk peşinde, huzursuzluktan uzak kalmaya çalışan gelgitlerinin, artık hiçbir şeyi de-

ğiştiremeyeceğimiz bir anda olduğumuzu söyleyecek hale gelene kadar bizi telaşa kaptırmasına izin veriyoruz. Kendimizi nesnel bir gözle gözlemleyerek kazanacağımız öz-bilgi ile öznel bir bakışla elde edeceğimiz öz-bilinç arasındaki zıtlık bizim doğruya ulaşmamızı imkânsız kılabilir. Kendimize ait bilgilerimiz fazla soyuttur, öz-bilinçliliğimiz ise fazla içten, fazla dağınık ve sersemcedir. Belki de bütünlüklü bir imgelem, bir ahlak dehası, çok daha büyük bir bilincin fonksiyonlarını kullanarak o an'ın kavranabilmesini ve kontrol edilmesini sağlayarak bu sahneyi doğrulayabilir. Ahlaki yaşamda da, Shakespeare'de olduğu gibi *doğal* bir mutluluk var mı? Yoksa Doğu bilgeleri öğrencilerine, düşleyen egonun yavaş yavaş ve tamamen yok edilmesi ödevini verirken haklılar mı?

Aslında bu sorun hâlâ çözümlenmemiş durumda; çünkü ne filozoflar ne de yazarlar insan bilinci denilen o tuhaf şeyin neden yapıldığını açıklamayı başaramadı. Vücut, dış nesneler, anılar, sıcak fanteziler, başka zekâlar, suç, korku, tereddüt, yalanlar, neşe, iyilik, soluk kesen acılar gibi sözcüklerin yetersiz kaldığı ve bilinçteki tek bir birimin içinde birbiriyle kaynaşmış bir halde hep bir arada varlığını sürdüren binlerce şey. İnsan sorumluluğunun nasıl mümkün olduğu sorusu ise, zaman içinde ilerleme gibi tuhaf bir yöntem uygulayan galaksiler-arası bir öğrenciyi rahatlıkla şaşkına çevirebilir. Böyle bir şey nasıl onarılabilir ya da geliştirilebilir, insan bilincin niteliklerini nasıl değiştirebilir? Bir kütle etrafında dönerek akan su gibi o da "irade" etrafında dönüp duruyor. Sürekli dua etmenin bir yararı olabilir mi? Bu dualar, anti-egoist kaygıların yinelenen topaklarının çok çeşitli birimlerinden birinin içine yapılan dalış dizileri mi acaba? (Elbette, bunun "Tanrı" ile bir ilgisi yok.) Kovanın dibinde öyle çok kum var ki, zihnimizi sık sık meşgul eden doğal konuların hepsi de bayağı ve pek çok durumda da bilincimize ait ıvır zıvırlar büyük sanat ya da yoğun aşk deneyimleriyle karışmış bir halde duruyor. Bunların hiçbirinin de benim dağınıklığım ve dalgınlığımla ilgisi yok.

Büyük bir sanat eserinin hayatımda yarattığı ve giderek artan güçlü tehdit duygusunun bu zaman zarfında beni nasıl etkisi altına aldığını yeterince vurgulayamadım belki de. *Bu* kütle, farkındalığımın bütün "çerçevelerini" kendi ışığıyla aydınlattı. Öyle ki, Rachel'ın sesini dinlerken ya da Priscilla'nın yüzüne bakarken bile şunu düşünüyordum: zamanı geldi. Bunları sözcüklerle düşünmüyordum: yalnızca bu inanılmaz güçteki çekimin etkisi altında kimi zaman kelimenin tam

anlamıyla sarsılan ya da savrulan bedenimle ve zihnimle manyetik bir bağa giren ve yakın gelecekte başıma gelecek müthiş, muhteşem *bir şey* olacağının farkındaydım. Bu kitabın neye benzeyeceğini hayal ediyordum? Bilemiyordum. Ama içgüdüsel olarak onun varlığını da kusursuzluğunu da hissediyordum. Bu gücü hisseden bir sanatçının, zaman ile ilişkisi son derece yumuşaktır. Murada ermek yalnızca bir zaman meselesidir. Eğer çıraklık devresi doğru geçirildiyse eser zaten kendini belli eder ve genellikle bir bütün olarak ortaya çıkar. (Tıpkı bilge kişinin bambu dalına yıllarca bakıp bekleyerek, zamanı gelince aniden kolayca çekip çıkartıvermesi gibi.) Bütün istediğimin yalnız kalmak olduğunu biliyordum.

Aziz dostum, yalnız kalmanın meyvelerini o zamanlar olduğundan çok daha iyi biliyorum şimdi: çünkü daha tecrübeliyim ve daha akıllıyım. O zamanlar tutsak ve kör biri gibiydim. İçgüdülerim doğru, yön duygum sağlıklıydı. Yalnızca oraya giden yol umduğumdan çok daha uzun çıktı.

Ertesi sabah, yani Rachel'la yaptığım o bunaltıcı konuşmadan sonra, yeniden valizimi toplamaya başladım. Rahatsız bir gece geçirmiştim, yattığım yatak sanki alev alevdi. Bu ülkeden ayrılmaya karar vermiştim. Ayrıca Notting Hill'e gidip Priscilla'yı görmeye ve Christian'la soğuk, iş görüşmesine benzer bir konuşma yapmaya da karar vermiştim. Gitmeden önce Arnold'u ya da Rachel'ı görmeye kalkmayacaktım. Gidişimi açıklayan uzun bir mektup yazacaktım ikisine de. Bu mektupları yazmayı dört gözle bekliyordum: Rachel'a sevecen ve yatıştırıcı, Arnold'a ise acıklı ve ironik bir mektup yazacaktım. Kısa bir süre için bile biraz düşünebilseydim, her şeyi toparlayabileceğimi, kendimi savunabileceğimi ve onları tatmin edebileceğimi hissediyordum. Rachel için *amitié amoureuse*,* Arnold'a ise savaş.

Sürekli kendi rahatlığıyla meşgul olan insan zihni, öz-saygının ne kadar hasar gördüğünü anlamak için hassas bir biçimde çalışarak dosyalamalar, sınıflandırmalar yapar. Bunu yaparken aynı zamanda o hasarın nasıl tamir edilebileceğine dair yöntemler keşfeder. Rachel'ın beni beceriksiz bulması, Arnold'un ise, üstü kapalı bir biçimde yaptığımı "ortaya çıkarmış" pozlarına girmesi (daha da beteri beni "affetmesi"!) hem canımı sıkmış hem de beni utandırmıştı. Olan bitenin üzerinde

* (Fr.) *amitié amoureuse*: aşk arkadaşlığı. (ç.n.)

düşünmek bu resmi yeniden boyamaktan başka bir şey olmuyordu. Rachel'ı rahatlatmak ve Arnold'a oynamak: bu ikisini de "zaptedebilecek" kadar güçlü hissediyordum kendimi. Mücadele hissinin verdiği heyecan yaralanan gururuma iyi gelmeye başlamıştı bile.

Rachel'ı *masum* aşkla teselli edecektim. O sabah bulduğum bu çözüm ve bu sözcüğün taşıdığı o iyi anlam kendimi daha iyi bir adam gibi hissetmemi sağlamıştı. Fakat kafamı asıl meşgul eden Christian'ın imgesiydi: Onunla ilgili herhangi bir önerme değil, yalnızca onun imgesi. Zihnin mağaralarında dolaşan imgeler (filozoflar, zihnin, içinde bir sürü imgenin gezindiği karanlık bir mağara olduğunu söylerler ya) nötr görüntüler değil elbette; çoktan yargılara boğulmuş, yargılarla ön plana çıkmış görüntüler. O zorbaya duyduğum zehirli nefreti hâlâ dalga dalga hissediyordum. Daha önce de sözünü ettiğim o ilkel arzuyu da hissediyor -kayıtsız biri gibi davranarak, bıraktığım o onursuz insan izlenimini silmeye çalışıyordum. Ortaya çok fazla duygu salmıştım. Şimdi soğuk bir merakla izlemem gerekiyordu. Onun kontrollü ve parıltılı imgesini izleme alıştırmaları yaptığımda ise o sürekli gözlerimin önünde çözünüyor ve değişiyor gibi görünüyordu. Sonunda bir zamanlar ona âşık olduğumu mu *hatırlamaya* başlıyordum yoksa?

Kendimi toparlamaya çalıştım ve valizlerimi kapatıp elime aldım. Şu kitabımı yazmaya bir *başlayabilseydim.* Bir günlük sükûnet... Bir günlük sükûnet yeterdi büyümekte olan bir tohum gibi yüklü olan o değerli şeyleri kâğıda dökmem için. Buna sahip olabilseydim geçmişimle de barışabilirdim. Ama artık uzlaşmaları ve günah çıkartmayı değil, hayatım boyunca taşıdığım, beni yiyip bitiren o yakıcı pişmanlığı söküp atabilmeyi düşünüyordum.

Telefon çaldı.

"Ben Hartbourne."

"Ah, merhaba."

"Partiye neden gelmedin?"

"Ne partisi?"

"Bürodaki parti. Senin için uygun olabilecek bir güne ayarlamıştık."

"Tanrım. Özür dilerim."

"Herkes çok üzüldü.

"Çok, çok üzgünüm."

"Biz de çok üzüldük."

"Ben-ee-umarım iyi geçmiştir."

"Senin yokluğuna rağmen mükemmel bir parti oldu."

"Kimler geldi?"

"Bütün bizim eski dostlar. Bingley ve Grey-Pelham ve Dyson ve Randolph ve Matheson ve Hadley Smith ve-"

"Bayan Grey-Pelham da geldi mi?"

"Hayır."

"İyi. Hartbourne çok üzgünüm."

"Önemli değil, Pearson. Bir ara öğle yemeğine çıkabilir miyiz?"

"Şehir dışına çıkıyorum."

"Neyse. Keşke ben de biraz şehir dışına çıkabilsem. Bana kart atarsın."

"Çok üzgünüm, diyordum."

"Önemli değil."

Telefonu yerine bıraktım. Kaderin elini bütün ağırlığıyla üzerimde hissediyordum. Hava bile sanki tütsüyle ve polenlerle ağırlaşmıştı. Saatime baktım. Notting Hill'e gitmek için iyi bir zaman değildi. Küçük oturma odamda öylesine ayakta duruyor ve lake kaplı büfemde yana yatık duran buffalolu kadın heykelciğine bakıyordum. Bronz heykelciği kırarım korkusuyla buffalonun bükülen ayağını düzeltmeye cesaret edememiştim. Yükselen güneş dışarıdaki duvarın üzerinde payanda gibi oturmuş, kiremitleri çevreleyen pisliği dantel dantel örülmüş bir rölyef haline getirmişti. Oda ve duvarlar kesin bir şeylerin ağırlığıyla titriyordu, sanki cansız dünyanın ağzından bir söz dökülmek üzereydi.

Tam o sırada kapı zili çaldı. Kapıya gittim. Gelen Julian Baffin'di. Boş boş Julian'ın yüzüne baktım.

"Bradley, unuttun mu? *Hamlet* dersimiz için geldim!"

"Unutmadım," dedim, sessizce içimden lanet okuyarak. "İçeri gir."

Oturma odasına benden önce girdi ve kakmalı sehpanın yanına iki adet lir arkalıklı iskemle çekti. Mor çizmelerini giymişti. Üzerinde pembe çorap ve kısa leylak rengi gömlek gibi bir elbise vardı. Altın renkli kumral saçları taranmış ve başının arkasında toplanmıştı. Yüzünde pırıl pırıl, sağlıklı bir yaz havası vardı.

"Çizmeleri giymişsin," dedim.

"Evet, hava biraz sıcak ama onları sana göstermek istedim. O ka-

dar mutluyum ve sana öyle müteşekkirim ki. Gerçekten Shakespeare'den söz etmemizin bir sakıncası yok değil mi? Bir yere gidiyor gibisin. Sahiden geleceğimi hatırlıyor muydun?"

"Evet, tabii."

"Bradley, sen benim sinirlerime iyi geliyorsun. Senin dışında herkes sinirime dokunuyor. O iki metni getirmemişim. Herhalde sende vardır, değil mi?"

"Evet. Burada."

Karşısındaki iskemleye geçip oturdum. Julian iskemlenin koluna oturmuş, çizmelerini bitiştirmişti, gösteri yapıyordu. Ben dimdik kendi iskemleme oturdum ve iskemlenin kollarını sıkı sıkı kavradım. Bendeki Shakespeare nüshasını masanın üzerine koydum ve açtım. Julian gülmeye başladı.

"Neden gülüyorsun?"

"Öyle belli ediyorsun ki her şeyi. Beni beklemediğine eminim. Benim var olduğumu bile unuttun. Şimdi tıpkı bir öğretmen gibi duruyorsun."

"Belki sen de benim sinirlerime iyi geliyorsun."

"Bradley, bu çok eğlenceli."

"Henüz bir şey olmuş değil. Eğlenceli gelmeyebilir. Ne yapmak istiyorsun?"

"Ben sana soru soracağım, sen de cevaplayacaksın."

"Başla bakalım."

"Upuzun bir soru listesi çıkardım, bak."

"Bir tanesini cevapladım bile."

"Gertrude hakkında ve -Evet, ama inandırıcı bulmadım."

"Bu sorularla bunca zamanımı harcıyor ve sonra da cevaplarıma inanmıyorsun."

"Eh, bunlar tartışmaya başlangıç noktası oluşturabilir."

"Ah, bir de tartışma açacağız, öyle mi?"

"Zamanın varsa. Ne kadar olursa olsun bana zaman *ayırdığın için* şanslı olduğumu biliyorum, sen çok meşgul birisin."

"Hiç de meşgul değilim. Yapmam gereken tek bir şey bile yok."

"Senin bir kitap yazdığını sanıyordum."

"Yalan."

"Yine dalga geçiyorsun, biliyorum."

"Pekala, hadi bakalım, bütün gün bununla uğraşamam."

"Hamlet neden Claudius'u öldürmekte gecikti?"

"Çünkü o hayal dünyasında yaşayan, vicdanlı, genç bir entelektüeldi ve bir hayalet gördü diye kolayca cinayet işleyebilecek biri değildi. Öteki soru?"

"Ama Bradley, sen o hayaletin gerçek olduğunu söylemiştin ya." "O hayaletin gerçek olduğunu ben biliyorum, Hamlet değil."

"Ha. Ama bu gecikmenin derinlerinde başka bir şey yatmalı, oyunun odaklandığı nokta bu değil mi?"

"Ben başka bir neden olmadığını söylemedim.

"Nedir o?"

"Cladius'u babasıyla özdeşleştiriyor."

"Ya, gerçekten mi? Yani babasını sevdiği için mi tereddüt ediyor ve Claudius'a dokunamıyor?"

"Hayır. O babasından nefret ediyor."

"Eh, o zaman Claudius'u hemen öldürmesi gerekmez miydi?"

"Hayır. Zaten o babasını da öldürmemişti."

"Şey, Claudius'la babasını özdeşleştirmiş olmasının, Claudius'u öldürmesini neden kolaylaştırmadığını anlamıyorum."

"Babasından nefret ediyor olmaktan hoşlanmıyordu. Bu yüzden kendisini suçlu hissediyordu."

"Suçluluk duygusu mu onu durdurdu? Ama bundan hiç söz etmedi ki. Korkutucu derecede kadar ukala ve eleştirici. Ophelia'ya nasıl kabalık yapıyor baksana."

"Bu da aynı şeyin bir parçası."

"Ne demek istiyorsun?"

"Ophelia'yı annesiyle özdeşleştiriyor."

"Ama ben onun annesini sevdiğini düşünmüştüm."

"Mesele de bu."

"Mesele bu demekle neyi kastediyorsun?"

"Annesini, babasıyla zina yapmakla suçluyor."

"Dur bir dakika, Bradley. Kafam iyice karıştı."

"Cladius, bilinç düzeyinde, yalnızca kardeşinin bir devamı."

"Ama kocanla zina suçu işleyemezsin, bu mantıklı değil."

"Bilinçsiz bir zihin mantıktan anlamaz."

"Sence *Hamlet* kıskanıyor ve annesine âşık, öyle mi?"

"Bu genel bir fikir. Üstelik can sıkıcı ölçüde de yaygın bir şeydir bu."

"Ha, *şu*."

"Evet, o."

"Anlıyorum. Ama yine de Ophelia'yı Gertrude yerine koymasını anlamıyorum, birbirleriyle hiç ilgileri yok."

"Bilinçsiz zihin insanları birbirleriyle özdeşleştirmeye bayılır. Oynayabileceği birkaç karakter var zaten."

"Bu yüzden bir sürü aktör aynı rolü alıyor, öyle mi?"

"Evet."

"Ben bu bilinçsiz zihin meselesini pek inandırıcı bulamıyorum."

"Aferin sana."

"Bradley, yine dalga geçiyorsun."

"Hiç de değil."

"Ophelia neden Hamlet'i kurtaramadı? Sorularımdan biri de bu aslında?"

"Çünkü, sevgili Julian, kara cahil genç kızlar, karmaşık, nevrotik, fazla eğitimli ve kendilerinden daha yaşlı adamları felaketlerden kurtaramazlar. Kendilerini ne kadar aldatırlarsa aldatsınlar bunu yapamazlar."

"Bilgisiz olduğumu biliyorum; tamam, genç olduğumu da inkâr etmiyorum ama ben kendimi Ophelia'yla özdeşleştir*miyorum*!"

"Elbette böyle düşünmediğini biliyorum. Sen kendini Hamlet'le özdeşleştiriyorsun. Herkes öyle."

"Bence herkes kendisini oyunun kahramanıyla özdeşleştirir."

"Büyük edebi eserlerde değil. Kendini Macbeth ya da Lear ile özdeşleştiriyor musun?"

"Hayır, şey, öyle değil-"

"Ya da Akhilleus, Agamemnon, Aeneas ya da Raskolnikov ya da Madame Bovary ya da Marcel ya da Fanny Price ya da-"

"Dur bir dakika. Bu isimlerden bazılarını hiç duymadım. Ve sanırım kendimi Akhilleus'la özdeşleştirebilirim."

"Bana ondan söz et."

"Aman Bradley-aklıma gelmiyor-Hector'u öldürmemiş miydi?"

"Önemi yok. Ne demek istediğimi anlatabildim mi?"

"Tam olarak anladığımdan emin değilim."

"*Hamlet* sıradışıdır çünkü kahramanıyla herkesin kendisini özdeşleştirdiği büyük bir edebiyat eseridir o."

"Anlıyorum. Bu onu Shakespeare'in öteki oyunlarından daha az iyi mi yapıyor, yani iyi olanlarından?"

"Hayır. *Hamlet* Shakespeare'in en büyük eseridir."

"O halde tuhaf bir durum oldu bu."

"Doğru."

"Peki, nedir, Bradley? Bak, az önce konuştuklarımızı, yani Hamlet'in annesiyle babasının zina yaptığını düşünmesini falan bir yere not etmemin sakıncası var mı? Of, ne kadar sıcak burası. Pencereyi açabilir miyiz lütfen? Çizmelerimi çıkarmamın bir mahsuru var mı? Ayaklarım pişti."

"Not alman yasak. Pencereyi açamazsın. Çizmelerini çıkarabilirsin."

"Bu bile beni çok rahatlatacak, teşekkürler." Çizmelerinin fermuarını indirdi, pembe çoraplı bacakları ortaya çıktı. Ellerini bacaklarında gezdirdi, topuklarını ovuşturdu, yakasının bir düğmesini daha açtı ve sonra da kıkırdadı.

"Ceketimi çıkarmamın bir mahsuru var mı?" diye sordum.

"Elbette yok."

"Pantolon askılarımı göreceksin."

"Ne kadar heyecanlı. Londra'da askı kullanan tek adam sen kaldın bence. Bu tip adamlar da askılar gibi giderek azalıyor; sayıları azaldıkça da daha heyecan verici oluyorlar."

Ceketimi çıkardım, siyah çubuklu gri gömleğimin üzerindeki ordu yadigârı gri askılarım ortaya çıktı. "Korkarım, heyecan verici değil. Bilseydim kırmızı askılarımı takardım."

"Yani beni beklemiyordun, öyle mi?"

"Aptalca konuşma. Kravatımı çıkarmamın mahsuru var mı?"

"Aptalca konuşma."

Kravatımı çıkardım ve gömleğimin en üstteki iki düğmesini açtım. Sonra birini yine ilikledim. Göğsümdeki kıllar sıktı ama kırlaşmıştı. (ya da gümüşi bir renk almıştı diyelim, isterseniz.) Şakaklarımdan aşağıya inen ter damlalarının ensemden aşağıya kayarak diyaframımın üzerindeki ormanın arasında yolunu bulmaya çalıştığını hissedebiliyordum.

"Sen terlemiyorsun," dedim Julian'a. "Bunu nasıl başarıyorsun?"

"Terliyorum. Bak." Parmaklarını saçlarının arasına soktu ve sonra ellerini bana uzattı. Parmakları uzun değildi ama aşırı derecede inceydi. Hafifçe de ıslaktı. "Şimdi..nerede kalmıştık, Bradley. Sen diyordun ki *Hamlet* yalnızca-"

"Haydi, bu konuyu kapatalım, tamam mı?"

"Ah Bradley, canını sıkmaya başladım değil mi? Artık beni aylarca görmek istemezsin, seni tanırım."

"Kapa çeneni. Hamlet, Hamlet'in anası, babası gibi müthiş konularla ilgili bilgileri herhangi bir kitaptan çıkarabilirsin. Sana hangisi olduğunu söylerim."

"Yani doğru değil bunlar?"

"Doğru, ama bir şey fark etmiyor. Entelektüel bir okur bunları da göz önüne alır. Sen *in ovo** entelektüel bir okursun."

"Nasıl bir okur?"

"Elbette Hamlet Shakespeare'dir."

"Ama Lear ve Macbeth ve Othello-"

"Değil."

"Bradley, Shakespeare eşcinsel miydi?"

"Elbette."

"Ha, anlıyorum. Bu yüzden Hamlet aslında Horatio'ya âşık-"

"Sakin ol, kızım. Alelade romanlarda kahramanlar roman yazarıdır."

"Babam bütün romanlarında roman kahramanıdır."

"Okuru özdeşleşmeye yönelten bu değil mi. Diyelim ki dahilerin en büyüğü onun oyunlarından birinin kahramanı olmayı kabul etti, bu tesadüfen mi olmuş demektir?"

"Hayır."

"Bunu bilinçsizce mi yapmış olur?"

"Hayır."

"Doğru. Demek ki işte oyun da bunu anlatıyor olmalı."

"Ya. Neyi?"

"Shakespeare'in kendi kimliğini. Kendisini en romantik kahramanlardan daha romantik bir kahraman olarak başkalarından ayırma dürtüsünü."

"Shakespeare'in en zor okunduğu alan neresidir?"

"Ne demek istiyorsun?"

"En gizemli ve en durmak bilmez tartışmaların yapıldığı *yapıt*?"

"Soneleri?"

"Doğru."

"Bradley, soneler hakkında olağanüstü bir teori okudum-"

"Bir şey söyleme. Demek ki Shakespeare'in en zor anlaşıldığı zamanlar kendisi hakkında konuştuğu zamanlar. *Hamlet*'i onun eserlerinin en ünlüsü ve en kolay ulaşılanı yapan nedir?"

---

* (Lat.) *in ovo*: yumurtasının kabuğunu. (ç.n.)

"Ama bu konuda da tartışmalar var."

"Evet ama yine de *Hamlet* bütün dünyada çok bilinen edebiyat eseri. Hintli köylüler, Avustralyalı ormancılar, Arjantinli rençberler, Norveçli gemiciler, Kızılordu mensupları, Amerikalılar, insanlığın en uzak ve en ilkel toplumları bile *Hamlet*'i duymuştur."

"Kanadalı ormancılar demek istemedin mi? Bence Avustralya'da-"

"Bu nasıl olabilir?"

"Bilmiyorum, Bradley, sen söyle."

"Çünkü Shakespeare, kendi kimlik sorunu üzerine öylesine yoğun bir şekilde yoğunlaşmıştı ki yeni bir dil, yeni bir bilinç retoriği yarattı-"

"Seni takip edemiyorum."

"*Hamlet*'i var eden sözcüklerdir, tıpkı Shakespeare için olduğu gibi."

"Sözcükler, sözcükler, sözcükler."

"Hangi edebiyat eserinde bu kadar tekrarlanabilen dizeler var?"

"Ah, nasıl soylu bir kafa yıkılıyor burada."

"Nasıl bütün fırsatlar bana karşı bilgilendiriyor."

"Çünkü benim sevgili ruhum onun seçiminin kadını."

"Ah ne derbeder ve köylü bir köleyim ben."

"Nicedir senin mutluluğundan uzak."

"Bunlarda çok yüklü bir şeyler var. Dediğim gibi. Sözcüklerden oluşan bir anıt, Shakespeare'in İngiliz dili açısından en etkileyici eseri, en uzun eseri, en yaratıcı ve karmaşık edebi çalışması. Ne kadar rahat, ne kadar yumuşak bir zarafetle modern İngiliz düzyazısının zeminini kuruyor görüyorsun değil mi-"

"İnsanoğlu bir eserdir-"

"*Hamlet* Shakespeare'in yakaladığı en yakın rüzgârdır, sonelerinde bile bu kadar yaklaşmamıştır. Shakespeare babasından nefret eder miydi? Elbette. Annesine âşık mıydı? Elbette. Ama kendi hakkında anlattıklarının yalnızca başlangıcı bu. Buna nasıl cesaret eder? Onun taptığı tanrı başkalarının taptığı tanrının daha ötesindeyken, nasıl olur da sıradan yazarlarınkinden çok daha ince bir zarafetle kendisini cezalandırmayı aklına getirmez? Olağanüstü yaratıcı bir başarı gösterdi, sonsuza dek kendini yansıtabilecek bir eser ortaya çıkardı, dolaylı olarak değil, kendi maddiyatı içinde. Babil kulesi kadar yüksek bir Çin kutusu, bilincin dipsiz hileleri üzerine odaklanan bir yoğunlaşma. *Hamlet* sözcüklerden oluşuyor, Hamlet'in kendisi de. İsa kadar akıllı

ama İsa'nın konuştuğu yerde Hamlet de konuşulanın kendisi oluyor. O, sanatın parlak ışığıyla dağlanmış işkence çeken, boş, günahkâr bir insan bilinci; yaratının dansını yapan ve derisi yüzülerek tanrıya adanan bir kurban. Elem çığlıkları belli belirsiz, çünkü onlara kulak misafiri olunuyor. Burada dolaysız olarak yapılan bir söz sanatı var, bu bir *oratio recta, oratio obliqua** değil. Ama burada muhatap biz değiliz. Shakespeare kendi varlığının yazarıdır, kendisini ihtiraslı bir biçimde sonuna kadar ortaya döker. Çok az sanatçı onun gibi hem birinci tekil şahısla konuşup hem de sanatın zirvesine ulaşabilir. Bu tanrısallık nasıl da örtülüdür, yaklaşmak ne kadar tehlikelidir, dokunulmazlığı bilip de ona hitap etmek ne kadar imkânsız bir şeydir, Shakespeare bunları herkesten daha iyi biliyordu. *Hamlet* vahşi bir cesaret örneğiydi. Tanrı'nın önünde kendini temize çıkarma ve yine kendi kendisini cezalandırma eylemlerinin sergilendiği bir eser. Shakespeare bir mazoşist miydi? Elbette. Mazoşistlerin kralıydı; yazdığı her şey bu sırrın titreşimini taşıyor. Fakat onun tanrısı, hayal dünyasında yaşayan bir *eidolon* değil; gerçek bir tanrı olduğu için ve aşk, sanki ilk defa oluyormuş gibi bir dil icat ettiği için, Shakespeare acıyı şiire, orgazmı saf düşünceye çevirebiliyor-"

"Bradley, bekle lütfen, dur biraz, seni anlayamıyorum-"

"Shakespeare burada kendi kimlik krizini sanatının tek merkezi haline getiriyor. Kendi saplantılarını söz sanatı haline sokuyor ve bunu halka öylesine yayıyor ki küçük çocuklar bile tekrarlayabiliyor. Konuşmaları arındırma sürecine sokuyor ama bu yine de komik, bir tür hile, muazzam bir sözcük oyunu, upuzun ve amaçsız bir şaka gibi. Acı içinde haykırıyor, kıvranıyor, dans ediyor, kahkahalar atıyor, avazı çıktığı kadar bağırıyor, bizleri güldürüyor ve cehennemin derinliklerinden geliyor çığlığı. Var olmak rol yapmaktır. Bizler farklı farklı *oyuncuların* dokularıyız ama yine de bir hiçiz. Bizleri kurtaran şey, sözlerin mutlak tanrısallığıdır. Aktörler hep hangi rolü oynamak ister? Hamlet."

"Ben bir keresinde Hamlet'i oynamıştım," dedi Julian.

"Ne?"

"Bir keresinde okulda Hamlet'i oynamıştım, on altı yaşındaydım."

Kitabı kapattım ve iki elimi açarak masaya koydum. Karşımdaki kıza baktım. Gülümsedi ama ben gülümsemeyince de kıkırdamaya ve kızarmaya başladı, beceriksiz parmak hareketleriyle saçlarını geriye

* (Lat.) *oratio recta, oratio obliqua*: doğrudan konuşma, dolaylı konuşma. (ç.n.)

attı. "Çok da iyi değildim, söyleyeyim, Bradley, ayaklarım kokuyor mu?"

"Evet, ama çok çekici."

"Çizmelerimi giyeyim, o zaman. Pembe ayaklarından birini gerdi ve mor kılıfına geçirdi. "Özür dilerim, sözünü kestim, lütfen devam et."

"Hayır. Gösteri bitti."

"Lütfen. Söylediklerin harikuladeydi ama çoğunu anlayamadım. Keşke not almama izin versen. Şimdi not alamaz mıyım?" Çizmelerinin fermuarını çekiyordu.

"Hayır. Benim söylediklerim senin sınavında işine yaramaz. Benim söylediklerim herkes tarafından bilinmeyen düşünceler. Bu sözlerden birini bile tekrarlayacak olursan sınavını geçersiz sayarlar. Aslında hiçbir şey anlamadın. Önemi de yok. Bence bu konuda bir iki basit şey öğrensen daha iyi olur. Okuman için sana bazı notlar ve bir iki kitap gönderirim. Sana ne soracaklarını biliyorum ayrıca sana en yüksek notları aldıracak cevapları da biliyorum."

"Ama ben işin kolayına kaçmak istemiyorum, ben zoru başarmak istiyorum, ayrıca, eğer dediklerin *doğruysa*-"

"Senin yaşındaki birisi bu sözcükle başa çıkamaz-"

"Ama anlamak istiyorum. Shakespeare'i iş adamı olarak düşünürdüm, asıl amacının para kazanmak olduğunu sanırdım-"

"Öyleydi."

"Ama o zaman nasıl olur da-"

"Hadi bir şeyler içelim."

Ayağa kalktım. Birden çok yorulmuş, neredeyse sersemlemiştim. Etrafım cıvayla kaplanmış gibiydi; baştan aşağı ter boşanmıştı. Pencereyi açtım. Biraz kir ve tozla birlikte hafif serin bir hava odaya girdi; içinde uzaklardaki bahçelerde yarı harap olmuş çiçek hayaletleri de vardı. Birbiri üzerine yıkılan bir sürü ses odayı doldurdu: arabalar, insan sesleri, Londra'yı oluşturan o sonsuz uğultu odanın içindeydi artık. Gömleğimin düğmelerini belime kadar çözdüm ve kırlaşan kıvırcık kıllarımı kaşımaya başladım. Ceviz asma dolaba doğru ilerledim. Sherry sürahisi ve bardak çıkardım. Sherry'yi bardaklara boşalttım.

"Demek Hamlet'i oynadın. Elbiseni tarif et bana."

"Ah, her zamankinden. Bütün Hamletler aynı giyinir, değil mi. Modern elbiseler giymişlerse başka, ama biz modern elbiseler giymemiştik."

"Sana sorduğumu anlat lütfen."

"Ne?"

"Kostümünü anlat."

"Pekala, siyah külotlu çorap, gümüş tokalı siyah kadife ayakkabılar ve kısa, siyah, yakası düşük ceket gibi bir şey, onun altına da beyaz ipek gömlek ve boynuma da kocaman altın bir zincir ve-Ne oldu, Bradley?"

"Hiçbir şey."

"John Gielgud'un bir resmini görmüştüm, ona benzediğime inanıyordum."

"Kim o?"

"Bradley, o bir aktör."

"Beni yanlış anlıyorsun, evlat. Devam et."

"Hepsi bu. Çok zevk almıştım. Özellikle oyunun sonundaki kavgadan."

"Galiba pencereyi kapasam iyi olur," dedim, "İtirazın yoksa." Camı kapadım, Londra'nın uğultusu uzaklaştı ve bir bütünün içinde kalan, insanın kafasının içine yerleşen bir şey halini aldı ve biz ılık sükûnetimizde yalnızdık. Julian ise hayal kuruyordu, uzun parmaklarıyla yeşilimsi-altın sarısı saçlarını tarıyor, kendisini elinde kılıç tutan Hamlet olarak düşünüyordu.

"Al bakalım, seni lanet olası zina suçlusu katil Dane-"

"Bradley, sen insanların zihinlerinden geçeni okuyabiliyorsun galiba. Bak, biraz daha az önce söylediklerine benzer şeyler anlat; onları ceviz kabuğu bir şeyin içine sığdırıp anlatabilir misin?"

" *Hamlet, à clef** bir eserdir. Shakespeare'in âşık olduğu biri hakkında."

"Ama Bradley, bunu söylememiştin, sen-"

"Yeter, yeter. Annenle baban nasıllar."

"Ama haksızlık bu. Annemle babam bildiğin gibiler. Babam kütüphaneye gitti, karalayıp duruyor. Annem evde, eşyaların yerini değiştiriyor ve sonra oturup kara kara düşünüyor. Annemin yüksek eğitim almamış olması yazık. O kadar akıllı ki."

"Onlar için üzüntü falan duymana gerek yok," dedim. "Onlar harika insanlar, her ikisi de, kendi özel yaşamları olan harika insanlar."

"Afedersin, galiba çok kötü konuştum. Ben kötüyüm. Belki de bütün gençler kötüdür."

* (Fr.) *à clef*: anahtar bilgi ile okunması gereken. (ç.n.)

"Kendine böyle iltifatlar yağdırma, sadece bazı gençler öyle."

"Afedersin Bradley, keşke bize daha sık gelip, annemle babamla konuşsan, galiba sen onlara iyi etkilerde bulunuyorsun."

Ona Arnold ve Rachel hakkında sorular sorduğum için utanıyordum ama benim hakkımda kötü bir şey söyleyip söylemediklerinden de emin olmak istiyordum. Artık emindim.

"Demek yazar olmak istiyorsun?" dedim. Hâlâ sırtım pencereye dayalı duruyordum. O gizemli, her şeyi anlamaya çalışan küçük yüzüyle bana bakıyordu. O yele gibi saçlarıyla, Danimarka kraliyet ailesine mensup birinden çok, iyi bir köpeğe benziyordu. Bacaklarından birini yatay pozisyonda ötekinin üzerine koydu; mor çizmeleriyle birlikte pembe baldırları da görünebilecek en son çizgiye kadar görünüyordu. Elini boynunda gezdirerek bir düğme daha açtı ve içeri soktu. Terinin, ayaklarının ve göğüslerinin kokusunu alabiliyordum.

"Yapabileceğimi hissediyorum. Beklemeye hazırım. Acelem yok. İçinde kendimden söz etmediğim, yoğun, belli bir kişiyi anlatmayan türden kitaplar yazacağım."

"Aferin sana."

"Ve kesinlikle adımın Julian Baffin olduğunu açıklamayacağım."

"Julian," dedim, "Bence artık gitsen iyi olur."

"Afedersin Bradley-Ah, Bradley, bundan çok keyif aldım. Arayı fazla açmadan yine buluşabilir miyiz? Bir şeye bağlı kalmaktan nefret ettiğini biliyorum. Kent dışına çıkmıyor musun?"

"Hayır."

"O zaman lütfen bana tekrar buluşup buluşamayacağımızı bildir."

"Tamam."

"Pekala, ben kalkayım artık-"

"Sana bir borcum var."

"Ne?",

"Bir şey. Buffalolu kadının yerine. Hatırladın mı?"

"Evet. Sana hatırlatmak istememiştim-"

"Al."

İki adımda şöminenin yanına gittim ve yaldızlı, oval enfiye kutusunu elime aldım; en çok değer verdiğim parçalardan biriydi. Onu Julian'ın eline bıraktım.

"Ah, Bradley, sen inanılamayacak kadar düşüncelisin, bu son derece zarif ve değerli bir şey, üzerinde de bir şeyler yazılı, *Bir Dosttan Armağan*, aman Tanrım, ne kadar güzel! Biz seninle dostuz, değil mi?"

"Evet."

"Bradley, sana nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum-"

"Hadi git. Dışarı, dışarı."

"Senden istediğim şeyleri unutmazsın değil mi-?"

"Dışarı."

Onu kapıya kadar geçirdim ve adımını dışarı atar atmaz kapıyı arkasından kapadım. Oturma odama geri dönüp kapıyı kapadım. Tozlu güneş ışığıyla dolu odada ağır, tatlı bir hava vardı. Julian'ın iskemlesi orada duruyordu. *Hamlet* kitabını masanın üzerinde bırakmıştı.

Dizlerimin üzerine çöktüm ve şöminenin önüne, yere boylu boyunca uzandım, yüzüm halıya bakıyordu. Bana olağandışı bir şeyler olmaya başlamıştı.

İkinci bölüm

Bunun ardından neler olduğunu anlayışı keskin bir okuyucuya anlatmaya gerek yok. (Şüphesiz bir kilometre öteden kokusunu almıştır. Ben alamamıştım. Burası sanat dünyası, ama ben yaşamın içindeydim.) Julian'a âşık olmuştum. Bunun, konuşmamızın hangi anında olduğunu söylemek çok zor. Bilinç, adeta bir mekik gibi, zaman içinde bir ileri bir geri gidiyor ama kendi oluşumlarıyla ve kendi toparlanmalarıyla meşgulken çok büyük ve aldatıcı bir şimdiyi de kapsayabiliyor. Belki de o güzel yankılı sesiyle, "Benim sevgili ruhum onun seçiminin kadını" dediğinde olmuştu bu. Belki de "Siyah çoraplar ve gümüş tokalı siyah kadife ayakkabılar," dediğinde olmuştu. Belki de çizmelerini çıkardığı zaman. Hayır, o kadar önce değildi. Ayakkabı dükkânında onun bacaklarına baktığım zamanki o mistik deneyimi ya-

şamam acaba üstü örtülü bir aşkın başlangıcı mıydı? Öyle görünmemişti. Ama bu da bir parçasıydı. Her şey bunun bir parçasıydı. Ne de olsa, bu çocuğu doğduğundan beri tanıyordum. Onu beşikteyken görmüştüm. Boyu elli santimetreyken kucağıma almıştım. Aman Tanrım.

"Julian'a âşık olmuştum." Bu sözleri yazmak kolay. Ama bu olayın kendisi nasıl izah edilebilir? Edebiyatta sık sık söz edilmesine rağmen âşık olmanın nasıl bir şey olduğunun yeterince anlatılamaması ne kadar da garip. Âşık olmak denilen şey sarsıcı bir olgu, çoğumuza göre de başa gelebilecek en sarsıcı olay: yaşamımızda karşılaşabileceğimiz korkulardan daha sarsıcı çünkü doğa-karşıtı. (Tabii ki cinsellikten söz etmiyorum). Mahrumiyet deneyimi gibi, aşk deneyiminin de sıklıkla bir düş gibi *unutulup gitmesi* çok üzücü. Dahası, çok uzun zamandan beri tanıdığı birine umutsuzca âşık olmayan birisi bundan kuşku duyabilir. Onları temin ederim, bu mümkün. Bana oldu. Kız büyüdükçe ve çiçeğe durdukça bu duygu da zamanın ılık bedeninin içinde pişiyor, kuluçkaya mı yatıyordu? Tabii ki ondan hep hoşlanmıştım, özellikle küçük bir kızken. Ama hiçbir şey beni bu silleye hazırlamamıştı. Evet bu bir *silleydi* ve ben bunu fiziksel olarak hissetmiştim. Karnıma yumruk yemiş gibi olmuştum ve yediğim yumruğun açtığı delik giderek büyüyordu. Dizlerimin bağı çözülmüştü, ayağa kalkamıyordum; her tarafım titriyor, dişlerim zangırdıyordu. Yüzüm sanki mumyalanmış gibiydi ve üzerine tuhaf bir gülümseme oturup kalmıştı. Bir tür tanrı haline gelmiştim. Burnumu halının siyah kıllarına sokmuş yatıyor, ayakkabılarımın ucuyla halının üzerinde küçük elipsler çiziyor ve kendime hakim olamıyordum. Elbette cinsel olarak tahrik olmuştum fakat hissettiklerim öylesine üstün bir boyuta geçmişti ki acı dolu bedenimi somut olarak algılayabilmeme rağmen kendimi aynı zamanda bütünüyle soyutlanmış, değişmiş ve pratik anlamda bedensiz hissetmiştim.

Elbette âşık zihinler tesadüflerden nefret ederler. "Bütün içtenliğimle merak ediyorum, birbirimize âşık olana kadar biz ne yaptık," sorusu âşığın şaşkınlığını anlatan bir sorudur. Julian'a duyduğum aşk, dünya kurulmadan önce planlanmış olmalıydı. Astrolojiyi de kesinlikle âşıklar keşfetmiş olmalıydı. Ancak yıldızların o muazzam büyüklükteki odası, bu kadar ölümsüz bir şeyin bağlamı, kaynağı ve garantisi olabilecek kadar geniş ve tutarlı olabilirdi. Tüm yaşamımın kararlı bir biçimde bu âna doğru aktığını fark etmiştim. Oyunlarını oy-

narken, okul kitaplarını okurken, büyürken ve aynada göğüslerine bakarken, *onun* yaşamı da bu âna doğru geliyordu. Bu, önceden belirlenmiş bir birleşmeydi. Yalnızca şimdi olmakla kalmamış, çağlar önce olmuştu; dünya ve gökyüzü oluşumuyla birlikte başlamıştı bu da. Tanrı, "Işık olsun" dediğinde çıkmıştı ortaya bu aşk. Tarihi yoktu. Benim yavaş yavaş uyanmaya başlayan bilincime göre eşsiz ve büyüleyici bir tarihe sahipti. Bu kızın çekiciliğini ne zaman ve nasıl fark etmeye başlamıştım? Aşk *mutlak çekicilik* denen bir şey yayıyor, daha doğrusu ortaya çıkarıyor. Sevdiğin insanın hiçbir şeyini aptalca bulmuyorsun. Başının her hareketi, sesinin her tonu, her gülüşü, hırıltısı, burun çekişi cennetten bir manzara kadar değerli ve anlamlı. Aslında ben orada hem tam anlamıyla gevşek hem de aynı ölçüde gergin bir biçimde alnımı yere dayamış, gözlerim kapalı yatarken yalnızca gülümsemekle kalmıyor, kendimi cennette hissediyordum. Âşık olmak, yani gerçekten âşık olma (bu isim altında geçen başka şeyler değil demek istediğim) kişiyi apansız bir coşkuya boğuyor.

Yerde ne kadar yattığımı hatırlayamıyorum. Belki bir saat, belki de iki üç saat. Doğrulup da oturur pozisyona geçtiğimde öğleden sonra olduğunu fark ettim. Kesinlikle başka bir dünya ve başka bir zamandaydım. Elbette bir şey yemek söz konusu bile değildi. Anında hastalanmış olmalıydım. Yerden kalkmadan uzandım ve onun oturduğu iskemleyi yanıma çektim ve yaslandım. Masada duran sherry'lerden benim olana hiç dokunulmamıştı, onunkinin ise yarısı içilmişti. İçine bir sinek düşmüştü. Sineği de, içindeki her şeyi de içebilirdim, ama ne içersem içeyim çıkaracağımdan emindim. Zambaklı iskemleye yapışarak onun *Hamlet* kitabına baktım. O kitabı almanın, parmaklarımla dokunmanın ve belki de üzerinde isminin yazılı olduğunu görmenin verdiği zevk yüzlerce yıl ötede, beynimi en hoş düşüncelerle meşgul edecek bir gelecekteydi. Hiç acelesi yoktu. Zaman zaten sonsuzluğa dönüşmüştü. Muazzam bir büyüklüğe sahip bilinçli bir varlık vardı ve ben onunla birlikte inanılmaz bir yavaşlıkta hareket ediyordum ve belki de o bendim. Yalnızca bakmak ve bir bukalemun gibi elimi yavaşça uzatmaktan başka yapmam gereken bir şey yoktu. Nereye baktığımın ya da ne yaptığımın hiçbir önemi yoktu. Dünyadaki her şey Julian demekti.

Bazı okurlar benim aklımı kaybettiğimi düşünüyor olabilir; bu da bir bakıma doğru. Bu kadar yaygın bir şey olmasa, böylesine bilinç değişikliği yaşayan birinin bir yere kapatılması gerekebilirdi. Ne olursa

olsun, insanın dünyanın geçirdiği böyle bir dönüşümü yakalayabilmesi, bu gezegene özgü bir tuhaflık veya belki de şans sayılır. Hem herkes bunun bir hedefi haline gelebilir. Okurlar şöyle diyordur: ne de sıradan bir kız, naif, cahil, düşüncesiz, hatta güzel bile değil. Ya da, onu doğru tarif etmediniz. Ben yalnızca, o ana kadar onu *görememiş* olduğumu söyleyebilirim. Dürüst bir anlatıcı olarak, eskiden *ben* olan kişinin kör ve sıradan bilinciyle onu sizlere şöyle bir tanıtmıştım. Şimdi ise onu görebiliyordum. Hangi âşık *şimdi* gerçeği görebiliyorum deyip de kuşku dolu olabilir? Birden böylesine vizyon kazanmış birisi deliden çok, Tanrı'ya benzetilemez mi?

Geleneksel Hıristiyan Tanrı kavramı Tanrı'yı, *yaratan* ve *yargılayacak* olarak resmeder. Daha derinlikli ve aşk diye bildiğimiz şeyin doğasıyla daha uyumlu bir teolojide ise, sürekli yaratının ve katılımın içinde yer alan şeytani bir güç tarif edilir. Ben, hemen her an, kendi varlığımla birlikte Julian'ı da yarattığımı ve desteklediğimi hissediyordum. Aynı zamanda, onu eskiden nasıl görüyorsam yine aynı şekilde de görebiliyordum. Basitliklerini, bilgisizliğini, çocuksu kabalıklarını, güzellikten uzak, kaygı dolu, küçük yüzünü görüyordum. Güzel değildi, parlak bir zekâsı da yoktu. Aşkın gözünün kör olduğu lafı ne kadar da yanlış. Hatta onu yargılayabilirim, ayıplayabilirim, hatta muhtemel bir galaktik düşünce ilmeğinde ona acı bile çektirebilirdim. Fakat bu, yine de daha çok cennete atfedilebilir bir şeydi çünkü ben tanrıydım ve Julian'la birlikte mutlak ve eşsiz bir değeri var etmek gibi ebedi bir faaliyete dahil olmuştum. Ve dünya onunla var olmuştu, ne bir kum tanesi ne de bir toz zerreciği, hiçbir şey kayıp değildi çünkü dünya Julian'dı ve ben her yerde ona dokunuyordum.

Yukarıya yaydığım bu süslü püslü fikirler, ben yerde oturur ve Julian'ın oturduğu iskemleyi kucaklar vaziyetteyken elbette bu kadar da net değildi. (Bu pozisyonumu uzun süre korudum, belki de akşama kadar.) O süre boyunca mutluluktan sersemlemiş bir haldeydim: mutlak aşka *ulaşmanın* o harikulade hazzı. Elbette, mağaradan çıkıp o göz kamaştırıcı ışığın altında neyin ne olduğunu tam olarak seçemeyen birine olduğu gibi benim de aklıma küçük kuşlar gibi oradan oraya uçuşan dünyevi düşünceler gelmedi değil. Daha sonra olanlarla ilgili olduğu için size bunların iki tanesinden söz edeceğim. Bunlar, âşık olduğumu keşfettikten sonra oluşan düşünceler değildi: bunlar da onun içindeydi, onunla aynı anda doğmuştu.

Az önce size karmakarışık seyreden bütün yaşamımın aslında şu an vardığım noktaya doğru bir yolculuk yaptığını anlatmıştım. Benim duyarlı okuyucularımın bu fikri belki de aşağıdaki gibi yorumlamış olmaları affedilmeyecek bir şey değil: büyük bir sanatçı olmaya dair kurulan tüm bu hayaller aslında bir insan karşısında duyulacak büyük bir aşk arayışından ibaretti. Böyle şeyler daha önce de olmuştur, gerçekten de bu tür keşifler, özellikle kadınlar arasında pek yaygındır. Aşk, sanat düşünü perdeleyebilir, onu ikincil bir sıraya atabilir, hatta bir yanılgı gibi gösterebilir. Benim içinde bulunduğum durumun bu olmadığını hemen söylemeliyim. Elbette her şey Julian'la ilişkilendirildiği için, benim yazarlıkla ilgili ihtirasım da Julian'la ilişkilendirilmişti. Fakat bu yüzden iptal edilmiş değildi. Aslında daha çok bunun tam tersi olmuş gibiydi. Julian beni, sanatımda kullanacağımı, kullanabileceğimi bildiğim, önceleri hayal bile edilemez olan o güçle doldurmuştu. Evrenin, yıldızların, uzak galaksilerin, maddenin mutlak parçacıklarının derinlerinde yatan nedenler, aslında tek ve aynı şeyin iki yönünü oluşturan bir bütünü, yani aşkımı ve sanatımı biçimlendirmişti. *Biliyordum*, ikisinin de kaynağı aynıydı. Aynı komutları alıyorlar, aynı otoriteyi tanıyorlardı; o da bendim, yenilenmiş bir adam. Bu inancımla ilgili ilerde daha çok şey anlatacak, daha çok açıklama yapacağım.

Ta başından beri çok iyi bildiğim ve aynı anda fark ettiğim ikinci şey de şuydu: Asla ama asla aşkımı ona anlatamazdım. Bunu biliyor olmanın bana ölümcül bir acı vermemesi, o muazzam gücün, *ipso facto** saflığının, bu kıza duyduğum aşkın kanıtıydı. Bu aşkı ona anlatmak gibi fazladan yapılacak bir şey, onu kavramanın verdiği ilahi hazla karşılaştırıldığında iğne ucu gibi kalıyordu. (Mutluluğa ermiş hayal gücüm daha büyük bir hazza ne gıpta ediyor, ne de algılayabiliyordu.) Onu ne zaman görebileceğim bile umurumda değildi. Bir kez daha görme planları içinde değildim. Ben kimdim plan yapacak? Eğer bana bir daha onu görmeyeceğim söylense, bir tür sıkıntı yaşardım ama bu, aşkımın o büyük yaratıcı dalgasında hemen geçip gider kaybolurdu. Bu bir hezeyan değildi. Böylesine sevenler beni anlayacaktır. İnsanı sarsan bir gerçeklik, sonunda gerçek olma, gerçeği görme duygusu vardı. Masalar, iskemleler, sherry bardakları, halıdaki kıvrımlar, toz: gerçek.

Acı çekmeyi de tasarlamıyordum. "Binlerce kez işkenceye maruz

* (Lat.) *ipso facto*: gerçeğin ta kendisi. (ç.n.)

kalsam da ağzımdan tek kelime çıkmayacak." Hayır. Acı çekme fikri, bütün saflığıyla o duyguyu yaşayan, gerçekten seven birine kaba gelir, benliğin dönüşünü haber verir. Benim hissettiğim, göz kamaştırıcı bir minnettarlıktı. Onu sevdiğimi Julian'a asla söyleyemezdim. Bu kesinliğin ayrıntılarını (nelerle ilgili olduğunu) net olarak daha sonra anladım, ama ta başından beri *yürüdüğüm yolda* parıldadığını görmüştüm. Ben elli sekiz, o yirmi yaşındaydı. Böylesine büyük ve korkunç bir aşka dair ona ufacık bir ipucu ya da işaret vererek Julian'ın gencecik yaşamını karıştırmayı, omuzlarına böylesine ağır bir yük yüklemeyi ya da bozmayı istemiyordum. Bir başkasının yaşamında gözucuyla yakaladığımız o karanlık gölge bize ne kadar korkutucu görünür. O kara okun yöneldiği insanların dönüp kaçmalarının bu kadar sık oluşuna şaşmamak gerek. Bir başkasının bize duyduğu aşk ne kadar da dayanılmaz olabilir. Bu korkunç bilgiyle sevgilime eziyet etmeyecektim. Şu andan itibaren dünya sona erene dek her şey tıpkı eskisi gibi yerinde kalmalıydı, aslında tamamen değişmiş olsa da.

Okurlar, özellikle de yukarıda anlattığım deneyimi hiç yaşamamış olanlar öne çıkarılan bu lirik anlatımdan sıkılmış olabilirler. Bu okurlardan biri, "Pöh!" diyebilir, "bu adam amma da abartıyor, sözcüklerle kendi kendini sarhoş ediyor. Tümüyle baskı altında kalmış biri olduğunu, artık genç olmadığını kabul ediyor. Bütün demek istediği, yirmi yaşındaki bir kıza karşı ansızın yoğun cinsel arzular duymuş olması. Bunları hepimiz biliriz." Bu okuru cevaplamak için sözlerime ara vermeyecek ama bundan sonra olanları bütün sadakatimle anlatmaya devam edeceğim.

O gece olağanüstü güzel bir uyku uyudum ve olanları aniden anlamış olmanın verdiği parlaklığa uyandım. Yatağımda uzanmış durumda gizli mutluluğumun içinde yüzdüm. İlk bilincim şunu da beraberinde taşıyordu: Ben, kendisini gizli bir göreve adamış bir adamdım. Ve sonsuza dek. Şu konuda da kuşkuya yer yoktu. Artık seni sevmiyorsam kaos yine geri gelecek. Gerçek aşkın sonsuzluğunun, karşılıksız aşkların bile bir haz kaynağı olmasının nedenlerinden biri de budur. İnsan ruhu-dinde ender de olsa görülen o mucizeler bir yana-yalnızca aşk ve sanat tarafından işareti verilebilen bir sonsuzluğa hasrettir. (Bu noktada kiniklere cevap vermek için de duraklamayacağım, şu anda şöyle diyor olmalılar, "Eee, senin bu romantik sonsuzluğun ne kadar sürecek acaba?" Belki ben de şunu söylerim, "Gerçek aşk ebedidir. Çok da enderdir. Ve kuşkusuz, efendim, *siz* hiçbir

zaman böyle bir şey yaşayacak kadar şanslı olamadınız"!) Aşk beraberinde benliksizlik vizyonu da getirir. Platon, güzel bir çocuğa sarılarak onun İyi'nin yolunda olduğunu düşünmekte ne kadar haklıydı. Benliksizlik *vizyonu* dememin nedeni, karışık doğamızın yüksek amaçlarımızın saflığını kolayca bozabilmesidir. Fakat böylesine bir içgörü, arada kesilse bile, anlık bile olsa, bir ayrıcalıktır ve içinde taşıdığı yoğunluktan dolayı kalıcı bir değere sahiptir. Ah, bir kez olsun, kişi kendini değil başkasını *amaçlayabilse*! Bu keşfi neden bir kaldıraç yapıp dünyayı yerinden kaldıramıyoruz? Platon'un düşü buydu. Bu olanaksız bir şey değil. Neden bu, kendisini benliğin dışına çıkarıp başka bir yerde toplanarak sonunda kendimiz olmayan *bir şeyleri* amaçlayabileceğimiz noktaya kadar genişleyebilecek bir zemin yaratamıyor?

Bu bilge düşüncelerin hepsinin, o yeni dünyanın ilk dolu gününün ilk sabahında yatağımda yatarken düşündüğümü söyleyemem. Kesinlikle yenilenmiş olduğumu hissediyordum; yeniden dirilme günü geldiğinde ağırbaşlı bir şaşkınlıkla hissedilebilecek bir duyguyu, bedenimin yüceltildiğini hissediyordum. Uzuvlarım yağdan veya zambaklardan veya mumdan ya da her neyse başka bir şeyden yapılmış gibiydi. Elbette, fiziksel arzunun alevi, bu sahneyi ısıtmış ve saf bir solgunluk vermişti ama yine de ondan ayrı bir yerde değildi, hatta hiçbir şeyden ayrıymış gibi de görünmüyordu. Cinsel arzu, aynı zamanda aşk olduğu zaman, bizimle tüm dünya arasında bir bağlantı kurarak yeni bir deneyim tarzına geçirir. O zaman cinsellik muazzam bir bağlayıcı ilke olarak karşımıza çıkar, ikiliğin üstesinden gelebileceğimiz, Tanrı'nın mutluluğun doruklarından olduğu bir anda ayrı'lığı, bir'liğin bir parçası yaptığı o güç vardır artık cinsellikte. Arzu duyduğum kesindi ama aynı zamanda hayatımdą hiç bu kadar rahat da olmamıştım. Yatağımda uzanmış, Julian'ın bacaklarını düşünüyordum: kâh çıplak, kâh yumurta kabuğu rengi, kâh çoraplar içinde pembe, mor, siyah. Altın renkli, kuru ama parlak saçlarını, saçlarının ensesinin arkasından dökülüşünü düşünüyordum. Bir hayvan yavrusuna benzeyen o sarkık ağzını, okşanası burnunun yoğun odaklanışını düşünüyordum. Onun o İngiliz su-rengi gözlerinin gök-berraklığını düşünüyordum. Göğüslerini düşünüyordum. Kendimi tam anlamıyla mutlu ve iyi hissediyordum. (Yani, erdemli demek istiyorum.)

Kalktım ve tıraş oldum. Bir erkek mutluyken, tıraş olmak ona ne büyük bir keyif veriyor! Aynada yüzümü inceledim. Genç ve taze

görünüyordum. Hâlâ mumya etkisini hissediyordum. Kesinlikle farklı bir insan gibi görünüyordum. İçerde bir yerlerden gelen bir parlaklık yanaklarımı doldurmuş, gözlerimin etrafındaki çizgileri yumuşatmıştı. Özenle giyindim, kravat seçimine de epey zaman harcadım. Yemek yemek elbette söz konusu değildi. Bir daha asla yemek yeme ihtiyacı duymayacakmışım gibi hissediyordum, yalnızca soluyarak sonsuza dek yaşayabilirdim. Biraz su içtim. İştahım yerine geldiği için değil de kendimi beslemek zorunda olduğum gibi daha çok teorik bir fikirden yola çıkarak bir portakal sıktım ama portakal suyu çok yoğun ve ağır geldi, bir yudum bile alamadım. Sonra oturma odasına gidip biraz toz aldım. En azından görünen bir iki yerin üzerini sildim. Eski bir Londralı olarak toza karşı sabırlı olmayı öğrenmiştim. Güneş, henüz karşıdaki tuğla duvarı aydınlatacak pozisyona gelmemişti ama gökyüzü öylesine parlaktı ki oda kendini bu ışığa teslim edivermişti. Oturdum ve bu yeni hayatımda neler yapacağımı düşünmeye koyuldum.

Tüm bunlar son derece saçma görünebilir. Fakat âşık olmak bütün yaşamı kapsayan bir uğraştır. Bence bu kavram, Herbert'ın şiirinde, "Sen'in yasalarının doğrultusunda odayı süpürüyorum" dediği gibi, her şeyi Tanrı için yapmaya, bütün yaşamı kutsal bir ayine dönüştürmeye benziyor, ya da böylesine özel bir durum. Az önce odanın tozunu Julian için alıyordum ama elbette onun bir kez daha gelme olasılığını bile düşünmüyordum. Sonra ona ait olan *Hamlet* kopyasını almaya karar verdim; hâlâ kakmalı sehpada bırakılan yerinde duruyordu. Okullar için hazırlanmış bir baskıydı. Kapakta, kitabın daha önceki sahibinin ismi, *Hazel Bingley*'nin üzeri çizilmişti ve çocuksu bir el yazısıyla ve belli ki uzun bir süre önce *Julian Baffin* yazılmıştı. Julian'ın şu andaki el yazısı neye benziyordu acaba? Şimdiye dek ancak çocukken bana bir kart atmıştı. Acaba ondan hiç mektup alabilecek miydim? Bu fikir beni kendimden geçirmişti. Kitabı inceledim. Metnin her tarafı Hazel'ın aptalca yorumlarıyla karalanmıştı. Julian'ın da yorumları vardı (aynı ölçüde aptalca olduğunu kabul etmeliyim), bunlar "sonradan sahip olduğu" bilgilerden çok, okuldayken aldığı derslerinden edindiği izlenimlerdi. Ophelia'nın, "Ah, ne ne soylu bir zekâ" repliğinin yanına, "Zayıf!" yazılmıştı ki bence bu haksız bir yargıydı. Claudius'un nedamet getirdiği repliğin yanına da, "İkiyüzlü!" yazılmıştı. (Elbette bu yaştaki bir gencin Claudius'u anlamasına imkân yoktu.)

Bir süre daha kitabı incelemeye ve içindeki çiçekleri ayıklamaya

devam ettim. Sonra kitabı göğsüme bastırarak düşüncelere daldım. Benim bu yeni "meşgalemin" hayatım boyunca amaç edindiğim esere bir alternatif olmayacağı hâlâ çok netti. Aynı duygu bana iki mesaj daha iletiyordu: zamanlamayı bırak, tamamlamaya bak. Yakında yazmaya başlayacaktım ve iyi yazacaktım. Julian'ı anlatmak gibi basit bir düşünce taşıdığım anlaşılmasın. Eğer amaçlanan mükemmellikse, hayat ve sanat kesinlikle birbirinden ayrı tutulmalı. Kafamda köpük köpük bir kabarma olduğunu, parmaklarımın karıncalandığını hissediyordum; bunlar ilhamın habercisiydi. Hayal dünyamın çocukları işbaşındaydılar. Ama bu arada yapmam gereken bir iki basit iş de vardı. Hayatımı bir düzene koymalıydım ve artık bunu yapacak gücüm de vardı. Priscilla'yı, Roger'ı, Christian'ı, Rachel'ı, Arnold'u görmeliydim. (Bütün bunlar nasıl da bir anda gözüme kolay görünmeye başlamıştı!) "Julian'ı görmeliyim" dememiştim ve bu ilahi eksiklik üzerine kötülüklerden arınmış bir dünyaya huzur dolu gözlerle bakıp kalmıştım. Şu anda Londra'dan ayrılmak gibi bir düşünce söz konusu değildi artık. Üzerime düşen görevleri yerine getirecek ve sevgilimi görmek için parmağımı bile kıpırdatmayacaktım. Julian'ı düşündükçe, ona öyle birdenbire "*Bir Dosttan Armağan*" enfiye kutumu verdiğim için çok mutlu oldum. Onu vermemiş de olabilirdim. O masum kutu onunla birlikte gitmişti; acaba onun o ayrı ve özel mutluluğuna sessizce adanmış bir aşkın rehinesi olduğunu biliyor muydu? Bu *sessizlik* içinde kuvvetime işlerlik kazandıracaktım. Evet, bu çok daha netti şimdi ve ona sıkı sıkıya sarılacaktım. Artık yaratabilirdim çünkü sessiz kalabilecektim.

Gerçekten de huşu veren bu ilhamın üzerinde derin düşüncelere dalmışken bir anda kalbim yerinden fırlayacakmış gibi oldu. Telefon çalıyordu ve ben bir an arayanın Julian olduğunu düşünmüştüm.

"Evet?"

"Hartbourne, ben."

"Ah, merhaba sevgili dostum!" Heyecandan hâlâ nefes nefese olmama rağmen gerçekten de rahatlamıştım. "Aradığına çok sevindim. Dinle, gel buluşalım, öğle yemeğine ne dersin-bugün çıkabilir miyiz?"

"Bugün mü? Pekala, olabilir, bugün yemeğe çıkabiliriz sanırım. Her zamanki yerimizde, saat birde diyelim mi?"

"Tamam, çok iyi! Rejimdeyim, fazla bir şey yiyemeyeceğim ama seninle birlikte olacağıma çok sevindim, sabırsızlıkla bekleyeceğim." Gülümseyerek ahizeyi yerine bıraktım. Ardından kapı çaldı. Kalbim

yine yerinden çıkacakmış gibi olmuştu. Kapıya koşturdum, ağzımdan inleme sesleri çıkıyordu.

Kapıda duran Rachel'dı.

Onu görür görmez evden dışarı adımımı attım ve kapıyı arkamdan kapattım, "Ah Rachel, seni görmek ne güzel! Ben de tam çıkıp bir şey almaya gidiyordum, benimle yürümek ister misin?" dedim. Onun içeri girmesini istememiştim. Oturma odasına girebilir ve Julian'ın zambaklı iskemlesine oturabilirdi. Onunla samimi bir ortamda değil, açık havada konuşmak istiyordum. Onu gördüğüme sevinmiştim.

"Bir dakika içeri girip konuşamaz mıyız?" dedi.

"Biraz hava almalıyım, sakıncası var mı? Hava da öyle güzel ki. Haydi gel."

Avludan dışarı çıktım ve Charlotte Caddesi'nde hızlı hızlı yürümeye koyuldum.

Rachel her zamankinden daha hoş giyinmişti; biraz dekolte ve köşeli yakalı, beyaz puvanlı kırmızı bir ipek elbise. Köprücük kemikleri güneş yanığıydı, üzerinde benekler vardı. Boynu kuruydu ve kırışmıştı, neredeyse sürüngenlerinki gibiydi, yüzü daha yumuşak, her zamankinden daha çok makyajlıydı. Fransızların *maussade** dedikleri ifade vardı yüzünde. Yeni yıkanmış gibi görünen saçlarını başının üzerinde gevşek bir topuz halinde toplamıştı. Yukarıdaki ayrıntılara rağmen, yorgun ama yaşama yenik düşmemiş bir kadın izlenimi bırakıyordu.

"Bradley, bu kadar hızlı yürüme."

"Afedersin."

"Unutmadan: Julian sende *Hamlet* kopyasını unutmuş, onu almamı söylemişti."

Bu kitaptan ayrılmaya hiç niyetim yoktu. "Biraz bende kalmasını istiyorum. İyi bir baskı, bir iki not almak istiyorum ondan."

"Ama o bir okul kitabı."

"Kusursuz bir baskı olmasını değiştirmiyor bu. Bunlardan çok az kaldı." Daha sonra da kitabı kaybettiğimi söyleyecektim.

"Bugün Julian'la buluşman büyük incelik."

"Bir zevkti."

"Umarım canını sıkmamıştır."

"Kesinlikle hayır. Geldik."

Rathbone Place'deki bir kırtasiyeciye doğru ilerledim. Kır-

* (Fr.) *maussade*: asık suratlı. (ç.n.)

tasiyecide saatlerimi geçirebilirdim, böyle bir yerde benim istemeyeceğim ya da hoşlanmayacağım bir şey olamazdı. Nasıl da rahatlatıcı ve masumdur bir kırtasiyeci! Yaprak yaprak kâğıtlar, mektup kâğıtları, defterler, zarflar, tebrik kartları, dolmakalemler, kurşun kalemler, ataşlar, mürekkepler, dosyalar, balmumu gibi eski moda malzemeler, seloteyp gibi yeni icatlar.

Rafların arasında dolaşırken Rachel da peşimden geliyordu. "Benim o özel defterlerimden birkaç tane daha almalıyım. Yakında dünya kadar şey yazacağım. Rachel, sana da bir şey alayım. Galiba bugün hediye alma günümdeyim."

"Bradley, sana neler oluyor, çıldırmış gibisin."

"Hah, işte sana şunları alayım! Birini hediyeye boğmalıyım." Bir top kırmızı şerit, mavi keçe uçlu kalem, bir top özel hattat kâğıdı, bir büyüteç, süslü bir küçük çanta, üzerinde altın yaldızla ACİL yazan tahta bir elbise askısı ve Postane Kulesi'ni gösteren altı adet tebrik kartı. Aldıklarımın parasını ödedim ve bütün paketleri Rachel'ın kollarına bıraktım.

"Bayağı neşeli görünüyorsun sen!" dedi, memnun olmuştu ama hâlâ bir parça *maussade* gibiydi. "Şimdi senin evine gidebilir miyiz?"

"Çok üzgünüm. Birine öğle yemeği sözüm var. Eve dönmüyorum." Bütün kaygım hâlâ o iskemleyle kitabı geri isteyip istemeyeceğiydi. Aslında Rachel'la konuşmak istiyordum ve bundan büyük bir keyif alıyordum.

"O halde gel bir yerlerde oturalım."

"Tottenham Court Yard Caddesi'nde, Heals'ın hemen karşısında oturulacak yerler var."

"Bradley, Tottenham Court Caddesi'ne ya da Heals'ın oraya gidip oturmak istemiyorum. Açık bir bar falan yok mu?"

Vardı. Düşüncelere daldığım anlar sandığımdan çok daha uzun sürmüştü. Bir bara girdik.

Belli bir özelliği olmayan modern bir mekândı, biracılar tarafından talan edilmişti. Her şey hafif plastik malzemeden yapılmıştı (barlar karanlık olmalı) ama güneşin içeriyi aydınlatışı, caddeye bakan kapının açık oluşu bara hoş bir güney havası vermişti. Bara girdik ve birayla ıslanmış plastik masalardan birine oturduk. Rachel duble sek viski ısmarladı. Ben de resim tamamlansın diye hafif bir bira söyledim. Birbirimize bakmaya başladık.

Birine vurulduğumdan bu yana ilk kez bir insanın gözlerinin içine

bakmakta olduğum *aklıma geldi*. Bu güzel bir deneyimdi. Işıl ışıldım. Yüzümün kutsayıcı bir gücü olduğunu bile hissetmeye başlamıştım.

"Bradley, sen gerçekten garip *görünüyorsun*."

"Tuhaf?"

"Çok hoş. Bugün inanılmayacak kadar iyi görünüyorsun. Gençleşmiş gibisin."

"Sevgili Rachel! Seni gördüğüme o kadar memnun oldum ki. Anlat bana. Hadi Julian'dan söz edelim. Ne kadar da zeki bir kız."

"Böyle düşünmene sevindim. Ben aynı fikirde olduğumu sanmıyorum. Sonunda onunla ilgilenmeye vakit ayırdığın için sana minnettarım."

"Sonunda?"

"Yıllardır senin dikkatini çekmeye çalıştığını söylüyor. Senin ona vakit ayıramayacağın konusunda onu uyarmıştım."

"Onun için yapabileceğim bir şey varsa yaparım. Onu severim, bilirsin." Çılgınca kahkaha attım.

"O da tüm öteki gençler gibi, ne yapacağını bilemiyor, düşüncesiz bir kız ve anlık istekleri var, her şeyi küçümsüyor. Babasına tapıyor ama onu iğnelemekten de kendini alamıyor. Bu sabah babasına, senin onun eserlerini 'duygusal' bulduğunu söyledi."

"Rachel, düşünüyordum da," dedim. (Aslında düşünmemiştim, o anda aklıma gelmişti.) Arnold'a haksızlık etmiş olabilirim. Onun kitaplarını okuyalı yıllar oldu. Hepsini baştan gözden geçirmeliyim, şimdiki gözümle onları çok farklı bulabilirim. Sen Arnold'un romanlarını seviyorsun, değil mi?"

"Ben onun karısıyım. Ve ben, sevgili kızımın da sık sık hatırlattığı gibi hiç eğitim görmemiş bir kadınım. Ama neyse, bak şimdi, ben bunlardan söz etmek istemiyorum. Şunları söylemek istiyorum-şey, her şeyden önce seni tekrar rahatsız ettiğim için özür dilerim. Benim sabit fikirleri olan nevrotik bir kadın olduğumu düşünmeye başlayacaksın."

"Asla, sevgili Rachel! Seni gördüğüme öyle sevindim ki. Elbisen bir harika! Ne kadar çekici görünüyorsun!"

"Teşekkürler. Son zamanlarda olan biten yüzünden öyle mutsuzum ki. Hayatın tam bir karmaşa olduğunu biliyorum ama bu karmaşa son günlerde iyiden iyiye kötüleşti ve ben artık dayanamıyorum. Bilirsin, bir şeylerin fazla içine girince, aynı sefilliğin içinde dönüp durmaktan başka bir şey yapamaz hale gelirsin. Bu yüzden gelip seni görmek is-

tedim. Arnold da beni yanlış yönlendirdi ve sana itiraf etmeliyim ki ben yanıldım-"

"Ben de yanıldım," dedim. "Fakat şimdi her şeyin doğru yerine yerleştirileceğine inanıyorum. Barış yapabilecekken savaşmaya ne gerek var. Gidip Arnold'u göreceğim ve uzun uzun konuşacağız-"

"Bekle bir dakika, Bradley. O birayla sarhoş falan mı oldun sen? Ama daha bir yudum bile almamışsın. Arnold'la öyle ciddi bir konuşma yapmanın gerekli olduğunu sanmıyorum. Erkekler her şeyi ortaya döküp enine boyuna konuşmaya bayılırlar. Bu sıralarda Arnold'u görmeni istediğimden emin değilim. Sana söylemek istediğim de buydu. Beni dinliyor musun, Bradley?"

"Evet, benim canım."

"Geçen sefer dostluğumuz hakkında konuştuğumuzda bana çok kibar ve bence çok akıllıca şeyler söyledin. Kendimi çok kaba saba hissettim-."

"Hiç de değil."

"Sana, arkadaşlığını kabul ettiğimi ve buna ihtiyacım olduğunu söylemek istiyorum. Ayrıca-doğru sözcükleri bulmak çok zor-mahvolurdum, eğer beni kocasına rağmen birini yatağa atmaya çalışan, ümitsiz, orta yaşlı kaçık bir kadın gibi gördüğünü hissetseydim-"

"Seni temin ederim ki-"

"Öyle değil, Bradley. Tam olarak anlatamadığım bir şeyler kaldığını hissediyorum. Kocamla aramda geçen bir kavganın sonunda beni teselli edecek bir erkek aramıyordum ben-"

"Bunu tam olarak anlattın-"

"Bu kişi sadece sen olabilirdin. Birbirimizi yıllardır tanıyoruz. Fakat ancak son zamanlarda-seni ne kadar düşündüğümün farkına vardım. Benim yaşamımda senin özel bir yerin var. Sana değer veriyorum, sana hayranım ve sana güveniyorum ve-şey, seni seviyorum. Sana söylemek istediğim buydu."

"Rachel, bu ne hoş bir şey, bugün duyduğum en güzel şey!"

"Bir dakika için ciddi ol lütfen, Bradley."

"Ciddiyim, bir tanem. İnsanlar, en sade şekillerde birbirlerini daha çok sevmeli. Bunu hep hissetmişimdir. Neden birbirimizi daha fazla rahatlatmıyoruz? İnsanlar hem bir yandan kendilerini sürekli korurken belli düzeyde kaygı ve kırgınlık da yaşamak istiyorlar. Aş bunları, aş ve özgürce sev! Mesaj bu. Ben ve Arnold'un arasındaki ilişkiden biliyorum ki-"

"Arnold'la senin arandaki ilişki umrumda değil. Konu benim. İstediğim şu-sarhoş oldum galiba-kabaca söyleyeyim, seninle özel bir ilişkim olsun istiyorum."

"Bu var zaten!"

"Sakin ol. Ben bir aşk ilişkisi istemiyorum, sıradan bir ilişki değil, belki de istiyorum ama bunu aramaya değmez, zaten her şey birbirine girecek ve buna o kaygılar ve kırgınlıklar da dahil olacak, her neyse, senin bir ilişkiye falan girecek yapın ya da cesaretin yok, ama Bradley, ben *seni* istiyorum."

"Zaten bana sahipsin!"

"Bu kadar neşe ve hafiflik de nereden geliyor, öyle mutlu bir halin var ki, ne oldu?"

"Rachel, merak edecek bir şey yok. Ne olmamı istersen o olurum. İşte bu kadar basit. Julian'ın isminde geçtiği gibi- örtülü olarak ama *élan** ile- her şey güzel olacak, her şey güzel olacak ve herşeyin usulü güzel olacak."

"Keşke seni biraz ciddiyete davet edebilsem, bugün inanılmaz kaypak konuşuyorsun. Bradley, bu çok önemli bir konu, beni sevecek ve sadık kalacak mısın?"

"Evet!"

"Gerçekten sadık bir dost? Sonsuza dek?"

"Evet, evet!"

"Bilemiyorum-teşekkür ederim-Saatine bakıyorsun, galiba randevuna gitmen gerek. Ben burada kalıp düşüneceğim-ve içmeye devam ederim herhalde. Teşekkür ederim, teşekkür ederim."

Dışarı çıktığımda dönüp pencereden içeri ona son kez baktım: Gözlerini masaya dikmiş, parmağıyla masadaki bira damlalarından şekiller oluşturuyordu. Asık yüzünde bir şeyleri hatırlayan birinin düşsel bakışları vardı ve çok dokunaklıydı.

Hartbourne Christian'ı sormuştu. Onu az da olsa tanırdı. Christian'ın döndüğüne dair haberler bir şekilde her yere yayılmış olmalıydı. Onunla rahat ve samimi bir konuşma yaptım. Evet, Christian'ı görmüştüm. Olumlu yönde bayağı değişmişti, sadece görünüş olarak da değil. Aramız iyiydi, ilişkimiz uygarcaydı. Ya Priscilla? Kocasını terk etmişti ve Christian'la kalıyordu. Onları ziyaret edecektim. "Pris-

* (Fr.) *élan*: atılım. (ç.n.)

cilla Christian'la mı kalıyor? Ne kadar ilginç," demişti Hartbourne. Evet, bence de öyle, ama bu yalnızca ne kadar iyi dost olduğumuzu gösteriyordu. Bunlara karşılık ben de ona ofiste neler olup bittiğini sordum. Hâlâ aynı komitenin olduğunu bilmek komikti, değil mi? Mattheson daha terfi etmemiş miydi? Yeni tuvaletler yapılabilmiş miydi? Hartbourne benim "çok formumda ve rahat" olduğuma dikkat çekmişti.

Gerçekten de o öğleden sonra Notting Hill'e gitmeyi planlıyordum ama ardından önce eve uğramaya karar verdim. Yalnız kalabileceğim, sessiz bir ortamda kendimi toplayacak ve Julian'ı düşünecektim. Kutsal insanlar da böyle tapınaklara dönerler; şövalyeler kutsal ayinlerle beslenir. Gidince, olur da Julian telefon edebilir diye evde kalmayı da düşündüm ama bunun yoldan çıkma olacağına karar verip bu düşünceyi reddettim. Eğer zaten her şey iyi olacaksa, yaşama düzenimi değiştirmemeliydim; ayrıca, yani, tüm bu toparlanmalardan, uzlaşmalardan ayrı olarak yapmam gereken ve yapabileceğim şeyler vardı. Yol üstünde bir kitapçıda durdum ve Arnold'ın bütün kitaplarını istedim. Taşıyamayacağım kadar çok sayıda kitap vardı, üstelik hepsi bu kadar da değildi. Dükkân sahibi geri kalanları bana göndereceğine söz verdi. Listeye baktığımda bu kitapların hepsini okumamış olduğumu fark ettim, okuduklarımı da o kadar uzun yıllar önce okumuştum ki hiçbir şey hatırlamıyordum. Nasıl olmuştu da bunlara dayanarak bir insanı eleştirebilmiştim? Tamamen haksız olduğumun farkına vardım. Kitapçıya gülümsedim. "Evet, hepsini, her birini, lütfen." "Ya şiirleri, efendim?" "Evet." Arnold'un şiirlerini yayımladığını bile bilmiyordum. Ne serseri bir heriftim ben! Shakespeare'in altı ciltlik Londra baskısını da istedim, zamanı gelince kendi *Hamlet* nüshası yerine Julian'a verecektim onları. Dışarı çıkarken hâlâ gülümsüyordum.

Tam evin avlusuna girmiştim ki üst kattaki komşum Rigby ile karşılaştım. Onu durdurdum ve havanın ne kadar güzel olduğu hakkında samimi bir sohbete başladım; ta ki bana, "sizin kapının önünde birisi sizi bekliyor," diyene kadar. Nefesimi tutarak özür diledim ve koşarak daireme gittim. Fakat beni bekleyen bir erkekti. İyi giyimli, seçkin görünümlü, asker havalı bir adam.

Beni gören Roger hemen konuşmaya başladı, "Bak, sen bana şey demeden önce-"

"Sevgili Roger, içeri gel de çay yapayım sana. Marigold nerede?"

"Onu yolun aşağısındaki bir kafede bıraktım."

"Pekala, o halde hemen git, onu da getir. Onu tekrar görmeyi çok isterim! Ben bu arada çay koyar ve bir şeyler hazırlarım."

Roger bakakaldı ve delirdiğimi düşünüyormuşcasına başını iki yana salladı ve Marigold'u getirmeye gitti.

Marigold da kente inmek için özel olarak giyinmiş gibi duruyordu. Küçük mavi keten bir kep, beyaz ketenden, önlüklü bir elbise, koyu mavi ipek bluz ve oldukça pahalı görünen kırmızı, beyaz, mavi bir şal. Müzikal komedilere çıkan kızlara benziyordu biraz. Fakat biraz daha toplamıştı ve hamile kadınlara özgü bilinçli, mutlu bir pozisyon almıştı. Güneşten yanmış yanakları sağlık ve mutluluktan pespembeydi. Gözleriyle öyle gülümsüyordu ki, karşısındaki insanın gülümseyerek karşılık vermemesine imkân yoktu. Caddede yürürken arkasından mutluluk izleri bırakıyor olmalıydı.

"Marigold, ne kadar hoş görünüyorsun!" dedim.

"Ne tür bir oyun oynuyorsun?" dedi Roger.

"Oturun, oturun, lütfen beni affedin, öylesine mutlu görünüyorsunuz ki, elimde değil. Marigold, anne mi olacaksın?"

"Galiba, aptalca bir şaka yapıyorsun bize?"

"Hayır, hayır!" Maun masada yapıyordum çay servisini. Julian'ın iskemlesini ayak altından kaldırdım.

"Bir dakika sonra gerçek yüzünü göstereceksin."

"Roger, lütfen, rahatla, lütfen benimle konuşurken sakin ol, birbirimize karşı kibar ve mantıklı olalım. Bristol'deyken ikinize de kabalık yaptığım için üzgünüm. Priscilla adına çok üzülmüştüm, hâlâ da öyleyim, sizin kötü olduğunuzu düşünmüyorum, bu işler nasıldır bilirim."

Roger Marigold'a bakarak sırıtıyordu. O da ona tebessüm ederek karşılık veriyordu. "Seni de bu işin içine sokmak istedim," dedi. "Ve bizim için bir şey yapmanı istiyorum, eğer istersen. Her şeyden önce, şunları al." Ayaklarımın önüne büyükçe bir valiz bıraktı.

Aşağı doğru göz attım ve çantayı karıştırdım. Kolyeler vs. Mineli resim. Küçük mermer heykelcik, ya da her neyse. İki gümüş kupa ve diğer ıvır zıvır. "Çok iyisin, Priscilla bunlara çok sevinecek. Mink ne oldu?"

"Ben de ona geliyordum," dedi Roger. "Korkarım onu sattım. O gün seni görmeden önce satmıştım zaten. Priscilla'yla onu alırken onu bir yatırım olarak düşünmüştük. Paranın yarısını ona vereceğim, zamanı gelince."

"Merak etmesin," dedi Marigold. Mavi, şık ayakkabılı ayaklarından birini Roger'ın ayakkabısının üzerine doğru uzattı. Kolunu oynatıp duruyor, omuzlarının ritmik bir biçimde Roger'ınkine değmesine özen gösteriyordu.

"Bütün mücevherler burada," dedi Roger, "ve de tuvalet masasındaki her şey. Marigold bütün elbiselerini, vesaireyi toplayıp üç sandığa yerleştirdi. Onları nereye yollayalım?"

Bir kâğıda Notting Hill'deki adresi yazdım.

"Eski kozmetik eşyalarının hepsini toplamadım," dedi Marigold, "bir sürü jartiyer vesaire vardı-"

"Priscilla'ya boşanma işlemlerine hemen başlamak istediğimizi söyler misin? Elbette ona bir nafaka ödeyeceğim."

"Biz de o kadar kötü durumda değiliz," dedi Marigold, kolunu hâlâ Roger'ınkine sürtüyordu. "Ufaklık doğduğunda ben de işe geri döneceğim."

"Ne iş yapıyorsunuz?"

"Diş hekimiyim."

"Ne güzel!" Tam bir *joie de vivre** içinde kahkaha attım. Ne hoş, demek bu çekici kız bir diş hekimiydi!

Roger temkinli bir tonla, "Priscilla'ya bizi anlattın tabii, değil mi?" diye sordu.

"Evet, evet. Her şey güzel olacak, her şey güzel olacak, Julian'ın dediği gibi."

"Julian mı?"

"Julian Baffin, bir dostumun kızı."

"Arnold Baffin'in kızı mı yoksa?" dedi Marigold. Onun kitaplarına hayranım, benim en sevdiğim yazar."

"Gidin artık, çocuklarım," dedim ve ayağa kalktım. Bir an önce düşüncelerimle başbaşa kalmam gerekiyordu. "Her şeyi Priscilla için en iyi olacak şekilde ayarlayacağım. Geriye, ikinize mutluluklar dilemek kalıyor."

"Beni şaşırttığını itiraf etmeliyim," dedi Roger.

"Size kaba davranmanın Priscilla'ya bir faydası yok."

"Çok *hoştunuz*," dedi Marigold. Galiba Roger onu çekip götürmeseydi uzanıp beni öpecekti.

"En sevdiğim diş hekimime iyi günler diliyorum!" diye bağırdım arkalarından.

---

* (Fr.) *joie de vivre*: yaşama sevinci. (ç.n.)

Kapıyı kapatırken, "Sarhoş galiba," dediğini duydum Roger'ın.

Dönüp siyah yün halının üzerine yüzüstü uzandım.

"Bil bakalım, bu çantanın içinde neler var?" dedim Priscilla'ya.

Aynı günün akşamıydı. Beni Francis karşılamıştı. Christian ortalıkta görünmüyordu.

Priscilla hâlâ, duvarları yıpranmış görünen, sentetik bambu kaplı "yeni" yatak odasındaydı. Siyah çarşaflı, oval yatak karmakarışıktı, belli ki daha yeni birisi çıkmıştı içinden. Priscilla, hastane bornozlarına benzer bir bornoz içinde, tuvalet masasının önündeki parlak bir tabureye oturmuştu. İçeriye girdiğimde aynada kendisine bakıyordu, tebessüm bile etmeden beni selamladı ve aynı şeyi yapmaya devam etti. Yüzüne bembeyaz bir pudra, dudaklarına ruj sürdü. Grotesk bir görünüşü vardı, yaşlı bir geyşaya benziyordu.

Cevap vermedi. Sonra birden önündeki kocaman kavanozda duran krem kutusuna uzandı ve yüzünü kreme bulamaya başladı. Dudaklarındaki ruj yüzüne sürdüğü yağlı kreme dağıldı ve kırmızımsı bir renk aldı. Priscilla bu pembe karışımı yüzünün her tarafına dağıttı, hâlâ vahşi bir bakışla kendi gözlerinin içine bakıyordu.

"Bak," dedim. "Bak kim var burada!" Beyaz heykelciği tuvalet masasının cam yüzeyine bıraktım. Mineli resim ve malakit kutuyu da onun yanına koydum. Birbirine dolanmış kolyeleri de çantadan çıkardım.

Priscilla dalgın dalgın baktı. Sonra da bir tanesine bile dokunmadan elini uzatarak kâğıt bir mendil aldı ve yüzündeki kırmızı bulamacı silmeye başladı.

"Roger sana getirdi bunları. Hem bak, buffalolu kadını da getirdim sana. Korkarım biraz sakatlanmış ama-"

"Ya mink etol? Roger'ı gördün mü?"

"Evet, onu gördüm. Bak, Priscilla, sana söylemek istediğim şeyler var-"

Priscilla'nın kremden temizlenmiş yüzü sanki derisi sıyrılmış gibiydi ve benek benekti. Yağlı, pembe kâğıt mendil topağını yere bıraktı. "Bradley, ben Roger'a dönmeye karar verdim."

"Priscilla-"

"Yararı yok. Onu asla terk etmemeliydim. Bu ona haksızlık. Ondan uzaktayken kesinlikle delirdiğimi düşünüyorum. Bütün mutluluk şansım yok oluyor. Sürekli kendi kendimle kalmak tam bir cehennem hayatı. Roger'dan nefret etmenin bile bir anlamı vardı, beni

mutsuz edenin o olduğunu düşünüyordum ama ne de olsa o benimdi. Hem oradaki her şeye alışmıştım, yapacak bir şeyler buluyordum, alışverişe gitmek, yemek pişirmek, evi temizlemek, akşam yemeğine gelmese bile yemek yapar, sofrayı kurardım, o gelmezdi ve ben oturup ağlar, televizyon seyrederdim. Ama yine de bunların bir anlamı vardı, onun için gece karanlıkta oturup beklerdim, yatağa gittiğimde dış kapıda dönen anahtar sesini dinlerdim, en azından bekleyecek birisi vardı. Kendimle baş başa değildim. Kızlarla, ofisteki sekreterlerle falan çıkmasına aldırmıyordum aslında, bunu hepsi yapıyor galiba. Şu anda bunun hiç de önemli olmadığına inanıyorum. Sonsuza dek ona bağlıyım, iyi ve kötü günde, şu andaki duruma bakılırsa kötü günlerde ama insan cehenneme doğru yuvarlandığını düşündüğü zaman kim olursa olsun birine bağlı olduğunu bilmek istiyor. Sen bana bakamazsın, bu açık, hem neden bakasın ki. Christian çok nazikti ama onun yaptığı yalnızca merak tatmini, şimdilik bir oyun gibi geliyor, yakında sıkılacak. Biliyorum, ben çok korkuncum, korkuncum, bir insan nasıl bana bakmaya tahammül eder. Zaten kimsenin bana bakmasını da istemiyorum. Beynimin çürüdüğünü hissediyorum. Çürük kokusunu bile duyacağıma inanıyorum. Bütün gün yataktaydım. Sen gelinceye kadar yüzüme hiçbir şey sürmedim, sürünce bile korkunç görünüyordum. Roger'dan nefret ediyorum ve geçen yıldan beri de ondan korkuyorum. Ama ona geri dönmezsem yitip gideceğim ve içimde ne varsa dışarı akacak, darağacına giden biri gibiyim. İçinde bulunduğum durumun dehşetini sana anlatamam."

"Priscilla, sus artık. Bak, burada ne güzel şeyler var. Onları görmek seni mutlu etti, o halde hâlâ keyif aldığın bir şeyler var." Çantayı karıştırdım ve mavi beyaz boncuklu bir kolye çıkartarak dolaşıklığını açtım, kocaman bir O şekline sokarak boynuna takmak istedim ama vahşice bir bakış fırlatarak yüzünü çevirdi.

"Minki yolladı mı?"

"Şey-"

"Her neyse, eve döneceğime göre fark etmez. Kibar davranmış, bir şeyler getirmiş-Ne dedi, beni görmek istedi mi, benim çok korkunç bir şey yaptığımı söyledi mi? Hayatım tam bir cehennemdi, geri döndüğümde bundan daha beter olmayacak, olamaz zaten. Sakin ve sessiz olacağım. Ivır zıvır işlerle uğraşacağım. Daha sık sinemaya gideceğim. Bağırıp ağlamayacağım. Sakin olursam canımı yakmaz, de-

ğil mi? Bradley, sen de benimle Bristol'a gelir misin? Roger'a *açıklamanı* istiyorum-"

"Priscilla," dedim, "dinle canım. Geri dönmen söz konusu bile olamaz, bunu aklından çıkar. Roger boşanmak istiyor. Hayatında bir kadın var, Marigold adında genç bir kadın, yıllardır birlikte yaşıyorlarmış ve artık onunla evlenmek istiyor. Onları bu sabah gördüm. Çok mutluydular, birbirlerini seviyorlar ve evlenmek istiyorlar ve Marigold hamile-"

Priscilla ayağa kalktı ve dimdik yatağa doğru yürüdü. Tabutundan kalkan bir ceset gibiydi. Yatak örtülerini çekti.

"Evlenmek istiyor-" Ağzı aşağıya sarkmış, konuşması peltekleşmişti.

"Evet, Priscilla-"

"Uzun zamandır bu kızla beraber-"

"Evet."

"Kız hamile."

"O da boşanmak istiyor-"

"Evet. Sevgili Priscilla, artık her şeyi anladın ve bununla yüz yüze gelmelisin."

"Ölüm," diye mırıldandı, "ölüm, ölüm, ölüm-"

"Kendini bırakma, bir tanem-"

"Ölüm."

"Yakında daha iyi hissedeceksin kendini. O alçaktan kurtulman iyi oldu. Sana yeni bir dünya kurarız, seni şımartırız, hepimiz yardım edeceğiz, göreceksin. Daha sık sinemaya giderim demiştin zaten. Roger sana nafaka verecek. Marigold da dişçiymiş-"

"Ve boş zamanlarımda da bebeğe patik falan örerim!"

"Bu daha iyi, göster cesaretini!"

"Bradley, senden bile ne kadar nefret ettiğimi bir bilsen, şu anda düşünemeyeceğin kadar sınırların ötesinde olduğumu anlardın. Roger'a gelince-Bir sopa alsam da-kıpkırmızı kor halinde bir şiş alsam da karaciğerine batırsam-"

"Priscilla!"

"Bunu bir polisiye öyküde okumuştum. Yavaş yavaş ve korkunç bir acıyla öldürüyormuş."

"Lütfen-"

"Bu dehşeti- hiç anlayamıyorsun-gerçek romanlar yazamamanda şaşılacak bir şey yok-göremiyorsun-dehşet-"

"Dehşetin ne olduğunu bilirim," dedim. "Hazzı da bilirim. Hayatta sürprizler, ödüller, zaferler de var. Seni koruruz, tedavi ederiz-"

" 'Biz' diye kimden söz ediyorsun sen? Ah-Benim dünyada hiç kimsem yok. Kendimi öldüreceğim. En iyisi bu. Herkes, iyi ki kendini öldürdü diyecek, ölmesi daha iyi oldu. Senden nefret ediyorum, Christian'dan nefret ediyorum, kendimden öylesine nefret ediyorum ki saatlerce haykırabilirim nefretle, acıyla, ah, acıyla, ah Roger, Roger, Roger, Roger, Roger, bu acıyla-"

Yan tarafa döndü ve sessizce hıçkırmaya başladı, nefesi kesiliyor gibiydi, ağzı titriyordu, gözleri yaşlarla dolmuştu. Hiç kimseyi bu kadar ulaşılamaz bir keder içinde görmemiştim. *Onu uyutabilmek* istedim, o anlamda değil tabii, ama keşke bu korkunç ağlamayı durdurabilecek, işkence altındaki bu bilincin bir süre uyumasını sağlayacak yatıştırıcı bir iğne yapılabilseydi.

Kapı açıldı ve Christian girdi. Priscilla'ya bir göz attı ve beni kısaca, "şimdilik" dercesine selamladı; bu bana bir tür samimiyet işareti gibi geldi. "*Gene* ne oldu?" dedi Priscilla'ya sertçe.

"Az önce ona Roger ve Marigold'u anlattım," dedim.

"Aman Tanrım, bunu yapmak zorunda mıydın?"

Priscilla birden sessizce haykırmaya başladı. 'Sessizce haykırmak,' derken zıtlığı pekiştirmek için söz sanatı yaptığım düşünülebilir ama demek istediğim şey, bir tür histeriye doğru ilerleyen ve tuhaf bir şekilde kontrol altında tutulan ritmik bir haykırıştı. Histeri krizi dehşet vericidir; hem kasten yapılır hem de kasıtlı değilmiş gibi görünür. Korkunçluğu, izleyenlere karşı yapılan kasıtlı saldırıda yatar, fakat ayrıca görünüşte durdurulamaz bir ritmi de vardır, kurulmuş bir makine gibidir. Histeriklere "kendilerini kontrol etmelerini" söylemenin hiçbir yararı yoktur. Onlar zaten histerik olmayı "seçerek" sıradan iletişim biçimlerine kendilerini kapatıyorlardı. Priscilla yatağa oturmuş, "uuuuh!" diye nefes nefese soluyor, sonra "ahh!" diye haykırıyor, sonra hava kabarcıkları çıkarıyormuş gibi sesler çıkartıp bitiriyor, sonra tekrar nefes nefese kalıyor, haykırıyor ve aynı şekilde baştan alıyordu. İnsanı dehşete düşüren bir sesti bu, hem işkence hem vahşet içeriyordu. Dört kez histeri krizi geçiren kadın görmüştüm, birincisi babam dövdüğü zaman histeri krizi geçiren annem, ikincisi Priscilla hamile kaldığında, bir de başka bir kadın (o an'ı unutabilecek miydim acaba) ve şimdi tekrar Priscilla. Christian'a dönüp, şaşkın şaşkın ellerimi kaldırdım.

Francis Marloe sırıtarak içeri girdi.

Christian, "Çık dışarı Bradley, aşağıda bekle," dedi.

Hızlı adımlarla bir kat indim, sonra daha yavaşlayarak bir kat daha indim. Ben koyu kahve ve indigo mavisi oturma odasının kapısına ulaşana kadar ev tamamen sessizleşmişti. İçeri girdim ve bacaklarım ayrık vaziyette dikilip kaldım, nefes nefeseydim.

Christian girdi.

"Priscilla sustu," dedim. "Nasıl yaptın?"

"Tokat attım."

"*Galiba bayılacağım*," dedim. "Kanapeye oturdum ve elimle yüzümü kapadım.

"Brad! Çabuk al şunu, biraz konyak-",

"Bir iki parça bisküvi varsa alabilir miyim? Bütün gün hiçbir şey yemedim. Aslında dün de."

O anda gerçekten de bayılacağımı hissetmiştim; hani o hiçbir şeye benzemeyen tuhaf bir his vardır ya, kara bir *baldacchino** adamın kafasının üzerine yangın söndürücü gibi iner. Şimdi ise kanyak, ekmek, bisküvi, peynir, erikli kek önümdeydi ve ağlamak üzere olduğumu hissediyordum. Ağlamayalı çok uzun yıllar olmuştu. Ne tuhaf bir şeydir ağlamak, bu, onu çok kullananlar tuhaflığının farkına varmazlar. *Ormanın Kitabı*'nda, Mowgli gözyaşları dökerken kurtların ne kadar şaşırdığını hatırladım. Ya da, şaşırıp üzülen Mowgli'ydi, öleceğini sanıyordu. Kurtlar daha iyi biliyorlardı, daha onurluydular ve biraz tatsız bulmuşlardı olayı. Konyak kadehini iki elimle tutarken Christian'a bakıyordum, ılık sıvının sessizce gözlerime doğru yükseldiğini hissediyordum. Bu duygudaki sessiz kaçınılmazlık beni tatmin ediyordu. Bu bir başarıydı. Belki de bütün gözyaşları bir başarıydı. Ah değerli armağan.

"Brad, sevgili Brad, yapma-"

"Şiddetten nefret ediyorum," dedim.

"Onun o halini sürdürmesine izin vermek iyilik olmazdı, kendisini yoruyor, dün de yarım saat boyunca bunu yaptı-"

"Pekala, tamam, pekala."

"Hey, zavallı tatlı Brad! Elimden geleni yapıyorum, inan bana. Evinde yarı-deli birini barındırmak çok da eğlenceli bir şey değil. Bunu senin için yapıyorum, Brad."

Bir parça peynir çiğnemeyi başarmıştım ama sabun yiyormuş gibi olmuştum. Fakat konyak iyi gelmişti. Priscilla'nın halinden çok kötü

* (İt.) *baldacchino*:: Önemli devlet adamları için yapılan görkemli korunak. (ç.n.)

etkilenmiştim, tam bir ümitsizlik tablosuydu. Fakat o değerli gözyaşları, neydi onlar? Onlar olsa olsa salt hazzın, bendeki değişikliğin mucizevi işaretleri olabilirdi. Bendeki maddi ve manevi her şey, tüm maddiyatım, tüm mizacım aşk coşkusuyla biçimlenmişti. Gözyaşlarımın örttüğü ılık gümüşi perdeden ileriye doğru baktım ve Julian'ın yüzünü gördüm, hevesli, gayretli. Kuş maskesi gibi öylesine boşlukta sallanıyordu, çöldeki mağarada açlıktan ölmek üzere ve çıldırmış bir halde yaşamaya çalışan münzevileri teselli etmeye gelen Kurtarıcının görüntüsü gibiydi.

"Brad, ne oluyor, olağandışı bir şey var sende, sana bir şeyler olmuş, güzelleşmişsin, azizlere falan benzemişsin, kahrolası o resimlere benziyorsun, tümüyle gençleşmiş gibisin-"

"Priscilla'yı ortada bırakmazsın, değil mi Chris?" dedim ve elimle gözyaşlarımı sildim.

"Fark ettin mi Brad?"

"Neyi?"

"Bana, 'Chris' dedin."

"Öyle mi dedim? Eski günlerdeki gibi. Şey, ama öyle yapmazsın değil mi? Sana karşılığını veririm-"

"A, parayı boşver. Ona bakarım. Yeni bir doktor buldum. İğnelerle tedavi edebilecekler onu."

"İyi. Julian."

"O neydi?"

Az önce yüksek sesle Julian'ın adını söylemiştim. Ayağa kalktım. "Chris, sakıncası yoksa gitmek istiyorum. Yapmam gereken çok önemli bir şey var." Julian'ı düşünmek.

"Brad, lütfen-Ah, pekala, seni tutmayacağım. Ama bana söylemeni istediğim bir şey var."

"Nedir?"

"Beni affettiğini falan söyle işte. Aramızda barış imzalandığını falan. Biliyorsun ben yalnızca seni sevdim, Brad. Sen benim sevgimi yıkıcı bir güç gibi gördün, ya da güç kazanma mücadelesi ya da öyle bir şey ama ben yalnızca seni tutmak istedim. Ve ben buraya gerçekte sana döndüm, senin için geldim. Oradayken hep seni ve ne kadar aptallık ettiğimi düşündüm. Elbette ben o romantik çılgınlardan değilim. O zamanlar bizim iş yürümezdi, çok gençtik ve Tanrım, birbirimize karşı çok salakça davrandık. Ama sende, beni rahat bırakmayan bir şeyler gördüm. Barıştığımızı düşlerdim, bilirsin geceleri rüyamda, gerçek rüyalarda bunu görürdüm."

"Ben de," dedim.

"Ah Tanrım! Öyle mutluluk veren rüyalardı ki. Sonra uyanır ve birbirimizden nefret ederek ayrıldığımızı hatırlar, yanımda yatan Evans'ın aptal ihtiyar suratını görürdüm, onunla sonuna kadar aynı yatağı paylaştık. Yani, zavallı Evans hakkında kaba sözler sarfettim, sonra keşke yapmasaydım dedim, üzerinde kötü bir izlenim bırakmış olmalıyım-Evans'ı aşağılamadım, ondan nefret etmedim, ölmesini de istemedim, kesinlikle böyle olmadı, yalnızca ondan ve oralardan öyle sıkılmıştım ki. Beni orada tutan tek şey para kazanmaktı. Ne resim yapmak, ne soluma egzersizleri, ne de derin analizler. Çanak çömlek işine bile girdim, Tanrım, her şeyi denedim. Sonunda bir tek paranın gerçek olduğunu gördüm. Ama hep başka bir dünyanın daha var olduğunu hissediyordum, tinsel bir dünya sanki bir yerlerde beni bekliyordu. Tek umudum buraya döndüğümde yuvaya döndüğümü hissetmek, senin kalbinde bir yuvaya-"

"Ne saçma, benim sevgili, sevgili Christ'im."

"A tabii, ama hep aynı-işte öylesine, birden bana karşı açık olduğunu hissediyorum, bana açıksın-yürüyüp içeri girebilirim, paspasın üzerinde *hoş geldin* yazıyor-Brad, söyle o güzel sözleri, lütfen, beni affettiğini, barıştığımızı, sonunda arkadaş olduğumuzu."

"Elbette seni affediyorum, Chris, elbette barıştık. Sen de beni affetmelisin, pek sabırlı bir adam değildim-"

"Tabii affediyorum. Tanrıya şükür artık konuşabiliriz, neler olduğunu, nasıl olduğunu ve ne aptallıklar yaptığımızı konuşabiliriz, hepsini iyiye döndürebiliriz, geri satın alabiliriz, 'bedel ödemek' buna derler, değil mi, rehinci dükkânındaki gibi. Priscilla için ağladığını gördüğümde bunun mümkün olduğunu anladım. Sen iyi bir adamsın, Bradley Pearson, kalplerimizi açarsak bunu birlikte başarabiliriz-"

"Chris, canım. Lütfen!"

"Brad, biliyorsun, bir bakıma sen benim kocamsın, seni hep bu şekilde düşündüm, ne de olsa kilisede evlendik, bedenimle sana tapıyorum ve bütün o kutsal sözleri falan düşün, bir zamanlar yüreğimiz saftı, birbirimiz için iyi anlamlar taşıyorduk, birbirimizle ilgiliydik, değil mi, ilgili değil miydik?"

"Muhtemelen, ama-"

"Her şey tersine dönünce galiba ben de çıkarcı biri haline geldim-Evans'la para için evlendim. Eh, ama o gerçek bir olaydı, onu hiç terk

etmedim, elimi tutarak öldü, zavallı adam. Ama şimdi bütün geçmişin kaybolduğunu hissediyorum. Sana bunu söylemeye, bunu *bulmaya* geldim, Brad, artık daha yaşlı, daha akıllıyız ve yaptıklarımız için üzgünüz, neden bir kez daha denemiyoruz?"

"Chris, sevgilim, saçmalıyorsun," dedim. "Ama çok duygulandım."

"Yaa, Brad, amma da genç görünüyorsun. Yavrulayan bir kedi gibi kutsal ve duygusalsın."

"Gidiyorum, hoşça kal."

"Yeni bir anlaşma yapmışken böyle hemen gidemezsin. Başka bir şey olmadan bütün bunları sana söylemek istedim, çünkü sen daha önceleri farklıydın, kapalı gibiydin, seni bir türlü anlayamıyordum, ama şimdi bütün varlığınla buradasın, bir kez daha denememiz lazım, Brad, bunu yapmak zorundayız. Elbette, hemen karar vermek zorunda değilsin, rahat rahat otur ve düşün-istediğin yerde yaşarız, huzur içinde işine devam edebilirsin, Fransa ya da İtalya'da bir yere taşınırız, nereyi istersen-"

"Chris-"

"İsviçre."

"İsviçre olmaz. Dağlardan nefret ederim."

"Pekala, o halde-"

"Bak, benim gitmem gerek-"

"Öp beni, Bradley."

Kadının yüreği yumuşadığı zaman yüzü de değişir. Bunu fark etmek öyle kolay değildir ama. Karşımda *en tendresse** duran Christian'ın yüzü de daha yaşlı, daha hayvanımsı ve saçma görünüyordu, bütün hatları ezik ve şekilsizdi. Koyu Çin kırmızısı, açık yakalı, pamuklu bir elbise giymişti, boynunda altın bir zincir vardı. Zincirin altın halkalarının altındaki cildi lekeli ve kuruydu. Boyalı saçları dümdüz, hayvan postu gibiydi. Odanın serin, kuzey çivit mavisi loşluğunda, alçakgönüllü, yalvaran, mahcup, acıklı bir ifadeyle bana bakıyordu; tam teslimiyeti ve boyun eğmeyi gösteren oryantal bir havada kollarını bana doğru uzatmıştı. İleriye doğru bir adım attım ve onu kollarıma aldım.

Sarılırken gülmeye başladım, onu öpmemiştim, yalnızca gülmeye devam ediyordum. Yüzünde çok değişik bir mutluluk okunuyordu.

---

* (Fr.) *en tendresse*: şefkatli. (ç.n.)

Onu nasıl tuttuğumun tamamen farkındaydım, ben gülerken o da gülmeye başladı, başı omuzlarıma bir giriyor, bir çıkıyordu.

Arnold içeri girdi.

Christian'ı yavaşça bıraktım ve Arnold'a bakarak yorgun ama kendinden hoşnut bir tavırla gülmeye devam ettim. Hey Tanrım, hey Tanrım- "Gitmek üzereydim," dedim Arnold'a.

Arnold, girer girmez bir yere oturuvermişti. Yine yağmura tutulmuş gibi görünüyordu (Arnold'un sırılsıklam haldeki albino tarafı). Renksiz saçları yağdan koyulaşmıştı, yüzü parlak, burnu yağlı bir düğme gibiydi. Neredeyse beyaza dönmüş, soluk mavi gözleri su gibi soğuktu. Az önce sergilediğimiz küçük tablo karşısında duyduğu sıkıntılı ifadeyi yumuşatmadan yakalamıştım bunları.

"Bunu tekrar düşüneceksin, değil mi, Brad?"

"Neyi tekrar düşüneceğim?"

"Ah, bu adam inanılmaz, unutmuş bile! Az önce Brad'e evlenme teklif ettim ve o bunu unuttu!"

"Christian biraz boş bulundu da," dedim Arnold'a kibarca. "Senin bütün kitaplarını aldım."

"Neden?" Arnold şimdi dostça ama kasvetli bir tarafsızlıkla konuşuyordu. Hâlâ aynı yerde ağırbaşlı bir tavırla oturuyordu. Christian ise kendi kendine kıkırdıyor, odanın etrafında dans eder adımlarla gidip geliyordu.

"Her şeyi yeniden değerlendirmek istiyorum. Sana haksızlık ettiğimi düşünüyorum, daha doğrusu tamamen yanıldığımı."

"İyiliğinden."

"İlgisi yok. Ben herkesle barış içinde olmak istiyorum-bu günlerde."

"Noel falan mı geldi?" dedi Arnold.

"Hayır, yalnızca kitaplarını okuyacağım-bunu gerçekten yapacağım-alçakgönüllü ve önyargısız-lütfen buna inan ve lütfen beni affet-bütün eksikliklerimi ve-"

"Brad erdi."

"Sen iyi misin, Bradley?"

"Bir bak yüzüne. Galiba başkalaşıma uğruyor."

"Gitmem gerek-hoşçakal, hoşçakal ve kendinize iyi bakın-" ikisine de tuhaf bir jestle el salladım, Christian'ın bana doğru uzattığı eli görmezlikten gelerek kapıya doğru koşturdum ve kendimi küçük holden sokağa attım. Sanki akşam olmuş gibiydi. Gündüze ne olmuştu?

Sokağın köşesine ulaştığımda arkamdan koştururcasına gelen birinin ayak seslerini duydum. Francis'ti.

"Brad, ben şey diyecektim-Bekle, lütfen, dur biraz-Ben şey diyecektim, ne olursa olsun onun yanında olacağım, ben-"

"Kimin?"

"Priscilla'nın."

"A, evet. O nasıl?"

"Uyuyor."

"Zavallı Priscilla'ya yardım ettiğin için teşekkür ederim."

"Brad, artık bana kızgın olmadığını bilmek istiyorum."

"Neden kızgın olayım?"

"Sana söylediğim şeylerden ve o gün öyle ağladığım için, bütün kederlerini böyle ortaya döktüğün zaman insanların canını sıkarsın, biliyorum ve ben galiba-"

"Boşver, unut gitsin."

"Bir de Brad, bir şey daha söylemek istiyorum, tek bir şey-şey diyecektim-ne olursa olsun-ben senin tarafındayım."

Durdum ve ona baktım. Yılışık yılışık sırıtıyordu, tombul üst dudağı ve küçük gözleri kurnazca yukarı doğru kalkmıştı. "Yaklaşan büyük savaşta," dedim, "her ne anlam çıkacaksa bundan-sana teşekkür ediyorum."

Şaşırmış gibiydi. Asker selamı verdim ve yürümeye devam ettim. O da arkamdan koşturdu.

"Senden çok hoşlanıyorum, Brad, bunu biliyorsun."

"Hadi oradan sen de!"

"Brad, acaba bana biraz para verebilir miydin-seni rahatsız ettiğim için özür dilerim ama Christian bana pek bir şey vermiyor-"

Ona beş pound verdim.

Bir günün öbüründen ayrılması, bu gezegenin en ilginç özelliklerinden biri olmalı. Genel olarak merhametli bir düzenleme. Bizler varolmak için havada asılı kalan uçuşlara mahkûm değiliz, kendimizden sürekli uzaklaşıp tatile çıkarak yenileniyoruz. Bizler fasılalı yaratıklarız, her zaman küçük sonlara düşer ve yeni, küçük başlangıçlar için kalkarız. Çabucak yorgun düşen bilincimiz çeşitli bölümlere ayrılmıştır ve yarın hep farklıdır bizim için, hem rahatlatır hem de rahatsız eder. Gecelerin

uykuya uyması da ne harika bir olaydır, onun tatlı imgesi ihtiyaçlarımızla ne kadar iyi bir uyum içindedir. Bu varlıkların uyanıklıktan fantezilerle sarılı bir karanlığa böylesine düzenli geçişler yapmasına ne kadar şaşırıyordur melekler. Kırılgan kimliklerimiz bu dar boğazlardan geçip de nasıl ayakta kalıyor, buna hiçbir filozof açıklama getirememiş.

Ertesi sabah yine güneşli bir gündü-içinde bulunduğum durumun tam olarak bilincinde olarak uyandım; fakat yine de bir şeylerin değiştiğini biliyordum. Bir gün önce olduğum gibi değildim. Uzandım ve kaza geçiren birinin kırılan bir yeri var mı yok mu diye kendini incelemesi gibi kendimi inceledim. Kesinlikle çok mutluydum, mum gibi soluk bir yüz, mutluluktan erimiş bir halde, gözlerin içinde yüzüyor gibi tuhaf bir duygu veriyordu. Hâlâ kozmik özelliğini koruyan arzu, fiziksel bir acı gibiydi, insan bir köşede bu acıdan ölüp gidebilirdi. Ama hüzünlü değildim. Kalktım tıraş oldum, özenle giyindim ve aynada yeni yüzüme baktım. Öyle genç görünüyordum ki! Bu esrarengiz bir şeydi. Biraz çay içtim ve oturma odasına gittim, pencere kenarında kollarımı kavuşturarak dışardaki duvara baktım. Bir Budist gibi sessizce otururak kendimi dinledim.

Bir kez açığa vurulduktan sonra aşk strateji ister: ne yaparsanız yapın bunun sonun başlangıcı olduğunu engelleyemezsiniz. Bugün ve bundan sonra gelecek her gün durup dinlenmeden Julian'ı düşünmem gerektiğini biliyordum. Dün ise bu, aynı ölçüde gerekli değildi. Dün her ne olmuşsa-bu benden kaynaklanan bir şey değildi-tam bir ermiş gibiydim. Ve dün bu kadarı yeterliydi. Seviyordum ve bu aşkın hazzı, eskiden ben'in durduğu yerde bir boşluk yaratmıştı. Sıradan egoyu oluşturan kaba kaygılardan, korkulardan, nefretten, alınganlıklardan arınmıştım. Julian'ın var olması ve benim olmaması yetiyordu. Yalnız yaşamak ve yalnız sevmek zorundaydım ve bunu bu şekilde hissediyor olmak beni bir tanrı haline getiriyordu. Bugün de ermişliğimi kaybetmiş değildim, yanılgılara kapılmamıştım ama iradem azıcık daha fazla çalışıyordu. Elbette ona asla söyleyemezdim, elbette sükûnet ve çalışma, şu anda taşımakta olduğum gücü memnuniyetle özümleyecekti. Ama yine de, daha yerleşik Julian-odaklı bir faaliyete ihtiyacım olduğunu hissediyordum.

Ne kadar süre öyle kıpırdamadan oturduğumu bilmiyorum. Belki de gerçekten transa geçmişimdir. Sonra birden telefon çaldı, yüreğim gene kapkara bir bomba etkisiyle yerinden fırladı, bir an arayanın Ju-

lian olduğundan neredeyse emindim. Telefona koştum ve sarsak hareketlerle ahizeyi kaldırmaya çalıştım ama kulağıma götürene kadar iki kez düşürdüm. Arayan Grey-Pelham'dı, karısı gelmek istemediği için Glyndebourne'a fazladan bir bileti vardı, gelmek ister miydim? İstemezdim! Bana ne Glyndebourne'dan! Kibarca başımdan savdıktan sonra Notting Hill'i aradım. Francis açtı ve Priscilla'nın bu sabah daha sakin olduğunu söyledi, bir psikiyatriste görünmeyi kabul etmişti. Sonra oturup Ealing'e telefon edip etmemeyi düşündüm. Elbette Julian'la konuşmak için değil. Belki de Rachel'ı *aramalıydım*. Ama ya Julian açarsa telefonu?

Bu olasılıkla beynimi dağlayıp soğuturken telefon yine çaldı ve kalbim yine hop etti, bu kez arayan Rachel'di. Konuşmamız şöyle geçti:

"Merhaba Bradley, Yine ben, kusura bakma."

"Rachel- canım-güzel-mutlu-sen-çok memnun oldum."

"Sabahın bu saatinde sarhoş olmazsın, değil mi?"

"Saat kaç?"

"On bir buçuk."

"Saat dokuz falan sanıyordum."

"Sana gelip oturmayacağımı duymaktan memnun olursun herhalde."

"Ama çok sevinirdim."

"Hayır, kendimi tutmalıyım. Bu öylesine aşağılayıcı bir şey ki-yani eski dostlara baskı yapmak."

"Hâlâ dostuz, değil mi?"

"Evet, evet. Ah Bradley, başlamamam gerek-iyi ki oradasın, elimden geldiği kadar rahatsız etmemeye çalışıyorum seni. Bradley, Arnold dün Christianlarda mıydı?"

"Hayır."

"Oradaydı, biliyorum. Önemi yok. Ah Tanrım, *başlamamam* gerek-"

"Rachel-"

"Evet?"

"Şey-Julian-o nasıl?"

"Ah, her zamanki gibi işte."

"Hani olur da-buraya gelip-*Hamlet* kitabını almak falan ister-ne dersin?"

"Hayır. Bugün *Hamlet* gününde değil. Sokağın aşağısında bir çift gençle oyun bahçelerinde konuşma çukuru kazıyorlar."

"Nasıl?"

"Konuşma çukuru."

"Ha. İyi. Ona de ki-Hayır. İyi."

"Bradley, sen-anlamını falan boşver-beni seviyorsun, değil mi?"

"Evet, elbette."

"Böyle zayıf iradeli olduğum için affet-Dinlediğin için sağol-seni yine ararım-Hoşça kal-"

Rachel'ı unuttum. Dışarı çıkıp Julian'a hediye almaya karar verdim. Hâlâ hastaydım ve bayılacak gibiydim, titrememi zor engelliyordum. Hediye alma fikri titremelerimi arttırmıştı. Hediye alma evrensel bir aşk belirtisidir. *Kesinlikle şart.* (Ona bir şey hediye etmek istemiyorsanız, onu sevmiyorsunuz demektir.)

Kendimi yürüyecek kadar iyi hissedince evden çıktım ve Oxford Caddesi'ne gittim. Aşk bütün dünyayı değiştiriyor. Oxford Caddesi'ndeki mağazalar Julian için muhtemel hediyeler içeren yerler haline dönüşmüştü. Deri bir cüzdan, bir kutu mendil, mineli bir bilezik, süslü bir sünger çanta, dantel eldiven, bilye uçlu tükenmez kalem seti, anahtarlık ve üç atkı. Sonra bir sandviç yiyip eve döndüm ve aldığım hediyeleri ve Shakespeare baskısını kakmalı sehpayla maun sehpaya dizdim, bakıp düşünmeye başladım. Elbette bunların hepsini bir anda veremezdim ona, tuhaf olurdu. Ama bir gelişinde birini, sonra da başka bir tanesini verebilirdim; bu arada hepsi buradaydı ve hepsi *o-nun*du. Atkılardan birini boynuma doladım ve fiziksel arzudan sersemlediğimi hissettim. Yüksek bir binanın tepesindeydim ve kendimi aşağı bırakmak istiyordum, yanıyordum, neredeyse bilincimi kaybetmek üzereydim, acı içindeydim, acı.

Telefon çaldı. Sendeleyerek telefona gittim ve hızla kaldırdım.

"A-Brad. Ben Chris."

"A-Chris-merhaba canım."

"Bugün de hâlâ Chris olduğuma sevindim."

"Bugün-evet."

"Teklifimi düşündün mü?"

"Ne teklifi?"

"Hoppala, Brad, sen bir alemsin. Dinle, şimdi gelip seni görebilir miyim?"

"Hayır."

"Neden?"

"Briç partim var."

"Ama sen briç bilmezsin."

"Senin yokluğundaki otuz yıl içinde öğrendim. Bir şekilde zaman geçirmeyi öğrenmeliydim."

"Brad, seni, ne zaman görebilirim, acil bir şeyin var mı?"

"Priscilla'yı görmeye geleceğim bu akşam-muhtemelen-"

"Tamam, bekleyeceğim. Gelmeni istiyorum."

"Ve Tanrı seni korusun Chris, Tanrı seni korusun, canım, Tanrı seni koı'usun."

Holde, telefonun yanına oturdum ve parmaklarımı Julian'ın şalında gezdirmeye başladım. Bende kaldığı sürece, ona ait olsa da, bana bir hediye bırakmış gibi hissediyordum. Oturduğum yerden oturma odasının açık kapısına doğru baktığımda Julian'ın masalarda yayılmış duran hediyelerini görüyordum. Londra şehrinin mırıltılarının ortasında dairemin sessizliğini dinledim. Zaman geçti. Bekledim. Senin kölen olmuşken, arzularının zamanına ve saatlerine hizmet etmekten başka ne yapabilirim. Sen gerekli görmedikçe ne harcanmaması gereken değerli bir zamanım var, ne de yapamayacağım bir hizmet.

Sabah nasıl olup evden çıkabildiğime inanamıyordum. Ya telefon etmişse, ya ben yokken eve gelmişse? Bütün gününü konuşma çukuru kazmakla, ya da her neyse onunla geçirmiş olamazdı. Mutlaka gelip *Hamlet* kitabını almak isteyecekti. Böyle bir rehinem olduğu için ne kadar şanslıydım. Bir süre sonra oturma odasına geçtim ve hırpalanmış kitabı alıp okşayarak Hartbourne'ın iskemlesine oturdum. Gözkapaklarım düştü ve maddi dünya karardı, bekledim.

Yakında hayatımın en büyük kitabını yazacak olduğumu unutmamıştım. Beni deviren kara Eros'un daha farklı ve daha gizli bir tanrıyla özdeş olduğunu biliyordum. Eğer sessizliğimi ve cesaretimi korursam güç ile ödüllendirilecektim. Ama en azından şu an için yazmak söz konusu değildi. Şu anda ancak bilinçaltımın karalamalarını kâğıda geçirebilirdim.

Telefon çaldı. Telefona koşacağım diye sehpaya çarptım ve altı cilt Shakespeare'i yere devirdim.

"Bradley, ben Arnold."

"Ah Tanrım, demek sensin."

"Ne oldu?"

"Hiç."

"Bradley, duydum ki-"

"Saat kaç?"

"Saat dört. Bu akşam Priscilla'yı görmeye geleceğini duydum."

"Evet."

"Sonra seni görebilir miyim? Sana söylemek istediğim önemli bir şey var."

"Evet. güzel. Konuşma çukuru ne demek?"

"Odanın bir yerine gömülü alan demek; yastık, minder falan koyarsın ve oturup konuşursun."

"Amacı nedir?"

"Amacı yoktur."

"Ah Arnold, Arnold-"

"Ne?"

"Hiç. Kitaplarını okuyacağım. Onlardan hoşlanmaya başlayacağım. Her şey daha farklı olacak."

"Senin beynin mi sulandı?"

"Hoşça kal, hoşça kal."

Oturma odasına döndüm ve yerdeki Shakespeare'leri topladım ve koltuğa oturarak yüreğimden Julian'a seslendim, ben acı çekeceğim, sen değil. Birbirimize hiç zarar vermeyeceğiz. Sen bende acı yaratacaksın, başka türlü olamaz. Ama ben sana acı vermeyeceğim. Öpücüklerle beslenir gibi besleneceğim bu acılarla. (Ah Tanrım.) Var olduğun için mutluyum, sen olduğun için, seninle aynı kentte, aynı çağda yaşadığım için, seni ara sıra ya da ender gördüğüm için mutluyum...

Ama ne kadar ara sıra, ne kadar ender? Benimle ne zaman iletişim kuracaktı? Onunla en kısa zamanda nasıl iletişim kurabilirdim? Şimdiden plan yapmıştım; mektup yazacak ya da telefon edecek olursa birkaç gün sonraya randevu alacaktım. Her şey doğal olmalıydı, tamamen değişmiş olsa da dünya aynı biçimde kalmalıydı, tıpkı eskiden olduğu gibi, olmuş olacağı gibi, her ayrıntısıyla. En küçük bir acelecilik, en küçük bir aciliyet belirtisi göstermeyecektim. Onu görmeyi erteleyecektim ve din adamları gibi, geçen zamanı meditasyona ayıracaktım; böylece dünya farklı olsa da aynı kalacaktı. Tıpkı münzevi bir keşişin köyde sıradan bir hayatı yaşamak üzere dağdan dönmesi ve bir köylüye ya da bir vergi müfettişine benzeyen tanrı başlı biri olarak her şeyi yeni bir bakış açısıyla görmesi gibi: böylece kurtulabilecektik.

Telefon çaldı. Hemen uzandım. Bu kez Julian'dı.

"A, Bradley, merhaba, benim."

Tuhaf bir ses çıkardım.

"Bradley, afedersin benim, tanıdın mı, Julian Baffin."

"Bir dakika bekle, lütfen," dedim. Telefon alıcısını elimle örttüm ve gözlerimi sıkıca kapadım, bir iskemle çektim. Nefes nefeseydim, kendimi kontrol etmeye çalıştım. Kısa bir süre sonra, heyecanımı gizlemek için öksürdüm ve, "Afedersin, çaydanlık kaynıyordu da," dedim.

"Seni rahatsız ettiğim için özür dilerim. Söz veriyorum, sürekli arayıp evine gelerek başına bela olmayacağım."

"Hiç olur mu."

"Ben yalnız, senin işin bittiği zaman *Hamlet*'imi alabilir miyim diye soracaktım."

"Tabii."

"Ama hiç acelesi yok-önümüzdeki haftalarda olabilir. Şu anda o kitap bana lazım değil. Aklıma gelen bir iki soru daha var. İstersen postayla gönderebilirsin, kitabı postalayabilirsin yani. İşini bölmek istemiyorum."

"Önümüzdeki haftalarda."

"Ya da önümüzdeki ay. Aslında şehir dışına gitme ihtimalimiz var. Okulda hâlâ kızamık var."

"Belki önümüzdeki hafta bir ara uğrayabilirsin."

"Güzel. O halde perşembe günü, saat on'a ne dersin?"

"Evet. Bu iyi."

"Çok teşekkür ederim Bradley. Seni tutmayayım. Çok meşgul olduğunu biliyorum. Hoşça kal Bradley ve teşekkürler."

"Bir dakika," dedim.

Bir an sessizlik oldu.

"Julian," dedim, "Bu akşam işin var mı?"

Postane Kulesinin tepesindeki restoran çok yavaş döner. Saatin akrebi kadar yavaş. Akan suları durdurabilen zamana heybetli bir mecaz.

Londra sevgilinin arkasından sürüne sürüne giderken o gece ne kadar da hızlı hareket etmişti? Acaba hareketsiz mi, düşünceler mi durduruyor onu, aslında zamandan bağımsız bir dünyada bir hareket hayali mi? Yoksa bir topaç gibi dönüp görünmezliğin içine yuvarlanıyor ve sakat bırakılmış bir kedi yavrusu gibi merkezkaç kuvvetiyle beni çarmıha gerip duvara mı mıhlıyor?

Yokluk söz konusu olunca aşk en etkili sözleri söyletir. Özne, belirgin bir melankoliyi kabullenmiştir ama kuşkusuz, tam olarak iyileştirilemeyecek birtakım acılar vardır. Ama acaba var olmayı yeterince şiirleştirebilmiş midir hiç? Bunu yapabilir mi? Sevilen kişinin varlığı belki her zaman kaygıyı da beraberinde getirir. Ölümlüler titremelidir, meleklerse bunun keyfini çıkarabilir. Ama bir zerre karanlık, bir kusur ya da leke sayılamaz. İçinde bulunduğumuz anı, zamanı vecit haline getiren bir tür şiddetle birlikte bağışlar.

Daha kabaca söyleyecek olursak, o akşam Postane Kulesi'nde yaşadığım kör edici bir hazdı. Sanki bütün yıldızlar gözlerimin önünde birer birer patlıyor ve beni tam anlamıyla kör ediyordu. Çok zor ve hızlı nefes alıyordum ama rahatsız edici değildi. Kendime oksijen pompalayabileceğimi bilmenin verdiği tatmin duygusu vardı. Sessiz ve belki de dışarıdan hissedilemeyen bir titreme bütün bedenimi sarmıştı. Ellerim titriyor, bacaklarım ağrıyor ve iradem dışında sallanıyordu; dizlerimse Yunanlı kadın şairlerin tarif ettiği durumdaydı. Bu *déréglement*,* yerden bu kadar yüksekte olup da yine de yere bağlı olduğunu çok iyi bilmenin yarattığı sersemletici bir duyguyla tamamlanıyordu. Bu türden sersemlikler genellikle üreme organlarına yerleşip kalıyor.

Bunlar yalnızca fiziksel belirtiler. Bu belirtiler kolayca sözcüklere dökülebiliyor. Ya zihnimin girdiği vecit halini nasıl anlatmalı, vahşi ama zarif bir dansla bedenime karışırken, sonra kendi içine çekilip tekrar karışırken? Kesinlikle doğru ve özlenen yerde olma duygusu sabit, evrendeki ışınların her biriyle garantilenmiş. Bu mutlu vizyon, insan ancak *gördüğü şeyin kendisi olduğu* zaman duyduğu şeye benzetilebilir. (Belki de mutlu vizyonun anlamı da budur.) Kendi halinde o mutlu ayrıcalığı yaşarken ve keskin gözlem yıldız patlamaları arasında varoluştaki her ayrıntıyı yalayıp yutarken, bilinç baygınlık geçirir gibi oluyor. Ben şimdi buradayım, sen şimdi buradasın, biz şimdi buradayız. Onu, ölümlüler arasından ilahi bir varlık gibi geçişini görmenin, gizli bir şeyler bilmenin neden olduğu bir baygınlık. Bunda bir de neşeli bir sükûnet var, çünkü insan geçen bu saniyelerin en dolu, en mükemmel şeyler olduğunun ve insanoğluna tahsis edilen cinselliğin de dışarda bırakılmadığının farkındadır.

Tüm bunlar ve mutluluğumla ilgili tarif bile edemeyeceğim öteki çığlıklar ve doygunluklar o akşam Julian'la Postane Kulesi'ndeki Res-

* (Fr.) *déréglement*: kural bozucu. (ç.n.)

toranda otururken hissettiğim şeylerdi. Konuştuk, paylaşımımız o kadar mükemmeldi ki, bunun nasıl olabildiğini düşününce ancak telepati yoluyla olabildiğine karar vermiştim. Akşam, yoğun bir maviliğe doğru kararıyordu ama henüz gece çökmemişti. Kimisi sarımtırak ışıklarla çoktan dama dama olmuş Londra görüntüleri; damla damla titreşen, loş pusun içine doğru kayıyordu. Albert Hall, Bilim Müzeleri, Centre Point, Londra Kulesi, St Paul Katedrali, Festival Hall, Parlamento Binası ve Albert Memorial. Benim Kudüs'ümün o güzelim silueti, o gizemli başın arkasına doğru hiç durmadan ilerliyordu. Yalnızca sarayın parklarına karanlık çoktan çökmüştü, geceyle ve onun sessizliğiyle birlikte ortalığı mürekkep moru bir renk kaplıyordu.

O gizemli baş. Ah, kendi zihnimizden habersiz oluşumuzun o işkence edici tuhaflığı, kendi kendimizin gizliliğinin verdiği o ayrıcalıklı rahatlık yok mu. Gerçekten de o gece en çok hissettiğim şey onun berraklığı, neredeyse saydamlığıydı. Geç yaşların kaygılarla dolu, kendini korumaya yönelik çapraşıklığının yanında, gençliğin o saflığı ve bulanmamış sadeliği. O duru gözleriyle bana bakıyordu, *benimleydi* ve hiç kimseyle yaşamadığım kadar doğrudan doğruya benimle konuşuyordu. Bu arada hiçbir flört unsurunun olmadığını söylemek bile bütünüyle uygunsuz bir kabalık olur. Melekler nasıl konuşabilirse biz de öyle konuşuyorduk, karanlık bir camın arkasından değil, yüz yüze. Ama yine de: benim rol yaptığımı söylemek de barbarlık olurdu. Gizliliğin ışığıyla pırıl pırıldım. Gözlerim ve düşüncelerim onu okşayıp sahip oluyor, onun ilgili bakışlarına karşılık, göremeyeceği bir yumuşaklık ve ihtirasla gülümsüyordum. Bayılıp yere düşecek gibiydim, belki de benim bildiğim, onun bilmediği bu alçaklık beni öldürecekti.

"Bradley, galiba bu *sallanıyor*."

"Olamaz. Belki de rüzgâr çıktığında biraz sallanıyordur. Ama bu gece hiç rüzgâr yok."

"Ama bu yükseklikte rüzgâr olabilir."

"Pekala, bu mümkün. Evet, galiba sallanıyor." Nasıl söyleyebilirdim? Zaten her şey sallanıyordu.

Elbette yalnızca yer gibi yapıyordum. Çok az da şarap içmiştim. Alkol hâlâ bana gereksiz bir saçmalık gibi geliyordu. Ben aşktan sarhoştum. Julian bol miktarda yiyor ve içiyordu, dudaklarının arasından geçen her şeye, hiç ayırt etmeksizin övgüler yağdırıyordu. Manzara hakkında, okulu hakkında, okulundaki kızamık hakkında, şairlik hak-

kında, roman hakkında, tiyatro hakkında konuşuyorduk. Hiç kimseyle bu kadar rahat konuşmamıştım. Ah o kutsal hafiflik, ah o kutsal boşluk.

"Bradley, *Hamlet* hakkında söylediklerini keşke anlayabilmiş olsaydım."

"Boşver. Shakespeare hakkındaki hiçbir teorinin yararı olamaz, bunun nedeni onun ilahi oluşu değil, o öyle insandır ki. En büyük sanat bile eninde sonunda karışık bir bulmacadır."

"Yani, eleştirmenler aslında salak, öyle mi?"

"Bunu söyleyebilmek için teori kurmaya gerek yok! İnsan bir şeyi sevebileceği kadar sevmelidir."

"Yani şimdi senin, babamın yazdığı şeyleri sevmeye çalışman gibi mi?"

"Bu daha özel bir şey. Ona haksızlık ettiğimi düşünüyorum. Onda inanılmaz bir hayatiyet var, güzel öykü kuruyor. Öyküler de sanattır, biliyorsun."

"Onun yaptıkları dahiyane şeyler, ama kapı çivileri kadar ölü."

"Öylesine genç ve öylesine incelikten yoksun."

"Öylesine genç, lordum, ama doğru."

O anda neredeyse yere düşecektim. Öte yandan, düşününce belki de haklı olduğuna karar verdim. Oysa o akşam ağzımdan tek bir sert söz çıkmayacaktı. Onu yanımda daha uzun süre tutamayacağımı anlayınca tek bir konu üzerine odaklanmıştım: ayrılırken onu öpebilecek miydim, öpersem nasıl öpecektim. Aramızda hiçbir zaman öpüşme gibi bir alışkanlık gelişmemişti. Kısacası, onu hiç öpmemiştim. Hiç. Ve belki de bu gece bunu yapabilecektim.

"Bradley, dinlemiyor musun?"

Sürekli ismimi kullanıyordu. Bense onunkini kullanamıyordum. Onun ismi yoktu.

"Üzgünüm, bir tanem, ne diyordun?" Sevgi sözcüklerini kurnazca kullanıyordum. Bunda gizliliği bozacak bir şey yoktu. Julian bir şeyin farkına varır mıydı? Kesinlikle varamazdı. Ama ben zevkini çıkarıyordum.

"Wittgenstein'ı okumam gerekir mi?"

O anda düşündüğüm şey, eğer asansörü geçici bir aşk yuvası yapma şansımız olsaydı onu aşağı inerken öpebilmekti. Elbette böyle bir şey asla olamazdı. Asla, ama asla belirgin bir ilgi duyulduğu ona gösterilmemeliydi. Bütün gençlerde olan o çekici egoizm onda da var-

dı, gençlerin hazırlıksız tepkileri pek çok durumu doğal karşılamalarını sağlar; Julian da Postane Kulesi'nde akşam yemeği yeme fikrini böyle bir doğallıkla karşılamıştı; bana telefon etmiş bulunmuştu ve ben de ona yemeğe çıkma teklifi yapmış bulunmuştum.

"Bence bir mahsuru yok."

"Sence onu anlayamam mı?"

"Evet."

"Evet, anlayamam mı, yani?"

"Evet. Onun seni anlaması gerekmiyor zaten."

"Ne?"

"Yalnızca bir alıntı yaptım yine. Boşver."

"Bugün amma çok alıntılarla konuştuk, değil mi. Seninleyken sanki bütün İngiliz edebiyatı içimde bekleyen sıcak bir yemek gibi; birden her şey ağzımdan dökülüveriyor. Ay, ne kötü bir metafordu! Ah, Bradley, burada olmak çok güzel. Bradley, öyle mutluyum ki!"

"İyi." Hesabı istedim. Kaygı belirtileri gösterip herhangi bir şeye yapışarak, kusursuz geçen bir akşamı mahvetmek istemiyordum. Bir şeyi uzatmak da zaten işkenceye dönüşebilirdi. Onu saatine bakarken görmek istemiyordum.

Saatine baktı. "Aman tanrım, benim hemen gitmem gerek."

"Seni metroya kadar geçireyim."

Aşağıya asansörle inmek zorundaydık. Onu öpmedim. Ona daireme gelmesini teklif etmedim. Goodge Caddesi'nde yürürken ona dokunmadım, "kazara" bile. Merak içinde, ondan ayrılmanın nasıl mümkün olacağını düşünüyordum.

Goodge Caddesi'ndeki metronun girişinde durdum ve hiç düşünmeden onu bir duvara yasladım. İstediğim halde ellerimi omuzlarının iki yanından duvara dayamadım. Gülümseyerek bana bakıyordu, uzun saçlarını geriye attı, kendine ve bana karşı öylesine güven doluydu ki. Bu gece için siyah pamuklu bir elbise giymişti, üzerinde sarı aplikler gibi desenler vardı, Hint elbisesiydi sanırım. Sokak lambasının sarı ışığı o güzel yumuşak yüzüne ve yemek boyunca dokunmak için can attığım boynunun alt kısmına düşüyordu. Hâlâ açıkça hüzün veren bir kararsızlıkla onu öpüp öpmemeyi düşünüyordum.

"E, o halde-e, o halde-"

"Bradley, çok hoştun, teşekkür ederim, çok keyifli bir akşamdı."

"Hay aksi, *Hamlet*'ini de getirmeyi unuttum." Elbette unuttuğum falan yoktu.

"Önemli değil, onu da başka zaman alırım. İyi geceler Bradley ve teşekkürler."

"Evet, ben-dur seni geçireyim-"

"Koşmam gerek."

"Ya, değil mi-geleceğin günü kararlaştıralım mı-sen şey demiştinben sık sık dışarı çıkıyorum-sen-ben-ya da sen-"

"Ben seni ararım. İyi geceler ve çok teşekkür ederim."

Ya şimdi, ya hiçti. Çok yavaş hareket edercesine, ağır bir dans figürü uygularmış gibi Julian'ın önüne doğru küçük bir adım attım, o sırada Julian arkasını dönüyordu, sol bileğini yavaşça sağ elime alarak onu durdurdum ve yaslanarak tedbirli bir biçimde aralanmış dudaklarımı yanaklarına bastırdım. Bunun yarattığı etki sıradan olamazdı. Doğruldum, bir an birbirimize baktık.

Julian, "Bradley, sana benimle Covent Garden'a gel, desem ne derdin?" dedi.

"Elbette, gelirim." Onunla cehenneme giderdim, hatta Covent Garden'a bile giderdim.

"*Rosenkavalier* var. Haftaya çarşamba. Altı buçukta fuayede buluşuruz. Çok iyi yerlere biletlerim var. Septimus Leech bizim için iki tane almıştı ama o gelemiyor."

"Septimus Leech kim?"

"O mu, yeni çıktığım çocuk. İyi geceler Bradley."

Gitti. Sokak lambasının ışığının altında, koşuşturan hayaletlerin arasında öylesine kaldım. Az önce gizli polis tarafından yakalanıp hücreye atılan ve yuvarlak midesine kocaman kare şeklinde bir yemeği sığdırmaya çalışan bir adam kendini nasıl hissediyorsa ben de kendimi öyle hissediyordum.

Ertesi sabah, elbette, azap içinde uyandım. Okurlar, bu durumdan, mutluluk verecek bir şeyler çıkarmaya devam edebileceğimi düşünecek kadar inanılmaz bir salaklık içinde olduğumu sanabilirler. Fakat okur bunları okurken delicesine âşık değilse ya da daha önce böyle bir şey yaşamış da olsa muhtemelen böyle bir deneyimi yaşamanın ne demek olduğunu çoktan unutmuş olmalı. Bu durum, daha önce de söylediğim gibi bir aklını yitirme biçimidir. Bütün dikkatini tek bir kişinin üzerinde toplamak, geri kalan her şeyin anlamını yitirmesi, sevdiğin kişiyle ilgili değilse başka hiçbir şey düşünmemek,

hissetmemek aklını kaçırmak değildir de nedir? Sevdiğin kişinin neye "benzediği'nin ya da "gerçekte neye benzediği"nin hiçbir önemi yoktur. Kimileri başkalarının metelik bile vermediği insanlar için deli olabilirler. "Ya davulcuya ya zurnacıya" ezelden beri söylenen bir sözdür. Gözümüze kaba saba, bayağı ya da aşağılık görünen birinin pençesine düşenleri gördükçe hayrete düşeriz. Bir kadın ya da bir erkek böyle olmalarına kimsenin karşı çıkamayacağını söyleyecek kadar incelikli ve akıllı olsalar bile aşkın doğasında bulunan bir yoğunlukla, dikkati taparcasına bir başkasının üzerinde toplamak yine de bir tür deliliktir.

Bu deliliğin yaygın ama değişmeyen ilk aşamalarından biri de benim içinde bulunduğum aşama, yani benliğin yitirildiğine dair düşülen yanılgıdır. Bu yanılgı öyle uç noktalara varır ki acıya karşı duyulan korkuların tümü, bütün zaman duygusu (zaman bir kaygı, bir korkudur) silinir gider. Sevme duygusunun kendisi, sevilen kişinin varoluşunu düşünmek kendi içinde bir sondur. Mistik birinin dünyadaki cenneti tıpkı böyle, Tanrı'yı sonsuz bir tefekkürle derin derin düşündüğü yer olmalı. Yalnızca Tanrı, hayranlığın verdiği zevkin sürekliliğine, en azından tümüyle aykırı olmayan özelliklere sahiptir (ya da eğer Tanrı varsa bu özellik onda olabilirdi.). Tanrı, sözde "varoluşun temeli" olduğu için yarı yoldan epey fazla yol katetmiş sayılır. Bir özelliği de değişmezliktir. Bir insanın tapınmasıyla kendine bir yer ediniyor olsa bile, bu durumun her iki taraf açısından pek güvenilir olduğu söylenemez. Sevilen kişi yaklaşık kırk yaş daha genç, ya da en azından, çok uzakta olsa bile.

Aslında benim bu "aşkımın" tarihinin neredeyse tamamı topu topu iki gün içinde yaşanmıştı. ("neredeyse tamamı" diyorum çünkü dahası da olacaktı.) Bu işin koyu fenomenolojisi bütün gücüyle harekete geçmişti içimde. İlk gün bir azizdim yalnızca. Duyduğum minnet duygusu içimi öylesine ısıtmış ve öyle bir canlılık vermişti ki, her tarafımdan iyilik akıyordu. Kendimi öyle ayrıcalıklı ve yüce hissediyordum ki bir dargınlık, hatta geçmişte bana yapılan bir yanlışlık bile bana inanılmaz geliyordu. Çevrede dolaşıp gördüğüm insanlara dokunmak, onları kutsamak, duyduğum mutluluğu, en güzel haberleri, mutluluk ve özgürlükle dolu evrenin benliksiz bir coşkuyla akıp gitmesinin *sırlarını* anlatmak istiyordum. O gün Julian'ı görmek bile istemiyordum. Hatta ona ihtiyaç bile duymuyordum. Onun var olduğunu

bilmek yeterliydi. Bir mistik tanrı haline geldiği zaman Tanrı'yı nasıl unutuyorsa ben de onu *unutmuş sayılırdım.*

'Kaygı' bile böylesine ipeksi bir hassasiyete sahip manyetik bir çekim için fazlasıyla yüklü bir sözcüktü; yine de belli bir oranda da olsa kendini göstermeye başlamış ve ikinci gün ona ihtiyaç duymaya başlamıştım. Benlik canlanmaya başlamıştı. İlk gün Julian her yerdeydi. İkinci günde ise bir yerlerdeydi, evet, yeri belli belirsizdi, çok şiddetle olmasa da ona ihtiyaç duyuyordum.O ikinci gün Julian yoktu. Bu durum insanda strateji iştahı, biraz da olsa sorgulayıcı bir planlama arzusu uyandırıyordu. Önceleri muazzam bir ışığın parlaklığında silinip gitmiş olan gelecek, yine ortaya çıkmıştı. Hayaller silsilesi, hipotezler ve olasılıklar yine gündemdeydi. Fakat mutluluk ve minnettarlık gibi duygular hâlâ dünyayı aydınlatıyor, başkalarına ve olaylara karşı hafif bir ilgi duymamı mümkün kılıyordu. Aşkın bu ilk aşamasında bir insan ne kadar kalabilir? Benim kaldığımdan daha uzun kalabileceği muhakkak; yine de sonsuza dek kalınması mümkün değil. Koşullar yeterli olduğu takdirde ikinci aşamada çok daha uzun bir süre kalınabileceğinden eminim. (Ama yine de, sonsuza dek değil. Aşk tarihtir, diyalektiktir, hareket etmek *zorundadır.*) Benim birkaç saatte yaşadığım şeyleri başka biri birkaç yılda yaşayabilirdi.

İkinci gün, mutluluğumun başkalaşımı tam anlamıyla fiziksel bir gerilim duygusuyla ölçülebilirdi. Sanki manyetik ışınlar, ipler ya da zincirler çekiliyor, zorlanıyor, sonra yine çekiliyordu. Fiziksel arzu elbette ta başından beri benimleydi ama önceleri algısal açıdan sınırlı olsa da metafizik açıdan genel bir zafer duygusuyla iç içeydi. Cinsellik, dünyayla kurulan en güçlü bağlantılarımızdan biridir; mutluluğun ve tinselliğin doruğundayken hiçbir şeye kul köle olmaz, çünkü her türlü bilgiyi içinde taşır ve dokunduğumuz, baktığımız her şeyden zevk almamızı sağlar. Diğer zamanlarda ise içimize taş gibi oturur; artık bir ağırlık, bir yük haline gelir; sırf bu yüzden olmasa bile hoşlanılmayan bir şeydir artık. Zaman olur, zincirlerimizden ve kamçılarımızdan da hoşlanırız. Julian bana telefon edene kadar derin bir kaygı ve özlem duyuyordum, ama hayatım cehenneme dönmüş falan değildi. O sırada onu görmeyi erteleyememiştim, çünkü ona duyduğum hasret çok şiddetliydi. Fakat onunlayken kusursuz bir mutluluk yaşamayı da becermiştim. Cehennemi beklemiyordum.

Julian'dan ayrıldıktan sonra eve geldiğimde bile şaşkınlık ve korku içindeydim, yaralanmıştım ama ne kıvranıyor, ne de haykırıyordum.

Alkolün karşısında kazandığım ruhsal bağımsızlık artık yoktu. Acil durumlar için sakladığım gizli viski şişemi çıkardım ve epey içtim. Sonra da biraz sherry içtim. Hatta, Francis'in getirdiği körili tavuğu kutusundan kaşıklaya kaşıklaya yedim. O anda, tıpkı çocukluğumda olduğu gibi kendimi çok mutsuz, bir nedenle aşağılanmış hissettim; ama düşünmeye değil, uykuya sığınmaya kararlıydım. Çok rahat uyuyacağımı biliyordum, öyle de oldu. Bir geminin, bütün ufku kaplayan kocaman bir fırtına bulutunun içine girmesi gibi ben de bilinçaltının derinlerine kayıverdim.

Uyandığımda zihnim oldukça açıktı, hafif bir başağrısı vardı; ayrıca tam anlamıyla çökmüştüm. Daha önceleri -nereye gitmişti, bugünlerde nerelerdeydi?-bir şekilde ya yok olan, ya şaşıran ya değişen ya da muallakta kalan akıl şimdi yine görevine dönmüştü. (En azından işitilebiliyordu.) Fakat bu kez daha özel bir role sahipti ve bu, kesinlikle teselli veren bir dost rolü değildi. Söylemeye gerek yok ama akıl kaba saba gözlemlerde bulunup bana Julian'ın sıradan bir genç kadın olduğunu ve bütün bunlara değmediğini söylüyor değildi. Hatta kendimi işkence ve kıskançlığın kaçınılmaz olduğu bir duruma soktuğumu bile anlatmıyordu. Henüz kıskanacak kadar ileri gitmemiştim. Ama bu da yoldaydı artık. Bu soğuk ışığın bana gösterdiği şey, içinde bulunduğum durumun yaşanılmaz olduğuydu. Şimdiye kadar var olduğuna inandığım en büyük arzuyla istiyordum. Bu arzu sahibini ani bir kıvılcımla öldüren bir arzu değildi ama asla sahip olamayacağım bir şeye karşı duyuluyordu.

Şimdilik gözyaşı yoktu. Yatakta uzanmış, elektrik yüklü bir fırtınaya tutulmuş gibi fiziksel bir arzuyla kıvranıyordum. Dokunulabilir bir şeytanla mücadeleye girmişim gibi itişiyor, nefes nefese kalıyor, homurdanıyordum. Ona gerçekten dokunmuş olmam, onu öpmüş olmam gibi gerçekler başımın üzerine inecek bir dağ gibi büyüyordu (bu metaforlardan dolayı kusuruma bakmayın). Tenini dudaklarımın üzerinde hissetmiştim. Bu temastan hayaletler üremişti. Grotesk, lanetlenmiş, tecrit edilmiş bir keşiş gibi hissediyordum kendimi. Nasıl olmuştu da ona sarılmadan, onunla bir bütün olmadan onu öpebilmiştim?

Yataktan kalktım ama her yanım ağrıyordu, zor giyinebildim. Çay koydum, kokusu midemi bulandırdı. Su bardağına viski doldurup içtim, kendimi iyice kötü hissettim. Yerimde duramıyordum, kafesinin parmaklıklarına sürtüne sürtüne dolaşan bir kaplan gibi sağdaki sol-

daki eşyalara sürtüne sürtüne, huzursuz bir halde, evin içinde bir o yana bir bu yana dolanıp duruyordum. Artık inlemeyi bırakmış, *tıslıyordum*. Kafamı toparlayıp geleceği düşünmeye çalıştım. Kendimi öldürse miydim? Bir an önce Patara'ya gidip kendimi sipere atsam ve alkole mi verseydim? Kaç, kaç, kaç. Ama kafamı toplayamıyordum. Beni ilgilendiren tek şey o anda çektiğim acı dolu *dakikaları* atlatmanın bir yolunu bulmaktı.

Henüz kıskanmadığımı söylemiştim. Kıskançlık ne de olsa aklın bir pratiği ya da oyunu. Benim aşk durumum öyle muazzam bir bütünlük içindeydi ki henüz aklı içeri alamazdı. Akıl, bu muazzam yapının hemen yanı başında duruyor, geçecek bir delik arıyordu. Henüz yolunu bulamamıştı. Ancak ertesi gün, yani dördüncü günde (şimdi anlatacağım o günü) Julian'ın yirmi yaşında ve bir kuş kadar özgür olduğunu *düşünmeye* başlamıştım. Kıskançlık dolu bu düşüncelerle onun nerede ve kiminle olduğunu sormaya cüret edebilir miydim? Evet, edebilirdim, bu kaçınılmaz bir şeydi. O anda herhangi bir yerde, herhangi birinin kollarında olabilirdi. Bu o kadar açıktı ki, ta başından beri bunu tahmin etmem gerekirdi. Fakat o zamanlar bunlar *benim*, benim gibi bir aziz'in yakınından geçebilecek şeyler değildi. O sıralar Julian içime yeri tespit edilemeyen bir bilinç gibi yerleşmişti. Oysa şimdi bunlar o kadar kafama takılıyordu ki adeta kıpkırmızı bir şişin karaciğerime batırıldığını hissediyordum. (Bu acayip benzetmeyi de nereden kapmıştım?)

Kıskançlık, günahların en gönülsüzce yapılanıdır. Hem en çirkini, hem de en kolay affedilebilir olanıdır. Gerçekten de kötülüğüne oranla en kolay affedilen günahtır. Âşıkların ettiği yeminlere gülümseyerek bakan Zeus, onların çektikleri acılara ve bu acıların zehir zerk etmesine göz yummuş. Bir Fransız, kıskançlığın aşkla birlikte doğduğunu ama aşkın ölmesiyle son bulmadığını söyler. Bunun doğru olup olmadığından emin değilim. Bence kıskançlığın olduğu yerde aşk da var, aşkın görünürde bitmesinde bile kıskançlığın varlığını sürdürebilmesi, o bitişin de görünürde bir bitiş olduğunun kanıtıdır. (Bence bu yalnızca sözel bir mesele değil.) Kıskançlık, aşkın kimi aşamalarında kesinlikle bir ölçüdür ama benimkinde de görülebileceği gibi her aşamasında yer aldığı söylenemez. Ayrıca yabancı bir mahsule benzer-*mahsul* gerçekte en doğru sözcük. (Fransız'a fikir veren de bu olmalı) Kıskançlık bir kanserdir, beslendiği şeyi öldüren ama bu işi korkunç bir yavaşlıkla yapan bir katil. (Ve bu yüzden kendisi de

ölür.) Metafor değiştirelim: kıskançlık aynı zamanda aşktır, seven bilinçtir, seven bakışlardır, acıyla kararır ve nefretle en korkunç biçim bozukluklarına uğrar.

Bunun en kötü tarafı da şu: insanın bir parçası geri dönülemez bir biçimde yabancılaşıyor, ondan çalınıp götürülüyor. Önceleri belli belirsiz ama daha sonraları giderek artan bir netlikle bunları Julian için de hissediyordum. Çılgıncasına arzuladığım şeye sahip olamamamdan kaynaklanmıyordu bu. Bu kör, işlenmemiş bir acı biçimiydi. Tam anlamıyla beni reddetse bile ben *onunla* birlikte olmaya mahkûmdum. Bu reddediş daha ne kadar uzun, ne kadar yavaş gidecek, daha ne kadar süründürecekti. O nereye giderse günaha çağrıyı da beraberinde taşıyacaktı. Kendisini sürekli başkalarına verecek ve beni de yanında sürükleyecekti. Bir röntgenci gibi odada kalacak ve onun öpüşmesini ve sevişmesini izleyecektim. Düşmanlarımı teselli edecek, benimle alay edenleri sevecek, yabancı dudaklardan benim aşağılanmamı yudumlayacaktı. Tüm bunlar olurken benim ruhum onunla seyahat edecek, hiç görünmeyecek ve acı içinde sessizce ağlayacaktı. Acı çekmeye yeni bir boyut getirmiştim; görebildiğim kadarıyla bu durum sonsuza dek devam edecek, bütün varlığımı yiyip bitirecek, beni zehirleyecekti.

Âşık olduktan sonra iyileşilebileceği fikri, elbette, tanım olarak (en azından benim tanımım olarak), âşık olma durumundan ayrı tutulması gereken bir şey. Ayrıca, sözde rahatlatıcı olması gibi sıradan bir fikrin, içinde bulunduğum yakıcı atmosfere hiçbir yararı yoktu. Daha önce de söylediğim gibi, işim bitmişti. Hiçbir umut ışığı, *hiçbir teselli şansım* yoktu. Ancak, daha sonra kafama dank eden bir şeyden de söz edeceğim. Yazı yazmak ya da aşkı "yüceltmek" (ne saçma bir söz) elbette şimdi söz konusu değildi. Fakat o duygu hâlâ benimleydi: bu benim kaderi*mdi*, bu ...aynı gücün...işiydi. Ve *o* güç tarafından bir yere mıhlanmak, karaciğerime saplanan bir mızrakla da olsa, kişinin ait olduğu yerde olduğunu hissetmesini engelleyemezdi.

Bunun kadar müphem olmayan konulara gelelim: Elbette sonunda "kaçamayacağıma" karar vermiştim. Ülkeden uzaklaşamazdım. Julian'ı tekrar görmeliydim. Covent Garden'daki randevumuza kadar geçecek o korkunç günleri yaşamalıydım. Elbette onu arayıp hemen görmek istediğimi söylemek istiyordum. Fakat bu dürtüyü bir şekilde uzaklaştırmasını bilmiştim. Delirmeye varacak bir yozlaşmayı yaşamımda istemiyordum. *Onunla* yalnız kalmak ve acı çekmek, feryat

figan bir kaosa girmekten daha iyiydi. Şimdi daha değişik olan ve teselli edici hiçbir özelliği kalmayan sessizlik, artık tek amacımdı.

Daha fazla ayrıntısına girmeyeceğim (yalnızca Hartbourne'ın aradığını ve benim de alelacele telefonu kapattığımı söyleyeyim) o sabah bir ara Francis geldi.

Oturma odasına girdim, o da arkamdan geldi, şaşkın şaşkın bana bakıyordu. Oturdum ve gözlerimle kaşlarımı ovuşturdum, ağır ağır soluyordum.

"Ne oldu, Brad?"

"Hiç."

"Bakıyorum viskin var. Evde viski yok sanıyordum. Bayağı iyi saklamışsın. Biraz alabilir miyim?"

"Evet."

"Sen ister misin?"

"Evet."

Francis elime bir kadeh tutuşturdu. "Sen hasta mısın?"

"Evet."

"Ne oldu?"

Viskiden bir yudum aldım, biraz boğazımı yaktı. Kendimi fena halde hasta hissediyor ve fiziksel acıyı zihinsel acıdan ayırt edemiyordum.

"Brad, bütün akşam seni bekledik."

"Neden, nerede?"

"Priscilla'yı görmeye geleceğini söylemiştin."

"Ah, Priscilla, evet." Priscilla'nın varlığını tamamen unutmuştum.

"Buraya telefon ettik."

"Akşam yemeği için dışarı çıkmıştım."

"Yani, unuttun mu?"

"Evet."

"Arnold da on bire kadar oradaydı. Seninle bir şey konuşacakmış. Tuhaf bir hali vardı."

"Priscilla nasıl?"

"Aynı sayılır. Christian, Priscilla'nın elektrik şokuyla tedavi edilmesine izin verip vermeyeceğini soracaktı sana."

"Evet. İyi."

"Yani, umrunda değil mi? Bu tedavinin beyindeki hücreleri öldürdüğünü biliyor musun?"

"O halde, yapmasınlar."

"Öte yandan-"

"Priscilla'yı görmem gerek," dedim, galiba, yüksek sesle. Ama bunu *yapamayacağımı* da biliyordum. Birine bir şey önerecek durumda değildim. Bu zavallı, açgözlü bilincin içinde bulunduğu durumu gözler önüne seremezdim.

"Priscilla, *sen* ne istersen onu yapacağını söyledi."

Elektrik şoku. Beyin kafesinin hırpalanması. Çalışmayan bir telsize vura vura çalıştırmayı ummak gibi bir şey. Kendimi toplamalıydım. Priscilla.

"Bunu düşünmeliyiz-"dedim.

"Brad, ne oldu?"

"Hiç. Beyindeki hücrelerin yok edilmesi."

"Hasta mısın?"

"Evet."

"Neyin var?"

"Âşık oldum."

"Ha," dedi Francis, "Kime?"

"Julian Baffin."

Ona anlatmaya hiç niyetim yoktu. Priscilla'yı düşünüyordum. Durumun ne kadar hazin olduğunu. Kimse sizi umursamazken biri tarafından hırpalandığınızda neler hissedildiğini.

Francis sakin bir ifadeyle bakıyordu. Galiba bu durum böyle karşılanmamalıydı. "Ya. Çok kötü, yani hasta olman."

"Evet."

"Kıza söyledin mi?"

"Aptallaşma," dedim. "Ben elli sekiz, o yirmi yaşında."

"Bunun bir şey değiştireceğini sanmam," dedi Francis. "Aşk yaş sınırı tanımaz, bunu herkes bilir. Biraz daha viski alabilir miyim?"

"Anlamıyorsun," dedim. "Ben öyle genç bir kızın önünde bu duygularımı, hissettiklerimi anlatamam. Ne yapacağını şaşırır. Ben onunla hiçbir şekilde, *bu* tür bir ilişki olasılığı düşünemiyorum."

"Neden düşünemeyesin," dedi Francis, "ama bunun iyi bir fikir olup olmayacağı ayrı mesele."

"Böyle şeylerden söz etme-Bu ahlakla ve her şeyle ilgili bir mesele. Bunu duyarsa nefret eder-beni bir daha görmek istemez."

"Ne çok varsayımdan yola çıkıyorsun. Ahlaki açıdan düşünecek olursak haklı olabilirsin ama emin değilim. Her şey demen ise başka bir mesele, özellikle bugünlerde. Peki, bir yandan sürekli onunla buluşup bir yandan da bunu saklamayı mı düşünüyorsun?"

"Hayır, elbette hayır."

"Pekala, o halde. Basite indirgediğim için kusura bakma. Bu işi bitirsen daha iyi olmaz mı?"

"Senin hiç âşık olmadığın belli."

"Aslında ben de âşık oldum. Hem de *korkunç* bir şekilde. Hem de tamamen ümitsizce-Aşkım asla karşılık bulmadı. *Bana* bunu söyleyemezsin-"

"Bitiremem. İçine girdim bir kere. Ne yapacağımı bilmiyorum, galiba deliriyorum. Tuzağa düşmüş gibiyim."

"Kes ve kaç. İspanya'ya falan git."

"Gidemem. Çarşamba günü onunla buluşacağım. Operaya gideceğiz. Ah, Tanrım."

"Acı çekmek istiyorsan bu senin bileceğin bir mesele," dedi Francis ve kendine biraz daha viski koydu, "ama bunun dışına *çıkmak* istiyorsan bence gidip ona anlatmalısın. Olayların gerilimini azalt ve daha sıradan bir hale getirmeye çalış. İyileşmene yardımı olur. Bir şeyi gizli gizli kurmak her zaman daha kötüye götürür. Bir mektup yaz ve her şeyi anlat. Sen bir yazarsın dostum, bunları yazmak sana keyif verecektir."

"Bu onu iğrendirir."

"Konuya doğrudan doğruya girmeden yapabilirsin bunu."

"Sessiz kalmanın bir onuru ve gücü var."

"Sessiz kalmak mı?" dedi Francis. "Sen bunu bozdun bile."

Ah, benim kâhin ruhum. Doğru söylüyordu.

"Elbette, hiç kimseye söylemeyeceğim," dedi Francis, "bana bunları neden anlattın ki? Hiç niyetin yoktu, sonra pişman olacaksın. Belki de bu yüzden benden nefret bile edeceksin. Ama, lütfen, lütfen, elinde olursa bunu yapma. Bana anlattın çünkü çılgına dönmüştün, kendine hakim olamayacağın bir durumdaydın. Aynı nedenle er ya da geç ona da anlatacaksın."

"Asla."

"Bunu bu kadar abartmana hiç gerek yok. Onun iğreneceği meselesine gelince, bence bunlara kahkahayla gülerek karşılık vermesi daha büyük bir olasılık."

"*Gülerek mi?*"

"Gençler, bizim gibi yaşlıların duygularını fazla ciddiye alamazlar. Etkilenecektir tabii ama bunu saçma bir tutku olarak düşünecektir. Bu onu eğlendirecek, ona pek cazip gelecektir. Bayılır buna."

"Öf, çık git buradan," dedim, "defol."

"Brad, bana kızıyorsun, yapma bunu, bana anlatman benim suçum değildi."

"Çık dışarı."

"Brad, Priscilla'ya ne olacak?"

"Neyi uygun görüyorsanız onu yapın. Size bırakıyorum."

"Onu görmeye gelmeyecek misin?"

"Evet, evet. Daha sonra. Ona sevgilerimi ilet."

Francis kapıya kadar gitti. Ben hâlâ oturuyor ve gözlerimi ovuşturuyordum. Francis'in komik ayı suratı ilgi ve kaygıyla kırışmış ve o anda kızkardeşine benzemişti. Çivit mavisi karanlığındaki eski oturma odamızda bana sevgi dolu gözlerle bakarken Christian'ın yüzü de böyle garip bir hal almıştı.

"Brad, neden Priscilla için bir şeyler yapmayı düşünmüyorsun?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Ona odaklan. Git ona yardım et. Bunu görev edin. Kafanı bunlardan kurtar."

"Bunun nasıl bir şey olduğunu anlamıyorsun."

"O halde ötekini uygula. Git ve onu halletmeyi dene. Neden olmasın?"

"Ne?"

"Neden Julian Baffin'le bir ilişki yaşamayasın ki? Bunun ona bir zararı olmaz."

"Seni alçak-şey- Ah, neden *sana* anlattım ki, aklımı kaçırmış olmalıyım-"

"Pekala, ağzımı sıkı tutacağım. Tamam, tamam, ben gidiyorum."

Francis gider gitmez deli gibi evin içinde dolaşmaya başladım. Neden, ah neden, ah neden sessizliğimi bozmuştum. En büyük hazinemi harcamıştım, hem de aptalın birine vermiştim onu. Francis'in bana ihanet edip etmeyeceği değildi mesele. Duyduğum acıya çok daha korkunç bir şeyler daha eklenmişti. Karanlıkların lorduyla oynadığım satrançta belki de ölümcül denecek kadar hatalı bir hamle yapmıştım.

Daha sonra oturup Francis'in bana söylediklerini düşündüm. En azından bir kısmını düşündüm. Priscilla hakkında hiçbir şey düşünmemiştim.

Sevgili Bradley,

Son zamanlarda kendimi öyle bir dağıttım ki artık meseleyi senin önüne koymamın zamanının geldiğini düşünüyorum. Belki de bu, seni o kadar şaşırtmayacak. Christian'a umutsuzca âşığım. Bunu okur okumaz senin o kuru mizahını harekete geçirdiğini hayal edebiliyorum. "Âşık olmak mı? Bu yaşta mı? Gerçekten mi!" "Romantik" olan ne varsa aşağılarsın, bilirim. Bu zaten bizim eskiden beri anlaşamadığımız konulardan biridir, değil mi? Beni, pembe hayaller kuran, "sırılsıklam" âşık biri gibi düşünmeni istemiyorum. Kendimi bu kadar *ümitsiz* hissettiğim bir durum daha önce hiç başıma gelmemişti; aynı zamanda bu kadar korkunç bir *gerçeği* yaşamamıştım. Bradley, korkarım, bu gerçek bir durum. Senin anlayabileceğinden kuşku duyduğum bir güç tarafından yere serilmiş gibi hissediyorum kendimi. Artık *sınırlarda* olduğuma seni nasıl ikna edebilirim? Son günlerde birkaç defa sana bunları açıklamaya, göstermeye çalıştım, ama galiba en iyisi mektupla anlatmak. Her neyse, işte birinci mesele: Ben *gerçekten* âşık oldum ve bu korkunç bir deneyim. Daha önce böyle bir şey yaşadığımı sanmıyorum. Tamamen altüst oldum, bir masalda yaşıyor gibiyim, kendi kimliğimden uzaklaştım ve başka biri haline geldim. Bu arada, *bütünüyle* bir yazara *dönüştüğümden* de eminim. Bunlar birbiriyle bağlantılı şeyler, öyle olmak zorunda. Ne olursa olsun, bu yaşadıklarımın sonucu olarak, gelecekte *çok daha iyi şeyler* yazacağım. Tanrım, kendimi çok ama çok güç bir durumda hissediyorum. Beni anlayıp anlamadığını bilmiyorum.

Bu durum beni ikinci meseleye getiriyor. İki kadın var, biri âşık olduğum kadın, öbürüyse asla terk etmeyi düşünemeyeceğim bir kadın. Elbette Rachel'ı düşünüyorum. Fakat maalesef, birinden bıkmak diye bir şey de var. Evliliğimiz sürüyor ama son derece yorgun, bitap, ruhunu yitireli çok oldu. Bunu *şimdi* çok net bir biçimde görebiliyorum. Onu yaşatacak güçlü bir bağlantı kalmadı artık. Bir süre gerçek aşkı bulmak için başka yönlere bakmak zorunda kaldım, Rachel için duyduğum şefkat öylesine alışkanlık haline geldi ki artık içtenliğini yitirdi. Fakat onu terk etmeyeceğim, ikisini de terk etmeyeceğim çünkü *böyle yapmak zorundayım*, birinden ayrılmak benim için ölüm demek, bu yüzden ne olacaksa olsun, benim için şimdilik bu kadarı net. Ve bunun anlamı iki yaşam birden yaşamaksa öyle olsun. Bunu yapan başkaları da olmuş. Tanrıya şükür bunu kaldırabilirim. Rachel biraz tahmin ediyor (ama bu kadar sarsıcı olduğunu değil) henüz onunla konuşmadım. Duygularımı tartabiliyorum ve buna dayanarak her ikisini de *tutabileceğimi* biliyorum. (Neden insanın dağıtabileceği sevgi

sınırlı olsun?) Bunun yalnızca ilk aşaması zor olacak, yani kurması. Alışkanlıklar dağılan tüyleri düzeltecektir. Her ikisinin da yanında olacak ve seveceğim. Bu tür sözlerden nefret ettiğini biliyorum. (Aslında sen de çok kolay nefret ediyorsun.) Fakat bunu çok net ve *saf* bir biçimde görebildiğime inanmalısın, bu öyle romantik ya da "saçma" bir şey değil. Ayrıca bunun kolay olduğunu da düşünmüyorum, yalnızca gerekli olduğuna inanıyorum.

Üçüncü mesele seninle ilgili. Bütün bunların arasında senin yerin ne? Kesinlikle, sen de bütün bunların arasında bir *yerdesin*. Keşke olmasaydın ama aslında yararın da dokunabilir. Bu kadar soğuk bir biçimde, dolaysız konuşmamın kusuruna bakma. Belki şimdi "güç", "saf" vesaire derken ne demek istediğimi anlayabiliyorsundur. Kısacası, senin yardımına *ihtiyacım* var. Geçmişte hem sevdik, hem dövüştük, biliyorum. Biz eski dost, eski düşmanız ama daha çok dost olduk, belki de dostluk düşmanlığı da içeriyor, ya da tersi. Birini bırakmanı öbürünü de teselli etmeni istediğimi söylersem senden ne istediğimi kaba ve görgüsüzce anlatmış olurum sanırım. Rachel seninle çok ilgileniyor, bunu biliyorum. Son zamanlarda neler oldu, "aranızda" neler geçti, bunları sormayacağım. Ben kıskanç bir adam değilim. Geçmişte ve özellikle bugünlerde Rachel'ın katlanması gereken birçok şey oldu, olmakta. Bu kaçınılmaz sarsıntıda ona destek olacağını sanıyorum. Beni şikâyet edebileceği bir *dosta* sahip olmak Rachel'a iyi gelecektir! Senden istediğim-şu anda acil ve belirli olan tek şey bu-Rachel'ı görmen ve ona benimle Chris arasındaki durumu anlatman. Sanırım bunu ona senin anlatman psikolojik olarak daha doğru olur, hem daha sonra olacaklara zemin hazırlamış olursunuz. Ona bunun gerçekten "büyük bir şey" olduğunu, geçmişteki gibi anlık bir şey olmadığını anlat. Ona "iki yaşamdan" söz et. Ona açıkla, en kötüyü düşünsün, neler olabileceğini düşünsün ama kendini kötü hissetmesini engelle. Bunlar kâğıt üzerinde çok korkunç şeyler gibi görünüyor. Ama ben galiba aşkın gücüne, acımasızlığına tabiyim. Rachel'a bunları açıkça anlattığında (ve bir an önce, bugün, yarın demek istiyorum) zamanla kabul edecektir. Elbette bütün bunlar sen ve onun arasında özel bir bağ da yaratacaktır. Senin bundan memnun kalıp kalmayacağını sormuyorum.

Christian hakkında seni de ilgilendiren bir sorun var. Dolaylı olarak anlatmış olsam da onun neler hissettiğini henüz sana söylemedim. Şöyle söyleyeyim, o beni seviyor. Son birkaç gün içinde pek çok şey oldu. Bu son günler belki de hayatımın en olaylı günleri. Onu son gördüğünde sana söylediği şeyler elbette bir şakaydı, kendini çok iyi

hissettiği için öyle yapıyor, sanırım sen de fark etmişsindir. Yine de sana karşı kayıtsız değil ve senden anlatması zor bir şey istiyor: bir tür *onay*, son bir uzlaşma, eski hesapların kapanması ve benimle yaşadığı sürece onunla arkadaş kalacağına dair güvence, bu güvenceyi ona vereceğine emindim. Çok özenli bir insan olan Christian'ın Rachel'ın hakları ve bununla "başa çıkıp çıkamayacağıyla" da yakından ilgilendiğini de eklemeliyim. Sanırım bu konuda da güvence verebilirsin. Rachel da güçlü bir insandır. İkisi de müthiş kadınlar. Bradley, tüm bunları anlayabiliyor musun? Zevkten, korkudan ve zorlu isteklerden *oluşan* bir duygu karışımı yaşamaktayım, kendimi iyi ifade edip etmediğimden emin değilim.

Bu mektubu elden ulaştıracak ve seni hemen görmeye kalkmayacağım. Fakat, yakında, yani bugün ya da yarın seninle konuşmak isterim. Priscilla'yı görmeye geleceğine göre o zaman konuşabiliriz. Beni görene kadar Rachel'la konuşmayı ertelemen için hiçbir neden yok. Bu ne kadar çabuk olursa o kadar iyi olur. Fakat Chris'i tek başına görmeden önce seninle konuşmak isterim. Tanrım, bu sana anlamlı geliyor mu? Bu bir *rica* ve bu, gururunu okşayacaktır. İlk kez olarak güçlü bir pozisyondasın. Lütfen bana yardımcı ol. Bunu senden dostluğumuz adına istiyorum.

Arnold

NOT: Tüm bunlar sana iğrenç gelmişse, senden rica ediyorum bunu başıma kakma. Mantıklı görünebilirim ama aslında şaşkın ve çılgına dönmüş durumdayım. Rachel'ın kırılmamasını öyle çok istiyorum ki. Ve lütfen Chris'in yanına koşup onu üzme, her şey biraz daha yerine otursun o zaman görüşürsünüz. Senden rica ettiğim gibi sakin konuşamayacaksan Rachel'ı da görme. Üzgünüm, üzgünüm.

Bu tuhaf mektubu ertesi gün almıştım. Daha önce olsaydı bende çok güçlü ve karmaşık duygular uyandırırdı. Mektubu kuru temizleme faturası gibi okudum, görüldüğü gibi aşk insanı dış meselelere karşı kör ve sağır kılıyor. Mektuba bir kez göz attım, bir kenara koydum ve unuttum. Bende yarattığı tek fark Priscilla'yı görmemi imkânsız kılmasıydı. Bir çiçekçi dükkânına uğrayıp çek bıraktım ve Priscilla'ya her gün çiçek göndermelerini istedim.

Sonraki birkaç günü nasıl geçirdiğimi anlatmaya kalkmayacağım. Ruh kimi zaman öyle viran oluyor ki, yalnız adı kalıyor. Gözlerim taştaşı gibi açık, kendi enkazımın üstünde oturdum. Bir yandan da çar-

şamba gününün yaklaşması beni heyecanın doruklarına çıkarıyordu. Yalnızca *onunla birlikte olma* fikri bile duru, şeytani bir mutluluğa kapı açıyordu; tıpkı Postane Kulesi'nde hissettiklerim gibi. Ama o zaman daha fazla masumiyet vardı. Şimdiyse hem suçlu, hem de mahkûm gibi hissediyordum kendimi. Ve bir bakıma yalnız, yabani, sınırlarda, kaba ve acımasız. Yine de: onunla birlikte olmak. Çarşamba.

Elbette, belki de arayan odur diye telefonlara cevap vermek zorundaydım. Telefonun her çalışı ciddi bir elektrik şoku etkisi uyandırıyordu. Christian aradı, Arnold aradı. Ahizeyi hemen yerine koyuyordum. Ne düşünürlerse düşünsünler. Arnold ve Francis birlikte geldiler ve kapıyı çaldılar, onları buzlu camın ardından görebiliyordum ama içeri almadım. Beni görüp göremediklerini bilmiyorum ama umrumda değildi. Francis'in bıraktığı bir notta Priscilla'nın şok tedavisine girdiği ve daha iyi olduğu yazıyordu. Rachel aradı ama saklandım. Sonra duygularına daha da kapılmış bir halde bir kez daha aradı. Kestirip attım, onu daha sonra arayacağımı söyledim. Böylece zaman geçiriyordum. Bir yandan da Julian'a mektup başlangıçları yazıyordum. Sevgili Julian, son zamanlarda kendimi öyle bir dağıttım ki artık meseleyi senin önüne koymamın zamanının geldiğini düşünüyorum. Sevgili Julian, üzgünüm ama Londra'dan ayrılmak zorundayım, çarşamba günü sana katılamayacağım. Çok sevgili Julian, seni seviyorum, ıstırap içindeyim, ah sevgilim. Elbette bunların hepsini yırtıp attım, bunlar yalnızca kendimi ifade ettiğim özel sözcüklerdi. Sonunda, hastalıklı kuruntularla geçen yüzyıllardan sonra çarşamba günü geldi.

Julian kolumu tutuyordu. Ben onunkini tutmaya teşebbüs etmedim. O benimkini tutmuş, muhtemelen bilinçsizce, heyecan içinde sallayıp duruyordu. Akşam güneşinin ardında pırıl pırıl aydınlatılmış kalabalık Kraliyet Opera Binası'nda itişe kakışa yolumuzu açmaya çalışıyorduk. Julian uzun sayılabilecek kırmızı, ipek bir elbise giymişti, üzerinde mavi lalelerden *art nouveau* desenler vardı. Onu gördüğümde gizlice ve özenle taramakta olduğu saçları düzleştirilmişti, donuk renkli uzun madeni şeritler gibi yumuşak bir parıltı saçıyordu. Yüzü hareketliydi, *neşeli bir dalgınlık* içindeydi, keyifli keyifli gülüyordu. Arzunun zevk veren ıztırabıyla kıvranıyordum, sanki bir hançerle boydan boya yarılıyor gibiydim. Ayrıca korkuyordum da. Kalabalık beni korkutur. Sa-

lona girdik, Julian beni çekmeye başlamıştı, koltuklarımızı bulduk, koridordan içeri girip orta sıralardaki koltuğumuza ilerledik. Geçebilmemiz için ayağa kalkıyorlardı. Bundan nefret ederim. Tiyatrolardan nefret ederim. Bastırılmaya çalışılan insan sesinden oluşan yoğun gürültü, "gösterisini" bekleyen uygar dinleyici kitlesinin kendi tatminine yönelik gevezelikleri: kibirin kibire ettiği saçma sözler. Ve artık arka planda akort etmeye başlayan orkestranın gözdağı verircesine çıkardığı o eşsiz sesin duyuluşu.

Müzik konusunda hissettiklerime gelince. Müzik tonlarına sağır bir kulağım yoktur, keşke olsaydım, daha iyi olurdu belki de. Müzik bana ulaşır, beni sürükler, bana işkence eder. Meşum bir ağızdan çıkan ve zor duyulabilir mırıltılar gibi erişir bana, insanı ürküten, *onun hakkında* konuşulduğunu düşündüren korkunç mırıltılar gibi. Gençken, karmakarışık duygularla altüst bir halde ve inanılmaz bir deneyim yaşadığımı düşleyerek, özellikle dinlerdim müziği. Sanattan alınan keyif soğuk ateş gibidir. Sayıları, kendine özgü üsluplara sahip uzmanlarımızın düşündüğünden daha az olsa da-bazı insanların bu karışık seslerden saf ve matematiksel anlamda net bir zevk çıkardığını inkâr etmek istemem. Bütün diyebileceğim, müziğin kişisel bir fantezi fırsatından, bulanık duygu patlamalarından, çamura dönmüş zihnimin duyulabilir hale gelmesinden ibaret olduğu.

Julian kolumu bırakmıştı ama bu kez bana yaslanarak oturmaya başlamıştı, omzundan dirseğine kadar sağ kolunun her santimetresi hafifçe sol koluma dokunuyordu. Bu teması sahiplenerek dimdik oturdum. Aynı zamanda sol ayağımı, onun sağ ayağına öylesine ustaca yaklaştırmıştım ki, ayakkabılarımız hiçbir basınç olmadan birbirine değer vaziyette duruyordu. Sanki sevilenin uşağının aklını çelmek için gizli gizli kendi uşağını gönderen biri gibi. Hızlı nefeslerimin tükenişlerinin duyulmamasını umarak kesik kesik soluyordum. Orkestra çılgına dönmüş kuşların keskin çığlıklarını sürdürüyordu. Ademin bulunduğu yerde opera binası büyüklüğünde bir boşluk hissediyordum ve tam ortasında koca bir tutku yarası vardı. Fiziksel mi zihinsel mi olduğunu bir türlü anlayamadığım bir korku içimi kemiriyordu; az sonra kontrolden çıkıp bağırabilir, kusabilir ya da bayılabilirdim. Neyse ki Julian'ın kolunun hafif basıncının o ilahi sürekliliğini hissediyordum. Giysisinin ipeğinin temiz, keskin kokusunu kokladım. Hafifçe, ama çok çok hafifçe, yumurta kabuğuna dokunurmuşcasına ayakkabısını hissettim.

Kırmızı ve altın renkli yumuşak kakafoni gözlerimin önünde kayıyor, Blake'in şiirlerinden fırlamış gibi ağır ağır salınıyordu: kocaman renkli bir toptu bu, bir çeşit yılbaşı süsüydü, parıldayan şıkırdayan, cıvıldayan solgun gül renkli bir ışık küresiydi ve ortasında Julian ve ben aşağı sarkar durumda dönüyorduk; incecik bir tüy temasının bayıltıcı yoğunluğu bizi bir arada tutuyordu. Başımızın üzerinde bir yerlerde masmavi gök yıldızlarla bezenmişti ve yine üzerimizde bir yerlerde yarı çıplak bir kadın yakut kırmızısı meşaleler tutuyordu. Kolum alev alev yanıyordu, ayağım alev alev yanıyordu, ne kadar durdurmaya uğraştıysam da dizim titremeye devam ediyordu. Maymunların gevezelik ettiği, kuşların çığlıklar attığı altın yaldızlı kızıl bir ormandaydım. Hoş sedalar bir kama gibi havayı yarıyor, kızıl yaraya dalıyor ve acıyı doğuruyordu. Ben o ıztırap kılıcıydım, ben o acıydım. Ekşi suratlarıyla baş sallayan binlerce kişinin izlediği bir arenadaydım, salt sesler tarafından ölüme mahkûm edilmiştim. Kuş çığlıklarıyla öldürülecek, kadifeden bir çukura gömülecektim. Önce altınla kaplayacaklar, sonra derimi yüzeceklerdi.

"Bradley, ne oldu?"

"Hiçbir şey."

"Beni dinlemiyordun."

"Bir şey mi söylüyordun?"

"Öyküsünü bilip bilmediğini soruyordum."

"Neyin öyküsünü?"

"*Rosenkavalier*'in."

"Elbette *Rosenkavalier*'in öyküsünü bilmiyorum."

"Tamam, o zaman hemen programı oku-"

"Hayır, sen anlat."

"Peki o zaman, aslında basit bir öykü, Octavia adında genç bir adam var, Marschallin ona âşık oluyor, birbirlerini seviyorlar ama kadın adamdan çok yaşlı ve genç adamın günün birinde kendi yaşında birine âşık olacağını biliyor ve onu yitireceğinden çok korkuyor."

"Kadın kaç yaşında, adam kaç yaşında?"

"Eee, galiba adam yirmilerinde, kadın da otuzlarında."

"*Otuz mu?*"

"Evet, galiba, her neyse işte, kadın bayağı yaşlı ve adamın onu anne figürü yerine koyduğunun, aralarında uzun süreli bir ilişki yaşanamayacağının farkında, oyun ikisi yataktayken başlıyor, tabii kadın çok mutlu çünkü adamla beraber ama aynı zamanda çok mutsuz çünkü

onu bir gün mutlaka kaybedecek ve --"

"Yeter."

"Sonra ne olacağını merak etmiyor musun?"

"Hayır."

O anda alkışlar yükselmeye başladı ve bu ses az sonra doruğa ulaştı: kuru denizin ölümcül sesi, tapınaktaki kemiklerin hafif tıkırtıları.

Yıldızlar söndü, kızıl meşaleler kararmaya başladı ve orkestra şefi çubuğunu kaldırır kaldırmaz her yanı paketlenmiş bir sessizliğin dehşeti kapladı. Sessizlik. Karanlık. Sonra bir rüzgâr esiverdi ve nabız gibi atan ıztırap bu esintiyle karanlığın içindeki akıntıya kapılıverdi. Asıl konunun dışında kalan tüm bu güzelliği alıp salt aşk ırmağına dönüştürebilir miydim? Yoksa bununla ezilir, boğulur, parçalanır, rezil mi olurdum? Şimdi artık neredeyse rahatlamanın acısı diyebileceğim bir duyguyla dolmuştum ve ilk bir iki dakikadan sonra gözyaşlarım birer birer dökülmeye başlamıştı. Gözyaşlarının bir verilip bir alınan o armağanı bana geri gelmişti. Sessizce kolumu ve bacağımı uzaklaştırdım, inanılmaz bir kolaylıkla ağlıyordum. Belki bol bol ağlarsam bunu taşıyabilirim sanıyordum. Müziği dinlemiyor, ona gark oluyordum; Julian ve ben alev hurçlarla yarılmış karanlık boşlukta iki melek, iki şahin gibi kanat çırparak uçarken yüreğimdeki bütün özlem kendiliğinden gözlerimden aşağı süzülerek yeleğimi ıslatıyordu. Tek düşündüğüm böyle sessizce ağlamaya devam edip edemeyeceğimdi, acaba az sonra hıçkırmaya başlar mıydım.

Ansızın perde açıldı ve muazzam büyüklükte, çift kişilik bir yatak belirdi, yatağın çevresinde ilmek ilmek, kan kırmızı bir şeylerin asılı durduğu bir girinti vardı. Carpaccio'nun *Azize Ursula'nın Düşü*'nü hatırlayarak bir an için rahatladım. Hatta beni koruyacak bir tılsımmış gibi kendime kendime "Carpaccio" bile dedim. Fakat bu sakinleştirici karşılaştırmalar çabucak uçup gitti ve Carpaccio bile beni daha sonra olacaklardan kurtaramadı. Yatakta değil de sahnenin ön kısmına yakın bir yerlerdeki yastıklar üzerinde iki kız oturuyordu. (En azından biri erkek rolünde olmalıydı). Sonra birlikte şarkı söylemeye başladılar.

Kadınların sesi duyulabilecek en acı-tatlı seslerdendi, insanın yüreği parçalanıyordu, korkunç bir anlam taşımakla birlikte seslerin içinde en içeriksiz olanıydı: düet, tek sesin iki katından daha kötüdür. (Belki oğlan çocukların sesleri içlerinde en kötü olanıdır, emin değilim.) İki kadın saf bir sesle konuşuyorlardı; sesleri daireler çiziyor, karşılık veriyor, birbirine karışıyor ve neredeyse müstehcen de-

nilebilecek bir hoşluğun gümüş kafesini oluşturuyordu. Hangi dilde söylediklerini bilmiyordum, zaten sözcükler duyulmuyordu, sözcüklere gerek de yoktu; bunlar sözcük değil, ergitilmiş insan konuşmasının bu kavrama en yakın olanıydı, saf şarkı haline getirilmişlerdi; bu alçakça, canice bir muhteşemlikti. Kadın kuşkusuz genç âşığını kaçınılmaz bir biçimde kaybedeceğine ağlıyordu, genç adam ise itiraz ediyordu ama içi rahattı. Şekerli bir ıztırabın tatlı, yürek parçalayıcı çağlayanına dönüştürülmüştü her şey o kadar. Ah Tanrım, bu kadarı da dayanılmazdı artık.

Hırıltıya benzer bir ses çıkardığımı fark ettim çünkü yanımda olduğunu ilk kez o zaman fark ettiğim adam dönüp bana bakmıştı. Aynı anda midemin ağzıma geldiğini, sonra geri dönüp tekrar yükseldiğini hissettim; ağzımda garip bir tat bırakmıştı. Julian'a dönerek "Pardon" diye mırıldandım ve ayağa kalktım. Altı kişi alelacele yerlerinden kalkarken yere sürülen ayakların yumuşak sesleri de onlara eşlik ediyordu. Sersem gibiydim, bir iki kişinin ayağına bastım, o korkunç hoş ses hâlâ beni omuzlarımdan sıkı sıkıya yakalamış bırakmıyordu. *Çıkış* yazılı ışıklı levhanın altından geçip pırıl pırıl aydınlatılmış, tamamen boş olan ve ansızın sessizleşen fuayeye çıkabildim. Adımlarımı hızlandırdım. Fena halde midem bulanıyordu.

Midenin nerede bulanacağının seçimini yapmak her zaman kişisel bir önem taşımıştır ve bu mesele o rezil kusma dehşetine, işkenceye varan yeni boyutlar ekler. Halıya olmaz, masaya olmaz, evsahibesinin elbisesine olmaz. Kraliyet Opera Binası'nın içinde bir yerlerde mide bulantısı yaşamak istemiyordum, yaşamadım da. Issız, metruk bir sokağa çıktım, erken batan güneşin baharatlı kokusu doldu ciğerlerime. Bu bakımsız sokakta, Opera Binası'nın soluk, altın rengine bürünmüş sütunları, bir harabeye dönmüş, düşlerde kalmış ya da sihirli bir biçimde oraya oturtulmuş bir sarayın giriş kapısına benziyordu; ona yapışmış gibi duran meyve çarşısının yeşil-beyaz kemerleri İtalyan Rönesansına ait bir yapı gibi duruyordu. Köşeyi döndüm ve tel kafeslerin arkasındaki kolilerin içine yerleştirilmiş binlerce şeftaliyle burun buruna geldim. Bir elimle dikkatlice tel kafese tutundum ve öne doğru eğildim, yine midem bulanıyordu.

Kusmak tuhaf bir deneyimdir, tamamen *sui generis*.* Şok edici tarzıyla istek dışı gerçekleşir, beden ansızın bir belirlenme ve kararlılıkla her zaman yapmadığı bir şeyi yapar. Tartışamazsınız bile. Sizi *ele ge-*

* (Lat.) *sui generis*: kendine özgü. (ç.n.)

çirmiştir. Ve kusma hareketinin şaşırtıcı bir biçimde yerçekime karşı koyabilmesi de insana tuhaf bir güç tarafından yakalanmış hissi veriyor. Kusmaktan hoşlanan insanlar olduğunu duymuştum bir yerlerde, bu zevklerini onlarla paylaşmasam da galiba ne demek istediklerini anlıyorum. Bunda tuhaf bir başarı duygusu var. Belki de midenin kararına boyun eğilirse, onun çaresiz aracısı olmanın da bir tatmin duygusu verdiği söylenebilir. Elbette, kusmanın getirdiği rahatlama bir yana.

Bir süre eğilmiş halde kaldım, yaptığıma baktım, aynı anda hafif bir meltemin eserken serinlettiği yüzümdeki gözyaşlarının ıslaklığını hissettim. Şekerle kaplı o ıztırap kutusunu hatırladım. Sevgiliyi yitirecek olmanın kaçınılmazlığı. Ve Julian'ı *hissettim*. Bunu açıklayamam. Tükenmiş, yenik, kıstırılmış, tuhaf bir haldeyken her nasılsa onun orada *olduğunu* hissettim. Bu beni ne rahatlattı, ne de keyif verdi, yalnızca kategorik bir duyguyla onun varlığını *kavradım*.

Yanımda birisinin durduğunu fark ettim. Julian, "Şimdi nasılsın, Bradley?" diye soruyordu.

Ondan uzaklaşmak için geriye bir iki adım attım, eldivenimi bulmaya çalıştım. Özenle ağzımı sildim, salyaların bulaşmamasına dikkat ediyordum.

Kafeslerden başka bir şey olmayan bir koridorda yürüyordum. Bir hapishanede, bir toplama kampındaydım. Maymunun poposuna bakar gibi alaylı alaylı bana bakıyorlardı. Dikkatle ve özenle nefes alıp vererek midemi kontrol ettim, elimle hafifçe yokladım. Aydınlık bir kemerin yanına geldiğimde çürümekte olan lahanaları koklayıp tekrar kusup kusmayacağımı sınadım. Dikkatle nefes almaya devam ederek yürüdüm. Artık kendimi çok boş ve zayıf hissediyordum. Dükkânın sonuna gelmiş gibiydim. Koşamayacak hale gelip geri dönerek karşısındaki köpeklerin karşısında boynunu büken bir geyik gibi, lanetlenmiş, kıstırılmış ve lime lime edilmiş Akteon gibiydim.

Julian peşimden geliyordu. Yapış yapış kaldırımda ayakkabılarının yumuşak pıt-pıtlarını duyuyordum ve varlığını bütün bedenimle hissediyordum.

"Bradley, biraz kahve ister misin? Şurada bir kafe var."

"Hayır."

"Gel bir yerde oturalım."

"Oturacak bir yer yok."

Süt beyaz kutulara konmuş kirazlarla dolu iki kamyonun yanından

geçerek açık bir alana vardık. Hava kararıyordu, sebze çarşısının ışıkları askeri bir düzende yanmaya başlamıştı; bir dergi fotoğrafını andırıyordu, eski bir kışla manzarası gibiydi. Ama şimdi bu sessizliğiyle loş bir manastıra benziyordu. Hemen karşımızda Inigo Jone'un kilisesinin metruk revakı belirmişti, seyyar satıcıların arabaları saçılmıştı çevresine ve biraz ileride Julian'ın sözünü ettiği kafe vardı. Kaba saba lambalardan gelen ışık, kirli gibi duran kalın sütunları, aylak aylak oturmakta olan pazarcıları, kocaman bir sebze yığınını ve çürümekte olan karton kutuları aydınlatıyordu. Hogarth'ın elinden çıkmış bir tablodaki yıkık dökük bir İtalyan kentine ait sahneye benziyordu.

Julian revakın karanlık ucundaki sütunlardan birinin çıkıntısına oturdu, ben de yanına, sütun kaidesinin elverdiği ölçüde yakınına çöktüm. Ayaklarımın altında, kalçalarımın altında, sırtımın arkasında Londra'nın bütün pislik ve çamurunu hissedebiliyordum. Loş, çapraz ışıkta Julian'ın ipek elbisesinin yukarı çekildiğini görüyordum. Baldırlarının rengine dumanlı bir mavi karışmıştı, ayakkabıları da maviydi, az önce inanılmaz bir temkinlilikle ayağımı yanına koyduğum ayakkabıları.

"Zavallı Bradley," dedi Julian.

"Kusura bakma."

"Müzikten mi oldu?"

"Hayır, senden. Üzgünüm."

Yıllar gibi gelen bir sessizlik oldu. İç çekerek sırtımı sütuna dayadım ve birkaç gözyaşının daha süzüldüğünü hissettim, bunlar sahneye geç kalanlardı, sessiz ve naziktiler, yavaş yavaş taşıyorlardı kaynaklarından. Julian'ın mavi ayakkabılarını düşünüyordum.

O sırada Julian, "Nasıl benim yüzümden yani?" dedi.

"Sana fena halde âşık oldum. Ama bu seni kaygılandırmasın lütfen."

Julian ıslık çaldı. Hayır, çıkardığı sesi tam olarak tanımlayamadı bu. Düşünceli, tedbirli bir tavırla nefesini bırakmıştı.

Bir süre sonra, "Ben de öyle sanıyordum," dedi.

"Nasıl anlayabildin ki?" dedim. Bir yandan da yüzümü siliyor ve ıslak elimle dudaklarıma dokunuyordum.

"Geçen hafta beni öpüşünden."

"Gerçekten mi. Şey, özür dilerim. Artık eve gitsem iyi olur. Yarın Londra'dan gidiyorum. Akşamını berbat ettiğim için özür dilerim. Bu

kaba davranışımı affedeceğini umarım. Güzel elbisen kirlenmemiştir, umarım. İyi geceler." Gerçekten de ayağa kalktım. Bomboş ve hafif hissediyordum kendimi, yürüyebilirdim. Önce ten, sonra ruh. Henrietta Caddesi'ne doğru yürümeye başladım.

Julian önümdeydi. Yüzünü görebiliyordum, koyu ve net bir kuş maskesi, tilki maskesi. "Bradley, gitme. Gel bir iki dakika daha otur." Elini kolumun üzerine koydu.

Gitmeye davrandım. "Bu, küçük kızların oynayabileceği bir oyun değildir," dedim ona. Birbirimizin yüzüne bakıyorduk.

"Geri dön. Lütfen."

Döndüm. Yine oturdum ve ellerimle yüzümü kapadım. Julian'ın elinin dirseğimi tutmaya çalıştığını hissettim. Yeniden silkindim. Kararlı ve şiddet doluydum, o an sanki ondan nefret ediyordum, onu öldürebilirdim.

"Bradley, yapma böyle-Lütfen konuş benimle."

"Bana dokunmaya kalkma," dedim.

"Peki. Dokunmam. Ama lütfen konuş."

"Konuşacak bir şey yok. Asla yapmamaya yemin ettiğim bir şeyi yaptım ve sana durumumu anlattım. Bunun altını çizmeme gerek yok, herhalde sen de anlamış olmalısın, bu çok olağandışı bir mesele. Yarın, daha önce yapmış olmam gereken şeyi yapacak ve uzaklara gideceğim. Kızlık gururunu tatmin etmek için benim duygularımla oyun oynamamanı tavsiye etmem sana."

"Bradley, dinle, dinle. Açıklama yapmak ya da tartışmak konusunda iyi değilimdir ama tüm bu yükü benim üzerime boşalttıktan sonra çekip gidemezsin. Bu haksızlık. Bunu anlamalısın."

"Şu anda adil olmakla ilgilenemeyeceğim," dedim. "Yalnızca hayatta kalmak istiyorum. Şu anda merak tatmini peşinde olman da doğal bir şey. Belki nezaket gereği biraz daha az haşin olmam gerekebilir. Fakat dürüst olarak söylemem gerekirse senin neler hissettiğin beni hiç ilgilendirmiyor. Bu belki de şimdiye kadar yaptığım en kötü şey. Ama olan oldu ve ölenin ardından daha fazla ağlamaya gerek yok, her ne kadar bu seni tatmin edecekse de."

"Sevgin hakkında benimle konuşmak istemez misin?"

Bu soru şaşırtıcı ölçüde yalın bir soruydu. Bunun *cevabı* kafamda netti.

"Hayır. Zaten berbat oldu. Sürekli seninle bunu konuşmayı *düşlüyordum* ama bu yalnızca fantezi dünyasında kalacaktı. Gerçek

dünyada sana bunları anlatamam. Gerçek dünya bunu kabul etmez. Bu bir suç olduğundan değil, bu saçma. Çok üşüyorum ve ağzım kurudu. Ne istiyorsun? Gözlerinin ne kadar güzel olduğunu söylememi mi?"

"Sevgini anlatmak sevginin bitmesine mi yol açıyor?"

"Hayır. Ama bu-öyle değil artık, sözcüklere girmiyor-yalnızca taşımak ve birlikte yaşamak zorunda olduğum bir şey. Sana anlatmamış olsaydım sonsuza kadar sana bunu nasıl anlattığımı hayal edebilirdim. Şimdiyse dilimi kopardılar."

"Ben-Bradley, gitme ben-ah, bana yardımcı ol-doğru sözcükleri bulmalıyım-Bu önemli-Ve bu benim için anlamlı-Sanki burada senden başka kimse yokmuş gibi konuşuyorsun."

"Burada benden başka kimse yok," dedim. "Sen yalnızca düşlerimde yer alan birisin."

"Bu doğru değil. Ben gerçeğim. Sözlerini duyuyorum. Acı çekebilirim."

"Acı çekmek mi? Sen mi?" Gülmeye benzer sesler çıkararak ayağa kalktım ve yeniden yola koyuldum. Bu kez ben daha birinci ya da ikinci adımımı atmadan Julian oturduğu yerden iki eliyle ellerimden birini yakalamıştı. Başımı indirip yüzüne baktım. Elimi ondan kurtarmaya çalıştım ama beynim ve elim arasında bir yerde mesaj kayboldu. Hâlâ ayakta, onun sertleşmiş ve yaşlanmış görünen ısrarlı yüzüne bakıyordum. Gözünü bana dikmişti, yumuşak bir ifade yoktu, kararlı bir şekilde kaşlarını çatmış, gözlerini sorgularcasına bakan iki dikdörtgen halinde kısmış, dudakları aralanmış, burnu zarif, titiz bir kuşkuyla kırışmıştı. "Otur, lütfen," dedi. Oturdum, o da elini geri çekti.

Birbirimize baktık. "Bradley, gidemezsin."

"Öyle görünüyor. Biliyor musun, sen çok acımasız bir küçük hanımsın."

"Bu acımasızlık değil. Burada anlamam gereken bir şey var. Sen yalnızca kendine dönük olduğunu söylüyorsun. Pekala. Ben yalnızca kendime dönüğüm. Ve bunu sen başlattın. *Sen* öyle karar verdin diye buna nokta koyamaz*sın*. Bu oyunda ben de seninle eşit koşullardayım."

"Umarım oyundan zevk alıyorsundur. Pençelerindeki kanı hissetmek pek hoş bir şey olmalı. Bu gece yatağa girdiğinde düşünecek bir şeylerin olacak."

"Bana bu kadar kaba davranma, Bradley. Bu benim hatam değil.

Bana âşık olmaya ben davet etmedim seni. Aklıma bile gelmedi. Ne zaman oldu? Ne zaman bana bu şekilde bakmaya başladın?"

"Dinle, Julian," dedim, "Birbirini seven iki kişi için bu tür hatıralardan söz etmek çok hoş bir şeydir ama biri sevip öteki sevmezken bütün cazibesi uçar gider. Bir talihsizlik eseri sana âşık olmam, senin nasıl biri olduğunu ne kadar eğitimsiz, ne kadar deneyimsiz ve pek çok bakımdan ne kadar budala bir kız olduğunu görmüyorum anlamına gelmiyor. Ve bu meselenin geçmişine ait zevzek anıları anlatarak senin budalalığına muhabbet tellallığı yapmanın da iyi bir fikir olacağını sanmıyorum. Bunun seni ne kadar eğlendireceğini biliyorum. Hatta senin için bugünün en hoş olayı olacaktır. Fakat şimdi biraz daha olgun olmalı, bu konuda soğuk ve ciddi davranmalısın, *bırak gitsin.* Bunu oyuncak edemezsin. Merakın tatmin olmayacak, gururun okşanmayacak. Ve senin, benim yaptığımı yapmayacağına, yani ağzını sıkı tutacağına güveniyorum. Bu konuda dedikodu yapmanı ya da arkamdan gülmeni önleyemem ama senden bunu yapmamanı rica ediyorum."

Bir an durduktan sonra Julian, "Beni hiç tanımıyor gibi konuşuyorsun. Sevdiğin kişinin *ben* olduğuma emin misin?"

"Pekala, bu konuda sana güvenebileceğimi söyleyebilirim sanırım. Fakat artık bu kaba ve tatsız sorgulamadan kurtulmayı rica edebilir miyim?"

Julian, yine kısa bir an durakladıktan sonra, "Demek yarın gidiyorsun? Nereye?"

"Yurtdışına."

"Peki ya ben ne yapacağım? Bu akşamı öylesine kapatıp unutacak mıyım?"

"Evet."

"Bunun mümkün olduğunu mu sanıyorsun?"

"Ne demek istediğimi çok iyi biliyorsun."

"Anlıyorum. Peki, bunu, yani senin deyişinle, bu tutkuyu üzerinden atman ne kadar sürer?"

"Ben 'tutku' sözcüğünü kullanmadım."

"Diyelim ki sana, sen yalnızca benimle yatmak istiyorsun dedim?"

"Diyelim ki dedin."

"Ne düşündüğüm seni ilgilendirmiyor mu?"

"Şu anda değil."

"Çünkü fantezi dünyandaki eğlenceni gerçek dünyaya sokarak onu berbat ettin, öyle mi?"

Kalktım ve bu kez hızla yürüyerek uzaklaştım. Onu bir siluet halinde gördüm, bacaklarını saran mavi laleli kırmızı ipek elbisesiyle Spartalı bir kadın gibi yürüyor, parlak mavi ayakları yanıp sönüyordu, kolları iki yana açılmıştı. Ve yine benim önümü kesmişti, beyaz kutularla yüklü bir kamyonun yanında durduk. Eşsiz ama tanımlanamayan bir koku bana inanılmaz çağrışımlar taşıyor, bir kovan dolusu arı gibi zihnime üşüşüyordu. Kamyonun kasasına yaslandım ve inledim.

"Bradley, sana dokunabilir miyim?"

"Hayır, Lütfen git. Bana bir parça olsun acıma duyuyorsan, yanımdan uzaklaş."

"Bradley, beni kırıyorsun, konuşmama izin vermelisin. Ben de kendimi anlamak istiyorum, kavrayamıyorsun-"

"Bunun mideni bulandırdığını biliyorum."

"Beni düşünmediğini söylüyorsun. Sen gerçekten de beni düşünmüyorsun!"

"Bu kahrolası koku da ne? Ne var bu kutuların içinde?"

"Çilek."

"Çilek! Gençlik yanılgılarının ve geçici ateşli zevklerin kokusu."

"Beni sevdiğini söylüyorsun ama benimle hiç mi hiç *ilgilenmiyorsun*."

"Hayır. Haydi hoşça kal. Lütfen."

"Anlaşılan duygularına karşılık vereceğime pek inanmıyorsun."

"Hayır. Neye?"

"Duygularına karşılık vereceğime."

"Aptallaşma," dedim. "Çocukça konuşuyorsun." Gece mi gündüz mü olduğundan emin olamayan güvercinler ayaklarımızın dibinde dolaşıyorlardı. Güvercinlere baktım.

"Galiba senin aşkın-neydi o sözcük-tekbenci bir aşk, çünkü benim hissettiklerimi ne düşünüyorsun, ne de hayal ediyorsun."

"Evet," dedim, "Tekbenci. Öyle de olmalı. Bu tek başıma oynadığım bir oyun."

"O halde bana hiç anlatmamalıydın."

"Bu konuda hemfikiriz."

"Ama benim ne hissettiğimi bilmek *istemiyor musun*?"

"Senin ne hissettiğini öğrenme konusunda pek hevesli değilim," dedim. "Sen budala bir genç kızsın. Yaşlı bir adamın senin yüzünden kendini aptal durumuna düşürmesi heyecan ve gurur verici olmalı.

Muhtemelen böyle bir şey başına ilk kez geliyor ama kuşkusuz bu son olmayacak. Elbette bunu biraz kurcalamak, duygularını incelemek, bir iki duyguyu bu duruma uydurmak istiyorsundur. Bunların bana yararı yok. Elbette biliyorum ki bu noktada gerekeni yapman, yani bu konuyu bir an önce kapatman için daha yaşlı, daha sert ve daha serinkanlı biri olman lazım. Bu yüzden ne ben ne de sen yapmamız gerekeni yapamıyoruz. Ne acı. Haydi artık şu çürük çileklerin yanından uzaklaşalım. Ben eve gidiyorum."

Yürümeye başladım ama bu kez adımlarım yavaştı. Julian yanımda yürüyordu. Henrietta Street'e döndük. Çok heyecanlıydım ama bunu göstermemeye kararlıydım. Bir yandan da ölümcül olabilecek bir adım attığımı ya da atmama izin verildiğini hissediyordum. Aşktan söz etmeyeceğimi söylerken aşktan, yalnızca aşktan söz etmiştim. Bu da bana hem acı hem de tatlı ama yoğun bir keyif vermişti. Bu tartışma, bu ağız dalaşı, bu kavga bir kez başladı mı artık sürer gider, beni müptela edebilirdi. O *konuşmak* istiyordu, o halde ben bunu reddedecek gücü nereden bulacaktım? Bu konuşma beni *öldürse* dünyanın en mutlu insanı olurdum. Üstelik bu son yirmi dakika içinde bile ona duyduğum aşkın miktarının ve karmaşıklığının arttığını görmek beni çok şaşırtmıştı. Bundan önce de aşkım büyüktü ama ayrıntıları yoktu. Şimdiyse girintileri, labirentleri vardı. Ve yakında... Bu karmaşıklık onu daha güçlü, daha derin ve daha ümitsizce söküp atılamaz bir hale getirecekti. Şimdi düşünüp taşınacak, beslenecek daha çok şey olmuştu. Aman Tanrım.

"Bradley, kaç yaşındasın?"

Bu soru beni dehşete düşürecek kadar şaşırtmıştı ama anında cevapladım, "Kırk altı."

Neden böyle bir yalanı söylediğimi açıklamak zor. Kısmen tatsız bir şakaydı diyebilirim. Bu akşam meydana gelen yıkımın olası hesaplarına, artık bundan sonra ne kadar korkunç acılar, kıskançlıklar ve ümitsizlikler olacağına öyle dalmıştım ki yaşımın sorulması bardağı taşıran son damla, yarama basılan tuzdu. İnsan bu durumda ancak şaka yapabilirdi. Aklımın bir köşesinde şu fikir de vardı: Ben aslında "elli sekiz" yaşında değilim, nasıl olabilirim. Genç hissediyorum. Genç gösteriyorum. Ansızın bir saklama dürtüsü oluşmuştu. Aslında kırk sekiz diyecektim ama ağzımdan kırk altı çıktı. Bu daha makul, daha kabul edilebilir bir yaştı.

Julian bir an sesini çıkarmadı. Şaşırmış gibiydi. Bedford Caddesi'ne döndük. Sonra, "O halde babamdan daha yaşlısın. Seni daha genç sanıyordum."

Çaresizce gülmeye başladım, kendi kendime ağlıyordum aslında, ne komikti, ne kadar akıl almaz bir durumdu bu. Elbette gençler yaş tahmini yapamıyorlar, zaman farkını algılayamıyorlardı. Otuzdan sonrası onlar için yaşlı demekti. Ben de aldatıcı bir gençlik maskesi takmıştım. Ah gülünç gülünç gülünç.

"Bradley, böyle tuhaf tuhaf gülme, ne oldu? *Lütfen* durup konuşalım, bu akşam seninle etraflıca konuşmam *gerek*."

"Neresi burası?"

"Inigo Jones bize bir şans daha veriyor."

Makul bir geçitten ve iki tane kıvrık ağızlı vazonun yanından geçerek kilisenin batı kanadına çıktık, zaten kiliseye yalnızca bu taraftan girilebiliyordu. Karanlık avluya dönüp bahçeye girdim. Bu sevimli avludan geçen patikanın sonunda Lely, Wycherley, Grinling Gibbons, Arne ve Ellen Terry'nin loş bir ışıkla aydınlatılmış son dinlenme yerleri göze çarpıyordu. İşte kahverengisiyle, tuğlalarıyla, küçüklüğü ve zarafetin daha evcimen yüzüyle saf İngiliz güzelliği buradaydı. Bahçedeki koltuklardan birine oturdum, burası karanlıktı. Az ötedeki lambanın loş ışığı turuncu renkli güllerin üzerine vuruyor, onları mumlanmış gibi gösteriyordu. Bir kedi geçti yanımızdan, bir kuş gölgesi kadar sessiz ve hızlı. Julian yanıma otururken hemen yana kaydım. Bu kıza asla asla asla dokunmayacaktım. Çılgın gibiydim, bütün bu olanların akıl almazlığı beni zayıf düşürmüştü. Yaşım hakkında söylediğim o yalandan sonra, sağduyu, kendini koruma çabaları, hepsi, hepsi anlamını kaybetmişti.

"Daha önce kimsenin midesi bulanmamıştı benim yüzümden," dedi Julian.

"Bundan gururlanma. Bir kısmı da Strauss yüzündendi."

"Sevgili Strauss."

Mısır tarzı oturmuştum, kare şeklinde, ellerim dizlerimin üzerinde, karanlığın derinliklerine, gölge-kedinin gecenin malzemelerini kullanarak kendini oyun arkadaşı haline getirdiği noktaya bakıyordum. Gerilmiş eklemlerimin üzerinde ılık bir elin sorgularcasına dolaştığını hissettim. "Yapma Julian. Gerçekten bir iki dakika içinde gidiyorum. Bunu kolaylaştırmaya çalış."

Elini çekti. "Bradley bana karşı bu kadar soğuk olma."

"Bir budala gibi davranıyor olabilirim ama senin de kahrolası bir kahpe gibi davranman için bir neden yok."

"Git, bir manastıra git ve bunu bir an önce yap. Elveda."

"Bunun sana fazlasıyla eğlenceli geldiğini biliyorum. Ama lütfen kes, sesini çıkarma, dokunma."

"Sessiz kalmayacağım ve dokunacağım." Bana işkence eden o elini yine kolumun üzerine koydu.

"O kadar kötü davranıyorsun ki senin bu kadar, böyle saçma bir biçimde kaba olabileceğin hiç aklıma gelmezdi," dedim.

Onunla yüz yüze gelmek için başımı çevirdim, o acımasız elini bileğinin hemen üstünden sıkıca tuttum. Yarı gülümseyen yüzünü gördüğüm demeyeyim, ama o anda algıladığım bir şok dalgasıydı. Kollarımla sıkıca omuzlarına sarıldım ve özenle dudaklarından öptüm.

Cehennemde geçecek binlerce yıla değen cennet anları vardır, ya da insan öyle hisseder. Fakat insan genellikle bunu yaşadığı anda fark etmez. Oysa ben tamamen farkındaydım. Bunun ardından dünyanın sonu gelecek olsa bile iyi bir pazarlık yaptığımı düşünüyordum. Julian'ı öperken düşlemiştim kendimi, ama bu saf mutluluğun verdiği yoğun duygunun, dudak dudağa, beden bedeneyken hissedilen o sıcak basıncın bu kadar büyük bir zevk verebileceğini düşünememiştim.

Ona dokunmak, onu öpmek gibi bu kadar beklenmedik deneyimlere öyle kaptırmıştım ki kendimi, onun da bana dokunduğunu ve öptüğünü anlamam için o ânın içinden ikincil bir ân geçmesi gerekti. Her iki koluyla da boynuma sarılmıştı, dudakları ateşli ve gözleri kapalıydı.

Başımı çevirdim ve onu itmeye başladım. Julian ellerini boynumdan uzaklaştırdı. Onu bırakırken bana yardımcı olan şey otururken öpüşmenin yol açtığı elverişsizlikti. Ayrıldık.

"Bunu yapmamalıydın," dedim.

"Bradley. Seni seviyorum."

"Böyle saçma sapan yalanlar söyleme."

"Ne yapmam gerekiyor? Beni doğru dürüst dinlemiyorsun. Çocuk olduğumu, oyun oynadığımı düşünüyorsun ama öyle değil. Elbette kafam karışık. Seni öyle uzun zamandan beri tanıyorum ki, neredeyse tüm yaşamım boyunca. Seni hep sevdim. Lütfen sözümü kesme. Bir bilsen, senin gelmeni nasıl dört gözle beklerdim, seninle konuşmayı, sana bir şey anlatmayı ne kadar çok isterdim. Hiç fark etmedin ama öyle çok, öyle çok şey vardı ki sana anlatana dek benim için gerçeklik

kazanmayan. Sana nasıl hayran olduğumu bir bilebilseydin. Küçükken seninle evlenmek istediğimi söylerdim. Hatırlar mısın? Eminim, hatırlamıyorsundur. Benim idealimdeki adam hep sen oldun. Ve bu budala bir çocuğun düşünceleri değil, bu geçici bir tutku da değil, bu gerçek ve derin bir aşk.

Elbette bu güne kadar sorgulamadığım, üzerinde düşünmediğim hatta son zamanlara kadar adını koymadığım bir aşk bu-büyüdüğümü hissettiğim anda bunu sorgulamaya ve üzerinde düşünmeye başladım. Gördüğün gibi benimle birlikte aşkım da büyüdü. Kadın olduğumdan beri seninle olmayı, seni daha yakından tanımayı o kadar çok istiyorum ki. Neden oyun hakkında seninle o kadar çok konuştuğumu sanıyorsun? Tartışmak istediğim şey oyun değildi. Benim asıl istediğim senin dikkatini çekmek, sevgini kazanmaktı, bunları istedim, bunlara ihtiyacım vardı. Tanrım, yalnızca bakmak istedim sana. Bu son, Tanrım, bu son yıllarda sana dokunmayı ve seni öpmeyi ne kadar istediğimi bilemezsin ama cesaret edemezdim ve asla yapamayacağımı sanıyordum. Son zamanlarda, beni o mektupları yırtarken gördüğün günden beri sürekli seni düşünüyorum-ve özellikle geçen haftadan beri -bana bu gece söylediklerinle ilgili- bir ipucu aldığımdan beri-senden başka hiçbir şey düşünemez oldum."

"Septimus ne oldu?" dedim.

"Kim?"

"Septimus. Septimus Leech. Çıktığın çocuk. Onu düşünmek için bir iki dakika ayıramadın mı?"

"Ha şu. Öylesine söylemiştim. Galiba seni biraz gıcık etmek için bile söylemiş olabilirim. O benim çıktığım çocuk değil, yalnızca arkadaş. Kimseyle çıkmıyorum."

Gözümü dikmiş ona bakıyordum. Bankın yandaki çıkıntısına oturmuştu, gerilen ipek kumaştan dizinin hatları seçilebiliyordu. Göğüslerinin arasına kadar dizili mavi düğmelerden oluşan kısa çizgiyi izledim. Saçları dağınıktı, başının tam tepesine toplanan saçlarını sinirli ve dalgın el hareketleriyle geriye doğru atıyordu. Yüzü entelektüel bir ihtiras ve adını koymaya cesaret edemeyeceğim duygularla parlıyordu. Artık bir çocuk olmadığı kesinlikle doğruydu. Kadınlığın tüm olanaklarına, tüm gücüne ve otoritesine sahipti artık.

"Anlıyorum," dedim. Yavaşça ayağa kalktım ve geçite doğru ilerledim. Leicester Square istasyonuna gitmek için Bedford Caddesi'ne döndüm. Garrick Caddesi'ne geçtiğim sırada yanımda

yürümekte olan Julian sol elini sağ elimin içine koydu. Sol elimle dikkatlice elini uzaklaştırdım ve yerinde durmasını sağladım. St Martin's Lane'e kadar hiç konuşmadan yürüdük.

Sonra Julian, "Anladığım kadarıyla benim söylediğim hiçbir şeye inanmamaya ya da kulak vermemeye kararlısın. Herhalde beni hâlâ on iki yaşında sanıyorsun," dedi.

"Hayır, hayır," dedim. "Söylediklerini dikkatle dinledim ve çok ilgi çekici hatta dokunaklı buldum. O anda uydurduğunu düşünecek olursak oldukça iyi ifade edildiğini de söyleyebilirim. Ancak pek fazla ayrıntılı ya da net değildi, ayrıca bir anlamı varsa da ben anlamış değilim."

"Tanrım, Bradley, seni seviyorum."

"Çok naziksin."

"Bunu uydurmuyorum, bu doğru."

"Seni samimiyetsizlikle suçluyor değilim. Ama ne söylediğin hakkında en ufak bir fikrin yok. Kafanın karışık olduğunu sen de kabul etmiştin.

"Etmiş miydim?"

"Kafanın karışmasının nedeni çok açık. Sen masum ve cahil küçük bir çocukken benden hoşlanıyor ya da senin zarif bir şekilde ifade ettiğin gibi beni seviyordun, çünkü ben etkileyici bir misafir, bir yazar, babanın arkadaşı vesaire idim. Şimdi sen bir yetişkinsin ve ben de bir erkeğim, senden de epey yaşlı bir erkek ama birden aynı yetişkin dünyasını paylaştığımızı gördün. Bu akşam sana şok edici gelen bir iki şeyi bir kenara koysak bile doğal olarak şaşırdın, gururlandın, çünkü artık bir şekilde eşit olduğumuzu düşündün. Çocukken hayran olduğun adama duyduğun o eski sevgiyi ne yapacaksın şimdi? Bu soru önemli mi? Kendi içinde önemli değil belki. Benim affedilmez tavırlarım onu bu hale getirdi, en azından o an için, belli bir oranda. Benim bu budalaca açıklamam üzerine şaşırdın, eğlendin, ürperdin ve sırf karşılık vermen gerektiğini hissettiğin için karman çorman, bulanık ve yarın kesinlikle pişman olacağın bir şeyler söyledin. Hepsi bu. İstasyona da geldik, Tanrıya şükür."

Leicester Square İstasyonu'nun merdivenlerinden indik. Bilet makinelerinin orada parlak ışığın altında yüz yüze durduk. Oradan oraya koşuşturan insan kalabalığının arasında hiç konuşmadan duruyorduk. Birbirimize öyle konsantre olmuştuk ki uçsuz bucaksız ve bomboş Tibet yaylasının en sessiz bahçelerinde olsak ancak bu kadar olurdu.

"Sana verdiğim o öpücük de bulanık ve anlaşılmaz mıydı?"

"Eve trenle gidiyorsun," dedim. "Artık sana iyi geceler diyeyim."

"Bradley, ne dediğimi anladın mı?"

"Sen ne dediğini bilmiyorsun. Yarın bu sana kötü bir rüya gibi gelecek."

"Göreceğiz bakalım! En azından konuştun benimle, tartıştın."

"Konuşacak bir şey yok. Ben yalnızca senin olma zevkini sorumsuzca uzatmaktan başka bir şey yapmıyorum."

"Bak, hemen gitmek zorunda değilim."

"Evet, zorundasın. Bitti artık."

"Bitmedi. Londra'dan ayrılmayacaksın, lütfen, tamam mı?"

"Londra'dan-ayrılmayacağım," dedim.

"Yarın benimle görüşür müsün?"

"Belki."

"Seni saat on gibi ararım."

"İyi geceler."

Ellerimi ona dokundurmadan eğildim ve dudaklarından hafifçe öptüm. Sonra hemen döndüm ve Charing Cross Road'a gitmek üzere tekrar merdivenlerden yukarı çıktım. Önüme bakmadan yürüyor, keyifli keyifli sırıtıyordum.

Galiba uyudum. Beni dürten hoşluklar yüzünden sık sık uyanıp yine dalıyordum. Hem acı veren hoş bir arzu, hem de tatmin edilmiş bir arzu bedenime sancılar veriyordu; nasıl olmuşsa ikisi de biraradaydı. Kendi kendime hafif mırıltılar çıkarıyordum. Oluşumumda başka bir şeyler vardı sanki, çok hoş bir şeyler; bilincim ılık ve büyüleyici bir ışık altında kabarıp iniyordu. Baldan, şekerlemeden, acıbadem kurabiyesinden ve aynı zamanda çelikten de yapılmıştım. Masmavi bir boşluğun ortasında sessizce titreşen, çelik bir teldim. Bu sözcükler elbette duygularımı tarif edemiyor, onları tarif edebilecek bir sözcük olamaz zaten. Düşünmüyordum. Vardım. Bu cennete girmeye kalkan bir düşünce olursa hemen pılısını pırtısını toplayıp gitmesini söylüyordum.

Erkenden kalktım ve soylu bir tavırla ağır ağır tıraş oldum, hoşgörülü bir özenle giyindim ve uzun uzun aynada kendimi seyrettim. Otuz beş yaşında görünüyordum. Pekala, kırk olsun. Son günlerde girdiğim rejim beni iyice zayıflatmıştı, çok iyi duruyordum.

Düz ve gür, soluk, ipeksi gri-sarı saçlar, delikleri geniş kemikli bir burun, ama hoş duran bir burun, granit mavisi gözler, güzel elmacık kemikleri, geniş bir alın, ince bir ağız: bir entelektüel suratı. Aynı zamanda bir puriten suratı. O da kim?

Biraz su içtim. Elbette, hâlâ yemek yemek gibi bir şeyi gündeme alamıyordum. Biraz hasta gibiydim, biraz da titriyordum ama cennette geçen o gecenin ihtişamının etkisindeydim hâlâ. Oturma odasına geçtim ve bir kere daha baştan savma bir tavırla en görünen yerlerin tozunu aldım. Sonra oturdum ve bir iki düşüncenin birbiri ucuna eklenmesine izin verdim.

Dün gece oldukça soğukkanlı davrandığım için kendimi tebrik edebilirdim. Ayağının dibine kusmuş olduğum ve âşık olduğumu söylediğim doğru, hem durumun ciddiyetini de iyice vurgulamıştım. Fakat daha sonra çok vakur davranmıştım. (Bu da tabii ki yanımda onun varlığını hissetmiş olmanın verdiği hoşluktan kaynaklanıyordu.) O halde onu *sıkıştırmış* olmakla suçlayamazdım kendimi. Ama, acaba, ah, acaba şimdi ne hissediyordu bu olanlar hakkında? Diyelim ki telefon etti ve soğuk bir tavırla bana hak verdiğini ve konunun kapanmasının daha iyi olacağını söyledi. Hem ona bir yetişkin gibi davranmasını öğütlemiştim. Belki de aklını başına toplayıp bu öğüdümün ne kadar doğru olduğunu anlamıştı. Neler söylediğinin farkında mıydı? Acaba benim sergilediğim tavır karşısında etkilenip, gururlanıp ya da heyecanlanıp öylesine bir hikâye mi uydurmuştu? Geri adım atacak mıydı? Ya doğruysa, ya beni gerçekten seviyorsa o zaman bundan sonra ne olacaktı? Aslında bundan sonra ne olacağını merak etmiyordum. Beni seviyorsa ne olacağının önemi yoktu.

Saate baktım, sekiz olmuştu. Telefonla saat sorma servisini aradım, evet, saat sekizdi. Ön bahçeye çıktım ama telefonu duyabileceğim bir uzaklıkta kaldım. Öyle dikildim, bayılacakmış gibiydim. Rigby, *louche** arkadaşlarından biriyle dışarı çıktı, onları öyle tuhaf bir tavırla selamlamış olmalıyım ki dönüp bana bakmaya devam ettiler. Acaba koşa koşa çiçekçi dükkânına gidebilir miyim diye düşündüm ama buna cesaret edemeyeceğime karar verdim. Ya telefon etmezse? İçeri girdim, saatime baktım ve delirmiş gibi saati sallamaya başladım. Saatler geçmişti ama o yalnızca sekiz on beş olduğunu söylüyordu. Oturma odasına geçtim ve halının üzerinde uzanmaya çalıştım ama her nedense bu pozisyonun da hiçbir yararı do-

* (Fr.) *louche*: güvenilmez, ne olduğu belirsiz. (ç.n.)

kunmuyordu artık. Sürekli hareket ediyor, yerimde duramıyordum. Dişlerimi vura vura, bir aşağı bir yukarı dolaşıyordum dairemde. O tıslama sesini çıkarmayı denedim ama yararı yoktu. Derin derin nefes almaya çalıştım fakat her nefes arasında kendi kendimle kurmam gereken bağlantıyı koparıyor, bu yüzden bir sonraki nefesi ani bir telaşla alıyordum. Bayılacak gibi olmuştum.

Dokuz sularında ön kapı çaldı. Ayaklarımı sürüyerek gittim ve buzlu camdan dışarı göz attım. Julian'dı. Az bir çabayla, çabucak kendimi kontrol etmeye çalıştım ve kapıyı açtım. İçeri rüzgâr gibi daldı. Beni oturma odasına çekip götürürken ayağımla kapıyı itip kapatmayı ancak başarmıştım. Kollarını boynuma dolamıştı, bense onu canlı bir karanlık içinde kucaklamıştım, dişlerimin takırdaması yarı güler, yarı ağlar bir harekete dönüşmüştü, o da gülüyor ve titriyordu. Birlikte yere oturduk.

"Bradley, Tanrıya şükür, dünden sonra fikrini değiştirmiş olacağından öyle korktum ki, saat ona kadar bekleyemedim."

"Saçmalama, küçük hanım. Ah-Ah-Buradasın-buradasın-"

"Bradley, seni gerçekten seviyorum. Seviyorum ve bu gerçek bir şey. Dün senden ayrıldıktan sonra bunun kesinlikle farkına vardım. Gece uyuyamadım. Delicesine bir transa girmiş gibiydim. Bu o. Daha önce hiç başıma gelmemişti. İnsan böyle bir şeyden kuşku duymaz, değil mi?"

"Hayır," dedim. "Duymaz. Kuşku varsa aşk yok demektir."

"O halde, anlıyorsundur artık-"

"Bay Belling ne olacak?"

"Aman Bradley, Bay Belling yüzünden bana işkence etme. O yalnızca asabi bir hevesti. O artık yok, hiçbir şey yok, bundan başkaanladığına eminim-Ayrıca o çocukta gerçek duygular yoktu, güç yoktu, senin gibi değildi-"

"Seni etkiliyorum. *Yalnızca* etkilenmediğinden emin misin?"

"Seni seviyorum. Sarsıldım ama aynı zamanda oldukça sakindim de. Bu, yani sakinlik, olağanüstü bir şey olduğunun göstergesi değil mi? Başmelek gibi hissediyorum kendimi. Seninle konuşabilirim, seni inandırabilirim, her şeyi anlayacaksın. Hem zaten çok vaktimiz var, değil mi Bradley?"

Bu sorusu, daha doğrusu bu iddiası beni mutluluğumun tam ortasında soğuk bir parmak gibi dürtmüştü. Zaman, planlar, gelecek,. "Evet, sevgilim, daha çok zaman var."

Yerde oturuyorduk, ben bacaklarımı bir yana kıvırmıştım, o da yanıma çömelmişti, benden azıcık yukarıda duruyor, saçlarımı ve boynumu okşuyordu. Sonra kravatımı çözmeye başladı, ben de gülmeye başladım.

"Pekala Bradley, telaşlanma, Yalnızca sana bakmak istiyorum. Şu anda tek yapmak istediğim sana bakmak, sana böyle dokunmak ve bu mucizeyi hissetmek-"

"Evet, A B'ye âşık ve B'de onu seviyor. Bu gerçekten çok ender bir şey."

"Ne kadar güzel bir başın var."

"Beşiğinin perdelerinden içeri uzattım o başı."

"Ve sana ilk bakışta âşık oldum."

"Bindiğin bebek arabasının tekerlerinin altına koyardım onu."

"Keşke seni ilk gördüğüm anı hatırlayabilsem."

Birden aklıma acayip bir fikir geldi, Julian'ın doğduğu gün neler yaptığımı bir bir hatırlayabilirdim, çünkü o zamanlar tuttuğum ajandaya her şeyi not ederdim. Bazı vergi sorunlarını kovalamış ve Grey-Pelham'la öğle yemeğine çıkmıştım galiba.

"Benim hakkımda ne zamandan beri bu hisleri duymaya başladın? Artık bunu konuşabiliriz, değil mi?"

"Artık konuşabiliriz. Sanırım *Hamlet* hakkında konuşurken başladı."

"*O kadar mı*? Bradley, beni dehşete düşürüyorsun. Bence sen bu konuyu biraz daha düşünmelisin. Bir anlık duygusal bir dürtüden yola çıkmış olamaz mısın? Kafan karışık olmalı! Bir hafta sonra daha farklı düşünebilirsin, doğru değil mi? Ben sanmıştım ki en azından-"

"Ciddi olmazsın, Julian. Hayır, hayır-bunun çok kesin bir şey olduğunu görebilirsin. Geçmiş önemini yitirdi. Tarih falan kalmadı. Duyduğumu hatırladığım tek ses buydu."

"Biliyorum-"

"Hesaplamak, ölçmek mümkün değil. Fakat-ah, canım-başımız dertte, değil mi. Gel buraya." Onu kendime çektim ve yeleli başını göğsüme dayadım.

"Ben bir sorun göremiyorum," derken nefesini temiz, mavi askılı gömleğimin içinde hissetmiştim, bir yandan da üstteki düğmeleri açmaya başlamıştı. "Elbette yavaş hareket etmeli ve kendimizi zaman karşısında sınamalıyız-bir şey yapmak için acele etmemeliyiz."

"Katılıyorum," dedim, "herhangi bir şey için aceleci davranma-

mamız gerektiğine." Fakat o rahat durmuyor, elini gömleğimden içeri sokuyor, derin nefesler alıyor ve göğsümdeki kıvırcık, kırlaşmış kıllarımı çekiştiriyordu.

"Kötü ya da utanmazca davrandığımı düşünmüyorsun değil mi?"

"Hayır, Julian, bir tanem."

"Sana dokunmam gerek. Bu müthiş bir duygu, müthiş bir ayrıcalık-"

"Julian, sen çılgınsın, budala."

"Fakat yavaş yavaş birbirimizi tanımalı, birbirimize gerçekleri söylemeli, her şeyi anlatmalı ve gözlerimizin içine böyle bakmalıyız-ben yıllarca gözlerine bakabilirim-bu sanki-yalnızca bakarak doymak gibi bir şey-bunu hissedebiliyor musun?"

"Pek çok şey hissediyorum," dedim. "Bazıları Marvell'ın ifade ettiği şeyler. Fakat asıl hissettiğim şey-hayır, bırak konuşayım-şu. Bana verdiğin bu sevgiyi kesinlikle hak etmiyorum. Değmediğim konusunu fazla uzatmayacağım ama bu doğru. Şu anda hissettiğini düşündüğün şeyi gerçekten hissedip hissetmediğin konusunda beni ve kendini inandırman için yavaş hareket etmeye hazırım. Fakat bu arada kesinlikle kendini bağlı ya da sorumlu hissetmemelisin-"

"Ama bağlıyım-"

"Tamamen özgür olmalısın-"

"Bradley, yapma-"

"Hatta bazı sözcükleri ağzımıza bile almamalıyız."

"Hangi sözcükleri-"

" 'Aşk', 'âşık olmak' gibi sözcükleri."

"Bence bu aptalca. Fakat gözlerimiz olduğuna göre sözcük kullanmaya biraz ara verebiliriz. Bak. Ağzına almadığın o şeyi görebiliyor musun?"

"Lütfen. Gerçekten de bunu tanımlamamamız gerektiğine inanıyorum. Sessiz olmalı, sabırla beklemeli ve ne olacağına bakmalıyız."

"Sen çok kaygılı görünüyorsun."

"Dehşet içindeyim."

"Ben değilim. Kendimi hiç bu kadar cesur hissetmemiştim. Neden korkuyorsun? Hem neden başımızın dertte olduğunu söyledin? Başımız neden dertte olsun?"

"Senden çok yaşlıyım. *Hem de çok*. Derdimiz bu."

"Ha o mu. Bu yalnızca geleneksel bir şey. Bunun *bizimle* hiç ilgisi yok."

"İlgisi var," dedim. Bunun ne kadar ilgili olduğunu her şekilde hissediyordum.

"Bütün demek istediğin bu mu?"

Tereddüt ettim. "Evet." Günün birinde onunla konuşmam gereken pek çok mesele olacaktı. Ama bugün değil.

"Bu kadar değil-"

"Ah, Julian, beni tanımıyorsun, beni *tanımıyorsun*-"

"Christian'la ilgili bir şey mi var?"

"Ne? Christian mı? Elbette, hayır!"

"Tanrıya şükür. Biliyor musun, babam seni ve Christian'ı bir araya getirmekten söz ettiğinde öyle acı duydum ki-ve bu daha önceydi-belki de sana karşı ne hissettiğimi anlamaya o zaman başladım."

"Emma ve Bay Knightley gibi."

"Evet, aynen öyle. Ne bileyim, seni bildim bileli sen yalnız biriydin, bir şekilde hep oralarda bir yerdeydin, tek başına yaşamayı seçen biri gibi."

"Çölde bir sütun gibi."

"Dün gece de hep Christian'ı düşünüp kaygılandım."

"Hayır, hayır, Chris iyi bir insan ve artık ondan nefret etmiyorum, benim için hiçbir anlamı yok. Sen benim pek çok kafesten kurtulabilmemi sağladın. Bunları-daha sonra-zamanımız olduğunda anlatırım."

"Pekala, eğer sorun bu değilse, yaş meselesinin zerre kadar önemi yok, kızların çoğu kendilerinden yaşlı adamları tercih ediyorlar. O halde her şey çok açık ve net. Dün gece ya da bu sabah annemlere bir şey anlatmadım, çünkü duygularının değişip değişmediğinden emin değildim. Ama bu gün anlatacağım-"

"Dur bir dakika! Onlara ne anlatacaksın?"

"Seni sevdiğimi ve seninle evlenmek istediğimi."

"Julian! Bu imkânsız! Julian, senin sandığından da yaşlıyım ben-"

"Aralarında oturduğun kayalardan da yaşlı. Evet, evet, bunu biliyoruz!"

"Bu imkânsız."

"Bradley, mantıksız konuşuyorsun. Neden öyle bakıyorsun? Beni gerçekten seviyorsun, öyle değil mi? Yalnızca bir ilişki yaşayıp sonra da hoşça kal demek değil niyetin, değil mi?"

"Az önce yavaş hareket edeceğimizi ve birbirimizi yavaş yavaş tanıyacağımızı söylemiştin-her şey zaten çok hızlı gelişti-bence hiçbir

sorumluluk altına sokmamalısın kendini."

"Sorumluluk altına girmek umrumda değil. Bu bizim yavaş, sabırlı vesaire davranmamızı etkilemez. Zaten, birbirimizi tanıyoruz, seni doğduğumdan beri tanıyorum-sen benim Bay Knighley'imsin ve aradaki yaş farkı-"

"Julian, bence bunu bir süre daha sır olarak saklamalıyız."

"Neden?"

"Çünkü fikrini değiştirebilirsin."

"Yoksa sen mi değiştirebilirsin?"

"Ben değil. Fakat beni tanımıyorsun, tanıyamazsın. Baban olmak için bile fazla yaşlıyım."

"Umrumda mı sanıyorsun-?"

"Hayır, ama toplumun umrunda ve bir gün senin de umrunda olacak. Beni yaşlanırken izleyeceksin-"

"Bradley, bu çok *saçma*."

"Ben gerçekten de bunu şimdilik annenlere anlatmamanı tercih ederim."

Bir an durakladıktan sonra "Pekala," dedi, benden uzaklaşarak dizleri üzerine oturdu, yüzü kesinlikle çocuksu bir ifade almıştı.

Aramıza giren bu gölge benim için tahammül edilemez bir şeydi. Bir şeye bir kere başladıysam başladım demekti. Kesinle onun sadakat duygusuna, hatta çocuksuluğuna, hatta deneyimsizliğine, hatta budalalığına bırakmalıydım kendimi. "Benim canım sevgilim, neyin doğru olduğunu düşünüyorsan onu yap. Tamamen sana bırakıyorum. Seni kesinlikle seviyorum, sana kesinlikle güveniyorum ve ne olacaksa olsun diyorum."

"Sence bizimkiler bundan hoşlanmaz mı?"

"Nefret edeceklerdir."

Sonra biraz daha Christian hakkında konuştuk. Biraz da eski evliliğimden ve Priscilla'dan söz ettik. Julian'ın çocukluğundan ve birlikte geçirdiğimiz zamanlardan söz ettik. Onun bana âşık olmuş olabileceği sıralarda ben de ona âşık olmuş olabilirdim. Gelecekten söz etmedik. Mahcup hayvanlar, çocuklar gibi yerde öylece oturup birbirimizin elini ve saçlarını okşadık. Çok sık değil ama öpüştük de. Gün ortasında onu uğurladım. Birbirimizi yormamamız gerektiğine inanıyordum. Düşünmemiz ve kendimize gelmemiz lazımdı. Elbette yatağa girmek gibi bir şey söz konusu değildi.

"Tam olarak anlamadın," dedim. "Gitmekten söz etmiyorum."

Oturma odamdaki iki koltuk Rachel ve Arnold tarafından işgal edilmekteydi. Ben pencerenin yanındaki, Julian'ın koltuğunda oturuyordum. Kasvetli, loş bir ışık vardı ve lambaları yeni yakmıştım. Aynı günün akşam üzeriydi.

"Peki, neden söz ediyorsun?" diye sordu Arnold.

Telefon etmişti. Derken Rachel'le birlikte geldiler. Apar topar, başka sözcük bulamıyorum, içeri dalmışlardı. İşgalci bir ordu gibiydi varlıkları. Tanıdığınız insanları asık suratlı, sinirleri gergin ve şok olmuş durumda görmek insana korkutucu gelen bir şeydi. Korkuyordum. Olanlardan "nefret" edeceklerini biliyordum. Fakat böylesine bir ittifak, düşmanca bir irade beklemiyordum. Bir türlü inanamayan yüz ifadeleri (belki de öyle gibi yapıyorlardı, her neyse) beni susturmuş ve kaçmak ister bir durumda bırakmıştı. Hiçbir açıklama yapamazdım, bütünüyle yanlış bir izlenim bırakmakta olduğumu hissediyordum. Aynı zamanda yalnızca suçlu görünmekle kalmayıp, kendimi inanılmaz derecede suçlu hissettiğimin de farkındaydım.

"Burada kalmaktan söz ediyorum," dedim, "sanırım ona daha yakın olmak için-"

"Yani onu teşvik etmek için mi demek istiyorsun?" dedi Rachel.

"Doğal hareket etmek için, onu daha iyi tanımak için-Ne de olsa biz-birbirimize âşık olduk gibi-ve-"

"Bradley, gerçeklere dön," dedi Arnold. "Zırvalamayı bırak. Şu anda bir düş gibi bir şeyin içindesin. Neredeyse altmış yaşındasın. Julian ise yirmi. Julian ta başından beri yaşını ona söylediğini, onun da bunu umursamadığını anlattı ama okul çağında bir kızın senin ilgin yüzünden koltuklarının kabarmasından faydalanmamalısın-"

"O okul çağında bir kız değil," dedim.

"O daha çocuk," dedi Rachel, "ve çok kolay etki altında kalıyor ve-"

"Onu etkim altına almıyorum! Ona aramızdaki yaş farkının bunu olanaksız kıldığını anlattım-"

"Kesinlikle olanaksız kılıyor," dedi Arnold.

"Bu öğleden sonra bana inanılmaz bir şey daha söyledi," dedi Rachel, "seni böyle bir şey söylerken düşünemiyorum-"

"Size anlatmasını istemedim."

"Yani ona ailesini aldatmasını önerdin?"

"Hayır, hayır, böyle değil-"

"Nasıl olduğunu anlayamıyorum," dedi Rachel. "Birdenbire bunu, böyle bir dürtü ya da her neyse onu hissedip Julian'a gittin, onu ne kadar çekici bulduğunu anlatıp onun aklını falan mı çeldin? Tam olarak nasıl oldu? Herhalde oldukça yeni bir şey, değil mi?"

"Yeni," dedim. "Fakat çok ciddi. Bunu öngöremedim, istemedim ama oldu işte. O da benim için aynı şeyleri hissettiğini söylediğinde de-"

"Bradley," dedi Arnold, "senin bu sözlerin gerçek dünyada asla olamayacak bir şeyi anlatıyor. Pekala, ansızın onun güzel bir kız olduğunu fark ettin. Londra güzel kızlarla dolu. Yaz ortasındayız ve sen de erkeklerin kendi değerlerini hissetmek istediği bir yaşa geliyorsun. Altmış yaşındaki erkeklerin kendilerine hiç de uygun olmayan tohumlar ekip yalnızca yabani ot biçtiğini biliyorum, bunlar görülmemiş şeyler değil. Ama madem kızıma karşı cinsel bir istek duydun, neden çeneni kapatmadın da gidip onu rahatsız ettin, üzdün, kafasını karıştırdın-"

"Onu rahatsız etmiş ya da üzmüş değilim-"

"Bu öğleden sonra öyleydi ama," dedi Rachel.

"Tabii, onu siz rahatsız edip üzdünüz-"

"Neden bir beyefendi gibi davranmıyorsun?"

"Ve o benden çok daha az şaşkın durumda. Kusura bakmayın ama *sizin* sözleriniz hiçbir şekilde bu olanları tarif etmiyor. Bu olayda son derece muazzam kozmik güçler rol oynuyor. Belki siz bunları hiç tanımadınız. Şimdi düşünüyorum da, Arnold, sen hiçbir kitabında gerçek aşkın nasıl bir şey olduğunu anlatmış değilsin-"

Rachel konuştu, "On beş yaşındaymış gibi konuşuyorsun. Elbette herkes bilir âşık olmanın ne demek olduğunu. Senin öyle ansızın hissettiğini sandığın şey yalnızca bir ilişki heyecanı. Rüyalarını anlatan birini dinlemek ne kadar tatsızsa bu da o kadar tatsız. Julian kesinliklesen ne olarak adlandırırsan adlandır-sana "âşık" değil. O yalnızca fazla zeki olmayan bir çocuk ve babasının yaşlı arkadaşının ona karşı bu tür bir ilgi duymasını heyecan verici ve eğlendirici buluyor. Keşke onu görebilseydin bugün, bize anlatıyor, anlatıyor gülüyordu, *gülüyordu*. Oyuncak oynayan bir çocuk gibiydi."

"Ama onun üzgün olduğunu söylemiştin-"

"Ona bunun kötü bir şaka olduğunu söyledik."

Sevgilim, sana güveniyorum, sana güveniyorum, sana güveniyorum ve *biliyorum*, diye düşündüm. Seninle birlikte taşıyacağım bu inancı. Fakat aynı zamanda hem acı hem de korku duyuyordum. Bütün

bu olanlardan sonra hâlâ kuşku duyabilir miydim? O kadar gençti ki. Ve, onların da dediği gibi bu çok yeni bir şeydi, dünyada yeni görülen bir şey. *Ne kadar* yeni olduğunu düşününce, kesinliğinin derecesine hayret ettim. Ama, bütün kuşkuların ötesinde, *vardı* bu kesinlik.

"Bizi dinlemediğini görüyorum," dedi Arnold. "Bradley, sen aklı başında ve ahlaklı bir adamsın. Ciddi ciddi, öylece oturup Julian'la bu duygusal karışıklığı *yaşamayı* teklif ediyor olamazsın. Ben buna herhangi bir duygusal karışıklık diyorum, fakat Tanrıya şükür, yaşanacak vakti olmadı. Olmayacak da. Ben bunu engelleyeceğim."

"Ne yapacağımızı bilmiyorum," dedim. "Tüm bunların gerçek dışı göründüğünü biliyorum. Julian'ın beni seviyor olması da zaten doğru olamayacak kadar güzel bir şey. Hatta doğru da olmayabilir. Beni de çok şaşırttığını söylemeliyim. Ama bu meselenin kapan-masına asla izin vermeyeceğim. Az önce benden istediğiniz gibi sessizce çekip gitmeyeceğim, Julian'la görüşmeye de son vermeyeceğim, bunu yapamam. Beni gerçekten sevip sevmediğini ortaya çıkarmam gerek. Seviyorsa ne olacak, onu da bilmiyorum, belki de hiçbir şey olmayacak. Ancak, bütün bunlar son derece sıradışı ve çok acı veren bir duruma da yol açabilir, özellikle benim için. Onun acı çekmesini istemiyorum. Ona zarar verebileceğimi düşünemiyorum. Fakat özellikle bu *noktada* ikimiz de buna bir son veremeyiz. Hepsi bu."

"Son verebilir ve verecek de," dedi Arnold. "Onu odasına kapatmam gerekse bile."

"Elbette sen son verebilirsin," dedi Rachel. "Dürüst olmaya çalış! Ve 'biz' deyip durmaktan vazgeç. Julian'ın yerine sen cevap veremezsin. Onunla yatmadın, öyle değil mi?"

"Ah, Tanrım, *Tanrım*," dedi Arnold, "elbette yapmamıştır, o bir suçlu değil."

"Hayır, yapmadım."

"Ve yapmayacaksın da."

"Rachel, bilmiyorum! Şu anda aklı başında olmayan biriyle konuştuğunun farkına var lütfen."

"Yani, mantıksızca, sorumsuzca ve tehlikeli bir biçimde hareket ettiğini *kabul ediyorsun!*"

"Arnold, lütfen bu kadar sinirlenme. İkiniz de beni korkutuyor ve kafamı karıştırıyorsunuz ve bunun kimseye bir yararı olmuyor. Aklım başımda değil derken sorumsuzca davrandığımı söylemedim-adeta bana verilen bir şeymiş gibi sorumlu hissediyorum kendimi-bilmiyorum-

kahretsin-ona baskı yapmayacağıma ve onu rahatsız etmeyeceğime yemin ederim-onu tamamen özgür bırakacağım-o tamamen özgür-"

"Bunun saçmalık olduğunu biliyorsun," dedi Arnold, "ve her neyse, kendi kendinle çelişiyorsun. Eğer onu taciz edersen sana karşı zayıf olacaktır, onu kendine *yöneltmiş* olursun. Doğal olarak istediğin de bu. Elbette o senin için ciddi duygular beslemiyor, sen bile tüm bunların yalnız senin kafanda olduğunu biliyor gibi görünüyorsun. Ve lütfen, şunu anla: kızım ile senin aranda herhangi bir 'durum' yaratılmasına izin vermeyeceğim. Görüşme olmayacak, ilginç tartışmalara girilmeyecek, duygular tetkik edilmeyecek, hiçbir şey olmayacak. Bunu anla, lütfen. Şunu da *anla* ki eğer bu şekilde devam edersen sana sokakta kızımın peşinde koşan pis ve namussuz bir ihtiyardan daha farklı bir gözle bakmam. Bu konuda acımasız olacağım, Bradley. Ve bu da gösterebileceğim en kibar tavır. Julian'ı rahat bırakacaksın. Onu hapsederek, ülke dışına çıkararak ve eğer gerekirse avukat, polis ya da fiziksel kuvvet kullanarak senden koruyacağım. Ona mektup yazmayı da düşünme, senin karşındaki bütün kapıları kapatarak savunacağım onu. Ona asla ulaşamayacaksın, herhangi bir şeyin *başlamasına* izin vermeyeceğim. Tanrım, kendini benim yerime koy! Hemen aklını başına topla ve en dürüst ve ahlaklı tavır gösterip Londra'yı *bir an önce* terket. Zaten yurtdışına çıkıyordun. Lütfen git. Elbette bu fırtına dinecek. Bizi ya da onu bir daha hiçbir zaman görmeyeceksin demiyorum, elbette göreceksin. Fakat anladığım kadarıyla şu anda salakça bir ruh hali içindesin ve ben kızımın yaşlı bir adamla-yarım yamalak, duygusal ya da sonuçsuz -hiçbir ilişkiye girmesine müsaade etmeyeceğim. Bu düşünce midemi bulandırıyor ve buna izin vermeyeceğim."

Bu konuşmanın ardından bir an sessizlik oldu. Arnold'a bakıyordum. Kıpırdamadan oturuyor, sakin bir tavırla ama sözcükleri tükürürcesine vurgulayarak ve karşısındakini korkutma "sınırında" bir sesle konuşuyordu. Soluk renkli saçlarının altındaki yüzü, bir kız çocuğu gibi parlak pembe bir renkte parlıyordu. Öfkeyle korkup korkmadığımı anlamaya çalıştım ama yapamadım. Kısık bir sesle, "Bu etkileyici konuşmandan anladığım kadarıyla Julian her ikinizi de âşık olduğuna inandırabilmiş."

"O ne hissettiğini bilmiyor-"

"On sekizinci yüzyılda değiliz-"

"Gel," Arnold kalktı ve kendisiyle birlikte kalkan Rachel'e başıyla

işaret verdi. "Söylemek istediğimiz her şeyi söyledik. Şimdi biz gidelim de sen bunları hazmet-gördüğün gibi kabul edebileceğin tek bir yol var-"

Oturma odasının kapısını açtım. "Arnold, bana bu kadar kızma. Ben yanlış bir şey yapmadım," dedim.

"Evet, yaptın," dedi Rachel. "Ona duygularını anlattın."

"Pekala. Yapmamalıydım. Ama birini sevmek günah işlemek demek değildir, bunda hep iyi şeyler var, her şeyin iyi olması için bir yol buluruz herhalde-onu rahatsız etmeyeceğim-istiyorsanız onunla bir hafta görüşmem-bırakalım, düşünsün-"

"Bunun yararı yok," dedi Arnold, daha yumuşaktı sesi. "Tedbirleri yarıya indirmek her şeyi daha da kötü yapacaktır. Bunu anlamalısın, Bradley. Tanrım, bizim kadar sen de dert istemiyor olmalısın. Uzaklaş buradan, git. Onunla görüşürsen, daha dramatik bir hale getirirsin. Yapılacak en iyi şey kesinlikle bitirmek, şimdi. Anla bunu. Üzgünüm."

Arnold oturma odasından çıkarak dış kapıyı açtı.

Rachel yanımdan geçerken benden uzaklaştı ve ağzını iğreniyormuş gibi buruşturdu. İfadesiz bir sesle, "Bradley, Arnold ve benim bu konuda kesinlikle bir bütün olarak hareket ettiğimizi bilmeni isterim."

"Beni affet, Rachel."

Bana arkasını dönerek evden dışarı çıktı.

Arnold geri döndü. "Sana yolladığım mektupta yazdığı gibi davranman için bir neden yok artık. Onu geri alabilir miyim?"

"Onu attım."

Bir an durdu. "Pekala. Sana bağırdığım için kusura bakma. Ben izin verene kadar Julian'la görüşmeye kalkmayacağına söz verir misin lütfen?"

"Hayır."

"Pekala. Kızıma bir zarar gelmesini engelleyeceğim. Bundan emin ol. Uyarmış olayım."

Kapıyı yavaşça kapatarak dışarı çıktı. Heyecandan nefes nefeseydim. Telefona koştum. Ve Ealing'in numarasını çevirdim. Önce bir an sessizlik oldu ve yüksek bir cızırtının ardından "bu numaraya ulaşılamıyor" mesajı geldi. Birkaç kez daha çevirdim ama sonuç aynıydı. Sanki bir balta inmişti dizlerime. Çıldırmış gibi bir hareketle başımı ellerimin arasına aldım ve kendimi toplayıp *düşünmeye* çalıştım. Julian'ı acil olarak görme ihtiyacım bütün vücudumda sancılar ya-

ratıyor, görüşümü bulanıklaştırıyordu. Kör olmuştum, her yanımı arılar sokmuş gibiydi, ölmek üzereydim. Koşarak ön bahçeye çıktım ve önce Charlotte Caddesi'nde, sonra da Windmill Caddesi'nde gelişigüzel yürümeye başladım, sonra Tottenham Caddesi'ne geçtim. Bir süre sonra ise, bazı katı ve kararlı kararlar almadığım takdirde kendimi mahvedeceğimi anladım. Hemen bir taksi çevirdim ve Ealing'e gittim.

Yolun köşesindeki kayın ağacının altında durdum. Elimi pürüzlü ağaç yüzeyine dayamıştım; ağacın oradaki varlığı kesindi, kayıtsız gerçeklikle uyum içindeydi. Artık akşam olmuştu, alacakaranlık zamanı, aynı uzun, fantastik ve olaylı günün akşamı.

Akşam çökmüştü, asık yüzlü, yoğun aydınlık mora dönüyordu, hava ılık ve sakindi. Toz kokusu alabiliyordum, sanki çevremdeki yoğun caddelerin hepsi erimiş ve birer toz tepeciği haline gelmişti. Bu sabahı düşündüm, dünya kadar zamanımız olduğunu sanıyorduk. Oysa şimdi hiç zamanımız kalmamıştı. Keşke akıl edip bir taksi tutsaydım, Arnold ve Rachel'den önce eve varabilirdim. Neler oluyordu acaba? Caddeden karşıya geçtim ve daha yavaş yürümeye başladım.

Baffinlerin evinin alt katındaki ışıklar yanıyordu. Perdeleri kapalı oturma odasının pencerelerinden ve ön kapının renkli oval camından görünüyordu ışık. Üst katta yalnızca bir odanın ışığı yanıyordu, onun da perdeleri kapalıydı. Burası Arnold'ın çalışma odasıydı. Julian'ın odası arkadaydı. Rachel'ın yüzüne kadar çektiği çarşafla yattığı ve benim-Tanrı beni affetsin- benim de gömleğimi çıkarmadan yattığım yatağın bulunduğu odanın bitişiğindeydi. Bir gün bütün bunları Julian'a anlatacaktım. Bir gün Julian, anlayan ve affeden adil yargıç olacaktı. Ondan korkmuyordum. O anlarda bile ve onu bir daha göremeyecek olmanın verdiği ıztıraba karşın, meleklerin yaşadığı ve sessiz iletişimler kurulan, mutlak anlayışın hakim olduğu zamansız dünyada görüyordum onu ve kendimi.

Şimdi de karşı kaldırıma geçmiş, eve bakarak ne yapacağımı düşünmeye başlamıştım. Sabah saat üçe kadar oralarda oyalanmak, sonra bahçeye sızmak ve Arnold'ın merdivenlerinden birini kullanarak Julian'ın penceresine ulaşmak gibi bir fikir geçti aklımdan. Ama Julian'ın karşısına bir karabasan, bir gece ziyaretçisi, gizlenen bir adam gibi çıkmak istemiyordum. Bugünün bütün güzelliği o berrak başlangıcıydı. Bu sabah, ilk kez güneşe çıkan bir mağara adamı gibi

hissetmiştim kendimi. Julian hayatımın gerçeğiydi. Ben onun için bir soyguncu ya da yankesici olmamalıydım. Ayrıca, bilinmeyen pek çok şey vardı. Acaba şu anda ne düşünüyordu?

Kentin insana baskı yapan alacakaranlığında korkunun nefesini soluyarak ve toz tepelerinin kokusunu alarak dikilirken, incelemekte olduğum evin uzun ve karanlık penceresinde duran biri tarafından izlendiğimi fark ettim. Pencere tarafından çevrelenen figürü ve beni izleyen yüzün solgunluğunu görebiliyordum. Bu Rachel'dı. Bir dakika kadar korkunç bir hareketsizlik ve sessizlik içinde birbirimize baktık. Sonra ben, insan bakışlarından sıyrılan bir hayvan gibi döndüm ve kaldırımı arşınlamaya başladım; bir ileri, bir geri, bir ileri, bir geri. Bekliyordum. Sokak lambaları yandı.

Beş dakika kadar sonra Arnold dışarı çıktı. Yüzünü göremiyordum ama siluetinden tanıdım. Geri dönüp kayınağacının tarafına yürüdüm, o da peşimden geldi, birlikte hiç konuşmadan yürüdük. Yanıbaşındaki sokak lambası ağacın bir tarafını aydınlatıyordu; kayın yaprakları saydam ve kırmızımsı bir mor renk almıştı, üzerlerine vuran ışık yaprakları net gölgelerle birbirinden ayırıyordu. Adımlarımızı ağacın altında toplanan karanlığın içine attık. Birbirimizin yüzünü görmeye çalışıyorduk.

"Fazla heyecan gösterdim, kusura bakma," dedi Arnold.

"Tamam."

"Şimdi her şey daha net."

"İyi."

"Avukatlar vesaire hakkında o gülünç sözleri sarf ettiğim için de özür dilerim."

"Ben de."

"Aranızda bu kadar az şey geçtiğini bilmiyordum."

"Ya."

"Yani, Zaman kavramını dikkate almamıştım. Bu öğleden sonra Julian'ı dinlerken bu işin bir süredir sürmekte olduğunu zannetmiştim. Şimdi yalnızca dün akşamdan beri sürdüğünü anladım."

"Dün akşamdan beri çok şey oldu," dedim. "Anlaman lazım, son zamanlarda hep kendinle ilgilenir olmuştun."

"Rachel ve benim bu kadar az şey için saçma bir ciddiyet gösterdiğimizi düşünmüş olmalısın."

"Şu anda farklı oynadığınızı görüyorum," dedim.

"Ne?"

"Devam et."

"Julian bize her şeyi açıkladı ve şimdi her şey çok net."

"Ne gibi şeyler?"

"Elbette üzgündü ve etkilenmişti. Sana acıdığını söyledi."

"Sana inanmıyorum. Devam et."

"Ve tabii biraz da gururu okşanmış-"

"Şimdi ne yapıyor?"

"Şimdi mi? Yatağında yatmış, ağlayıp duruyor."

"Tanrım."

"Ama onu merak etme, Bradley."

"Ya, olur, etmem."

"Açıklamak istedim-Neyse ki şimdi bize *her şeyi* anlattı ve olan biten bir şey olmadığını öğrendik, bir bardak suda fırtına koparmışız, o da aynı fikirde."

"Sahi mi?"

"Bu kadar duygusal ve aptalca davrandığı için senden özür dilediğini söylüyor. Onunla bu sıralar görüşmemeye çalışmanı istiyor."

"Arnold, bunu gerçekten söyledi mi?"

"Evet."

Arnold'u omuzlarından yakaladım ve bir iki adım çekerek sokak lambasının ışığının yüzünü aydınlatabileceği bir yere götürdüm. Bir an silkinerek karşı koydu, sonra ellerimin arasında dimdik kaldı. "Arnold, Julian böyle bir şey dedi mi?"

"Evet."

Onu bıraktım ve içgüdüsel bir tavırla tekrar ağacın gölgesine girdik. Yan gözle bana baktı, irade, kaygı ve katı niyet ifadesi vardı yüzünde. O eski pembe, öfkeli, düşmanca bakan yüz değildi bu. Bana hiçbir şey anlatmayan kararlı bir yüzle bakıyordu.

"Bradley, bu noktada ahlaklı olmaya çalış. Bir süre çeneni kapalı tutar ve ortadan kaybolursan her şey dinecek, biz de daha sonra eskisi gibi görüşmeye devam edeceğiz. Bu saçmalık yalnızca iki kez görüşme sonunda yaşanmış. İki kez görüştünüz diye birbirinize ömür boyu bağlanmış olamazsınız! Bunlar yalnızca fantezi. Gerçek dünyaya dön. Gerçek şu ki Julian bu aptalca durum yüzünden utanç içinde-"

"*Utanç mı*?"

"Evet, düşünceli davranarak sen de yön değiştirmelisin. Bu çocuğa karşı nazik ol. Vakarını tekrar kazanmasına izin ver. Onurlu bir genç kız için çok önemlidir. Olanları bu kadar ciddiye aldığı için mahcup

oldu ve kendisini fazla afişe ettiğini düşünüyor. Onu şimdi bir görsen hem kıkırdıyor, hem kızarıyor hem senin için üzülüyor hem de kendinden utanıyor. Bu kadar ciddiye alıp dramatik bir hale getirmesinin çok budalaca olduğuna inanıyor. Gururunun okşandığını, başını biraz döndürdüğünü ve onu şaşırttığını da kabul ediyor. Ama bizim bundan hoşlanmadığımızı görünce aklını başına topladı. Tüm bunların imkânsız bir saçmalıktan ibaret olduğunu anlıyor, evet, *anlıyor*, uygulamalı alanlarda o çok zeki bir kız. Hayal gücünü kullanarak onun şu anda neler hissettiğini düşün! Senin de büyük bir ihtiras içinde acı çektiğine inanacak kadar da budala değil. Çok üzgün olduğunu söylüyor ve onu bir süre görmemeni rica ediyor. Bu noktada bir ara vermek iyi olacak. Zaten yakında tatile çıkıyoruz, yarın değil öbür gün. Onu Venedik'e götürmeye karar verdim. Hep gitmek istemiştir oraya. Roma'ya, Floransa'ya gittik ama oraya hiç gitmemiştik, içinde kaldı Julian'ın. Bu yüzden bir daire kiralayacağız, herhalde bütün yazı orada geçiririz. Julian çok sarsıldı. Sanırım sahne değişikliği benim kitabım için de iyi olacak. İşte böyle. Bu öğleden sonra yaptıklarım için gerçekten çok üzgünüm. Benim abartmayı seven bir budala olduğumu düşünmüşsündür herhalde. Artık bana kızgın değilsin, değil mi?"

"Hiç değilim," dedim.

"Yalnızca doğru olanı yapmaya çalışıyorum. Eh, hepimiz öyle. Babalık görevleri. Lütfen, lütfen anlamaya çalış. Bu oyunu soğukkanlı bir biçimde oynamak Julian için çok iyi olacak. Sen de gözden kaybolur ve sesini çıkarmazsın, lütfen? Duygusal mektuplar falan da istemiyor. Bu çocuğu rahat bırak ki tekrar hayatın zevkini çıkarsın. Bir hayalet gibi onu esir etmek istemezsin, öyle değil mi? Artık onu rahat bırakırsın, değil mi?"

"Pekala," dedim. "Evet."

"Sana güvenebilir miyim?"

"Sandığın kadar budala değilim, anlıyorum. Bu öğleden sonra ben de fazla abarttım. Olayların bu şekilde gelişmesi beni şaşırtmıştı ve inanamayacağın kadar üzüldüm. Fakat şimdi anlıyorum-bu oyunu soğukkanlı oynayacak herkes için bu daha iyi, buna bir bardak suda fırtına koparmak diyelim. Pekala, pekala. Artık ben de gitsem ve kendi vakarımı kurtarsam iyi olacak."

"Bradley, içimi rahatlattın. Bu çocuk söz konusu olduğu için ahlaklı davranacağını biliyordum. Teşekkürler, teşekkürler. Tanrım, rahatladım. Hemen Rachel'a koşuyorum. Ha, bu arada, o da sana sev-

gilerini yolladı."

"Kim?"

"Rachel."

"Sen de ona benim sevgilerimi yolla. İyi geceler. Umarım Venedik'te iyi vakit geçirirsiniz."

Arkamdan seslendi. "Bu arada, o mektubu gerçekten attın mı?"

"Evet."

Bir sonraki bölümde anlatacağım düşüncelerle dolu evin yolunu tuttum. Döndüğümde Francis'in bıraktığı notu buldum, Priscilla'yı görmemi rica ediyordu.

Özellikle keder ve kriz zamanlarında, bir başkasının zihninin sırlarına nüfuz etmeye çalıştığımızda, o zihni kendimizinki gibi gölgeli bir çelişkiler yumağı değil de net, kesin ama gizli kimlikler barındıran bir kutuymuş gibi canlandırırız gözümüzde. Bu yüzden o anda Julian'ın kafasının tamamen karışmış olabileceği hiç aklıma gelmemişti. Vardığım sonuçların yüzde onu Arnold'un Julian için kabaca çizdiği tabloya meylediyordu: pişman, utanç içinde, kıkırdayan, budala bir yeniyetme gibi davrandığını düşünen Julian. Fakat yüzde doksanını başka bir görüşü benimsiyordu: Arnold yalan söylüyordu. Rachel'ın "sevgilerini gönderdiği" hikâyesi de kesinlikle yalandı. Emin olduğum tek şey varsa o da Rachel'ın sonsuz nefretini kazanmış olduğumdu. Rachel affedecek biri değildi. Arnold, Julian hakkında da yalan söylüyordu. Söyledikleri tutarlı bile değildi. Yatağında ağlayıp durduğuna göre, gülüyor ya da heyecanla Venedik'e gitmeyi bekliyor olamazdı. Hem neden öyle alelacele İngiltere'den gidiliyordu? Hayır. Bunda yanılgı payı olamazdı. Ona âşıktım ve o da bana karşılık vermişti. Kendi duyularımla hissettiğim bu sıradan göstergeler ve tahminlerin yanı sıra kızın hem dün gece hem de inkâr edilemez bir kesinlikle bu sabah anlattıklarının doğru olabileceği kuşkusunu da taşımıyor değildim.

Peki, o zaman ne olacaktı? Herhalde Julian'ı odasına kapatmışlardı. Gözümün önüne yatağına uzanmış ağlayan Julian geldi; ayakkabıları ayağında olmayan, saçları birbirine dolaşmış, külçe gibi yığılmış bir ümitsizlik figürü. (Bu görüntü bana acı vermişti ama aynı zamanda güzeldi de.) Belli ki anlattıklarının nahif şiddeti ailesini dehşete düşürmüş olmalıydı. Ne kötü bir yanlış olmuştu bu. Önce gem vu-

rulmamış bir öfke, sonra da dolaylı bir kurnazlık sergilemişlerdi. Elbette Julian'ın fikir değiştirdiğine inanmıyorlardı.Taktiklerini değiştirmişlerdi. Arnold, kızından vazgeçtiğime inanmış mıydı? Muhtemelen hayır. Ben iyi bir yalancı değilim.

Julian'ı o kadar seviyor, onun dürüstlük konusundaki içgüdülerine öyle güveniyordum ki ona biraz üstü kapalı anlatmasını bile öğütlememiştim. Ne aptallık ama, bunun Julian'ın ailesinin gözüne ne kadar korkunç görüneceğini kestirememiştim. Bu konuda tarafsız olamayacak kadar, kendi duygularımın kutsallığına gömülmüştüm. Üstelik daha da büyük bir aptallık yapmış ve kendim de bütün çıplaklığıyla olanları izah etmeye çalışmıştım! Julian'a anlatırken biraz daha yavaş adımlarla bunu açıklayabilirdim, ağır ağır ilerleyebilir, ona sessizce kur yapabilir, ipuçları verebilir, ima edebilir, fısıldayabilirdim. Önceleri masum, sonra daha az masum öpücükler olabilirdi. Tabii yavaş çekimde geliştirdiğim bu fikirlerin uygulanması, sonuçtan yola çıkıp düşündüğümde, yani onun beni sevdiğini bildiğimde katlanılabilir hale geliyor. Gerçekte ise, ona bir şey anlatmayı istediğimde, bu ne olursa olsun, olduğu gibi anlatmadan duramazdım. Kaygı dayanılamayacak kadar korkunç olurdu. Sessiz kalabileceğim ya da kalmış olmam gerektiği fikri üzerinde düşünmüyordum, aklıma bile getirmiyordum. Bu fikri reddetmiyordum elbette. Fakat geçmişin çok derinlerinde kalmış gibi geliyordu artık. İyi ya da kötü olup olmadığı söz konusu değildi ve beni üzen şey bu konuda kendimi suçlamam da değildi.

Gece boyunca sık sık uyanarak Venedik'i düşündüm. Onu oraya götürürlerse elbette ben de giderdim. Venedik'te bir kızı saklamak kolay değildir. Ama benim arslan-sevgilim o gece ne kadar da ele avuca gelmez biriydi! Siyah-beyaz ayışığının vurduğu, sularının altında kalan beton zemin kadar sessiz rıhtımlarda onu takip edip duruyordum. Hah, şimdi de Florian'a girmişti ama kapıyı açamıyordum. Kapıyı açtığım zaman kendimi Academia'da buldum, Julian, Tintoretto'nun Aziz Mark tablosunun içine girdi ve parke taşlı kaldırımda yürümeye başladı. Yine Piazza San Marco'da bulduk kendimizi, ama artık koca bir satranç tahtasına dönmüştü. Julian, sürekli öne doğru ilerleyen bir piyondu, bense tam onu yakalayacakken kaçıran ve sağa sola koşturup duran bir attım. Şimdi de öteki uca gitmiş ve kraliçe olmuştu, bana bakmak üzere dönmüştü. Hayır, kraliçe değil Saint Ursula'nın meleğiydi, saygıdeğer ve uzun boylu bir figür olarak yatağımın ba-

şucunda dikiliyordu. Kollarımı ona doğru uzattım ama uzun bir yoldan geriye kayarak İnigo Jones'un kilisesine daldı. Kilise birden Rialto köprüsüne dönüştü. Julian gondoldaydı, kırmızı bir elbise giymişti, elinde bir zambak tutuyordu, sürekli geriye gidiyor, uzaklaşıyordu. O sırada arkamda korkunç bir gürültüyle dörtnala gelen atların seslerini duydum. Atlar giderek yaklaşıyor, Arnold Baffin suratlı Bartolomeo Colleoni beni ezmek için atını üzerime sürüyordu. Atların o korkunç ayakları kafamın üzerine iniyor ve kafatasımı yumurta kabuğu gibi dağıtıyordu.

Bahçenin öteki ucundaki çöp kutularının kapaklarını kaldırıp indiren Yunanlıların çıkardığı seslerle uyandım. Dün geceden bu yana daha korkutucu bir hal almış olan dünyaya uyandım. Dün gece, korkular vardı, bir drama havası hakimdi; üstesinden gelinmesi gereken engeller ve bunların ötesinde onun aşkının insanı havalara uçuran kesinliği vardı. Bugünse kuşku ve korkudan delirecek gibiydim. Ne de olsa yalnızca genç bir kızdı o. Ailesinin bu kadar şiddetle itiraz etmesi karşısında fikrini değiştirmeyerek sağlıklı düşünebilir miydi? Hem, eğer bana onun hakkında yalan söyledilerse, ona da benim hakkımda yalan söylemiş olamazlar mıydı? Julian'a onu bırakacağımı söylemiş olmalıydılar. Bunu söylemiştim de. Beni anlayabilir miydi? Bana inanmaya devam edecek kadar güçlü müydü? Ne kadar güçlüydü? Onu ne kadar az tanıyordum. Her şeyi ben mi *uyduruyordum* kafamda? Ya onu uzaklara götürürlerse? Ya onu hiç bulamazsam? Elbette, bana mektup yazardı. Ya yazmazsa? Belki de, beni seviyorsa bile, bunun yanlış bir şey olduğuna karar verdiyse? Hem ne de olsa bu, son derece mantıklı bir karar olurdu.

Telefon çaldı ama arayan Francis'ten başka biri değildi. Priscilla'yı görmeye gelmemi istiyordu. Ona, daha sonra geleceğimi söyledim. Priscilla ile konuşmayı istedim ama telefona gelemezmiş. Saat on sularında Christian aradı, telefonu çabucak kapadım. Ealing'ın numarasını çevirdim ama hâlâ "numaraya ulaşılamıyor" mesajı geliyordu. Arnold, o öğleden sonra girdiği panik içinde telefonu çalışmaz duruma getirmiş olmalıydı. Sessiz adımlarla evde gezinmeye başladım, Ealing'e gitmemem imkânsızdı, bu anı nasıl erteleyecektim. Başım korkunç ağrıyordu. Düşüncelerimi bir düzene koymak için aşırı zorluyordum kendimi. Kendi amaçlarımı ve onun duygularını gözden geçirdim. Olayların farklı gelişebileceğini göz önüne alarak düzinelerce plan yaptım. Durum gerçekten ümitsiz aslında, diye dü-

şündüğüm bile oldu: yani, beni sevmiyordu, hiç sevmemişti, bütün yapabileceğim onun hayatından çıkıp gitmekti. Sonra gerçekten çaresiz hissettim kendimi, çaresizdim, onun yokluğunu, onun suskunluğunu yaşamaktan daha kötü bir şey olamazdı. Oysa daha dün kollarımın arasındaydı, muazzam bir zaman boşluğuna dikmiştik gözlerimizi, taşkınlık yapmadan, ürkmeden öpüşmüştük, düşünceli, sakin bir mutluluğun tadını çıkarmıştık. Gitmek istemediği halde onu göndermiştim. Delirmiştim herhalde. Belki de birlikte olabileceğimiz bir tek, bir tek o fırsat vardı. Belki de asla, asla, ama asla böyle bir şansı yakalayamayacaktık.

Korkuyla beklemenin, insanın yaşadığı en korkunç çalkantılardan biri olduğu çok doğruydu. Çukurun başında bekleyen zevce. Sorgulanmayı bekleyen mahkûm. Gemisi batan bir adamın uçsuz bucaksız bir denizin ortasında salda bekleyişi. Uzayan zaman fiziksel bir acı gibi hissedilebiliyordu. Her biri rahatlama potansiyeli, ya da en azından kesinlik taşıyan dakikalar çorak geçiyor ve artan bir dehşeti ilmek ilmek örüyordu. O sabah dakikalar ilerlerken buz gibi ölümcül bir duygu her yanımı sarmış, bütün inancımı kaybetmiştim. Artık bundan sonra hep böyle olacaktı. Bir daha benimle asla temasa geçmeyecekti. Buna saat onbir buçuğa kadar dayanabildim, sonra Ealing'e gidip gerekirse zor kullanarak onu görmeye karar verdim. Hatta yanıma silah falan almayı da düşündüm. Ama ya çoktan gitmişse?

Yağmur yağmaya başlamıştı. Yağmurluğumu giydim ve koridorda durdum, belki gözyaşlarının yardımı olurdu. Kendimi Arnold'u hızla kenara itip merdivenleri üçer beşer çıkarken hayal ettim. Peki ya sonra?

Telefon çaldı. Ahizeyi kaldırdım. Operatörün sesi geldi, "Bayan Baffin sizi Ealing'deki telefon kulübesinden ödemeli arıyor, kabul ediyor musunuz?"

"Ne? Nasıl-?"

"Sizi Bayan Baffin arıyor-"

"Evet, evet, kabul ediyorum, evet-"

"Bradley. Benim."

"Ah, sevgilim-Ah Tanrıya şükür."

"Bradley, hemen seni görmem gerek, evden kaçtım."

"Ah iyi, ah sevgilim, öyle kötü oldum ki-"

"Ben de. Bak, Ealing istasyonunun oradaki telefon kulübesin-

deyim ve yanımda hiç para yok."

"Hemen gelip seni taksiyle alırım."

"Bir mağazada saklanacağım, öyle korkuyorum ki-"

"Ah benim bir tanem-"

"İstasyonu geçince yavaşlamasını söyle taksiye, ben seni görürüm."

"Evet, tamam.

"Ama Bradley, senin evine gidemeyiz, burası ilk bakacakları yer olur."

"Boşver onları. Seni almaya geliyorum."

"Ne oldu?"

"Ah, Bradley, tam bir kâbustu.

"Evet, ama *neler oldu*?"

"Ben tam bir budalayım, onlara öyle muzaffer ve saldırgan bir tavırla anlattım ki, ama kendimi çok mutlu hissediyordum, bunu saklamak ya da bastırmak istemedim. Kan beyinlerine sıçradı, önce kesinlikle inanmadılar, sonra fırladıkları gibi sana geldiler, aslında o zaman kaçmalıydım evden ama birden mücadele edeceğim tuttu, onlarla bir seans daha yapalım istedim ama geri döndüklerinde her şey daha da kötü oldu. Babamı hiç bu kadar üzgün ve öfkeli görmemiştim, çok şiddetli tepki gösterdi.

"Tanrım, yoksa sana vurdu mu?"

"Hayır, hayır ama beni sersemletinceye kadar tartakladı, odamdaki bir sürü şeyimi de kırdı."

"Ah benim canım-"

"Sonra da ağlamaya başladım, bir türlü durduramadım."

"Evet, ben oraya geldiğimde-"

"Sen oraya mı geldin?"

"Sana söylemediler mi?"

"Babam seninle bir daha görüştüğünü söyledi. Her şeyden vazgeçeceğini söylemişsin. Ona inanmadım, tabii."

"Hey Tanrım! Bana da senin beni görmek istemediğini anlattı. Elbette ben de ona inanmadım."

İki elimle ellerini tutuyordum. Bir kilisede oturmuş, yumuşak bir sesle konuşuyorduk. (Saint Cuthbert Philbeach bahçelerinde, yani.) Viktorya tarzı renkli camlardan giren soluk yeşil melekotu renginde bir ışık mekânın şaşaalı ve sakinleştirici kasvetini dağıtmaya yet-

miyordu. Sütlü çikolatadan yapılmış gibi görünen özenli bir perde, son anda yangından kurtarılmış gibi görünen ve üzerinde *Verbum caro factum est et habitavit in nobis** yazan melankolik görünüşlü kocaman bir haç. Batı uçtaki sağlam parmaklıkların arkasında güvercin tepeli kasvetli bir sunak vaftiz kurnası, ya da belki kıyameti sabit fikir edinmiş bir kadın kâhinin mağarasını, ya da Aphrodite'nin korkunç görüntülerinden birinin önünde duruyordu. Sanki İsa'dan daha eski güçler buraya girmiş ve kendi mekânları haline getirmişti. Epey yukarımızda kara giysili bir figür galeriden içeri girdi ve gözden kayboldu. Yine yalnızdık.

"Ailemi seviyorum. Galiba. Pekala, tabii ki seviyorum. Özellikle babamı. Her neyse, bundan hiç kuşku duymadım. Fakat insanın affedemeyeceği şeyler vardır. Bir şeyin artık sonuna gelinir. Başka bir şeyin de başlangıcına." Ciddi bir yüz ifadesiyle bana döndü, yorgun yüzü ağlamaktan şişmiş, yıpranmış ve kırışmıştı; somurtkan bir ifadeyle oturuyordu. Elli yaşına geldiğinde nasıl olacağı rahatça anlaşılabiliyordu. Bu affetmeyen yüz bir an bana o korkunç odadaki Rachel'ı hatırlattı.

"Ah Julian, geri dönülmez işler getirdim başına."

"Evet."

"Yaşamını mahvetmedim, değil mi, seni böyle sıkıntıya soktuğum için bana kızgın mısın yoksa?"

"Bu son derece aptalca bir düşünce. Her neyse, saatlerce sürdü kavga, daha çok annemle babam kavga ediyorlardı, annem bağırmaya başlayınca babam onun beni kıskandığını söylüyor, annem de babama bağırarak onun bana âşık olduğunu söylüyor, sonra da ağlamaya başlıyordu, ben de *çığlık çığlığaydım*, ah Bradley, eğitimli, sıradan orta sınıf İngilizlerin bizim dün gece yaşadıklarımızı yaşayabileceğini bilmezdim."

"Bu da senin ne kadar genç olduğunu gösteriyor."

"Sonunda merdivenlerden indiler, kavgaya aşağıda devam ettiklerini duyuyordum. Annem korkunç çığlıklar atıyordu, bu kadarı yeter dedim, ben gidiyorum; birden beni içeri kilitlediklerini fark ettim! Ben küçükken bile odaya kitlenmemiştim, bunun nasıl bir aydınlanma sağladığını sana anlatamam, hani halk birden anlar ya artık

* (Lat.) *Verbum caro factum est et habitarit in nobis*: ten, söze dönüştü ve artık içimize yerleşecek. (ç.n.)

devrim yapılması gerektiğini. Bu yalnızca, daha fazla kilit altında tutulmayacağıma dair verilen bir karardı.

"Bağırdın, çağırdın, gürültü çıkardın?"

"Hayır, öyle şeyler yapmadım. Dışarıya pencereden çıkamazdım, çok yüksekti. Yatağıma oturup uzun süre ağladım tabii. Bir tür katliam olan bu olay sırasında, belki çok aptalca gelecek-ama o kadar üzülmüştüm ki-babam bir sürü küçük şeyimi kırmıştı. İki tane kuparn ve bütün çini hayvanlarımı kırdı-"

"Julian, buna dayanamam-"

"Çok da korkutucuydu-hem biraz onur kırıcıydı da-Ama *bunu* bulamadı, yastığımın altındaydı." Julian elbisesinin cebinden yaldızlı enfiye kutusunu çıkardı, *Bir Dostun Armağanı.*

"Keşke sıcak savaş olmasaydı," dedim. "Julian, anne ve babanın sana söylediği şeyler o kadar çılgınca değil. Bir bakıma haklılar. Benimle birlikte herhangi bir şey yapman hem saçma hem de doğru değil. Sen çok gençsin, ben senden çok yaşlıyım ve senin önünde koca bir yaşam var-Nasıl emin olabilirsin kendinden, herşey o kadar çabuk oldu ki, kilit altında *tutulsan* daha iyi, sonunda gözyaşı var-"

"Bradley, bu aşamayı geçeli çok oldu. Yatağımda oturup kırık bibIolarıma bakıp yaşamımın ne kadar üzücü şeylerle dolduğunu düşünürken, bütün bunların ortasında aynı zamanda çok da güçlü ve sakin hissettim kendimi, kendimden de senden de kesinlikle emin olduğuma karar verdim. Bana bak. Kesinlik. Sükûnet." Yorgun ama duru yüzü, beyaz söğüt yapraklarıyla süslü mavi elbisesi ve kahverengi, parlak, körpe dizleriyle yanımda otururken gerçekten de sakin görünüyordu; ellerimiz onun kucağında kenetlenmişti, yaldızlı enfiye kutusu elbisesinin eteğinde duruyordu.

"Düşünmek için daha çok zamana ihtiyacın var, yapamayız-"

"Her neyse, saat onbir sularıydı, bardağı taşıran bir damla daha geldi. Bağırarak beni tuvalete çıkarmalarını istemiştim. Sonra babam geldi, yeni bir rota çizmişti, çok nazik, çok anlayışlıydı. İşte o zaman, seninle tekrar görüştüğünü, senin beni terk ettiğini anlattı, bunun doğru olmadığını elbette biliyordum. Sonra da beni Atina'ya götüreceğini söyledi-"

"Bana Venedik dedi. Bütün gece Venedik'te dolaştım."

"Peşimizden gelmenden korkuyordu. Ben o anlarda buz gibi soğuktum, ne derse desin ona katılmış gibi yapmaya ve sonra da kaçmaya karar vermiştim. Bu yüzden geri adım atıyormuş gibi yaptım,

Atina'ya gidersem ne kadar güzel olacağını söyledim-Tanrıya şükür sen dinlemiyordun bunları ve-"

"Biliyorum. Ben de aynısını yaptım. Ben de babana ortadan kaybolacağımı söyledim. Kendimi Aziz Petrus gibi hissettim."

"Bradley, oraya gelene kadar öylesine *yorulmuştum* ki, Tanrım dün çok uzun bir gündü, onu ikna edip etmediğimi bilmiyorum ama bana kendini çok kötü hissettiğini, çok üzgün olduğunu söyledi, ama onun bu aşırı duygusallığına, beni öpmek falan istemesine tahammül edemedim, ona uykum geldi, dedim, sonunda odadan çıktı ve kapıyı yine kilitledi!"

"Uyudun mu?"

"İşin tuhaf tarafı uyudum, evet. Bütün gece uyuyamayacağımı *sanmıştım*. Kendimi uykusuz bir halde, düşünürken gördüm, bunu dört gözle bekliyordum ama birden uyku bastırdı işte, bilinçsizliğe kayıverdim, üstümü bile değiştiremedim, sanki zihnim unutmaya doğru koşuyordu. Sonra, bu sabah, hasta muamelesi yapmaya başladılar, banyoya kadar bana eşlik ettiler, tepsiyle bir şeyler getirdiler vesaire, bunlar hem iğrenç, hem de korkutucuydu. Babam bana, dinlen, yarın sabah Londra'dan gidiyoruz, dedi ve evden çıktı. Galiba köşedeki telefon kulübesine gidip annemin duymasını istemediği bir telefon konuşması yaptı, sabahın o saatlerinde bunu hep yapıyor, her neyse geçen akşam öfkeyle evdeki telefonun kablosunu koparmıştı zaten. İşte, ben de o zamana kadar giyinmiştim, çantamı aradım ama almışlardı; babamın gittiğini duyunca kapıyı yokladım, kilitliydi; annemi çağırdım ama kapıyı açtıramadım, sonra da yerde duran kahvaltı tepsime *tekme attım*. Sen hiç haşlanmış bir yumurtayı bir tekmede yumurtalıktan ayırdın mı? Yumurtayı havada uçarken gördüğümde, o gün olan bitenin de tıpkı böyle olduğunu düşündüm, yalnızca o kadar komik değildi. Sonra da anneme, odamın kapısını açmazsa pencereden atlayacağımı söyledim, bunu gerçekten yapardım, sonunda kapıyı açtı, merdivenlerden indim, o da yanımdan koşar adımlarla geçip önüme geçmeye çalışıyordu, çok saçma ve çok tuhaftı bu, ön kapıya gittim ama o da kilitliydi. Tüm bunlar olurken annem benimle konuşuyor, yalvarıyor, onu affetmemi istiyordu, çok acıklıydı, onu böyle konuşurken hiç görmemiştim, sanki çok yaşlanmış gibiydi. Hiçbir şey söylemedim ve bahçeye çıktım, o da arkamdan geldi, yandaki bahçe kapısını denedim, o da kilitliydi, o zaman ben de koşup parmaklıkların üzerine çıktım-o parmaklıklar bayağı yüksektir, bi-

liyorsun, nasıl yaptım ben de bilmiyorum-yandaki bahçeye düştüm. Annemin çığlıklar attığını ve beni çağırdığını duyuyordum ama benim arkamdan gelemedi, fazla şişmandı; bir kutunun üzerine çıktı, birbirimize baktık, yüzü çok tuhaftı, çok *şaşırmış* gibi bakıyordu, bacağı vurulan birinin yüzündeki şaşkınlık ifadesi gibiydi, bir an onun bu haline çok üzüldüm. Sonra o bahçeden geçerek başka bir parmaklığı daha tırmandım, o kadar yüksek değildi, garajların arasından dolaştım, koştum, koştum, bir türlü çalışan bir telefon kulübesi bulamadım, sonra bir tane buldum, seni aradım ve işte buradayım."

"Julian, kendimi öyle kötü hissediyorum ki, olanlardan ben sorumluyum. Annen için üzülmen hoşuma gitti. Onlardan nefret etmemeli, onlara acımalısın. Bir bakıma onlar haklı, biz yanlış yapıyoruz-"

"O kapıyı kilitlediklerinden beri kendimi canavar gibi hissetmeye başladım. Ama mutlu bir canavardım. Bazen hayatta kalmak için insanın canavarlaşması gerekiyor. Bunu bilecek yaştayım."

"Kaçtın ve bana geldin-"

"Bacağımı parmaklıklara sürttüm. Yanıyor. Bak." Elimi alıp eteğinin altına bacağının üzerine koydu. Cildi kızarmış, yaralanmıştı, ateş gibi de yanıyordu.

Ona dokunmuştum, kor halindeki avucumla, bu genç, tatlı, saf varlığın bu kadar çabuk ve bu kadar mucizevi bir biçimde bana verildiğini hissediyor, onu arzuluyordum. Elimi çektim ve ondan biraz uzaklaştım. Bu kadarı bile fazla gelmişti.

"Julian, kahramanım, kraliçem-ah, nereye gidebiliriz-benim evime dönemeyiz."

"Biliyorum. Oradalardır şimdi. Bradley, seninle bir yerde doğru dürüst yalnız kalmak istiyorum."

"Evet. Ama sadece düşünmek için bile."

"Ne demek bu, sadece düşünmek için bile?"

"Bütün bunlar yüzünden kendimi çok suçlu hissediyorum-senin deyişinle bu katliamdan. Hiçbir şeye karar vermedik, vermemeliyiz, bilmiyoruz ki-"

"Bradley, amma da cesursun! Beni aileme geri mi göndereceksin? Kedi gibi sokağa mı bırakacaksın? Benim evim sensin şu anda. Bradley, beni seviyor musun?"

"Evet, evet, evet, evet."

"O halde cesur ve özgür olmalısın, liderlik niteliklerini

göstermelisin. Düşün, Bradley, gidebileceğimiz gizli bir yer olmalı, otel bile olsa olur."

"Ah Julian, otele gidemeyiz. Gidebileceğimiz hiçbir gizli yer yok- Aman Tanrım, evet var! Var, var, var!"

Dairemin kapısı açıktı. Ben mi açık bırakmıştım? Arnold içeride beni bekliyor olabilir miydi?

Sessizce içeri girdim ve koridorda durarak içeriyi dinledim. Yakınlardan gelen bir hışırtı sesi vardı, galiba yatak odamdan geliyordu. Bu acayip sesi ancak bir kuş çıkarabilirdi, guruldayan bir güvercinin alçalan sesi gibiydi. Kıpırdamadan durdum, iyice dikkat kesildim. O anda, esneyen birinin hata payı olmayan sesini işittim. İlerledim ve yatak odasının kapısını açtım.

Priscilla yatağımda oturuyordu. Benim bildiğim denizci mavisi paltosu ve eteği vardı üzerinde, çuval gibi duruyordu. Ayakkabılarını çıkarmış, topuklarını sırayla öteki ayağının arkasına getirerek kaşınıyordu. "A, geldin mi?" dedi ve topuklarını kaşımaya devam etti, sonra başını eğerek onlara daha yakından baktı.

"Priscilla! Ne yapıyorsun burada!"

"Sana dönmeye karar verdim. Beni durdurmaya çalıştılar ama dinlemedim. Beni doktorların eline bıraktılar. Hastaneye yatmamı istediler ama ben kabul etmedim. Orada deliler yatıyor, ben deli değilim. Bana şok tedavisi gibi bir şey yaptılar. Korkunç bir şey o. Çığlıklar içinde kendini odanın karşı tarafına atıyorsun. Seni tutmaları gerekiyor. Kolumu yaraladım. Bak." Çok ağır konuşuyordu. Binbir çabayla mavi ceketinin kolunu sıyırmaya başladı.

"Priscilla, burada kalamazsın. Şu anda beni bekleyen birisi var. Londra'dan gideceğiz." Julian o sırada Oxford Caddesi'nde, ona verdiğim parayla kıyafet alıyordu.

"Bak." Priscilla, bluzunun kolunu sıyırmıştı. Kolunun üst tarafında benek benek çürükler vardı. "Yoksa beni tuttuklarını mı düşünüyorsun? Belki de tutuyorlardı. Bir tür gergin ceketleri vardı ama bana ondan giydirmediler. Galiba. Hatırlıyamıyorum. İnsanda kafa kalmıyor. Bunun bir yararı olamaz. Beynime öyle bir şey yaptılar ki asla düzelemeyecek. Olmadan önce nasıl bir şey olduğunu anlamamıştım. Önce sana sormak istedim ama sen gelmedin. Arnold ve Christian ise konuşup gülüşüyorlardı. Onların gülüşmeleri, şamataları

beni huzursuz etti. Kendimi öyle yabancı hissettim ki orada, fakir bir besleme gibi. İnsan kendi akrabalarıyla kalmalı. Ayrıca boşanma işlemlerinde de bana yardımcı olmanı istiyorum. Onların yanında çok utanıyorum, çünkü onların hayatında her şey o kadar düzgün, o kadar başarılı ki. İstediklerimi onlara anlatamıyorum, her şeyi oldu bittiye getiriyorlar sonra beni alıp elektrik şokuna soktular. İnsan bunu böyle alelacele yapmamalı, yoksa pişman oluyor. Ah Bradley, keşke o şok tedaviyi olmasaydım, beynimin yarısını öldürdüklerini *hissediyorum.* Bu mantığa aykırı, insanlara elektrik şoku yapılmamalı, doğru değil mi?"

"Arnold nerede?" dedim.

"Az önce Francis'le çıktı."

"O burada mıydı?"

"Evet. Arkamdan geldi. Kahvaltıdan sonra ben çıktım geldim. Kahvaltı falan yapmadım tabii, bugünlerde hiçbir şey yiyemiyorum, yemeklerin kokusuna bile dayanamıyorum. Bradley, benimle o avukata gelmeni istiyorum, benimle kuaföre gelmeni istiyorum, saçlarımı yıkamam gerek. Galiba bunu yapabilirim, benim için bunu yapmak zor olmamalı. Sonra da biraz dinlenirim galiba. Roger mink etolüm için ne dedi? Bunu merak edip duruyorum. Neden beni görmeye gelmedin? Senden kaç kez istedim bunu. Bu sabah avukata gidelim istiyorum."

"Priscilla, bu sabah seninle hiçbir yere gidemem. Bir an önce Londra'dan gitmem gerek. Ah, neden geldin ki buraya?"

"Roger, mink etolüm hakkında neler anlattı sana?"

"Satmış. Parasını verecek sana."

"Hayır, olamaz! O öyle güzel, öyle özel bir etoldü ki-"

"*Lütfen*, ağlama-"

"Ağlamıyorum. Notting Hill'den buraya tek başıma geldim, gelmemeliydim, hastayım. Oturma odasında oturacağım biraz. Çay yapar mısın?" Ağır ağır kalktı ve yanımdan geçip gitti. Vücudundan hayvansı bir kokuyla karışık hastane kokusu yayılıyordu. Herhalde formaldehit. Yüzü çok yorgun, uykusuz gibiydi, alt dudağı aşağı düşmüştü, alay edermiş gibi duruyordu. Küçük koltuğa yavaşça ve dikkatle oturdu. Ayaklarını da ayak taburesine yerleştirdi."

"Priscilla, burada kalamazsın! Londra'dan gidiyorum!"

Uzun uzun esnedi, burnu yukarı kalktı, gözleri kısıldı, bir elini bluzundan içeri sokarak koltuk altını kaşımaya çalıştı. Gözlerini o-

vuşturdu, sonra da bluzunun düğmelerini açmaya başladı. "Sürekli esniyorum, sürekli kaşınıyorum, bacaklarım ağrıyor, çok huzursuzum. Galiba elektrik verdikleri için. Bradley, beni terk etmeyeceksin, değil mi, sahip olduğum bir tek sen varsın, benden uzaklaşamazsın. Ne diyordun? Roger mink etolümü satmış mı gerçekten?"

"Çay yapayım ben," diyerek odadan çıktım. Mutfağa girip, gerçekten de çaydanlığı ocağa koydum. Priscilla'nın hali beni korkunç derecede üzmüştü ama elbette planlarımı değiştirmeye hiç niyetim yoktu. Yalnızca şu anda ne yapmam gerektiğini bilemiyordum. Yarım saat içinde Julian'la buluşmam gerekiyordu. Ben ortalıkta görünmezsem o buraya gelirdi. Bu arada, nasıl olduysa ortaya çıkmayan Arnold her an bu eve gelebilirdi.

Ön kapıya birisi geldi. Mutfaktan çıktım, kaçmak üzere ani bir hamle yapmaya hazırdım. Francis'in üstüne öyle bir çıkmıştım ki kapı eşiğinin gerisinde bulduk kendimizi. Birbirimize tutunuyorduk.

"Arnold nerede?"

"Onu oyaladım," dedi Francis, "ama fazla zamanın yok."

Francis'i bahçeye çektim. Arnold'un geldiğini görmek istiyordum. Francis can simidi gibi gelmişti, kaçmasın diye iki yakasına da sıkı sıkı yapışmıştım ama o zaten kaçmaya niyetli görünmüyordu. Yılışık yılışık sırıtıyordu, halinden pek memnun gibiydi.

"Ne yaptın?"

"Seni ve Julian'ı Shaftesbury Caddesi'ndeki bir bara girerken gördüğümü söyledim ve ona bunun kendi işi olduğunu söyledim, o da fırladığı gibi gitti ama az sonra gelir."

"Sana anlattı mı-?"

"Christian'a anlatmış, o da bana anlattı. Chris müthiş eğlenceli buluyor bütün bunları."

"Francis, dinle. Julian'la ben bugün buradan gidiyoruz. Senin burada ya da Notting Hill'de ya da o nerede isterse Priscilla ile birlikte kalmanı istiyorum. Al sana bir çek, yüklü bir miktar, sonra daha fazla da veririm."

"Vay, teşekkürler! Nereye gidiyorsun?"

"Önemi yok. Ara sıra seni arar ve Priscilla'nın durumunu öğrenirim. Yardımın için sağol. Şimdi hemen yanıma bir iki şey alıp çıkmam gerek."

"Brad, bak. Sana bunu getirdim. Korkarım artık iyice kırılmış. Dü-

zeltmeye çalışırken ayağını kırdım." Elime bir şey sıkıştırdı. Küçük bronz buffalolu kadın.

Dönüp eve girdik, bahçe kapısının kilidini indirdim, dairemin kapısını kapattım. Dairemin içinden cıyaklamaya benzer bir ses geliyordu. Elektrikli çaydanlık, suyun kaynadığını haber veriyordu. "Çay yap, olur mu, Francis."

Yatak odasına koştum ve valizin içine elbiseleri tıkıştırdım. Sonra oturma odasına döndüm.

Priscilla dimdik oturuyordu, korkmuş gibiydi. "O ses neydi?"

"Çaydanlık."

"Kim vardı orada?"

"Francis, canım. Seninle kalacak. Benim gitmem gerek."

"Ne zaman döneceksin? Uzak bir yere gitmiyorsun, değil mi, günler sürmez, değil mi?"

"Emin değilim. Ararım seni."

"Ah, Bradley, lütfen, lütfen, lütfen beni bırakma. Çok korkutucu, her şey korkutuyor beni, geceleri öyle korkuyorum ki. Sen benim kardeşimsin. Bana bakacağını, beni yabancıların eline bırakmayacağını biliyorum. Neyin iyi olacağını bilemiyorum ve konuşabileceğim bir tek sen varsın. Galiba şu aralar avukatla görüşmeye gidemem. Roger konusunda ne yapacağımı bilemiyorum. Keşke onu terk etmeseydim. Roger'ı istiyorum, Roger'ı istiyorum-Roger şimdi benim bu halde olduğumu görse, acırdı bana."

"Al sana eski bir dost o zaman!" diyerek küçük bronz bibloyu kucağına bıraktım. İçgüdüsel olarak bacaklarını kapattı ve heykelcik yere düştü.

"Kırılmış ama," dedi.

"Evet. Francis düzelteyim derken kırmış."

"Artık istemem ben onu."

Eğilip heykelciği yerden aldım. Buffalolardan birinin bacağı bedenine yakın bir yerden kopmuştu.Yana yatırarak lake dolabın üzerine koydum..

"İyice kırılmış. Ah, ne hüzünlü, ne hüzünlü-"

"Priscilla, kes şunu!"

"Ah tanrım, Roger'ı istiyorum, Roger benimdi, birbirimize aittik, o benimdi, ben de onun."

"Saçmalama Priscilla. Roger'ı ölmüş kabul et."

"Roger'a gitmeni ve ondan özür dilediğimi söylemeni istiyorum-"

"Kesinlikle olmaz!"

Onu öpmeye çalıştım, en azından kır saçlarının koyu renkli tarafına yüzümü yaklaştırdım ama o hızla başını çevirerek beni durdurdu, o hızla çeneme de çarpmıştı. "Hoşça kal Priscilla, seni ararım."

"Ah, lütfen gitme, beni bırakma, lütfen, lütfen, lütfen-"

Kapıdaydım. Priscilla yanaklarından ağır ağır süzülen kocaman gözyaşlarıyla bana bakıyordu, açık ağzı kıpkırmızı ve ıslaktı. Başımı çevirdim. Francis elinde çay tepsisiyle mutfaktan çıkıyordu. Başımla selamlayarak evden bahçeye fırladım. Bahçenin sonunda durdum ve tedbir olsun diye sokağın köşesine baktım.

On beş metre kadar ileride Arnold ve Christian taksiden inmek üzereydiler. Arnold şoföre para ödüyordu. Christian beni gördü. Hemen döndü ve benimle Arnold'un arasına girerek beni görmesini engelledi.

Hemen geri döndüm. Bahçenin başladığı yerin hemen yanında minicik bir geçit vardı. Oraya girdim ve o anda Arnold'un geçtiğini gördüm, yüzünde kaygılı, kararlı ve sert bir ifade vardı. Christian daha yavaş yürüyor, çevresini araştırıp duruyordu. Beni yine gördü. Doğululara özgü bir el hareketi yaptı, pek eğlenir bir tavırla hükümdarını selamlayan bir doğulunun hareketine benziyordu: avuçlarını yukarı kaldırdı, sonra da yılankavi bir hareketle balerinlerin yaptığı gibi bedeninin iki yanına indirdi. Bunları yaparken yürümeye devam ediyordu. Bir iki saniye bekledim ve çıktım.

Arnold dairenin içine girmişti. Christian ise dışarıda durup arkasına bakıyordu. Valizimi yere bıraktım, ellerimi yumruk yapıp alnıma götürdüm ve sonra kollarımı ona doğru uzattım. Bana el salladı, kısacık titrek bir hareketle, gemiyle uzaklaşan biriymiş gibi. Sonra da kapıdan girerek Arnold'u izledi. Charlotte Caddesi'ne doğru koştum. Arnold ve Christian'ı getiren taksi, beni Julian'a götürdü.

Üçüncü bölüm

Julian alışverişimizden büyük bir keyif almıştı. Her şeyi kendisi yapmak istedi. Yiyecekleri, temizlik malzemelerini, mutfak eşyalarını kendisi seçti. Hatta üzeri çiçek desenli mavi renkli güzel bir faraş ve süpürge de aldı. Bir de önlük. Bir de güneşten korunmak için şapka. Kiraladığımız arabaya hepsini yükledik. Sanki içime doğmuş gibi ehliyetimi yenilemiştim. Fakat uzun zamandır araba kullanmadığım için çok dikkatli sürüyordum.

Aynı gün, saat beş sularında Londra'dan epey uzaklaşmıştık. Bir köye girip arabayı dükkânlardan birinin önüne park ettik. Kaldırım taşlarının arasında çimenler bitmişti, batmakta olan güneş ise her çimen yaprağına kendine özgü küçük kahverengi gölgeler veriyordu. Daha önümüzde uzun bir yol vardı.

Julian'ın bu kadar doğal ve titizlikle ev sahibesi rolü oynaması, sanki yıllardır evliymişiz gibi bana emirler vermesi beni zevkten dört köşe etmişti. Utanmasın diye bu duygularımı ondan sakladım. Biraz sherry ve şarap aldım, öyle ya, çiftler böyle yapardı. Ama aldığım zevkten zaten sonsuza kadar sarhoş kalabilirdim. Bazen yalnız kalıp olanları düşünerek iyice hazmetmek istiyordum. Biraz daha yol kat-ettikten sonra dinlenmek için orman kenarında durdum. Dışarı çıktım ve durduğum yerde çam iğnelerinden oluşan çapraz desenli zemine baktım, ağaç köklerinden birinde yosunlardan küçücük bir koru oluşmuştu. Kırmızı farekulağı bitkileri yıldız yıldızdı. Bu minicik şeyler karşımda dururken muazzam bir yankının, tarihlerin, coşkuların ve gözyaşlarının vücuda gelişini hissettim.

Kenarında beyaz çiçekli kestane ağaçlarının ve daha bir sürü güzel çiçeğin dizildiği yollarda sessizce yol alırken akşam olmaya başlamıştı. Arabayla sevdiği kişiyi bir yere götürürken çok özel bir mülkiyet duygusu hissediyor insan: kontrol altında titreşen araç insanın bir uzantısı haline geliyor ve aynı zamanda yanda oturan ve yarısı görünen kişiyi de içeriyordu. Bazen sol elim onun sağ elini arıyordu. Bazen de Julian mahcup bir kararlılıkla dizime dokunuyordu. Bazen yan dönüp oturuyor ve bana bakıyordu; hareket eden yola bakmakta olan ben de o zaman güneşi selamlayan bir çiçek gibi gülümsemeye başlıyordum. Bir tünele benzeyen ama hareket halindeki arabanın içinde, motor mırıltıları mutlu sessizliğimizi sarıp sarmalıyordu.

İnsan mutluluğu en mükemmel koşullarda bile gölgelenmeden kalmaz, hatta neredeyse saf mutluluk dediğimiz şeyin kendisi bir dehşet yaratabilir. O anda duyduğum mutluluk çok yoğun olsa da saf değildi ve ben bu çılgınca mutluluğun ortasındayken (örneğin, Julian'ı elinde süpürge ve faraşla izlerken) bile dehşet ve ıztırabın provalarını yapmaya başlamıştım bile. Elbette, bir yanda intikam dolu Arnold, bir yanda kırgın Rachel, bir yanda sefil Priscilla vardı. Yaşımla ilgili söylediğim o acayip yalan vardı. Yakın gelecekle ilgili kocaman bir soru işareti vardı. Fakat, artık Julian yanımda olduğu için, bu meseleler kâbus olmaktan çıkmıştı. Yakında ve yalnız kalabildiğimizde ona her şeyi anlatacaktım, o da benim adil yargıcım olacaktı. Seviyor ve seviliyor olma gerçeği (elbette, bazen bu bir yanılsama da olsa) en güncel güçlükleri bile saçma, hatta mantıksız gösterebiliyor. En kaba şekliyle ifade edersem, her şeyin açığa çıkmasından da korkmuyor-

dum. Biz şu anda sırra kadem basmıştık. Bu mekânı kimse bilmiyordu. Planlarımdan kimseye söz etmemiştim.

Masmavi alacakaranlıkta, tombul tombul çiçekli kestane ağaçlarının arasından geçerken ve arpa tarlasının üzerinde hâlâ gün ışığından payını alan krema tepsisi gibi mehtabı seyrederken kafamı kurcalayan iki şey vardı, bir tanesi büyük ve kozmikti, öbürüyse korkunç ölçüde dünyeviydi. Kozmik sıkıntım şuydu: neler olabileceği konusunda sıradan fikirler yürütmeden bile Julian'ı kesinlikle kaybedeceğim düşüncesi. Bana duyduğu sevgiden kuşkulanmıyordum. Sanki binlerce yıldır birbirimizi seviyormuşuz ve bu denli kusursuz bir şeyden sıkılmaya mahkûmmuşuz gibi bir duygu içimi mutlak bir ümitsizlikle kaplıyordu. Şimşek gibi gezegenin çevresinde dolanıyor, galaksiyi kuşak gibi sarıyor ve bir saniye içinde geri dönüp ümitsizlikten soluk soluğa kalıyordum. Zaman ve mekân sürekliliğinde muazzam bir ilmek oluşmuştu ve bu halkanın hemen ağzında Julian'ın sağ eli benim sol elimi tutuyordu. Korkudan başım dönüyordu.. Tüm bunlar daha önce de olmuştu, belki de milyonlarca kez ve belki de bu yüzden bitmeye mahkûmdu. Artık sıradan bir gelecek yoktu, yalnızca insanı kendinden geçiren, eziyet eden o dopdolu ve korkunç şimdiki an vardı. Gelecek, bir kılıç gibi şimdiki zamanın içinden geçmişti. Bir başka sıkıntım da şuydu: Patara'ya vardığımızda ve Julian'la sevişmeye çabaladığımda başarılı olup olamayacağımı merak ediyordum.

Böylece tartışmaya başladık.

"Çok fazla düşünüyorsun Bradley, her halinden belli. Bütün sorunları çözeceğiz. Priscilla da bizimle birlikte yaşar.

"Biz hiçbir yerde yaşamayacağız."

"Ne demek istiyorsun?"

"Yaşamayacağız işte. Bir geleceğimiz yok. Tek yapacağımız bu arabayı sonsuza kadar sürmek. Olacak olan bu."

"Böyle konuşmamalısın, bu yanlış. Bak, siyah ekmek, diş macunu ve faraş aldım."

"Evet. Bu bir mucize. Din adamlarının, Tanrı'nın İ.Ö. 4000 yılında dünyayı yarattığında koyduğuna inandıkları fosiller gibi, böylece geçmişle ilgili görüntüler yakalayabiliyoruz."

"Anlamıyorum."

"Gelecekle ilgili yanılsamalarımız var."

"Bu çok kötü bir konuşma, aşka da ihanet."

"Bizim aşkımız kapalı bir sistemin doğasında. Kendi içinde bir bütün. Ne tesadüfleri, ne de uzantıları var."

"Böyle soyut bir dil kullanarak konuşma lütfen, bu bir yalan söyleme çeşidi."

"Belki. Ama birbirimizle ilgili gerçekleri söyleyecek bir dil yok, Julian."

"Öyle olsun, ama benim var. Seninle evleneceğim. Sen büyük bir kitap yazacaksın. Ben büyük bir kitap yazmaya çalışacağım."

"Buna gerçekten inanıyor musun?"

"Evet. Bradley, bana işkence ediyorsun, bence bunu bilerek yapıyorsun."

"Belki. Sana o kadar yakın olduğumu hissediyorum ki. Ben senim. Seni algılayabilmek için acıyla da olsa azıcık sarsılmam gerekiyor."

"Bana acı ver o halde, ben seve seve dayanırım ama bizim güvenliğimiz içinde yapılmalı."

"Ah, her şey '*içinde*' zaten. Bütün sorun bu."

" 'İçinde' ile ne demek istediğini anlamadım. Ama sanki her şey yanılsamaymış gibi konuşuyorsun, sanki beni terk edebilirmişsin gibi."

"Galiba bu şekilde de yorumlanabilir."

"Ama daha birbirimizi yeni bulduk."

"Biz birbirimizi milyonlarca yıl önce bulduk, Julian."

"Evet, evet, biliyorum. Bunu ben de hissediyorum, ama gerçekte, sahiden de Covent Garden'dan beri yalnızca iki gün olmuş."

"Bu konuyu düşüneceğim."

"Pekala, iyi düşün, Bradley, beni terk edemezsin, ne saçmalıyorsun."

"Hayır, seni terk edemem, benim bir tane sevgilim, ama sen beni terk edebilirsin. Senin aşkından kuşku duymakla ilgisi yok bunun. Bizi hangi mucize biraraya getirdiyse yine aynı mucize bizi otomatik olarak birbirimizden ayıracak, mesele bu. Biz kopmak *üzere* biraraya geldik, birlikteliğimizin nedeni bu."

"Böyle konuşmana izin vermeyeceğim. Sevgimle susturacağım seni."

"Dikkatli ol. Kötü bir ışıkta kullanıyorum arabayı."

"Susar mısın lütfen?"

"Hayır."

"Seni terk edeceğime gerçekten inanıyor musun?"

---

* (Lat.) *sub specie aeternitatis*: ebediyet açısından. (ç.n.)

"*Sub specie aeternitatis*," evet. Bunu zaten yaptın bile."

"Latince bilmediğimi biliyorsun."

"Eğitimini böyle ihmal etmiş olmaları ne kötü."

"Bradley, ama kızmaya başlıyorum artık."

"Bak şimdiden tartışmaya başladık bile. Seni Ealing'e geri götüreyim mi?"

"Bilerek bozuyor, bilerek kırıyorsun."

"Ben iyi huylu bir adam değilim. Yakında beni tanırsın."

"Seni zaten tanıyorum. İçini dışını ve geçmişini biliyorum."

"Hem biliyor, hem bilmiyorsun."

"Benim sevgimden kuşkun var mı?"

"Tanrılardan korkarım."

"Ben hiçbir şeyden korkmam."

"Kusursuzluk anlık bir ıstıraptır. Anlık ıstırap. Zamanla bir ilgisi yok."

"Istırap duyuyorsan sevgimden kuşkun var demektir."

"Belki."

"*Lütfen* arabayı durdurur musun?"

"Hayır."

"Seni kesinlikle sevdiğimi kanıtlamak için ne yapabilirim?"

"Yapabileceğin bir şey olduğunu sanmıyorum."

"Kendimi arabadan aşağı atacağım."

"Saçmalama."

"Yaparım."

Bir saniye sonra yapmıştı bile.

Küçük bir patlama, bir şeyin havasının sönmesi gibi bir ses geldi ve Julian yanımdan yok oldu. Kapı açıktı, çarpıyor, ileri geri giderek kaportaya vuruyordu. Yanımdaki koltuk boştu. Araba yol kenarındaki çimenlerin oraya kadar biraz daha gitti ve durdu.

Arkama baktım. Yarı yarıya aydınlanan yolun kenarında kıpırdamadan duran, kapkara bir yığın gördüm.

Eskiden de de korkunç anlar geçirdiğim olmuştu. Bu seferkinden sonra da korkunç şeyler oldu. Fakat, geriye dönüp baktığımda bunun, en güzel, en saf ve en mutlak cezalandırma biçimi olduğunu düşünüyorum.

Dehşet ve acı içinde kendimi arabadan dışarı attım ve gerisin geri koşmaya başladım. Yol boş ve sessizdi; hava, kararan mavi atomlarla dolarak görüşümü kapatmaya çalışıyordu.

Ah, insan biçiminin o zavallı dayanıksızlığı, yumurta kabuğu gibi kırılganlığı! Et ve kemikten yapılma, bu güvenilmez, çabucak kırılabilen makine, öldürürcesine kendine çeken sert yüzeyli bu gezegende nasıl hayatta kalabiliyordu? Onun bedeninin yola çarpışını, çatırdayışını hissetmiştim.

Başı çimenlerin üzerindeydi, dizleri yana bükülmüştü. Onu hareketsiz gördüğüm o an en kötüsüydü. Yanına çöktüm, yüksek sesle inliyordum, belki de bir yeri kırılmış korkusuyla dokunmaya ya da kıpırdatmaya cesaret edemiyordum. Kendinde miydi, az sonra acı içinde haykıracak mıydı? Lanetli ve trajik bir çaresizlik içinde ellerimi çevresinde dolaştırıyordum. Kollarıma almaya bile kıyamadığım bu hareketsiz ve dağılmış varlığın çevresinde beceriksizce ellerimi dolaştırırken çok farklı bir geleceğim olduğunu düşünmüştüm.

Sonra Julian, "Kusura bakma, Bradley," dedi.

Üzgün, soluksuz bir halde, "Kötü mü yaralandın?" dedim.

"San-mı-yorum-" Kalktı ve kollarını boynuma doladı.

"Ah Julian, dikkatli ol, iyi misin, bir yerinde kırık var mı?"

"Hayır-eminim-yok bir şey-Bak, şu yumuşak çimen-yosun her neyse o tümseğin üzerine düştüm-"

"Yola düştün sandın."

"Hayır, yalnızca yine bacağımı sürttüm-yüzümü çarptım-of! Ama galiba hiçbir yerime bir şey olmamış, yalnızca biraz acıyor-Dur bir dakika, biraz hareket etmeye çalışayım-Evet, hiçbir şeyim yok-Ah, çok üzgünüm-"

Onu kollarıma aldım, birbirimize sarıldık, beyaz beyaz çiçekler açan ısırgan otlarıyla dolu bir çukurun yanındaki yosunlu, otlu bir tümseğin üzerinde yarı yatar vaziyetteydik. Krema-ay küçülmüş, solmuş, daha metalik bir renk almıştı. Hiç ses çıkarmadan birbirimizi tutarken çevremizdeki karanlık da yoğunlaşmaya başlamıştı.

"Bradley, üşüyorum, sandaletlerimi kaybettim." Oturduğum yerde dönerek nemli süngerimsi yosun yığınlarının üzerinde çukurluk yapan soğuk ıslak ayaklarını öpmeye başladım. Ayaklarında çiğ, toprak ve kereviz kokan yosunların küçük yeşil çiçeklerinin tadı vardı. Soluk, nemli ayaklarını kollarıma aldım, özlem ve arzuyla inledim.

"Bradley, lütfen. Araba sesi duyuyorum, birisi geliyor."

Alev alev yanarak ayağa kalktım, onun kalkmasına yardımcı oldum, gerçekten bir araba geçti yanımızdan, farları Julian'ın bacaklarını, elbisesinin gözleriyle uyumlu mavisini, dağınık kahverengi-

sarı gür saçlarının bir parçasını aydınlattı. Aynı zamanda yolda duran sandaletlerini de gösterdi.

"Bacağında kan var."

"Yalnızca sıyrık."

"Topallıyorsun."

"Tutulmuştur, ondan."

Arabaya doğru yürüdük, farları açtım ve farlarla birlikte karanlığın ortasında yapraklardan oluşan bir kameriye belirdi. Arabaya bindik ve el ele tutuştuk.

"Bunu bir daha yapmana gerek yok, Julian."

"Çok üzgünüm."

Sonra konuşmadan ilerledik, elini dizime koymuştu.Yolculuğun son bölümünde fenerle haritaya bakmaya çalışıyordu. Bir tren yolu geçidinden ve bir kanalın üzerinden geçerek boş bir araziye girdik. Etrafta ne ev, ne ışık vardı. Arabanın farları düz, gri çakıllar ve parlak yeşil, ince çimlerle solan yolu gösteriyordu. Dörtyol ağzında kalakaldık, Julian feneriyle parmak şeklinde yön gösteren levhayı aydınlattı. Saatte beş kilometre hızla ilerleyebildiğimiz taşlı bir yola girdik. Sonunda arabanın farları dönerek iki adet levhayı gösterdi; üzerindeki isim koyu renkli İtalyan harfleriyle yazılmıştı: *Patara.* Araba çakıl taşlarının üzerinden geçti, farlar kırmızı kiremitten örülmüş duvarları gösteriyordu, daracık bir sundurmanın önünde durduk. Anahtarlar Julian'daydı. Saatlerdir elinde tutuyordu. Sığınağımıza göz attım. Küçük, kare biçiminde, tuğladan bir bungalov. "Harika," dedi Julian. Beni içeri soktu.

Bütün ışıklar açıktı. Julian bir odadan öbürüne koşup duruyordu. Çift kişilik yatağın örtüsünü kaldırdı. "Bunu havalandırmamışlar galiba, çok nemli. Bradley, hadi aşağı inip hemen denizi görelim, olur mu? Sonra ben yemek hazırlarım."

Yatağa baktım. "Çok geç oldu, sevgilim. O düşmeden sonra sarsılmadığına emin misin?"

"Tabii! Ben üzerimi değişeyim, hava biraz soğuk, sonra deniz kenarına ineriz, deniz hemen yanımızda olmalı, galiba sesini duyuyorum."

Ön kapıya gidip dışarıyı dinledim. Önümüzdeki kum tepeciklerinin üzerinden düzenli darbelerle küçük taşları süpüren denizin sesi geliyordu. Ay hafifçe puslanmıştı, gümüş değil, altın rengi aydınlığında beyaz bahçe parmaklıkları, uzunlu kısalı çalılar ve tek başına duran bir

ağacın dış hatları görünüyordu. Bir boşluk duygusu ve dümdüz bir arazi. Tuzlu hava yumuşakça deviniyordu. Zevkin ve saf korkunun karışımını hissediyordum. Bir iki dakika sonra eve girdim. Sessizlik.

Beyaz püsküllü, leylak rengi ve beyaz çiçekli bir gecelik giymiş olan Julian derin derin uyuyordu. Parlak kahverengi saçları yastığa yayılmış, bir kısmı da şal gibi yüzünü örtmüştü. Sırtüstü yatmış, başını bıçak sırtındaymış gibi yana çevirmişti. Soluk renkli omuzları o akşam üstü gördüğümüz krema misali ayı andırıyordu. Dizlerini hafifçe yukarı çekmişti, çıplak kirli ayakları yana çevrilmiş, parmak uçları gergin kalmıştı. Yine toprak kirini gösteren ellerini bir çift hayvan gibi göğsünün üzerinde kavuşturmuştu. Beyaz püsküllün aşağısında kalan sağ bacağının iki yerinde kızarıklık ve sıyrık vardı; biri parmaklıklardan atlarken, öbürü de kendini arabadan attığında olmuştu. Gerçekten de olaylı bir gün geçirmişti.

Ben de. Oturdum ve Julian ve yüzlerce şey üzerine kafa yordum. Bacağını yıkasam iyi olacaktı ama onu kaldırmaya kalkışmayacaktım. Uzun çizikler oldukça temiz görünüyordu. Gün boyunca hep bilinçsizliğe doğru böyle ani ve büyülü bir geçiş düşlemiştim, onunla birlikte olmak ama yine de onunla olamamak. Şimdiyse onun yanında oturup iç çekerken ona dokunmamanın tuhaf bir zevk verdiğini hissediyordum. Bir süre sonra yavaşça yatak örtüsünü kaldırdım, birbirine kenetlenmiş ellerinin altında buruşan örtüyü düzelttim ve ne yaptığımı, daha doğrusu onun ne yaptığını düşünmeye başladım, gerçekten de hayatlarımızı bu kadar değiştiren şey benden çok, onun iradesi tarafından yönlendirilmişti. Belki de yarın sabah her şey korkunç bir rüya gibi görünecekti. Belki de zırıl zırıl ağlayan bir kızı Londra'ya götürüyor olacaktım. Buna da sadakatle hazırdım, çünkü zerre kadar hak etmediğim bir hazine verilmişti bana. Arabadan atlaması korkunç olduğu kadar harikaydı da. Bu onun genç olduğundan ve gençlerin sınırlarda dolaşmayı sevdiğinden başka neyi gösterebilirdi? O sınırlarda yaşayan bir çocuktu, bense yaşlı bir puritandım. Onunla sevişebilir miydim? Yapmalı mıydım? Yapabilecek miydim?

"Bak, Bradley, bir hayvan kafatası, deniz buraya sürüklemiş. Nedir bu, koyun mu?"

"Koyun, evet."

"Yanımıza alalım."

"Daha yanımıza alacak dünya kadar taş ve deniz kabuğu var."

"Tamam, arabayı aşağı getiririz, olmaz mı?"

"Olabilir. Yine o çığlık. Neyin sesi demiştin bu?

"Çulluk. Adını söylüyor. A, Bradley, şu güzel tahta parçasına bak, deniz onu da sürüklemiş, üstünde Çince bir şeyler yazıyor galiba."

"Bunu da götürüyor muyuz?"

"Tabii."

Kare biçimli tahta parçasını aldım. Bütün pürüzleri düzleşmiş ve deniz suyuyla birleşmişti. Sanki yaşlı bir insan yüzü çizilmişti üstüne. İtalyan ressamlardan birinin, belki de Leonardo'nun çizimlerine benziyordu, o da defterine böyle soyut çizimler yapmış olabilirdi. Dişler dışında kafatasının her şeyi tamamdı, uzun zamandır da denizde olmalıydı. Deniz, hatlarını öyle yumuşatmış, okşamış ve parlatmıştı ki artık doğanın bir kalıntısı değil de bir sanat eseri, fildişi oyma bir heykel gibi görünüyordu. Kafatasına dokunmak bile hoş bir duygu veriyordu; pürüzsüz, güneşten ısınmış bir kemik, kalın krema renginde, Julian'ın omuzlarının renginde.

Aslında Julian'ın omuzları pırıl pırıl, kızgın görünümlü, kızılımsı bir kahverengiye dönüşmüştü. Ertesi günün, *öğleden sonrasıydı*. Julian'ı deviren uyku nöbeti gibi bir nöbet bana da gelmiş, düşüncelerimi kesmişti. Ağacın üzerinden yaylanarak atlayan bir jaguar gibi inmişti uyku. Yarı giyinik vaziyette Julian'ın hoşuna gidecek ne giyebilirim, ya da herhangi bir şey giymeli miyim diye düşünüyordum, bir an sonra sabah olduğunu fark etmiştim, güneş odayı aydınlatıyordu. Örtülerin altında yatıyordum, gömleğim, iç çamaşırlarım ve çoraplarım üzerimdeydi. Nerede olduğumu hemen anladım. Julian'ın olmama ihtimalinin verdiği korku beni şok etmişti ama mutfakta şarkı söylediğini duyunca rahatladım. Sonra da onun yanında böyle iğrenç bir kıyafetle uyumuş olduğumu düşününce çok sıkıldım. Gömlek ve çoraplar: en itici *deshabillé** biçimi. Yatağa kendim mi girmiştim yoksa üstümü o mu örtmüştü? O vakit her şey bana çok korkunç, rezalet ve *komik* geldi: sevgilim ve ben bütün gece boyunca yan yana yatmış ve birbirimizi hiç fark edemeyeceğimiz bir bilinçsizliğe kaymıştık. Ah, o değerli gece, o değerli gece.

"Bradley, uyandın mı? Çay mı, kahve mi, süt mü, şeker alır mısın? Seni ne kadar az tanıyormuşum."

* (Fr.) *deshabillé*: soyunuk(luk). (ç.n.)

"Bu doğru. Sütlü çay, şekerli. Çoraplarımı gördün mü?"

"Çoraplarına âşığım. Hemen denize gidiyoruz."

Gittik de. Termosa koyduğumuz sütlü çay, ekmek, tereyağ, reçelimizi alarak sahildeki kayalıklara oturarak deniz kenarında kahvaltımızı yaptık. Deniz dün geceye göre daha sakindi, tertemiz kıyı danteline dün gecekinden daha nazik dokunuyordu, sanki kendisi de kıyının saf gelini, öteki yarısıydı, nefes almak için bir an geri çekiliyor, sonra gelip tekrar dokunuyordu. Arkamızda rüzgârla taranmış kum tepecikleri ve uzun sazlardan sarı kemerler ve Julian'ın gözlerinin renginde bir gökyüzü vardı. Önümüzde sakin, soğuk İngiliz denizi elmas ışıltılar saçıyor ve güneşin altında bile karanlığını koruyordu.

Mutlu olduğumuz pek çok an oldu. Ama deniz kenarında yaptığımız ilk kahvaltıda hiçbir şeye benzemeyen bir sadelik ve yoğunluk vardı. Ümit bile bulaşmamıştı buna. Kusursuz bir birliktelikti bu; duyduğum mutluluk ancak seven ve sevilen kişinin ruhları dış dünyayla böylesine karışınca oluşabilecek bir şeydi; böyle anlarda taşların, çimen yığınlarının, berrak suların ve rüzgârın sakin sesinin gerçekten *var olabileceği* bir gezegende bir kerelik ortaya çıkan bir *mekân* olduğuna inanıyordu insan. Bu belki de dün gece Julian'ı yol kenarında hareketsiz yatarken gösteren iki yapraklı tabletin öteki yaprağıydı. Aslında bağlantısı yoktu, çünkü saf mutluluk anları hiçbir şeyle bağlantılı değildir. Ve böyle zamanlara sahip insan yaşamının, doğanın en aşkın hedefine titreyen bir parmak koyduğu kesin.

Kum tepelerinin üzerinden yürüyerek dönerken taş ve tahta parçaları da elimizdeydi-aslında bir sefer için fazla yüklenmiştik. Külah külah yaldızlı beyaz bulutların gezindiği o uçsuz bucaksız gökyüzünün altındaki kırmızı kiremitli yuvamızın hemen arkasındaki yıkık çiftlik evi, dümdüz arazi ve sarımsı yeşil renge boyalı çevresiyle zarif olmasa da dostça bir görünümü vardı. Ganimetlerimizi bir tepeciğin altına bıraktık, Julian üzerini kumla kapatmamızda ısrar etti, çalınmasından korkuyordu, bu çok gereksiz bir önlemdi, çünkü etrafta bizden başka hiç kimse yoktu zaten. Denizin aşındırdığı düz taşlarla döşeli, evle bizim aramızda kalan bahçeden geçtik. Leylak rengi deniz lahanaları, mavi burçaklar, pembe kadifemsi deliotları her yerden fışkırmıştı, sarı yabani baklalar o güzel yapraklarını ve solgun çiçeklerini şerit şerit taşların oluşturduğu doğal kaldırımın üzerine sermişti. Yusufçuklar vızıldaya vızıldaya dönüyor, kelebekler kıyıda tembel tembel geziniyor, esen meltemde yükselip parlak gökyüzünde

görünmez oluyorlardı. Bu cennetin tam yerini pek çok neden yüzünden gizli tutacağım ama İngiltere kıyılarını gezen amatörler şanslarını deneyebilirler.

Oturup Julian'ın öğle yemeğini hazırlamasını izledim (bana yemek yapmaması gerektiğini söylerken çok haklıymış). Duruma hakim olmak için gösterdiği çabaya, buradaki mutlak varlığına hayran oluyordum. Bütün kaygıları bir kenara koymaya çalıştım, Julian bunu başarmış gibiydi, kendisini arabadan aşağı atmasına neden olan soyutlamalardan da uzak durmaya çabaladım. Öğleden sonra arabayı aldık ve çiçekli bahçeden geçerek ganimetlerimizi toplamaya gittik. Getirdiklerimizi evin önündeki otların üzerine bıraktık. Topladığımız taşlar elips biçiminde, hafif tombul ve farklı boyutlardaydı ama hepsinin ayrı bir rengi vardı. Kimisi koyu mavi benekli ve leylak rengindeydi, kimisi krem rengi lekeli ve sarımsı kahverengi; kimisiyse benekli lavanta grisiydi; çoğunda belli bir noktadan dağılan halkalar vardı ya da bembeyaz şeritlerle süslüydü. Julian'ın da dediği gibi bir tanesini bile bırakmak yazık olacaktı. İnsan kendini büyük bir sanat galerisinde hissediyordu, üstelik buyrun, istediğinizi yapın, diyorlardı sanki. Julian en ayrıcalıklı taşlarını, koyun kafatasını ve tahta parçalarını içeri taşıdı. Üzerinde Çince yazılar olan tahta parçasını ikon gibi dik durumda, oturma odamızdaki şömine rafının üzerine koydu, onun bir yanına koyun kafatasını, bir yanına da enfiye kutusunu yerleştirdi. Taşları ve gri ağaç köklerini de pencere kenarına modern küçük heykelcikler gibi dizdi.

Çaydan sonra arabayla büyük kiliseye gittik ve kilisenin o kemiksi boşluğunda gezindik. Geniş taş zemin üzerindeki birkaç iskemle minik bir cemaat toplantısının yapıldığına işaret ediyordu. Hiç renkli cam yoktu, yüzyıllar kadar yaşlı ve yıpranmış birkaç *requiescat** üzerine gölge düşüren ve beyaz değil, solgun zemin taşlarına vuran soğuk güneş ışığının girdiği yüksek ve dikey pencereler vardı yalnızca. Dümdüz arazideki kilise büyük bir gemi enkazına ya da kaburga kemikleri altında korku ve dehşetle yürüdüğümüz dev bir hayvanın iskeletine benziyordu. Adımlarımız sessiz ve yumuşaktı, yalnızca hafif sürtünme sesleri geliyordu, birbirimizden hem ayrıydık, hem biraradaydık, kâh duraklıyor, kâh güneş ışığının vurduğu tozlu hüzmeler arasında birbirimize bakıyor, kâh soğuk ve nemli taşları ölümün ya da hakikatin dokunuşunu hatırlatan kalın duvara ya da sütunlara yaslanıyorduk.

* (Fr.) *requiescat*: döşeme. (ç.n.)

Arabaya bindik. Ufukta yeşil ve turuncu ışıklar vardı. Bu renklerin şerit şerit kestiği açık kahverengi bulutlarla dolu gökyüzünün altında geri döndük. Kendimden geçmiş gibiydim, hafif ve temiz hissediyordum kendimi. Aynı zamanda arzuyla tutuşuyor ve bundan sonra ne olacağını merak ediyordum ama olanlarda benim iradem rol oynamıyordu. Julian gevezelik edip duruyordu, ben de ona İngiliz kilise mimarisi üzerine bir ders verdim. Sonra yüzmek istediğini söyledi, tekrar kum tepelerine gittik. Julian doğru denize koştu, o zaman mayosunu içine giymiş olduğunun farkına vardım, doğru suya daldı ve suları sıçratarak benimle dalga geçti. (Ben yüzemem.) Yine de suyun son derece soğuk olduğunu anladım çünkü sudan pek çabuk çıkmıştı.

O arada ben de kıyıdaki taşların üzerine oturmuştum. Elimde Julian'ın elbisesi vardı. Askı gibi tutuyordum. Ne yaptığımı fark eder etmez daha rahat görünen bir pozisyona geçtim. Kasılır gibi bir hareketle elbiseyi buruşturdum. Julian'ın sevişme zamanını bilerek ertelediğini ya da kendine güvenmediğini düşünmüyordum. Onu zorlamamı istediğini de sanmıyordum. Kendimi tamamen onun içgüdülerine ve varlığının temposuna bırakmıştım.

Bir insan bedeninin belirli bir bedene karşı duyduğu dayanılmaz özlem ve onun yerini alabilecekler karşısında duyduğu kayıtsızlık yaşamın en büyük sırlarından biridir. Bana dediklerine göre, insanlar "bir tek kadını" ya da "bir erkeği" isteyebiliyor. Bu tür ilişkileri ne anlayabiliyorum, ne de ilgileniyorum. Bir başka insanı ender olarak istemiş olmam, aslında o insanı hiç istememiş olmam anlamına gelir. Arkadaşlıklarda el ele tutuşmak, öpüşmek anlamlıdır ama, benim tarzım hiçbir zaman bu olmadı. Fakat başka birinin bütünlüğüne kendimi titreye titreye vakfetmek-, o akşam yatakta oturup Julian'ı beklerken, böyle bir şeyi daha önce hiç yaşamadığımı hissettim: yine de Christian'a âşık olduğumu kabul ediyordu aklım. Bir başka sorun daha vardı ama bunun hikâyesini şimdi anlatmayacağım.

Yaşadıklarımız birbirlerine yumuşak bir biçimde bağlı, alışkın olmadıkları şeylere alışkınmış gibi yapan yeni evli bir çiftin balayına çıktıkları ilk güne hem benziyor, hem de benzemiyordu. Ben genç bir koca değildim. Ne genç, ne de kocaydım. Genç eşlerde görülen kontrol etme duygusunu, gelecekle ilgili ayrıntılı kaygılarını, rahatlatıcı teslimiyetini ben taşımıyordum. Gelecekten korkuyordum, teslim ol-

muştum ama o gün bana son derece yabancı gelen bir dünyada, harikalar diyarında gibi hissetmiştim kendimi; gereken tek şey yürümeye devam etmeye cesaret etmemdi. Kontrol etme gibi bir ihtiyaç hissetmiyordum. Beni kontrol eden Julian da değildi. Her ikimizi de yöneten başka bir şey vardı.

Öğle yemeğinde yumurta, akşam yemeğinde de sosis yedik. Akşam, yemekte biraz şarap da içtik. Julian da öteki sağlıklı gençler gibi alkole karşı kayıtsızdı. Bense fazla heyecanlı olduğum için içki içmesem daha iyi olur diye düşünüyordum ama şaşırtıcı bir hevesle iki bardağı devirdim. Julian güzel bir masa örtüsü bulduğunda çok sevinmişti, her iki yemekten önce büyük bir özen ve hevesle kullandı onu. Patara'da tıpkı reklamlarda belirtildiği gibi bütün ev gereçleri vardı. Julian'ın süpürge ve faraşına gerek olmamıştı. (Reklamlarda ayrıca, terk edilmiş bir çiftlik arazisindeki jeneratörden kendi elektriğini sağladığı da yazıyordu.) Bahçeden topladığı çiçekleri de getirmişti: Yollarda biten soluk mavi renkli çançiçekleri, sarı sazlar, parmaklıkların arkasından topladığı yabani baklalar, nilüfer büyüklüğünde, koyu kırmızı çizgili beyaz şakayıklar. Resmi bir tavırla oturduk ve neşeyle güldük. Akşam yemeğinden sonra birden, "Merak edilecek bir şey yok," dedi. "Hı-hı." "Beni anlıyor musun?" "Evet." Bulaşıkları yıkadık. O banyoya gitti, ben de yatak odasına girdim ve aynada kendime baktım. Mat ve düz saçlarımı, hafifçe kırışık yüzümü inceledim şaşılacak derecede genç görünüyordum. Soyundum. Sonra o geldi ve ilk kez birlikte olduk.

İnsan bu kadar şiddetle arzuladığı bir şeye sonunda kavuştuğunda zamanın durmasını istiyor. Gerçekten de böyle zamanlarda her şey mucizevi bir biçimde yavaşlıyor. Gözlerimizin içine bakarak, hiç telaş göstermeden birbirimizi okşuyorduk. Tuhaf bir şaşkınlık hissi de vardı. Marvell'daki çılgınlıkları hissetmiyordum artık. Çağlar süren bir aşkın kısa bir dilimini yaşama ayrıcalığına sahip olduğumu düşünüyordum. Yunanlılar İ.Ö. 400 ve 600 yılları arasında, insanlık deneyiminin hangi binyılını yaşadıklarını idrak ediyorlar mıydı? Herhalde etmiyorlardı. Fakat ben, sevgilime tepeden tırnağa hayranken birtakım komutlara tabi olduğumu, insan aşkının tarihinin oluştuğunu biliyordum.

Bu kadar zengin kader duyguma karşılık bir cezam da olacaktı. Asıl meseleyi o kadar ertelemiştim ki, sıra ona gelince bir saniye içinde yok olup gitmişti. Bu yüzden çok üzülmüş, onu okşamaya

çalışmıştım ama o bana o kadar sıkı sarılmıştı ki, elimi kolumu kıpırdatamamıştım. "Bende iş yok." "Saçmalama, Bradley." "Fazla yaşlıyım." "Sevgilim, uyuruz." "Ben biraz dışarı çıkacağım."

Çıplak halde karanlık bahçeye çıktım, yatak odasından gelen ışık sivri uçlu çimenlerden oluşan loş kare bir alanı ve hindibaları aydınlatıyordu. Denizden gelen pus yavaş yavaş evin yanında sürükleniyor, sigara dumanı gibi bir dolanıyor, bir açılıyordu. Dinledim ama dalgaların sesini duyamadım, arkalardan bir yerden bir tren sesi geldi, bir süre sonra baykuş gibi ötmeye başladı.

Geri döndüğümde Julian, yumuşak, koyu mavi ipek bir gecelik giymiş ama göbeğine kadar iliklememişti. Geceliğini geriye doğru sıyırdım. Gençliğin kusursuz meyveleri olan göğüsleri yuvarlaktı, kolye ucundaki mücevherler gibiydi. Altın renkli saçları kurumuş, yumuşacık olmuştu. Gözleri büyümüştü. Sabahlığımı üzerime geçirdim. Yanına çömeldim ama ona dokunmuyordum.

"Sevgilim, merak etme."

"Merak etmiyorum," dedim. "Bende iş miş kalmadı."

"Düzelecek."

"Julian, ben çok yaşlıyım."

"Saçma. Ne kadar yaşlı olduğunu ben *görebiliyorum*!"

"Hayır, ama-Bak, yaralısın, zavallı kolun, zavallı bacağın."

"Üzgünüm-"

"Çok güzel, sanki bir tanrı tarafından dokunulmuş gibi mora boyanmış."

"Yatağa gel, Bradley."

"Dizlerin kuzey denizi gibi kokuyor. Daha önce kimse öptü mü ayak tabanlarından?

"Hayır."

"İyi. Beceriksizliğim için üzgünüm."

"Burada beceriksizlik ihtimali olmadığını biliyorsun, Bradley. Seni seviyorum."

"Senin kölenim."

"Evleneceğiz, değil mi?"

"Bu imkânsız."

"Böyle söyleyip beni korkutma. Bunu demek istemiyorsun. Bu mekanik bir şey. Bizi durdurabilecek hiçbir şey yok. Birbiriyle evlenmek isteyip de evlenemeyen zavallı insanları düşün. Biz özgürüz, kimseyle evli değiliz, kimseye karşı sorumlu değiliz. Bir tek zavallı

Priscilla var, o da bizimle oturur. Ona bakar, mutlu ederiz. Bradley, mutluluğu böyle aptalca geri çevirme. Yani, bunu yapmayacağını biliyorum, yapamazsın. Yapabileceğini düşünsem çığlık çığlığa bağırırdım."

"Buna gerek yok."

"O halde neden öyle demek istemediğin halde böyle soyut şeyler söyleyip duruyorsun?"

"Yalnızca içgüdüsel olarak kendimi korumaya çalışıyorum."

"Doğru dürüst cevaplamadın. Benimle evleneceksin, değil mi?"

"Sen bayağı delisin," dedim, "ama sana dediğim gibi, ben senin kölenim. İstemeyi sürdürdüğün her şey benim varlığımın yasası olacaktır."

"O halde mesele yok. Tanrım, çok yorgunum."

İkimiz de yorgunduk. Işıkları kapattıktan sonra, " Bir şey daha var, Bradley. Bugün, hayatımda yaşadığım en mutlu gün oldu."

İki saniye sonra uyumuştum. Şafakla birlikte kalktık ve tekrar birbirimize sarıldık ama sonuç aynı oldu.

Ertesi gün pus yine oradaydı, daha kalınlaşmıştı, yine deniz yönünden geliyor, uzak diyarlara çıkan gölgeli bir ordu gibi tutarlı ve amaçlı bir tavırla evin yanından geçip gidiyordu. Sabahın erken saatinde, küçük oturma odasındaki pencereden bakarak pusu izledik.

Kahvaltıdan sonra iç bölgelere doğru yürüyüp bir şeyler alacak bir yer bulmaya karar verdik. Hava bayağı serindi, Julian ceketlerimden birini hırka olarak kullanıyordu çünkü alışveriş çılgınlığı sırasında aklına manto almak gelmemişti. Su teresi dolu küçük bir derenin kenarındaki patikadan yürüdük; işaret memurunun kulübesinin önündeki tren yolundan ve az ilerideki sakin bir akıntının üzerindeki kavisli köprüden geçtik. Güneş pusu yarıyor, koca koca altın bulut topları yapıyordu, ne bize ne de birbirlerine dokunmayan bu topların arasından yürüyorduk. Dün gece olanlar, ya da olamayanlar canımı çok sıkıyordu ama Julian'ın varlığı beni hâlâ çılgıncasına mutlu ediyordu. Kendime işkence etmeden duramıyordum, "Sonsuza kadar burada kalamayacağımızı biliyorsun, değil mi?" "Yine o ses tonuyla konuşma. Senin meşhur 'ıztırabın'. Olmaz, yine başlama."

"Hayır, yalnızca gerçeği söylüyorum."

"Bence bir süre daha burada kalıp mutluluğu öğrenmeliyiz."

"Bu benim konum değil."

"Biliyorum ve sadece öğreteceğim. İleride olacaklar konusunda kendini rahatlatana kadar seni burada tutmayı düşünüyorum."

"Evlenmemizi mi kastediyorsun?"

"Evet. Sonra sınavlarımı bitiririm, her şey çok-"

"Düşünsene ben çok daha yaşlıyım sen-"

"Of, bu konuda kaygılanmayı bırak artık, Bradley. Her şeyde aklanmak istiyorsun."

"Sen beni sonsuza dek akladın. Sevgin bitecek olsa bile ben aklandım"

"Bu bir alıntı mı?"

"Evet, ama benden."

"Pekala, sevgim şu anda bitmeyecek. Ve yaşın konusunda canımı sıkıp durma."

"Seni saran bütün bu güzellik yüreğime uygun tek kıyafet, bu yüzden senin sinende nasıl yaşıyorsa benimkinde de öyle yaşıyor. Senden nasıl daha yaşlı olabilirim?"

"Peki, *bu* alıntı mı?"

"Kahrolası berbat bir tartışma."

"Bradley, bende bir değişiklik fark ettin mi?"

"Galiba, bir iki ufak tefek değişiklik var."

"Geçtiğimiz iki üç gün içinde *büyüdüğümü* fark ettin mi?"

Bunu fark etmiştim. "Evet."

"Bundan önce çocuktum, belki sen beni hâlâ çocuk olarak görüyorsun. Ama şimdi bir kadınım, gerçek bir kadın."

"Ah, benim küçük sevgilim, sarıl bana, sarıl bana, sarıl bana ve seni terk etmeye kalkarsam bana izin verme."

Çayırların arasından geçip bir köye vardık ve aradığımız mağazayı bulduk, dönüş yolculuğumuzda pus tamamen ortadan kalkmıştı. Güneş kum tepelerini ve evimizin bahçesini pırıl pırıl parlatıyordu, puslu havanın nemlendirdiği taşlar kendilerine özgü renklerde parlıyorlardı. Sepetimizi parmaklıkların yanına bıraktık ve doğru denize koştuk. Julian ateş yakmak için tahta parçaları toplamamızı önerdi ama bunun çok güç bir şey olduğu ortaya çıktı, çünkü bulduğumuz tahta parçalarının her biri yakılamayacak kadar güzeldi. Yine de Julian'ın yok etmeye kıyabileceği bir iki tahta parçası bulmayı başardık. Julian'ı deniz kenarında bırakıp tahta parçalarını her zamanki yerimize koymaya giderken uzaklarda bir noktada kanımı donduran bir şey

gördüm. Üniformalı bir adam bisikletiyle engebeli patikadan bizim bungalova doğru geliyordu.

Bisikletli adamın Patara'ya doğru gittiğine kuşkum yoktu. Gidecek başka bir yer yoktu ki. Tahta parçalarını elimden bıraktım ve kum çukurlarından birine çöktüm ve bisikletli adamı, altın sarısı nemli çimenlerin arasından gözden kaybolana dek izledim. Polis mi acaba? Postacı mı? Resmi görevlilerden oldum olası nefret etmişimdir. Bizden ne isteyebilirdi? İstediği şey biz miydik? Burada olduğumuzu kimse bilmiyordu. Suçluluk ve dehşet yüzünden buz gibi olmuştum. Şöyle düşündüm: cennetteydim ama minnettar kalmamıştım. Kaygılarla dolu, yıkıcı ve aptal bir adamdım. İşte artık bir şeyler olmaya başlıyordu. Gerçekten korkmak ne demek, artık öğrenecektim. Şimdiye kadar hiç gerek yokken korkuyla oynayıp durmuştum.

Julian'a seslenip tahta parçalarını götürmek için arabayı almaya gideceğimi haber verdim, orada kalıp toplamaya devam etmesini söyledim. Bisikletli adamın bir şey bırakıp bırakmadığını görmek istiyordum. Bahçeyi geçmek üzereydim ki, Julian arkamdan bağırdı, "Beni bekle!". Arkamdan koşup ellerime sarıldı, gülüyordu. Başımı çevirip yüzümdeki dehşet ifadesini görmesini engellemeye çalıştım, bir şey fark etmedi.

Julian evin önüne geldiğinde bahçede kalıp yan yana sıraladığı taşlarıyla ilgilenmeye başladı. Telaşlı olduğumu belli etmemeye çalışarak verandaya doğru ilerledim ve kapıya baktım. Paspasın üzerinde bir telgraf vardı, çabuk bir hareketle hemen elime aldım. Tuvalete gidip kapıyı kilitledim.

Telgraf bana gelmişti. Titreyen ellerimle beceriksizce açmaya çalıştım, sonra da yırttım, yırtılan kısma telgrafın kendisi de dahildi. İkiye ayrılan kâğıt parçalarını yan yana tutarak okudum. "*Lütfen hemen beni ara Francis*", yazıyordu.

Bu ölümcül kelimelere bakakalmıştım. Bunun anlamı olsa olsa bir felaket olabilirdi. Buraya nasıl ulaştığı da ürkütücü bir bilmeceydi. Francis buranın adresini bilmiyordu. Birisi bulmuştu, ama nasıl? Herhalde Arnold bulmuştu. Ağzımızdan kaçırmış olmalıydık, nasıl, ne zaman, ne kadar, bilemiyorum. Arnold yola çıkmıştı bile ve Francis beni uyarmaya çalışıyordu.

Julian, "Huuu huuu!" diye bağırıyordu.

"Geliyorum," dedim ve dışarı çıktım. Julian'a belli etmeden hemen telefon etmeye gitmeliydim.

"Öğle yemeği zamanı geldi, ne düşünüyorsun?" dedi Julian. "Tahta parçalarını sonra getiririz." Mavi beyaz masa örtüsünü tekrar masaya yaydı. Masanın ortasına çiçek dolu bir çanak yerleştirdi, yemeğe başladığımızda onu törenle kaldıracaktık. Daha şimdiden geleneklerimiz oluşmuştu. "Sana ne diyeceğim, sen yemeğini ye, ben arabayı benzinciye götüreyim, yağını kontrol ettirmem gerek, benzin de alırım. Öğleden sonra canımız bir yere gitmek isterse hazır olmuş olur."

"Ama oraya giderken de uğrayabiliriz bunlar için," dedi Julian.

"Öğleden sonra kapalı olabilirler. Hem o yoldan gitmeyiz belki de."

"Ben de seninle geleyim, o zaman."

"Hayır, sen kal. Neden yolda gördüğümüz o su terelerinden toplamıyorsun? Öğle yemeği için çok iyi olurdu."

"Ah, evet, tamam, ben de onu yaparım! Bir sepet alayım. Gecikme." Fırladığı gibi gitti.

Arabaya bindim, sinirden bir türlü çalıştıramadım. Sonunda çalıştırdım ve hoplaya zıplaya bana korkunç gelen bir yavaşlıkla yola koyuldum. Yol kenarındaki en yakın köy bizim büyük kilisenin olduğu yerdeydi. Orada telefon kulübesi vardı herhalde. Kilise köyün dışında deniz tarafında kalıyordu, bu yüzden gece gittiğimiz köy hakkında hiçbir şey hatırlamıyordum. Benzin istasyonunu geçtim. Benzinciye girip telefonunu kullanıp kullanamayacağımı sormayı düşündüm ama vazgeçtim, oradan rahat konuşamayabilirdim. Kiliseyi geçince köyün ana caddesinin köşesine geldim, orada bir telefon kulübesi vardı.

Telefon kulübesinin önünde arabayı durdurdum. Kulübe doluydu, tabii. İçeride el kol hareketleri yaparak gülümsemekte olan bir kız vardı. Arkası dönüktü. Bekledim. Sonunda kapı açıldı. Bozuk param olmadığını fark ettim. Sonra da santrale ulaşamadım. Sonunda kendi numaramdan ödemeli aradım ve ahizeyi anında açan Francis'in sesini duydum, durmadan bir şeyler söyleyip duruyordu.

"Alo, Francis. Burada olduğumu nereden bildin?"

"Ah Bradley-Bradley-"

"Ne oldu? Arnold buldu mu? Ne yaptın da her şeyi karıştırdın?"

"Ah Bradley-"

"Ne oldu, Tanrı aşkına? Neler oluyor?"

Bir an hiç ses gelmedi, sonra tiz bir inleme. Hattın öteki ucundaki Francis ağlıyordu. Korkudan bayılacak gibiydim.

"Ne-?"

"Ah Bradley-Priscilla-"

"Ne?"

"Öldü."

O anda tuhaf bir şekilde telefon kulübesinin, günışığının, dışarıda bekleyen birinin, aynaya yansıyan yüzümün farkına vardım. Gözümü dikmiş bakıyordum.

"Nasıl-?"

"Kendisini öldürmüş, uyku hapı almış-saklamış galiba-onu bırakmıştım-yapmamalıydım-alıp hastaneye götürdük, ama çok geç olmuştu-ah Bradley, Bradley-"

"Gerçekten öldü ha," dedim. Bu olmaz ki, diye düşünüyordum. İmkânsız bir şeydi bu. İnsanlara daha iyi bakılması, iyileşmesi için bırakılan bir yerde, bir hastanedeydi, kendini öldürmüş falan olamazdı, bu yanlış alarmdı. "gerçekten-öldü mü-Emin misin-?"

"Evet, evet -ah, ben o kadar-hepsi benim suçum, öldü, Bradley ambulanstayken yaşıyordu-ama sonra bana öldüğünü söylediler-ben-ah Bradley, affet beni-"

Priscilla artık yaşamıyordu. "Bu senin hatan değil," dedim mekanik bir sesle. "Benim hatam."

"Öyle berbat haldeyim ki-hepsi benim suçum-kendimi öldürmek istiyorum-artık yaşayamam, nasıl yaptım bunu-" daha çok inliyor ve ağlıyordu.

"Francis. Sızlanmayı bırak. Dinle. Burada olduğumu nasıl anladın?"

"Seyahat acentasından gelen bir mektup buldum masanda-orada olabileceğini düşündüm. Sana ulaşmak zorundaydım. Ah Bradley, nerede olduğunu bilmiyordum, öyle korkunç, öyle korkunç bir haldeydim ki-böyle bir şey oluyor ve sen bunu öğrenemiyorsun bile. Telgrafı dün gece yolladım ama bu sabaha ancak ulaşır dediler."

"Şimdi aldım. Bekle. Sakin ol ve bekle." Kulübenin içine vuran güneş ışığı altında hiçbir ses çıkarmadan dikiliyor ve duvarlardaki minik çukurlara bakıyordum. Ağlamak istiyordum, ölmüş olamazdı, her şey yapılmış mıydı, her şey? Priscilla'yı kollarıma almak, onu tekrar yaşama döndürmek istiyordum. Onu teselli etmek, mutlu etmek istedim ümitsizce. Kolayca yapacakmışım gibi gelmişti bana.

"Ah Tanrım, ah Tanrım, ah Tanrım-" Francis, hafif bir sesle, tekrar tekrar bunları söylüyordu.

"Dinle Francis. Burada olduğumu bilen başka biri var mı, Arnol biliyor mu?"

"Hayır. Hiç kimse bilmiyor. Dün gece Arnold ve Christian buray geldi. Telefon ettiler ben de onlara söylemek zorunda kaldım. Ama zaman o mektubu bulmamıştım daha, onlara senin nerede olduğun bilmediğimi söyledim."

"Bu iyi. Nerede olduğumu hiç kimseye söyleme."

"Ama Brad, hemen geliyorsun, değil mi? Buraya gelmek zo rundasın."

"Geliyorum," dedim, "ama hemen değil. O mektubu tesadüfen bul dun. Bu telefon konuşması da hiç olmadı."

"Ama Brad, cenaze ve-ben hiçbir şey yapmadım, hâlâ morgda-"

"Kocasına haber verdin mi, hani şu Roger Saxe'a?"

"Hayır, ben-"

"Pekala, ona haber ver. Benim defterimde adresini ve telefonun bulacaksın, defterim şeydeydi-"

"Tamam, tamam-"

"O, cenazeyi ayarlar. Yapmazsa, sen yap-Ya da başlat işte-Nered olduğumu bilmiyorsun, ona göre ne yapabilirsen yap-İlk fırsatta ge liyorum."

"Ah Brad, ben yapamam, sen gelmek zorundasın, mecbursun sorup duruyorlar-o senin kızkardeşin-"

"Ona bakman için sana para vermiştim. Neden bıraktın onu?"

"Ah Tanrım, ah Tanrım, ah Tanrım-"

"Sana söylediğim gibi yap. Priscilla-Priscilla için artık yapabilece ğimiz bir şey yok-Roger Saxe'a ulaş, her şeyi sana bırakıyorum. İll fırsatta geleceğim. Hoşça kal."

Ahizeyi çabucak yerine bıraktım ve kulübeden dışarı çıktım. Dı şardaki güneş göz kamaştırıyordu. Kulübenin dışında beklemekte ola adam bana tuhaf tuhaf baktı ve sonra içeri girdi. Arabaya doğr yürüdüm, elimi kaportaya koyarak biraz durdum. Yol yüzünden çol tozluydu. Parmaklarımla tozlu kaportaya şekiller çizdim. Köyün sa kin, şirin caddesine baktım, caddenin iki yanına çeşitli boyutlarda, o sekizinci yüzyıl evleri diziliydi. Sonra arabaya bindim ve yavaş yava sürerek kilisenin yanından geçip Patara'ya döndüm.

Öyle durumlar vardır ki, insan üzerine düşen basit ve açık göre dürtüsünü reddetse bile kendisini yeni görevlerin biriktiği kar makarışık bir labirentte bulur. Bazen bu basit dürtülere karşı koyan ki

şi kesinlikle doğru olanı yapıyor olabilir; önünde yapması gereken düzenlemeleri örgütlerken çok doğru hareket ediyor da olabilir. O sırada beni rahatsız eden şey de görev duygusu değildi. Yanlış hareket ettiğimi biliyordum belki de, fakat bu varsayım fazla ilgimi çekmiyordu. Elbette kızkardeşimi hayatta tutamamak gibi affedilmez beceriksizliğim yüzünden dehşete kapılmış, kendimi suçlamıştım. Ama arabayı sürerken yakın gelecekle ilgili planlar da yapıyordum. Saçmaydı ama Francis'in bulunduğum yeri öğrenmesinin yalnızca bir tesadüf, kendi dikkatsizliğimin doğal sonucu olması fikrinden çok etkilenmiştim. O korkunç telefon görüşmesi böylesine belirgin bir zorunluluğu, bu kadar büyük bir nedeni taşımasaydı, bu kadar gerçek görünmeyecek, tarihten silinip gidebilecekti. Bunların hiçbiri olmamış gibi davransam da gerçeği değiştiremeyeceğimi biliyordum. Fakat bu olay öylesine olmaması gereken, olmamak zorunda bir şeydi ki, yine de gölgede bırakılabilirdi. O halde hemen Londra'ya dönsem mi dönmesem mi işkencesiyle kendimi baskı altına sokmama da gerek yoktu. Hem zaten artık Priscilla için hiçbir şey yapılamazdı.

Saatte otuz kilometre hızla giderken, o kadar uzun zamandır, yani Patara'ya geldiğimizden beri ne kadar çok şeyi askıda bırakmış olduğumun farkına varmıştım. Elbette, sürekli onunla birlikte olmak gibi bir mucizeyle yalnızca mutlu olmaya *hazırlamıştım* kendimi. Bu kesinlikle doğruydu. Yavaş yavaş ve endişeyle çiğnenen zamanın elinden kurtarılmış olan bu cennet günleri gelecekle ilgili yüreksiz korkularla ya da Julian'ın "soyutlamalarım" dediği ıztıraplarla bulandırılmamalıydı. Öte yandan, o anda gördüğüm kadarıyla, düşüncesizce içinde bulunduğum ânın keyfini çıkarırken kimi derin düşünceler devreye girmiş olmalıydı. Yarı yarıya kendimden saklıyor olsam da korkunç niyetlerim vardı. Bütün sorunum Julian'ı sonsuza dek nasıl tutacağımdı. Hem ona hem de kendime bunun imkânsız olduğunu söylemiştim ama aynı zamanda, onunla *bu şekilde* bir kez birlikte olduktan sonra şimdi teslim olamayacağımı da biliyordum. Bir zamanlar, tahmin bile edemeyeceğim kadar uzun zaman önce, onu alıkoymak sorunu, onun cömertliğini kabul etmek ve bundan sonuna kadar yararlanmak konusunda-buna en doğru ve her biçimde itiraz edilebilse de-kendimi ikna etme sorunu demekti. Oysa durmadan yaptığım, belli bir amaca yönelik muhakemelerimin bir yerlerinde gizlenen sorun kapkara bir ilkellikle ilgiliydi; bu sorun artık sorun ya da düşünce olmaktan çıkmış, beynimde büyüyen bir şey haline gelmişti.

O telefon görüşmesinden sonra Julian'la adamakıllı sevişmek gibi bir saplantının gerilemeyip de büyümesi saçma ya da canavarca gelebilir. Julian'ın üstünde durmadığı o başarısızlık, bütün çıkmazın simgesi gibi geliyordu artık bana. Ne olursa olsun *bir sonraki* engel buydu. *Ondan sonra*, ancak *o olduktan sonra* ne yapacağıma karar verebilirdim. *O zamana* kadar bekleyebilirdim, suçlanmazdım. Ancak bu işi doğru dürüst yaptığım takdirde kesinliğin parlak ışığına çıkabileceğimi yavaş yavaş hissetmeye başlamıştım belki de; karanlık niyetlerle dolu kafama göre ben net bir amacı kendime ifade etmenin olsa olsa bir santim uzağındaydım: bu kızla neden evlenmeyecektim? Yaş farkı; yalnızca yaş farkından başka bizi evlenmekten alıkoyabilecek hiçbir şey yoktu. Bu güçlüğü siliversek ortada hiçbir şey kalmayacaktı. Bizimki gibi bir aşk nasıl harcanırdı? Olamazdı. *Evlenebilirdik*: hatta böyle bir sevgiye ancak evlilik hizmet edebilirdi. Julian'a sonsuza dek sahip olabilirdim, olabilirim. Ama henüz bu noktada değildim ve puriten vicdanım hâlâ iç karartıcı bir danışman rolündeydi ve kararsızlığımın hangi biçime gireceğini o telefon görüşmesinden önce anlamış değildim.

Elbette Priscilla'nın ölümünü Julian'dan saklamaya karar vermiştim. Söylersem, bir an önce Londra'ya dönmek zorunda kalırdık. Ama sığınağımızı şimdi terk edersek, birbirimizden şimdi ayrılırsak-seferimizi mükemmeliyetle tamamlamamışken-bizi kuşkulardan kurtaracak olan süreç asla gerçekleşemeyecek, sonsuza dek bağlı kalma yemini edemeyecektik. Bu, her ikimiz adına da yapmam gereken bir şeydi; kaderimde böyle bir eziyet vardı: sükût etmek, her ikimizi karanlıklardan kurtarmak. Ayrıca, bu, araya başka bir şey sokmadan, bu sürekliliği bozmadan şimdi yapılmalıydı. Sevişme bunun bir parçasıydı. Bu intihar hikâyesiyle onun gibi genç bir kızın kanını donduramazdım. Elbette, çok geçmeden, bu haberi "alacak", hemen dönmek zorunda kalacaktık ama şimdi, karar vermeye bu kadar yaklaştığım bir anda değildi, ancak bu şekilde onu tutabilir, onu tutmaya değer biri olabilirdim. Priscilla için yapabileceğim bir şey yoktu. Artık Julian'a karşı görevlerim vardı. Bunu saklamanın verdiği acı çektiğim eziyetin bir parçasıydı. Julian'a bunu bir an önce söylemek istiyordum. Onun beni avutmasına ve affetmesine ihtiyacım vardı. Fakat her ikimiz adına, şu anda bu olmadan yaşamak zorundaydık.

"Nerelerde kaldın. Bana bak şimdi, bil bakalım kimim!"

Verandadan geçtim ve oturma odasının loşluğuna geçince gözlerimi kıstım. Önce Julian'ı hiç göremedim, karanlıkta bir noktadan sesi geliyordu yalnızca. Sonra yüzünü gördüm, geri kalan tarafı görünmüyordu. Sonra ne yaptığını gördüm.

Siyah tayt pantolon, siyah ayakkabılar, siyah kadife yelek, beyaz bir gömlek giymiş, boynuna da haçlı bir altın zincir geçirmişti. Elinde koyun kafatası, mutfağın kapısının önünde duruyordu.

"Seni şaşırtmak istedim! Bunları senin paranla Oxford Caddesi'nden almıştım, bu haç da bir tür hippi haçı, elli pens'e o adamlardan birinden aldım. Gereken tek şey kurukafaydı, bu güzel şeyi de burada bulduk. Bana yakışmış, değil mi? Heyhat, zavallı Yorrick- Ne oldu sevgilim?"

"Hiçbir şey," dedim.

"Tuhaf bakıyorsun. Prens gibi durmuyor muyum? Bradley, beni korkutuyorsun? Ne oldu?"

"Hiçbir şey."

"Hemen çıkartıyorum üstümü. Yemeğe otururuz. Su terelerini topladım."

"Yemek yemiyoruz," dedim. "Yatağa giriyoruz."

"Yani, şimdi mi?"

"Evet."

Ona doğru yürüdüm, bileğinden kavradım ve yatak odasına çekerek yatağın üzerine fırlattım. Koyun kafatası yere düştü. Bir dizimi yatağın üzerine koyarak beyaz gömleğini çekiştirmeye başladım. "Dur, dur, yırtıyorsun!" Telaşla gömleğinin düğmelerini çözmeye ve yeleğini çıkarmaya çalışıyordu. Bense üstünde ne varsa olduğu gibi başının üzerinden çekip çıkartmaya çalıştım ama boynundaki zincir takıldı. "Bekle, Bradley, lütfen, zincir boynuma dolandı, lütfen." Gömleğinin kar gibi beyazına ve ipeksi dağınık saçlarının arasına elimi daldırdım ve zinciri çektiğim gibi kopardım. Giysiler rahatça çıktı. Julian ümitsizce sutyenini açmaya çalışıyordu. Hırsla siyah taytını çıkarmaya başladım, bacaklarından aşağı çekerken o da bana yardım etmek için dizlerini büküyordu. Sonra da kendi elbiselerimi yırtarak çıkarmaya başladım.

"Bradley, lütfen, lütfen bu kadar sert olma, lütfen, Bradley, canımı acıtıyorsun."

Sonrasında, Julian ağlıyordu. Bu sevişme hakkında hiçbir kuşku olamazdı. Tükenmiş bir halde yatıp biraz ağlamasına izin verdim. Sonra ona döndüm ve başını göğsüme yasladım, gözyaşları göğsümdeki gri tüylerin üzerindeki terle karışınca ezilen kıvırcık tüylerin rengi de koyulmuştu. Ona sarılırken dehşet verici bir zafer transına girmiştim, ellerimin arasındaki bedeninden gelen yıkılmışlığın hıçkırıklarına hayran olmamak elde değildi.

"Ağlama artık."

"Yapamıyorum."

"Zinciri kırdığım için özür dilerim. Tamir ederim."

"Önemli değil."

"Seni korkuttum."

"Evet."

"Seni seviyorum. Evleneceğiz."

"Evet."

"Beni affedebiliyor musun?"

"Evet."

"Lütfen artık ağlama."

"Duramıyorum."

Ama daha sonra tekrar seviştik. Sonra nasıl olduysa akşam oldu.

"Seni bu hale ne getirdi, Bradley?"

"Danimarka Prensi, galiba."

Yorgunluktan halsiz düşmüş ve acıkmıştık. Alkol almaya ihtiyacım vardı. Mavi, tuzlu geceye açılan pencerelerin karşısında ve ampul ışığı altında karaciğerli sosis, ekmek, peynir ve su teresi yediğimiz öğle yemeğimiz için seremoni yapmamıştık. Şarabın geri kalanının hepsini ben içtim.

Beni bu hale ne getirmişti? Birden Priscilla'yı öldürenin Julian olduğuna mı inanmıştım? Hayır. Öfke ve kızgınlık Julian kanalıyla kendime yöneltilmişti. Ya da Julian ve benim aracılığım ile kadere karşı yöneltilmişti. Yine de bu öfke aşktı, bu tanrının delice, korkutucu gücüydü. "Bu aşktı," dedim ona.

"Evet, evet."

Ne de olsa bir sonraki engeli aşmıştım artık ama bunun ardında gördüğüm dünya beklediğimden farklıydı. Sade, entelektüel bir kesinliğe yaklaşacağımı tahmin etmiştim. Ortada bir şey varsa o da Ju-

lian'la olan ilişkimdi ve hâlâ geleceğin belirsizliklerine doğru uzanıyordu; olanlar çabuk, şaşırtıcı ve tarihsel dinamiklerle doluydu, sanki her saniye bir değişime uğruyordu. Kız artık farklıydı, ben farklıydım. Her köşesine taptığım bu beden miydi? Sanki ilahi bir kudretin saldırısıyla korkunç bir soyutlama tutkumuzun ortasına dalıvermişti. Bazen birden üzerime bir titreme geliyordu ve Julian'ın da titrediğini görüyordum. Dokunaklı olan şey yangından henüz kaçmış iki insan gibi birbirimizi teselli etmemizdi.

"Zincirini tamir edeceğim, gerçekten."

"Tamir edilmesine gerek yok, bağlarım olur biter."

"Koyun kafatasını da tamir edeceğim."

"Paramparça oldu ama."

"Ben tamir ederim." "Perdeleri kapatalım. Sanki kötü ruhlar bizi izliyormuş gibi geliyor."

"Her yanımız ruhlarla çevrili. Perdeler onları uzak tutamaz."

Perdeleri çektim ve oturduğu iskemlenin yanına gelip parmağımla hafifçe boynuna dokundum. Cildi serin, neredeyse soğuktu, birden ürperdi, boynunu eğdi. Başka bir karşılık vermedi ama bedenlerimizin anlayışın ötesinde bir bütünlüğe ulaştığını hissetmiştim. Artık sözcüklerle sessiz bir iletişim kurmamızın zamanıydı, yeni bir konuşma biçimi geliştirecek, gelecekten haber veren sözcüklerle konuşacaktık.

"Biliyorum," dedi. "Bir dolu var. Daha önce hiç böyle hissetmemiştim. Denizi dinle. Yanı başımızda gibi. Ama rüzgâr yok."

Dinledik.

"Bradley, gidip ön kapıyı kilitler misin?"

Gidip kilitledim, sonra da karşısına geçip oturdum. "Üşüyor musun?"

"Bu üşümek değil."

"Biliyorum."

Kaçtığı gün giydiği söğüt yaprağı desenli mavi elbisesini giymişti, omuzlarına da yünlü, hafif yatak örtüsünü almıştı. Kocaman gözlerini bana dikiyor ve yüzü zaman zaman acıyla kasılıyordu. Çok ağlamıştı ama artık hiç gözyaşı yoktu. Öyle büyümüş görünüyordu ki bu çok hoştu, artık benim tanıdığım o çocuğa hiç benzemiyor, kutsal bir kadını, bir kâhini, bir tapınak fahişesini andırıyordu. Saçlarını taramış, geriye bastırmış ama toplamamıştı. Yüzünde çıplaklık, yalnızlık ve bir maskenin belirsiz bakışları vardı. Büyük bir heykelin boş bakışları gibiydi.

"Ah sen harikuladesin, harikuladesin."

"Kendimi çok tuhaf hissediyorum," dedi, "kişiliğim yokmuş gibi, daha önce hiç böyle hissetmemiştim."

"Bu, aşkın gücü."

"Aşk böyle mi yapar? Dün, dünden önceki gün de seni sevdiğimi düşünüyordum. Ama böyle değildi."

"Bu tanrısal bir etki, siyah Eros. Korkma."

"Ah, ben korkmuyorum, yalnızca sarsılmış ve boş hissediyorum kendimi. Daha önce hiç bulunmadığım bir yerdeyim." "Ben de o aradayım."

"Evet, bu çok tuhaf. Birbirimize karşı nazik, duyarlı ve sakin davrandığımız zamanlar, nasıl söyleyeyim, senin orada olduğunu hissediyordum, daha önce kimse için böyle bir şey hissetmemiştim. Şimdi sanki yalnız hissediyorum kendimi-ama değilim-ben-ben senim-ben ikimizim."

"Evet, evet."

"Hatta sen beni andırıyorsun. Aynaya bakıyor gibi oluyorum."

Bu sözcükleri ben sarf ediyormuşum gibi tuhaf bir hisse kapıldım. Ben onun aracılığıyla, onun varlığının saf, yankılanan boşluğundan konuşuyordum, bu boşluğu aşk yapmıştı.

Sonra gözlerine bakıp düşündüm: "Bradley! Artık bir ismin yok."

"Biz bir büyünün etkisindeyiz."

"Sonsuza dek birleştiğimizi hissediyorum. Sanki-adanmışız gibi."

"Evet."

"Şu trenin sesini dinle, ne kadar da net."

Ta uzaklardan geçip giden trenin sesini dinledik.

"İlham geldiğinde de böyle mi oluyor, yani kitap yazarken?"

"Evet," dedim. "İnsan yüreğinin aşka ve bilgiye duyduğu özlem sınırsızdır. Fakat insanların çoğu bunu ancak âşık olduğunda fark eder, bu arzu kavramı varlık kazanıp karşılarına çıktığı zaman."

"Sanat da öyle-"

"Bu arzu yüce varlığın huzurunda anılıyor, sanki."

"Aşk ve sanat-"

"Her ikisi de sonsuz düzenlemeler."

"Artık kitabını yazarsın, değil mi?"

"Artık yazarım."

"Ben bütünleşmiş olduğumu hissediyorum," dedi Julian, "sanki neden biraraya geldiğimizin açıklaması bulunmuş gibi. Ama yine de

bu açıklamanın kendisinin bir önemi yok. Birlikteyiz. Ah, Bradley, *esniyorum*!"

"Ve ismim de geri geldi!" dedim. "Hadi bakalım, Yatıp uyuyalım."

"Hiç bu kadar hoş bir yorgunluk ve *ağırlık* hissetmemiştim üzerimde."

Onu yatağa götürdüm, tıpkı ilk geceki gibi geceliğiyle uyudu. Bense uyanık ve tetikteydim. Onu kollarıma aldığımda Londra'ya dönmemekle iyi yaptığımı anlamıştım. Kalmak zorundaydım, bu eziyeti çekmek zorundaydım. Ona sarıldım ve onun sıradan, evcimen yumuşaklığının beni de ısıttığını hissettim. Zavallı Priscilla'yı ve bütün o acıyı yarın Julian'la nasıl paylaşacağımı düşündüm. Yarın ona her şeyi, her şeyi anlatacaktım. Londra'ya dönüp ödevleri yerine getirecek ve birlikte olmanın sıradanlıklarını yaşamaya başlayacaktık.

Çok derin uyuyordum. Durmadan kıran, parçalayan bir ses vardı. Benim bulunduğum yerdeydi bu ses. Nazilerden kaçarken yakalanmış bir Yahudi'ydim. Onları duyabiliyordum, Ucello'nun tablosundaki askerler gibiydiler, silahlarını kapıya vurup bağırıyorlardı. Aniden uyandım ve Julian'ı kollarımda buldum. Hâlâ karanlıktı.

"Nedir bu?" Julian'ın korku dolu sesi beni iyice uyandırdı, inanılmaz bir dehşete kapılmıştım.

Birisi sürekli, sürekli ama sürekli ön kapıya vuruyordu.

"Kim olabilir bu?" Julian doğruldu. Ilık karanlığını yanımda hissediyordum, sanki gözlerinden ışık yansıyordu.

"Bilmiyorum," dedim, ben de doğrulmuştum, Julian'a sarıldım. Birbirimizi sıkı sıkı tutuyorduk.

"En iyisi ses çıkarmayalım, ışığı da açmayalım. Ah Bradley, çok korkuyorum."

"Ben seni korurum." Ama öylesine korkuyordum ki ne düşünebiliyor, ne de konuşabiliyordum.

"Hışşş. Belki giderler."

Kapının vurulması bir an kesildi ama sonra daha hızlı vurulmaya başladı. Birisi metal bir nesneyle kapının ahşabına darbeler indiriyordu. Parçalanan tahtanın sesleri geliyordu.

Lambayı açtım ve yataktan çıktım. Bunu yapar yapmaz da çıplak bacaklarımın titrediğini fark ettim. Sabahlığımı giydim. "Sen burada kal. Ben bakarım. Kapıyı içeriden kilitle."

"Hayır, ben de geliyorum-"

"Burada kal."

"Kapıyı açma Bradley, açma-"

Küçük girişteki ışığı yaktım. Vurma sesi anında kesildi. Kapının önünde hiç ses çıkarmadan bekledim, artık dışarıdakinin kim olduğunu biliyordum.

Yavaşça kapıyı açtım, Arnold içeri girdi, daha doğrusu neredeyse düşercesine içeri daldı.

Oturma odasının ışıklarını yaktım, o da peşimden gelerek kapıya vurmakta kullandığı ingiliz anahtarını masaya bıraktı. Bana bakmadan oturdu, zor nefes alıyordu.

Ben de oturdum, titremesini durduramadığım bacaklarımı saklamaya çalışıyordum.

"Julian burada mı?" dedi, sarhoş gibi boğuk bir sesle konuşuyordu ama sarhoş olmadığı açıktı.

"Evet."

"Onu almaya geldim."

"Seninle gelmek istemeyecektir," dedim. "Bizi nasıl buldun?"

"Francis söyledi. Ona durmadan sorunca dayanamayıp söylemek zorunda kaldı. Telefon görüşmesini de anlattı."

"Hangi telefon görüşmesi?"

"Numara yapma," dedi Arnold, artık bana bakıyordu. "Bu sabah sana telefonda Priscilla'yı anlatmış."

"Anlıyorum."

"Yani kızkardeşin kendini öldürmüş olsa bile kendini aşk yuvandan çıkaramaz haldesin ha?"

"Yarın Londra'ya dönüyorum. Julian da benimle birlikte geliyor. Evleneceğiz."

"Kızımı görmek istiyorum. Araba dışarıda. Onu alıp götüreceğim."

"Hayır."

"Onu çağırır mısın, lütfen?"

Kalktım. Masanın yanından geçerken ingiliz anahtarını alıp yatak odasına gittim. Kapı kapalıydı ama kilitli değildi. İçeri girip kapıyı arkamdan kilitledim.

Julian giyinmişti. Elbisesinin üzerine benim ceketlerimden birini giymişti. Ceketin ucu bacaklarına kadar iniyordu. Beti benzi atmıştı.

"Baban."

"Evet. Nedir o?"

İngiliz anahtarını yatağa fırlattım. "Öldürücü bir alet. Burada kullanılmayacak. Gelip babanı görsen iyi olur."

"Sen-"

"Ben seni koruyacağım. Kaygılanacak bir şey yok. Ona her şeyi açıklar ve uğurlarız. Gel. Hayır, bekle bir dakika. Pantolonumu giymem gerek." Hemen bir gömlek ve pantolon giydim. Daha geceyarısını birkaç dakika geçmiş olduğunu şaşırarak fark ettim.

Oturma odasına döndüm, Julian da arkamdan geldi. Arnold ayağa kalktı. Temizleyemeyecek kadar yorgun olduğumuz için öylece bıraktığımız sofranın bir yanında biz, öbür yanında o, birbirimize baktık. Kolumu Julian'ın omzuna koydum.

Arnold bir an bağıracak gibi oldu ama kendini toparladı. "Canım kızım," dedi.

"Merhaba."

"Seni eve götürmeye geldim."

"Ev burası," dedi Julian. Elimle omzunu sıktım, sonra birbirlerine bakar durumda bırakarak, oturmaya davrandım.

Arnold hafif bir yağmurluk giymişti. Bitkin ve aşınmış yüzüyle fanatik bir silahşörü andırıyordu. Soluk gözlerini dikmiş bakıyor, ses çıkarmadan mırıldanıyormuş gibi dudaklarını kıpırdatıyordu. "Ah Julian gel benimle. Bu adamla burada kalamazsın-Aklını kaybettin herhalde-Bak, bu mektup annenden, gelmen için sana yalvarıyor-Buraya bırakıyorum, lütfen oku onu-Nasıl bu kadar acımasız, bu kadar duygusuz olabilirsin-duydun herhalde-üzülmüş olman lazım zavallı Priscilla'nın ardından-"

"Priscilla'ya ne olmuş?" dedi Julian.

"Yoksa sana anlatmadı mı?" dedi Arnold. Bana bakmıyordu. Dişlerini tıkırdattı. Yüzü kasılmıştı, belki de zafer ya da zevk ışıltısını saklamaya çalışıyordu.

"Priscilla'ya ne olmuş?"

"Priscilla öldü," dedim. "Dün aşırı dozda ilaç alarak kendini öldürmüş."

"Bu sabahtan beri biliyordu," dedi Arnold. "Francis telefonda anlatmış."

"Bu doğru," dedim. "Bu sabah benzinciye gidiyorum derken Francis'e telefon etmeye gitmiştim, o anlattı."

"Ama bana anlatmadın! Sakladın-sonra da -bütün o öğleden sonra biz-"

"Ah-" dedi Arnold.

Julian onu duymazlıktan gelerek gözlerini bana dikti, ceketime daha sıkı sarındı, ceketin yakası dağınık saçlarının bir kısmını kapatıyordu, ellerini ceketin yakasında buluşturmuştu. "Neden?"

Ayağa kalktım. "Bunu açıklamak çok zor," dedim. "fakat anlamaya çalış lütfen. Priscilla için yapabileceğim bir şey yoktu. Senin içinse kalmak zorundaydım ve sükût etme yüküne dayanmak zorundaydım. Bunun duygusuzlukla ilgisi yok."

"Bunun adı şehvet olmalı," dedi Arnold.

"Ah, Bradley, Priscilla öldü-"

"Evet," dedim, "ama artık bu konuda yapabileceğim bir şey yok ve-"

Julian'ın gözlerinden ceketimin üzerine yaşlar dökülmeye başladı. "Ah Bradley-nasıl yapabildin-nasıl yapabildik-ah zavallı, zavallı Priscilla-ne korkunç bir şey-"

"Sorumsuz bir adam o," dedi Arnold. "Ya da deli. Tamamen duygusuz. Kızkardeşi ölüyor, o ise sevişmekten vazgeçemiyor."

"Ah Bradley-zavallı Priscilla-"

"Julian, sana yarın anlatacaktım. Sana yarın her şeyi anlatacaktım. Bugün kalmak zorundaydım. Nasıl olduğunu gördün. İkimiz de büyünün etkisi altındayız, buraya çakıldık, gidemedik, öylesine oldu her şey."

"Bu adam deli."

"Yarın sıradan şeylerin arasına gireceğiz, yarın Priscilla'yı düşüneceğiz ve sana her şeyi anlatacağım-ne kadar suçlu olduğuma sen -"

"Benim hatamdı," dedi Julian, "benim yüzümden oldu. Ben olmasam sen onunla birlikte kalırdın."

"Bir insan kendini öldürmeye karar vermişse onu durduramazsın.. Hatta bunu yapmak doğru bile olmaz. Onun hayatı çok hüzün doluydu."

"Ne sıradan bir haklı çıkarma," dedi Arnold. "Yani sence Priscilla ölmekle iyi etti, öyle mi?"

"Hayır. Yalnızca diyorum ki-en azından böyle düşünülebilir diyorum-Julian'ın öyle düşünmesini istemiyorum-Ah Julian, sana anlatsaydım keşke." "Evet-Bu bizim kıyametimiz gibi bir şey-Bradley, neden söylemedin-?"

"Bazen çok acı verse de susmak zorunda kalır insan. Senin te-

selline ihtiyacım vardı, elbette istedim bunu. Ama daha önemli başka bir şey vardı."

"Yaşlı bir adamın cinsel hazzı gibi," dedi Arnold. "*Düşün*, Julian, *düşün*. O senden otuz sekiz yıl daha yaşlı."

"Hayır, değil," dedi Julian. "O kırk altı yaşında ve bu da-"

Arnold gülermiş gibi bir ses çıkardı, yüzü gene önceki gibi kasılmıştı. "Sana öyle söyledi ha? O elli sekiz yaşında. Sor ona."

"Olamaz-"

"*Kim Kimdir* kitabını aç bak."

"*Kim Kimdir*'de benim adım yok."

"Bradley, kaç yaşındasın?"

"Elli sekiz."

"Sen otuz yaşındayken o neredeyse yetmişinde olacak," dedi Arnold. "Hadi gel. Artık bu kadarı yeter herhalde. Bu meseleyi gizlice hallederiz, bağırıp çağırmaya da gerek yok. Bradley'nin o aleti de ortadan kaldırdığını görüyorum. Hadi gidelim, Julian. Arabada ağlarsın. Sonra da nasıl bir şeyin kenarından döndüğünü hissetmeye başlayacaksın. Gel. O seni durdurmayacaktır. Bir bak yüzüne."

Julian bana bakıyordu. Yüzümü kapadım.

"Bradley, ellerini yüzünden çek. Lütfen. Gerçekten *elli sekiz* yaşında mısın?"

"Evet."

"Yaşını göremiyor musun? Onun elli sekiz yaşında olduğunu *göremiyor musun*?"

Julian mırıldandı, "Evet şimdi-"

"Fark eder mi?" dedim. "Kaç yaşında olduğumu umursamadığını söylemiştin."

"Ah, acınacak bir haldesin, yapma bunu," dedi Arnold. "Hepimiz vakarımızı koruyalım. Gel Julian, lütfen. Bradley, sana kabalık yaptığımı düşünmeni istemem. Herhangi bir babanın yapması gereken şeyleri yapıyorum."

"Aşağı yukarı," dedim, "aşağı yukarı."

Julian, "Buna dayanamam, Priscilla demek, bunu kaldıramam, buna dayanamam-"

"Sakin ol," dedi Arnold, "Sakin ol. Gel hadi." "Julian, gitme," dedim. "Böyle gidemezsin. Sana her şeyi yalnız olduğumuz bir anda açıklamak istiyorum. Pekala, eğer bana karşı farklı şeyler hissediyorsan, öyle olsun. Seni istediğin yere götürür bırakırım, birbirimize

hoşça kal deriz. Fakat sana yalvarırım, şu anda beni bırakma. Senden bunu şey adına istiyorum-şey adına-"

"Burada kalmanı men ediyorum," dedi Arnold. "Bu ilişkiyi bir kirletme olarak değerlendiriyorum. Böyle ağır sözcükler kullandığım için kusura bakma. Son derece üzgün ve öfkeliyim, mantıklı ve nazik olmak için kendimi zorluyorum. Olanları tarafsız olarak görmeye çalış. Seni almadan buradan gitmem, gidemem."

"Sana açıklamak istiyorum," dedim. "Priscilla konusunu açıklamak istiyorum."

"Nasıl açıklayabilirsin?" dedi Julian. "Ah Tanrım-Tanrım-" Dudakları titriyor, çaresizlik içinde ağlıyordu.

Kederi, fiziksel acıyı ve mutlak dehşeti hissettim. "Beni terk etme, sevgilim, ölürüm." Ona doğru gittim ve uzanmaya çalıştım, ceketinin koluna değiverdim ancak.

Arnold hemen kalkıp masanın karşı tarafına geçti ve Julian'ın öteki koluna yapışarak kapının yanına getirdi. Ben de peşinden gittim. Yatak odasının açık kapısından beyaz çarşaf üzerinde duran ingiliz anahtarını gördüm ve fırladığım gibi koşup anahtarı elime aldım. Kapıdan geçmelerini engelleyecek şekilde durdum.

"Julian, şu anda gitmene izin veremem, çıldırırım, lütfen gitmekalmalı ve kendimi savunmama izin vermelisin."

"Senin savunulacak bir tarafın yok," dedi Arnold. "Neyi *tartışıyorsun*? *Bittiğini* görmüyor musun? Aptal bir kızla bir maceraya atıldın ve artık bitti. Büyü bozuldu. Ver o anahtarı bana. Onu elinde görmek hoşuma gitmiyor."

Anahtarı uzattım ama kapıdan ayrılmadım. "Julian," dedim, "sen karar ver."

Julian, gözyaşları içinde, ani ama katı bir tavırla kendisini babasından sıyırdı. "Seninle gelmiyorum. Burada Bradley'le kalacağım."

"Ah, Tanrıya şükür," dedim, "Tanrıya şükür."

"Bradley'nin söyleyeceklerini duymak istiyorum. Londra'ya yarın geleceğim. Geceyarısı Bradley'yi burada bırakıp gidemem."

"Tanrıya şükür."

"Benimle geliyorsun," dedi Arnold.

"Hayır, gelmiyor. Ne yapmak istediğini söyledi ya. Şimdi, lütfen git. Arnold, *düşün*. Bu yüzden kavga etmemizi mi istiyorsun? O anahtarı kafama mı indirmek istiyorsun? Yarın Julian'ı Londra'ya ge-

tireceğime söz veriyorum. Hiç kimse onu zorlamayacak, kimse onu zorlayamaz, canı ne isterse onu yapar, onu kaçırmıyorum ben."

"Lütfen, git," dedi Julian. "Üzgünüm. Çok nazik ve sakin davrandın ama bu gece burada kalmak zorundayım. Döneceğime ve bana söyleyeceğin her şeyi dinleyeceğime söz veriyorum. Ama şimdi biraz insaflı ol ve bırak beni de onunla konuşayım. Bu konuşmayı yapmak zorundayız, bunu anla. Burada kalıp da yapabileceğin bir şey yok."

"Julian haklı," dedim.

Arnold bana bakmıyordu. Perişan bir halde kızına dikmişti gözlerini. Nefesini bıraktı. "Yarın geleceğine söz veriyor musun?"

"Yarın gelip seni göreceğim."

"Eve geleceğine söz veriyor musun?"

"Evet."

"Ve yapma-bu gece bir daha-ah, kahretsin, bana neler yaptığını görmüyor musun, anlamıyor musun-"

Kapıdan çekildim. Arnold karanlığa doğru adım attı. Verandanın ışığını yaktım. Sanki bir misafiri uğurluyorduk. Julian ve ben, karı koca gibi eşikte durup Arnold'ın arabaya binişine bakıyorduk. Arka koltuğa atılan ingiliz anahtarının sesi geldi. Aniden parlayan farlar çakıl taşlarının arasında ışıksızlıktan solan otları, sivrilen parlak yeşil çimenleri ve beyaz parmaklıkları aydınlatmıştı. Sonra bu ışık dönerek açık bahçe kapısını ortaya çıkardı ve yoldan aşağı doğru inerek uzaklaştı. Julian'ı içeri çektim, kapıyı kapattım ve ayaklarına kapandım. Bacaklarına sarılarak başımı eteğinin ucuna bastırdım.

Julian, bu kucaklamaya bir an dayandı, sonra yavaşça kendini kurtardı ve yatak odasına gidip yatağın üzerine oturdu. Peşinden gidip ona sarılmak istedim ama yarı bilinçli, yumuşak hareketlerle beni uzaklaştırdı.

"Ah Julian, birbirimizi yitirmedik, değil mi? Yaşım konusunda yalan söylediğim için ne kadar üzgün olduğumu bilemezsin, bu çok salakçaydı. Ama aslında ne fark eder, öyle değil mi? Yani biz bunun çok ötesinde bir yerdeyiz, bunun bir önemi olamaz. Bu sabah Londra'ya gidemezdim, Julian. Oraya gitmememin bir suç olduğunu biliyorum. Ama bu, seni sevdiğim için işlediğim bir suç."

"Kafam çok *karışık*," dedi, "Kafam o kadar *karıştı* ki-"

"Sana bunun nasıl olduğunu açıklamama izin ver -"

"Lütfen. Dinleyemeyeceğim, bunları *dinleyecek* halim yok-şu anda şok geçiriyor gibiyim-yıkım gibi bir şey bu-Galiba ben yalnızca tu-

valete gidip sonra da uyumaya çalışacağım." Odadan çıktı, döndü, elbisesini çıkardı, iç çamaşırlarının üstüne koyu mavi, uzun geceliğini geçirdi. Daha şimdiden uykusunda yürüyor gibiydi.

"Julian, kaldığın için teşekkür ederim. Burada kaldığın için sana minnettarlıkla tapıyorum. Julian, bana iyi davranacaksın, değil mi. Küçük parmağınla bile boynumu kırabileceğini biliyorsun."

Ağır ağır yatağa girdi, yaşlı biri gibi tutuktu hareketleri.

"Pekala," dedim. "Sabah konuşuruz, tamam mı. Şimdi uyuruz. Birbirimizin kollarında uyumanın bize yararı dokunacaktır, değil mi."

Kasvetli bir ifadeyle bana baktı, yüzünde kurumuş gözyaşlarının izi vardı.

"Kalabilir miyim, Julian?"

"Bradley, sevgilim, kendimle kalsam iyi olur şimdi. Kendimi-işgal edilmiş gibi, kırılmış gibi hissediyorum-Tekrar bir bütün haline gelmek istiyorum ve bunun için yalnız kalmam daha iyi olacak şimdilik."

"Pekala. Anlıyorum, canım, bir tanem, sevgilim. Ben -yarın sabah konuşuruz. Yalnızca beni affettiğini söyle."

"Evet, evet."

"İyi geceler, sevgilim."

Onu alnından öptüm ve hemen kalkıp ışığı söndürdüm, odanın kapısını kapattım. Sonra gidip ön kapıyı kilitledim, sürgüyü de çektim. Bu gece her şey olabilirdi, hatta Arnold elinde anahtarla geri bile gelebilirdi. Oturma odasındaki koltuğa oturdum ve keşke yanımda viski getirseydim diye düşündüm. Gece boyunca uyumamaya karar verdim.

Öyle kırılmış ve korkmuştum ki, artık düşünemiyordum. Acımı ve ıztırabımı ikiye katladığımı hissediyordum. Babası tarafından bu kadar aşağılanmam ve her şeyimin ortaya çıkışı onun *gözünde* ne anlama gelmişti, onu nasıl *etkileyecekti*?Arnold'ın elindeki anahtarla bana vurup çökertmesi gerekmemişti. Yeterince galip gelmişti zaten. Priscilla konusundaki hatam *ne anlama* çekilecekti? Keşke bunu ona anlatacak zamanım olsaydı. Julian artık beni farklı bir gözle mi görecekti? Onun gözünde şehvetten gözü dönmüş yaşlı bir adam mı olmuştum? Priscilla'nın intiharını gizleyişimin, onu terk edişimin, onu-canlı ya da ölüyken-başkalarına bırakmış olmamın sırf Julian'la yatmak istememle ilgisi olmadığını açıklamam gerekiyordu. Asıl neden, olayların kendilerini aşması, bir biçimde kendimi bir şeye adamam, bir tür huzura eriş, kısacası itaatsizlik edemeyeceğim bir şeydi. Bunları saçma mı buluyordu artık? En kötüsü, acaba kırk altı ve elli sekiz a-

rasındaki fark onun gözünde çok mu önemliydi? En çok bundan korkuyordum.

Sonra Priscilla'yı ve her şeyin ne kadar hazin olduğunu ve onun acıklı sonunu düşündüm. Ölümünün yarattığı şok yüreğime daha yeni yeni ulaşıyor, ona karşı nafile ama çok candan bir sevgi hissediyordum. Julian'ı teselli etmenin yollarını *düşünmek* zorundaydım. İmkânsız değildi bu. Uykumun geldiğini hissedince kalkıp biraz gezindim. Yatak odasının kapısını açıp Julian'ın düzenli aralıklarla nefes alışını dinledim ve dua ettim. Banyoya gidip aynada yüzüme baktım. O altın parlaklık yoktu artık yüzümde. Kırış kırış gözlerim şişmiş, alnım pürüzlenmiş, kan kırmızısı küçük solucanlar, soluk cildimin altında sürünmeye başlamışlardı. Sıska ve yaşlı duruyordum. Ama Julian sakin sakin uyuyordu, benim umutlarım da onunla birlikte uyuyordu. Oturma odasındaki koltuğuma geri dönüp başımı arkalığına yasladım ve o anda uykuya yenik düştüm. Rüyamda Priscilla ve benim yine çocuk olup, dükkândaki tezgâhın altına saklandığımızı gördüm.

Sabahın erken saatlerinde kalktığımda gördüğüm gri gökyüzü tanımadığım bu odayı korkutucu bir biçimde tanıtmıştı bana. Etrafımdaki eşyalar uyuyan hayvanlar gibi kamburlarını çıkarmışlardı. Her şeyin üzerine tozdan bir çarşaf örtülmüştü sanki. Özensizce çekilen perdelerin açık aralıklarından solgun, kasvetli, renksiz şafak görünüyordu, güneş henüz doğmamıştı.

Önce dehşeti yaşadım, sonra hafıza devreye girdi. Kalkmaya çalıştım ama her tarafım ağrıyordu, burnuma kötü bir koku geliyordu, herhalde kendi kokumdu bu. Tutulmuş bacağımı sürükleyerek iskemlelere tutuna tutuna kapıya doğru gittim. Yatak odasının kapısından içeriyi dinledim. Sessizlik. Çok yavaşça kapıyı açtım ve başımı içeri uzattım.

Odanın içini görmek çok zordu: şafağın soluk ışığı, gazetelerdeki kötü resimlerde olduğu gibi görüşü kolaylaştırmaktan çok, güçleştiriyordu. Yatak darmadağınıktı. Julian'ı ayırt edebileceğimi umdum. Ama sonra çarşaf yığınlarından başka birşey olmadığını gördüm.Yatak ve oda boştu.

Hafifçe seslendim, öteki odalara koştum. Hatta salak gibi dolapların içine baktım. Evde yoktu. Verandaya çıktım ve koşa koşa evin etrafını dolaştım, taşlı bahçeye döndüm, sonra aşağı inip kum te-

pelerinin civarına baktım, artık avazım çıktığım kadar bağırıyor, ismini haykırıyordum. Geriye dönüp, defalarca arabanın komasına bastım. Bomboş, çıt çıkmayan alacakaranlıkta dehşet veren bir tehlike işareti sayılırdı bu, ama cevap veren olmadı. Hiç kuşku yoktu. Gitmişti.

Tekrar eve girdim, bütün ışıkları açtım. Aydınlanan güne kıyamet gibi inen bir ışık. Evi tekrar araştırdım. Tuvalet masasının üzerinde beş poundlardan oluşan bir para yığını vardı; bu ona elbise alması için verdiğim paranın üstüydü, oysa çantasında kalmasını istemiştim. O çanta, 'alışveriş krizi' sırasında aldığı o yeni çanta gitmişti. Yeni aldığı elbiselerin hepsi dolapta asılı duruyordu. Ne bir mektup, ne bir mesaj bırakmıştı. Söğüt yaprak desenli mavi elbisesini giymiş, çantasını almış ve gecenin bir yarısında yok olmuştu. Paltosuz ve tek kelime etmeden ben uyurken gizlice çekip gitmişti.

Dışarı çıkıp arabaya doğru koştum, bir yandan da pantolonumun ceplerinde kontak anahtarını arıyordum. Ceketimin ceplerini de araştırınca tekrar geri koştum. Takip etmeyeyim diye Julian'ın araba anahtarlarını almış olması mümkün müydü? Sonunda anahtarları girişteki sehpanın üzerinde buldum. Dışarıda hâlâ güneşsiz gökyüzü sisli bir aydınlık yayıyor, parlak sabah yıldızı asılı duruyordu. Arabayı çalıştıramadım tabii. Sonunda başardım, araba fırladı, bahçe kapısının kenarına sürterek çıktım ve tümseklerin üzerinde zıplaya zıplaya, elimden geldiği kadar hızla yola koyuldum. Artık güneş yükseliyordu.

Anayola çıktım ve istasyona gitmek için geri döndüm. Oyuncak istasyonun peronları boştu. Rayların yanında yürümekte olan bir işaretçi bu istasyonda geceleri hiçbir trenin durmadığını söyledi. Anayola döndüm ve Londra yönünde ilerlemeye başladım. Güneşin ışıkları soğuk ve parlaktı, yollarda şimdiden birkaç araba vardı. Fakat yol kenarında çimenler boştu. Geri dönüp köye giden yola girdim, kiliseyi geçtim. Elbette ümit yoktu. Tekrar geri dönerek kulübeye gittim ve ben yokken gelmiş olabilir gibi küçük bir umutla içeriye baktım. Küçük ev kapısı açıktı, içeriyi yağmalayan hava ve açık kalmış ışıklar güpegündüz pek tatsız görünüyordu. Sonra arabaya atlayıp kum tepelerine gittim, arabanın kaportası nemli çimlere ve kum duvarlarına sürtünerek ilerliyordu. Tepelerin arasından koşarak plaja indim, bir yandan 'Julian! Julian!' diye bağırıyordum. Yükselen güneş, en küçük bir kıpırtının bile olmadığı, sularını ağır ağır, rengârenk, elips taşlardan bir duvara yaslayan sakin denizin üzerine parlıyordu.

"Bekle, Brad, önce Roger girse daha iyi olur."

Christian sıkı sıkı elimi tutuyordu.

Roger her zamanki sahte asker tavırları ve yüzünde bilerek takındığı katı ifadesiyle sırasından kalktı ve şapelin kapısına yöneldi. Priscilla'nın tabutunun üzeri süslü örtüyle kaplanmıştı, artık fırına gönderilecekti. Tarif edilemez bu görev sona ermişti.

"Şimdi ne yapıyoruz, eve mi gidiyoruz?"

"Hayır, bir süre bahçede kalmalıyız, galiba bu bir âdet, en azından ABD'de böyle bir âdet var. Şu kadınlarla bir iki laf edeyim."

"Kim onlar?"

"Bilmiyorum. Priscilla'nın arkadaşları. Galiba bir tanesi de gündelikçisi. Cenazeye gelmeleri ne kadar nazik bir davranış, değil mi?"

"Evet, çok."

"Roger'la konuşmalısın."

"Roger'a söyleyecek hiçbir şeyim yok."

Koridor boyunca yavaş yavaş ilerliyorduk. Kapıda itilip kakılan Francis, kadınların geçmesi için yol veriyordu, bizim tarafımıza ürkütücü bir gülücük gönderip çıkanların peşine takıldı.

"Adamın okuduğu şiirler kime aitti?"

"Browning. Tennyson."

"Çok hoştu, değil mi? Çok da uygun. Beni ağlattı doğrusu."

Yakma törenini ayarlayan Roger berbat bir şiir okuma seansı da hazırlamıştı. Başka bir dinsel tören de yapılmamıştı.

Bahçeye çıktık. Az parlak, açık kahverengi gökyüzünden yağmur çiselemeye başladı. Güzel havaların sonu gelmişti anlaşılan. Koluma giren Christian'ın elinden kurtularak şemsiyemi açtım.

Siyah, şık bir kıyafet içinde, sorumlu, metin ve mazlum bir hava takınmış olan Roger, şiir okuyanlara ve krematoryum görevlilerinden birine teşekkür ediyordu. Tabut taşıyan adamlar çoktan gitmişlerdi bile. Christian o üç kadınla konuşuyor, üzerlerinden damlalar süzülen açelyalara karşılıklı hayranlıklarını belirtiyorlardı. Yanıma gelen Francis şemsiyemin altına girmeye çalışıyor, birkaç kez değişik varyasyonlarını anlattığı hikâyeyi bana tekrar anlatıyordu. Biraz da ağlamaklı konuşuyordu. Tören sırasında duyulur biçimde ağlamıştı.

"Yukarı çıktığımda kalmaya niyetim yoktu. Adamla bahçede karşılaştık, beni çaya davet etti. Priscilla da iyi görünüyordu, ona üst kata çıkacağımı söyledim. İyi görünüyordu, bana banyo yapacağını söyledi.

Sonra üst kata çıktım, çay içtik, içinde ne vardı, Tanrı bilir, galiba ilaç falan konmuştu, doğru söylüyorum Brad, galiba içtiğim şeye ilaç konmuştu. Tanrım, ben alkole alışığımdır, ama o şey beni fena halde çarptı, sonra adam bana bulaşmaya başladı, yemin ederim, benim fikrim değildi, Brad, gülüp duruyordum, sarhoş gibiydim, adam bana gece orada kalmamı teklif etti, ah Tanrım, ne kadar geç bir saat olduğunu fark ettim, onlara benim gidip Priscilla'yı görmem gerektiğini söyledim, aşağı indim, odasına baktım, Priscilla uyuyordu, çok sıradan ve rahat bir uyku gibi görünüyordu, ben de tekrar yukarı çıktım, geceyi adamla geçirdim, biraz da içtik-Tanrım-sabah geç saatlere kadar uyanamadım, bana ilaç verilmiş olmalı, hiç de sıradan bir içki değildi, Rigby de zaten çoktan işe gitmişti, o anda içime doğdu, korkunç bir şey olduğunu hissettim, aşağı indim, Priscilla hâlâ uyuyordu, bırakayım uyusun dedim, sonra birden soluk alışıyla ilgili bir tuhaflık olduğunu fark ettim, onu uyandırmaya çalıştım ve sonra hastaneyi aradım, ambulansın gelmesi çok uzun sürdü, ben de onunla gittim, ambulanstayken yaşıyordu, bekledim, adamlar Priscilla'nın hapları uzun zaman önce, galiba bir gün önce aldığını ve artık çok geç olduğunu söylediler, aman Tanrım, Brad, ben bununla nasıl yaşarım, yaşayamam, yaşayamam-"

"Of, kapa çeneni," dedim. "Senin hatan değildi. Benim hatamdı."

"Ah, Brad, beni affet."

"Lanet bir kadın gibi sızlanmayı kes. Gider misin artık yanımdan? Bu senin hatan değildi. Zaten olacaktı. Böylesi daha iyi oldu. Ölümü isteyen birini kurtaramazsın. Böylesi daha doğruydu."

"Ona bakmamı söylemiştin bana ve ben-"

"Git artık."

"Nereye gidebilirim, ben nereye gidebilirim ki?" Brad, beni kovalama, aklımı kaybederim, seninle birlikte olmam lazım, yoksa üzüntüden çıldırırım, beni affetmek zorundasın, bana yardım etmek zorundasın, Brad, lütfen. Şimdi ben senin evine gidiyorum, etrafı toparlar, temizlik yaparım, gerçekten yaparım, lütfen seninle kalmama izin ver, sana yararım dokunur, bana para vermek zorunda da değilsin-"

"Seni evimde istemiyorum. Kaybol artık, tamam mı?"

"Kendimi öldürürüm, yaparım bunu."

"Hiç durma, yap."

"Beni affediyorsun, değil mi, Brad?"

"Evet, elbette. Şimdi beni rahat bırak. Lütfen." Şemsiyemi ondan

uzaklaştırdım ve dönüp kapıya doğru yürüdüm.

Islak zeminde arkamdan gelen ayak seslerini duydum. Christian. "Brad, Roger'la konuşmak *zorundasın*. Seni bekleyeceğini söyledi. Seninle bir iş konuşması gerekiyormuş. Brad, böyle koşturup durma. Ben seninle geliyorum, her neyse, koşturup durma. Geri dön ve Roger'la konuş, lütfen."

"İş konuşarak benim canımı sıkmasına gerek yok, kızkardeşimi öldürmekle yetinsin." "Pekala, bekle bir dakika, bekle, *bekle*, bak, bu tarafa geliyor."

Gösterişli çıkış kapısının orada durdum, Roger tepesinde şemsiyesiyle yanıma geldi. Pardösüsü bile siyahtı.

"Bradley. Hazin bir durum. Ben de suçluyum".

Ona baktım ve başımı çevirdim.

"Priscilla'nın mirası meselesi."

Ses çıkarmadım.

"Elbette, Priscilla mirasını bana bıraktı. Ama doğal olarak aileye ait eşyaları, bunlardan birkaç parça var etrafta gerçekten-fotoğraflar falan-bunları senin alman gerek. Hatıra olarak almak istediğin bir şey olursa lütfen bana haber ver ya da bana söyle yeter, senin için birşeyler seçerim, tamam mı? Tuvalet masasında duran ufak tefek eşyalarından falan."

Şemsiyelerimiz birbirine değdi, bir adım geri çekildim. Az ötede acı çekmeyen birinin heyecanlı ve meraklı bakışlarıyla beni izleyen Christian'ı gördüm. Şemsiyesi yoktu, koyu yeşil bir yağmurluk ve sombreroya benzer, geniş kenarlı, siyah, şık bir şapka vardı başında. Francis kadınların yanına gitmişti.

Roger'a hiçbir şey söylemedim, yalnızca yüzüne baktım.

"Vasiyeti çok basit, problem çıkmayacaktır. Sana da bir kopyasını gösterirm, elbette. Herhalde sen de bana Priscilla'nın sende kalan eşyalarını, mesela şu mücevherleri geri verirsin, taahhütlü postayla da gönderebilirsin. Hatta en iyisi, bu öğleden sonra ben gelip alayım onları, evde misin? Bayan Evandale bana istediğim zaman onun evine gelip Priscilla'nın eşyalarını alabileceğimi söyleme nezaketi gösterdi-"

Arkamı döndüm ve caddeye doğru yürümeye başladım.

Arkamdan seslendi, "Ben de çok üzgünüm, çok-ama ne yararı var."

Christian da şemsiyemin altında koluma girmiş, yanımda yürüyordu. Bir metre ötede park etmiş, güzel, sarı bir Austin'in ya-

nından geçtik. İçinde Marigold oturuyordu. Biz geçerken bana başıyla selam verdi ama görmezlikten geldim.

"Bu kim?" dedi Christian.

"Roger'ın metresi."

Az sonra Austin yanımızdan geçip gitti. Marigold kolunu Roger'a dolamış, Roger da başını onun omzuna dayamıştı. Kuşkusuz, gerçekten de çok üzgündü, çok.

"Brad, bu kadar hızlı yürüme. Sana yardımcı olmamı ister misin? Julian'ın nerede olduğunu bulmamı ister misin?"

"Hayır."

"Ama nerede olduğunu biliyor musun?"

"Hayır. Lütfen kolumdan çıkar mısın?" "Pekala, ama sana yardım etmeme izin vermek *zorundasın*, bu kadar korkunç şeyler yaşadıktan sonra tek başına kalamazsın. Lütfen gel de Notting Hill'de kal. Ben memnuniyetle sana bakarım. Gelir misin?" "Hayır, teşekkür ederim."

"Ama Brad, Julian *konusunu* ne yapacaksın? Bir şeyler yapmak zorundasın. Nerede olduğunu bilsem sana söylerdim, doğru söylüyorum, yapardım. Francis'e söyleyeyim, Julian'ı bulsun, olur mu? Bu olaydan sonra senin için bir şey yapmak ona iyi gelecektir. Ona araştırmasını söyleyeyim mi?"

"Hayır."

"Ama nerede Julian, Brad, nerede olabilir, sence nereye gitmiştir? Kendini öldürdüğünü düşünmüyorsun, değil mi?"

"Hayır, elbette düşünmüyorum," dedim. "Arnold'la birliktedir."

"Olabilir. Arnold'ı görmedim şeyden beri-"

"Geldi ve Julian'ın rızası olmadan onu alıp götürdü. Onu bir yere kapatmış, nutuk atıyordur. Yakında atlatıp bana gelir, daha önce yaptığı gibi. İşte o kadar."

"Pekala-" Christian siyah sombrerosunun altından yan yan bana bakıyordu. "Kendini genel olarak nasıl hissediyorsun, Brad? Biliyorsun, sana birinin bakması gerek, sana-" "Yalnızca beni rahat bırak, olur mu. Francis'i de Notting Hill'de tut. Onu görmek istemiyorum. Şimdi izninle, şu taksiye binip gideceğim. Hoşça kal."

Ne olduğu çok basitti, elbette. Şimdi anlıyordum her şeyi. Ben uyurken Arnold gelmiş ve Julian'ı ya kandırmış ya da zorla arabasına bindirmişti. Belki de arabaya çağırıp biraz konuşmak istediğini söylemiş, sonra da arabayı çalıştırıp onu götürmüştü. Herhalde Julian arabadan atlamak istemiş olmalıydı ama bana söz vermişti, bunu bir

daha yapmayacaktı. Ayrıca, babasını ikna etmek istediğinden de kuşkum yoktu. Şimdi bir yerlerde tartışıp kavga ediyor olmalıydılar. Belki de onu bir yere kapatmıştı. Ama yakında kaçacak ve bana geri dönecekti. Beni böyle tek kelime bile etmeden terk edip gidemeyeceğini biliyordum.

Ealing'e gitmiştim elbette. Londra'ya döndüğümde önce evime gidip mesaj bırakılıp bırakılmadığına bakmış, sonra da Ealing'e gitmiştim. Arabamı evin karşısına park edip, kapıya gitmiş ve zili çalmıştım. Kimse çıkmamıştı. Arabada oturup evi gözlemiştim. Bir saat kadar sonra karşı kaldırıma geçip bir aşağı bir yukarı yürümeye başlamıştım. O sırada üst kattaki pencerede duran Rachel'ın beni izlemekte olduğunu fark etmiştim. Bir süre sonra pencereyi açmış, "Julian burada değil!" diye bağırmış ve kapatmıştı. Oradan ayrıldıktan sonra araba kiralama acentasına gidip arabayı teslim etmiş ve eve dönmüştüm. Artık görev başında olmaya karar vermiştim, çünkü Julian kaçacak olursa geleceği yer burasıydı. Dışarıya yalnızca Priscilla'nın cenazesi için çıkmıştım.

Eve gider gitmez kendimi yatağa attım. Francis bir anahtar bulup içeri girmişti. Benimle konuşmaya çalıştı, öğle yemeği hazırladığını söyledi ama cevap bile vermedim. Sonra Roger aradı, Francis'e Priscilla'nın bende kalan eşyalarını ona vermesini söyledim. Roger gitti. Onu görmemiştim. Akşama doğru Francis parmak uçlarına basa basa odaya girdi ve yatak odamdaki şömine rafının üzerine, *Bir Dostun Armağanı*'nın yanına bronz buffalolu kadını koydu. Ağlamaya başladım. Francis'e evi terk etmesini söyledim ama bir saat sonra hâlâ mutfakta bir şey yapmakta olduğunu duyuyordum.

Sonunda, dünya belki de yalnızca cefa çekmek için gelinen bir yer olarak tanımlanabilir. İnsan acı çeken bir hayvandır; durmak bilmeyen kaygılara, acılara, korkulara bağımlıdır; Budistlerin *dukha* dedikleri kurala, tutkulu arzuları yalnızca düşsel ödüllere dönük bir varlığın bitmek bilmez ve dindirilemez ıztıraplarına bağımlıdır. Bununla birlikte elem ırmağı herkes için farklı akar. Hepimiz acı çekeriz, ama her birimiz şaşılacak kadar farklı çekeriz acılarımızı. Kimbilir, aydınlığa ermiş biri, açlıktan ölmek üzere olan bir köylüye acırken kullandığı saf enerjiyle bir milyonere de acıyor olabilir. Milyonerlerin bahtı daha da acınası bir durumda olabilir, çünkü milyoner adam kendini sahte ve geçici zevklerle kandırmaktadır, oysa köylünün yoksulluğunda zo-

runlu bir bilgelik vardır. Fakat bu tür yargılar yalnız aydınlanmışların dilinde anlam kazanır, sıradan ölümlüler bu tür laflar ettiklerinde saçmaladıkları düşünülür. *Bizler* için yoksulluk yüzünden açlık çekmek lüks içinde esnemekten daha kötü bir kader sayılır. Eğer-hayal edilebilemeyecek bir şey değil bu-dünyadaki acılar bu kadar şiddetli olmasaydı, sıkıntı ve basit dünyevi düş kırıklıkları en ciddi sınamalarımız olsaydı ve eğer-bunu düşünmek daha zor-yitirdiklerimiz için çok az üzülseydik ve ölüme uykuya gider gibi gidebilseydik ahlak ölçülerimiz çok daha, belki de bütünüyle farklı olurdu. Bu dünyanın *dehşet* mekânı olması her ciddi sanatçı ve düşünürü derinden etkiler, düşüncelerini karartır, sistemini bozar, bazen de onları deliliğe sürükler. Ciddiyetin hangi türü olursa olsun, bu olgudan kaçarak, risk alır, bunu ihmal eder gibi görünen büyük adamlar ise ancak görünüşte böyle yapıyorlardır. (Bu bir totoloji.) Bu gezegen kanserin kol gezdiği, insanların düzenli ya da otomatik olarak ve neredeyse hiç yorumsuz bir biçimde sellerden, açlıktan, hastalıktan sinekler gibi düşüp öldüğü, en korkunç kâbusların bile göremeyeceği kadar iğrenç silahlar kullanarak birbiriyle savaştığı; insanın insanı korkutup işkence yaptığı ve korkuları yüzünden yaşamları boyunca yalan söylediği bir gezegen. Yaşadığımız yer işte bu.

Bu arka plan, ahlaki bir *düzenleme* yapılmasını engelliyor mu? Sevgili dostum, bu konu hep sürüncemede kalmadı mı aramızda. Sanatçıların pastası ve birası olmayacak mı? Mutluluk veren kişi yalan söyleyen kişi mi olmak zorunda ve gerçeği gören ruh ondan söz edemez mi? Yeterince ciddi yüreğin ölçüsü nedir, ne olabilir? Biz hep gözyaşlarını kurutanlar ya da onlara karşı tetikte olanlar ya da suçlamalara direnenler mi olmak zorundayız? Bu soruların hiçbirine burada verecek bir cevabım yok. Belki bu soruların çok uzun bir cevabı var, belki de hiçbir cevabı yok. Gezegenimiz bilge insanlarımızı şeytana uydurmaya, hatta onları şeytanlaştırmaya devam ettiği sürece bu sorgulama devam edecek. Böyle bir soruya verilecek cevap şeytani olmayacak mı? Tanrı nasıl da gülüyordur. (Kendisi de bir şeytan zaten.) Bütün bunlar, aziz dost, bu aşk hikâyesiyle ilgili sana daha önce de kaç kez sunduğum özürlere bir prelüd oluşturuyor. *Aşk* acıları? Peh! Yine de: vecd-i aşk, muhteşem aşk. Platon da güzeller güzeli bir oğlanla yattı ve bunu güneşe giden yolun başı olarak kabul etmekte sakınca görmedi. Mutlu aşk benliği çözerek dünyayı görünür kılar. Mutsuz aşk ise saf acının açığa çıkmasıdır, ya da olabilir. Elbette bi-

zim gibi olmayanlar, daha ziyade kıskançlık, pişmanlık ve nefretle ya da hırçın, kaba ve basit "keşke"lerle dertlenip acı çeker. Fakat burada bile çok daha yüce bir ıztıraba ilişkin sezgiler olabilir. O zaman, bunun başka türlü etkilenen insanların duygularına yakın olmadığını kim söyleyebilir? Derler ki, Zeus âşıkların yeminleriyle dalga geçer, bizlerse aşk kederine sempati duyarken bile-özellikle gençlerinkine- bıyık altından gülümseriz. Geçer diye düşünürüz. Belki geçecektir, geçecek olması ne demekse. Fakat yaşamımızda kapkara bir mutlaklık olarak kalacak ve silinip atılamayacak acılar da vardır. Bu kara yıldızlar, ne türden olursa olsun, bir ışık veriyorsa, ne mutlu o insana!

Elbette pişmanlık hissediyordum. Aşk ölüm karşısında dayanamaz. Ölüm deneyimi cinsel arzuyu yok ediyor. Aşk, ölümü *gizlemeli*, yoksa onun ellerinde mahvoluyor. Ölüleri gerçekten sevemeyiz. Gizli gizli avunduran hayaletleri severiz. Aşkın ölümle karıştırılması, bir tür yoğun kederlenmedir, dayanılabilecek, kaldırılabilecek bir acı. Fakat gerçekten sonlanma fikri, bu hiçbir zaman öngörülemez. (Sahte tanrı cezalandırır, gerçek Tanrı ise öldürür.) Aslında, aşkın dilinde, sonlanma kavramının bir anlamı yoktur. (Bu yüzden aşkın ötesine gitmeli ya da onu bütünüyle değiştirmeliyiz.) Elbette Priscilla'nın ölümü, Julian'a olan aşkımla ilişkisi açısından, korkunç ve tam bir kader kazasıydı. Bu iki olayın benim gözümde bu denli bağdaşmaz oluşu, neredeyse olmuş-olamazlığı, sevdiğimi bu kadar sarsan o gizleme ve geciktirme günahını işleyebilmeme yol açmıştı. Kaçışım bir *hataydı* ve kızkardeşimin ölümünün bu dünya-dışı aşkın uyum sağlayabileceğinden çok daha katı bir şeye dönüşmesiyle sonuçlanmıştı. Bunları çok daha sonra net olarak görebilmiştim. Geleceğe itimat etmeli, her şeyi doğrudan doğruya riske atmalıydım, doğruca Julian'a koşup onu Londra'ya, bu rezil ve ilgisiz korkuların ortasına getirmeliydim.

Bunları sonraları, yatağımda yatarken düşündüm; o sırada Francis evin içinde yumuşak adımlarla dolaşıp kendine işler uyduruyordu. Perdeler yarı kapalı, yatağımda yatıyor ve bakışlarım şömine rafının üzerindeki buffalolu kadınla *Bir Dostun Armağanı* arasında gidip geliyordu. Arnold'a karşı da korkunç bir öfke vardı içimde, duyduğum şey kıskançlık gibi kötü bir duyguydu. En azından Julian'ın babasıydı ve onunla kopmaz bir bağı vardı. Benim hiçbir şeyim yoktu. Daha sonra bana sorulduğu gibi, o meşum gece gerçekten de Arnold'ın geri

gelip Julian'ı alıp götürdüğüne inanıyor muydum? Buna kesin bir cevap veremiyorum. Az sonra anlatmaya çalışacağım gibi, o sıralarda ruh halim kolay kolay açıklanabilecek gibi değildi. Olanlar üzerine bana dayanma gücü verecek mantıklı bir olay örgüsü kuramazsam ölürüm gibi geliyordu. Gerçi düşündüğüm şey galiba sahici ölüm değil, ölümün bile yeğlenebileceği bir eziyetti. O gece tek kelime bile etmeden beni öylece terk edip gitmiş olması fikriyle nasıl yaşayabilirdim? Mümkün değildi. Bunun bir açıklaması olduğuna inanıyordum. Bu zaman zarfında onu arzulamış mıydım? Bu soru çok saçmaydı.

Son çare olarak, kendimi koruma içgüdüsü acıyı en saf haliyle çekmeye çalıştım. Ah, benim gibi acı çekenler, bir yanlarında eriyen ümitleri, bir yanlarında yitirilen sevgilileri için hayal ürünü, dahiyane özlemlerle yas tutanlar, size en azından şu öğüdü vereyim: acıyı en saf haliyle çekin. Pişmanlığı kovun, kırgınlığı ve alçaltıcı kıskançlığın haykıran burulmalarını kovun. Kendinizi lekesiz acıya verin. Bunun sonucunda olabilecek en iyi şey, çok daha saf bir sevgiyle neşenize yeniden kavuşabilmenizdir. En kötü halde ise Tanrı'nın sırlarına vakıf olursunuz. En iyi halde unutma ayrıcalığı kazanırken, en kötü halde bilme ayrıcalığına sahip olursunuz. Ümit, elbette, en büyük eza kaynağıdır ve ben ümitle bir anlaşma yapmıştım. Ümit ettim ama ümidimi kara bir bulut içinde sakladım. Varlığımın bir kısmı Julian'ın beni sevdiğini, benim bir parçam olduğunu, benden koparılamayacağını *biliyordu*. Öteki kısmı ise hatırlıyor, bekliyor ve inliyordu. Bu ikisi arasında alışverişe izin vermiyordum, ne alışverişe, ne tartışmaya, ne de birinin öbürüne indirgenmesine. Şimdiye kadar yapabildiğim kadarıyla yakıcı bir acı içinde zamanımı geçiriyordum. Bu acı imgesinin ötesine geçebilecek birisi var mıdır? Cehennem alevler içinde bir yer olarak resimlenir. İmparatorluk Rusya'sında sıra dayağına geçirilenlerden birine meraklı bir yazar ya da bir mahkûm arkadaşı ne hissettiğini sorsa o da acıyı daha iyi tarif edemezdi.

Beklerken zaman kendini yalayıp yutuyor. Her dakikanın, her saniyenin içinde kocaman delikler açılıyor. Her bir ân'ın kendisi, o özlenen şeyin gelebileceği *an oluyor*. Fakat aynı minik zaman biriminde, dehşete kapılan akıl, yüzyıl uzunluğundaki karanlık ıztıraplara garkoluyor. Yatağımda sırtüstü yatıp pencerenin karanlıktan aydınlığa doğru ışımasını ve ardından aydınlıktan karanlığa solmasını izlerken ben de ruhun bu sersemletici sarsılmalarını ya-

kalamaya, ele geçirmeye çalışıyordum. Böyle şeytanca bir eziyet sırtüstü yatarken şanlı ıztırabın yüzüstü yatması ne garip.

Şimdi anlatıma birkaç mektubu aktararak devam edeceğim.

İlk fırsatta benimle iletişim kurmaya çalışacağını biliyorum. Dairemden bir an olsun ayrılmayacağım. Kurtarıcısını bekleyen bir cesedim ben. Tesadüf ve tesadüfün gücü, görevin saklayabileceği bir ihtirasın ortaya çıkışını teşvik etti. Bir kez ortaya çıkınca, senin mucizevi vericiliğin bunu bin kez daha katlayarak büyüttü. Sonsuza dek seninim. Beni sevdiğini biliyor, sevgine kesinlikle itimat ediyorum. Bizim yenilmemiz mümkün değil. Yakında bana geleceksin, sevgilim, kraliçem. Bu arada, ah benim canım, derin acılar içindeyim.

B.

Sevgili Christian,

Julian'ın şu anda nerede olduğu konusunda herhangi bir fikrin var mı? Arnold onu bir yerlere mi götürdü? Onu bir yerlerde zorla tutuyor olmalı. Herhangi bir şey keşfedecek olursan, ne kadar küçük bir şey olursa olsun, Tanrı aşkına beni haberdar et.

B.

Lütfen *en kısa zamanda* telefon ya da mektupla bana cevap ver. Seni görmek istemiyorum.

Sevgili Arnold,

Benimle tekrar karşılaşmaktan korkmana şaşırmıyorum. Julian'ı seninle gitmeye nasıl ikna ettiğini ya da zorladığını bilmiyorum ama söylenecek herhangi bir sözün bizi ayırabileceğini sanma. Julian ve ben her şeyi konuştuk ve birbirimizi anlıyoruz. Sen gittikten sonra aramızdaki her şey düzeldi. Senin "ifşa ettiğin şeyler" bir şeyi değiştirmedi, değiştiremez de. Kitaplarında hiç söz etmemiş olmandan anladığıma göre, sen hiç bilgi sahibi olmadığın bir şeyle, karşılıklı bağlılıkla aşık atıyorsun. Julian ve ben aynı Tanrı'yı tanıyoruz. Birbirimizi bulduk, seviyoruz ve evlenmemiz için hiçbir engel yok. Bizzat bir engel oluşturabileceğini hayal etme. Julian'ın seni dinlemeye bile istekli olmadığını gördün. Lütfen artık kızının bir yetişkin olduğunu ve kendi seçimini yaptığını anla. Onun özgür kararının benim lehime olduğunu kabul et (zaten sonunda etmek zorunda kalacaksın).

Tabiatıyla senin düşüncelerini önemsiyor. Yine tabiatıyla sana itaat etmeyecek. Her an dönmüş olacağını ümit ediyorum. Sen bu mektubu aldığında, o benim yanıma gelmiş bile olabilir.

Elbette, benim kızına talip olmama itiraz edişinin derinlerinde nedenler var. Yaşımla ilgili mesele, önemli olsa da, kesinlikle ciddi bir neden olamaz. Bana bir yazar olarak düş kırıklığına uğramış bir adam olduğunu itiraf bile etmiştin. İçinde bir parça beni her zaman kıskandı, çünkü ben yeteneğimin saflığını korudum, sense korumadın. Sürekli basmakalıp şeyler yaratmak tüm bir yaşamın tadını kaçırabilir. Hemen hemen herkesin kaderinde olduğu gibi ikinci en iyiyle uzlaşmayı, kötü sanatçılar, ısrarlı bir kanıtla dışa vuruyor. Çok daha katı bir gayretten kaynaklanan sükût ve tedbirli konuşma bundan daha iyi. Kızının sevgisini de kazanmam, ki bunu çok iyi anlıyorum, bardağı taşıran son damla olmuş olmalı.

Dostluğumuzun, ya da bunca yıldır bizi birbirimize bağlayan saplantılı ilişkiye hangi adı veriyorsan onun, bu şekilde bitmesine üzülüyorum. Buna ağıt yakılacak yer burası değil. Sana hınç duyuyorsam bunun tek nedeni herhangi bir "dostluktan" ölçülemez derecede daha önemli bir şeyin önünde engel olarak durmandandır. Benim yolumdan çekilmen kuşkusuz senin için çok daha akıllıca olacaktır. Beni bir daha ziyaret edecek olursan, yanında öyle tehlikeli aletler getirme. Tehdit ya da gözdağı vermen umrumda değil. Seni temin ederim ki, benim içimde kışkırtılmaya hazır yeterince şiddet zaten var.

Julian ve ben geleceğimizi kendi aramızda ve kendi tarzımızla belirleyeceğiz. *Biz* birbirimizi kusursuz bir biçimde anlıyoruz. Lütfen bu gerçeği kabul et ve kaba ve boş girişimlerinin kızını, yapmak istemediği şeyleri yaptırmaya zorlamasına bir son ver.

B.P.

Sevgili Yaşlı Brad,

Mektubuna teşekkür ederim. Julian'ın nerede olduğunu bilmiyorum (gerçekten!), sanırım arkadaşlarında falan kalıyor. Arnold'u gördüm, olan bitene gülüp duruyordu! Şu anda neden bu kadar heyecanlı olduğunu anlamakta zorluk çekiyorum. (Başlangıçta bunun beni pek eğlendirdiğini itiraf etmeliyim!) Elbette Julian çekici bir kız ama o seni amcası ya da cici babası gibi görmüyor mu? Bu hikâyenin ne başını ne de sonunu bir türlü biraraya getiremiyorum. Arnold senin onu alıp deniz kenarına tatile götürdüğünü ve senin biraz yoğun duygular taşıdığını görünce kızın tabanları yağladığını anlattı. Her neyse, onun

anlattığı hikâye bu. Bence iyi biten her şey iyidir, *honi soit qui mal y pense*,* duman yok, ateş de yok, vesaire. Şu ana kadar biraz daha sakinleştiğini umuyorum. Lütfen benimle görüş. Son aradığımda evde olduğunu *biliyorum*, Girişteki kapının camından seni görebildim. (Özellikle oturma odanın kapısı açıkken o camın ne kadar saydam olduğunu bilmen iyi olur. Francis'i hâlâ yanında tuttuğunu varsayıyorum (elbette onu istemiyorum), senin için deli oluyor, herkesi böyle sanmana şaşmamalı! Aşağıdakileri oku.

Brad (burası mektubun en önemli kısmı) sana bunu söylemem gerek. Döner dönmez keşke Arnold'la karşılaşmamış olsaydım diyorum. Ondan hoşlanıyorum, onu ilginç buluyorum, beni eğlendiriyor. (Ben zaten eğlenmeye bayılırım.) Ama galiba, o bunları başka anlamlara çekti. Ben buraya senin için döndüm. (Bunu biliyor muydun?) Hâlâ senin için buradayım. Senin için uğraşırım, ben senden hiçbir zaman vazgeçmedim, biliyorsun. Sen Arnold'dan çok daha eğlenceli birisin. O halde neden birlikte olmuyoruz? Teselliye ihtiyacın varsa ben seni teselli ederim. Daha önce de söylediğim gibi, ben acayip çekici, zeki ve zengin bir dulum. Peşimde bir sürü insan var. Ne dersin Brad? O ölüm bizi ayırana dek laflarının bir anlamı olmalı, biliyorsun. Yarın tekrar arayacağım.

Seni düşünüyorum, Brad, yaşlı adamım, sevgilerle.

Chris.

Yukarıdaki "beklemek" ile ilgili pasajlardan, aradan haftalar geçtiği sanılabilir. Aslında dört gün geçmişti, ama bana dört yıl gibi gelmişti.

Anlattığım gibi, sözcüklerle ve yazıyla yaşayan insanlar bu ortamda yapılan iletişimlere sihirli anlamlar yüklerler. Julian'a aynı mektuptan üç tane yazıp birini Ealing'e, birini Eğitim Koleji'ne, birini de okuluna postaladım. Belki hiçbiri eline geçmeyecekti ama mektup yazıp postalamak insanın acılarını hafifletiyor.

Cenazeden bir gün sonra Hartbourne arayıp neden gelemediğini ayrıntılarıyla açıkladı. Söylemeyi unuttum ama Hartbourne daha önce evi arayıp- Priscilla'nın ölümüne dair taziyetlerini bildiren bir mesaj *dikte ettirmişti* Francis'e! Doktorum da aramış ve her zaman kullandığım uyku ilaçlarımın artık yasak listeye alındığını söylemişti.

Üçüncü gün Rachel çıkagelmişti. Elbette, ne zaman kapı çalsa ümit ve korkuyla yerimden fırlıyordum. İki kez Christian geldi (içeri al-

* (Fr.) *honi soit qui mal y pense*: kötü şeyler düşünme. (ç.n.)

madım), bir kere Rigby gelip Francis'i sordu. (Francis dışarı çıktı ve bahçeden uzun uzun bir şeyler konuştular.) Dördüncüsü de Rachel'dı. Kapının gözünden baktım ve açtım kapıyı.

Rachel'ı evimde görmek, zaman makinesinde yapılan kötü bir yolculuğu düşündürmüştü. Hafızadaki kokusu, çürüme kokusu gibiydi. Rahatsız olmuştum, fiziksel olarak itici gelmişti, korkmuştum. Soluk, yuvarlak, kocaman yüzü korkunç bir biçimde tanıdık geliyordu ama bu tanıdıklık neyin ne olduğunu bir türlü seçemediğiniz bir düşteki gibiydi. Sanki annem, üzerinde kefeniyle beni ziyarete gelmişti.

Bir heyecan dalgasıyla başını arkaya doğru atarak, belki de güvenli, hatta gururlu bir havayla içeri girdi. Bana bakmadan yanımdan geçti; çiseleyen yağmurun örümcek ağı gibi desenler oluşturduğu tüvid mantosunun ceplerindeydi elleri. Ne istediğini bilen oturaklı bir tavrı vardı, ona yol verdim. Yün şapkasını ve mantosunu çıkararak hafifçe salladı ve vestiyere astı. Soğuk, kahverengi akşam ışığında oturma odasında oturduk.

"Julian nerede?"

Rachel eteğini düzelterek dizlerine çekti. "Bradley, Priscilla'ya ne kadar üzüldüğümü bilmeni isterim."

"Julian nerede?"

"Bilmiyor musun?" "Geri döneceğini biliyorum. Nerede olduğunu bilmiyorum."

"Zavallı yaşlı Bradley," dedi Bradley. Öksürür gibi ani ve asabi bir kahkaha attı.

"Nerede o?"

"Tatilde. Şu anda nerede olduğunu bilmiyorum, gerçekten bilmiyorum. Al, bu, senin ona yolladığın mektup. Ben okumadım."

Mektubu aldım. İhtirasla yazılmış bir mektubun okunmadan geri gelmesi, hayal gücünün uzak bölgelerinde ıztırap uyandırıyor. Eğer bir yerlerde benim sözcüklerimi okumuş olsaydı, dünya değişirdi. Şimdi hepsi de cansız yapraklar gibi üzerime dökülüyordu.

"Ah, Rachel, nerede o?"

"Doğru söylüyorum, bilmiyorum. Onlarla temasta değilim. Bradley, kes şunu. Onurunu falan düşün. Korkunç görünüyorsun, yüz yaşında gibisin. En azından tıraş olabilirdin. Bütün bu olanlar yalnızca senin kafanda, hayal kuruyorsun."

"Julian beni sevdiğini söylediğinde böyle düşünmemiştin ama."

"Julian daha çocuk. Bu olanlar senden çok, Arnold ve benim aram-

da olanlarla ilgili. İnsan doğası hakkında biraz olsun bilgi sahibi olman lazım, bir de yazar olacaksın. Elbette, kendi içinde 'ciddi' bir şeydi ama insanların yaptığı şeyler pek çok anlama gelebilir. Julian bize tapar, yalnızca zaman zaman isyan tabloları yaratmayı sever. İtiraf etmeliyim ki biz biraz ezici ebeveynleriz ve o da tek çocuğumuz. Bu yüzden Julian bir eliyle bizi çekerken bir eliyle de itmeye çalışıyor. Bir yandan özgür olduğuna ikna olmak, öbür yandan da dikkatimizi çekmek istiyordu, onaylanmayan bir ilişki istiyordu. Bizi üzmek için bir başkasını kullanması ilk kez olmuyor. Bir yıl önce öğretmenlerinden birine deli gibi âşık olduğunu söylemişti, adam senin kadar yaşlı değildi ama evli ve dört çocukluydu ve Julian bunu bir tür 'demo' olarak kullandı. Bu meseleyi nasıl halledeceğimizi biliyorduk. Sen yalnızca bir sonraki kurbansın."

Rachel, dedim, "sen başka biri hakkında konuşuyorsun. Julian, benim Julian'ım hakkında değil."

"Senin Julian'ın bir hayal. Sana söylediklerim doğru, sevgili Bradley. Seni umursamadığını söylemiyorum ama genç bir kızın duyguları kaotiktir."

"Ve başka biri*yle* konuşuyorsun. Neyle uğraştığını zerre kadar bilmediğin açık. Ben farklı bir dünyada yaşıyorum, âşığım ve-"

"Bu kadar ciddi söylediğinde bu sözlere sihirli bir güç verebileceğini mi sanıyorsun?"

"Evet, onlarda sihirli bir güç var. Tüm bunlar farklı bir düzlemde gerçekleşiyor-"

"Bu bir tür kaçıklık, Bradley. Yalnızca kaçık biri diğer düzlemlerden tümüyle farklı düzlemler olduğunu düşünebilir. Bunlar saçmalık, Bradley, *hepsi* saçmalık. Tanrı biliyor, bunları sana en kibar şekilde söylüyorum."

"Aşk bir kesinliktir, belki de kesinliğin tek türü."

"Yalnızca bir ruh halidir-"

"Gerçek bir ruh halidir."

"Ah Bradley, yeter artık. Son zamanlarda çok kötü günler geçirdin, kafanın karışmasına şaşmamalı. Priscilla için korkunç üzüldüm."

"Priscilla. Evet." "Kendini çok fazla suçlamamalısın."

"Hayır-"

"Francis onu nerede bulmuş? Bulduğunda yatakta mı yatıyormuş?"

"Bilmiyorum."

"Yani sormadın mı?"

"Hayır. Galiba yatakta bulmuş."

"Ben olsam bilmek isterdim-bütün ayrıntıları-yani gözümün önüne getirmek için-ölüsünü gördün mü?"

"Hayır."

"Onu kim teşhis etti?"

"Roger."

"Ölü birini teşhis etmek ne tuhaf. Umarım başıma gelmez-"

"Onu bir yerde kilit altında tutuyor, biliyorum."

"Aslında Bradley, sen edebi bir düş falan yaşıyor gibisin. Her şey senin sandığından daha kuru ve daha karışık, korkunç görünen şeyler bile."

"Daha önce de onu odasına kilitlemişti."

"Elbette öyle bir şey yapmadı. Bu kız romantik masallar uyduruyor." "Gerçekten de nerede olduğunu bilmiyor musun?"

"Gerçekten."

"Neden bana mektup yazmadı?"

"Mektup yazma konusunda pek becerikli değildir, hiçbir zaman da olmadı. Her neyse, ona biraz zaman tanı. Yazacaktır. Belki de yazılması zor bir kompozisyon gibi görüyorsun, kimbilir!"

"Rachel, içimdekileri bilmiyorsun, benim gibi olmanın, benim bulunduğum noktada olmanın ne demek olduğunu bilmiyorsun. Kendi zihnini ve başka birinin zihnini mutlak bir kesinlikle bilmek, mutlak kesinlik meselesidir. Bu çok eski ve tamamiyle tutarlı bir şey, eski, çünkü hep vardı, dünya kurulalı beri. Bu yüzden söylediklerin sadece saçmalık, benim için hiçbir anlam ifade etmiyor, anlamsız mırıltılar gibi. O bunu anlıyor, bir keresinde benimle o dilde konuştu. Biz birbirimizi seviyoruz."

"Bradley şekerim, lütfen artık gerçeklere dön-"

"Bu gerçek. Ah Tanrım, onun öldüğünü düşünmek-"

"A, saçmalama. Sinirimi bozuyorsun."

"Rachel, o ölmedi, değil mi?"

"Hayır, elbette ölmedi! Artık lütfen dön de kendine bak. İyice zırvalıyorsun, kendini bir melodrama sokmuşsun ve bunları bana anlatıyorsun, o kadar insan içinde *bana*! Birkaç hafta önce beni ihtirasla öpüyor, yatakta yanımda yatıyordun. Şimdi de kalkmış dört gün içinde kızıma karşı ömür boyu sürecek bir tutkuya kapıldığına beni inandırmaya çalışıyorsun. *Benim* buna inanmamı, *üstelik* sana anlayış göstermemi bekliyorsun, ne bu! Sen iyice koparmışsın. Biraz onur,

sağduyu ya da sıradan bir kibarlık göstererek bu taşkınlığını kontrol edebilmeni umardım. Benimle yatağa girdiğini *hatırlıyorsun*, değil mi?"

Bir bakıma, gerçek şu ki hatırlamıyordum. Rachel fikriyle hiçbir olayı bağdaştıramıyordum. Bu noktada hafıza soğuk bir bulut gibiydi, silkelenmesi gerekiyordu. O tanıdık bir insandı, varlığı tanıdıktı ama onunla herhangi bir ilişkiye girmiş *olmam* fikri tamamen bulanıktı, Julian'ın hayatıma girişi geri kalan her şeyi böylesine silmişti, tarih, tarih öncesinden ayrılmıştı. Bunları açıklamayı istedim.

"Evet, hatırlıyorum-elbette-ama bu sanki-Julian'dan sonra her şey sanki kesilip atılmış gibi-geçmiş kayboldu-bir şekilde anlamını yitirdi-bu yalnızca-üzgünüm, bu biraz kaba duruyor ama âşık olunca insan yalnızca gerçekleri söylüyor-biliyorum ki sen bir tür ihanet olduğunu düşünüyorsun, buna tepki vereceksin elbette-"

"*Tepki vermek mi*? Elbette hayır. Yalnızca üzülüyorum sana. Yazık, bu bir kayıp, hatta acıklı bir şey aslında. Pekala, hüzünlü bir şey, bir hayal kırıklığı ya da yanılgı diyelim. Senin güçlü akıllı bir adam olduğuna ve bana yardım edeceğine inandığımı düşündükçe tuhaf oluyorum. Sonsuz dostluktan söz ettiğin zaman çok etkilenmiştim. O anda bana anlamlı gelmişti. Sonsuz dostluktan söz edişini hatırlıyor musun?"

"Hayır."

"Gerçekten hatırlamıyor musun? Çok tuhafsın. Sen ciddi bir travmaya uğramış olmalısın! Gerçekten de ilişkimizi hatırlamıyor musun?"

"Ortada bir ilişki yoktu."

"Ah, hadi, hadi. Kısa, aptalca ve oldukça ihtimal dışı olduğuna katılıyorum. Julian'ın inanmayışına şaşmamalı."

"*Yoksa anlattın mı*?

"Evet. Bunu yapabileceğim hiç mi aklına gelmedi? Ah, tabi ya, sen bu konudaki her şeyi unutmuştun."

"Anlattın ha-?"

"Ve korkarım Arnold'a da anlattım, hem de hemen. Çeşitli ruh hallerine girip çıkan bir tek sen değilsin. Kocama anlatmam -ne de olsa- akıllıca değildi tabii. Evli insanlarla bu işler risklidir."

"Julian'a ne zaman anlattın-ne zaman?"

"Ah, çok sonra. Arnold sizin aşk yuvanıza geldiğinde ona bir mektup vermiştim. O mektupta anlattım."

"Ah Tanrım-o mektubu okuduktan sonra demek ki-sonra da-"

"Arnold bunun iyi bir fikir olacağını düşünmüştü. Arnold çok uyanıktır. En azından beni sorgulayabilmek için Julian'ın koşa koşa geleceğini hesaplamıştı."

"*Ona ne anlattın?*"

"Ve döndüğünde de, şöyle söyleyeyim-"

"*Ona ne anlattın?*"

"Ne olduysa onu. Bana âşıkmışsın gibi göründüğünü, beni ihtirasla öptüğünü, yatağa girdiğimizi, büyük bir başarı değildi ama sonsuz dostluk yemini ettiğini falan filan anlattım, sonra Arnold'ın gelişini, senin çorapsız kaçışını, Julian'a o çizmeleri alışını-"

"Aman Tanrım-anlattın mı-hepsini de-?"

"E, neden anlatmayayım? Bunlar oldu, olmadı mı? İnkâr etmiyorsun, değil mi? Bağlantılı bir olaydı, değil mi? Senin bir parçandı. Bunu saklamak yanlış olurdu."

"Aman Tanrım-"

"Bunları unutmak istemene şaşmamak gerek. Ama Bradley, insan yaptığı şeylerden sorumludur, geçmişi kendisine aittir. Bir düş dünyasına girerek onu silip atamazsın, hayatının dün başladığını söyleyemezsin. Kendini ne kadar âşık hissedersen hisset bir gecede yepyeni bir insan olamazsın. Bu tür bir aşk bir *yanılsamadır*, ve o 'kesinlik' dediğin şey de bir *yanılsama*. Bu sanki uyuşturucu etkisinde olmak gibi bir şey."

"Hayır, hayır, hayır."

"Her neyse, artık bitti ve kimse zarar görmedi. Fazla kaygılanmana, vicdan azabı çekmene falan gerek yok, Julian zaten bunun bir hata olduğuna karar verdi. Ne de olsa sağduyusu var. Aslında, genç bir kızın duygularını bu kadar ciddiye almamalısın. Bulunmaz mücevher kaçırmış değilsin, sevgili Bradley, bunu sandığından da önce anlayacaksın. Sen de derin bir oh çekeceksin. Julian küçük, sıradan bir kız. Olgun bir kız değil, daha o aşamaya gelmedi, cenin gibi. Elbette bir sürü duyguyla dolup taşıyor ama bu duyguların yöneldiği uç o kadar büyük bir anlam ifade etmiyor. Bunlar fevri dönemleri. Bu nöbetlerde derin, kalıcı ya da tutarlı bir şey arama. Son iki üç yıldır defalarca 'çılgınca' âşık oldu. Sevgili dostum, genç bir kızın tutkularının durak noktası olabileceğine gerçekten inandın mı? Nasıl olabilir? Julian gibi bir kız doğrusunu bulana kadar daha yüz ke-

re âşık olur. Bu sadece ötekiler gibiydi. Hadi, uyan artık, Bradley. Aynada kendine bak. Dünyaya dön."

"Ve doğruca sana geldi."

"Galiba. Arnold'dan hemen sonra geldi-"

"Ne dedi?"

"Kral Lear gibi bakmayı bırak-"

"*Ne söyledi?*"

"Ne söyleyebilirdi? İnsan ne söyleyebilir? Katıla katıla ağlıyordu işte ve-"

"Ah Tanrım, ah Tanrım."

"Bana her şeyi tekrar anlattırdı, bütün ayrıntıları sordu, yemin ettirdi, sonra bana inandı."

"Ama ne *söyledi*? *Söylediği* hiçbir şeyi hatırlayamıyor musun?"

"Dedi ki, 'Keşke çok daha önce olsaydı.' Galiba bu konuda haklı."

"Anlamamıştır. Hiç de senin anlattığın gibi değildi. Sen söylediğin sırada gerçekler bunlar değildi. Sen öyle sözcükler kullandığında gerçek olmayan bir şeyleri ifade etmiş oldun. Demek istedin ki-"

"Kusura bakma! Benden hangi sözcükleri kullanmamı beklediğini nasıl bilebilirim? O sözcükler bana oldukça uygun ve yerinde gibi geldi."

"Anlayamamıştır."

"Bence anladı, Bradley. Üzgünüm, ama anladı."

"Ağladığını söylemiştin."

"Ah, katıla katıla, idam edilecek bir çocuk gibi. Ama o zaten ağlamaya bayılır-"

"Ona bunları nasıl anlatırsın, nasıl-Ama öyle olmadığını anlamış olmalı, öyle değildi-"

"Ya, bence öyley*di*!"

"Ona nasıl anlatır*sın*?"

"Bu Arnold'ın fikriydi. Doğrusunu söylemek gerekirse o noktada fazla da üstünde durmadım. Küçük bir şokun Julian'ın aklını başına getireceğini düşünüyordum-"

"Neden geldin bugün buraya?"

"Özel bir şey yok. Sana Julian'ı anlatmamın doğru olacağını düşündüm."

"Ama anlatmadın!"

"Yani artık her şey-herhalde sen de anlamışsındır artık, bitti."

"Hayır!"

"Bağırma. Umrunda değil ama buraya gelişim duyarlı bir davranıştı. Sana yardım edebileceğimi düşündüm."

"Julian'ı görmem gerek, onu görmem gerek, onu bulmalıyım, ona açıklamalıyım-"

"Olanları şöyle bir toparlamak istedim. Ne de olsa sonuna gelindi artık. Arnold'un sana telefon ettiği ve senin bize geldiğin o günden beri senin karanlık bir noktada, olanları kavramadığını ve bir sürü yanılsama içinde olduğunu görüyorum. Yardım etme girişimlerimin sana hiç yararı dokunmadığını itiraf etmek zorundayım. Sana gerçekten yardım etmek istedim. Senin güçlü duygulara ihtiyacın olduğunu biliyorum, çok yalnız bir insan olduğunu biliyorum, belki hiç karıştırmasam daha iyi olurdu. Ama karıştırabilirim diye düşünmemin tek nedeni içinde bulunduğum pozisyonun güçlü *olmasıydı*. Aptallık edip senin de benim kadar iyi bir durumda olduğunu sandım. Arnold ve benim nasıl bir bütünlük içinde olduğumuzu, ne kadar mutlu olduğumuzu anladın sandım. Belki de daha iyi izah etmem gerekirdi. Seni yanlış yönlendirmiş değilim ama galiba senin kendini yanlış yönlendirmene izin verdim, kusura bakma. Birileri sana ihtiyaç duyduklarında onlara karşı dikkatli olmalısın, oysa ben yeterince dikkat etmedim. Gördüğün gibi, korkarım, evli çiftler zaman zaman böyle şeyler yapıyorlar. Çevrelerindeki insanlara sempati gösterirler, onlardan sempati beklerler sonra da doğru eve koşup olan biteni birbirlerine anlatırlar. Arnold'u bir an bile aldatmadım, o da beni hiç aldatmadı. Dışarıdan bakan insanlar bunu anlamıyor, anlayamıyor. İyi bir evlilik sağlam ve esnektir, dayanıklıdır. Sen ihanetten ve kırmaktan söz ettin. Korkarım ihanet eden sen oldun ve kırılmanın yükünü taşımak zorunda kalacak olan da sen olacaksın. Kendimi suçluyorum, üzgünüm, bunları anlamanı beklememeliydim. Evli insanlar, bekâr insanları böyle kurban edebiliyorlar, şansın o kadar. Arnold ve ben birbirimize çok yakınız, bütün bu olanlara çok gülüyoruz, sana, Christian'a, Julian'a. Tanrıya şükür, sonu makul bir biçimde iyi bitti. Şu anda kendini incinmiş hissettiğini biliyorum ama yakında sen de iyi hissetmeye başlarsın. Bu saçma bir dünyaya yapılan bir yolculuktu. Bunun sana yararı bile dokunabilir. O halde, neşelen, Bradley. Hayatı bu kadar ciddiye almanın bir yararı var."

Hayretler içinde Rachel'a bakıyordum. Hoş, solgun ve donuk, mutlu ve katı, diline hakim, onur ve kararlılıkla titreyen bir kadın var-

dı karşımda. "Rachel, biz galiba birbirimizi hiç anlamıyoruz."

"Pekala, kaygılanma. Bir süre sonra rahatlarsın. Yalnızca, bana ya da Julian'a kızmamaya çalışmanı istiyorum. Böyle yaparsan sadece kendini üzersin."

"Biz aynı dili konuşmuyoruz. Benim anlamadığım uyduruk bir dili dinliyor gibiyim. Üzgünüm, ben-Her neyse, Arnold Christian'a âşık değil mi? Ben bütün meselenin bundan-"

"Elbette değil. Bu yalnızca Christian'ın kafasında olan bir şey. Bir süre Arnold'un peşine takıldı, biliyorsun, enerji dolu bir kadın o. Arnold'un da gururu okşandı, bundan zevk aldı tabii ama Christian'ı hiçbir zaman ciddiye almadı. Neyse ki aklı başında bir kadın, bu işin sonunun olmayacağını anlaması uzun sürmedi. Bradley, neden gidip Christian'ı görmüyorsun? Aslında Christian çok hoş bir insan. İkiniz de birbirinizi rahatlatırsınız. Gördüğün gibi sana karşı katı değilim, hâlâ ilgileniyor ve yardım etmek istiyorum."

Kalktım ve çalışma masamdan Arnold'un mektubunu aldım. Uydurmadığımı bilmesi için özellikle yaptım bunu. Belki de hafızam gerçekten bana oyun oynuyordu. Arnold'un mektubuyla ilgili bir boşluk vardı hafızamda ama yine de bir şeyleri hatırlar gibiydim, mektubu elimde tutarak, "Julian bana dönecek, bunu biliyorum. Bunu biliyorum, tıpkı bunu bildiğim gibi" dedim-

"Nedir o elindeki?"

"Arnold'dan gelen bir mektup." Mektuba bakmaya başladım.

Ön kapının zili çalmaya başladı.

Mektubu masaya fırlattım, yüreğim ağzımda kapıya koştum.

Postacı gelmişti. Elinde koca bir karton kutu vardı, kutuyu yere bıraktı.

"Nedir bu?"

"Bay Bradley Pearson'a bir paket."

"Ne var içinde?"

"Bilmiyorum, efendim. Bu şahıs siz misiniz? Onu içeri iteyim biraz, olur mu? Neredeyse bir ton çekiyor olmalı." Postacı diziyle kocaman kare kutuyu biraz içeri itti ve çekip gitti. Oturma odasına dönerken Francis'i gördüm. Belli ki bizi dinliyordu. Acayip bir varlık gibi görünüyordu. Kitaplarda yazarların anlattıkları o sıradan insanlara benzeyip de aslında onlardan biri olmayan hayaletleri andırıyordu. Dalkavuk bir tavırla gülümsedi. Onu görmezlikten geldim.

Rachel masanın yanında ayakta, mektubu okuyordu. Oturdum. Çok yorgundum.

"Bu mektubu bana göstermemen gerekirdi."

"Onu sana ben göstermedim."

"Ne yaptığını bilmiyorsun. Seni asla asla asla affetmeyeceğim."

"Ama Rachel, sen ve Arnold'un birbirinize her şeyi anlattığınızı söylemedin mi az önce, o halde bunu da-"

"Tanrım, sen çok kötüsün, intikam peşindesin-"

"Bu benim hatam değil! Zaten fark eden ne var, öyle değil mi?"

"Hiçbir şey anlamıyorsun. Sen yıkıcı bir adamsın, kinci, kapkara ve yıkıcı. Sen kendi düş dünyasında oradan oraya gezerken etrafındaki şeyleri parçalayıp duruyorsun. Neden yazamadığın çok açık. Sen burada değilsin ki. Julian sana bakarak bir an için var etti seni. Ben de sana üzülüp bir an için var ettim. Şimdi hepsi bitti ve senden geriye kalan şey yalnızca çılgına dönmüş, kin dolu bir vampir, intikam peşinde bir hayalet. Tanrım, sana acıyorum. Ama seni asla affetmeyeceğim. Ve seni ait olduğun yerde, yani güvenli bir mesafede tutmadığım için kendimi de affetmeyeceğim. Sen hem korkunç hem de tehlikeli bir insansın. Sen başkalarının mutluluğuna göz diken o sefil ve bedbaht insanlardan birisin. Bunu sırf kötülük olsun diye yaptın-"

"Gerçekten de okumanı istemiyordum, bu yalnızca kötü bir tesadüftü, seni üzmek istemedim. Her neyse, zaten Arnold şu ana kadar fikrini değiştirmiş olmalı-"

"Elbette okumamı istedin. Acı bir intikam almak istiyordun. Bu yüzden senden ömür boyu nefret edeceğim. Bunu anlamıyorsun, hiçbir şeyi anlamıyorsun-nasıl bir şey bu: o mektubu alıp oh olsun demek ve acısını çıkarmak için-"

"Ben hiçbir şeyin acısını çıkarmayı düşünmedim."

"Evet, düşündün. Yoksa neden onu silah gibi saklayasın? Bütün istediğin onu bana gösterip incitmek, çünkü seni terk ettiğimi düşünüyorsun-"

"Dürüstçe söylemek gerekirse, Rachel, seni bir an bile düşünmedim!"

"*Aaaaaaah*-"

Rachel'ın çığlığı gün ışığının uzaklaştığı odada öyle parladı ki soluk ve yuvarlak yüzünden bile daha kolay görülebilirdi. Acımasız keder gözlerinden ve ağzından okunuyordu. Bana doğru koştu, belki de kapıya doğru koşuyordu. Kenara devrildim, dirseğimi de duvara

çarptım. Çılgına dönmüş bir hayvan gibiydi, çığlığının ardından gelen iç-çekişi duydum. Ön kapıyı hızla ardına kadar açtı. Caddeye açılan kapıdan, sokak lambasının bahçedeki taş zemine yansıttığı ışığı gördüm.

Yavaşça dışarı çıktım ve kapıları kapattım. Işıkları yaktım. Francis'in hayaleti hâlâ basamaklarda oturuyordu. Yüzünde yalnız ve anlamsız bir gülücük vardı; sanki başka bir devire, başka bir hikâyeye ait, yolunu kaybetmiş önemsiz bir ruh, kraliçesiz kalmış bir peri gibi düşünceli, yılışık, kendine özgü, müşfik bir gülümsemeyle bakıyordu.

"Bizi dinliyordun."

"Brad, kusura bakma-"

"Fark etmez. Nedir bu Tanrı aşkına?" Karton kutuyu tekmeledim.

"Açayım istersen, Brad."

Francis'in kartonun kapağını yırtarak açmasını izledim.

Kitaplarla doluydu. *The Precious Labyrinth. The Gauntlets of Power. Tobias and the Fallen Angel. A Banner with a Strange Device. Essays of a Seeker. A Skull on Fire. A Clash of Symbols. Hollows in the Sky. The Glass Sword. Mysticism and Literature. The Maid and the Magus. The Pierced Chalice. Inside a Snow Crystal.*

Arnold'un kitapları. Düzinelerce.

Şık baskılardan oluşan o koca kitap yığınına baktım. Kitaplardan birini elime aldım ve rastgele açtım. İçim öfkeyle doldu. İğrenirmişcesine homurdanarak kitabı ortasından yırtmaya, cildi ikiye ayırmaya çalıştım ama çok sağlamdı, bu yüzden sayfa sayfa yırtmaya başladım. Bir sonraki kitap karton ciltliydi, onu önce ikiye sonra da dörde ayırmayı başardım. Bir tane daha aldım. Francis, yüzünde pırıl pırıl bir sempati ve keyifle beni izliyordu. Sonra basamaklardan inerek bana yardıma geldi. Gelirken kendi kendine "Merhaba!" dedi; kitapları parçalarken, sonra eline bir tane daha beyaz basılı kâğıt alıp yırtarken "Merhaba!" diye mırıldanıyordu. Önümüzdeki döküntü yükselirken nehirde çalışan adamlar gibi bacaklarımız iki yana açık, kutuda parçalanmadık kitap kalmayana kadar işimize devam ettik. Arnold Baffin'in bütün eserlerini yok etmemiz yalnızca on dakika sürmüştü.

"Şimdi nasıl hissediyorsun, Brad."

"İyi."

Bayılmışım galiba. Londra'ya döndüğümden beri ağzıma yiyecek hiçbir şey koymamıştım. Oturma odasında siyah yün halının üzerinde, duvara dayanmış koltuklardan birine sırtımı yaslamış oturuyordum. Şöminedeki gaz çıtırdayarak alev alev yanıyordu. Yalnızca bir ışık açılmıştı. Francis bana sandviç yaptı, biraz yedim. Biraz da viski içtim. Kendimi çok tuhaf hissediyordum ama bayılacak gibi değildim artık, gözümün önünde küçük patlamalar belirmiyor, siyah salıncaklarda bir aşağı bir yukarı sallanmıyordum. Artık yerdeydim, upuzun ve çok ağırmışım gibi geliyordu. Alevlerin titreyen ışığında Francis göründü, bu çok net bir görüntüydü, o kadar netti ki kaşlarımı çattım, birden bana fazla yakın olduğunu hissettim, oradaki varlığı da fazlaydı. Gözlerimi indirince elimi tutmakta olduğunu fark ettim. Kaşlarımı çatıp elimi çektim.

Hatırladığım kadarıyla epey viski içmiş olan Francis hevesle ve göz kulak olma amacıyla dizlerinin üzerine çökmüş, yanımda duruyordu, yanımda yer almaktan çok, yapmakta olduğu bir şeyin başında duruyor gibiydi. Dudaklarını bir şeye inandırmak ister gibi öne çıkarmıştı, üst dudağı kıvrılmıştı, ağzının içindeki kırmızı çizgi görünüyordu. Küçük gözleri, içten gelen bir neşeyle parlıyordu. Boş kalan elini öbür eliyle buluşturarak tombul bacaklarına geçirdiği parlak pejmürde pantolonunu ovuşturmaya başladı. Zaman zaman kıkırdar gibi sempatik sesler çıkarıyordu.

Londra'ya döndüğümden beri ilk kez kendimi gerçek bir mekânda, gerçek bir insanın yanında hissediyordum. Aynı zamanda, uzun zaman sıkıntı çekip birdenbire çok daha hasta ve çaresiz kalan ve kendine gelip biraz rahatladığında durumunun korkunçluğunu gören bir insan gibi de hissediyordum. Bu çöküşümün Francis'e keyif verdiğini görebilecek kadar kafam çalışıyordu. Bundan zevk alması beni kızdırmadı.

"Biraz daha viski al, Brad, iyi gelir. Merak etme. Onu bulurum ben."

"Doğru," dedim, "Ben burada kalayım, kalmalıyım. O buraya gelir, değil mi. Onun geleceği yer burası. Her an gelebilir. Bu gece dış kapıyı açık bırakacağım, geçen gece yaptığım gibi. O zaman yuvasına dönen küçük bir kuş gibi içeri girebilir. İçeri girebilir."

"Yarın onu ararım. Koleje giderim. Arnold'un yayıncısına giderim. Bir yerlerden bir ipucu bulurum. Yarın ilk işim bunları yapmak

olacak. Sen üzülme, Brad. Dönecek, görürsün. Haftaya bugün çok mutlu olacaksın."

"Geleceğini biliyorum," dedim. "Bunu bilmek tuhaf. Onun bana olan aşkı mutlak bir yemindi. Sonsuzluğa ait. O yeminden kuşku duyamam, kâinattaki varoluşun kuralı o, o beni sevmezse yine kaos olacak. Aşk bilgidir, filozofların bize söylediği. Onu sezgisel olarak biliyorum, sanki kafamın içindeymiş gibi."

"Biliyorum Brad. Birini gerçekten sevdiğin zaman tüm dünya bunu anlatıyormuş gibi olur."

"Her şey bunu kanıtlar. Var olan her şeyin Tanrı'yı kanıtladığına inanan insanlarda olduğu gibi. Sen hiç böyle sevdin mi, Francis?"

"Evet, Brad. Eskiden bir oğlan vardı. Ama intihar etti. Yıllar önce."

"Aman Tanrım, Priscilla. Sürekli aklımdan çıkıyor."

"O benim hatamdı, Brad, beni nasıl affedeceksin-"

"Benim hatamdı. Yine de bunun kaçınılmaz bir şey olduğunu düşünüyorum, kansere yakalanıp ölmeye mahkûm biri gibi. Ama böyle düşünerek neden onu mahkum edeyim? Onun da içimde bir yerlerde olduğunu hissediyorum ama yaşamıyor. Yaşlandı, ümidini kaybetti ve öldü. Küllere dönüştü. Belki Tanrı'ya da böyle oluyordur. Bütün bu minik minik şeyleri, kendi zihninin içinde güvenli bir yere koyduğunu düşünüyordur ama dönüp bir bakacak ki her şey ölmüş, çürümüş, yalnızca boş düşünceler kalmış geriye. İşte aşk bu yüzden önemli. Birinin seni koruduğunu, varlığını ayakta tuttuğunu hissedebilmenin tek yolu. Bu yanlış mı? Senin oğlan kendini öldürdü, demek. Adı neydi?"

"Steve. Yapma Brad."

"Priscilla öldü çünkü hiç kimse onu sevmiyordu. Zehirlenmiş bir fare gibi kurudu, içi geçti. Tanrı dünyayı sevmiyor. Seviyor olamaz, şu hale bak. Ama bunlar umrumda bile değil. Ben annemi severdim."

"Ben de, Brad."

"Çok aptal bir kadındı ama onu severdim. Priscilla'ya karşı sorumlu hissetmiştim kendimi ama bu yetmiyor, değil mi."

"Galiba yetmiyor, Brad."

"Julian'ı sevdiğime göre herkesi sevebilmem lazım. Bir gün bunu yapacağım. Ah Tanrım, keşke azıcık mutlu olsam. O dönünce herkesi seveceğim, Priscilla'yı seveceğim."

"Priscilla öldü, Brad."

"Aşk zaman karşısında galip gelmeli, ama yapabilir mi? Aşk zamanın soytarısı değil demiş şair, aşkı tanıyan biri varsa bu oymuş, birisi çarmıha gerilmişse o gerilmiş. Elbette acı çekmek gerek. Belki de sonunda anahtar sözcüğün acı çekmek olduğunu görürüz, her şey acı çekmenin içinde. Varılan en küçük atom acıdan ibarettir belki de. Kaç yaşındasın Francis?"

"Kırk sekiz."

"Benden on yıl daha şanslı, on yıl daha akıllısın."

"Ben hiç bir zaman şanslı değildim, Brad. Hatta bununla ilgili bir umut bile taşımıyorum. Ama hâlâ insanları seviyorum. Steve gibi değil tabii ama seviyorum insanları. Seni seviyorum, Brad."

"Geri gelecek. Bütün dünya bir hiç için değişmiş olamaz. Artık eskisi gibi olamam. Eski dünya bir daha dönmemek üzere yok oldu. Ah, tüm yaşamım uçtu gitti, su gibi çekildi gitti. Elli sekiz yaşında olduğuma inanamıyorum."

"Çok kadın sevdin mi, Brad?"

"Julian'a gelene kadar kimseye gerçekten âşık olmadım."

"Ama başka kadınlar oldu, değil mi, yani Chris'ten sonra."

"Annie. Catherine. Louise. İsimlerin böyle kalması ne tuhaf, eti dökülmüş iskeletler gibi. Bir şeylerin olduğuna delalet ediyorlar. Anı izlenimi veriyorlar. Ama bu insanlar yok artık, adeta öldüler. Belki de gerçekten öldüler. Priscilla gibi, Steve gibi."

"Onun adını söyleme, Brad, lütfen. Keşke sana söylemeseydim."

"Belki de gerçeklik, acı çekişin içindedir. Ama olamaz. Aşk mutluluk vaat eder. Sanat mutluluk vaat eder. Yine de tam anlamıyla vaat değildir bu, çünkü geleceğe ihtiyacın yoktur. Galiba şu anda mutluyum, bütün bunları kâğıda dökeceğim, ama bu gece değil."

"Yazar olmanı kıskanıyorum, Brad. Hissettiklerini ifade edebiliyorsun. Oysa duygular beni yiyip bitiriyor, bağıramıyorum bile."

"Evet, ben bağırabilirim, acı dolu bir haykırışım bütün evreni kaplayabilir. Ama biliyor musun, Francis, şimdiye kadar *açıkladığım* hiçbir şey olmadı daha. Sonunda açıklayabileceğimi hissediyorum. Hayatımın, fındık kadar küçük, sıkı ve sert matrisinin artık pırıl pırıl yayıldığını ve muazzam bir büyüklüğe ulaştığını hissediyorum. Her şey bunun çekim alanına girdi. Sonunda her şeyi görüyorum, her yere gidebilirim."

"Elbette, gidebilirsin, Brad. Senin bunu içinde taşıdığını hep biliyordum zaten. Seni hep büyük bir adam olarak düşündüm."

"Daha önce kendimi hiç kaptırmamıştım, Francis, kendimi bu kadar ortaya sürmemiştim. Bütün hayatım boyunca korkak, ürkek bir adam oldum. Şimdi korkunun ötesinde olmanın ne demek olduğunu biliyorum. Büyüklüğün olduğu yerdeyim artık. Kendimi teslim ettim. Ama bu aynı zamanda disiplin altına girmek de demek. Başka seçeneğim yok. Seviyorum, tapıyorum ve ödüllendirileceğim."

"Tabii, Brad. O kız gelecek."

"Evet. O gelecek."

"Brad, bence yatsan iyi olur."

"Evet, evet, yatağa, yatağa. Yarın bir plan yaparız."

"Sen burada kalırsın ben araştırma yaparım."

"Evet. Mutluluk olmalı. Her şey acıdan ibaret olamaz. Ama mutluluk neden ibarettir? Pekala, pekala Francis, yatmaya gidiyorum. Aklına gelen en kötü acı biçimi nedir?"

"Toplama kampı."

"Evet. Bunu düşüneceğim. İyi geceler. Belki yarın sabah gelir."

"Belki, yarın bu saatlerde mutlu olursun."

"Galiba ne olursa olsun şu anda mutlu olabilirim. Ama, ah, sabah geliverirse! Ne demiştin sen? Toplama kampı. Bunun üzerinde düşüneceğim. İyi geceler. Teşekkürler, teşekkürler. İyi geceler."

Ertesi sabah bana getirdiği şey hayatımdaki en büyük kriz oldu. Ama en vahşi hayallerimde bile bunun gibi bir şey aklıma gelemezdi.

"Uyan, uyan, Brad, sana bir mektup var."

Yatağımda doğruldum. Francis, bana tanıdık gelmeyen eliyle bir mektup uzatıyordu.Üzerinde bir Fransız pulu vardı. Bu yalnızca ona ait olabilirdi. "Git, git, kapıyı da kapa." Gitti. Titreyen ellerimle mektubu açtım, umut ve korkudan ağlayacak gibiydim. Şöyle yazıyordu.

> Çok sevgili Bradley, babamla birlikte Fransa'dayım. İtalya'ya gidiyoruz. Not bırakmadan gittiğim için senden özür dilerim, bunun tek nedeni yazacak kâğıt kalem bulamamamdı. *Çok üzgünüm.* Çok kötü bir duruma düşürdüm kendimi. Babamın bana söylediğine göre, onun geceyarısı geri gelip beni götürdüğünü düşünüyormuşsun, bu doğru değil. Yalnızca biraz yalnız kalmak istedim, konuşacak durumda da değildim. *Beni affet.* Her şey öyle birbirine karıştı ki, bütün parçalar yerinden oynadı. Benim hatamdı, seninle şehir dışına gelmemeliydim, daha iyi düşünmeliydim. Her şey o kadar çabuk gelişti ki, bütün ya-

şamımın infilak etmek üzere olduğunu hissettim, uzaklaşmak zorundaydım, anla *lütfen*. Seni terk etmek istemedim, duygularım değişmedi, kesinlikle böyle bir şey yok, yalnızca biraz nefes almak istedim. Son zamanlarda öyle budalalıklar yapıyorum ki sonunda hepsinden pişman oluyorum. Beni sevdiğini söylediğin zaman, bir rüya gerçek oldu diye düşünmüştüm. Keşke biraz daha büyük olsaydım, o zaman her ikimiz için de yapılacak en iyi şeyin ne olduğunu bulabilirdim. Çok güzel bir şeyler vardı, bense onları bozdum ama ne yapacağımı bilemedim, o anda her yaptığım doğru gibi gelmişti. Ah, öyle üzgünüm, öyle bedbahtım ki. (Burası bir otel, burada istediğim gibi yazamıyorum, odaya sürekli birileri girip çıkıyor. Yatak odasında da doğru dürüst bir masa yok.) Babamla bu konuyu uzun uzadıya konuştuk, galiba kendimi artık daha iyi anlıyorum. Bütün ümidim bana kızmaman, benden nefret etmemen ve böyle gittiğim için beni affetmen. Sana çok değer veriyorum, her zaman da vereceğim. Kafam hâlâ çok karışık, araba kazası geçirmiş biri gibi neredeyse, her şeyi unutuyorum. Kötü bir rüya görmüş gibiyim ama bu kötülük kendi salaklığımdan, her şeyi birbirine karıştırmamdan ve kendi hislerimi anlayamamamdan kaynaklanıyor. Babam bu tür şeyleri aslında kimsenin anlayamayacağını, herkesin farklı bir şeyler anlattığını söylüyor. Fakat ben hiçbir şeyden pişman değilim, umarım sen de değilsindir. Sen bana karşı harika bir insan gibi davrandın, sen harika bir insansın. Aşk üzerine harikulade şeyler söyledin. Babam, benim aşkı tanıyamayacak kadar genç olduğumu söylüyor, belki de haklıdır. Sana yetip yetmeyeceğimi ya da senin *istediğinin* ben olup olmadığını şu anda anlayamıyorum. Senin farklı ihtiyaçların vardı, belki başka biri bunları daha iyi karşılar. Yani, ben o insan, yani tek insan ben değilim. Kusura bakma, doğru dürüst ifade edemiyorum. Budalaca gencim, bir kişiliğim yok, galiba ben yalnızca boş bir sayfayım. Benden çok daha iyi ve çok daha olgun birine layıksın. Belki de kendini rahatlamış hissediyorsundur. Hiç aklımdan çıkmıyorsun, ne hissettiğini bilmemek korkunç bir şey. Ama lütfen beni sev, sevgiye ihtiyacım var, bunu hiçbir zaman bu kadar çok istememiştim. Kendimi çok ama çok mutsuz hissediyorum. Ama her şey bir çılgınlıktan ibaretti, bir rüyadan çıkmış gibiyim. Afedersin, galiba bunu daha önce söylemiştim, bir türlü konsantre olamıyorum. Babam sana mektup yazdığımı biliyor, bana pul verecek. Umarım bu mektup eline çabuk geçer. Kafam bu kadar karışık olmasaydı sana önce yazacaktım. Bu kadar salak olduğum için öyle mutsuzum ki, seni kırmadığımı ve benden nefret etmediğini umuyorum. Bana duygularını açmakta elbette hak-

lıydın, o kadar yeniydi ki. Bazen insanlar duygularını söyleyince onlardan kurtulurlar. Ben galiba ikinci-en-iyi olduğumu düşünüyorum. Oradan gitmeden bir gece önce, istediğin şeyin ben olamayacağını anladım. Ah, öyle acı duydum ki Bradley. Ben hiçbir şey değilim. Bana duygularını anlatman öylesine bir şok oldu ki sana karşılık vermem gerektiğini hissettim. Elbette yalan söylemiyordum. Üzgünüm, tam olarak ifade edemiyorum, *düşünemiyorum*. Muazzam bir deneyim yaşadığımı hissediyorum ama bu, sıradan zaman ve mekân kavramlarına hiçbir şekilde oturmuyor.

Şimdi sana daha sıradan bir mektup yazmaya çalışacağım; yıllar önce, ben daha çocukken sana yazdığım mektuplar gibi. Bu arada, babam oldukça sakinleşti, sana en iyi dileklerini iletmemi söyledi. (Oteldeki herkes sevgili olduğumuzu sanıyor!) Az önce arabayı servise götürdü, galiba bagaj kapağında bir sorun varmış, iyi kapanmıyor. Sanırım babamı ne kadar sevdiğimi sana anlatabilmişimdir. (Belki de aradığım *adam* odur!) Ama keşke bungalova gelmemiş olsaydı. Kapının o şekilde vurulması korkunç bir şoktu, hâlâ titrediğimi hissediyorum, her şeye ağlıyorum. Önemli değildi aslında, aramızda kaldı. Yani, beni oradan götüren o değildi. Daha genel bir şeydi, ne babamla, ne Priscilla'yla, ne yaşını öğrenmemle ne de başka bir şeyi keşfetmemle ilgili değildi. Bana söylenen sözlerin hiçbiri beni etkilemedi. Galiba arka arkaya gelen şoklar insanın ruh halini altüst ediyor ve bir karar almaya, bir şeyler yapmaya zorluyor. Priscilla'nın ölümü bir şok oldu, ona çok üzülüyorum. Keşke onu görmeye daha sık gitseydim. İnsanların yaşlanıp, bir başına bırakılması korkunç bir şey, hele bir kadın için. Bu sabah bunları düşünüp ağladım, bazen ağlamamı durduramıyorum. İtalya'da babamın bir hayranının evinde kalacağız, babam dönecek, bense orada kalacağım, oradakiler tek kelime İngilizce bilmiyorlarmış, yalnızca İtalyanca konuşmak zorundayım! Geçen yıl biraz öğrenmiştim, birkaç kelime biliyorum sayılır. Signora bana öğretir. Kent dışında küçük bir köyde yaşıyorlarmış, 'kar ve buz' ortasında dağların oralarda bir yer, yani etrafta İngilizce konuşan hiç kimse yok. İtalya'ya gittiğimde roman yazmaya da başlarım, babamla bunu konuşuyordum, söylemem gereken bir şeyler olduğunu hissediyorum.

Lütfen, lütfen, benim için kötü şeyler düşünme, çok üzülme, bana da kızma. Kendim hakkında bu kadar cahil olduğum için beni affet, boş, değersiz ve bencil gençliğimi affet. Beni kesinlikle sevmiş olduğuna zor inanıyorum şu anda, nasıl sevmiş olabilirsin. Olgun bir kadın seni çok daha derinden etkileyebilirdi. Galiba erkekler 'gençliğin tazeliğinden' hoşlanıyorlar vesaire ama galiba genç kızları birbirinden

sahiden ayıramıyorlar, çok da haklılar çünkü henüz hiçbiri de biçim kazanmamış oluyor. Umarım, benim "hafif bir kadın" gibi davrandığımı düşünmüyorsundur. Son derece yoğun hisler duydum ve her anında bana kaçınılmaz gibi görünen şeyleri yaptım. Yalnızca kırılmamış ol ve beni affet, bunlar olduğu takdirde hiçbir şeyden pişman değilim. Bu mektubu bitirsem daha iyi olur, tekrar tekrar aynı şeyleri söyleyip duruyorum, iyice bıkmış olmalısın. Hoşça kal demeden gittiğim için çok üzgünüm. (Londra'ya giden bir araba buldum, çok kolay oldu. Daha önce hiç oto-stop yapmamıştım.) Gitmek zorunda olduğumu hissediyordum, o anda başka hiçbir şey hissedemiyordum zaten ve o zamandan beri her şeyi daha fazla karıştırmamak ve insanları daha fazla üzmemek için kendimi olayların akışına bıraktım ama seni çok ama çok görmek istiyorum. Yine görüşeceğiz, değil mi, daha sonra belki, bir süre geçtikten sonra, dost olmaya çalışırız, belki o zamana kadar biraz daha olgunlaşmış olurum. Hem bu yeni ve değerli bir şey olur. Şu anda, güneye indikçe, yaşamın her türlü olasılıkla dolu olduğunu hissediyorum. İtalyancayı kıvırabileceğimi hissediyorum! *Ah, affet beni Bradley, beni affet.* Herhalde tuhaf bir düş gördüğünü düşünüyorsundur. Umarım bu iyi bir düştür. Benimki öyleydi. Ama kendimi çok da kötü hissediyorum, altüst oldum. Bu kadar çok ağladığımı hatırlamıyorum. Çok budala ve düşüncesizce davrandım. *Seni gerçek bir aşkla seviyorum.* Bunu apaçık söylüyorum. Hiçbir sözümü geri almam. Ama bu bizim yaşayabileceğimiz bir yaşamın parçası değildi.

Bu mektuba son veremiyorum. Sanki anlatmak istediklerimi iyi anlatamamışım, söylemem gereken bir şeyler daha varmış gibi geliyor. ('Bana sahip olduğun için teşekkür ederim' falan gibi bir şey?) (Özür dilerim, böyle bir sözcük oyunu yapmayı amaçlamamıştım.) Gerçekten konsantre olamıyorum, çok fazla gürültü var burada. Bir Fransız bana bakıyor, insanlara hep böyle gözlerini dikip bakıyorlar. Bradley, umarım, daha sonra iyi dost oluruz, bu çok değerli bir şey olurdu.. Başaramazdık, gerçekten yapamazdık. Bu özel bir şey değildi. Yalnızca yapamazdık, o kadar. Fakat bana aşkını anlattığın için çok mutluyum. (Ne düşündüğünü tahmin ediyorum ama romanıma bunların hepsini *koymayacağım.*) Herhalde kendini rahatlamış ve özgürleşmiş hissediyorsundur. Teşekkür ederim. Sakın bir şeye üzülme. Bu kadar genç, alımlı ve ortalığı karıştıran biri olduğum için affet beni. Ah, mektubu bitiremiyorum ama bitirmem gerek artık. Ah benim yangınım, canım, hoşça kal ve çok, çok ama çok sevgilerimle.

Julian

"Brad, girebilir miyim?"

Giyiniyordum.

"Haberler iyi mi, Brad?"

"İtalya'daymış. Peşinden gideceğim. Venedik'teler."

Mektup, elbette, Arnold'un görebileceği şekilde yazılmıştı. Arnold'un 'pul vermesi' kısmı başlı başına ipucuydu. Kızın başında durmuştu, tam bir mahkûm gibi. Elbette, dediği gibi, her şeyi "apaçık" anlatamazdı. Mektubunu yazmaya devam etmiş, açık seçik düşüncelerini koyamadan duygularını tekrar tekrar ifade etmeye çalışmış, mektubunun sonunda mesajını iletebilmeyi ummuştu, "bitiremeyeceğine" dair yaptığı göndermelerin nedeni buydu. İmkansızlığı burada ortaya çıkıyordu. Kuşkusuz, Arnold gelmiş, mektubu okumuş ve ona tamamlamasını söylemişti. Sonra alıp postalamıştı. Onun pul alacak parası olmadığını biliyordu. Oysa Julian yine de baskı altında yazdığını söyleyebilmişti. Yerini de belli etmeye çalışmıştı. Dikkatimi çekmeye çalıştığı "kar ve buz" belli ki Venedik anlamına geliyordu. "Kar" sözcüğünün İtalyanca karşılığı "*neve*" idi, bu ve öteki "İtalyanca sözcükler" biraraya gelince bu harf oyununun anlamı ortaya çıkıyordu. Bu "dolambaçlı" dille anlatılan dağlık yer, deniz kenarında yer alan büyük bir kent olmalıydı. Arnold bana Venedik'ten söz etmişti ama o zaman beni yanlış yönlendirmek istiyordu. Sözcükler boşuna söylenmezdi.

Ben pantolonumu giyerken, "Venedik'e bugün mü gidiyorsun?" dedi Francis.

"Evet, hemen."

"Nerede olduğunu biliyor musun?"

"Hayır. Mektup şifreli yazılmış. Arnold'un hayranlarından birinin yanında kalıyor. Kim olduğunu bilmiyorum."

"Ben ne yapabilirim, Brad? Yani, seninle gelebilir miyim? Yardımım dokunurdu, araştırma yapar, gözcülük falan yapardım. Ben de geleyim, senin Sancho Panza'n olurum!"

Bir an düşündüm. "Pekala. Yararın dokunabilir."

"Çok iyi! Hemen gidip biletleri alayım mı? Senin burada kalman iyi olur. Belki telefon eder, mesaj falan alırsın."

"Pekala." Bu mantıklıydı. Yatağa oturdum. Yine bayılacak gibi olmuştum.

"Ha-Bradley, biraz da detektiflik yapmamı ister misin? Arnold'un yayıncısına gidip Venedik'teki hayranının kim olduğunu öğrenirim."

"Nasıl?" Yanıp sönen ışıklar gidip geliyordu, Francis'in tombullaşmış yüzünü yıldız çağlayanları çevrelemişti, ilahi güçlerin ziyaretinin bir tablosuydu sanki.

"Arnold'un eserlerinin hangi uluslar tarafından tanındığını araştıran bir kitap yazdığımı söylerim. Onun İtalyan hayranlarıyla temas kurmam gerektiğini anlatırım. Onlarda adres olabilir, denemeye değer."

"Bu çok parlak bir fikir," dedim. "Dahiyane bir fikir."

"Ha bir de, Brad: paraya ihtiyacım olacak. Venedik'e yer ayırtacağım."

"Oraya aktarmasız sefer bulamayabiliriz. Bulamazsan, Milano'ya al."

"Harita ve broşürlerde de bulurum, kentin haritası lazım olacak, değil mi?"

"Evet, evet."

"O zaman bana bir çek yaz, Brad. Çek defterin burada, al. 'Hamiline' diye yaz ki bankadan alabileyim. Büyük bir rakam yaz, Brad, en iyi yeri ancak öyle ayırtabilirim. Ha, Brad, acaba sakıncası var mı, benim hiç elbisem yok, orası da sıcaktır, değil mi, biraz yazlık kıyafet almamın bir sakıncası var mı, hiçbir şeyim yok da?"

"Evet. İstediğini al. Broşürleri ve haritayı al, bu iyi fikir. Yayıncıya da git. Evet, evet."

"Güneşten korunmak için şapka, gözlük falan gibi başka şeyler de alayım mı?"

"Hayır. Hemen git. Al." Ona yüklü bir miktar yazdığım çeki uzattım.

"Teşekkürler, Brad! Sen burada kal ve dinlen. Hemen gelirim. Ah, ne heyecanlı! Bradley, biliyor musun, ben İtalya'ya hiç gitmedim, hiç ama hiç!"

O gidince ben de oturma odasına geçtim. Kutsal bir amacım vardı artık, bir hedef, onun olduğu dünyada bir yer. Valizi hazırlasam iyi olacaktı. Bunu yapamayacağımı hissediyordum. Francis yapardı valizimi. Julian'ı özlemekten baygın düşecektim. Hâlâ elimde tutuyordum mektubunu.

Karşımda kitaplıkta Dante'nin aşk şiirleri vardı. Çıkardım. Aşkın kimyası ne de gariptir, kitaba dokunur dokunmaz, karmakarışık yüreğimin kendi tarihini yazmakta olduğunu hissettim. Artık aşkı ilahi bir öfke biçiminde hissediyordum. O kız için çektiğim acılar. Elbette

acılarımı seviyordum. Fakat bunun içinde büyüyen muazzam bir öfke de vardı, aşkı oluşturan en saf şey. İsminden sık sık söz eden ve onun elinde acı çeken Dante bunu biliyordu.

S'io avessi le belle trecce prese,
che fatte son per me scudiscio e ferza,
pigliandole anzi terza,
con esse passerei vespero e squille:
e non sarei pietoso ne cortese,
anzi farei com'orso quando scherza;
e se Amor me ne sferza,
io mi vendicherei di piu di mille.
Ancor ne li occhi, ond" escon le faville
che m'infiannono il cor, ch'io porto anciso,
guarderei presso e fiso,
per vendicar lo fuggir che mi face:
e poi le renderei con amor pace.*

Yerde yüzükoyun yatıyordum, *Rime* ile Julian'ın mektubunu bir arada tutup kalbime bastırdım, o sırada telefon çaldı. Siyah yıldız grupları arasında sendeleyerek kalktım ve telefona gittim. Julian'ın sesini aldım.

Hayır, onun sesi değil, Rachel'ın sesiydi. Fakat Rachel'ın sesi, heyecanlıyken, tıpkı Julian'inkine benziyordu.

"A"-dedim, "A-", telefonu uzakta tutmaya çalıştım. O anda tuhaf bir biçimde Julian geldi gözlerimin önüne, siyah tayt pantolon, siyah yelek ve beyaz gömlek giymiş, bana doğru uzattığı elinde de bir koyun kafatası.

"Ne oldu, Rachel, seni duyamıyorum."

"Bradley- hemen buraya gelebilir misin?"

---

* Saçının güzel örgüleri benim olsa, / bir kırbaç idiler benim için bir kamçı, / güneşin üçüncü saatinden önce tutup onları, / onlarla geçirirdim son iki saatini güneşin.* / merhametli de olmazdım, kibar da, / oyun oynayan ayı gibi olurdum; / ve Aşk onlarla kırbaçladığında beni, / bin misliyle alırdım intikamımı, / Kıvılcımları / yüreğimi yakıp öldüren gözlerine / gözlerimi diker, yakından bakardım, / benden kaçışlarının öcünü almak için / ve sonra aşkla gönlünü alırdın sevgilinin. (çev.: Kemal Atakay)

* "Güneşin üçüncü saati" (3. dize) ve "güneşin son iki saati" (4. dize), kanonik dua saatlerine göndermedir; yaklaşık olarak sabah saat 9'u, günbatımını ve akşam saat 9'u gösterir. (ç.n.)

"Londra'dan gitmek üzereyim."

"Lütfen, hemen buraya gel, bu çok, çok acil."

"Siz buraya gelemiyor musunuz!"

"Hayır. Bradley, gelmek zorundasın, sana yalvarıyorum. Lütfen gel, konu Julian."

"Rachel, Julian Venedik'te, değil mi? Adresini biliyor musun? Ondan bir mektup aldım. Arnold'un hayranlarından birinin yanındaymış. Tanıyor musun? Arnold'un adres, telefon defteri falan var mı yanında?"

"Bradley, hemen buraya gel. Bu çok önemli. Sana her şeyi anlatacağım-bilmek istediğin her şeyi, yalnızca gel."

"Ne oldu, Rachel? Rachel, Julian iyi mi? Kötü bir haber almadın değil mi? Aman Tanrım, yoksa araba kazası mı?"

"Sana her şeyi anlatacağım. Ama hemen buraya gel. Gel, gel, hemen gel, taksiye bin, her saniyenin önemi var."

"Rachel, *Julian iyi mi?*"

"Evet, evet, evet, hemen gel."

Titreyen ellerimle şoföre parasını uzattım ama paralar düştü ve her yana saçıldı. Koşa koşa gittim, kapının tokmağını çaldım. Rachel açtı kapıyı hemen.

Onu zor tanıdım. Daha doğrusu, mezarından kalkmış meşum bir *hayaleti* hatırlamış gibi oldum, ta öykünün başındaki, ağlayan, çılgına dönmüş kadınla karşılaştım tekrar, ağlamaktan yüzü şişmişti, yine bereler vardı, belki çocukların yüzünde olduğu gibi kirdendi, belki de sürekli gözyaşı silmekten olmuştu.

"Rachel, araba kazası mı oldu, telefon mu ettiler, Julian mı yaralandı? Ne oldu, ne oldu?"

Rachel holdeki iskemleye oturdu ve inlemeye başladı, bunlar çok acı, çok derin, çınlayan inleyişlerdi; bir yandan da bir öne bir arkaya sallanıp duruyordu.

"Rachel-Julian'a korkunç bir şey oldu, değil mi-ne oldu? Tanrım, ne oldu?"

Bir iki saniye ya geçti ya geçmedi, Rachel ayağa kalktı, hâlâ inliyor, ayakta durabilmek için duvara tutunuyordu. Saçları, kaçıklarınki gibi, kalın tutamlar halinde dolaşık yığınlar gibi duruyordu, iyice dağılmış, alnına ve gözlerinin üzerine düşmüştü. Ipıslak ağzı açıktı, du-

dakları zangır zangır titriyordu. İri iri gözyaşları akıtan gözleri iki şiş gözkapağı arasında kalan iki ince çizikten ibaret kalmıştı. Adeta bir hayvan gibi, ite kaka yanımdan geçti, bir eli hâlâ duvardaydı, çalışma odasına doğru gidiyordu. Odanın kapısını açtı ve bana girmemi istercesine işaret etti. Kapının oraya gittim.

Pencerenin yanında, yerde Arnold yatıyordu. Bahçeden gelen güneş ışığı pantolonunun tüvit kumaşına düşüyordu ama başı gölgede kalmıştı. Adeta başka bir boyutu görmek ister gibi gözlerimi kısarak kırpıştırdım. Arnold'un başı, yerde tepsiye benzer, tuhaf bir şeyin üzerinde duruyordu. Gerçekte kafası, halı tarafından emilmiş yuvarlak bir kan lekesinin üzerindeydi. Yaklaştım, eğildim.

Arnold yan yatmıştı, dizleri bükülmüştü, bir elinin ayası yukarı dönüktü, ayağıma doğru uzanmıştı. Gözleri yarı kapalıydı, akları görünüyordu, dişlerini sıkmıştı, dudakları geriye çekilmiş, hırlar gibi bir ifade almıştı. Soluk renkli saçları kana bulanmıştı, yanağında ve boynunda kurumuş kan lekeleri mermer damarları gibi izler bırakmıştı. Kafatasının bir yanında şaşırtıcı bir oyuk olduğunu görebildim, koyulaşan saçları oyuğun eğimine uymuştu, sanki Arnold'un kafası balmumundan yapılmıştı da birisi fazlaca bastırıp orada bir girinti yaratmıştı. Şakağındaki damarlardan birinden hâlâ kan sızıyordu.

Halının üzerinde, kan lekesinin yanında, büyükçe bir şömine maşası vardı. Hâlâ kırmızı ve yapışkan olan kan, bir bulamaç inadıyla, hafifçe maşanın yüzeyinde kalmıştı. Arnold'un, güneşte ısınmış tüvit kumaşlı omuzlarına dokundum, kaldırdım, biraz sallamaya çalıştım ama kurşun gibi ağırdı, yere bıraktım ya da titreyen ellerim daha fazla taşıyacak gücü bulamadı. Ayakkabımda kan lekeleriyle, bir iki adım geriye attım ve kan lekesinin hemen yanında yerde duran Arnold'un gözlüklerini ezdim.

"Aman Tanrım-sen bunu-maşayla mı yaptın-"

Fısıldayarak konuşuyordu, "Öldü-öldü herhalde-ölmüş mü-"

"Bilmiyorum-Ah Tanrım-"

"Öldü, öldü," diye fısıldadı.

"Birini arayıp-Aman Tanrım-neler oldu?"

"Ona vurdum-bağrışıyorduk-Böyle yapmak istemedim-sonra acı içinde çığlık atmaya başladı-onun böyle çığlık atmasına dayanamadım-ona vurup susturmak istedim-"

"Maşayı saklamamız gerek-bunun bir kaza olduğunu söylemelisin-Ah, ne yapacağız şimdi-Ölmüş olamaz, olamaz-"

"Onu sürekli uyandırmaya çalıştım, Defalarca seslendim ama hiç kıpırdamadı." Kapıda durmakta olan Rachel hâlâ fısıltıyla konuşuyordu. Ağlamayı kesmişti, sabit bakan gözleri büyümüş, daha kocaman bakıyordu, ritmik hareketlerle ellerini elbisesine sürüp duruyordu.

"Belki de iyileşir," dedim. "Merak etme. Doktoru aradın mı?"

"O öldü."

"Doktoru aradın mı?"

"Hayır."

"Ben doktor çağırayım-Ve de polis-galiba-Ambulans da-Onlara düştüğünü ve başını çarptığını falan söyle-Ah Tanrım-Benim o maşayı bir şekilde yok etmem gerek-En iyisi onun sana vurduğunu söyle-"

Maşayı elime aldım. Bir an Arnold'un yüzüne baktım. Bakışsız gözakı korkunç bir görüntüydü. Ani bir panik duygusuyla midem bulanmaya başladı, bu kâbusu bir an önce başka birine devretmek istiyordum. Kapıya doğru yürürken Rachel'ın ayaklarının yanında, yerde bir şey gördüm. Buruşturulmuş bir kâğıt topu. Arnold'un el yazısı. Onu da alıp, Rachel'ın yanından geçip gittim. Mutfağa gidip maşayı masanın üzerine bıraktım. Buruşturulmuş kâğıt, Arnold'un Christian hakkında bana yazdığı mektuptu. Kibrit kutusunu aldım ve değdirmeden, lavabonun üzerinde tutarak mektubu yakmaya başladım. Ellerim beni dinlemiyor, kâğıt sürekli lavabodaki su birikintisinin içine düşüyordu. Sonunda kâğıdı küllere dönüştürünce suyu açtım. Sonra da maşayı yıkamaya başladım. Üzerine Arnold'un kanlı saçları yapışmıştı. Kuruladım ve dolaba kaldırdım.

"Rachel, ben telefon etmeye gidiyorum. Sadece doktoru mu arayayım yoksa polis de çağırayım mı? Onlara ne söyleyeceksin?"

"Yararı yok-" Tekrar hole döndü, ikimiz de loş ışığın altında, ön kapının renkli camının önünde kalakalmıştık.

"Yani gerçeği söylemenin mi bir yararı yok?"

"Yararı yok."

"Ama onlara bunun bir kaza olduğunu söylemelisin-önce onun sana vurduğunu-bunun bir kendini savunma olduğunu-Rachel, polisi arayayım mı? Ah, lütfen *düşünmeye* çalış-"

Bir şeyler mırıldandı.

"Ne?"

"Dobbin. Dobbin. Sevgilim-"

Rachel arkasını dönünce, bunca yıldır onları tanımama rağmen Rachel'ın ağzından bir kere bile duymadığım bir kısaltma olduğunu

anladım bunun. Arnold'un gizli adı. Yanımdan uzaklaştı ve yemek odasına girdi. Ya yere ya da iskemleye kendini bıraktığını duydum. Bir kere daha yas içinde ağlamaya başlamıştı, önce kısa bir ağlama sesi, sonra titrek bir 'fa-fa-fa' sonra yine ağlama. Çalışma odasına gidip Arnold'un kımıldayıp kımıldamadığına baktım. Neredeyse gözlerini açıp suçlarcasına baktığını ve Rachel'ın dayanılmaz bulduğu o çığlıklara başlayacağını sanarak korktum. Ama kımıldamıyordu. Oysa pozisyonu bir heykel kadar sabitti. Arnold artık kendisine benzemiyordu, sırıtan yüz ifadesi tümüyle yabancı birine, sanki bir Çinliye aitti- tuhaf, tanımadığımız bir duyguyu ifade ediyordu. İnce burnu kanla kaplıydı, kulağında da küçük bir kan birikintisi vardı. Gözakı parlıyor, acı dolu ağzı hırlıyordu. Tam dönüp giderken o küçük ayaklarını fark ettim, benim için onun en belirgin, en rahatsız edici özelliğiydi ayakları, son derece titiz bir biçimde cilalanmış kahverengi ayaklarını, birbirini rahatlatacakmış gibi özenle yan yana getirmişti. Kapıya doğru giderken her yerde kan lekeleri olduğunu fark ettim, iskemlelerde, duvarda, şöminenin tuğlalarının üzerinde: onun gezinmiş olduğu dünyanın oldukça farklı bir bölgesindeki düşlenemez bir sahnede yer alıyordu bütün bunlar; halının üzerinde belli belirsiz duran kanlı ayak izlerini de görüyordum: Arnold'unkiler, Rachel'ınkiler ve benimkiler.

Holdeki telefonu kaldırdım. Rachel'ın ağlaması neredeyse düş görürmüş gibi tınlayan inlemelere dönüşmüştü. 999'u çevirdim ve bir hastaneye ulaştım. Kötü bir kaza olduğunu, bir ambulans istediğimi söyledim. "Bir adam başını yaraladı. Kafatası çatlamış, sanırım. Evet." Ardından bir an tereddüt ettim ve polise telefon edip aynı şeyleri söyledim. Polisle ilgili kendi korkularım, başka türlü hareket etmemi imkânsız kılmıştı. Rachel haklıydı, gizlemenin bir yararı yoktu, en iyisi bir an önce açıklamaktı, hiçbir şey "yakalanma" korkusundan daha beter olamazdı. Arnold'un merdivenlerden düştüğünü söylemek de anlamsızdı. Rachel asla uydurulmuş bir hikâyeyi öğrenip ifade demezdi. Sonunda nasıl olsa gerçeği ağzından kaçırırdı.

Oturma odasına gidip Rachel'a baktım. Ağzı kocaman açılmış bir halde yerde oturuyor, elleriyle başını tutuyordu. Ağzı yusyuvarlak bir O şeklindeydi, lanetlenmiş, insanaltı bir yaratık gibiydi; yüz çizgileri olmayan, eti kurumuş, mavi renkli, yeraltında yaşayan bir yaratık.
"Rachel. Merak etme. Geliyorlar."

"Dobbin. Dobbin. Dobbin."

Dışarı çıktım ve basamaklara oturdum, kendimi "Ah-ah-ah-ah-ah" diye söylenirken buldum, önüne geçemiyordum.

Önce polis geldi. Onları içeri aldım ve odayı gösterdim. Açık kalan ön kapıdan güneşli caddeyi ve geçen arabaları görüyordum. Bir ambulans geldi. Birinin, "Ölmüş," dediğini duydum.

"Ne oldu?"

"Bayan Baffin'e sorun. İçeride."

Siyah giysili adamlar içeri giriyordu, beyaz giysili adamlar içeri giriyordu. Yemek odasının kapısı kapalıydı. Bense Arnold'un kim olduğunu, benim kim olduğumu, oraya nasıl geldiğimi açıklıyordum.

"Kafatası yumurta kabuğu gibi ezilmiş."

Kapalı kapının ardından Rachel'ın çığlığı duyuldu.

"Bizimle gelin, lütfen."

Polis arabasının içinde, iki adamın ortasında oturdum. Tekrar açıklamaya başladım. "Rachel ona vurmuş, galiba. Bir kaza olmuş. Cinayet değil," dedim.

Polis merkezinde onlara defalarca kim olduğumu anlattım. Küçük bir odada birkaç adamla oturuyordum.

"Neden yaptın bunu?"

"Neyi?"

"Arnold Baffin'i neden öldürdün?"

"Arnold Baffin'i ben öldürmedim."

"Ona neyle vurdun?"

"Ona ben vurmadım."

"Neden yaptın? Neden yaptın? Onu neden öldürdün?"

"Onu ben öldürmedim."

"Neden yaptın bunu?"

Bradley Pearson'ın sonsözü

İnsanoğlunun anlamakta zorluk çektiği şeyleri sanat, bir anda öğretiverir. Alıştığı dünyanın bir santimetre ötesinde tümüyle yabancı başka bir dünyanın içinde kendini buluverir insan. Doğa, bir durumdan öteki duruma ite kaka atlattırılıveren insanlara unutkanlık bağışlayarak iyileştirir. Eğer kişi düşünerek ve kasıtlı olarak sözcükleri kullanıp köprüler kurmaya, tablolar yaratmaya teşebbüs ettiğinde, tarif etme ya da bağlantı kurma gücünün ne kadar yetersiz olduğunu çok geçmeden anlıyor. Sanat, yapay bir hafıza gibidir; ciddi sanatlara eşlik eden acı ise bu yapaylığın anlamıdır. Sanatçıların çoğu kendi küçük dünyalarının şairleridir, bir tek sesleri vardır ve bir tek şarkı söyleyebilirler.

Birkaç saatlik bir boşlukta, benimle ilgili adeta yeni bir karakter yaratıldığını hissettim. Gazetelerin uydurduğu o acınası canavardan söz etmiyorum. Mahkemede çok silik bir tablo çizdim. Kısa bir süre için İngiltere'deki en sevilmeyen kahraman bendim. *Yazar Kıskançlık Yüzünden Arkadaşını Öldürdü, Başarı Yüzünden Çekemezlik Yazarları Birbirine Düşürdü* vesaire. Tüm bu çirkinlikler uzun ve anlamlı gölgeler gibi yanımdan geçip gitti, daha doğrusu bilincim onları böyle gölgelere dönüştürüp seslerini kıstı. Bu sanki, bir camın arasından geçip birdenbire kendinizi Goya'nın tablolarından birinin içinde bulmanıza benziyor. Olduğumdan da farklı görünüyordum: daha yaşlı, kanca burunlu ve daha kasvetli. Gazetelerden biri benden 'başarısız ve kin dolu ihtiyar' diye söz ediyordu. Kendi fotoğraflarımı tanıyamadım bile. Üzerime kesip yapıştırılmış bu Goya fırçasından fırlama eşek kafasıyla, bu yeni varlıkla birlikte yaşamak zorundaydım.

İlk günler şaşkınlık, yanlış anlamalar ve inanılmazlık girdabı gibiydi. Ne olanları anlıyordum ne de bir yere oturtabiliyordum. Ama işin bu kısmını öyküleştirip uzun uzun anlatmayacağım. Bu öykü bitti. Anlatmaya çabaladığım öykünün ne olduğunu ise az sonra anlatacağım. Zaman ilerledikçe değişik tavırlar denedim, farklı şeyler söyledim, fikrimi değiştirdim, gerçeği söyledim, sonra teslim oldum, kayıtsız kaldım, ardından karıştırdım, sonra da alçak ve sefil biri oldum. Bunların hiçbiri de mahkemede işe yaramadı. Siyahlar içindeki Rachel çok dokunaklı bir görüntüydü. Herkes ona katıldı, ona acıdı. Yargıç ondan yana görünüyor, yüzünde özel bir anlamı olan ciddi bir gülümsemeyle bakıyordu. Hiçbir şeyin soğukkanlı bir biçimde planlandığını sanmıyorum. Sonradan düşündüğümde, ne olup bittiğine polislerin karar verdiğini, Rachel'ın aklına bunu polisin soktuğunu anladım. Başlangıçta onlara uymayıp doğruyu söylemiş bile olabilirdi. Ama öyle bir öykü mümkün değildi. Rachel'ın parmak izlerini sildiğim ve kendi parmak izlerimi taşıyan şömine maşasının bulunması uzun sürmemişti. Her şey apaçık ortadaydı. Rachel'ın bütün yapması gereken, çığlık atmak olmuştu. Bense suçlu birinin yapması gereken her şeyi yapmıştım. Benim bile Arnold'u öldürdüğüme inandığım anlar olduğuna göre, herhalde Rachel'ın da onu öldürmediğine neredeyse inandığı anlar olmuştur.

"Onu suçlamıyorum" diye yazacaktım ama bu yanlış anlaşılabilir. Öte yandan, onu suçladığım da tam olarak doğru değil. Yaptığı şey korkunçtu, yaptığı her iki şey de, yani, cinayet işlemesi ve yalan

söylemesi çok kötüydü. Sanırım, onun yaptıklarını görmek, bunları izlemek ve anlamak gibi görevleri ona borçlu olmalıydım. 'Hakir görülen bir kadının öfkesinin yanında cehennem vız gelir.' Bir bakıma gururum da okşanmış olabilirdi. Bir bakıma bunda, neredeyse hayran olunacak bir yan, güçlü bir ruh, güçlü bir irade vardı. Onu, kendini korumak için önemsiz, minik, yüreksiz bir arzuyla hareket ederken düşünmüş olabilirdim. Mahkeme sırasında ve daha sonrasında neler hissetti acaba? Belki de bir şekilde kurtulabileceğimi düşündü. Belki de yalnızca kendini koruma amacıyla ne yaptığını bilmez bir halde ilerlerken yavaş yavaş sonunda aldığı bu korkunç role oturdu.

Yaptığı şey kusursuz bir iş olarak da tanımlanabilir. Hayatındaki iki erkekten de kusursuz bir biçimde intikam aldı. Bazı kadınlar asla unutmaz. "O son anda ona yardım eli uzatmayacağım. O ölürken ben, parmağımı bile kıpırdatmayacağım." Çok daha sonra öğrendiğime göre Arnold Fransa'dayken Christian da ona katılmıştı. Fakat kuşkusuz, o son darbeyi indiren iradenin ilk tohumları çok daha önce atılmıştı. Anlatımın başlarında gözüme çarpan şey daha o zamanlar çelik gibi sağlamdı. Bunda şaşılacak, hemen hemen hiçbir şey yok. Beni şaşırtan Rachel'ın bana karşı duyduğu hisler oldu. Böylesine büyük bir nefrete yol açması için, epey yoğun bir sevgi duymuş olmalıydı. Rachel'ın beni sevdiğini hiç ama hiç fark etmemiştim. Beni mahvetmek uğruna böylesine büyük, böylesine tutarlı yalanlar söyleyebilmesi için beni çok önemsemiş olmalıydı. Bu kadar büyük bir şeye gereken saygıyı göstermem gerekirdi. Belki daha sonra gösterdim. Hayır, onu ne tam anlamıyla "suçluyorum" ne de yaptıklarına "göz yumuyorum." "Affetmenin" ne anlama geldiğinden emin değilim. Bütün bağlantıları kopardım, onu "bıraktım, gitti", aramızda kızgınlığı doğuracak herhangi bir ilgi noktası bile hissetmiyorum. Tuhaf ama onun iyi olmasını bile dileyebilirim. Affetmek, hep bir duygu gibi düşünülür. Aslında duyguların sona ermesi demektir. O halde, onu gerçekten affetmiş olabilirim. Burada hangi sözcükleri kullandığımızın bir önemi yok. Aslında bana büyük hizmeti dokunan bir araç oldu Rachel.

Zaman zaman onu suçladım, zaman zaman da suçlamalarımı geri aldım. Haklı bile olsanız, bir başkasının pahasına kendinizi kurtarmaya çalışmak o kadar da kolay bir iş değildir. Öyle zamanlar oldu ki duyduğum suçluluktan, bütün yaşamım üzerine duyduğum suçluluk duygusundan neredeyse delirecektim, bunu anlatabilmek çok zor. Bir adamı mahkemedeki sanık iskemlesine oturtun, kendini nasıl da suçlu

hissedecektir. İşlediğim suç yumağı içinde, hatta suç pisliği içinde yuvarlanıp duruyordum. Bazı gazeteler mahkemeden zevk alıyormuş gibi göründüğümü yazdılar. Zevk almadım ama o anları dikkatle düşünerek, derinden hissederek yaşadım. Bunu yapabilmemin nedeni, İngiltere'de artık idam cezası verilmediğini bilmemden kaynaklanıyordu. Asılacak bir adam fikrini aynı sükûnetle karşılayamazdım. Belirsiz de olsa, cezaevine girecek olma olasılığı, zengin, canlı ve yepyeni bilincimle beni oldukça az etkilemişti. (Aslında uzun süreli bir mahkûmiyetin nasıl bir şey olacağını önceden hayal etmek imkânsızdır.) Zorunlu olarak yeni bir kimliğe sokulmuştum ve bu kimliği kaygıyla incelemekteydim. (Sonunda) içinde benim ismimin geçtiği, hatırı sayılır büyüklükte bir *eza* ile yüz yüze gelmiştim. Bu öyle harcanabilecek bir şey değildi. Hayatımda hiç bu kadar tetik ve canlı olmamıştım ve yeni bilincimin bu avantajından faydalanarak geri döndüm, eskiden nasıl bir adam olduğuma bir baktım: çekingen, tamamlanmamış, kırgın bir adam.

Avukatım suçu kabul etmemi istedi, böyle yapmış olsaydım taammüden adam öldürmediğime karar verilebilirmiş. (Belki Rachel de bunu bekliyordu.) Bense masum olduğumu söylemekte ısrar etmekle birlikte ne kendim, ne de neler olduğu hakkında tutarlı bilgiler vermeyi reddettim. Aslında, bir noktada mahkemeye bütün gerçeği anlattım ama o noktaya gelene kadar bu gerçekler o kadar çok tutarsızlık ve yalanla çevrelenmişti ki kendini açıkça kanıtlayan netliği görülemedi bile. (Hatta bu açıklamalarım mahkeme salonunda öyle büyük şamataya yol açtı ki, salon boşaltıldı) kendimi suçlaya-mayacağıma karar vermiştim ama başkasını da suçlayamayacağımı anladım. Mantıklı bir öykü anlatılması açısından bakılacak olursa, bu imkânsız bir durumdu. Zaten herkes, yargıç, jüri, benim kendi avukatım da dahil olmak üzere bütün dava vekilleri, basın ve halk daha dava başlamadan kararlarını vermişlerdi. Çok güçlü kanıtlar vardı aleyhime. Arnold'a yazdığım tehdit mektubunu ele geçirmişler ve en berbat kısmını, yani o tehlikeli alete gönderme yapılan kısmı, mahkemede insanın kanını donduran bir tonlamayla okumuşlardı. Fakat jüriyi asıl etkileyen olay, Arnold'un bütün kitaplarını yırtmam olmuştu. Hatta yırtık kitapları bir sandığa koyarak mahkeme salonuna bile getirmişlerdi. İşte ondan sonra mahvolmuştum.

Hartbourne ve Francis, kendi farklı ölçülerinde, benim için yapabildiklerini yapmışlardı. Avukatımla yaptığı konuşmalarının so-

nunda Hartbourne'ın sözlerinden çıkan fikir benim aklımı yitirmiş olduğum yönündeydi. ('O korkak savaşamaz, adamım!' diye bağırmıştım mahkemede salonun öteki ucundan.) Onun fikirleri de oldukça cılız kalmıştı. Bütün bunlardan, randevularını sürekli iptal eden bir adam olduğum ortaya çıkmıştı. ('O zaman hepimiz aklımızı mı yitirmiş oluyoruz?' demişti dava vekili.) Kendi şerefime düzenlenmiş bir partiye bile gitmeyi unutmuşum. Ruh hali sürekli değişen, çizgi dışı, dalgın bir adammışım. Kendimi yazar sanıyormuşum. ("Ama o bir *yazar*!" demişti dava vekili. Alkışlamıştım.) Kızkardeşimin ölümüne verdiğim soğuk tepki, savcıya göre hissizliğimin kanıtıydı. Ortaya çıkarılan teorinin *raison d'être** ve zirvesini de, benim Arnold'u ani bir dürtü sonucu öldürdüğüm ve sonra da yaptığımı unutmuş olduğum varsayımı oluşturuyordu! Biraz daha ne yaptığını bilmeyen bir insan olsaydım ve kafamı biraz daha ellerimin arasına sıkıştırsaydım bu fikir en azından eğlenceli olabilirdi. Sonuçta aklını oynatmış biri değil, yalancı biri oldum çıktım. Sakin ve net bir biçimde deli olduğumu reddettim, yargıç da jüri de bu konuda bana katıldılar. Hartbourne, elbette suçlu olduğuma inanıyordu.

Yalnızca Francis benim suçlu olduğuma inanmıyordu. Ne yazık ki, onun da pek yardımı olmadı. Sürekli ağlayarak kanıtlarının geçerliliğini kaybettirdi, bu hali jüri üzerinde olumsuz bir etki bıraktı. Bir "karakter tanığı" olarak pek başarılı bir seçim değildi. Savcı onunla açık açık dalga geçti. Beni korumak endişesiyle o kadar aptalca yalanlar ve yarım-yalanlar söyledi ki sonunda herkesin eğlence konusu oldu, benim bile. Yargıç onunla ağır bir istihzayla konuştu. En azından şunu söyleyebilirim ki Rachel beni aradığında Francis'in yanımda olmaması büyük bir talihsizlikti. Francis, telefon geldiği sırada yanımda olduğunu söyledi: fakat bunu yaparken savcının en basit sorularına bile doğru dürüst cevap veremedi. Jüri kolayca, Francis'in benim "yardakçım" olduğuna, bir şekilde onu böyle yapmaya "teşvik ettiğime" inandı. Savcı iki dakikada Francis'in elini kolunu bağlayıverdi. "O halde neden siz de onunla birlikte Ealing'e gitmediniz?" "Venedik'e gitmek için bilet almak zorundaydım." "*Venedik*'e mi?" "Evet, ikimiz birlikte Venedik'e gidecektik." (Kahkahalar.) Aslında Francis'in bütün yaptığı (istemeden de olsa), beni bu cinayete iten nedenlerden biri olarak ortaya çıkarılan bir başka rezil teorinin tartışılmasına katkıda bu-

* (Fr.) *raison d'etre*: varlık nedeni. (ç.n.)

lunmak olmuştu; teoriye göre ben Arnold'a deli gibi âşık bir homoseksüeldim ve onu kıskançlık yüzünden öldürmüştüm! Açık saçık haberleri konu yapan gazetelerin bazıları bir süre bu fikirle oyalandı. Yine de yargıç, Rachel'in duygularını düşündüğünden olsa gerek, mahkeme sonunda durumu özetlerken bundan söz etmedi.

Christian davanın yıldızlarından biriydi. Gazetelerin de çok geçmeden fark ettiği gibi giyimine çok özen gösteriyor, her gün farklı bir elbiseyle geliyordu. "Şık ve zengin bir kadın" gazetecilerin arayıp da bulamadıkları bir şeydi, Bu dava sayesinde, kurmaya karar verdiği *haute couture** işi için ileride çok işine yarayacak bir ün kazanmayı bile başarmıştı. Doğrusu, bu fikri de dava esnasında geliştirmişti. Benim için kaygı duyuyordu. (Onun da suçlu olduğuma inandığı çok belliydi.) Fakat mahkemenin keyfini çıkarmaktan da kendini alıkoyamadı. Bütün görüntüsüyle "iyi bir tanık"tı. Açık, net ve tane tane konuşmuştu. Onu pek çekici bulduğunu saklayamayan yargıç da tanık iskemlesindeki tavırları konusunda ona iltifat etmişti. Jüri de ondan hoşlanmıştı, Christian belirince birbirine anlamlı bakışlar gönderen birkaç erkek vardı. Ne yazık ki kurnaz savcının ellerine düştüğünde, kendisi bile fark etmeden sözleri aleyhime çevriliverdi. Evliliğimizle ilgili sorularda, benim 'sevimsiz adamın teki' olmasam da tamamen tutarsız biri olduğum izlenimini vermiş oldu istemeden. ("Eski kocanızı gergin biri olarak mı tanımlıyorsunuz?" "Ah, hem de inanılmaz gergin!") Bazı anlarda onun saf bir salaklıkla kendini tatmine yönelmesi beni öylesine duygulandırmıştı ki "Ah, işte bizim Chris!" diye bağırmıştım. Yargıç bir kadının iffetine hakaret etmişim gibi tepki vermişti. Hafta sonu gazetelerinden biri Chris'in 'öyküsü için' bol para teklif etmiş ama o reddetmişti.

Herkesin sempatisini kazanan Rachel ise fazla ön plana çıkarılmadı. Göründüğü zamanlar ise saygı ve takdir topluyordu. İşin garibi, ben bile onu Tanrı'nın bir aracı olarak görüyor ve saygı duyuyordum. O sıralar, bunun saçma sapan bir suçluluk duygusundan kaynaklandığını düşündüm. Daha sonraları ise farklı bir şey olduğunu düşündüm. Rachel'da muazzam bir şey vardı. Gözlerini gözlerimden kaçırmıyor, ondan beklendiği gibi mekanik ya da rüyada gezer bir tavır sergilemiyordu. Davranışlarında alçakgönüllü bir sadelik, ben dahil herkesi etkisi altına alan zarif, sakin ve kesinlikle içten bir hava vardı. Şu sözlerini hatırladım: "Benim için alev alev yanıyor, *alev alev*." O

* (Fr.) *hautue couture*: uzman terzilik. (ç.n.)

zamanlar bu alevlerin ne kadar korkutucu, ne kadar büyük olduğunu fark etmemiştim.

Onun da kocasını öldürmek için nedenleri olabileceği kimsenin aklına gelmemişti. Evlilik çok özel bir mekân. Bu görüşü destekleyen en büyük kanıtı kendi ellerimle yok etmiştim. (Arnold'un Christian'la ilgili mektubu.) Bazı tanıklar (doğrusu herkes zaten böyle düşünüyordu) Rachel'ın evliliğinin ne kadar kusursuz olduğuna kutsal bir şeyden söz ederce ine değinip geçmişlerdi. Bunu daha fazla vurgulamanın gereği yoktu. Aynı şekilde, kurbanın karısıyla ilgili planlarım olduğuna da değinilmemişti. Buna dair yeterince gösterge olmasına rağmen, bu dava modelinin her alanında açıkça gözetilen hassasiyet sonucu böyle bir düşüncenin yanına bile yaklaşılmamıştı. Gazeteler bile, bildiğim kadarıyla, böyle bir haberin peşine düşmemişlerdi, belki de benim Arnold'a âşık olduğum fikri onlara daha eğlenceli gelmişti. Sonunda, hassasiyet, her zaman olduğu gibi, gerçeğin yerini gaspetmişti.

Kendiliğinden ortaya çıkan bu sükût komplosunun sonucu olarak, Julian'ın adından da hiç söz edilmemişti. Hiç kimse, Julian'ı konuya dahil etmek için bir neden görmemişti, hem zaten başım yeterince beladaydı, öte yandan, Julian konusunun ortaya çıkmasının bana ancak zararı olabilirdi. Böylece, Julian ortadan kayboldu. Sanki mahkeme salonundaki hayal ürünü sahnenin tamamı, cübbeli ve peruklu mahkeme üyeleri, makul ama dengesiz tanıklar, sessiz ama şen şakrak izleyicilerin hepsi de Julian'ı maddi dünyadan alıp soyutlaştırıp onu hiç var olmamış gibi gösteren büyülü bir mekanizmanın parçasıydı. Oysa, zaman zaman o sahnede Julian'ın gerçekliği öyle doruklara çıkıyordu ki defalarca haykırmak istiyordum adını. Ama bunu yapmadım. Artık yasaklandığı için bile olsa sonunda sükût etmeyi başarmıştım. Bunun anlamını bilenler, Julian'ın imkânsızlık alanına taşınarak artık kusursuz bir varlık haline geldiğini düşündüğümde nasıl rahatladığımı anlayacaklardır. O sıralar çektiğim korkunç acıları dindirmek için bu fikre sığınmıştım.

Salt teknik anlamda, Arnold'u öldürmekten hüküm giymiştim. (Karar vermek için çıkan jürinin dönüşü bir saat bile sürmemişti. Mahkeme üyeleri yerlerini bile terk etmeye zahmet etmemişlerdi.) Daha geniş bir anlamda ise korkunç bir insan olmakla suçlanmıştım (bu da üzerinde uzun uzun düşündüğüm konulardan biri olmuştu). Yargıcın, dürüst vatandaşların ve azimli basın sözcülerinin yüreğini dehşet ve tiksinti gibi hislerle doldurmuştum. En samimi duygularla nefret e-

diyorlardı benden. Yargıcın beni müebbet hapse mahkûm etmesi herkesi tatmin etmişti. Sıradışı ve alçakça bir suçtu bu: yeteneklerini kıskanarak bir dostu öldürmek. Bir de zavallı Priscilla, mezarından kalkarak parmağıyla beni gösteriyordu neredeyse. Kötü bir arkadaş, kötü bir ağabeydim. Kızkardeşimin çektiği eziyetlere ve ölümüne karşı kayıtsız kaldığıma inanıyordu pek çok kişi. Savunma avukatları, daha önce de söylediğim gibi, akli dengemin yerinde olmadığını kanıtlamak için ellerinden geleni yapmışlardı. Fakat genel kanıya göre ben bir canavardan başka bir şey değildim.

Bununla birlikte, burada mahkemede neler olduğunun ya da ne halde olduğumun ayrıntılarına girmek niyetinde değilim. Ne halde olduğumu bir iki cümleyle özetleyebilirim. Hiç suç işlemediği halde birdenbire cinayetle suçlanarak kendisini bir kamu davasının ortasında bulan bir kişinin allak bullak olması doğaldır. Elbette masum olduğumu söyleyerek itiraz ettim. Fakat bu itirazı (galiba bu da jüriyi etkiledi), masum bir insandan bekleneceği gibi ateşli bir ihtirasla yapmadım. Neden? Arnold'un ölümünü ve (ve "itiraf"ı) *gerçekleştirmek* fikri bana estetik bir olasılık gibi görünmüştü. Eğer onu *öldürmüş* olsaydım, bunda özel bir güzellik olabilirdi. İronik bir insan için, bir cinayet suçunu gerçekten işlemeden o suçu 'işlemiş' olmanın verdiği estetik tatminden daha güzel bir şey olabilir mi? Ne yazık ki gerçek ve adalet bunu hissetmekten alıkoyuyor insanı. Ayrıca (yargıç ve jüriye göre çok açık olan bir şey daha) benim gibi bir insanın kriz anında yalan söylemesi psikolojik olarak imkânsız bir şey. Elbette bunun bir nedeni de kötü *bir şey* yüzünden kendimi suçlu hissetmemdi. Bu etkileyici açıklamanın da belli bir gücü vardı, bu etkileyicilik sırf edebi anlamda bana hitap etmiş olsa da. Arnold'un ölmesini istemedim ama onu kıskandım ve (en azından zaman zaman) ondan nefret ettim. Rachel'ı hayal kırıklığına uğrattım. Priscilla'yı ihmal ettim. Kısmen sorumlu olduğum korkunç şeyler oldu. Mahkeme sırasında *iki* kişinin ölümüne karşı kayıtsız kalmakla suçlandım. (Zaman zaman, savunmanın da itiraz ettiği gibi, iki cinayetle suçlanır gibiydim.) Mahkeme üyeleri beni duygusuz ve hayal dünyasında yaşayan bir adam olarak görüyordu. Doğrusu, sorumluluklarım üzerine de çok kafa yordum. Fakat suç bir enerji biçimidir ve bu yüzden başım dik, gözlerim pırıl pırıldı. Bazen insan hayatında öyle anlar olur ki, suç duygusunun verdiği disiplinin yerini hiçbir şey alamaz. Çok daha sonraları, sevgili dostum, senin de işaret ettiğin gibi, ben farkında ol-

madan, hayatımda işlediğim bütün suçlardan kurtulmak istercesine kendimi mahkemeye teslim etmiştim.

Bir tür tevekkül duygusuyla, bir tek itiraz çığlığı bile atmadan kendimi öylece olayların akışına bıraktım, ama bunun Julian'la da ilgili bir nedeni vardı. Belki de birbirine geçmiş iki neden. Belki de üç. Julian'ın olanlar hakkında ne düşündüğüne inanıyordum? Tuhaftı ama Julian'ın ne düşündüğüne karşı tamamen bilinemezci bir yaklaşımım vardı. Beni bir katil olarak gördüğüne inanmıyordum. Fakat annesini suçlayarak beni savunacağını da beklemiyordum. Bu ölümün bir nedeni de benim Julian için duyduğum sevgiydi. (Net olarak belirleyebildiğim bir nedendi bu.) Benim Julian'a ve onun bana duyduğu aşkın esrarında bir gizleme sorumluluğum vardı. Bu işin bir kısmıydı. Ama aynı zamanda, hayatımın sessizlikten çıkarak bir dehşet ve toplumsal bir dram haline gelmesi gerekliydi, bütün bu olanların bana bahşedilen bir lütfun doğal sonuçları olduğunu derinden hissediyordum. Kimi zaman, sükût yeminini bozduğum için cezalandırıldığımı düşünüyordum. Kimi zaman da, bu fikri biraz daha kaydırarak, bunun bir ödül olduğuna inanıyordum. Julian'a âşık olduğum için muazzam bir şey gelmişti başıma. Ateşten bir gömleğe layık görülmüştüm. Bunun yanı sıra, onun yüzünden ve onun için acı çekmem ise, keyifli, neredeyse önemsiz bir rahatlama gibiydi.

Az önce de söylediğim gibi, mahkeme üyeleri beni hayal dünyasında yaşayan bir adam olarak görüyorlardı. Onların kaba saba algılamalarındaki gibi olmasa da, ne kadar hayalci olduğumu tahmin bile edemezlerdi. O korkunç günlere her uyanışımda Julian'ın hayalinin bir saniye bile gözlerimin önünden ayrılmadığı tam anlamıyla bir gerçekti. Aynı anda hem yokluğunu hem de varlığını algılayabiliyordum. Aşkımdan, kelimenin tam anlamıyla, parça parça olduğumu hissettiğim anlar oluyordu. (Kocaman bir hayvan tarafından parçalanıp yenmek nasıl bir şeydir? Bunu bildiğimi hissediyordum.) Neredeyse beni bayıltacak kadar güçlü olan bu acıyı bir iki kez, mahkeme üyelerine hitaben konuştuğumda da hissettim ve o anda konuşmamı kestim, böylece akli dengemi yitirdiğime inanan gruba rahat bir soluk aldırmıştım. Julian'ı düşündüğüm sıralarda beni ayakta tutan tek şey belki de tamamen ümitsiz olmamdı. O anda bir tek ümit zerreciği bile beni öldürebilirdi.

Yaşamaktan ümidini kesen ruh, çok derin keşiflerde bulunuyor. Psikolog dediğimiz insanlar bu kaymalar ve arayışlar hakkında o ka-

dar az şey biliyorlar ki. Bazı anlarda kapkara bir vizyon içinde geleceği görüyordum. Yazdığım bu kitabı, çok sevgili dostum P.L'ı gördüm; kendimi yeni bir insan olarak gördüm, tanınamayacak kadar değişmiş bir insan. Ötesini, daha da ötesini gördüm. Bu kitap Julian yüzünden ortaya çıkmıştı ve bu kitap yüzünden Julian da ortaya çıkmak zorundaydı. Bilinçsiz zihinler için zamanın önemi yoktur ama ne bu kitap onun dolduracağı bir çerçeveydi, ne de Julian kitabın dolduracağı bir çerçeveydi. Julian, bir şekilde bu kitap oldu, hikâyenin kendisi oldu, hâlâ da öyle. Bu kitapla ilahlaştırıldı Julian, aynı anda ölümsüzleşti de. Bu, benim ona armağanım ve ona sahip olduğum son şey. Bunun kollarından artık asla kaçamaz. Bunları azımsamak için söylemiyorum, sevgilim, o kapkara gelecek camında bundan daha da fazlasını gördüm. Eğer ifade edebilirsem, mahkemenin haksız yargısını kabul etmemin en derin nedeni de bu oldu.

Başıma gelen her bir olayın yalnızca kaderimde önceden yazılı olduğunu değil, aynı zamanda, o anda olmakta olan her bir eylemin, beni pençelerine almış ilahi bir güç tarafından *düşünülen* şeyler olduğunu hissediyordum. Kimi zaman, en ufak bir hareketimin bile bu ilahi varlığın sürecini bozmasından korkarak, kendimi nefesimi tutmuş bir halde beklerken buluyordum. Aynı zamanda da, ne kadar uğraşırsam, ne kadar mücadele edersem edeyim artık kaderimden kaçamayacağımı da bildiğimi hissediyordum. Mahkeme salonu, yargıç ve hayatımla ilgili suçlamalar, çok daha büyük, çok daha gerçek bir dramanın içindeki gölgelerden ibaretti ve ben bu dramada hem kahraman hem de kurbandım. İnsana duyulan aşk bilgilere açılan bir kapıdır, Platon bunu anlamıştı. Benim varlığım da, Julian'ın açtığı bu kapıdan geçip başka bir dünyaya girmişti.

Önceleri, onu sevme yeteneğimin, aynı zamanda yazma yeteneğim olduğunu, bütün yaşamımı onun adına düzenlediğim gibi, bir sanatçı olarak var olma yeteneğimle aynı olduğunu düşündüğüm zamanlar doğruyu yakalamıştım ama bunu o karanlıkta ancak seçebilmiştim. Her büyük gerçek birer esrardır, her ahlâk eninde sonunda mistisizmdir, bütün dinler giz dinleridir, büyük tanrıların hepsinin bir sürü adı vardır. Bu küçük kitap benim için önemli; onu yazabildiğim kadar sade ve içten yazdım. Bilmemem ve yüce bir anlamda da aldırış etmemem ne kadar iyi. Gerçek bir sanat nasıl ortaya çıkarsa bu kitap da öyle ortaya çıktı: mutlak bir gereklilik ve mutlak bir rahatlıkla. Bunun büyük bir sanat olmadığının farkındayım. Ben kendim için ne kadar

karanlıksam bu kitabın türü de benim için o kadar karanlık. İnsan oluşumuzun mekanik özellikleri, ilahi güç tarafından nihai bir biçimde düzeltilmedikçe, bizim için bilinmez kalacak. İşte o zaman ne kaygı duyan bilenler olacak ne de bilinmesi gereken bir şey. Her insan komşusuna minik ve komik görünür. Kendisiyle ilgili bir fikir peşine düştüğündeyse ancak sahte bir fikir peşine düşmüş olur. Kuşkusuz bu fikirlere muhtacız, bunlarla yaşıyor olabiliriz. Bunların arasından en son terk edecek olduklarımız ise onur, trajedi ve pişmanlık acıları olacaktır. Her sanatçı kendi ilham perisinin mazoşistidir; en azından bu zevk yalnızca ve içtenlikle kendisine aittir. Doğrusu, kendimizi pek iyi hissettiğimiz anlarda kendimizi bu kavramların kahramanı olarak bulabiliriz. Fakat bütün sahte kavramlar birbiriyle aynıdır. Benim âşık olduğum ve korktuğum Kara Eros ise çok daha büyük ve çok daha korkunç bir tanrının yanında esamesi bile okunmayan bir gölgeden başka bir şey değildir.

Aziz dostum, münzevi hayatımızda, birlikte geçirdiğimiz sessiz anlarda, karanlık suların üzerindeki alevler gibi anlamları tarifsiz bir anlayışla parıldayan sözcüklerle, bunlardan sık sık söz ettik seninle. Hem dost, hem ruh olduk, birbirimize karıştık. Bilge Platon'un sanatçıya yasak koymasının da nedeni buydu. Sokrates hiçbir şey yazmadı, İsa da. Aydınlanmamış sözlerin hepsi de gerçeğin deformasyonundan başka bir şey değildir. Ama yine de ben bu sözcükleri yazıyorum ve tanımadığım kişiler okuyacak bunları. Tecrit edildiğimiz bu huzurlu ortamda, aziz dostum, bu çelişki ile yaşıyorum, bu çelişki beni ayakta tutuyor. Belki de bazı insanlar, her zaman kaçınılmaz bir çelişki yaşayacaklar ama ancak bunu bütün içtenlikleriyle yaşadıklarında yüce bir mertebeye erişebilirler.

"Dışarıdaki dünyayı" bir daha görüp göremeyeceğimi bilmiyorum. (Tuhaf bir cümle. Dünya, dışardakilerin ve içerdekilerin hepsi, aslında.) Bu soruyla ilgilenmiyorum. İçtenlikle bakan bir kafa, gerçekliği her yerde dolu dolu görebilir, küçücük bir odada koca bir evrene bakabilir. Sık sık üzerinde düşündüğümüz şu eski tuğla duvar, aziz dostum ve öğretmenim: bu duvarın ışıl ışıl güzelliğini nasıl ifade edebilirim, dağların, şelalelerin ve yavaşça açılan çiçeklerin güzelliğinden bile daha yüce, daha muhteşem değil mi? Aslında bunlar da kaba saba, sıradan şeyler. Bizim seninle birlikte yakaladığımız şey sözcüklere sığmayan bir güzellik, ihtişam, bambaşka bir dünyanın keşfi. Şu anda keyfini çıkarmakta olduğun sessizliğin kutsallığında

bulduğum, Julian Baffin'in su mavisi gözlerinden deli bir anımda yakaladığım o şey işte bu. Julian hâlâ düşlerimde hâlâ bu imgeyi bana ulaştırıyor; yaşlanan bir bilgenin hayallerini kaplayan çocukluk ikonları gibi. Hep böyle olsun, hiçbir şey yitirilmesin böyle; en sonda bile başlangıca geliyoruz.

Ve seni buldum, aziz dost, arayışlarımın merkezi. Birlikte içinde bulunduğumuz bu manastırda beni beklemiyor olmanın, burada var olmamış olmanın imkânı var mı? Bu imkânsız, azizim. Buraya tesadüfen mi geldin? Hayır, hayır, o zaman seni mutlaka uydururdum, senin içindeki yetenekler sayesinde bunu yapmayı başarırdım. Doğrusu, artık hayatımı bir arayış, bir inziva olarak görebilirim ama sonuna kadar bilmezlik ve karanlık içinde yitmiş bir hayat. Seni arıyordum, onu arıyordum, ve belli bir isim taşımayan kişilerin ötesindeki bilgiyi arıyordum. İşte böyle, uzun süredir, bedbaht bir halde seni aradım ve sonunda, benimle birlikte acı çekerek yokluğunun yarattığı o acıyı rahatlattın.

İşte böylece sessiz manastırımızda (burayı bu isimle çağırmak hoşumuza gidiyor) birlikte yaşayıp gidiyoruz. Ve böylece kitabın da sonuna gelmiş olduk. Bir kitap daha yazıp yazmayacağımı bilmiyorum. Bana içinde bulunduğumuz anı yaşamayı ve ihtiras çarkındaki bedbahtlık kavisini geçmişe ya da geleceğe bağlayan anlamsız ve kaygı yüklü acılardan uzak durmaya yemin etmeyi öğrettin. Kendi ötesinde bir şeye işaret etmediği ve bu her neyse oraya doğru gitmediği takdirde sanat, boş ve sahte bir gösteri, koca bir yanılsamanın oyuncağıdır. Müzisyen olan sen, biçim ve maddenin, sessizliğin kenarında dolaşıp durduğu, birbirine geçen biçimlerin kendi kendilerini olumsuzladığı ve vecit içine karışarak yok olduğu sanatının sözsüz, uzak bölgelerinde gösterdin bunu bana. Sözcükler, gerçeklerden, gerçekdışı olandan, sadelikten geçerek bu yol üzerinde sessizliğe doğru ilerleyebilir mi bilemiyorum, o yolun nasıl bir yol olacağını da bilemiyorum. Yine yazabilirim. Ya da sonunda bana gösterdiğin o haşin büyüden uzak durmaya da yemin edebilirim.

Bu kitap bir bakıma benim hayat öyküm oldu. Fakat aynı zamanda dürüst bir öykü, basit bir aşk hikâyesi de. Ayrıca, tecrit koşullarımdaki mutluluğa kapılıp karakterlerim arasında görünen kişilerin gerçek birer varlık olduğunu unutmuş gibi görünmek istemem. Bunların iki tanesinden söz etmek istiyorum. Priscilla. Kafamda, ölümünün bir gereklilik olmadığını unutmak için, içinde bulunduğu sefaletin gelişi-

güzel ayrıntılarını tam olarak birbirine asla bağlayamayabilirim. Ve Julian. Düşüncelerim, varlığın hakkında ihtiraslı ve yoğun bir biçimde oyalanmışsa da, genç sevgilim, seni uydurmuş olduğumu hayal bile edemem. Kollarımdan kaçacaksın sonsuza dek. Ne sanat seni özümseyebilir, ne de düşünceler hazmedebilir. Hayatın hakkında hiçbir şey bilmiyor, bilmek de istemiyorum. Bana göre sen, karanlıklara karıştın. Yine de bir yerlerde güldüğünü, ağladığını, kitap okuduğunu, yemek pişirdiğini, esnediğini ve belki de başka birisinin kollarında yattığını biliyor ve bu bilgiye odaklanıp seni düşünüyorum. Ne bu bilgiyi inkâr edebilirim, ne de hayatımın sert, zamandan kaçan kendi halindeki gerçekliğinde seni ne kadar sevmiş olduğumu unutabilirim. Değişen ama azalmayan bu aşk, Julian, net ve inançlı bir hafızada hâlâ yerinde duruyor. Eskiye nazaran, şaşılacak ölçüde az acı veriyor. Yalnızca bazen, geceleri, şu anda yaşadığını ve bir yerlerde olduğunu düşündüğüm zaman gözyaşı döküyorum.

Christian'ın sonsözü

Bay Loxias eski eşimin yazmış olduğu kitabın taslağını göstermek nezaketinde bulunduğu zaman bana yorum yapmak isteyip istemediğimi ve yapacağım yorumun kitapla birlikte yayımlanacağını söyledi. Kitabın gerçekleri fazla bile ifade etmediğini söyleyebilirim, bunun dışında fazla bir yorum getirebileceğimi sanmıyorum. Sanırım olaylar yalnızca tek bir kişinin gözünden anlatılmış. Mahkemede hiç de "kendinden hoşnut" bir halde değildim, tersine, çok üzgündüm. Öyle bir anda kendinden hoşnut olmak için kalpsiz olmak gerekir. Bradley'nin olaylara değişik bir bakış tarzı vardır, olan biteni kendi kafasındaki tabloda bir yerlere oturtur. Bunu belki de hepimiz yapıyoruz ama

düşündüklerimizi kitap halinde yayımlamıyoruz. Evliliğimizle ilgili fikirlerini tamamen haksız buluyorum. Onu gücendirmek istemem, hatta onun için çok üzüldüğümü söyleyebilirim. Cezaevine girmek onu derinden sarsmış olmalı, fakat bu konuda oldukça yürekli bir tavır sergilediğini de söylemem gerek. (Oraya manastır demesi komik. Ne manastır!) Bana kalırsa cezaevinden daha korkunç bir yer olamaz, böyle bir durumda kitap yazmasını büyük bir başarı olarak değerlendiriyorum. Yazdığı kitabı değerlendiremeyeceğim-yani roman olarak sahip olduğu edebi değeri vesaire- ben edebiyat eleştirmeni değilim. Kitap hakkında söyleyebileceğim tek şey benim bildiğim gerçeklerin bir kısmını yansıtmamış olduğudur. Bradley, biz evliyken benden hiç de nefret etmiyordu, ama onu terk ettiğim için (kitabında bundan söz etmemiş) nefret etmiş gibi bir tavır takınmak zorunda kalmış olabilir. Onu nasıl hakimiyetim altına aldığımı, onu kendinden çaldığımı anlatıyor, bence bunlar çok güzel bir dille anlatılmış, kitabın en iyi yerlerinden birini oluşturduklarını söyleyebilirim. Fakat gerçek hayatta durum kesinlikle bundan farklıydı. Bizim evliliğimizdeki sorun benim gençliğim ve Bradley'in bana verebileceğinden daha çok mutluluk ve eğlence arıyor oluşumdu. Kitapta yaptığı kimi espriler ve olayları komikleştirmesi (kendisi komik olmayan olayları) yüzünden okurlar, onun eğlenceli bir insan olduğunu düşünmüş olabilir, fakat gerçek bu değildi, gençken bile öyle değildi Bradley. Kitapta anlattığı gibi aramızda bir savaş falan da olmamıştı, ben çok sıkılmıştım, o da sıkılmıştı, bana defalarca yalvarmış olmasına rağmen ondan ayrılmaya karar vermiştim (Bunları da hiç anlatmamış kitabında.) Bizimki yanlış bir evlilikti. İkinci kocam için şaka yapmış olabilirim ama Bradley'nin anlattığı gibi korkunç sözler söylemedim. Bradley'nin şakalarını anlamakta hep zorlanmıştır zaten. Kitabının bir yerlerinde puriten olduğunu söylüyor, bence bu doğru. Kadınları hiç anlayamazdı. Sanırım ikinci evliliğimi kıskandı, insanlar eski karılarının başka biriyle daha mutlu olduğunu düşünmekten hoşlanmazlar. "Kitabının" başlarında söylediği gibi, Londra'ya döndükten sonra onunla tekrar birleşmek istediğim tamamiyle yanlış. Onunla görüşmek istedim çünkü Londra'da tanıdığım bir tek o kalmıştı ve o kadar yıldır görmediğim bir kişinin neler yaptığını merak ediyordum. Mutlu ve neşeliydim; neler yaptığını merak ettiğim için ona uğradım. Ona ihtiyacım olduğu için değil!! Onun bana ihtiyacı olduğuysa çok açıktı, ama bu konuda tek kelime bile etmemişti. Hemen peşime düşmüştü. Ona yalnızca dost kalmak is-

tediğimizi söylediğimdeyse çok öfkelendi, bağırdı çağırdı ve sanırım sonra da benden nefret ettiğini, örümcek kadın benzeri korkunç biri olduğumu falan yazarak intikam almak istedi, çünkü Londra'ya döndüğümde benden beklediği dostluğu görememişti. Gerçekten de, kitaptan da anlaşılacağı üzere Bradley bana âşıktı, hep âşıktı zaten. Geri döndüğümde onu ikinci kez kez reddetmemi kaldıramadı. Bence sonunda onun mantığını ve dava boyunca kanıtlamaya çalıştığı akıl sağlığını kaybetmesine yol açan da bu oldu. Kızkardeşiyle annesi de dengesiz insanlardı, bütün aile öyleydi zaten, bence hepsine de psikolojik tedavi gerekiyordu. Bradley'in Arnold Baffin'i öldürdüğünde gerçekten delirdiğine kesinlikle inanıyorum, ani bir nöbet gelmiş olmalı, sonra kötü bir düş gibi olanları unutmuştur. Aldığı uyku ilaçları da unutkanlığa yol açıyor. Pek etkilenmemiş gibi görünse de bence, kızkardeşinin ölümü onu çok sarstı, onun ne halde olduğunu bile bile bir başına koyup gittiği, bakmam için bana bıraktığı (bunu yaparken keyif almıştı) da kesinlikle doğru. Belki de kafasında parayla ilgili bir şeyler vardı, Bradley biraz cimridir. Kitabının arkasındaki sonsözde kızkardeşi hakkında yazdıklarının gerçek duygularını yansıttığını sanmıyorum, suçluluk duygularını anlatmış, bunu zaten sık sık yapardı, ama davranışlarına olumlu bir etkide bulunduğunu söyleyemeyeceğim. Küçük Bayan Baffin'le ilgili yazılarına gelince; genç kız çok utanmış olmalı, çünkü Bradley'in yazdıkları, hep kendi kafasında olup biten şeyler. Bu kitabın yayımlanacağını öğrenince çok şaşırdım, bence bütün hikâye Bradley'in bana duyduğu aşkı örtme girişiminden ibaret. Her neyse, insan öyle durup dururken, romanlardaki gibi, birdenbire âşık olmaz. Bence Bradley'nin sorunu geçmişinden kurtulamamış olmasıydı. Kafasında hep o "dükkân" vardı, galiba ailesinden ve doğru dürüst eğitim almamış olmasından utanıyordu, bence bunlar, olan bitenin çoğunu açıklıyor. Biraz da züppe bir adamdı ve bunun da ona pek yararı olmadı. Kocam, Bradley'nin aslında yazar falan olmadığını düşünüyor, ona göre Bradley filozof olabilirmiş ama düzgün bir eğitim almış olması koşuluyla. *Hautue couture* fikrinin dava sırasında aklıma geldiğini söylerken de yanılıyor, neden böyle söylediğini bilmiyorum. Bay Baffin'le iç çamaşırı işine girecek olduğumuz da doğru değil, ben daha Londra'ya gelmeden bu modaevi işini planlıyordum. Fakat yanılmadığı bir nokta var, o da iyi bir iş kadını olduğum, modaevinin birkaç yılda gösterdiği muazzam başarı da bunu kanıtlıyor. Kocam da iş dünyasında son derece becerikli bir insan, suya giren

ördek gibi rahatça girdi iş dünyasına, işte mahkeme sonunda ortaya çıkan tek iyi şey bu oldu, size başta da söylediğim gibi, dava süresince çok üzgündüm ve zavallı Bradley için gerçekten üzgünüm. (Bay Baffin için de üzgünüm elbette.) Şunu da eklemek istiyorum: Bradley bu yazdıklarımı okuyorsa onun adına çok üzgün olduğumu ve onu hâlâ sevgiyle andığımı bilmesini isterim. Artık ona mektup yazmamın bir anlamı yok. Zavallı. Her ne kadar kendisinin erdiğine falan inanıyor olsa da Bradley'nin aklının hâlâ başında olmadığı yazdığı sonsözden anlaşılıyor. Bu sözlerini oldukça acıklı buldum, ancak çıldırmış birisi böyle sözler edebilir. Üstelik sanat üzerine bu kadar laf etmenin ne anlamı var ki, sanat olmadan da yaşayabileceğimize inanıyorum. Kamu yararına çalışanlar, açlık sorununu çözmek için uğraşanlar ve bunun gibi işler yapan insanlara ne demeli, bunları yok mu sayalım yani? Sanat her şey demek değildir ama Bradley'nin kafaya taktığı şeyin hayattaki en önemli şey olduğuna inanması elbette çok doğal. Her neyse, sonunda bir kitabı daha yayımlanmış olacak. Bay Loxias'ın, Bradley'nin anılarını yayımlayarak epey para kazanacağını herhalde herkes biliyordur, kazanmasını ben de isterim. Duyduğuma göre hafta sonu dergilerinde de yayımlanacakmış. Cezaevinde yatan insanların telif hakları alıp alamayacağını bilmiyorum. Bu yüzden Bradley'nin "öğretmenim" vesaire diye hitap ettiği ve hakkında daha bir dolu şey düşündüğü kişi başka birisi olmalı ya da kitapta bununla ilgili yer alan kısımlar da öteki pek çok kısım gibi uydurma olmalı. Bradley için ne kadar üzgün olduğumu ve cezaevinde mutsuz olmadığını ümit ettiğimi tekrarlamak isterim. Belki de insanın aklını yitirmesi daha iyi, hiç olmazsa mutlu değilken bile mutlu olduğunu sanabiliyor.

Christian Hartbourne

Francis'in sonsözü

Bu sıradışı otobiyografiye kendi görüşlerimi açıklayabileceğim bir sonsöz yazma ayrıcalığına sahip olduğum için çok mutluyum. Hâlâ o "rezil mahkûmiyeti" yaşayan eski dostuma hürmeten yapacağım bunu. Yetenekli bir kalemin kendi analizini yaptığı bu çarpıcı eser adamakıllı ayrıntılı bir yoruma layık ama yayıncının bana dediği gibi, bu kitapta bu kadar ayrıntılı bir şey yazacak yer yok. Fakat ilerleyen yıllarda, bir süredir üzerinde çalışmakta olduğum ve Bradley Pearson davasını anlatan uzunca bir kitap yayımlamayı düşünüyorum. Yazacağım o kitapta, bu otobiyografi ve bu *cause célébre** her yönüyle ele alınacaktır. Aşağıda anlatacaklarım ise yalnızca bir iki noktanın özetinden ibaret kalacak.

* (Fr.) *cause célébre*: ünlü dava. (ç.n.)

Söylememe bile gerek yok ama Bradley Pearson'ın, açıkça Oidipus kompleksinin semptomlarını gösterdiği görülebilir. Bu, kulağa çok sıradan gelebilir. Erkeklerin çoğu annelerini sever, babalarından ise nefret eder. Bu nedenle, birçok erkek yetişkin olduklarında bütün kadınlardan korkar, onlardan nefret eder. (Tapılan anne, nefret edilen babayla yatağa girdiği için de asla affedilmez!) İşte Bradley de böyle bir vakadır. Öyküsünde geçen "hanımlar" için kullandığı sözcükler nasıl da fiziksel tiksinmeyi çağrıştırıyor! Erkeklerin çoğu, genellikle bilinçsiz olarak, kadınları kirli varlıklar olarak düşünür. Onlara göre, adet dönemleri iğrenç ve kabul edilemez bir şeydir. Kadınlar kokar. Kadınlar onlara dağınık, kokan ve yumuşak şeyleri çağrıştırır. Erkekler ise temiz, berrak ve sertlik akla getirir. Bradley için de böyledir. Kadınların rahatsızlıkları, temiz olmayışları ve fiziksel hezimetleri karşısında Bradley'nin "oh olsun" (korkarım, daha uygun bir deyiş bulamayacağım) anlamı taşıyan ifadeler kullandığını görüyoruz. Kızkardeşi örneğinde de, bir yandan ona karşı sorumluluklarını ve sevgisini abartılı bir biçimde anlatıyor olsa da kardeşindeki yaşlanma belirtileri ve akıl sağlığı yitimi karşısında duyduğu tiksinme, Bradley'i oldukça kaba ve çirkin bir tarzda, kardeşini göz önünden uzaklaştırmaya itmiştir. Kızkardeşinin bir talihsizliği de, toplumsal açıdan düşük niteliklere sahip bir annenin istenmeyen rahmini simgeleyen o "*dükkân*"ı, o bayat hazneyi Bradley'e hatırlatıyor olmasıydı. Ne yazık ki bu simgeler, biz insanların yaşamında, asla kurtulamayacağımız demet demet neden-sonuç zincirleri oluşturuverir kolayca! Fiziksel ögeler ahlaki ögelerin yerini alır. Kadınlar yalancıdır, haindir, korkaktır. Buna karşıt olarak Bradley ise kendisinin de itiraf ettiği gibi bir puriten, bir derviş, zayıf uzun boylu bir adam, yani Postane Kulesi gibi dik ve katı biri olarak karşımıza çıkıyor. Böylece kendisini, cinsel yiğitlik göstermesine gerek olmayan "hayali bir Don Juan" olarak görüyor. (Dokunaklı bir sır bu!)

Dikkatli bir gözden kaçmayacak bir şey daha varsa o da, elbette, söz konusu öznemizin bir eşcinsel olduğudur. Bradley'de eşcinsellerde görülen tipik narsisizm vardır. (Öykünün başında kendisini nasıl anlattığına dikkat edin.) Bradley'nin mazoşizmi (aşağıda bundan daha çok söz edilecek), erkekliğine dair yaptığı hevesli açıklamaları, kimliksizliği konusundaki itirafları, kadınlara karşı takındığı tavır (bundan söz edilmişti), ebeveyn ilişkileri konusunda çizdiği tablolardaki göstergeler: bunların hepsi de aynı noktaya işaret ediyor.

Hatta mahkemede şaşırtıcı bir biçimde "ikna edici olamaması" bile aynı kapıya çıkabilir. Bradley kendisine inanmıyordu, bu yüzden ne yargıçtan, ne de jüriden kendisine inanılmasını beklemedi. Bradley Pearson, bu benlik eksikliğini, sanatçı olarak varoluşuna bağladı. Fakat bu noktada, eğitimsiz olan herkesin yapabileceği gibi, neden ve semptomları yanlış anladı. Sanatçıların çoğu eşcinseldir. Bu hassas ve saygıdeğer azınlık, kadın da olsa erkek de olsa kendini rahatça ifade etmekten yoksun bu kitlenin bireyleri ancak bu biçimde yaşayabilecekleri bir dünya bulabilir, ancak bu biçimde o dünyaya ruhlarında bir yer ayırabilir.

"Pearson'ın hikayesi'nin bir kadına âşık olan bir adamın öyküsünü anlatıyor olması da teorimize ters düşmemektedir. İhtiyacımız olan bütün ipuçlarını Bradley Pearson zaten veriyor. Bu genç bayanı ilk gördüğü an (Öyküde) önce onun bir oğlan olduğunu zannediyor. Onu bir erkek olarak düşündüğü an âşık oluyor ona. Onunla cinsel birleşmeyi, ancak o kız erkek kılığına girdiğinde başarıyor. (Peki, tesadüfe bakın, Bradley Pearson'ın en sevdiği yazar kim? En büyük eşcinsel. Bradley Pearson'ın fantezisini Postane Kulesi kadar yükseğe çıkaran ne? Oğlan taklidi yapan kızların taklidini yapan oğlanlar düşüncesi.) Dahası: bu kız gerçekte kim? (Elbette baba-saplantılı ve Bradley'yi babası yerine koyan bir kız, bu çok açık.) Bradley'nin himayesi altında olan biri, rakibi, idolü, yapışık kardeşi, dostu, düşmanı, *öteki beni*, Arnold Baffin. Bilim bunun bir tesadüf olmadığını iddia eder. Bilim haklı.

Bradley Pearson'ın Arnold Baffin'e âşık olduğunu söylemem özensiz, kaba bir yargı gibi görünmesin. Burada karmaşık ve incelikli bir insanın psikolojisiyle uğraşıyoruz. Bradley'nin daha basit, daha insanca sevgisi muhtemelen başka bir nesne üzerine yöneltilmiştir. Fakat Arnold, bu talihsiz kendini karartmış kurbanın ihtiras odağını, aşk odağını simgelemektedir. Arnold, onun hem sevdiği hem de nefret ettiği insandı; merak ve kaygı içinde, kendinden geçmiş bir halde gölün sularına eğilen Narkissos gibi o da Arnold'u kendi çarpık imgesi olarak görüyordu. Önemli noktalardan biri de Bradley Pearson'un hem Arnold'da hem de kendisinde "şeytani" bir şey olduğunu kabul etmesidir. Edebi anlamda Arnold "karakteri", özellikle "zayıf" bir karakter olarak sunulmuştur, bunu herhangi bir eleştirmen rahatlıkla görebilir. Bu öyküde, sanki içi doldurulmamış, boş bir yer kalmış hissi veren, bize bir türlü inandırıcı gelmeyen şey nedir? Neden sanki bir

eksik varmış gibi bir his uyandırıyor? Çünkü Bradley, "temize çıkmıyor." Sık sık Arnold'a çok bağlı olduğunu, ona imrendiğini, onu bir saplantı haline getirdiğini *söylüyor* ama bu duygularını anlatısında öne çıkarmıyor, çıkarmaya cesaret edemiyor. Bunları öyküye sokamadığı için de, sımsıcak hissedilmesi gereken şeyler buz gibi bir his veriyor.

Yine de, asıl ilgi odağımız bu klasik yer değiştirme hatası değildir. Bu vakayı ilginç kılan nokta Bradley Pearson'ın sanatçı olması ve gözümüzün önünde, dahiyane bir biçimde (çoğu zaman da dahiyane olmayan bir biçimde) sanatı yansıtıyor olmasıdır. Onun da dediği gibi, kurtulmaktan ümidi kesen ruh, derin şeyler uydurmaktadır. Yansıttığı düşüncelerinin önemini fark edemeyişi, uzman bir gözle bakılacak olursa, oldukça etkileyici ve öğreticidir. Bu noktada, Bradley'nin mazoşist olduğunu söylersek, yine sıradan bir eleştiri yapmış oluyoruz. (Bütün sanatçıların mazoşist olduğu da zaten herkes tarafından bilinen bir gerçektir.) Uzman bir gözle bakılınca edebiyattaki bu saplantı ne kadar da kolay göze çarpıyor! En büyük sanatçılar bile bu izleri örtemez; küçük, karanlık yanlarını saklayamaz, bütün bunlar aldıkları o keskin zevki yumuşatmak adına yapılmaktadır! İşte sanatçı *bunun için* canını dişe takar, *bu sahneyi* oluşturabilmek için, gizli aşkının gizli simgesine tat verebilmek *için*. Fakat asla bunu başarabilecek kadar kurnaz olamaz;, bilimin gözünden kaçmaz bunlar. (Bu yüzden sanatçılar bilim adamlarından korkar, onlara çamur atar.) Bradley kurnazdır, özellikle, basit bir heteroseksüel özneyi yanıltıcı bir biçimde öne çıkartmasında bu kurnazlığı görülebilir ama asıl *zevk* aldığı şeyin Arnold Baffin tarafından mağlup edilmek olduğunu nasıl fark etmeden durabiliriz?

Elbette Arnold Baffin bir baba figürüdür. Bradley'nin aşkını ve nefretini odakladığı şey neden bir *yazar*? Neden ille de *yazar* olmak gibi bir saplantısı var? Seçtiği sanat dalı da önemli bir gösterge. Bradley defalarca bize ailesinin bir *kırtasiyeci* dükkânı olduğunu anlatmaktadır (kırtasiye: baba). Kâğıtları kirletmek (kaka yapmak) babaya isyanı simgelemektedir. Öyküsünde, her zamanki gibi farkında olmadan, pek çok kez gösterdiği paranoyasının kaynağını burada aramak gerekir. (Kadın aşkının mektubunu nasıl "yorumladığını" bir düşünün!) Bradley neden o "koca" kırtasiyeci dükkânlarını bir şeyin acısını çıkartırcasına göklere çıkarmaktadır? Babası asla *oralara* kadar gelememiştir! Orada burada sık sık karşımıza çıkan yaldızlı enfiye ku-

tusu da aynı noktaya işaret etmektedir. O yaldızlı enfiye kutusunun orjinal dükkânda satılan ufak tefek hediyeliklerden daha öte bir anlamı vardı (elbette, yaldızlı kutu: günah kutusu). Bu vakanın nispeten basit yönleriyle ilgili görüşlerimi yakında yayımlanacak olan kitabımda bulabilirsiniz: *Freud'un Akropol Deneyimlerine Ekler.*

Psikolojik açıdan olmasa da edebi açıdan ilginç bir nokta da Bradley'nin tema'sına şiirsel ve süslü yaklaşımıdır. Hangi açılardan olduğunu hemen söyleyemeyeceğim ama kitabın bence müphem kalan, esrarlı başlığı yazarı tarafından, belli belirsiz de olsa "açıklanmaktadır." Bradley "kara Eros"tan söz etmektedir. Bir yandan da gizli bir kaynağı olan ilhamdan da söz eder. Fazla derinlere inmeden yorumlayacak olursak, Bradley'nin burada demek istediği şey ya çok önemli bir şeydir ya da aslında hiçbir anlam taşımayan bir saçmalıktır. Bu algılama biçiminin kuşkusuz psikolojik bir "ağırlığı" vardır. Bir erkeğin aşkın gücünü bir kadın olarak betimlemesi, bir kadının bir erkek olarak betimlesinden elbette çok daha doğal. (Hem Eros'un hem de Aphrodite'nin insanların uydurması olduğu da bir gerçek, ama Eros'un Aphrodite'nin oğlu oluşunun da ayrı bir önemi var.) Yine de Bradley, kendi algılayış biçimiyle, bir erkek ve bir sanatçı olarak hayatını disipline sokmak üzere geldiğine inandığı bu kocaman kara zorba (muazzam bir kara sevda) kavramından utanmazca keyif almaktadır. Üstelik (teorimizi tamamlamak için ihtiyacımız olan ne kaldı ki zaten?) Bu canavarın kimliğini tespit etmek istiyorsak isimlerin baş harflerine bakmamız yeterli. ("Kara Prens": Bradley Pearson)* Bay Loxias olarak tanıtılan kişinin de hafif tebdil-i kıyafet içinde olsa da dostlarımızdan biri olduğu görülecektir. Edebi üsluplarında bile benzerlikler vardır. Çizgilerin ötesine geçen narsisizm öbür karakterleri bir lokmada yutmakta, yalnızca birine tahammül gösterebilmektedir: kendisine. Bradley'nin Bay Loxias diye birini uydurmasının sebebi, kendisine (sözde) tarafsız bir gözle bakılmasını sağlamaktır. P. Loxias için *kendisi* de "Onu ben yaratmış olabilirim," diyor. Doğrudur, onu Bradley yaratmıştır!

Umarım, aziz dostum, o dirayetli bakışlarını bu sayfalarda gezdirirken, bilimsel özellikler bu gözlemlerim karşısında hoşgörülü bir tavır gösterir (onun o kendine özgü, kasıtlı ironik gülümseyişini görür gibi oluyorum.) Seni temin ederim ki, bütün bunları harekete geçiren

* *Black Prince*: Bradley Pearson.

şey, gerçeğe karşı duyulan ürpertici aşk değil, çok hoş bir insana karşı duyulan coşkulu duygulardır ve önünüzdeki yazının yazarı da bu insanı tanımakta ve minnet duymaktadır. Daha önce az da olsa sözünü ettiğim gibi Bradley daha dünyevi, daha "gerçek" bir tutkuyla dolu olmak gibi bir şansa sahipti; bu duygu söylediğinden daha basit, o kadar eziyet vermeyen bir duygudur. Hastalıklı bir tarzda gizlediği aşkını, Bradley'nin sapık eğilimlerinin göstergesi olarak kullanmayacağım, kullanmaya da ihtiyacım yok. (Apaçık bir çabayla aşkının nesnesini indirgemeye çalışması da çok tipik.) Fakat bu minyatür monografı şunu da söylemeden bitiremeyeceğim: Duygularını biliyorum, bana inanacağını biliyorum, duygularına çok değer veriyorum.

Francis Marloe
Psikolojik Danışman

Yakında çıkacak olan kitabım, *Bradley Pearson, Kırtasiye Dükkânından Çıkan Paranoyak*'ı almak isteyenler isimlerini yayıncıdaki listeye yazdırabilirler. Danışma büroma yazılan mektuplar da aynı adresten tarafıma ulaştırılabilir.

Rachel'ın sonsözü

Bay Loxias benden, kocamın katili tarafından yazılan bu hayal ürünü esere yorum yazmamı rica etmiştir. Önce bu ricayı dikkate almak istemedim. Ayrıca kitabın yayımlanmasını engellemek için yasal yollara başvurmayı bile düşündüm. Fakat bu mesele o kadar çok konuşuldu ki (sanırım bu da bir tesadüf değildi) bu "taşkınlığı" gizlemeye çalışmak ona bir gizli belge çekiciliği ve içindekilerin öğrenilmesini de engelleyemeyecekti. Dürüst olmak, merhamet göstermek daha iyi. Galiba, bu hayal ürününün yazarına acımak, merhamet göstermek zorundayız ya da böyle yapmaya çalışmalıyız. Ne kadar üzücüdür ki, sürekli özlemini çektiği "inziva"ya sonunda kavuştuğunda

ortaya çıkardığı şey durmadan sözünü ettiği ciddi bir sanat eseri şöyle dursun, çılgın bir yeniyetmenin düşlerinden öteye gidememiş.

Kesinlikle kırıcı olmak istemiyorum. Bu korkunç trajedinin yeniden tazelenmesi bana büyük acı verdi. Yaşamım "mahvedildi" ve bununla yaşamak zorunda olduğum da bir gerçek. Mutsuzluğun beni daha katı yapmadığına inanıyor, böyle olmadığımı umuyorum. Kimseyi incitmek istemiyorum. Kendi kafasında uydurduğu olaylara ve yarattığı kimliğine sıkı sıkıya sarılmış görünen Bradley'nin benim samimiyetimden incineceğine inanmıyorum.

Aktardığı olaylar hakkında söylenecek fazla bir şey yok. Ana hatlarıyla açıkça bir "düş" olarak ortaya çıkan bu olay ancak psikologlar tarafından incelenebilir. Bradley Pearson'ı bunu yazmaya iten şeyleri yargılamıyorum, yargılayamam da. (Bay Loxias'ı bunu yayımlamaya iten nedenlerden daha sonra söz edeceğim.) Bir roman yazmak isteyip de sonunda aklına gelen hayalleri kâğıda dökmekten başka bir şey yapamadığını anlamış dersem belki de düşüncelerimi en nazik biçimde iletmiş olurum. Bence romancıların çoğu kendi yakın tarihlerini "içlerine sinecek" biçimde bir kez daha yazmalı ve en azından isim değiştirme nezaketini göstermeliler. B.P. (bundan sonra adından söz ederken bu kısaltmayı kullanacağım.) cezaevinde Tanrı'yı (ya da Gerçeği ya da Din'i vesaire) bulduğunu iddia ediyor. Belki de cezaevine giren herkes, ayakta kalabilmek için Tanrı'yı bulduğuna inanıyor. Şu anda ona karşı ne kan davalarında görülebilecek bir kızgınlık, ne de acı çekmesini istemek gibi bir arzu duyuyorum. Onun acı çekmesi benim kaybımı geri getirmez. Onun yeni "inancı"na içtenlikle güvenmek mümkün; ya da hikâyesinin tamamı gibi, affedilmez günahını saklamak için kullandığı bir duman perdesi de olabilir. Eğer hikâyesini günahkâr eğilimleriyle yazmışsa, sıradan yargılamalarla bir yere varamayacağımız kadar kötü bir insandan söz ediyoruz demektir. Eğer B.P. daha kuvvetle muhtemel olduğu gibi, hem "kurtuluşuna" hem de hikâyesine inanan ya da yarı-inanan bir insansa, o zaman ona sürekli psikolojik baskı altında yaşamaktan dolayı aklını yitirmiş biri olarak bakabiliriz. (Cinayet anında kesinlikle aklı başındaydı.) O halde, daha önce de söylediğim gibi, o ancak acınası bir varlıktır. Gerçeğin hangisi olduğunu tam bilemiyorum, aslında bilmek de istemiyorum ama onu böyle görmek istiyorum. B.P. cezaevindeki parmaklıkların arkasına gittiği anda onu ölmüş kabul ettim ve bir daha da aklıma getirmedim. Öfke ya da kızgınlıkla onu düşünmek hem keder verecek, hem de anlamsız ve ahlâksızca olacaktı.

Yeniyetme birinin hayalleri lafını bilerek kullandım. B.P. "Peter Pan" tipi biri olarak da düşünülebilir. Hikâyesinde kendi uzun geçmişinden söz etmemekte, yalnızca kadınlarla yaşadığı birtakım romantik ilişkiler olduğuna dair ipuçları vermektedir. O, kendisine dair ipuçları vermeyi seven ya da sonsuza dek yirmi beş yaşında kalacak bir adammış gibi davranan biridir. (Kendisinden, yaşlanmakta olan bir Don Juan diye söz ediyor, sanki gerçek ve hayali kişiler arasındaki tek fark buymuş gibi! Ben onun yaşamında çok kadın olduğundan da kuşkuluyum.) Psikiyatriste görünse herhalde "geri zekâlı" teşhisi konurdu. Edebi zevkleri de çocukçaydı. Shakespeare'i ve Homeros'u ballandıra ballandıra anlatır ama bence Shakespeare'i en son okul yıllarında okumuştur, Homeros'u okuduğundan bile emin değilim. Onun sürekli okuduğu şeyler (bunu kesinlikle kabul etmiyor ama) Forester, Stevenson ve Mulford gibi yazarların basmakalıp macera hikâyeleridir. Oğlan çocuklarının okuduğu hikâyelere, içinde aşk olmayan kaba macera öykülerine bayılır; kendini öykünün kahramanı olan prensin yerine koyar. Kocam bana bundan sık sık söz ederdi, hatta bir keresinde bununla ilgili olarak B.P.'nin yüzüne karşı şaka da yapmıştı. B.P. buna çok bozulmuştu, yüzünün kıpkırmızı olduğunu dün gibi hatırlıyorum.

Kendisiyle ilgili çizdiği tablo ise bundan daha yanlış olmaz. Kendisini alaycı, esprili, sıkıntılı ve idealist biri olarak tanıtıyor. 'Püriten' olduğu iddiası ise öz-eleştiri gibi sunuluyor ama aslında bununla çok yüksek prensipleri olan bir adam olduğunu söylemek istiyor. Gerçekte onursuz bir adamdı. Görünüşü çok komikti. (Üstelik onu olduğundan daha genç düşünmenin imkânı da yoktu.) Katı, tuhaf görünüşlü, utangaç, çekingen bir adamdı ama aynı zamanda ısrarcı da olabiliyordu. Kendisini bir sanatçı gibi göstermesi psikolojik açıdan ihtiyaç duyduğu bir şeydi. Duyduğuma göre başarısız insanların çoğunun başvurduğu bir şey bu. Bir sürü şey yazmış, sonra da yırtmış gibi yapıyor, sürekli beklediğini, kendisinin mükemmeliyetçi biri olduğunu iddia ediyor. Bence hayatı boyunca tek bir şey bile yırtmamıştır. (Kocamın kitapları dışında.) O yayım manyağı bir adamdı. O ümitsizce, benim kocamın sahip olduğu şeyi, şöhreti istiyordu. Ne pahasına olursun olsun bir kitabının yayımlanmasını istiyor, sürekli yayıncıların kapısını aşındırıyordu. Hatta kocamdan yayıncılarla kendi arasında arabuluculuk yapmasını bile istedi. Hiç de sabırlı ya da derviş biri değildi, o yalnızca, küçük makalesinin okul dergisinde çıkması için uğraşıp du-

ran bir oğlan çocuğu olarak kalmıştır. Buysa yaşlı bir adam için çok dokunaklıdır.

B.P. elbette-acı duysa da-aşağılık duygusuna sahip olduğunun bilincinde bir insandı. Düş kırıklığına uğramış, mutsuz bir adamdı, geçmişinden ve cehaletinden utanırdı, alay konusu olan mesleğinden de aptalca bir utanç duyardı. Bu trajedi olmadan önce, hiç kimse ondan söz ederken gülümsemeden duramazdı. Galiba bunu o da biliyordu. Çok sarsıcı bir fikir ama böyle bir adamın kendisine daha fazla gülünmesini önlemek için cinayet bile işleyebilmesinin mümkün olduğunu sanıyorum. B.P.'nin kendine gülünmesinden nefret ettiği bütün öyküde açıkça görülebilir. O espriler ise yalnızca kendini savunabilmek ve kendisiyle alay edilmeden sözü çevirebilmek için kullandığı bir üslup.

Elbette, ailemizle olan ilişkilerini anlatırken her şeyi tersine çevirmiş. Keyifli keyifli, ona ihtiyacımız olduğundan falan söz ediyor. Gerçek şu ki, B.P. hep bir parazit gibiydi, zaman zaman varlığı bizim için katlanılamaz bir hale gelirdi. Çok yalnız bir adamdı, ona hep acırdık. Ayrıca, bizimle görüşmek istediğinde türlü bahaneler uydurduğumuzu ya da kapıyı çaldığı zaman evde yokmuşuz gibi yaptığımızı da hatırlarım. Kocamla olan ilişkisiyse en can alıcı nokta, elbette. Kocamı onun "keşfetmiş" olması tamamen saçmalık. B.P. kocamın kitaplarından birine eleştiri yazmak için editörlere yalvarıp ikna ettiği sıralarda, Arnold zaten şöhretli bir yazardı, ondan sonra da kendini bize tanıttı ve bir keresinde kızımın da dediği gibi, "ailemizin kedisi" haline geldi.

B.P. hayal ürünü hikâyesinde bile kocamı kıskandığını saklamayı başaramamıştır. Galiba bu kıskançlık onda katlanılamaz bir saplantı haline gelip, B.P.'yi yiyip bitirmiştir. Kocam dostça ve nazik davranıyor olsa da zaman zaman kendisini aşağıladığını ve ona güldüğünü de biliyordu herhalde. Bu fikir ona büyük bir *eziyet* vermiş olmalı. Bazen bundan başka bir şey düşünemeyecek bir hale geldiğini sanıyorum. Çocuksu bir tavırla da olsa Arnold'la dost olması gerektiğini kabul ediyor, bu nedenle bir şekilde kendisini onunla özdeşleştirip, yazılarından kendisine pay çıkartıyordu; ancak bu şekilde kıskançlık ve nefretten delirmemeyi ummuş olmalı. Suçlayacak birisi varsa o da B.P.'nin kendisidir. Samimi hislerle dolu olduğu bir anda Arnold'u anlatırken önyargılı olduğunu itiraf ediyor. Yaptığı bunun çok daha ötesinde, elbette. (Daha sonra insan ırkının tamamına karşı nefret dolu olduğunu da kabul ediyor!) Elbette, Arnold'a hiçbir zaman "yardım"

etmemiş, hep Arnold ona yardımcı olmuştur. Onun benimle ve ailemle kurduğu ilişki, bir çocuk ve ebeveyni arasındaki ilişkinin tıpatıp aynısıdır. Bu nokta da bir psikiyatristin dikkatini çekebilir. Ama meseleyi daha büyütmek istemiyorum, zaten bunların hepsi de mahkemede bütün açıklığıyla ortaya çıkmıştı.

Kızımla ilgili iddialarıysa elbette çok saçma; bu, hem kendi hisleri hem de kızımın duyduğunu iddia ettiği hisler için geçerli. Kızım onu hep "komik bir amca" gözüyle görmüştür, ona acımış olduğundan da kuşkum yok, ama acıma ile hoşlanma duyguları birbiriyle karıştırılmamalıdır, acıma duygusunun da bir tür hoşlanma olabileceğini kabul ediyorum, bu açıdan kızım da ondan hoşlanmış *olabilir*. Kızıma karşı duyduğu o büyük "arzu" ise tipik bir hayal ürünü. (Bunun kaynağı ve nedenleri hakkındaki düşüncelerimden daha sonra söz edeceğim.) Başarısız ve düş kırıklığıyla yaşayan insanlar yaşamlarının çoğunu hayal kurmakla geçiriyorlar. Bu düşünceyi her zaman zararsız bulduğumu söyleyemem ama benim için tek teselli kaynağının bu olabileceğine inanıyorum. "İyi" bir hayal ürününde, az tanıdığınız birisini ele alır, size âşık olduğunu kurar ve bundan büyük bir aşk ilişkisi ya da aşk dramı çıkarabilirsiniz. B.P. bir tür sadomazoşist olduğu için elbette mutsuz sonlar, sonsuz ayrılıklar, korkunç aşk acıları vesaire hayal ediyor. Yayımlanmış tek romanı da (ona göre birden fazla romanı yayımlanmış ama aslında tek bir romanı vardı) şaşırtıcı biçimde buna benzeyen, düş kırıklıklarıyla dolu bir aşk öyküsüydü.

Aynı sadomazoşist hayal gücüyle hikâyenin başında anlattığı o sahneyi anlatmış: güya bizim eve gelmiş, beni mosmor bir gözle yatağımda yatarken bulmuş falan filan (hepsi de hayal ürünü, elbette). B.P.'nin hem bana, hem de kocama, birkaç defa ev halinin ne olduğunu elbette bilirmiş gibi laflar ettiğini hatırlıyorum. Onun söylediği bu saçmalıklara güler geçerdik, o zamanlar bunun ardında bir fesatlık yatacağı aklımıza gelmemişti. Belki de bekâr bir adamın (aslında özünde o hep bir bekâr olarak kalmıştır) nahifliğiyle ara sıra yapılan küçük tartışmaları ciddi anlaşmazlıklarla karıştırmış olabilir. Fakat, maalesef, bizim böyle bir kavga yaşadığımız gibi bir fikri, "kendi beklentileri" nedeniyle yarı-bilinçli bir haldeyken uydurmuş olması daha büyük bir olasılık. O "anne ve baba"nın huzur içinde yaşamasını kaldıramıyordu. Bu yüzden kendi kafasında bizi olduğumuzdan küçük göstermek, her birimizi kendisine daha çok bağlamayı istiyordu.

Meselenin bir de, şu anda içtenlikle itiraf etmem gereken ama çoğu rahatça anlaşılabilecek nedenlerle mahkeme sırasında üstü kapalı

geçilen başka bir yönü daha var. Elbette Bradley Pearson bana âşıktı. Bu gerçeği hem kocam, hem de ben yıllardır biliyorduk, hatta aramızda eğlence konusu bile olmuştu. B.P.'nin benimle seviştiğine dair kurduğu hayallerle ilgili bölüm beni çok üzdü. Bu mutsuz aşk, kızıma duyduğu aşkı kurgulamasından belli. Bu kurgu elbette sis perdesiyle örtülü. Aynı zamanda kısmen bir tür "yerine-koyma" düşüncesinden, kısmen de sırf intikam duygularından kaynaklanıyor. (baba ve kız arasındaki sıkı bağ-ki hikâyesinde bundan pek söz etmemiş-B.P.'yi huzursuz etmiş ve yine kendisini grup dışında hissederek acı duymasına yol açmış olabilir.) B.P.'nin bu korkunç cinayeti işlemesinde, bana olan aşkının ne kadar payı olduğunu söylemek bana düşmez. Korkarım kıskançlık ve gıpta bu kötü ve mutsuz adamın içinde çözülemez bir düğüm oluşturmuştu. Bu yalanlar silsilesiyle yüz yüze gelip mecbur kalmış olmasaydım bu meselelerle ilgili tek kelime bile etmezdim, daha fazla bir şey söylemeyeceğim.

Bu yazıların beni nasıl sarstığı kolayca tahmin edilebilir. Aslında, bu rezil yazıyı yayımladığı için B.P.'yi suçlamıyorum. O kasvetli mekânda kendini teselli edebilmek, duyduğu pişmanlık ve azaptan ezilip yok olmamak için kendi kafasındaki hayallerden kurulu bir hikâye yazması bir parça da olsa anlaşılabilir bir şey. Bu yazıların yayımlanmasında, kendine özgü bir adam olan Bay Loxias'ı (ya da Bay Luxius, eminim kendini arada sırada böyle de çağırıyordur) suçluyorum. Birçok gazetede de yazdığı gibi, bu adam, talihsiz B.P.'nin tuhaf bir şekilde saplantı haline getirdiği bir cezaevi arkadaşına ait bir *nom de guerre*.* Bu ismin gizlediği şeyler arasında, korkunç ve tuhaf bir yöntemle müzisyen arkadaşını öldürerek bir süre önce büyük puntolarla gazetelere çıkan iflah olmaz bir tecavüzcü, bir katil ve bir müzik dehası var. Belli ki işledikleri suçların benzerliği bu iki mutsuz adamı birbirine yaklaştırmış. Sanatçılar birbirini kıskanmadan duramayan bir grup.

En sonunda şunları söylemek istiyorum: Şu anda, geçici olarak temas kuramadığım ve yurtdışında yaşayan tanınmış bir yazar olan kızım adına da konuştuğuma inanıyorum. B.P.'ye karşı içimde bir kötülük yok, tam anlamıyla deli olmasa da ciddi bir biçimde dengesini kaybetmiş biri olarak ona ve çektiğinden kuşku duymadığım eziyetlere yürekten acıyorum.

Rachel Baffin

* (Fr.) *nom de guerre*: savaş adı. (ç.n.)

Julian'ın sonsözü

Öyküyü okudum. Öbür sonsözleri de gördüm. Sanırım sonsözlerin sahipleri benim gibi okumadılar onları. Bana bu ayrıcalığı Bay Loxias tanıdı. (Tahmin edebileceğim birçok nedenden dolayı.) Yine de söyleyebileceğim fazla bir şey yok.

Bu, gerçek acıyla dolu hüzünlü bir hikâye. Benim için korkunç günlerdi, çoğunu da unuttum zaten. Babamı çok severdim. Onun o şekilde ölmesi neredeyse aklımı kaybetmeme neden oldu. Pearson'ın mahkemesinde de aklım başımda değildi. Hayatımın o dönemini hatırlayamıyorum, yalnızca parça parça, puslu sahneler geliyor gözümün önüne. Unutmak bir merhamet göstergesi. İnsanlar düşündüklerinden

çok daha sık unutuyorlar, özellikle şoka girmişlerse.

O olayların üzerinden çok yıl geçmedi. Ama genç birinin hayatında bunlar uzun yıllar sayılır. Aradan geçen yüzyıllar beni bu olaylardan ayırdı. Hayal meyal hatırlıyorum, kendimi de çocuk olarak hatırlıyorum. Bu yaşlı bir adamla bir çocuğun öyküsü. Bunu, edebi açıdan yaklaşarak söylüyorum. Yine de benimle ilgili olduğunu da kabul ediyorum. Çocukken neysek yine o muyuz? Hâlâ ısrarla kalan şey nedir içimizde? Ben çocuktum: Ben olduğumu kabul ediyorum; ama yine de kendimi tanıyamıyorum.

Örneğin, bir mektuptan söz ediliyor. Bu mektubu ben mi yazmışım? (O da saklamış mı?) Bana inanılmaz geliyor. Orada söylediklerim de. (Güya.) Bunların başka bir zihnin ürünü olduğu kesin. Bazen çocuklar çok çocukça davranabiliyorlar. Sanırım artık "akıllandım". Bu akıllı ben o çocuk olabilir mi? Ayrıca, asla benim düşünmüş olamayacağım bazı fikirler de var, yazarın kafasından sızan fikirler. (Ben pek de inandırıcı bir "karakter" değilim.) Kafam karışmadı mı, korkmadım mı, benden önce gelenler yok muydu? Edebiyat yapılmış burada, evet.

Babam bana "kitap yazma" derken haklıymış. Pearson beni teşvik etmekle iyi yapmamış. Şimdi anlıyorum bunu. Çocukluk yıllarında yazmanın getirebileceği bir şey yok, insan o yaşlarda hiçbir şey anlamıyor. Gençlik yılları öğrenerek geçirilmeli. Pearson, babamın beni yeteneksiz bir çocuk olarak gördüğünü yazıyor. Bu doğru değil. Babam düşündüklerinin tersini söyleyen bir adamdı. Ya alçakgönüllülükten ya da kader korkusundan. Bu çok da alışılmamış bir şey değil.

Dr. Marloe kitabı "soğuk" olarak tanımlıyor, onu anlamak mümkün. Bu kitapta bir sürü teori var. Öte yandan, bu kitap aynı zamanda "sıcak" bir kitap (fazla sıcak), incelenmemiş kişisel duygularla dolu. Çabuk varılmış yargılar var, bazıları hiç de doğru değil. Acaba şiir gibi ele alınıp tekrar tekrar mı düşünülmeli? Belki de bütün romanların üzerinde tekrar durulmalı, belki de gerçek bir yazar yalnızca bir kere yazmalı. (Flaubert?) Annem bana yazar, derken doğru söylüyor ama tanınmış olduğumu söylerken yanılıyor. (Ben bir şairim.)

Bu yüzden kelimeleri dikkatle kullanıyor, dikkatle seçiyorum. Pearson'ın sessiz kalmakla ilgili sözleri çok anlamlı. Hikâyenin o kısmını sevdim. En zengin deneyimlerin konuşulmayanlar olduğunu söylerken haklı olabilir. İki kişi arasında olduğu gibi, dışarıdan birine anlatıldığında her şey mahvoluyor. Sanat gizlidir. Ama bir sesi de ol-

malı, yoksa kendisi de olmazdı. Sanat herkesindir. (Ama yalnızca iyi olduğu zaman.) Sanat kısadır. (Zamansal açıdan değil.) Sanat ne bilim, ne aşk, ne güç, ne de hizmettir. Fakat tüm bunların gerçek sesidir. Bunların doğrusudur. Araştırır, çene yapmaz.

Pearson müzikten oldum olası nefret etmiştir. Bunu hatırlıyorum. Babamın pikabını zorla kapattığı günleri hatırlıyorum. (Ne kaba bir davranış.) O zamanlar küçük bir çocuktum. O sahne gözlerimin önünde. Nefret ederdi. Bay Loxias iyi bir öğretmen olmalı. (Aslında onu tanıyorum: öğretmen doğru sözcükse.) Ama burada bir ironi yok mu? Pearson yazmak için yaşamı boyunca çaba gösterdi. Onun notlarını gördüm. Sanat eseri. İçlerinde çok büyük sözler var. Belki artık yalnızca müzik kaldı, sözcükler yok artık. Artık müzik var ve müziğin ötesinde de sessizlik. Neden?

Pearson'ın yazdığı hiçbir kitabı okumadığımı itiraf etmeliyim. Annem bu noktada yanılıyor. Onun iyi bir eleştirmen olduğunu da hiç düşünmedim. Bence o Shakespeare'in yalnızca ilkel yönlerini anlayabilmişti. Fakat onun yaşamı olduğunu düşündüğüm her şeye hayran olmuştum. O bir örnekti: yaşam boyu gösterilen çaba ve başarısızlık. Denemeye devam etmek çok etkileyici bir şey. (Bazen de çok aptalca.) Doğal olarak babama da hayrandım. Bunda bir çelişki yok. Belki de bir önseziyle, ben de azıcık ismimi duyurmak istemişimdir. (Bir romancının çocuğu olan bir şair ailesinin isminden feragat etmeli.) Gizli gizli çalışan bir işçinin küçük küçük şeyler yapması gibi. Ama bu yalnızca bir fikir. Pearson yayımlayabileceği kadar çok yayımladı. Babam bir marangozsa Pearson da ayıbalığıydı.

Bu, kişisel bir ifade değil. Sözcükler saklamak içindir, sanat saklamaktır. Doğrular gizlilikten ve veciz disiplinden çıkar. Ben genel bir meseleyi ele almak istiyorum. Pearson müziğin en büyük sanat olduğunu söylerken fazla duygusal bir tavır koymuş gibi geldi bana. Buna inanıyor mu? Ezbere konuşuyor. Bay Loxias'tan etkilendiğine kuşku yok. Müzik bir sanattır, aynı zamanda bütün sanatların bir simgesi. Müzik en evrensel semboldür. Fakat en yüksek sanat şiirdir, çünkü sözcükler en incelikli hallerinde, en yüksek matrislerinde bir ruh kazanırlar. Özür dilerim, Bay Loxias.

En önemlisi. Pearson'ın, kendi Eros'unu, sanatın kaynağıyla özdeşleştirmesi hatalıydı. Biri öbürünün "yalnızca" gölgesidir dese de. Gerçekten de kitapta hissettiğim şey soğukluk değil, sıcaklıktı. Gerçek sanat çok, ama çok soğuktur. Özellikle de ihtirası anlattığı zaman. Zira

ihtiras, ancak böyle anlatılabilir. Pearson suları bulandırmıştır. Erotik sevgi asla sanata ilham kaynağı olamaz. Ya da kötü sanata kaynak olabilir. Doğruya doğru. Ruh enerjisi tepeden tırnağa seks olarak *adlandırılabilir* (ya da tırnaktan tepeye.) Beni ilgilendiren bu değil. İnsan aşkının derin kaynakları, sanatın kaynakları demek değildir. Aşka düşman olan şey sanata da düşman demek değildir. Aşk, mülkiyet ve benliğin korunmasıyla ilgilidir. Sanat bunların hiçbirisiyle ilgili değildir. Sanatı, ne kadar kara olursa olsun, Eros'la ya da koca kara devle karıştırmak, bir sanatçının işleyebileceği en ciddi ve en yıkıcı hatadır. Sanata, politikayı sanata nasıl bulaştıramazsanız, aşkı da bulaştıramazsınız. Sanat ne memnun etmeyle ilgilidir, ne de olabilirlerle. En tatsız, en yararsız ve bu yüzden en doğru biçimde gerçekle ilgilidir. (Bunu dinleyenler, sizce de öyle değil mi?) Pearson yeterince soğukkanlı olamamıştır. Babam da öyle.

Bu bile yeterli bir açıklama olmuyor. Pearson, her sanatçının kendi ilham perisinin mazoşisti olduğunu söylüyor. Belki de şu ana kadar bunun doğru olmadığını kendi de anlamıştır. (Belli ki başarısızlığının anahtarı da bu.) Bundan daha yanlış bir şey olamaz. Tapınmayla ilgili davranışlarda benlik üzerinde yoğunlaşılır. Narkissos gibi tapınanlar suya daha yakından bakmak için eğilirler. Dr. Marloe, sanatçıların evrene barınacak bir yer açtıklarını söyler. Evet. Ama narsisist olamazlar. Üstelik her sanatçı eşcinsel değildir. (Ne saçmalık!) Sanat ne tapınmak ne de saplantılı davranmaktır. İyi sanat bu değildir. Sanatçının efendisi olmaz. Hayır, yoktur.

Julian Belling

Yazımı okuyan Bay Loxias bana anneme mi yoksa Bay Pearson'a mı inandığımı sordu. İkisiyle de yıllardır ne görüştüm, ne de yazıştım. Doğal olarak (aşağı yukarı) annemin söylediklerine inanıyorum. Ancak, Pearson'ın sözlerinde de doğruluk payı var. Kim olduğu hakkında kuşkular duyulan Bay Loxias'a gelince: Galiba onun kim olduğunu biliyorum. Ona karşı karışık duygular besliyorum dediğimde anlayacaktır. Ona göre gerçeğin anlamı nedir? Çok merak ediyorum.

Haksızlık yapmamak adına bir şey daha eklemek istiyorum. Galiba benim çocuk halim, o zamanki Pearson'ı sevmişti. Fakat bu sözcüklerle anlatılamayacak bir aşktı. Onun sözlerinin de bunu anlatamadığı kesin. Edebi bir başarısızlık.

Editör'ün sonsözü

Şu ana kadar okuduğunuz belgelerin toplandığı sıralarda sevgili dostum Bradley Pearson'ı kaybettim. Bu kitabı bitirdikten kısa bir süre sonra, hızlı yayılan bir kanser yüzünden cezaevinde öldü. Ardından yas tutan tek kişi ben oldum.

Bunca şeyin ardından bana söyleyecek pek söz kalmıyor. Editör olarak kitabın arkasından uzun bir makale yazmayı, eleştiri getirmeyi ve dersler çıkarmayı planlamıştım. Son sözü söyleyebilmeyi heyecanla bekliyordum. Fakat Bradley'nin ölümü uzun boylu bir yorumu gereksiz kılıverdi. Ölüm sanatı susturamaz ama boşluklar ve virgüller koydurabilir. Bu yüzden söyleyecek fazla bir şeyim yok. Okurlar gerçeğin sesini duydukları anda tanıyacaklardır. Tanıyamıyorlarsa kendileri zararlı çıkar.

Sonsözler hakkında birkaç noktaya değinmekten kendimi alamayacağım. Bunların neler olduğunu tahmin etmek de zor değil. Bayan Belling sözcüklerin gizleme amacıyla kullanıldığını söylerken kısmen haklı. Sonsözlerin yazarları bu terbiyeden pek nasiplerini alamamış görünüyorlar. Bu insanlar aslında kendilerini ifşa ediyorlar. Örneğin, her biri Bradley'nin kendilerine âşık olduğunu iddia (ya da ima) ediyor. Hatta beyefendi de aynı şeyi iddia etti. Çok dokunaklı. Ne var ki bu önemsiz bir mesele ve beklenmedik bir şey de değil. Aynı şey yalanlar için de geçerli. Bayan Baffin kendini korumak için, Bayan Belling de Bayan Baffin'i korumak için yalan söylüyor. Bayan Belling'in hafıza zayıflığının zamanlaması da pek ilginç! Ana kız, görüşmeyi kesmiş olsalar da birbirlerine hürmet göstermeleri doğal. Mahkemede gerçeği anlatan "Dr" Marloe yüreksizlik göstererek o gün anlattıklarını şimdi tekrarlayamıyor. Duyduğuma göre Bayan Baffin'in avukatları tarafından tehdit ediliyormuş. "Dr" Marloe bir kahraman değil zaten. Bu yüzden onu affetmek gerek. Bu üzücü 'sonsözleri' görmeyen Bradley de olsa böyle yapardı.

Bradley ne düşünür ya da ne yaparsa yapsın, bu yazarların ne kadar kıt düşünceli insanlar olduğunu haykırmamak elde değil. Taraflarından yazılan her yazı bir reklam özelliği taşıyor, kimisi bunu daha kaba, kimisi de daha incelikli yapmış. Bayan Hartbourne modaevinin, 'Dr' Marloe sözde-biliminin, "danışma bürosunun" ve kitabının reklamını yapıyor. Bayan Baffin zaten herkes tarafından iyi bilinen o acılı kadın rolüne bir cila daha atıyor. (Bunları yorumlayacak kelime bile bulamıyorum.) Neyse ki, en azından, Bradley cezaevine girdiğinde onu kafasından attığını söylerken dürüst. Bayan Belling kendini yazar olarak tanıtarak reklamını yapıyor. Özenle yazmış olduğu küçük makalesi bir dakikada okunuyor. (Edebi üslubunun Bradley'den etkilendiğini kabul eder miydi acaba? Bunu saklamakta da epey zorlanıyor.) Yaşayanlar, ölenlerin önüne kolayca geçebilirmiş gibi görünüyor. Oysa onlarınki yalnızca sudan bir zafer. Son gülen, sanat eseri olacaktır.

Bu sayfaları yayımlama amacım iki yönlü. İlki: halkı bir edebiyat eseriyle tanıştırmak. Yapım bakımından ben bir impresario olarak adlandırılabilirim, üstelik böyle bir aracılık rolünü de ilk kez üstlenmiyorum. İkincisi: sevgili dostumun şerefini kurtarmak, kısacası, onu temize çıkarmak istedim. Bu görevimi yerine getirirken ne Bayan Belling'ten, ne de "Dr" Marloe'dan yardım almamış olmak şaşırtıcı ol-

mize çıkarmak istedim. Bu görevimi yerine getirirken ne Bayan Belling'ten, ne de "Dr" Marloe'dan yardım almamış olmak şaşırtıcı olmasa da üzücüydü. Ardımda bıraktığım uzun yıllarda çok sayıda insan tanıdım ve onlardan ne kadar az iyilik beklenebileceğini öğrendim. Ben de bu esere uzun bir çözümleme eklemeyi düşünü-yordum; bir detektif tarafından yapılan son özete benzer bir şey olacaktı bu. Çelişkileri gösterecek, çıkarımlarda bulunacak, sonuçlar çıkaracaktım. Ardından bu bölümü koymamaya karar verdim. Bunun bir nedeni Bradley'nin ölümü. Ölümün, çok daha büyük ve daha geniş bir mahkemede doğruyu ortaya çıkaracağına inanıyorum. Diğer nedeni de şu: Bradley'nin öyküsünü tekrar okuyunca kitabın gerçekleri yeterince ortaya koyduğunu düşündüm.

Geriye iki şey kalıyor: Birincisi Bradley Pearson'ın son günlerinin nasıl geçtiğini anlatmak. Öbürü de Bayan Belling'in sözünü ettiği bazı noktaların üzerinden geçmek (yalnızca kuramsal açıdan: Gerçekleri onun vicdanına bırakıyorum). Bu ikinci meseleyi hemen ve kısaca ele alacağım. Sanat, sevgili Bayan Belling, sizin o *edebi* eserinizde düşündüğünüzden çok daha çetin ve çok daha zorlayıcı bir bitkidir. Romantik kanada yakın, hatta duygusal diyebileceğim sözcüklerle bezeli yazınızın genç bir insana ait olduğu belli. Fakat sanatta yaşlandıkça onu daha iyi anlayacaksınız. (Hatta Shakespeare'deki kabalığı bile anlama ayrıcalığını kazanma ihtimaliniz olabilir.) Tinle ilgili düşüncelerimizi hep metaforlarla anlatırız. Hemen kullanıp atabileceğimiz metaforlarla. Tinsel konuları dolaysız olarak belki de bize çok yakın insanlarla konuşabiliriz. Bu da ahlak felsefesini gereksiz kılar. Bütün bunların bilimi de yoktur. Size ya da başka bir insan varlığına, sanatı neyin zenginleştirip neyin zenginleştirmediğini göstererek nihai ayrım noktalarını oluşturan bir derinlik yoktur, Bayan Belling. Bu büyük kara sevdayı ikiye ayırmayı neden bu kadar çok istiyorsunuz, neden korkuyorsunuz? (Bu sorunun cevabı size çok şey ifade edebilir.) Sanat istediği kadar kaba ve pornografik olabilir demekle fazla bir şey söylemiş olmuyorsunuz. Sanatın içinde zevk de, oyun da, saçmalıklar da vardır. Bayan Baffin, Bradley'nin alay konusu olduğunu söylüyor. Hangimiz alay konusu değil ki? Sanat bunu da kapsar. Macera öyküleri de sanattır. (Macera öykülerini neden küçümsüyorsunuz, Bayan Baffin?) Elbette, onlar da gerçeklerle ilgilidir, gerçeği oluştururlar. Ama bunu görmek için gözlerimizi açmamız gerekir. Erotik aşk da bunu yapabilir. Bradley'nin sentezleri

nahif görünebilir; belki nahiftir de. Bradley'nin bütünlüğünün ardında bazı ayrımlar olabilir, ama bu ayrımların ardında bütünlük vardır fakat insanoğlu bu tablonun ne kadarını görme gücüne sahiptir, sanatçı bunun ne kadarını görmelidir? Sanatın kendine has bir sofuluğu, sadeliği vardır. Sofu bir felsefeyle yalnızca alay eder.

Bayan Belling'in, müziğin bütün sanatların imgesi olduğu ama onların kralı olmadığı sözlerine gelince: Buna itiraz etmeyeceğim. Hatta bu sözlerini takdirle karşıladığımı söyleyebilirim. Müzisyen olarak tanınmış olmama karşın sanatın her dalına ilgim vardır. Müzik ses ve zamanla bağlantılıdır ve insan iletişimindeki nihai sınırları koyar. Fakat sanat dalları piramit değil, daire oluşturur. Dilin savunma duvarlarıdır; dilin hitap etme özelliği ise yalnızca (sanatta olduğundan daha) basit iletişim modlarından oluşur. Bu savunma duvarları olmasaydı, insanoğlunun hayvanlardan farkı kalmazdı. Müziğin sessizliğe işaret etmesi de bir imgedir ve Bradley bunu kullanmıştır. Her sanatçı sessizliği düşler, orada olması gerektiğine inanır; tıpkı yumurtlamak için denize geri dönen yaratıklar gibi. Biçimi yaratan kişi biçimsizliğin acısını çekmek zorundadır. Bu yüzden ölme riski olsa bile. Bradley Pearson ölmeseydi ne yapardı? Bir kitap daha, büyük bir kitap daha yazar mıydı? Belki. İnsan ruhu sürprizlerle dolu.

Bradley'nin ölümü, iyi, yumuşak, nazik bir ölüm oldu. Her insanda olması gerektiği gibi. Doktor ona kötü haberi verdiğinde, yüzündeki o incinebilir şaşkınlık ifadesini o kadar iyi hatırlıyorum ki (Ben de yanındaydım). Bir keresinde kocaman bir çaydanlığı düşürüp de yerdeki kırıklara baktığında yüzü nasıl şekil aldıysa, bu sefer de tıpkı öyle olmuştu. "Aman Tanrım!" demiş ve bana dönmüştü. Gerisi hızla gelişti. Çok geçmeden yatağa düştü. Ölümün ona çabucak şekil vermeye başlayan eli, kafasını kafatasına çevirmekte gecikmedi. Yazmaya çalışmadı. Benimle konuştu, elimi tutarak benden bazı şeyleri açıklamamı istedi. Birlikte müzik dinledik.

Son günün sabahında bana dedi ki, "Aziz dostum, Hâlâ burada olduğuma-üzülüyorum-çok sıkıcı." Ardından, "Fazla kurcalama, olur mu?-" dedi. "Neyi?"- "Suçsuzluğumu. Değmez. Artık bir şey fark etmez." Bradley'nin radyosundan Mozart dinledik. Sonra da, "Keşke *Defne Adası*'nı ben yazsaydım," dedi. Akşama doğru iyiden iyiye kötülemişti. "Dostum, anlat bana-" "Neyi?" "O opera-" "Hangisi?"- "*Rosenkavalier*." Sonra kısa bir süre hiç konuşmadı. Ardından, "Nasıl bitti? O genç adam-neydi adı-?" "Octavian." "Marschallin'ın yanında

mı kaldı yoksa onu terk edip kendi yaşında bir kız mı buldu?" "Kendi yaşında bir kız buldu ve Marschallin'i terk etti." "Eh, doğru olan da buydu, değil mi?" Kısa bir süre sonra başını çevirdi, hâlâ elimi tutuyordu sonra uykuya dalar gibi büzüldü. Ve uyudu.

Son günlerini rahat geçirmesi için yaptıklarımı düşününce memnun oluyorum. Sanki hayatı boyunca benim yokluğumu çekiyormuş gibiydi; sonunda ben de onunla acı çektim, onun ölümlülüğünün acısını çektim. Benim de ona ihtiyacım vardı. Benim varlığıma yeni bir boyut kazandırmıştı.

Kendi kimliğime gelince: "Dr" Marloe, ben Bradley'nin uydurduğu bir kişi olamam, çünkü onu ayakta tutan bendim. Falstaff'ın Shakespeare'i kurtardığı doğrudur ama oyunlarını yazan kişi Falstaff değildir. Birden fazla sayıda yayıncının bana minnettar kalmış olmasına karşın, sizi temin ederim ki, Bayan Hartbourne, ben yayıncılık camiasında da değilim. Bradley Pearson ve benim, yani ikimizin de daha kıyıda köşede bir romancı tarafından uydurulan kurgusal karakterler olabileceğimiz gibi iddialar da duyuyorum. Korku ne hipotezler doğuruyor. Hayır, hayır, ben varım. Fikirleri akıl almaz derecede kaba olan Bayan Baffin belki de gerçeğe daha fazla yaklaşmış. Bradley de gerçekten vardı. Bu sözleri yazdığım masanın üzerinde de buffalolu kadın heykelciği durmakta. (Buffalonun bacağı tamir gördü.) Üzerinde *Bir Dostun Armağanı* yazılı yaldızlı enfiye kutusu da önümde. Bunlardan daha somut ve daha kalıcı bir şey daha var önümde: Bradley'e anlattırdığım hikâyesi. Sanat sevimli değildir, taklit de edilemez. Sanat yalnızca doğruyu söyler, mutlak önemi olan doğruları. İnsana ait şeylerin onarılmasına yarayan ışıktır sanat. Ayrıca, sizi temin ederim ki, sanatın ötesinde başka hiçbir şey yoktur.

P.A. Loxias

Yirminci yüzyıl romanının en önemli temsilcilerinden biri olan Iris Murdoch, *Kara Prens*'te modern bireyin yaşadığı kimi temel sorunları dramatik bir kurguyla sorguluyor. Bir aşk öyküsünün karmaşık örgüsü içinde, sanatın ve aşkın doğasını önyargılardan arınmış, gözüpek bir bakış açısıyla irdeliyor. Yaşam-sanat, aşk-özgürlük eksenleri boyunca, değişik karakterlerin yaşadığı karmaşık ruhsal çatışmalar yer yer ironik bir dille, yer yer de entelektüel bir içerikle yansıtılıyor.

Romanın kahramanı ve anlatıcısı olan Bradley Pearson yaşını başını almış bir yazardır. Yalnız yaşamaktadır; ama eski karısı, kayınbiraderi, dul kız kardeşi, kendinden daha genç bir yazar olan Arnold Baffin ve onun huzursuz karısı tarafından kuşatılmıştır; hiç beklemediği bir anda, 18 yaşında bir genç kızla girdiği ilişki, bu çemberi iyiden iyiye sıkmaya başlamıştır. Bradley her şeyden kaçmaya çabalar. Yazarlık yaşamı içinde gerçeği ve sağduyuyu ararken, aşka tutunarak kurtarıcı bir bunalım yaratmanın peşine düşer.

Başarısızlığı ve bu başarısızlığın yol açtığı sorunlar yaşamına trajik bir boyut getirir. Şöyle seslenir romanın bir yerinde okura: Yaşamın sanata benzemediğini gösteren şeylerden biri de aziz dostum, sanattaki karakterlerde tecavüz edilemez bir vakar olması. Oysa yaşamdaki karakterlerin böyle bir özelliği yok. Ama yaşam, acıklı ve sürekli bir biçimde sanatın bu özelliğine de öykünür; tıpkı diğer özelliklerine öykündüğü gibi.

Umutsuzluğun büyüleyici bir öyküsü *Kara Prens*. Yazarın platonik/erotik aşk kavramını, psikolojiyi ve dolaylı olarak dini sorguladığı yapıtın kurgusu, arka arkaya gelen beklenmedik olaylarla okuyucuya çarpıcı sürprizler sunuyor.

Düşündürürken sürükleyen bir yapıt *Kara Prens*.

Kendisiyle yüzleşmekten korkmayanlar için....

AYRINTI•EDEBİYAT
ISBN 975-539-278-5
9 789755 392783